JOHN LE CARRÉ
PREMIANTUL

TRADUCERE DIN LIMBA ENGLEZĂ
DELIA RĂZDOLESCU
GEORGE G. POTRA
EDITURA RAO
2020

JOHN LE CARRÉ
The Honourable Schoolboy
Copyright © 2006

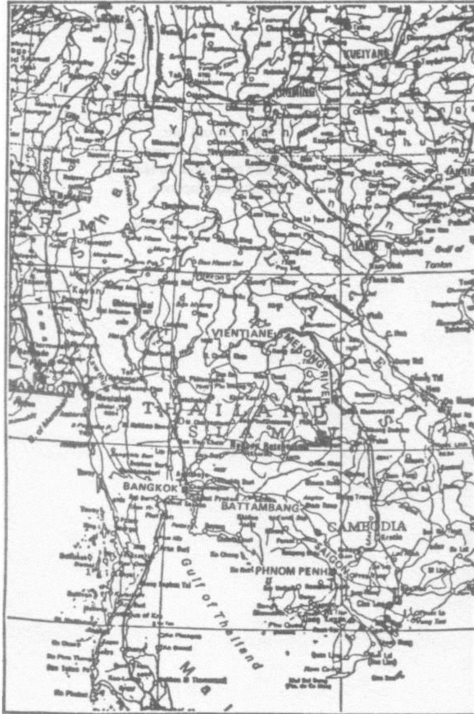
Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
LE CARRÉ, JOHN
Premiantul

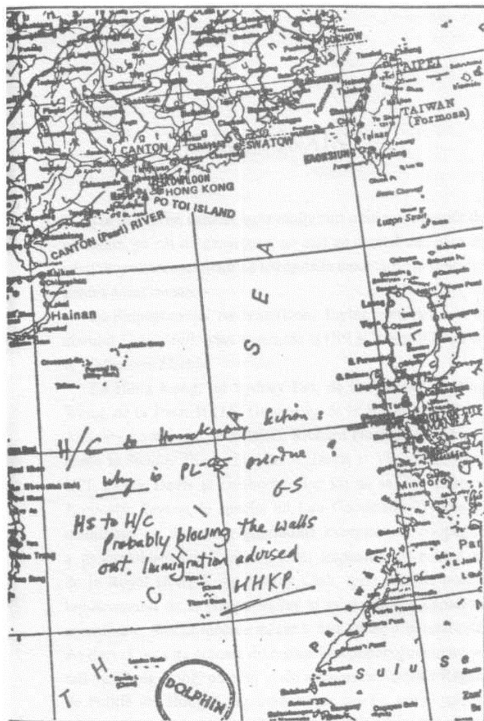
ISBN 978 – 606 – 006 – 522 – 7
821.111

Pentru Jane, care a dus tot greul, a suportat atât prezenţele, cât şi absenţele mele şi a făcut ca totul să fie posibil

Eu şi cititorii ştim
Ce ştiu şcolarii de oriunde:
De li se face unora un rău
Cu răul vor răspunde.

W.H. AUDEN

FOOCHOW
TAIPEI
TAIWAN
(Formosa)
SWATOW
KAOHSIUNG
CANTON
KOWLOON
HONG KONG
PO TOI ISLAND
CANTON (Pearl) RIVER
Luzon Strait
Hainan
Mindoro
H/C to Housekeeping Section:
Why is PL-⊕ overdue?
GS
HS to H/C
Probably blowing the walls
out. Immigration advised
HHKP
DOLPHIN
Sulu Se

CUVÂNT-ÎNAINTE

Ţin să exprim caldele mele mulţumiri unui mare număr de persoane, pe cât de generoase, pe atât de ospitaliere, care au găsit timpul necesar pentru a mă ajuta în cercetările întreprinse pentru acest roman.

La Singapore, lui Alwyne (Bob) Taylor, corespondent al ziarului *Daily Mail*; Max Vanzi, de la UPI şi Bruce Wilson de la *Melbourne Herald.*

La Hong Kong, lui Sydney Liu, de la *Newsweek*; Bing Wong, de la *Time*; H.D.S. Greenway, de la *Washington Post;* Anthony Lawrence, de la BBC; Richard Hughes, pe vremea aceea la *Sunday Times*; Donald A. Davis şi Vic Vanzi, de la UPI; Derek Davis şi colaboratorilor săi de la *Far Eastern Economie Review,* în special lui Leo Gootistadt. Trebuie să menţionez cu deosebită gratitudine excepţionala cooperare a generalului-maior Penfold, care, împreună cu echipa sa de la Royal Hong Kong Jockey Club, mi-a deschis porţile hipodromului de la Happy Valley şi mi-a arătat o deosebită amabilitate, fără să încerce măcar o dată să-mi afle intenţiile. Aş dori să pot cita numele diverşilor funcţionari guvernamentali din Hong Kong, precum şi ale membrilor Forţelor Regale de Poliţie din Hong Kong, care mi-au deschis multe uşi, cu riscul de a se găsi ei înşişi, câteodată, în situaţii neplăcute.

La Phnom Penh, încântătoarea mea gazdă, baronul Walther von Marschall, a avut o remarcabilă grijă de mine şi n-aş fi putut să mă descurc fără sfaturile înţelepte ale lui Kurt Furrer şi ale doamnei Yvette Pierpaoli, ambii de la Suisindo Shipping and Trading Co, aflaţi în prezent la Bangkok.

Adresez însă mulţumirile mele speciale celui ce a fost nevoit să mă suporte cel mai mult timp, prietenul meu David Greenway, de la *Washington Post,* care mi-a permis

să călătoresc în ilustra sa umbră prin Laos, Thailanda de Nord-Est, precum şi la Phnom Penh. Lui David, lui Bing Wong şi unor prieteni chinezi din Honk Kong, care bănuiesc că ar prefera să rămână în anonimat şi cărora le datorez marea mea recunoştinţă.

Trebuie să menţionez, în sfârşit, numele lui Dick Hughes, căruia am avut neruşinarea să-i exagerez firea expansivă şi ticurile verbale pentru crearea personajului reprezentat de bătrânul Craw. Mai sunt persoane, care, din clipa în care le-am întâlnit, s-au strecurat pur şi simplu în roman şi au rămas acolo până când autorul le-a găsit un loc. Dick este unul dintre acestea. Singurul meu regret este că nu am putut ceda îndemnurilor sale de a-l copleşi cu calomnii. Cele mai nemernice eforturi ale mele n-ar fi rezistat caracterului afectuos al originalului.

Şi, întrucât niciunul dintre acei oameni minunaţi n-aveau la vremea aceea, cum n-am avut nici eu, cea mai vagă idee cum va ieşi cartea, mă grăbesc să-i absolv de toate faptele mele rele.

Terry Mayer, veteran al echipei britanice de karate, m-a sfătuit în legătură cu anumite talente neliniştitoare. Iar în ceea ce o priveşte pe domnişoara Nellie Adams şi uluitoarele ei performanţe în materie de dactilografie, niciun elogiu nu se va ridica la înălţimea talentului ei.

Cornwall

20 februarie 1977

Partea întâi
SE ÎNTOARCE CEASUL

Capitolul 1
Prăvălia părăseşte oraşul

O vreme după aceea, în micile cafenele prăfuite, în care se adunau la un pahar slujitorii secreţi ai Maiestăţii Sale, se purtau discuţii aprinse asupra momentului în care ar trebui plasat începutul real al cazului Dolphin. Un grup, condus de către un tip căruia îi plesneau hainele pe el, însărcinat cu transmiterea ascultărilor, mergea atât de departe încât să pretindă că data potrivită trebuia căutată cu şaizeci de ani în urmă, când „superticălosul ăla de Bill Haydon” venise pe lume sub o stea trădătoare. Doar pomenirea numelui lui Haydon le băga frigul în oase. Ceea ce se întâmplă şi azi. Pentru că era acelaşi Haydon care, încă de pe vremea când studia la Oxford, fusese recrutat de către Karla-Rusul, în calitate de „cârtiţă” sau de „adormit”, sau, mai pe şleau spus, agent de penetrare desemnat să lucreze împotriva lor. Şi care, teleghidat de către Karla, pătrunsese în rândurile lor şi îi spionase timp de treizeci de ani şi mai bine. Şi a cărui descoperire în cele din urmă – aşa se gândea – îi adusese pe britanici în aşa hal, încât se treziseră reduşi la o nefastă dependenţă de serviciul-frate american, pe care în jargonul lor ciudat îl numeau „Verii”. Verii, spunea umflatul, schimbaseră complet regulile jocului. O spunea cu aerul ca şi cum ar fi deplâns tendinţa nefericită a unora de a-şi hărţui adversarul la tenis sau la crichet. Şi că, în plus, stricaseră jocul, adăugau discipolii săi.

Pentru indivizii cu mai puţină imaginaţie, începutul începuturilor coincidea cu demascarea lui Haydon de către George Smiley şi numirea, în consecinţă, a acestuia din urmă ca şef interimar al serviciului trădat, adică la sfârşitul lunii noiembrie 1973. Din clipa în care George a pus ochii pe Karla, spuneau ei, n-a mai fost chip să-l oprească cineva. Restul, conchideau ei, a fost inevitabil. Bietul George, dar câtă minte a putut pune bătrânul la contribuţie, ducând în spate o asemenea povară!

Un spirit erudit, un fel de cercetător, un „scotocitor” cum se spune în jargon, insista chiar, când era cu vinu-n nas, că data exactă era 26 ianuarie 1841, când un anume căpitan Elliot din Marina Regală debarcase în fruntea unui pluton pe o stâncă învăluită în ceaţă, căreia i se spunea Hong Kong, la gurile Fluviului Perlelor, pe care, câteva zile mai târziu, îl proclamase colonie britanică. Odată cu sosirea lui Elliot, afirma acel erudit, Hong Kong avea să devină cartierul general al comerţului cu opiu făcut de Marea Britanie cu China şi, ca atare, unul dintre stâlpii economiei imperiale. Dacă britanicii n-ar fi inventat comerţul cu opiu – spunea el, mai în glumă, mai în serios – n-ar fi existat toată tărăşenia asta, nici sforării, nici dividende, şi, deci, nici renaşterea Prăvăliei după ravagiile mişeleşti ale lui Bill Haydon.

Pe când cei cu picioarele pe pământ – agenţii aduşi la bază, instructorii şi ofiţerii de caz, care îşi aveau micile lor consilii tainice – vedeau chestiunea doar în termeni operativi. Evidenţiau cu câtă abilitate îşi făcuse Smiley munca de urmărire, ceea ce îi permisese să-l dibuiască la Vientiane pe trezorierul lui Karla; cât de bine ştiuse Smiley să-i îmbrobodească pe părinţii fetei şi ce manevre abile făcuse pe lângă puţin entuziaştii granguri de la Whitehall, care ţineau băierile pungii pentru operaţiuni şi care acordau aprobările şi permisele de vânătoare în lumea

secretă a informaţiilor. Mai presus de orice însă, spuneau ei, nu trebuia uitată acea clipă minunată când Smiley reuşise să facă această operaţiune să se învârtă în jurul axei sale. Pentru aceşti profesionişti, cazul Dolphin însemna o victorie a tehnicii. Nimic mai mult. Vedeau în logodna forţată cu Verii doar o altă dovadă de îndemânare a acestui tip uns cu toate alifiile în meserie, în ceea ce avea să fie o lungă şi delicată partidă de pocher. Cât priveşte rezultatul final, mai dă-l dracului! Regele a murit, trăiască Regele!

Dezbaterea continuă oriunde se întâlnesc vechi camarazi, cu toate că numele lui Jerry Westerby, de înţeles, este rar evocat. Din timp în timp, ce-i drept, i-l mai pronunţă câte unul, din nesăbuinţă ori din sentimentalism sau pur şi simplu din zăpăceală, şi atunci intervine un moment de jenă, care trece însă. Mai deunăzi, unui tânăr stagiar, proaspăt ieşit de pe băncile şcolii de instruire, făcută ca nouă, de la Sarratt – în jargonul de serviciu, Grădiniţa – îi scăpase de pe buze, în barul celor de sub treizeci de ani. O versiunea îndulcită a cazului Dolphin fusese prezentată de curând la Sarratt – ca bază de discuţii în seminarii, un fel de psihoterapie de grup – şi bietul băiat, cu caşul încă la gură, se excitase nevoie mare la gândul că împărtăşea secretul zeilor:

— *Dumnezeule,* protestase el, bucurându-se de acea libertate a inocenţilor ce li se acordă cadeţilor la popota ofiţerilor, *Dumnezeule,* de ce nimeni nu pare să vadă rolul lui Westerby în această afacere? Dacă a dus *cineva* tot greul, acela a fost Jerry Westerby. El a fost vârful de lance. Zău aşa! Păi, nu?

Cu toate că, bineînţeles, nu pronunţase numele „Westerby”, nici „Jerry”, pentru că pur şi simplu nu le ştia; spusese doar numele de cod atribuit lui Jerry pe toată durata operaţiunii.

Peter Guillam blocase această minge rătăcită. Înalt, zdravăn, Guillam se mişcă totuşi cu eleganţă, iar stagiarii care îşi aşteaptă primul post tind să-l venereze ca pe o zeitate greacă.

— Westerby a fost vătraiul care a scormonit focul, spusese el sec, punând capăt tăcerii. Orice agent ar fi făcut la fel, şi unii, poate, mult mai bine.

Cum băiatul părea să nu înţeleagă aluzia, Guillam se ridicase şi se îndreptase către el, foarte palid, şi îi spusese scurt la ureche că ar trebui să-şi mai ia un pahar, dacă-l mai ţineau balamalele, şi că ar face bine după aceea să-şi ţină gura câteva zile sau câteva săptămâni. Conversaţia revenise la bătrânul George Smiley, desigur ultimul dintre *adevăraţii* mari, şi la ce-o fi făcând el acum, din nou la pensie. Trăise atâtea vieţi; avea atâtea amintiri să-şi evoce acum, în linişte, o spuneau ei la unison.

— În timp ce noi înconjuram Luna o dată, el o făcea de cinci ori, spusese cineva într-un elan de fidelitate.

O femeie.

De zece ori, recunoscură ei. De douăzeci! De *cincizeci* de ori! Sub efectul hiperbolei, urma lui Westerby, din fericire, dispăruse. Şi, într-o oarecare măsură, şi aceea a lui Smiley. Ce mai, George avusese o perioadă de şefie minunată, spuneau ei. La vârsta *lui,* ce-aţi mai vrea?

Poate că un punct de plecare mai realist ar fi o anumită sâmbătă, pe la mijlocul anului 1974, la orele trei după-amiază, în timpul taifunului, când Hong Kongul, baricadat în spatele obloanelor de furtună, aştepta asaltul următor. La barul Clubului Corespondenţilor de Presă Străini, o duzină de ziarişti, venind mai ales din fostele colonii britanice – australieni, canadieni şi americani – glumeau şi beau, într-o atmosferă de lenevie agitată, un cor fără solist. Treisprezece etaje mai jos, bătrânele tramvaie şi autobuze cu etaj se târau în coaja lor de mâzgă brună

făcută din praful şantierelor de construcţii şi din funinginea coşurilor uzinei din Kowloon. Micuţele bazine din faţa hotelurilor înalte erau ciupite de stropii insidioşi ai ploii mocăneşti. La toaletă bărbaţilor, care oferea cea mai frumoasă privelişte a Clubului asupra portului, tânărul Luke, californianul, îşi înfunda faţa în chiuvetă, să-şi spele sângele care-i curgea din gură.

Luke era un jucător de tenis deşelat şi ciudat, un bătrân de douăzeci şi şapte de ani, care până la plecarea americanilor fusese vedeta grajdului printre corespondenţii de război ai revistei sale din Saigon. Când ştiai că joacă tenis, îţi venea greu să ţi-l imaginezi făcând orice altceva, chiar să bea. Ţi-l închipui la fileu, deşirându-se şi trăsnind minge după minge, la disperare; sau reuşind un as, între o dublă greşeală şi alta, îşi sugea gingiile şi scuipa, zdruncinat de băutură şi de lovitura pe care o primise – Luke ar fi folosit probabil expresia cazonă „lovit de un proiectil brizant” – gândindu-se, totuşi, cu claritate la câteva lucruri în acelaşi timp. O parte din gânduri îi fugea la o chelneriţă de la un bar din Wanchai, pe nume Ella, pentru ochii căreia îi trăsese un pumn în falcă porcului ăluia de poliţist, iar acum suferea consecinţele: cu un minimum de efort, comisarul Rockhurst, zis „Bilă Tare”, care după efortul făcut se destindea chiar acum într-un colţ al barului, îl trimisese la pământ şi îl lovise zdravăn cu piciorul în coaste. O altă parte a minţii se concentra asupra a ceea ce îi spusese de dimineaţă proprietarul său chinez, când venise să se plângă de zgomotul pe care îl făcea gramofonul lui Luke şi când rămăsese să sugă o bere.

Un pont senzaţional, desigur. Care oare? îi veni din nou să verse, apoi privi pe fereastră. Joncile erau legate la mal, în spatele barierelor, iar bacul fusese oprit. O fregată britanică de pe vremuri se afla, lăsată la ancoră, şi, după cum se zvonea la Club, cei de la Whitehall o scoseseră în

vânzare.

— Ar trebui s-o lase în larg, murmură el confuz, aducându-şi aminte de fărâma de cunoştinţe navale pe care le culesese în călătoriile sale. Fregatele se trimit în larg în timpul taifunului. Asta e, *domnule.*

Dealurile păreau de gresie sub claia de nori groşi şi negri. Şase luni mai înainte, l-ar fi făcut să gângure de plăcere. Portul, cu vacarmul său, chiar şi munţii de mărfuri de calitate proastă care urcau de la malul mării până sus, în Vârf; după Saigon, Luke sorbise cu lăcomie tot acest peisaj. Dar astăzi nu vedea decât o stâncă britanică, lăfăindu-se în opulenţă şi în infatuare, administrată de o bandă de negustori preţioşi, al căror orizont nu depăşea nivelul burţilor personale. Colonia devenise pentru el exact ceea ce ajunsese să însemne pentru restul ziariştilor: un aerodrom, un telefon, o spălătorie, un pat. Ocazional – dar niciodată pentru mult timp – o femeie. Un loc unde până şi experienţa trebuia importată. Cât priveşte războaiele, ce pentru el fuseseră mult timp un viciu, acestea erau tot atât de îndepărtate de Hong Kong, ca de Londra sau de New York. Doar Bursa părea să aibă un rost, dar, oricum, sâmbăta era închisă.

— Crezi că vei supravieţui, campionule? îl întrebă canadianul ciufulit, care intră în despărţitura alăturată.

Cei doi împărţiseră plăcerile ofensivei Tet.

— Mulţumesc, dragul meu, mă simt excelent, îi replică Luke, cu cel mai pur accent englezesc de care era în stare.

Luke ajunsese la concluzia că era cu adevărat foarte important pentru el să-şi aducă aminte ce-i spusese Jake Chiu de dimineaţă, când îşi bea berea, şi, dintr-odată, ca un dar ceresc, îşi reaminti.

— Îmi amintesc! strigă el. Iisuse, măi cowboy, îmi amintesc! Luke, ţi-ai amintit! Creierul meu! Funcţionează! Băieţi, ia ascultaţi-l pe Luke!

— Las-o baltă, îl sfătui cowboy-ul. Azi nu-ţi prea merge bine, dincolo, campionule. Orice ar fi, las-o baltă.

Dar Luke deschise uşa cu piciorul şi năvăli în bar, cu braţele larg desfăcute.

— Hei, hei, *băieţi!*

Nu se întoarse niciun cap. Luke îşi duse palmele pâlnie la gură.

— Ascultaţi, băi, adunătură de beţivi, am o *informaţie.* E fantastic! Două sticle de scotch pe zi şi o minte brici! Să-mi dea cineva un clopoţel.

Negăsind niciunul, apucă o halbă şi ciocăni cu ea în tejghea, împroşcând berea. Chiar şi aşa, doar piticul îi dădu oarecare atenţie.

— Ce s-a întâmplat, Luke? miorlăi piticul cu tonul lui tărăgănat de poponar din Greenwich Village. Marele Moo sughiţă iar? Nu pot suporta.

În limbajul Clubului, Marele Moo era guvernatorul, iar piticul era şeful biroului lui Luke. O creatură ursuză, cu pungi sub ochi şi cu părul nepieptănat, care-i cădea în şuviţe negre pe faţă; mai avea şi un mod agasant de a veni pe nesimţite lângă tine. Cu un an în urmă, doi francezi, care de obicei nu erau văzuţi prin partea locului, fuseseră gata-gata să-l omoare pentru o vorbă spusă la întâmplare despre originile nenorocirii din Vietnam. Îl duseseră până la lift, îi spărseseră falca, îi rupseseră câteva oase, îl aruncaseră apoi la parter ca pe-un sac de cartofi şi se întorseseră să-şi termine paharele. Nu după mult timp şi australienii îi făcuseră o figură asemănătoare, când acesta făcuse o aluzie stupidă la participarea lor militară simbolică la război. Sugerase că se încheiase un târg între Canberra şi preşedintele Johnson, pentru ca băieţii australieni să rămână la Vung Tau, adevărată floare la ureche, în timp ce ei, americanii, duceau adevăratul război în altă parte. Spre deosebire de francezi, australienii

nici măcar nu-şi bătuseră capul să folosească liftul. îl snopiseră în bătaie pe pitic, acolo, pe loc, şi, chiar întins pe jos, îi mai arseseră câteva. Învăţase de atunci când trebuia să evite anumite persoane din Hong Kong. Pe timp de ceaţă groasă şi persistentă, de pildă. Sau când nu curgea apa decât patru ore pe zi. Sau într-o sâmbătă cu taifun.

Altfel, Clubul era aproape gol. Din motive de prestigiu, marii corespondenţi evitau locul ăsta. Câţiva oameni de afaceri, care veneau pentru nota de originalitate pe care o dădea prezenţa ziariştilor, câteva fete, care veneau după bărbaţi. O pereche de pretinşi mari reporteri de televiziune în uniforme militare fanteziste. Şi, în colţul său obişnuit, redutabilul Bilă Tare, comisar de poliţie, fost în Palestina, fost în Kenya, fost în Malaysia, fost în Fiji, vechi soldat neîndurător, cu o bere în faţă, cu articulaţiile degetelor uşor înroşite şi cu suplimentul săptămânal al ziarului *South China Morning Post.* Bilă Tare, zicea lumea, venea acolo din snobism. Iar la masa mare din mijloc, care în cursul săptămânii era rezervată celor de la United Press International, se tolăneau membrii Clubului de Bowling al Tinerilor Baptişti Conservatori din Shanghai, prezidat de bătrânul Craw, australianul cu faţa pestriţă, care-şi vedeau de obişnuitul lor turneu de sâmbătă. Scopul competiţiei era să arunce un şervet răsucit ca o frânghie de-a lungul sălii şi să nimerească stelajul cu vinuri. De câte ori reuşea unul, ceilalţi concurenţi plăteau sticla şi îl ajutau să o bea. Bătrânul Craw mormăia ordinele de lansare a „proiectilului” şi un bătrân chelner din Shanghai, preferatul lui Craw, strângea plictisit mucurile de ţigări şi aducea premiile. Partida din ziua aceea cam lâncezea, iar unii membri ai Clubului nici măcar nu-şi dădeau osteneala să ţintească. Acesta era totuşi grupul pe care Luke şi-l alesese ca auditoriu.

— *Nevasta* Marelui Moo sughiţă! insista piticul. *Calul*

nevestei Marelui Moo sughiţă! *Rândaşul* ce vede de calul nevestei Marelui Moo sughiţă! Sughiţă şi...

Apropiindu-se cu paşi mari, Luke sări pe masă, în zornăitul paharelor sparte, pocnindu-se cu capul de tavan. Plantat acolo sus, pe jumătate ghemuit, profilat pe fereastra din partea de sus, le părea tuturor nemăsurat de mare: ceaţa groasă, umbra neagră a Vârfului în spatele ei şi acest uriaş care umplea întreg prim-planul. Dar continua să arunce la ţintă şi să bea ca şi cum nu l-ar fi văzut. Doar Bilă Tare aruncă o privire scurtă către Luke, o dată, înainte de a-şi suge degetul lui mare butucănos şi de a deschide revista la pagina de benzi desenate.

— Repriza a treia, ordonă Craw, cu accentul lui puternic australian. Frate Canada, pregăteşte-te să lansezi mingea. Aşteaptă, măi, nătângule. Foc!

Un şervet sucit în tirbuşon zbură către stelajul cu vinuri, luând o traiectorie înaltă. Agăţându-se de o crăpătură, atârnă o clipă, pentru a cădea apoi grămadă pe podea. Zădărât de pitic, Luke începu să tropăie pe masă făcând să cadă şi alte pahare. Până la urmă ajunse să-şi epuizeze auditoriul.

— Înălţimile Voastre, spuse bătrânul Craw oftând. Faceţi linişte, vă rog, pentru fiul meu. Mă tem că doreşte să parlamenteze cu noi. Frate Luke, ai făcut câteva fapte de război azi, iar încă una riscă să atragă nemulţumirea noastră. Vorbeşte clar şi concis, fără să omiţi niciun detaliu, oricât de mic, şi după aceea, domnule, caută să te ţii pe picioare.

În această cursă neîncetată în care fiecare se străduia să ţeasă legende despre ceilalţi, Craw era Bătrânul Marinar. Craw, îşi spuneau unii altora, îşi scuturase mai mult nisip din nădragi decât aveau să vadă majoritatea dintre ei sub propriile picioare. Şi aveau dreptate. La Shanghai, unde începuse cariera sa, fusese comisionar şi

redactor de ştiri la singurul ziar de limbă engleză din oraş. De atunci, scrisese despre lupta comuniştilor împotriva lui Chang Kai-şek, a lui Chang Kai-şek împotriva japonezilor şi a americanilor, practic împotriva tuturor. În acest loc fără rădăcini, Craw le dădea un sens al istoriei. Felul său de a se exprima, pe care, pe vreme de taifun, până şi cei mai duri puteau, în mod scuzabil, să-l găsească iritant, era o autentică rămăşiţă a anilor 1930, când Australia furniza grosul jurnaliştilor ce operau în Extremul Orient; Vaticanul, pentru nu se ştie ce motiv, contribuise cu jargonul confreriei lui.

Aşa că, mulţumită bătrânului Craw, reuşi, în sfârşit, să spună ce avea de spus.

— Domnilor – piticule, măi polonez nenorocit, lasă-mi piciorul – domnilor! Se întrerupse să-şi şteargă gura cu o batistă. Imobilul cunoscut sub numele de Casa Mare este de vânzare, iar Înălţimea Sa Tufty Thesinger a spălat putina.

Nu se întâmplă nimic, dar oricum nu se aştepta la mare lucru. Ziariştii nu prea au obiceiul să scoată strigăte de stupefacţie, nici măcar de neîncredere.

— Casa Mare, repetă Luke cu glas sonor, se dă pe nimica toată. Domnul Jake Chiu, celebrul agent imobiliar, mai bine cunoscut dumneavoastră ca irascibilul meu proprietar, a fost însărcinat de către măreţul guvern al Maiestăţii Sale să dispună de Casa Mare. Adică, să o vândă de urgenţă. Dă-mi drumu', măi, polonez împuţit, sau te omor!

Piticul îl trase jos. Doar un salt sprinten îl ajută să nu se rănească. De pe podea, Luke îi aruncă alte înjurături agresorului său. Craw îşi întoarse capul cel mare către Luke şi cu ochii lui umezi îl fixă cu o privire încruntată ce părea să se eternizeze. Luke începuse să se întrebe pe care dintre multele legi ale lui Craw le încălcase. Sub

diversele sale măşti, Craw era un personaj complex şi solitar, lucru ştiut de cei ce se aflau acolo. Sub manierele sale voit grosolane, se ascundea o dragoste de Orient, care părea să-l încătuşeze câteodată mai strâns decât putea suporta; erau luni întregi în care dispărea complet şi, ca un elefant ursuz, apuca pe potecile doar de el ştiute, până când simţea că se putea trăi din nou alături de el.

— Nu spuneţi vorbe fără şir, înălţimea Voastră, dacă nu vă supăraţi? spuse Craw în sfârşit răsturnându-şi cu un gest imperios capul lui mare pe spate. Abţineţi-vă să deşertaţi zoaie într-o apă curată ca lacrima, vreţi, Senioria Voastră. Casa Mare este un cuib de spioni. De ani de zile. Bârlogul maiorului Tufty Ochi-de-Linx Thesinger, pe vremuri puşcaş al Maiestăţii Sale, actualmente Lestrade al Siguranţei la Hong Kong. Tufty n-ar fugi aşa. E o lichea, nu o otreapă. Daţi-i fiului meu să bea, monseniore... – se adresă el barmanului din Shanghai – fiindcă o ia razna.

Craw psalmodie un nou ordin de aruncare la ţintă, iar Clubul îşi reluă activităţile sale intelectuale. La drept vorbind, nu era cine ştie ce noutate în veştile senzaţionale comunicate de Luke. Avea o reputaţie bine stabilită de vânător ratat de ştiri de spionaj, iar pistele sale se dovedeau invariabil false. De când cu Vietnamul, băiatul acesta tâmpit vedea spioni sub toate covoarele. Credea că lumea este condusă de ei şi mare parte a timpului său liber, când era treaz, o petrecea preumblându-se pe lângă nenumăratele batalioane de observatori ai Chinei din Colonie, prost deghizaţi şi, ceea ce era mai rău, care infestau enormul Consulat american de pe colină. Astfel, dacă n-ar fi fost o zi atât de apatică, lucrurile ar fi rămas probabil în stadiul respectiv. Dar piticul întrevăzu o posibilitate de a se amuza şi o prinse din zbor:

— Spune-ne, Lukie, micuţule, se dezmierdă el, răsucindu-şi braţele în sus într-un gest de curist înrăit,

vând Casa Mare *mobilată* sau goală?

Întrebarea îi aduse un ropot de aplauze. Casa Mare era mai valoroasă cu sau fără secretele ei?

— O vând cu *maiorul Thesinger* cu tot? continuă întrebarea fotograful sud-african, cu glasul lui cântat şi lipsit de haz.

Se mai auziră câteva râsete, dar de data aceasta lipsite de afecţiune. Fotograful era un tip stânjenitor, tuns perie, cu obrajii supţi şi cu pielea brăzdată precum acele câmpuri de luptă pe care îi plăcea să le colinde. Venea de la Cape Town, dar îi spuneau Friţul Pupă-l-Moartea. După cum umbla vorba, avea să-i îngroape pe toţi, căci îi hăituia ca un câine de vânătoare.

Timp de câteva minute de amuzament, spusele lui Luke fură uitate complet, pierzându-se într-un potop de anecdote pe seama maiorului Thesinger, de imitaţii ale maiorului Thesinger cu participarea tuturor, în afară de Craw. Îşi aminti că maiorul îşi făcuse apariţia în colonie ca importator cu o acoperire ridicolă pe undeva pe lângă docuri; şi toate astea ca să se transfere, şase luni mai târziu, în nişte condiţii absolut incredibile, pe statele de plată ale serviciilor de informaţii şi, flancat de echipa sa de funcţionari spălăciţi la faţă şi de secretare blege şi bine-crescute, să se instaleze în numitul bârlog de spioni pentru a-l înlocui pe careva. Fură evocate în special mesele lui în tête-à-tête, la care, aşa cum se descoperi acum, primiseră invitaţii, într-un moment sau altul, aproape toţi ziariştii ce formau acum auditoriul. Dejunurile se terminau cu un coniac şi cu toasturi, la care se spuneau fraze atât de remarcabile, ca de pildă: „Auzi, bătrâne, dacă dai de vreun chinez interesant de peste râu – adică unul care are *acces,* înţelegi ce vreau să spun? –, nu uita Casa Mare!”, apoi numărul magic de telefon, cel care „sună chiar pe biroul meu, fără intermediari, fără magnetofoane, nimic, e clar?”

O jumătate de duzină dintre ei pare să-l fi avut notat în agendă: „Hai, notează-l pe manşetă, ca şi cum ar fi numărul unei iubite sau cam aşa ceva. Gata? Hong Kong cinci-zero-doi-patru...”

După ce scandară numerele în cor, tăcură. Pe undeva o pendulă bătea trei şi un sfert. Luke se ridică încet în picioare şi-şi scutură praful de pe blugi. Bătrânul chelner din Shanghai îşi abandonă postul de lângă rafturile cu vinuri şi căută o listă de bucate, în speranţa că vreunul ar dori să mănânce. Pentru o clipă, asupra lor planăa nesiguranţa. Ziua era pierdută. Aşa fusese de la primul gin. Din fundul sălii se auzi un mârâit surd: era Bilă Tare, care îşi comanda un dejun copios.

— Şi mai adu-mi şi-o bere rece, *rece* să fie, auzi, băiete? Rece-rece, fuguţa-fuguţa.

Comisarul ştia cum să se poarte cu indigenii şi spunea asta de fiecare dată. Se făcu din nou linişte.

— Ei bine, iată, Lukie, spuse piticul îndepărtându-se. Aşa-ţi câştigi un premiu Pulitzer, cred eu. Felicitări, scumpule. E informaţia anului.

— Of, du-te de te spânzură, şi voi toţi, spuse Luke nepăsător şi începu să-şi croiască drum către bar, unde erau cocoţate două creaturi pământii, fete ale regimentului plecate la agăţat. Jake Chiu mi-a arătat scrisoarea cu instrucţiuni, nu-i aşa? Pe hârtie cu antetul Serviciului blestemat al Maiestăţii Sale, nu-i aşa? Cu stema împuţită sus, cu leul care regulează capra. Bună, iubitelor, vă amintiţi de mine? Eu sunt domnul acela cumsecade care v-a cumpărat bomboane pe băţ la târg.

— Thesinger nu răspunde, se jeli Friţul Pupă-l-Moartea la telefon. Nu răspunde nimeni. Nici Thesinger, nici tipul de serviciu. Linia a fost deconectată.

În freamătul sau în monotonia momentului, nimeni nu observase că Pupă-l-Moartea dispăruse pe furiş.

Până acum, bătrânul Craw, australianul, nici nu clipise, stătea înţepenit ca o fosilă de dront. Auzind treaba asta, ridică brusc capul.

— Mai fă o dată numărul, tâmpitule, ordonă el, aspru ca un sergent instructor.

Ridicând din umeri, Pupă-l-Moartea formă încă o dată numărul de telefon al lui Thesinger, în timp ce doi dintre ei se apropiară de el să se uite cum îl formează. Craw nu mişcă, privind de acolo de unde se afla. Erau două aparate. Pupă-l-Moartea îl încercă şi pe al doilea, dar fără a obţine un rezultat mai bun.

— Sună la reclamaţii, ordonă Craw din partea cealaltă a încăperii. Nu sta înţepenit ca o vrăjitoare borţoasă. Sună la reclamaţii, maimuţă africană!

— Linia este desfiinţată, răspunse operatorul.

— De când, omule? întrebă Pupă-l-Moartea în receptor.

— Nu avem disponibile alte informaţii, spuse operatorul.

— Poate că li s-a schimbat numărul, nu-i aşa, bătrâne? urlă Pupă-l-Moartea în receptor, adresându-se tot nefericitului ăluia de operator.

Nimeni nu-l văzuse vreodată atât de ambalat. Viaţa era, pentru Pupă-l-Moartea, ceea ce se petrecea la capătul celălalt al vizorului: o asemenea patimă putea fi pusă doar pe seama taifunului.

— Nu avem disponibile alte informaţii, spuse operatorul.

— Sună-l pe Gâtlej Scobit, ordonă Craw, de data asta furios la culme. Sună-i pe toţi nenorociţii de funcţionari din Colonie!

Pupă-l-Moartea îşi scutură capul lunguleţ, părând că ezită. Gâtlej Scobit era purtătorul de cuvânt oficial al guvernului, obiectul urii lor unanime. A-l aborda, indiferent de pretext, era prost văzut.

— Dă-mi-l mie, spuse Craw şi, ridicându-se în picioare, îl dădu la o parte pentru a ajunge la telefon şi se lansă într-o

curte lugubră adresată lui Gâtlej Scobit. Al dumneavoastră devotat, Craw, domnule, la dispoziţia domniei voastre. Cum se simte Eminenţa Voastră, psihic şi fizic? încântat, domnule, încântat! Şi soţia, şi micuţii, domnule? Au poftă de mâncare, sper? N-au scorbut, nici tifos, nu? Bine. Acum poate aţi avea marea bunătate să-mi explicaţi de ce, pentru numele lui Dumnezeu, Tufty Thesinger a spălat putina?

Îl urmăreau, dar faţa îi era ca o stană de piatră, nu se putea citi nimic pe ea.

— Şi dumneavoastră la fel, domnule! sfârşi el fornăind şi trântind receptorul în furcă atât de puternic de se clătină toată masa. Se întoarse apoi către bătrânul chelner din Shanghai. Monseniore Goh, chemaţi-mi un măgar cu benzină, dacă binevoiţi! înălţimile Voastre, căraţi-vă fundurile de aici, toată gaşca!

— De ce dracu'? întrebă piticul, sperând să fie inclus în acest ordin.

— Pentru un articol, măi cardinal mucos, pentru un articol, înălţimile Voastre libidinoase şi alcoolice. Pentru bani, faimă, femei şi viaţă lungă!

Nimeni nu înţelegea proasta sa dispoziţie.

— Dar ce a spus Gâtlej Scobit atât de îngrozitor? întrebă cu mirare zburlitul cowboy canadian.

Piticul îi ţinu isonul.

— Da, ce-a zis, Frate Craw?

— A spus *fără comentarii,* răspunse Craw cu superbă demnitate, ca şi cum aceste cuvinte erau cel mai îngrozitor afront ce i se putea aduce demnităţii sale profesionale.

Aşa că porniră să ia cu asalt Vârful, lăsând în pacea lor doar majoritatea tăcută a băutorilor; se duseră Pupă-l-Moartea, tot nervos, deşiratul Luke, apoi zburlitul cowboy canadian, ce te izbea cu mustaţa lui de revoluţionar

mexican, piticul, pisălog ca întotdeauna, şi, în sfârşit, bătrânul Craw plus două fete ale regimentului, o plenară a Clubului de Bowling al Tinerilor Baptişti Conservatori din Shanghai, cu doamne după ei, cu toate că acest Club făcuse jurământul să respecte celibatul. Uluitor, dar veselul şofer cantonez îi luă pe toţi, un triumf al exuberanţei asupra legilor fizicii. Consimţi chiar să dea trei chitanţe pentru costul aceleiaşi curse, una pentru fiecare ziar reprezentat, ceea ce nu fusese văzut făcând niciun şofer de taxi din Hong Kong, nici până atunci, nici după aceea. Era o zi care le infirma pe toate celelalte din trecut. Craw stătea în faţă cu vestita lui pălărie de pai cu fundă, purtând culorile colegiului Eton, lăsată lui prin testament de către un vechi camarad. Piticul era înghesuit deasupra schimbătorului de viteze, ceilalţi trei stăteau pe bancheta din spate, iar fetele stăteau pe genunchii lui Luke, ceea ce îi întărea în mod deosebit moralul. Bilă Tare nu găsi de cuviinţă să-i însoţească. Îşi vârâse colţul şervetului sub guler, pregătindu-se pentru pulpa de miel de la Club, cu sos de mentă şi cu o mulţime de cartofi.

— Încă o bere! Dar *rece* de data aceasta, auzi, băiete? *Rece-rece,* şi *fuguţa-fuguţa.*

Dar cum plecară ceilalţi, Bilă Tare folosi şi el telefonul şi vorbi cu Cineva Autorizat, ca măsură de precauţie, cu toate că se căzuse de acord că nu era nimic de făcut.

Taxiul era un Mercedes roşu, nou-nouţ, dar nimic nu omoară o maşină mai repede decât Vârful, unde se urcă la pas, cu ventilatorul mergând din plin. Vremea continua să fie îngrozitoare. Cum se opinteau în sus pe falezele betonate, fură înghiţiţi de o ceaţă sufocantă. Când ieşiră din ea fu chiar mai rău. O perdea fierbinte, neclintită se întinsese pe coama dealului, duhnind a benzină şi răsunând de larma din vale. Umezeala plutea în mici nori fierbinţi. Pe vreme bună, ar fi văzut panorama, una dintre

cele mai frumoase din lume în ambele direcţii: spre nord către Kowloon şi către munţii azurii ai Noilor Teritorii, care ascundeau privirii cele opt sute de milioane de chinezi lipsiţi de privilegiul dominaţiei britanice; la sud, către golfurile Repulse şi Deep Water şi către deschiderea spre Marea Chinei. Casa Mare fusese, la urma urmei, ridicată de Marina Regală în anii 1920, cu toată grandioasa inocenţă a serviciilor sale, pentru a inspira un sentiment de putere. Dar în acea după-amiază, dacă n-ar fi fost clădită printre arbori şi într-o depresiune unde copacii creşteau înalţi în efortul de a atinge cerul, şi dacă ramurile acestora n-ar fi ţinut ceaţa deoparte, ei n-ar fi avut ce privi, în afară de doi stâlpi de beton cu sonerii, pe care scria „Ziua" şi „Noaptea", precum şi porţile zăvorâte pe care le susţineau. Mulţumită copacilor totuşi, putură vedea clar casa, cu toate că era retrasă cu vreo cincizeci de metri. Puteau zări burlanele, scările de incendiu, frânghiile de uscat rufe şi puteau admira domul verde pe care îl adăugase armata japoneză în cei patru ani cât ocupase clădirea.

Repezindu-se către casă din dorinţa de a fi acceptat, piticul apăsă pe soneria pe care scria „Ziua". În stâlp era împlântat un difuzor şi toţi se uitară cu atenţie la el, aşteptând să le spună ceva sau, cum ar fi zis Luke, să le pufnească fum de haşiş. Mai jos pe alee, şoferul cantonez dăduse radioul la maximum şi se auzea mereu acelaşi cântec de dragoste tânguitor. Pe al doilea stâlp nu era nimic în afară de o placă de aramă ce anunţa prezenţa Statului-Major al Serviciilor de Legătură Inter-arme, acoperirea subţirică a lui Thesinger. Pupă-l-Moartea scosese un aparat de fotografiat şi trăgea poză după poză, metodic, ca şi cum s-ar fi găsit pe unul dintre câmpurile sale autohtone de bătălie.

— Poate că nu lucrează sâmbăta, sugeră Luke, în timp

ce continuau să aştepte, la care Craw îi spuse să nu fie atât de idiot.

Spionii lucrează şapte zile pe săptămână şi douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru, afirmă el. În plus, nici nu mâncau, în afară de Tufty.

— *Bună ziua,* spuse piticul.

Apăsând pe soneria de noapte, el îşi lipise buzele roşii şi răsfrânte de orificiul microfonului şi afecta un accent britanic de lume bună: trebuie să o recunoaştem, se descurca surprinzător de bine.

— Numele meu este Michael Hanbury-Steadly-Heamoor şi sunt musul Marelui Moo. Aş dori, *vă rog,* să vorbesc cu maiorul Thesinger, într-o problemă de oarecare urgenţă, *vă rog,* închipuiţi-vă că un nor în formă de ciupercă, pe care s-ar putea ca maiorul să nu-l fi observat, pare să se formeze deasupra Fluviului Perlelor şi distruge Golful Marelui Moo. Vă mulţumesc. Aveţi amabilitatea să deschideţi poarta?

Una dintre blondine începu să chicotească.

— Nu ştiam că e un Steadly-Heamoor, spuse ea.

Abandonându-l pe Luke, se agăţară de braţul canadianului zburlit şi-i şoptiră îndelung la ureche.

— E Rasputin, murmură una din fete pe un ton admirativ, mângâindu-i dosul coapsei. Am văzut un film. E tot el, nu-i aşa, băi Canada?

Fiecare trase câte o duşcă din plosca lui Luke, în timp ce se regrupau şi se întrebau ce să facă. Dinspre taxiul parcat, cântecul de dragoste al şoferului se auzea fără contenire, însă difuzoarele de pe stâlpi tăceau mâlc. Piticul apăsă ambele sonerii deodată şi încercă o ameninţare în stilul lui Al Capone:

— Ascultă, Thesinger, ştim că eşti acolo. Ieşi cu mâinile ridicate, fără cagulă, aruncă-ţi pumnalul – *fii atent, boule!*

Imprecaţia nu îi era adresată nici canadianului, nici

bătrânului Craw – care se îndepărta către copaci să-şi facă, după toate aparenţele, nevoile – ci lui Luke, care se hotărâse să ia casa cu asalt. Poarta era plasată într-un intrând cam plin de noroi, adăpostită de copacii din care se scurgea ploaia. Spre exterior se găsea o grămadă de gunoi, o parte fiind aruncat de curând. Preumblându-se într-acolo, în căutarea vreunui indiciu revelator, Luke dezgropă o bucată de fontă îndoită în formă de S. După ce o târî până la poartă, cu toate că trebuie să fi cântărit vreo cincisprezece kilograme bune, dacă nu mai mult, o ţinu cu amândouă mâinile deasupra capului şi o pocni de cadrul porţii, care răsună ca un clopot spart.

Pupă-l-Moartea se lăsase într-un genunchi, cu faţa lui suptă, schimonosită într-un surâs de martir în timp ce mitralia poză după poză.

— Număr până la cinci, Tufty, urlă Luke, zdruncinând poarta cu o nouă lovitură. Unu... Lovi iarăşi. Doi...

Deasupra capetelor lor, câteva păsări, unele foarte mari, se ridicară din copaci zburând în spirale lente, dar vuietul din vale şi zgomotul loviturilor în poartă le acoperiră ţipetele. Şoferul de taxi dansa în jurul maşinii, râzând şi bătând din palme, şi uitase de cântecul lui de dragoste. Şi mai ciudat, dată fiind vremea ameninţătoare, îşi făcu apariţia o întreagă familie de chinezi; împingeau nu un singur căruţ de copil, ci două, şi începură la rândul lor să râdă, până şi copilul cel mai mic, ţinându-şi palma peste gură ca să îşi ascundă dinţii. Până când, dintr-odată, cowboy-ul canadian scoase un chiot, se descotorosi de fete şi arătă cu degetul spre poartă.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce naiba face Craw? Şmecherul acesta bătrân a sărit gardul.

Se ajunsese la un punct în care tot bunul-simţ ce ar mai fi rămas dispăruse. O nebunie colectivă îi apucase pe toţi. Băutura, vremea închisă, claustrofobia li se urcaseră de tot

la cap. Fetele îl pipăiau pe canadian fără să le pese de cineva, Luke continua să bubuie în poartă, chinezii râdeau în hohote, până când, cu un simţ divin al oportunităţii, ceaţa se ridică, temple întregi de nori negri-albăstrui apărură chiar deasupra capului lor şi un torent de ploaie se abătu asupra copacilor. O secundă mai târziu se dezlănţui şi asupra lor, muindu-i până la piele din prima rafală. Fetele, dintr-odată pe jumătate goale, o luară la fugă râzând şi ţipând după Mercedes; în rândul masculilor, lumea se ţinea bine – nici măcar piticul nu se dădea bătut –, privind prin perdelele de ploaie figura inconfundabilă a lui Craw, australianul, cu vechea lui pălărie Eton, care se adăpostea lângă casă, sub o streaşină rudimentară ce părea să fi fost făcută pentru biciclete, cu toate că doar un nebun s-ar fi aventurat cu bicicleta spre Vârf.

— Craw, urlară ei. Monseniore! Nemernicul ne-a avut!

Zgomotul ploii era asurzitor, ramurile copacilor păreau să crape sub forţa şuvoiului. Luke îşi aruncă ciocanul nebun. Cowboy-ul zburlit trecu primul, urmat de pitic; Pupă-l-Moartea, cu zâmbetul lui şi cu aparatul de fotografiat, încheia plutonul, ghemuit pe jumătate şi şontâcăind în timp ce continua să fotografieze orbeşte. Ploaia se revărsa în voie peste ei, scurgându-li-se în şiroaie roşietice în jurul gleznelor, în timp ce mergeau pe urmele lui Craw, urcând o pantă unde orăcăitul broaştelor făcea vacarmul încă şi mai mare. Escaladaseră o creastă acoperită cu ferigi, se opriră în faţa unui gard cu sârmă ghimpată, se strecurară printre firele mai lăbărţate şi trecură un şănţuleţ. Când îl ajunseră, Craw se uita la cupola verde, în timp ce ploaia, în ciuda pălăriei de pai, i se scurgea şiroaie de pe o falcă, transformându-i elegantul costum cafeniu într-o tunică lălâie, înnegrită. Stătea acolo ca hipnotizat, uitându-se în sus. Luke, care îl plăcea cel mai mult, vorbi primul.

— Înălţimea Voastră? Hai, treziţi-vă! Eu sunt: Romeo! Iisuse Hristoase, ce naiba îl sâcâie?

Neliniştit brusc, Luke îi atinse braţul cu blândeţe. Dar Craw rămânea tăcut.

— Poate că a murit în picioare, sugeră piticul, în timp ce Pupă-l-Moartea, zâmbind, îl fotografia, fie ce-o fi.

Ca un boxer bătrân, Craw îşi reveni încetul cu încetul.

— Frate Luke, vă datorăm mii de scuze, domnule, murmură el.

— Duceţi-l la taxi, spuse Luke, căutând să-i deschidă calea, dar tipul refuza să se mişte.

— Tufty Thesinger. Un individ cumsecade. Nu vultur – nu destul de viclean ca să zboare –, dar un individ cumsecade.

— Tufty Thesinger, odihneşte-te în pace, spuse Luke impacientat. Să mergem. Piticule, mişcă-ţi curul!

— E beat mort, spuse cowboy-ul.

— Ia în consideraţie indiciile, dragul meu Watson, reluă Craw, după o nouă tăcere meditativă, în timp ce Luke îl trăgea de braţ şi ploaia începu să toarne şi mai tare. Remarcă mai întâi găurile de deasupra ferestrei, de unde s-au scos înainte de vreme aparatele de aer condiţionat. Parcimonia, fiul meu, este o virtute lăudabilă, mai ales, dacă mă pot exprima aşa, la un spion. Vezi domul, acolo? Studiaţi-l cu atenţie, domnule. Urme de zgârieturi. Nu sunt, din păcate, urmele unui câine de pază imens, ci urmele de zgârieturi ale antenelor de radio, scoase de mâna frenetică a unui occidental. Ai mai auzit vreodată vorbindu-se despre un cuib de spioni fără antene radio? Ca şi cum ai vorbi despre un bordel fără pian.

Ploaia cădea în crescendo. Stropi mari răpăiau în jurul lor ca o mitralieră. Faţa lui Craw exprima un amestec de sentimente, pe care Luke le putea doar bănui. În sinea sa, gândi că bătrânul Craw era probabil pe moarte. Luke nu

prea văzuse oameni murind de moarte naturală şi pândea spectacolul cu febrilitate.

— Poate că i-a apucat nebunia Vârfului şi au luat-o care-ncotro, spuse el încercând să-l ia cu momele, cu şoşele, şi să-l ducă spre maşină.

— Foarte posibil, înălţimea Voastră, foarte posibil, într-adevăr... Acum este, desigur, sezonul actelor pripite şi nesăbuite.

— Hai acasă, spuse Luke, trăgându-l cu putere de braţ. Faceţi loc, vă rugăm. E un rănit.

Dar bătrânul stăruia cu încăpăţânare să se mai uite o dată înapoi la cuibul de spioni englezi, înfiorat sub ropotele furtunii.

Cowboy-ul canadian fu primul care telegrafiase, şi articolul său merita o soartă mai bună. îl scrisese în aceeaşi noapte, în timp ce fetele dormeau în patul său. Se gândise că povestea ar merge mai bine ca articol de revistă, decât ca o simplă ştire, aşa că o ţesuse în jurul Vârfului în general, folosindu-se de Thesinger doar ca pretext. Explicase că Vârful era prin tradiţie Olimpul Hong Kongului – cu cât locuiai mai sus, cu atât aveai un loc mai de frunte în înalta societate – şi cum arătase bogaţii traficanţi britanici de opiu, părinţii fondatori ai Hong Kongului, se refugiaseră acolo pentru a se pune la adăpost de holeră şi de alte molime din oraş; cum cu vreo douăzeci de ani în urmă, o persoană de naţionalitate chineză avea nevoie de autorizaţie înainte de a pune piciorul acolo sus. Descrisese istoria Casei Mari, pentru a evoca, în final, reputaţia acesteia, alimentată de presa de limbă chineză, de bucătărie de vrăjitoare în care se coceau comploturile imperialiste britanice împotriva lui Mao. Şi iată că, de azi pe mâine, bucătăria se închisese, iar vrăjitoarele dispăruseră.

Un nou gest de conciliere? se întreba el. împăciuitorism?

Făcea oare parte din politica britanică de discreţie faţă de China continentală? Sau pur şi simplu un semn în plus că în sud-estul asiatic, ca şi peste tot în lume, de altfel, britanicii erau constrânşi să coboare de pe piscul lor?

Greşeala lui fu că alesese o publicaţie englezească de duminică, foarte serioasă, care-i publica din când în când articolele. Instrucţiunea „D”, care interzicea orice referire la aceste evenimente, ajunsese acolo înaintea lui. „Cu regrete, imposibil să publicăm frumosul dvs. articol despre Casa Mare”, îi telegrafie redactorul-şef şi-l aruncă direct în sertar. Câteva zile mai târziu, întorcându-se în camera sa, cowboy-ul o găsi răscolită până la ultimul colţişor. De asemenea, timp de câteva săptămâni telefonul său fu atins de un soi de laringită, aşa că nu-l folosea niciodată fără a face unele referiri obscene la Marele Moo şi la suita lui.

Luke reveni acasă plin de idei, făcu o baie, bău o vadră de cafea neagră şi se puse pe lucru. Telefonă companiilor aeriene, relaţiilor pe care le avea la guvern şi unei mulţimi de feţe palide cu părul prea bine pieptănat de la Consulatul american, care îl înfuriară cu răspunsurile lor batjocoritoare şi ambigue. Sâcâi societăţile de mutări de mobilier, specializate în contracte guvernamentale. Pe la orele zece în seara aceea, potrivit propriilor cuvinte folosite faţă de pitic, pe care îl sunase de câteva ori, „verificase şi răsverificase de cinci ori” că Thesinger, nevastă-sa şi întreg personalul Casei Mari părăsiseră Hong Kongul, cu o cursă charter, joi, în zori, cu destinaţia Londra. Printr-o întâmplare fericită, el află că dulăul boxer al lui Thesinger îl va urma prin coletărie, în cursul aceleiaşi săptămâni. După ce îşi notă câte ceva, se duse în partea cealaltă a camerei, se instală la maşina de scris, dactilografie câteva rânduri şi se opri, din lipsă de inspiraţie, ceea ce ştia dinainte că se va întâmpla. Apoi îi

dădu drumul din nou, fără icnete:

Astăzi, un nor nou de scandal planează deasupra conducătorilor aflaţi pe picior de război şi nealeşi ai ultimei colonii britanice din Asia. Imediat după ultimele dezvăluiri cu privire la corupţia din poliţie şi administraţie, iată că se aude că instituţia ultrasecretă de pe Insulă, Casa Mare, baza operaţiunilor de spionaj ale Marii Britanii împotriva Chinei Roşii, a fost închisă pe neaşteptate.

Acestea fiind spuse, cu un hohot injurios de neputinţă, se opri şi îşi îngropă faţa în mâini. Coşmaruri. Pe astea le putea suporta. Să se trezească, după atâta luptă, tremurând şi asudând din cauza unor viziuni de neexprimat, cu nările pline de duhoarea napalmului pe carnea umană: într-o oarecare măsură, era o consolare pentru el să ştie că, după atâta tensiune, ecluzele sentimentelor sale cedaseră în sfârşit. Fuseseră momente când, simţind toate astea, tânjea după răgazul în care ar fi putut să-şi recapete sentimentul de dezgust. Dacă respectivele coşmaruri erau necesare pentru a-l repune în rândurile oamenilor normali, înseamnă că putea să le primească plin de gratitudine. Dar nici în cele mai negre coşmaruri nu i se întâmplase ca, după ce scrisese despre război, să nu poată scrie despre pace. Timp de şase ore, în acea noapte, Luke se luptă cu această apatie înfiorătoare. Îi venea din când în când în minte bătrânul Craw, înţepenit acolo, ploaia şiroindu-i pe trup, ţinându-şi discursul funebru: să fi fost aceasta povestea? Dar cine ar fi îndrăznit să agaţe un articol de ciudatul umor al unui confrate jurnalist?

Nici versiunea însăilată de către pitic nu avu mai mult succes, ceea ce îl irită foarte mult. La prima vedere, articolul avea tot ceea ce i se putea cere. Îşi bătea joc de englezi, avea cuvântul „spion” scris cu litere mari, şi pentru prima dată nu mai prezenta America drept călăul

Asiei de Sud-Est. Dar singurul răspuns cu care se alese, după cinci zile de aşteptare, fu o notă seacă: să stea în banca lui şi să înceteze să mai sune din trompetă.

Mai rămânea bătrânul Craw. Deşi reprezintă doar un fleac în comparaţie cu efectele acţiunii principale, modul în care Craw îşi calculase paşii, ceea ce era de făcut şi ceea ce nu era de făcut, rămâne impresionant până în zilele noastre. Timp de trei săptămâni, nu transmisese nimic. Erau câteva chestii neînsemnate pe care ar fi putut să le transmită, dar nu se ostenise să o facă. În ochii lui Luke, care era foarte îngrijorat în privinţa lui, Craw părea la început să-şi continue misteriosul său declin. Îşi pierduse complet aerul de fanfaronadă şi dragul de societate. Devenise arţăgos şi câteodată era total dezagreabil şi îi lua la întrebări pe chelneri într-un infect dialect cantonez, până şi pe preferatul său, Goh. Îi trata pe Popicarii din Shanghai ca şi cum ar fi fost cei mai înrăiţi duşmani ai săi şi îşi reamintise presupuse afronturi pe care ei le uitaseră de mult. Apoi, într-o bună zi, dispăruse, şi când Luke, îngrijorat, venise până la apartamentul său să vadă ce e cu el, bătrânul *amah* îi spusese că „Tata Whisky fuga-fuga la Londra iute”. Era o creatură ciudată, mărunţică, şi Luke se simţea înclinat să se îndoiască de spusele ei. Un prusac plicticos, ziarist plătit cu bucata pentru *Der Spiegel,* afirmă că îl zărise pe Craw la Vientiane, făcându-şi de cap la barul Constellation, dar Luke avea dubii şi de data aceasta. A-l urmări pe Craw fusese întotdeauna un sport de profesionist, şi era o chestie de prestigiu să adaugi ceva la fondul comun.

Până când, într-o luni, pe la prânz, tipul îşi făcu apariţia la Club, într-un costum bej, nou-nouţ, şi cu o superbă floare la butonieră, plin de zâmbete şi de anecdote, şi se puse pe lucru în legătură cu povestea Casei Mari. Cheltui bani, mai mulţi decât i-ar fi alocat în mod normal ziarul

său. Luă câteva prânzuri copioase cu nişte americani bine îmbrăcaţi aparţinând unor agenţii americane cu titluri vagi, câteva dintre ele fiindu-i cunoscute lui Luke. Cu faimoasa lui pălărie de pai pe cap, îi tratã pe rând la restaurante liniştite, alese cu grijă. La Club, i se reproşă că se târâie după diplomaţi, o crimă gravă, ceea ce-i făcu plăcere. Apoi, o conferinţă a observatorilor specializaţi în probleme chineze îl chemă la Tokio şi, privind retrospectiv, se poate presupune, pe bună dreptate, că profitase de această călătorie pentru a verifica alte aspecte ale poveştii, care începuse să prindă contur în mintea lui. Ceruse, desigur, unor vechi prieteni cu care se întâlnise la conferinţă să facă săpături şi să-i dea informaţii când se reîntorceau la Bangkok, Singapore, Taipei, sau Dumnezeu ştie de unde veneau, şi aceştia acceptaseră să-l servească, ştiind că şi el ar fi făcut acelaşi lucru pentru ei. Ciudat, dar părea să ştie ceea ce căuta înainte ca respectivii să fi descoperit ceva.

Rezultatul apăru în forma sa cea mai completă într-un cotidian de dimineaţă din Sidney, care scăpa braţului lung al cenzurii anglo-americane. Toată lumea era de acord că articolul amintea de anii de glorie ai maestrului. Articolul avea două mii de cuvinte. Într-o manieră tipică pentru el, nu începea deloc cu povestea Casei Mari, ci vorbea despre „aripa misterios goală” a Ambasadei Britanice de la Bangkok, care cu o lună în urmă mai adăpostea încă un straniu organism denumit „Unitatea de Coordonare SEATO”, precum şi o Secţie de Vize, ce avea nici mai mult, nici mai puţin de şase secretari II. Să fi fost plăcerile caselor de „menaj” din Soho, se întreba suav bătrânul australian, care atrăgeau un număr atât de mare de thailandezi în Anglia, încât era nevoie de şase secretari II care să se ocupe de cererile lor de viză? Era tot atât de ciudat, observa el, că după plecarea lor şi după închiderea

acelei aripi, *nu* se formaseră în faţa ambasadei cozi lungi de doritori de călătorii. Puţin câte puţin – scris fără efort, dar niciodată neglijent –, o imagine surprinzătoare se desfăşura în faţa cititorilor. El denumea serviciile de informaţii britanice „Prăvălia” După cum spunea el, numele îi venea de la adresa la care se afla sediul acestei organizaţii celebre, ce dădea către o celebră intersecţie londoneză. Prăvălia nu numai că părăsise Casa Mare, explica el, dar părăsise şi oraşele Bangkok, Singapore, Saigon, Tokio, Manila şi Djakarta. Şi Seul. Nici solitarul Taiwan nu scăpase, descoperindu-se că un obscur rezident britanic concediase trei şoferi şi doi asistenţi ai secretariatului, exact cu o săptămână înainte de apariţia articolului.

„Un Dunkerque al spionilor, scria Craw, în care câteva chartere DC8 înlocuiseră flotilele de pescuit din Kent”.

Ce provocase un asemenea exod? Craw avansa câteva teorii subtile. Oare asistăm la o nouă reducere a cheltuielilor guvernului britanic? Autorul se arăta sceptic. În momentele grele, Marea Britanie avea tendinţa să se bizuie pe spioni mai mult, nicidecum mai puţin. Întreaga istorie a imperiului o făcea să procedeze astfel. Cu cât i se împuţinau rutele comerciale, cu atât mai îndârjite erau strădaniile sale secrete de a le proteja. Cu cât slăbea mai mult stăpânirea ei colonială, cu atât mai disperate erau încercările ei de subversiune la adresa celor care căutau să o zdruncine. Nu: Marea Britanie putea fi în pragul mizeriei, dar spionii erau ultimul lux la care ar fi renunţat. Craw mai întrevedea şi alte posibilităţi, pe care le înlătura apoi imediat. Un gest de *destindere* faţă de China continentală? sugera el, făcându-se ecoul punctului de vedere exprimat de către cowboy. Marea Britanie, desigur, era gata să facă orice pe lumea asta pentru a ţine Hong Kongul la adăpost de zelul anticolonialist al lui Mao – dar în

niciun caz într-atât încât să renunţe la spionii ei. Astfel, bătrânul Craw ajungea la teoria care-i plăcea cel mai mult.

„Pe eşichierul Extremului Orient – scria el –, Prăvălia efectuează ceea ce în lumea spionilor se numeşte o scufundare”.

Dar de ce?

Autorul cita acum „acei importanţi canonici americani, titulari ai bisericii informaţiilor ce milita în Asia” Agenţii americani de informaţii, în general, afirma el, nu numai în Asia, se dădeau de ceasul morţii din cauza slăbirii securităţii în structurile britanice. Îi îngrijora în special recenta descoperire a unui important spion rus – cita chiar termenul concret folosit în această profesiune: „cârtiţă” – la cartierul general din Londra al Prăvăliei: un trădător englez, al cărui nume refuzaseră să-l dezvăluie, dar care, după cum susţineau acei importanţi canonici, „compromisese toate operaţiunile secrete anglo-americane de o oarecare importanţă din ultimii două zeci de ani”. „Unde se află cârtiţa acum?” îşi întrebase autorul informatorii. La care, cu plictisul lor nedezminţit, aceştia replicaseră: „Moartă. În Rusia. Şi una şi alta, să sperăm”.

Lui Craw nu îi lipsise niciodată simţul concluziilor, dar cea de faţă avea, pentru privirile înduioşate ale lui Luke, un adevărat aer de ceremonial. Era ca o afirmare a vieţii înseşi, chiar dacă a unei vieţi secrete.

„Să fi dispărut Kim, micul spion, pentru totdeauna din legendele Orientului? se întreba el. Oare învăţăcelul englez nu-şi va mai mânji pielea, nu-şi va mai pune hainele lui de indian şi nu se va mai duce să-şi ia locul în tăcere lângă focurile din sat? Nu vă temeţi – insista autorul. Englezii vor reveni! Vom asista din nou la venerabilul sport al vânătorii de spioni! Spionul n-a murit: el doarme”.

Articolul apăru. La Club, fu admirat pentru scurt timp, invidiat, uitat. Un ziar local de limbă engleză, foarte

apropiat de americani, îl republică *in extenso,* ceea ce acordă o zi de viaţă în plus efemerului. Constituia reprezentaţia de adio a bătrânului, spuneau ei: un salut de ieşire din scenă. Apoi, serviciul extern al BBC îl difuză şi, în cele din urmă, letargicul post de radio din Hong Kong transmise o versiune a versiunii BBC, pentru ca apoi o zi întreagă să se discute dacă Marele Moo se hotărâse să scoată căluşul din gura agenţiilor locale de informaţii. Cu toate acestea, chiar şi cu acest anunţ tardiv, nimeni, nici Luke, nici chiar piticul, nu găsi de cuviinţă să se întrebe cum naiba ştiuse bătrânul intrarea de serviciu a Casei Mari.

Ceea ce dovedea, pur şi simplu, dacă mai era nevoie de vreo dovadă, că ziariştii nu sunt mai iuţi decât alţii când e vorba să repereze ceea ce se petrece sub nasul lor. În fond, fusese o sâmbătă de taifun.

La Prăvălie, aşa cum denumise Craw corect sediul Serviciului Britanic de Informaţii, reacţiile faţă de articolul său variară în funcţie de cât de mult se ştia de către cei care reacţionau. La Serviciul Supravegheri, de pildă, care răspundea de peticele de plapumă sub care mai reuşea să se acopere Prăvălia în acele zile, bătrânul dezlănţui un val de furie reţinută, care nu poate fi înţeleasă decât de cei care au cunoscut atmosfera unui serviciu secret aflat sub un asediu nemilos. Până şi spiritele de obicei tolerante nu mai vorbeau decât de răzbunare sălbatică. Trădare! încălcarea contractului! Blocaţi-i pensia! Puneţi-l sub urmărire! Anchetaţi-l din clipa în care pune piciorul în Anglia! mai jos, pe scara ierarhică, cei mai puţin îngrijoraţi să-şi apere securitatea nu erau atât de severi, dar rămâneau în continuare prost informaţi. Hai, hai, spuneau ei cu o oarecare milă, aşa a fost să fie: arătaţi-ne un tip care nu-şi pierde capul din când în când şi în special unul care a fost lăsat în necunoştinţă de cauză atât de mult

timp ca amărâtul acela de Craw. Şi, la urma urmei, el nu dezvăluise nimic care să nu fie la îndemâna tuturor, nu-i aşa? într-adevăr, ăia de la Supravegheri ar trebui să dovedească puţin mai multă moderaţie. Uitaţi-vă cum se luaseră aseară de biata Molly Meakin, sora lui Mike, până mai ieri o codană, doar pentru că lăsase în coşul de hârtii o foaie cu antet nescrisă!

Doar cei care împărtăşeau secretele zeilor vedeau situaţia diferit. În ochii lor, articolul bătrânului Craw reprezenta o capodoperă discretă de dezinformare: George Smiley, în cea mai bună formă a sa, spuneau ei. Evident, povestea trebuia să transpire şi toţi se puneau de acord că cenzura era oricând indezirabilă. Mult mai bine, de aceea, să o laşi să apară aşa cum vrem noi. La momentul potrivit, cât şi cum era potrivit, şi pe tonul potrivit: se regăsea expresia unei vieţi întregi, erau ei de acord, în fiecare zgârietură de peniţă. Nu reprezenta însă o opinie care să depăşească limitele cercului lor.

Acolo, la Hong Kong, în mod clar, spuneau Popicarii din Shanghai, ca orice muribund, bătrânul avusese un instinct profetic. Articolul lui Craw despre Casa Mare se dovedise a fi cântecul de lebădă. La o lună după apariţia lui, se retrase, nu din Colonie, ci din meseria de scrib şi de pe Insulă. Închiriind o vilă în Noile Teritorii, anunţă că-şi propunea să-şi dea sufletul în paradisul ochilor migdalaţi. Pentru Popicari, ar fi putut tot atât de bine să aleagă Alaska. Era mult prea departe, spuneau ei, ca să te reîntorci cu maşina când eşti beat. Se mai zvonea – pe nedrept, întrucât poftele lui Craw nu-l duceau în direcţia aceea – că şi-ar fi găsit un chinez frumuşel care să-i ţină de urât. Asta era opera piticului; nu-i plăcea să-i ia vreun bătrân caimacul unei ştiri. Doar Luke refuza să şi-l alunge din minte. Luke se duse să-l vadă într-o dimineaţă târzie, după ce ieşi din schimbul de noapte. Doar aşa, pentru că

bătrânul măscărici însemna foarte mult pentru el. Craw se simţea ca peştele în apă, povesti el: urâcios ca întotdeauna, dar uşor contrariat de venirea intempestivă a lui Luke. Era cu un prieten, nu un chinez mititel, ci un oaspete important pe care îl prezentase sub numele de George; un tip scund şi îndesat, miop, cu ochelari foarte rotunzi, care, după toate aparenţele, picase pe neaşteptate. În plus, îi explicase Craw lui Luke, acest George fusese una dintre eminenţele cenuşii ale unui trust de presă britanic la care lucrase în Evul Mediu.

— Specialist în gerontologie, înălţimea Voastră. Dă o raită prin Asia.

Oricine o fi fost, era clar că bătrânul Craw îl privea cu veneraţie pe tipul îndesat, pentru că i se adresa chiar cu „Sanctitatea Voastră”. Luke se simţise ca un intrus şi plecase fără să se fi îmbătat.

Lucrurile stăteau deci aşa. Fuga discretă a lui Thesinger, moartea pe jumătate a bătrânului Craw şi învierea lui; cântecul său de lebădă ca o sfidare la adresa unor cenzuri atât de oculte; preocuparea obsesivă a lui Luke faţă de lumea secretă; inspirata exploatare de către Prăvălie a unui rău necesar. Nimic plănuit dinainte, dar, aşa cum se întâmplă în viaţă, un colţ de perdea dat la o parte către o mulţime dintre lucrurile ce aveau să se întâmple. O sâmbătă de taifun; o undă pe suprafaţa acestui lac împuţit, sterp, mişunând de vietăţi, care e Hong Kongul; un cor plictisit, tot fără solist. Şi, curios, peste câteva luni, căzu tot pe capul lui Luke, în rolul său de sol shakespearian, să vestească sosirea eroului. Ştirea îi veni prin telex, când era de serviciu, şi o anunţă unui auditoriu plictisit, cu fervoarea sa obişnuită:

— Lume! Ascultaţi-mă! Am veşti noi! Jerry Westerby e iar pe cai, oameni buni! Se îndreaptă din nou către Est, ascultaţi-mă, să facă pe corespondentul aceluiaşi ziar de

scandal!

— Înălţimea Sa! exclamă piticul, pe un ton de extaz prefăcut. *O picătură de sânge albastru, pe cinstea mea,* va fi bine-venită ca să rafineze tonul vulgar! *Uraaa, pentru calitate, pe cinstea mea!* Şi cu o înjurătură, lansă un şervet către poliţa cu vinuri. Iisuse, spuse el, şi goli paharul lui Luke.

Capitolul 2
Marea convocare

În după-amiaza în care sosi telegrama, Jerry Westerby ţăcănea la maşina de scris, instalat la umbră pe balconul casei lui prăpădite, de ţară, cu un sac de cărţi vechi aruncat la picioare. Plicul îi fu adus de poştăriţa îmbrăcată în negru de sus până jos, o ţărancă crâncenă şi parcă cioplită în piatră, care, după declinul forţelor tradiţionale, devenise şefa acestui cătun nenorocit din Toscana. Era o individă unsă cu toate alifiile, dar, în după-amiaza aceea, se lăsă sedusă de dramatismul situaţiei şi, în ciuda căldurii, urcă cu râvnă drumeagul arid. În registrul său, înscrise mai târziu orele şase şi cinci, ca moment istoric de înmânare a telegramei, ceea ce era o minciună, dar îi dădea mai multă greutate. Ora exactă fusese cinci fix. În casă, prietena costelivă a lui Westerby, căruia satul îi spunea Orfana, bătea cu îndârjire o bucată îndărătnică de carne de capră, cu aceeaşi îndârjire cu care făcea orice. Ochi lacomi ai poştăriţei, care nu scăpau nimic, o reperară de departe, lângă fereastra deschisă; cu coatele ridicate şi cu dinţii de sus muşcându-şi buza de jos: încruntată, fără îndoială, ca întotdeauna.

— Putoareo, gândi cu patimă poştăriţa, capeţi acum ceea ce aşteptai!

Radioul trâmbiţa o arie de Verdi; Orfana nu voia să audă decât muzică clasică, aşa cum îşi putuse da seama întreg satul după scena pe care o făcuse la cârciumă, în seara în care fierarul încercase să pună un rock la tonomat. Aruncase cu un urcior după el. Cu Verdi, maşina de scris şi carnea de capră, zgomotul era atât de asurzitor, afirma poştăriţa, că până şi un italian l-ar fi putut auzi.

Jerry stătea ca o lăcustă pe podea, şi-amintea ea, poate să fi avut o pernă, dar folosea drept taburet sacul cu cărţi.

Stătea crăcănat şi bătea la maşină între genunchi. În jurul lui zăceau pagini de manuscris pătate de muşte, pe care pusese pietre ca să nu le zboare vântul fierbinte ce se înverşunase împotriva vârfului golaş al dealului, şi, lângă cotul drept, o butelcuţă acoperită cu o împletitură de răchită, umplută cu vin roşu din partea locului, fără îndoială pentru acele momente pe care le cunoşteau până şi cei mai mari artişti, când era în criză de inspiraţie. Dactilografa ca un vultur, povesti ea mai târziu în râsetele generale de admiraţie: făcea volte largi înainte de a se arunca asupra prăzii. Şi era îmbrăcat cu aceleaşi haine ca întotdeauna, fie că hoinărea în jurul palmei lui de pământ, că îngrijea cei câţiva măslini inutili cu care îl căpătuise canalia aia de Franco, sau că se scobora către sat împreună cu Orfana după cumpărături, că se aşeza în cârciumă să bea un gât de tărie înainte de a urca înapoi spre casă: bocanci de piele pe care Orfana nu-i lustruia niciodată şi cu tocurile tocite până la ramă, şosete pe care ea nu le spăla niciodată, o cămaşă jegoasă, care fusese albă cândva, şi un şorţ cenuşiu ce părea să fi fost zdrenţuit de colţii unor câini duşmănoşi şi pe care o femeie cinstită l-ar fi cârpit de mult. O primi cu torentul lui bolovănos de vorbe, cu care se obişnuise, timide şi pline de entuziasm, în acelaşi timp, neînţelegând în amănunţime ceea ce spunea, ci doar în general, ca un buletin de informaţii pe care le putea reproduce sâsâindu-le printre găurile negre ale dinţilor ei decrepiţi, cu surprinzătoare străfulgerări de fidelitate:

— Mama Stefano, Dumnezeule mare, formidabil, cred că fierbi! Hai, ia, măicuţă, udă-ţi gâtlejul, exclamă el, în timp ce cobora treptele de cărămidă cu un pahar de vin pentru ea, zâmbind ca un şcolar, de fapt porecla lui în sat: Şcolarul, o telegramă pentru Şcolar, urgent, de la Londra!

În nouă luni nimic altceva decât o grămadă de cărţi

broşate şi mâzgăliturile săptămânale de la copilul lui, iar acum, din senin, acest monument de telegramă, scurtă ca un ordin, dar cu cincizeci de cuvinte de răspuns plătite în avans! Imaginaţi-vă! Cincizeci! Ce de bani! Aşa că era firesc să se înghesuie cât mai mulţi să încerce să o citească.

Se înecaseră la început la cuvântul „onorabil”*:* „*Onorabilului* Gerald Westerby” De ce? Brutarul, care fusese prizonier de război la Birmingham, adusese un dicţionar jerpelit: „având onoare, titlu de politeţe adresat unui fiu de nobil” Bineînţeles. *Signora* Sanders, care locuia pe partea cealaltă a văii, afirmase mai demult că Şcolarul ar avea sânge albastru. Cel de-al doilea fiu al unui baron al presei, spusese ea. Lord Westerby, proprietarul unui ziar, decedat. Întâi murise ziarul, apoi proprietarul lui – aşa povestise *signora* Sanders, o femeie de spirit, şi gluma se transmisese mai departe. Urma „regret”, ceea ce era simplu. Aşa era şi „înştiinţaţi”. Poştăriţa era încântată să constate, împotriva tuturor aşteptărilor, cât de multă latină bună asimilaseră englezii, în ciuda decadenţei lor. Cuvântul „tutore” era ceva mai dificil, pentru că ducea la „protector”, de unde şi glumele nesărate făcute de bărbaţi, pe care poştăriţa le respinsese furioasă. Până când, pas cu pas, în sfârşit, codul fusese descifrat şi povestea ieşise la iveală. Şcolarul avea un tutore, adică un înlocuitor de tată. Iar acest *tutore* zăcea grav bolnav în spital, şi-i cerea Şcolarului să-l mai vadă înainte de a muri. Nu dorea nimic altceva. Îi ajungea onorabilul Westerby. Nu întârziaseră să completeze restul imaginii: familia înlăcrimată la căpătâiul muribundului, nevasta mai în faţă, nemângâiată, preoţi distinşi, oferindu-i ultima împărtăşanie, obiecte de valoare care se puneau sub cheie, şi în întreaga casă, pe coridoare, în fundul bucătăriei, aceeaşi şoaptă: „Westerby – unde este

onorabilul Westerby?"

Nu mai rămânea, în ultimă instanţă, decât să fie traduşi semnatarii. Erau trei şi-şi spuneau „avocaţi", ceea ce atrăsese un val nou de insinuări murdare, înainte de a se ajunge la „notar", şi la aceasta toate feţele se înăspriseră. Sfântă Fecioară! Dacă erau implicaţi în treaba asta trei notari, înseamnă că era vorba de o grămadă de bănet. Şi dacă insistaseră toţi trei să semneze şi plătiseră pe deasupra în avans un răspuns de cincizeci de cuvinte, însemna că nu era vorba despre o grămadă, ci despre munţi de bani! Hectare! Vagoane întregi! Nu e de mirare că Orfana se agăţase atât de tare de el, putoarea dracului! Şi iată că toată lumea striga în gura mare că vrea să urce dealul. Lambretta lui Guido îl putea duce până la turnul de apă, Mario putea să fugă ca o vulpe, Manuela, fata negustorului de mărunţişuri privea blând, umbra de tristeţe stându-i bine. Respingând toţi voluntarii – dându-i lui Mario o scatoalcă zdravănă pentru îngâmfare – poştăriţa încuiase sertarul de la tejghea şi îl lăsase pe idiotul de fiu-său să aibă grijă de prăvălie, chiar dacă asta avea să însemne douăzeci de minute de transpiraţie, başca praful acela roşu pe care trebuia să-l înghită în caz că blestematul de vânt fierbinte ca din cazan bătea acolo sus.

La început, nu făcuseră prea mult caz în legătură cu Jerry, îi părea rău acum, când se opintea prin pâlcul de măslini, dar greşeala îşi avea raţiunile sale. Mai întâi, el sosise iama, când vin cumpărătorii lefteri. Venise singur, dar având o privire ce ascundea ceva, precum a unuia care se scăpase de o întreagă încărcătură de fiinţe omeneşti, ca de pildă, copii, neveste, mame; poştăriţa cunoscuse la vremea ei câţiva bărbaţi şi văzuse acest zâmbet vinovat prea des ca să nu-l recunoască şi la Jerry: „Sunt căsătorit, dar liber", spunea surâsul, şi niciuna din

cele două afirmaţii nu era adevărată. În al doilea rând, îl adusese maiorul acela englez, parfumat, un porc bine-cunoscut, care conducea o agenţie imobiliară pentru exploatarea ţăranilor: alt motiv de a-l privi cu dispreţ pe Şcolar. Maiorul parfumat îi prezentase mai multe ferme arătoase, printre care şi una jinduită de poştăriţă – şi, ca o coincidenţă, cea mai frumoasă –, dar Şcolarul preferase maghernița lui Franco, pederastul, pierdută acolo în vârful dealului aceluia uitat de Dumnezeu, pe care îl urca ea acum; îi spuneau Dealul Dracului; Diavolul se cocoţase acolo, când iadul devenise prea răcoros pentru el. Găinarul de Franco, care boteza laptele şi vinul şi-şi petrecea duminicile fandosindu-se cu toţi terchea-berchea din scuarul oraşului! Preţul, zdravăn umflat, fusese de o jumătate de milion de lire, din care maiorul parfumat încercase să fure o treime, pur şi simplu pentru că exista un contract.

— Toţi ştiu de ce maiorul l-a favorizat pe şmecherul de Franco, sâsâise ea printre dinţii băloşi, în timp ce suporterii ei făceau „ţi-ţi" unul câte unul, în cunoştinţă de cauză, până când le ordonase furioasă să-şi ţină gura.

Şi apoi, femeie ageră la minte cum era, observase ceva la Jerry ce nu-i inspira încredere. O duritate ascunsă sub mărinimie. Mai văzuse asta şi la alţi englezi, dar Şcolarul era de altă clasă, aşa că nu avea încredere în el; în spatele farmecului pe care-l risipea, simţea un om primejdios. Astăzi, desigur, aceste defecte iniţiale puteau fi atribuite excentricităţii unui nobil scriitor englez, dar, la momentul respectiv, poştăriţă nu se arătase indulgentă faţă de el. „Aşteptaţi până la vară", îi avertizase ea mârâind pe clienţi, după prima lui vizită la prăvălie, târşâindu-şi picioarele. Paste, pâine, insecticid. „La vară o să vadă el, cretinul, ce-a cumpărat". La vară, şoarecii şmecherului aceluia de Franco îi vor lua cu asalt dormitorul; puricii lui

Franco îl vor fugări prin toată grădina, şi vântul fierbinte ca focul de pe Dealul Dracului îi va arde părţile intime până o să le usuce de tot. Apa o să sece, aşa că va fi obligat să-şi facă nevoile pe câmp ca un animal. Iar când va reveni iama, porcul acela de maior parfumat va putea să vândă casa altui imbecil, şi toată lumea va ieşi în pierdere în afară de el.

Cât priveşte celebritatea, în cursul acestor prime săptămâni, Şcolarul nu dovedise nici urmă de aşa ceva. Nu se tocmea niciodată, nu auzise niciodată de preţuri reduse, nu oferea nici măcar plăcerea de a fi furat. Iar când, în prăvălie, îl antrena la vorbă peste cele câteva fraze amărâte de italiană de bucătărie pe care le ştia, el nu ridica vocea şi nu ocăra ca englezii adevăraţi, mulţumindu-se să ridice din umeri cu un aer încântat şi să se servească singur cu ceea ce avea nevoie. *Scriitor,* se spunea despre el: ei bine, dar cine nu era aşa ceva? Foarte bine, cumpăra de la ea topuri de hârtie concept. Comanda altele, şi el le lua pe toate. Bravo. Avea cărţi: cam mucegăite, după cum arătau, pe care le ducea într-un sac de iută ca braconierii, şi, înainte de sosirea Orfanei, îl vedeau preumblându-se aiurea cu sacul de cărţi aruncat peste umăr, să-şi caute un loc de citit. Guido dăduse peste el din întâmplare în Pădurea Contesei, cocoţat pe un buştean ca o broască-râioasă, răsfoindu-le pe toate, una după alta, ca şi cum ar fi fost o singură carte şi ar fi uitat la ce pagină rămăsese. Avea şi o maşină de scris, a cărei husă jegoasă era o peticeală de etichete uzate de bagaje. De două ori bravo. Ca orice pletos care, dacă îşi cumpără o cutie de vopsea, îşi zice că e artist: *iată* genul lui de scriitor. În primăvară, apăruse şi Orfana, iar poştăriţa începuse să o urască şi pe ea.

O roşcată, care de la bun început era pe jumătate târfa. N-avea sâni nici cât să alăpteze un iepure şi, mai rău ca

orice, avea un ochi al dracului pentru aritmetică. Se spunea că o găsise la oraş: tot târfa rămânea. Din prima zi, nu-l scăpase din ochi. Se agăţase de el ca un copil. Mânca împreună cu el şi stătea îmbufnată; bea cu el şi stătea îmbufnată; mergea la cumpărături cu el şi îşi alegea cuvintele ca o hoaţă, până când ajunseseră un fel de mic spectacol local, uriaşul englez şi târfuliţa lui slăbănoagă, îmbufnată, coborând dealul cu coşul de răchită, Şcolarul – în şortul lui jerpelit, zâmbind fiecăruia, Orfana posacă în rochia ei dreaptă de curvă sub care nu purta nimic, aşa că, deşi era urâtă ca un scorpion, bărbaţii se holbau la ea să-i vadă pulpele tari, legănându-se sub ţesătură. Umbla cu toate degetele agăţate de braţul lui, cu obrazul lăsat pe umărul acestuia, şi nu-i dădea drumul decât ca să scobească nişte bani din portofelul ale cărui băieri se aflau tot la ea. Când se întâlneau cu vreo figură cunoscută, el saluta pentru amândoi, întinzând braţul lui mare neocupat, ca un fascist. Şi să-l ferească Dumnezeu pe bărbatul care, în rarele ocazii când umbla singură, ar fi riscat să-i adreseze vreun cuvânt mai deocheat sau să facă un gest nelalocul lui: se întorcea şi scuipa ca o pisică vagabondă, cu ochii arzând ca de drac.

— Şi acum ştim de ce! strigă în gura mare poştăriţa, în timp ce, urcând dealul, trecu peste o ridicătură inexistentă. Orfana umblă după moştenirea lui, e clar! Pentru ce altceva ar fi credincioasă o putoare?

Vizita *signorei* Sanders la prăvălie fusese cea care o determinase pe Mama Stefano să-şi schimbe spectaculos părerea cu privire la valoarea Şcolarului şi la motivele Orfanei. Madam Sanders era bogată şi creştea cai mai sus pe vale, unde locuia cu o prietenă, poreclită Copil-Mare, care umbla cu părul tăiat foarte scurt şi cu lanţuri în talie, în loc de cordon. Caii lor luau premii peste tot. Sanders era vioaie, inteligentă şi cumpătată, aşa cum le plăcea

italienilor şi, dintre cei câţiva englezi mâncaţi de molii, risipiţi printre coline, îi cunoştea pe toţi cei care meritau a fi ştiuţi. Venise la prăvălie sub pretextul că vrea să cumpere nişte şuncă, să fi fost cam cu vreo lună în urmă, dar ceea ce o preocupa cu adevărat era Şcolarul. Era adevărat? întrebase ea. *Signor Gerald* Westerby locuieşte aici, în sat? Un tip de statură înaltă, cărunt, atletic, plin de energie, aristocrat, sfios?” Tatăl ei, generalul, îi cunoscuse familia în Anglia, explicase ea: fuseseră pentru un timp vecini la ţară, tatăl Şcolarului şi al ei. Doamna Sanders se gândea să-i facă o vizită: cum trăia? Poştăriţa mormăise ceva despre Orfană, dar doamna Sanders rămăsese impasibilă:

— Oh, cei din familia Westerby îşi schimbă *mereu* femeile, spusese ea râzând şi se întorsese către uşă.

Înmărmurită, poştăriţa o reţinuse pentru a o lua la întrebări.

Dar cine era el? Ce făcuse în tinereţe? Fusese ziarist, precizase Sanders şi îi povestise ce ştia despre familia lui. Tatăl, un personaj strălucitor, cu părul blond ca şi fiul său, avea cai de curse, îl mai întâlnise cu puţin înainte de a muri şi arăta tot ca un bărbat în putere. Ca şi fiul său, nu avea linişte niciodată: femei şi case, le schimba mereu; urlând tot timpul la cineva, dacă nu la băiatul lui, atunci la cineva de pe partea cealaltă a străzii. Poştăriţa continua s-o înghesuie cu întrebări. Dar el, Şcolarul, se distingea el cu ceva prin el însuşi? Ei, desigur, lucrase pentru nişte ziare, prestigioase, se poate spune, precizase Sanders, cu zâmbetul acela lărgindu-se misterios.

— Nu este obiceiul englezilor, de regulă, să acorde distincţii ziariştilor, explicase ea în stilul ei clasic, roman, de a se exprima.

Dar poştăriţa voia să ştie mai multe, mult mai multe. Scrierile lui, cartea sa, despre ce era vorba? Atât de lungă!

Atâta hârtie aruncată! Coşuri întregi, îi spusese căruţaşul care strângea gunoiul – căci nicio persoană cu mintea întreagă n-ar aprinde focul acolo sus pe timp de vară. Beth Sanders înţelegea caracterul puternic al oamenilor care trăiau izolaţi şi ştia că în locurile nelocuite inteligenţa lor trebuia să se fixeze pe lucruri mărunte. Aşa că încercase cu adevărat să-i satisfacă curiozitatea. Ei bine, desigur, călătorise tot timpul, reluase ea, întorcându-se la tejghea şi punându-şi acolo pachetul. Azi toţi ziariştii erau mari călători, bineînţeles, micul dejun la Londra, masa de prânz la Roma, cina la Delhi, dar *signor* Westerby fusese o excepţie, chiar şi din acest punct de vedere. Aşa că se putea să fie o carte de călătorii, riscase ea.

Dar *de ce* călătorise? insistase poştăriţa, pentru care nicio călătorie nu era lipsită de ţel. *De ce?*

Pentru războaie, răspunsese cu îngăduinţă Beth Sanders; pentru războaie, epidemii şi foamete.

— Ce altceva are astăzi de făcut un ziarist, la urma urmelor, decât să facă reportaje despre mizeriile vieţii? întrebase ea.

Poştăriţa dăduse din cap cu înţelepciune, cu toate simţurile concentrate asupra acestei revelaţii: fiul de lord, blond, amator de cai, care-ţi ia ochii, călător excentric, om care scrie în jurnale prestigioase! Şi există un loc anume, întrebase atunci ea – un colţ de pe Pământul acesta al lui Dumnezeu – în care să fie specialist? Mai ales în Orient, îşi exprimase Sanders bănuiala, după un moment de reflecţie. Fusese peste tot, dar există un anumit tip de englez care nu se simte ca acasă decât în Orient. Fără îndoială, de aceea şi venise în Italia. Unii bărbaţi devin posomorâţi fără soare.

Şi unele femei, ţipase poştăriţa, şi amândouă râseseră, cu hohote.

Ei, Orientul, spusese poştăriţa, înclinând capul cu un aer

tragic. Războaie după războaie, oare de ce nu le pune papa capăt? în timp ce Mama Stefano continua pe tema aceasta, Sanders păruse că-şi aminteşte ceva. Zâmbise mai întâi uşor, pentru ca apoi zâmbetul să-i devină din ce în ce mai larg. Zâmbet de exilată, reflectase poştăriţa, uitându-se la ea: e ca un marinar care îşi aduce aminte de mare.

— Căra întotdeauna după sine un sac plin de cărţi, spuse ea. Ziceam că le-a furat din casele mari.

— Îl cară şi acum, exclamase poştăriţa, şi îi povestise cum dăduse Guido peste el în Pădurea Contesei, Şcolarul citind pe un butuc.

— Se gândea să devină *romancier,* cred, continuase Sanders, cufundată în propriile-i amintiri. Mi-aduc aminte ce ne-a spus tatăl lui. Era *îngrozitor* de supărat. Vocifera în toată casa.

— Şcolarul? *Şcolarul* era furios? exclamase Mama Stefano, nevenindu-i să creadă.

— Nu. Nu. Tatăl. Beth Sanders izbucnise într-un râs zgomotos. Pe scara socială engleză, explicase ea, romancierii sunt mai prost cotaţi chiar decât ziariştii. Mai pictează?

— Să picteze? Da’ ce, e pictor?

— A încercat, spusese Sanders, dar taică-său i-a interzis şi asta.

Pictorii erau cei mai de jos dintre toate creaturile, continuase ea, într-un nou hohot de râs: doar cei care reuşeau erau toleraţi cât de cât.

După acest tir de artilerie, fierarul – acelaşi fierar care fusese ţinta urciorului zvârlit de către Orfană – povestise că îi văzuse pe Jerry şi pe aceasta la crescătoria lui Beth Sanders, de două ori într-o săptămână, apoi de trei ori, chiar mâncând acolo. Şi că Şcolarul se dovedise foarte priceput la cai, plimbându-i cu alonjă prin manej, la pas şi

la trap, chiar şi pe cei mai sălbatici. Orfana nu participase, precizase fierarul. Stătea la umbră cu Copilul-Mare, fie citind din sacul de cărţi, fie urmărindu-l cu privirea ei fixă şi geloasă; aşteptând, aşa cum ştiau toţi acum, să moară tutorele. Şi iată că astăzi sosise telegrama!

Jerry o văzuse pe Mama Stefano de departe. Avea acel instinct, o parte din el nu înceta niciodată să stea la pândă: o siluetă neagră, şontâcăind inexorabil în susul potecii prăfuite, ca un cărăbuş şchiop, intrând şi ieşind din lungile umbre lăsate de cedri, urcând valea seacă din livada de măslini a lui Franco-găinarul, pentru a pătrunde în bucăţica lor de Italie, cum îi spunea el, două sute de metri pătraţi cu totul, dar destul de mare ca să dai într-o minge de tenis prinsă cu o sfoară de un stâlp în serile răcoroase când simţeau nevoia de mişcare. Văzuse de la început plicul albastru pe care îl flutura şi auzise chiar mugetele ei, care acopereau cu intermitenţe sunetele văii: Lambrettele şi fierăstraiele-panglică. Şi primul său gest, fără să se oprească din bătutul la maşină, fu acela de a arunca o privire către casă pentru a se asigura că fata închisese geamul de la bucătărie, să nu lase cumva să intre căldura şi insectele. Apoi, aşa cum avea să descrie mai târziu poştăriţa, coborî în grabă treptele în întâmpinarea ei, cu paharul de vin în mână, ca să n-o lase să se apropie prea mult.

Citi telegrama încet, o singură dată, aplecându-se ca să facă umbră textului; faţa lui, pe care Mama Stefano n-o scăpa din ochi, se supse şi deveni impenetrabilă, iar vocea i se îngroşă în timp ce punea o mână uriaşă, durdulie, pe braţul ei.

— *La sera,* reuşi el să îngaime, în timp ce o conducea înapoi pe potecă.

Va trimite răspunsul în aceeaşi seară, dorise el să spună.

— *Molto grazie,* Mama. Senzaţional. Mulţumesc foarte mult. Formidabil.

În timp ce se despărţeau, ea continua să dea din gură, oferindu-i toate serviciile de sub soare, taxiuri, hamali, telefoane la aeroport, iar Jerry îşi pipăia absent buzunarele şortului în căutare de bani, mărunţiş sau chiar neschimbaţi: uitase pe moment, după câte se pare, că fata era cea care ţinea banii.

Şcolarul primise vestea fără să clipească, povesti în sat poştăriţa. Cu eleganţă, într-atât încât o condusese o parte din drumul de întoarcere; cu mult curaj, astfel că doar o femeie de lume – şi una care îi cunoaşte pe englezi – ar fi descifrat durerea ascunsă; zăpăcit, dat fiind că uitase să-i dea bacşiş. Sau poate că îl prinsese deja teribila zgârcenie a celor deosebit de bogaţi.

Dar cum se comportase *Orfana?* întrebară ei. Nu izbucnise în hohote de plâns, invocând-o pe Sfânta Fecioară, pretinzând că-i împărtăşeşte durerea?

— Nu i-a spus încă, şopti poştăriţa, aducându-şi aminte gânditoare că o zărise doar, dintr-o parte, cum bătea carnea. Mai trebuie să se gândească încă la situaţia ei.

Satul se liniştise, aşteptând căderea serii, iar Jerry rămase nemişcat, pe jos, în câmpia cu viespi, privind marea şi răsucind sacul cu cărţi până la limită, până când acesta începu să se învârtă în sens invers.

Mai întâi era valea, dincolo de ea se înălţau cinci dealuri dispuse în semicerc, dincolo de care se întindea marea, doar o pată de un maroniu searbăd pe cerul albastru la această oră a zilei. Câmpia cu viespi, unde se aşezase, era o terasă lungă mărginită cu pietre, cu un hambar prăpădit într-un colţ, în spatele căruia putură să mănânce în aer liber sau să facă plajă la adăpost de privirile indiscrete, până în ziua în care viespile se cuibăriseră în peretele acestuia. Le văzuse, când atârna rufele la uscat, şi fugise

să-i spună şi lui, iar Jerry apucase fără să se mai gândească o găleată cu mortar de la ticălosul acela de Franco şi le astupase toate găurile. Apoi o chemase să-i admire opera: omul meu, cum ştie el să mă protejeze. În amintirile sale o păstra exact aşa cum era: tremurând lângă el, strângându-şi trupul cu braţele încrucişate, uitându-se la cimentul proaspăt şi ascultând viespile înnebunite înăuntru şi şoptind, „Iisuse, Iisuse”, prea speriată ca să mai facă vreun gest.

„Poate că mă va aştepta”, gândi el.

Îşi amintea ziua când o întâlnise. Îşi repovestea în gând adesea acele momente, pentru că norocul nu îi surâsese prea des în viaţa lui Jerry, în ceea ce privea femeile; şi când se întâmpla, îi plăcea să-l învârtă în jurul limbii, cum spunea el. Era joi. Găsise pe cineva să-l ducă cu o maşină, ca de obicei, în oraş, pentru niscaiva cumpărături, sau poate să vadă şi el câteva feţe noi şi să uite o clipă de romanul său; sau pur şi simplu să evadeze din înfiorătoarea monotonie a acestui peisaj gol, care de cele mai multe ori i se părea ca o închisoare, în regim celular; sau poate tot atât de bine să agaţe o femeie, ceea ce făcea din când în când, învârtindu-se pe lângă barul hotelului pentru turişti. Stătea deci citind la o masă în *trattoria* din piaţa oraşului, o carafă de vin, o farfurie cu şuncă, măsline – şi brusc zărise copila asta roşcată, lungă şi slăbuţă, îmbufnată, cu o rochie cafenie ca o sutană de călugăr şi cu o geantă pe umăr, din stofa de tapiserie.

„Pare goală fără chitară”, se gândise el.

Îi aducea vag aminte de fiica lui, Cat, diminutiv de la Catherine, dar vag însă, pentru că nu o văzuse pe Cat de zece ani, de când se destrămase prima sa căsătorie. De ce n-o mai văzuse, nu putea nici acum spune precis. După şocul despărţirii, un sentiment confuz de cavalerism îi spusese că ar fi mai bine ca fetiţa să-l uite. „Mai bine să

mă şteargă din viaţa ei. Să-şi pună inima acolo unde îi este căminul”. Când se remăritase maică-sa, această renunţare i se păruse cu atât mai justificată. Dar, câteodată, îi ducea cumplit dorul, şi, foarte probabil, de aceea copila de la *trattoria* reuşise să-i reţină atenţia. Oare Cat umbla aşa, de una singură, ursuză de oboseală? Mai avea Cat pistrui şi bărbia ca o pietricică? Mai târziu, fata îi spusese că fugise de acasă. Îşi găsise un loc de guvernantă la o familie bogată din Florenţa. Mama era prea ocupată cu amanţii ei ca să mai vadă de copii, soţul ei însă avea o mulţime de timp pentru guvernantă. Luase toţi banii lichizi pe care-i găsise în casă şi o ştersese, şi iat-o acum aici: fără bagaje, cu poliţia alertată şi folosindu-şi ultima bancnotă mototolită pentru a-şi plăti o masă ca lumea înainte de a cădea în pierzanie.

Atracţiile nu erau prea numeroase în piaţă, în ziua aceea, în momentul în care se aşezase, copila avea la picioarele ei aproape toţi bărbaţii valizi din oraş, de la chelneri în sus, care îi murmurau „frumoasă domnişoară” şi alte vorbe mai grosolane, cărora Jerry le scăpa sensul exact, dar care îi făceau pe toţi să râdă pe seama sa. Apoi unul dintre ei încercase s-o ciupească de sân, la care Jerry se sculase în picioare şi se dusese la masa fetei. Nu era un mare erou, ba chiar dimpotrivă, îşi zicea în sinea lui, dar îi umblau o mulţime de gânduri prin minte şi s-ar fi putut prea bine să fie Cat în locul ei, înghesuită într-un colţ. Da, asta era: îl apucase furia. De aceea îşi înfipsese zdravăn o mână în umărul chelnerului pipernicit care o pipăise şi pe cealaltă în umărul celui mătăhălos, care aplaudase bravura celui dintâi, şi le explicase în italiana lui stricată, dar absolut rezonabil, că trebuiau să înceteze cu prostiile şi s-o lase pe frumoasa domnişoară să mănânce în linişte. Altfel le va rupe cefele lor slinoase. Atmosfera nu fusese prea prietenoasă după aceea şi pipernicitul părea într-

adevăr gata să sară la bătaie, pentru că umbla mereu la buzunarul de la spate şi se trăgea de veston, până când o ultimă privire spre Jerry îl făcuse să se răzgândească. Jerry aruncase nişte bani pe masă, îi luase geanta, se întorsese după sacul de cărţi şi o apucase de braţ, ridicând-o aproape în aer, pentru a o ajuta să traverseze piaţa până la statuia lui Apollo.

— Eşti englez? îl întrebase ea, în drum.

— Până în vârful unghiilor, replicase el furios, şi atunci fusese întâia oară când îi văzuse zâmbetul.

Era un zâmbet pentru care merita să te zbaţi: faţa ei mică, osoasă, se luminase precum aceea a unui copil al străzii cu obraji mânjiţi de jeg.

După ce se liniştise niţel, Jerry o hrănise şi, odată atmosfera calmată, începuse să-i spună povestea lui, pentru că, după toate aceste săptămâni fără sens, era firesc să facă un efort ca să amuze pe cineva. Îi explicase că era ziarist pus pe liber şi că acum scria un roman, că era prima lui încercare, că îşi satisfăcea o dorinţă ce-l bântuia de mult şi că avea ceva bani, care se împuţinau de la o zi la alta, de la un ziar de scandal care-i plătise pentru că la reducerea de personal se aflase printre cei excedentari – ceea ce era hazos, i-a spus el, dat fiind faptul că toată viaţa sa a fost în plus.

— Un soi de cadou la despărţire, afirmase el.

Investise o mică parte din ei în casă, umblase haihui un timp şi acum nu-i mai rămăsese mare lucru. Era pentru a doua oară când fata zâmbea. Încurajat, abordase aspectul solitar al vieţii de creaţie.

— Dar, Iisuse Hristoase, n-ai să crezi cât trebuie să asuzi, ca să vezi *într-adevăr* că *iese* cam, aşa ceva...

— Neveste? îl întrebase ea, întrerupându-l.

Crezuse, pentru o clipă, că face aluzie la carte. Apoi o văzuse aşteptând, privindu-l cu suspiciune, aşa că îi

răspunsese prudent:

— Niciuna în activitate, ca şi cum nevestele ar fi fost vulcani, ceea ce fusese de fapt cazul în lumea lui Jerry.

După masă, în timp ce se plimbau, puţin chercheliţi, prin piaţa goală, cu soarele căzând drept pe ei, făcuse unica ei declaraţie de intenţii:

— Tot ce am este în geanta asta, înţelegi? întrebase ea.

Era geanta aia de umăr, făcută din stofa de mobilă.

— Şi n-am de gând să o schimb. Aşa că, să nu-mi dea nimeni ce nu pot duce. Înţelegi?

Ajungând în staţia lui, ea se mai învârtise pe acolo, iar când venise autobuzul se urcase după el, lăsându-l pe Jerry să-i cumpere bilet; se dăduse jos în sat şi urcase dealul cu el. Jerry, cu sacul lui de cărţi, fata, cu geanta de umăr, şi asta fusese tot. Trei nopţi şi majoritatea zilelor dormise, iar în noaptea a patra venise la el. Era atât de nepregătit pentru ea, încât uitase uşa dormitorului încuiată: avea el ideile lui în legătură cu uşile şi cu ferestrele, mai ales pe timp de noapte. Aşa că fusese nevoită să bată la uşă şi să strige:

— Vreau să intru în culcuşul tău nenorocit, pentru numele lui Dumnezeu! Numai să nu mă minţi niciodată, îl avertizase ea, urcând în patul lui, ca şi cum ar fi luat parte amândoi la o ceremonie de budoar. Fără vorbe, fără minciuni. Clar?

Ca amantă, şi-aducea el aminte, era ca un fluture, putea să fi fost chinezoaică. Uşoară, niciodată imobilă, atât de vulnerabilă că-l aducea la disperare. Când apăruseră licuricii, îngenuncheaseră pe pervazul ferestrei şi îi priviseră, iar lui Jerry îi zburaseră gândurile către Orient. Greierii ţârâiau şi broaştele orăcăiau, iar sclipirile licuricilor apăreau şi dispăreau în jurul unui tău de întuneric; şi stătuseră aşa îngenuncheaţi acolo, goi, o oră sau mai mult, privind şi ascultând, în timp ce jarul lunii cobora

încet printre coamele dealurilor. Nu vorbeau niciodată în astfel de clipe, nici nu ajungeau la vreo concluzie de care el să-şi dea seama. Renunţase însă să-şi mai încuie uşa.

Muzica şi ciocănitul încetaseră, dar clopotele bisericii începuseră să bată asurzitor, slujba de seară, presupunea el. Valea nu era niciodată liniştită, iar clopotele sunau mai tare din cauza picăturilor de rouă. O luă încet până la minge, descurcând sfoara cu care era legată de stâlpul de metal, apoi, cu vechii lui bocanci de piele, bătu iarba din jurul stâlpului, amintindu-şi de trupul ei suplu, ce zburda din lovitură în lovitură, cu rochia ei de călugăr umflată de vânt.

— *Tutorele* este cuvântul-cheie, i se spusese. *Tutore* înseamnă drumul de întoarcere, îi explicaseră ei.

Pentru încă o clipă, Jerry ezită, privind din nou în jos către câmpia albastră, unde drumul, cel real, nu unul figurat, strălucea şi ducea drept ca un canal către oraş şi către aeroport.

Jerry nu era ceea ce el ar fi numit un meditativ. O copilărie petrecută în urletele tatălui său îl învăţase de timpuriu valoarea marilor idei şi a vorbelor mari deopotrivă. Poate că asta îl apropiase de fată, se gândi el. Asta voise ea să spună: „Nu-mi da nimic din ceea ce nu pot duce”.

Poate. Poate nu. Va găsi pe altcineva. Totdeauna găsesc ele pe cineva.

„*E momentul,* gândi el. Banii s-au dus, romanul s-a născut mort, fata e prea tânără. Hai. *E momentul.*

Momentul pentru ce?

„Momentul! Momentul ca ea să-şi găsească un taur tânăr, nu să prăpădească unul bătrân. Momentul să dea frâu liber dorului de ducă. Strânge tabăra. Trezeşte cămilele! La drum! Dumnezeu e martor, Jerry a mai făcut-o o dată sau de două ori. Instalează vechiul cort, mai stai o

clipă, dă-i ’nainte; îmi pare rău, amice”.

E un ordin, îşi spuse el. Nu noi trebuie să judecăm. Se aude fluierul, băieţii se adună. Discuţiile se încheie. *Tutore.*

Ciudat totuşi, cum de simţise că se apropie, gândi el, neluându-şi privirea de la câmpia înnegurată. Nu cine ştie ce presentiment, nu aiureli din acestea: simplu, da, un simţământ al timpului. Că momentul se apropie. Un simţământ al vremii potrivite. În locul unui clocot vesel de activitate totuşi, trupul îi fu cuprins de un fel de lene. Se simţi brusc prea obosit, prea gras, prea somnoros pentru a se pune iar în mişcare. Ar fi putut să se întindă acolo unde se afla. Ar fi putut să se culce pe iarba aspră, până l-ar fi trezit ea sau până la căderea întunericului.

Aiureli, îşi spuse. De-a dreptul aiureli. Scoţând telegrama din buzunar, se întoarse cu paşi mari, hotărâţi în casă, strigând-o pe nume:

— Hei, micuţo! Femeie! Unde te ascunzi? Veşti proaste. I-o întinse. Ce porcărie, spuse el, şi se întoarse către fereastră, preferând să nu o vadă citind telegrama.

Aşteptă până auzi fâşâitul hârtiei aterizând pe masă. Atunci se întoarse pentru că nu mai avea ce face. Fata nu spuse nimic, dar îşi vârî mâinile la subsuori şi câteodată limbajul trupului ei era asurzitor. Vedea cum i se mişcă degetele orbeşte, încercând să se apuce de ceva.

— De ce să nu o ştergi, să te muţi la Beth o vreme, îi sugeră el. Te va primi cu braţele deschise, bătrâna Beth. Nu mai poate după tine. Te va ţine cât vrei tu, sunt sigur.

Ea rămase cu braţele încrucişate cât timp coborî el dealul să trimită telegrama. Când se întoarse, fata îi scosese costumul, acela albastru de care râseseră mereu – ţinuta lui de închisoare, cum îi spunea ea –, dar tremura şi se albise la faţă. Bolnavă, ca în ziua în care zidise viespile. Încercă să o sărute, era rece ca marmura, aşa că o lăsă în pace. Noaptea, dormiră împreună şi fu mai rău decât dacă

ar fi fost singur.

Mama Stefano anunţă vestea la ora prânzului, cu respiraţia tăiată. Onorabilul Şcolar plecase, spuse ea. Era îmbrăcat în costum. Avea o valiză, maşina de scris şi sacul de cărţi. Franco îl condusese cu camioneta la aeroport. Orfana plecase cu ei, dar până la răscrucea de la autostradă. Când coborâse, nu-şi luase rămas-bun: înţepenise acolo, la marginea drumului, ca o târâtură ce era. Un timp, după ce o dăduseră jos, Şcolarul fusese foarte tăcut, închis în sine. De-abia acordă atenţie întrebărilor directe şi ingenioase ale lui Franco şi-şi tot trăgea zuluful cărunt ce-i cădea pe frunte. Beth Sanders îi spunea sare şi piper. La aeroport, având de omorât o oră înainte de plecarea avionului, băuseră amândoi o sticlă de tărie, făcuseră o partidă de domino, dar când Franco încercase să stoarcă de la el costul drumului, Şcolarul se arătase neobişnuit de dur, târguindu-se, în sfârşit, ca bogaţii adevăraţi.

Îi povestise Franco, spuse ea: prietenul ei bun. Franco, bârfit că ar fi pederast. Nu îl apărase ea întotdeauna, Franco cel elegant, Franco, tatăl fiului ei idiot? Avuseseră şi ei neînţelegerile lor – şi cine nu are? –, dar să-i arate ei, dacă erau în stare, un bărbat mai drept, mai harnic, mai binevoitor, mai bine îmbrăcat decât Franco, prietenul şi iubitul ei!

Şcolarul se întorsese acasă să-şi ia moştenirea, zise ea.

Capitolul 3
Calul domnului George Smiley

Doar George Smiley, spuse Roddy Martindale, unul dintre deştepţii corpolenţi ai Foreign Office-ului, putea să se facă numit căpitanul unui vas naufragiat. Doar Smiley, adăugă el, putea să compenseze suferinţele acestei numiri, alegând acelaşi moment pentru a abandona o nevastă atât de frumoasă, chiar dacă, din când în când, călca strâmb.

La prima sau chiar la a doua privire, George Smiley nu se potrivea nici unuia din cele două roluri, aşa cum nu întârzie Martindale să observe. Era bondoc şi, în anumite privinţe mărunte, disperat de modest. O sfială înnăscută îl făcea să fie din când în când pompos, iar – pentru oameni atât de exageraţi ca Martindale – discreţia sa era ca un reproş permanent. Mai era şi miop pe deasupra, şi să-l vezi în acele prime zile de după holocaust, cu ochelarii săi rotunzi şi cu hainele triste de funcţionar, escortat de zveltul său paharnic de la care nu scoteai o vorbă, Peter Guillam, umblând discret pe potecile cele mai mocirloase ale junglei de la Whitehall; sau aplecat peste un munte de hârtii, la orice oră din zi şi din noapte, în prăfuita lui sală a tronului, de la etajul V al mausoleului eduardian din Cambridge Circus, pe care îl conducea acum, ţi-ai fi închipuit că el era, şi nu defunctul Haydon, spionul rus, cel căruia i se potrivea în jargon profesional apelativul „cârtiţa”.

După asemenea lungi ore de muncă, în acea clădire cavernoasă şi pe jumătate abandonată, pungile de sub ochi îi deveneau vineţii, zâmbea rar, cu toate că nu era în niciun caz lipsit de umor, şi existau momente în care simplul efort de a se ridica din fotoliu părea să-l lase fără suflare. Ajuns în picioare, se oprea, cu gura întredeschisă,

lăsând să-i scape un „uuf uşor şuierat, înainte de a se îndepărta. Mai avea şi un alt tic, îşi lustruia ochelarii cu un aer absent, folosind partea lată a cravatei, ceea ce îi dezgolea faţa atât de tulburător, încât una dintre cele mai vechi secretare – în jargonul local, aceste doamne erau numite „mămici” – a fost mai mult decât o dată cuprinsă de dorinţa aproape de nestăpânit, despre care psihiatrii ar fi făcut foarte mult caz, de a sări şi a-l scăpa de imposibila sarcină pe care părea hotărât să o îndeplinească.

— George Smiley nu se mulţumeşte doar să cureţe grajdul, remarcă acelaşi Roddy Martindale, luând masa la Garrick. Vrea să-şi şi urce calul pe deal. Ha, ha!

Alte zvonuri, răspândite în special de departamentele care făcuseră oferte de repunere pe linia de plutire a serviciului naufragiat, erau mai puţin respectuoase faţă de eforturile sale.

George trăieşte din reputaţia sa, spuneau ei, la câteva luni după aceea. Arestarea lui Bill Haydon fusese o întâmplare norocoasă.

De altfel, afirmau ei, fusese o informaţie venită din partea americanilor, nicidecum *lovitura* lui George. Verilor trebuia să le revină meritul, dar ei îl declinaseră în mod diplomatic. Nu, nu, spuneau alţii, fuseseră olandezii. Olandezii descifraseră codul Centrului Moscova şi transmiseseră captura prin agenţii de legătură, întrebaţi-l pe Roddy Martindale – Martindale, desigur, fiind un traficant profesionist de informaţii deformate ale Prăvăliei. Şi aşa mai departe, în timp ce Smiley, aparent neştiind toate acestea, păstrase tăcerea şi îi făcuse vânt nevestii-sii.

Nu le venea să creadă.

Rămaseră stupefiaţi.

Martindale, care nu iubise o femeie în viaţa lui, se simţise deosebit de ofensat. Avu o adevărată ieşire la

Garrick.

— Ce tupeu! El, un nimeni absolut, şi ea, pe jumătate o Sawley! Vreţi să vă spun ce e? Pavlovian. Pură cruzime pavloviană. După ce a suportat ani întregi micile ei păcate, de-a dreptul sănătoase – împingând-o la ele, dacă vreţi să-mi ştiţi părerea –, ce face bondocul? Se întoarce şi, cu brutalitate absolut *napoleoniană,* îi dă un picior în gură! Un scandal! Voi spune tuturor că e un scandal. Sunt un om tolerant de felul meu, ştiu ce se cade şi ce nu se cade, zic eu, dar Smiley a mers prea departe. Da, asta este.

De data aceasta, cum se mai întâmpla din când în când, Martindale evaluase corect situaţia. Dovada se afla acolo, chiar sub ochii lor. După ce murise Maydon şi trecutul fusese îngropat, cei doi îşi uitaseră neînţelegerile şi, nu fără un oarecare ceremonial, cuplul reunit revenise în căsuţa din Chelsea, pe Bywater Street. Făcuseră chiar un efort să pară mondeni. Ieşeau în societate, primeau în stilul potrivit noului post al lui George. Verii, un ministru ici şi colo, tot felul de granguri de la Whitehall veneau la ei la masă şi plecau acasă ghiftuiţi; câteva săptămâni chiar, făcuseră figura unui cuplu puţin exotic în circuitul recepţiilor marii birocraţii. Până când, peste noapte, spre jena incontestabilă a soţiei sale, George dispăruse din faţa ei şi îşi instalase tabăra în mansarda austeră din spatele sălii tronului de la Prăvălie. În curând, trista atmosferă a locului începu să lase urme pe faţa sa, ca praful de pe pielea unui deţinut. În timpul ăsta, la Chelsea, Ann Smiley se prăpădea, asumându-şi foarte greu rolul de nevastă abandonată, cu care nu era obişnuită.

Devotament, spuneau cei ce împărtăşeau secretul zeilor. Abstinenţă monahală. George este un sfânt. Şi la vârsta *lui,* gândiţi-vă şi voi.

Fleacuri, replica grupul Martindale. Devotament faţă *de ce?* Ce mai rămăsese oare în această clădire sinistră din

cărămidă roşie, care să ceară o astfel de jertfă de sine? Ce mai rămăsese *oriunde ar fi,* în nenorocitul ăla de Whitehall sau, Dumnezeu să ne ierte, în nenorocita aia de *Anglie,* care să poată să mai ceară aşa ceva?

Munca, spuneau cei care ştiau.

Dar ce muncă? – protestau în falset cei care îşi asumaseră singuri misiunea de observatori ai Prăvăliei, împărţind încoace şi încolo, ca nişte gorgone, mici fărâme din ceea ce vedeau şi auzeau. Ce făcea el acolo sus, lipsit de trei sferturi din echipa sa, doar cu câteva gloabe bătrâne care să-i fiarbă ceaiul, cu reţelele făcute praf? Cu antenele sale din străinătate şi cu fondurile sale secrete blocate de Trezorerie – se gândeau la fondurile operative – şi fără niciun prieten la Whitehall sau la Washington care să-l susţină? Doar dacă nu-l numărai ca prieten pe şnapanul ăla fudul de Lacon de la Cabinetul prim-ministrului, întotdeauna atât de hotărât să se arunce în foc pentru el la cea mai mică ocazie. Bineînţeles, *Lacon* ar fi gata să se bată pentru el: ce altceva ar avea de făcut? Prăvălia reprezenta baza de putere a lui Lacon. Fără de ea, individul era – dar chiar şi aşa, tot era – un clapon. Fireşte. *Lacon* îl îndemna la luptă.

— E un scandal, anunţă Martindale cu năduf, în timp ce îşi înfuleca anghila afumată şi friptura cu garnitură de rinichi şi lua o înghiţitură din vinul casei de la Club, cu douăzeci de penny în plus faţă de preţul meniului fix. O voi spune tuturor.

Între ţăranii de la Whitehall şi ţăranii din Toscana, nu era câteodată, în mod surprinzător, cine ştie ce diferenţă.

Timpul nu pusese capăt zvonurilor. Dimpotrivă, acestea se înmulţiseră, alimentându-se din izolarea sa, pe care o calificau drept obsesie.

Îşi aduseră aminte că Bill Haydon nu fusese doar colegul lui George Smiley, ci şi vărul soţiei sale, Ann, şi chiar ceva

mai mult. Furia lui Smiley împotriva acestuia, spuneau ei, nu încetase odată cu moartea lui Haydon: dansa literalmente pe mormântul lui Bill. De pildă, George supraveghease personal curăţirea celebrului birou al lui Haydon, instalat într-un turn, ce dădea spre Charing Cross Road, şi ştergerea oricărei urme a trecerii lui pe acolo, de la picturile anoste în ulei semnate de mâna lui până la diversele vechituri uitate în sertarele biroului său; ordonase ca până şi biroul să fie tăiat cu fierăstrăul înainte de a fi ars. Când se făcuse şi treaba *asta,* susţineau ei, chemase muncitorii de la Prăvălie să dea jos pereţii despărţitori. Da, chiar aşa, spunea Martindale.

Sau, dacă vreţi un alt exemplu, şi sincer vorbind, deosebit de enervant, ar fi fotografia de pe portretele amărâtei săli a tronului lui Smiley, o fotografie de paşaport după cum arăta, dar mărită peste măsură, aşa că avea un raster foarte puternic şi, după cum spuneau unii, un aer spectral. Unul dintre tipii de la Trezorerie o observase cu ocazia unei întruniri ad-hoc cu privire la suprimarea conturilor operative din bancă.

— Apropo, e portretul lui Control? îl întrebase acesta pe Peter Guillam, aşa, de dragul conversaţiei. Fără nicio intenţie ticăloasă în spatele întrebării. Ei bine, n-avea omul dreptul să *întrebe?* Control, ale cărui alte nume rămăseseră până acum necunoscute, era legenda locului. Fusese îndrumătorul şi mentorul lui Smiley în toţi aceşti treizeci de ani. Smiley fusese de fapt cel care se ocupase de înmormântarea lui, se spunea: pentru că oamenii foarte secreţi, ca şi cei foarte bogaţi, au o tendinţă să moară fără să le plângă nimeni la căpătâi.

— Nu, în niciun caz, *nu este* Control, replicase Guillam, paharnicul, în stilul său superior şi dezinvolt. E Karla.

Şi cine era Karla în viaţa civilă?

— Karla, dragul meu, era numele conspirativ al unui

ofiţer de caz sovietic, care îl recrutase de la bun început pe Bill Haydon şi-l controlase apoi tot timpul. O altă legendă, *complet* diferită, ca să nu spun mai mult, afirmase Martindale, tremurând tot. Se pare că ne-a picat pe cap o adevărată vendetă. Până unde se poate merge cu infantilismul, mă întreb?

Până şi pe Lacon îl deranja puţin fotografia.

— Serios vorbind, de ce l-ai agăţat acolo, George? îl întrebase el, cu glasul lui sigur, de monitor, în seara în care, revenind de la o şedinţă de guvern, trecuse în drum să-l vadă pe Smiley. Ce înseamnă pentru tine, mă întreb? Te-ai gândit la asta? Nu crezi că e puţin cam macabru? Duşmanul victorios? Nu te zdrobeşte, privindu-te cinic de acolo, de sus?

— Înţelegi, Bill e *mort,* zisese Smiley, în modul său eliptic de a-ţi da un reper în privinţa unui argument, în loc să-ţi servească argumentul însuşi.

— Iar Karla trăieşte, vrei să spui? şoptise Lacon. Preferi un inamic viu, nu unul mort? Asta e, nu?

Dar, până la un punct, întrebările care i se puneau lui George Smiley obişnuiau să treacă pe lângă el; şi chiar să pară de prost gust, spuneau colegii săi.

Un incident care se bucurase de o circulaţie şi mai mare în bazarurile de la Whitehall privea „dihorii”, cum erau numiţi specialiştii în depistarea aparatelor electronice de ascultare.

Nimeni nu-şi putea aminti să fi avut loc undeva un caz mai grav de favoritism. *Dumnezeule,* ce tupeu pot avea scandalagiii ăştia, câteodată! Martindale, care aştepta de un an să i se aranjeze *propriul* său birou, adresase o plângere subsecretarului de stat. Prin curier. Strict personal. Fratele său întru Hristos de la Apărare făcuse aşijderea, şi era gata-gata să procedeze la fel şi Hammer de la Trezorerie, dar n-o făcuse, fie că uitase să pună la

poştă plângerea sa, fie că se răzgândise în ultimul moment. Nu era doar o chestiune de prioritate. Nici măcar una de principiu. Era vorba despre *bani.* Banii *contribuabilului.* La insistenţele lui George, Trezoreria aprobase refacerea unei jumătăţi din instalaţia telefonică a Prăvăliei. Paranoia lui cu privire la ascultări nu avea limite, după câte se pare. Adăugaţi că „dihorii” duceau lipsă de personal, fuseseră unele discuţii sindicale cu privire la orele suplimentare! Probleme cu duiumul! Un butoi de pulbere, de la cap la coadă.

Totuşi, ce se întâmplase de fapt? Martindale avea toate detaliile în vârful degetelor sale cu manichiura perfectă. George se dusese să-l caute pe Lacon într-o joi – ziua în care fusese o zăpuşeală groaznică, aduceţi-vă aminte, când practic toată lumea *murea* de căldură, chiar la Garrick –, şi sâmbătă – iar sâmbătă, vă daţi seama ce de ore suplimentare! – brutele mişunau prin Prăvălie, înnebunind vecinii cu zgomotul lor şi demolând totul. Un caz şi mai *cras* de parţialitate nu se mai întâmplase de la... de la ei bine, de când îi permiseseră lui Smiley să o aducă înapoi pe păduchioasa aia de documentaristă rusoaică a lui, Sachs, Connie Sachs, membră în consiliul profesoral de la Oxford, împotriva oricărei raţiuni, spunându-i mămică, ceea ce nu era.

Discret, sau atât de discret cât putea el să fie, Martindale făcuse tot felul de săpături ca să afle dacă „dihorii” descoperiseră într-adevăr ceva, dar se lovise ca de un zid. În lumea serviciilor secrete, informaţia înseamnă bani, iar în această privinţă cel puţin, cu toate că se putea ca el să nu ştie, Roddy Martindale era un sărăntoc, căci secretul acestei poveşti secrete era cunoscut doar de către cei câţiva, foarte puţini, aleşi. Este adevărat că Smiley îi făcuse în acea joi o vizită lui Lacon, în biroul său lambrisat, cu vedere spre St James’s Park: era o zi de

toamnă anormal de călduroasă. Raze generoase de soare se revărsau pe covorul cu motive figurative, iar firicelele de praf dansau ca nişte mici peşti tropicali. Lacon îşi scosese chiar vestonul, cu toate că nu renunţase, desigur, la cravată.

— Connie Sachs a făcut analize ale scrisului lui Karla în câteva cazuri analoge, anunţase Smiley.

— *Ale scrisului?* repetase Lacon, ca şi cum scrisul ar fi fost împotriva regulamentului.

— Termen profesional. Obişnuitele tehnici ale lui Karla. Se pare că acolo unde se putea, folosea cârtiţe şi hoţi de sunete în tandem.

— Dacă nu te superi, George, o dată în plus, nu vrei să te exprimi pe limba noastră?

Acolo unde împrejurările o permiteau, explicase Smiley, lui Karla îi plăcea să dubleze operaţiunile agentului său cu microfoane ascunse. Cu toate că Smiley era mulţumit că în interiorul clădirii nu se spusese nimic care să poată compromite vreunul dintre „proiectele în desfăşurare", cum le numea el, implicaţiile se dovedeau totuşi neliniştitoare.

Lacon era hotărât să cunoască şi scrisul lui Smiley.

— Ai vreo dovadă în sprijinul acestei teorii cam academice? întrebase el, scrutând figura impasibilă a lui Smiley peste vârful creionului pe care îl ţinea între ambele arătătoare ca pe o riglă.

— Am făcut un inventar al materialului nostru audio, mărturisise Smiley, încreţindu-şi fruntea. Lipseşte o cantitate de materiale interne. O mare parte pare să fi dispărut în timpul modificărilor din 1966.

Lacon aşteptase, dorind să afle mai mult.

— Haydon făcea parte din comitetul de construcţii ce răspundea de îndeplinirea lucrărilor, conchisese Smiley, ca o ultimă bucăţică de pâine cu care ştergi sosul din farfurie.

El pusese, de fapt, totul în mişcare. Numai că... ei bine, dacă ajunge asta vreodată la urechile Verilor, cred că ar fi picătura care ar face să dea pe dinafară paharul.

Lacon nu era un imbecil, iar mânia Verilor, exact în momentul în care toată lumea încerca să-i îmbuneze, trebuia evitată cu orice preţ. Dacă ar fi fost cum dorea el, ar fi trimis „dihorii” în aceeaşi zi. Ca un compromis, alesese ziua de sâmbătă şi, fără să se consulte cu nimeni, trimisese acolo întreaga echipă, toţi doisprezece, în două camionete cenuşii pe care era scris „Deratizare” E adevărat că întorseseră totul cu susu-n jos, de unde şi bârfele tâmpite despre distrugerea biroului din turn. Erau furioşi că munceau în weekend şi asta explica, poate, violenţa lor inutilă: impozitele pe care le plăteau pe orele suplimentare erau înfiorătoare. Dar starea lor de spirit se schimbase destul de repede când, după prima lovitură, descoperiseră opt microfoane standard, provenind din magaziile de aparatură audio ale Prăvăliei. Haydon le repartizase într-o manieră clasică, după cum a fost de acord şi Lacon, când venise să facă propria inspecţie. Unul era într-un sertar neutilizat, ca şi cum ar fi fost lăsat acolo din întâmplare şi uitat, doar că biroul se nimerise să fie în sala Cifrului. Unul strângea praf pe el deasupra unui vechi seif de oţel din sala de conferinţe de la etajul V, numită în jargonul Prăvăliei sala de jocuri. Iar unul, cu flerul tipic al lui Haydon, era vârât în spatele bazinului de la toaletă de alături, a funcţionarilor superiori. O a doua căutare, incluzând şi pereţii de rezistenţă, scosese la iveală alte trei, îngropate în ciment, cu ocazia lucrărilor de construcţie. Captatoare, cu snorkele de plastic pentru retransmiterea sunetelor. „Dihorii” le scoseseră şi le dispuseseră ca pe nişte trofee de vânătoare. Nu mai erau în funcţiune, desigur, ca toate celelalte, dar plasate acolo totuşi de către Haydon şi reglate pe nişte frecvenţe

neutilizate de Prăvălie.

— Şi întreţinute pe cheltuiala Trezoreriei, dacă vreţi să ştiţi, spusese Lacon, cu un zâmbet cât se poate de acru, pipăind firele care legaseră cândva microfoanele la circuitele electrice. Sau, cel puţin, până în ziua în care George a dispus refacerea întregii instalaţii. Să nu uit să-i spun Fratelui Hammer. Va fi în al nouălea cer.

Hammer, galez din naştere, fiind duşmanul cel mai tenace al lui Lacon.

La sfatul lui Lacon, Smiley avea să monteze acum un spectacol mai modest. Pusese „dihorii” să reactiveze microfoanele din sala de conferinţe şi să modifice receptorul dintr-una din puţinele maşini de supraveghere pe care le mai avea Prăvălia. Apoi invitase trei dintre DJ-ii cei mai ostili de la Whitehall, printre care şi galezul Hammer, să meargă pe o rază de un kilometru în jurul clădirii, în timp ce ascultau o discuţie pregătită dinainte între două ajutoare tenebroase de-ale lui Smiley instalate în sala de jocuri. Cuvânt cu cuvânt. Nicio silabă pierdută.

După care, Smiley în persoană îi pusese să jure că vor păstra secretul absolut şi, ca măsură de siguranţă, îi obligase să semneze o declaraţie, redactată în aşa fel de cei de la Supravegheri, încât să inspire teamă. Peter Guillam socotise că asta îi va face să tacă vreo lună.

— Sau mai puţin, dacă plouă, adăugase el acru.

Totuşi, dacă Martindale şi colegii săi de la Whitehall, care nu împărtăşeau secretele zeilor, trăiau într-o stare de inocenţă primitivă în privinţa realităţilor din lumea lui Smiley, cei mai aproape de tron se simţeau tot atât de departe de el. Cercurile din jurul său deveneau tot mai strânse, pe măsură ce erau mai apropiate, şi foarte puţini erau aceia care ajungeau până la centru în acele prime zile. Trecând pragul uşii sinistre, cafenii, a Prăvăliei, cu barierele sale provizorii păzite de cerberi cu ochii în patru,

Smiley nu renunţase la nimic din solitudinea obişnuită. Nopţi şi zile la rând, uşa către micul său grup de birouri stătea închisă şi singura sa companie era Peter Guillam şi un om bun la toate, zis Fawn, cu ochii întunecaţi, care bântuia pe acolo, şi care împărţise cu Guillam oficiul de a îngriji de Smiley pe vremea când îl dibuiseră pe Haydon. Câteodată, Smiley dispărea pe uşa din spate, mulţumindu-se că dea scurt din cap, luându-l cu el pe Fawn, o fiinţă mititică, ascunsă, şi lăsându-l pe Guillam să păzească telefoanele şi să-l contacteze în caz de urgenţă. Mămicile comparau comportamentul său cu ultimele zile ale lui Control, care, mulţumită lui Haydon, murise în ham, de inimă rea. Prin mecanismele organice ale unei societăţi închise, un nou cuvânt se adăugase jargonului lor. Demascarea lui Haydon devenise acum *căderea,* iar istoria Prăvăliei se împărţea în *înainte de cădere* şi *după* ea. Starea de decădere materială a imobilului, pe trei sferturi gol şi, după trecerea „dihorilor”, într-o situaţie jalnică, adăuga venirilor şi plecărilor lui Smiley sinistre accente de ruină care, în momentele de depresie, deveneau simbolice în ochii celor ce trebuiau să le suporte. „Dihorii” nu repară niciodată ceea ce distrug; şi acelaşi lucru, aveau ei impresia, era valabil, probabil, în privinţa lui Karla, a cărui figură plină de praf, agăţată pe perete de către insesizabilul lor şef, continua să-i supravegheze din umbrele spartanei săli a tronului.

Era uluitor cât de puţine puteau şti. Probleme atât de banale ca, de pildă, cele de personal, luau dimensiuni înfricoşătoare. Smiley se lansase în concedierea personalului şi în dezafectarea rezidenţelor, aceea a bietului Tufty Thesinger, de la Hong Kong, care era totuşi foarte îndepărtată de scena antisovietică, fiind una dintre ultimele care săriseră în aer. În cercurile Whitehall-ului, un teren în care, ca şi Smiley, nu aveau deloc încredere, se

auzise că se angajase în discuţii stranii şi foarte aprinse cu privire la indemnizaţiile de licenţiere şi reafectare. Existaseră cazuri, se pare – bietul Tufty Thesinger de la Hong Kong oferea din nou exemplul cel mai la îndemână –, când Bill Haydon încurajase în mod deliberat promovarea exagerată a unor ofiţeri „arşi”, pe care se putea conta că nu vor lua iniţiative personale. Trebuiau indemnizaţi potrivit valorii lor adevărate, sau conform valorii supradimensionate atribuite lor mişeleşte de către Haydon? Erau alţii în privinţa cărora Haydon, spre propria protecţie, fabricase motive de concediere. Trebuia oare să li se plătească pensia întreagă? Aveau oare dreptul să pretindă reintegrarea? Tineri miniştri perplecşi, veniţi la putere după alegeri, luau decizii curajoase şi contradictorii. În consecinţă, un trist val de astfel de agenţi păcăliţi ai Prăvăliei, atât femei, cât şi bărbaţi, trecuse prin mâinile lui Smiley, iar supraveghetorilor li se dăduse ordinul să se asigure, din raţiuni de securitate şi poate de estetică, că niciunul dintre cei care reveneau de la rezidenţele din străinătate nu va pune piciorul în sediul central. Smiley nu tolera, de asemenea, niciun contact între condamnaţi şi graţiaţi. În consecinţă, cu sprijinul Trezoreriei, dat mai mult în silă prin persoana galezului Hammer, supraveghetorii deschiseseră un punct temporar de primire într-o casă pe care o închiriaseră în Bloomsbury, sub acoperirea unei şcoli de limbi străine („Regretăm, nu primim vizitatori neanunţaţi!”), pe care îl dotaseră cu douăzeci şi cinci de funcţionari specialişti în salarizare şi în personal. Cum era de aşteptat, acest organism devenise Grupul Bloomsbury şi se ştia că uneori, când avea vreo oră liberă, Smiley îşi făcuse obiceiul să treacă pe acolo şi, oarecum în stilul unui vizitator la spital, să-şi exprime condoleanţele faţă de nişte figuri adesea necunoscute lui. Altă dată, în funcţie de starea lui de spirit, nu scotea un cuvânt, preferând să se

instaleze, ca un Buddha, fără niciun fel de explicaţie, într-un colţ al încăperii prăfuite în care aveau loc interogatoriile.

Ce-l împingea acolo? Ce căuta? Dacă toate astea se petreceau din pricina furiei, atunci era o furie pe care o încercau toţi în acele zile. Puteau sta aşezaţi în sala de jocuri cu căpriori, după o lungă zi de lucru, glumind şi bârfind, dar dacă vreunuia îi scăpa numele lui Karla sau al cârtiţei sale, Haydon, se lăsa o tăcere mormântală şi nici vulpea aia bătrână de Connie Sachs, de meserie Kremlinolog, nu putea rupe vraja.

Dar şi mai greu de suportat în ochii subordonaţilor săi fuseseră eforturile lui Smiley de a salva de la naufragiu măcar ceva din reţelele de agenţi. A doua zi după arestarea lui Haydon, toate cele nouă reţele controlate de Prăvălie în Uniunea Sovietică şi în Europa de Est fuseseră puse la hibernare. Legăturile radio – total oprite, liniile de curieri nu mai funcţionau şi se spunea, pe bună dreptate, că dacă mai rămăseseră printre ei câţiva agenţi autentici ai Prăvăliei, aceştia sfârşiseră îmbarcaţi de azi pe mâine. Smiley însă se opunea cu îndârjire acestei opinii prea superficiale, tot aşa cum refuzase să accepte ideea că Centrul Moscovei şi Karla, de unii singuri, puteau fi imbatabili în materie de eficienţă, de ordine sau de logică, îl hărţuia pe Lacon, îi hărţuia pe Veri în vastele lor anexe din Grosvenor Square, insista ca frecvenţele radio utilizate de către agenţi să fie supravegheate în continuare şi, în ciuda protestelor aprige din partea Foreign Office-ului – Roddy Martindale, ca întotdeauna, în frunte –, lansase prin emisiunile pentru străinătate ale BBC mesaje în clar, ordonând oricărui agent în activ, care din întâmplare le-ar auzi şi ar cunoaşte cuvântul de cod, să abandoneze imediat corabia. Şi, încetul cu încetul, spre marea lor stupoare, se percepuseră mici freamăte de viaţă, ca un fel

de mesaje deformate de pe altă planetă.

Mai întâi, Verii, în persoana lui Martello, şeful suspect de sincer al staţiei lor locale, comunicaseră din Grosvenor Square că o rută americană de scăpare expedia doi agenţi britanici, un bărbat şi o femeie, către vechea staţiune balneară Soci, de pe malul Mării Negre, unde o mică ambarcaţiune îi aştepta, pregătită pentru ceea ce oamenii taciturni ai lui Martello se încăpăţânau să numească o „misiune de exfiltrare” Conform descrierii sale, era vorba despre Ciuraievi, pivoţii reţelei Contemplate, care acoperise zona Georgiei şi a Ucrainei.

Fără să mai aştepte binecuvântarea Trezoreriei, Smiley scosese din retragere pe un anume Roy Bland, dialectician ex-marxist, un zdrahon, câteodată agent de operaţiuni, care fusese ofiţerul de caz al reţelei. Lui Bland, buşit rău cu ocazia căderii, îi încredinţase cei doi câini de pază ruşi, Silsky şi Kaspar, aflaţi şi ei la naftalină, foşti protejaţi ai lui Haydon, pentru a forma un eventual comitet de primire. Se aflau încă în avionul de transport al RAF, când sosise vestea că ambii fuseseră împuşcaţi în momentul în care părăseau portul. Misiunea de exfiltrare eşuase, declaraseră Verii. Într-un gest de compasiune, Martello îi telefonase personal lui Smiley, pentru a-i comunica vestea. Era un om amabil în felul lui şi, ca şi Smiley, de şcoală veche. Era noapte şi afară ploaia răpăia cu furie.

— Nu pune prea tare la inimă, George, îl prevenise acesta cu aerul lui de unchiaş. Mă auzi? Există agenţi operativi şi funcţionari de birou, şi de noi doi, de tine şi de mine, depinde ca distincţia să fie menţinută. Altfel înnebunim cu toţii. Nu poţi să te zbaţi pentru fiecare dintre ei. Aşa e când eşti la comandă. Nu uita.

Peter Guillam, care se afla lângă Smiley când acesta răspunsese la telefon, se jurase mai târziu că Smiley nu reacţionase în niciun fel: iar Guillam îl cunoştea bine. Cu

toate acestea, zece minute mai târziu, fără să-l observe nimeni, dispăruse, iar voluminosul său impermeabil nu mai era în cuier. Se întorsese după răsăritul soarelui, muiat până la piele, cu impermeabilul pe braţ. După ce se schimbase, se întorsese la biroul său, dar când Guillam, din proprie iniţiativă, venise în vârful picioarelor cu o ceaşcă de ceai, cu jenă avea să-l găsească pe şeful său înţepenit în faţa unui vechi volum de poezii germane, cu pumnii strânşi de fiecare parte, plângând în tăcere.

Bland, Kaspar şi Silsky imploraseră să fie reintegraţi. Evocaseră exemplul micului Toby Esterhase, ungurul, care nu se ştie cum fusese readmis, şi ceruseră în zadar să beneficieze de acelaşi tratament. Li se transmisese să stea în banca lor şi nu se mai vorbise nicicând de ei. Nedreptatea naşte nedreptate. Cu toate că aveau reputaţia pătată, ar fi putut să mai fie folositori, dar Smiley nici nu voise să audă numele lor; nici atunci, nici mai târziu, niciodată. Din întreaga perioadă imediat următoare căderii, acesta fusese punctul cel mai de jos. Erau unii care credeau în mod serios – atât în interiorul, cât şi în exteriorul Prăvăliei – că auziseră ultima bătaie a inimii secrete a Angliei.

Câteva zile după această catastrofă, norocul îi oferise lui Smiley o modestă consolare. La Varşovia, în plină zi, unul dintre şefii de reţea ai Prăvăliei, fugar, prinsese semnalul BBC şi se dusese direct la Ambasada Britanică. Mulţumită eforturilor îndrăcite depuse de Lacon şi de Smiley, va fi expediat cu avionul la Londra în aceeaşi noapte, deghizat în curier diplomatic, în ciuda lui Martindale. Neavând încredere în povestea lui de acoperire, Smiley îl predase inchizitorilor Prăvăliei, care, neavând carne proaspătă, aproape că-l tocaseră, dar sfârşiseră prin a-l declara curat. Fusese reinstalat în Australia.

Apoi, chiar în primele zile ale domniei sale, Smiley se

văzuse constrâns să supună judecăţii serviciile anexe ale Prăvăliei, sărite în aer. Instinctul îi spunea să renunţe la toate: la casele conspirative, care nu mai erau deloc sigure; la Grădiniţa de la Sarratt, unde de obicei se realiza îndoctrinarea şi antrenarea agenţilor şi a nou-veniţilor; la laboratoarele experimentale audio din Harlow; la şcoala de farse şi capcane de la Argyll; la şcoala de marină de la Helford, unde foşti marinari practicau magia neagră a navigaţiei de plăcere, ca pe un ritual al vreunei religii pierdute; la baza de transmisiuni radio la mare distanţă de la Canterbury. S-ar fi dispensat şi de cartierul general al cifrorilor de la Bath, unde continuau decriptările.

— Desfiinţează tot, îi spusese el lui Lacon, pe care se dusese să-l vadă la biroul acestuia.

— Şi după aia? întrebă Lacon, surprins de vehemenţa acestuia, care era şi mai evidentă după eşecul de la Soci.

— O luăm de la început.

— Înţeleg, spusese Lacon, ceea ce însemna, desigur, că nu pricepuse nimic.

Lacon avea în faţa lui nişte foi pline de cifre, furnizate de Trezorerie, pe care le studia în timp ce vorbea.

— Grădiniţa Sarratt, pentru un motiv pe care nu ajung să-l înţeleg, figurează în bugetul *militar,* observase el gânditor, în niciun caz la fondurile voastre secrete. Foreign Office-ul plăteşte pentru Harlow – şi sunt sigur că au uitat de mult de el. Argyll se află sub aripa Ministerului Apărării, care mai mult ca sigur nu vrea să ştie de existenţa sa. Ministerul Poştelor are Canterbury, iar Marina, Helford. Bath, îmi face plăcere să-ţi spun, trăieşte tot din fondurile Foreign Office-ului, în urma semnăturii depuse pe un document de către Martindale, cu şase ani în urmă, fapt dispărut, în acelaşi mod, din memoria oficială. Aşa că toate astea nu consumă nimic. Nu-i aşa?

— Sunt un balast, insistase Smiley. Şi, atâta vreme cât

există, nu le vom înlocui. Sarratt s-a dus la dracu' cu mult timp în urmă, Helford e pe moarte, Argyll este o păcăleală. În ceea ce-i priveşte pe cifrori, în ultimii cinci ani au lucrat, practic, cu normă întreagă pentru Karla.

— Prin Karla înţelegi Centrul Moscova?

— Vreau să spun departamentul care răspundea de Haydon şi de o jumătate de duzină...

— Ştiu ce vrei să spui. Dar, dacă îmi permiţi, cred că este mai prudent să ne menţinem la nivel de instituţii. În felul acesta suntem feriţi de complicaţii cu diverse personalităţi, în fond, *pentru aceasta* există instituţii, nu-i aşa? Lacon bătea ritmic cu creionul în birou. În cele din urmă, ridicase privirea întrebător către Smiley. Bine, bine, George, tu *ai* acum pâinea şi cuţitul. Nici nu vreau să mă gândesc ce s-ar întâmpla dacă ţi-ai îndrepta barda către partea *mea* de grădină. Aceste staţii externe sunt acum hârtii de valoare de primă mână. Dacă renunţi la ele, nu le mai recuperezi niciodată. Mai târziu, dacă doreşti, când vei porni din nou la drum, poţi să le lichidezi şi să-ţi iei ceva mai bun. Nu trebuie să vinzi acţiuni când bursa este în scădere, ştii şi tu. Trebuie să aştepţi momentul în care te poţi alege cu un profit.

Fără prea multă tragere de inimă, Smiley acceptase sfatul acestuia.

Ca şi cum toate aceste dureri de cap nu erau suficiente, venise o dimineaţă tristă de luni, când un expert contabil al Trezoreriei descoperise nereguli serioase în gestionarea fondurilor secrete ale Prăvăliei, în ultimii cinci ani de dinaintea îngheţării lor din cauza căderii. Smiley fusese nevoit să constituie o instanţă de judecată improvizată, în faţa căreia un vechi angajat al Serviciului Financiar, pensionar adus cu arcanul de acasă, se prăbuşise psihic şi mărturisise patima lui păcătoasă pentru o fătucă de la Arhivă, care îl dusese de nas. Într-un penibil acces de

remuşcări, bătrânul se dusese acasă şi se spânzurase. împotriva tuturor sfaturilor lui Guillam, Smiley ţinuse cu tot dinadinsul să se ducă la înmormântare.

Totuşi se stabili că după aceste începuturi jalnice şi după primele sale săptămâni de lucru, George Smiley trecuse la atac.

Temeiul acestui atac fusese în primă instanţă filosofic, iar în al doilea rând, teoretic; şi numai în ultimă instanţă, mulţumită spectaculoasei apariţii a lui Sam Collins, un jucător înrăit, fusese unul uman.

Temeiul filosofic era simplu. Misiunea unui serviciu de informaţii, anunţă cu fermitate Smiley, nu o reprezenta joaca de-a hoţii şi vardiştii, ci furnizarea de informaţii clienţilor săi. Dacă nu reuşea să facă acest lucru, clienţii respectivi aveau să se adreseze altor furnizori, mai puţin scrupuloşi sau, mai rău, s-ar apuca ei înşişi să facă acest lucru ca amatori. Serviciul însuşi ar suferi în acest caz. Nu este de dorit să nu apari pe pieţele Whitehall-ului, continuă el. Mai rău: dacă Prăvălia nu produce nimic, nu va avea marfă de schimb cu Verii, nici cu alte servicii-surori cu care schimburile reciproce erau tradiţionale. A nu produce însemna a nu avea ce vinde, iar a nu avea ce vinde însemna moarte curată.

Amin, spuseră ei.

Teoria sa – el o numea: *premisele* sale – cu privire la modul în care puteau fi produse informaţii fără resurse făcu obiectul unei întruniri neoficiale în sala de jocuri, la mai puţin de două luni de la urcarea sa pe tron, între el şi micul cerc care constituia, într-o oarecare măsură, echipa lui de confidenţi. Erau cinci cu totul: Smiley însuşi; Peter Guillam, paharnicul său; mătăhăloasa şi lălâia Connie Sachs, specialistă în probleme moscovite; Fawn, omul bun la toate cu ochii măslinii, care purta tenişi negri şi se ocupa de samovarul de aramă rusesc şi îi servea cu

biscuiţi; şi, în cele din urmă, Doc di Salis, ştiut sub numele de Nebunul Iezuit, specialistul principal al Prăvăliei în problemele Chinei. Când Dumnezeu o terminase de făcut pe Connie Sachs, spuneau mucaliţii, simţise nevoia să se odihnească, aşa că, din ce-i mai rămăsese, îl făcuse pe Doc di Salis. Doc era o creatură mică, şleampătă şi colţoasă, mai mult maimuţa lui Connie decât perechea ei, iar fizicul său, de la părul argintiu ţepos, care-i cădea pe gulerul soios, până la degetele umede şi deformate, care ciuguleau ca un cioc de găină orice întâlneau în cale, avea un aspect indiscutabil respingător. Dacă Beardsley l-ar fi desenat, l-ar fi făcut în lanţuri şi hirsut, trăgând cu ochiul de după caftanul enorm purtat de Connie. Totuşi, di Salis era un orientalist remarcabil, un erudit, şi avea ceva de erou, întrucât trăise o parte a războiului în China, făcând recrutări pentru Dumnezeu şi pentru Prăvălie, iar o altă parte într-o închisoare din Shanghai, spre încântarea japonezilor. Aceasta era echipa, Grupul celor Cinci. Cu timpul se lărgise, dar, la început, aceştia cinci constituiau ei singuri faimosul cadru, şi, mai târziu, faptul de a fi fost unul dintre ei, povestea di Salis, era ca şi cum „ai avea un carnet de membru al Partidului Comunist, cu un număr format dintr-o singură cifră”.

Înainte de orice, Smiley făcu inventarul epavei şi asta luă ceva timp, tot aşa cum e nevoie de timp să jefuieşti un oraş sau să lichidezi un număr mare de oameni. Pur şi simplu, bântui cu maşina prin toate fundăturile Prăvăliei, demonstrând fără milă cum, prin ce mijloace şi, câteodată, exact data la care Haydon dezvăluise secrete stăpânilor săi sovietici. Smiley avusese desigur avantajul de a-l fi interogat personal pe Haydon şi de a fi făcut el însuşi primele cercetări care îl conduseseră la demascarea lui Haydon. Cunoştea drumul. Cu toate acestea, peroraţia sa era un mic *tur de forţă* de analiză distructivă.

— Deci, conchise el răspicat, să nu ne facem iluzii: acest serviciu nu va mai fi niciodată acelaşi. S-ar putea să fie mai bun, dar oricum, va fi diferit.

Amin, spuseră ei din nou, şi luară o pauză tristă, ca să-şi mai dezmorţească picioarele.

Ciudat, îşi va reaminti Guillam mai târziu, cum scenele importante păreau toate să se deruleze noaptea. Sala de jocuri era lungă, cu căpriori şi cu ferestre înalte, precum nişte lucarne care nu dădeau către nimic, în afară de cerul de noapte portocaliu şi de o pădure de antene radio ruginite, relicve de război, pe care nimeni nu găsise de cuviinţă să le scoată de acolo.

Premisa, spuse Smiley când îşi reluară locurile, era că Haydon nu făcuse nimic împotriva Prăvăliei care să nu fi fost dirijat, iar indicaţiile veneau de la un singur om: Karla.

Pornea de la premisa că, dându-i instrucţiuni lui Haydon, Karla îi dezvăluia lacunele din informaţiile Centrului Moscova; că ordonându-i lui Haydon să blocheze anumite informaţii care parveneau la Prăvălie, să le micşoreze importanţa sau să le deformeze, să le ridiculizeze sau chiar să le împiedice complet circulaţia, Karla indica secretele ce nu doreau să fie dezvăluite.

— Deci putem să revenim la poziţia iniţială, nu-i aşa, scumpule? murmură Connie Sachs, a cărei rapiditate de înţelegere o plasa, ca întotdeauna, cu o lungime bună înaintea plutonului.

— Aşa e, Con. Asta este exact ceea ce putem face, spuse Smiley grav. Putem să revenim la poziţia iniţială.

Îşi reluă expunerea lăsându-l pe Guillam, printre alţii, şi mai înmărmurit ca înainte.

Alcătuind în amănunţime schiţa căilor de distrugere folosite de către Haydon – amprentele sale, cum le spunea el –, notând, fără excepţie, toate dosarele pe care le alesese; punând cap la cap, după lungi săptămâni de

cercetări, dacă era nevoie, informaţiile culese cu bună-credinţă de antenele externe ale Prăvăliei şi, comparându-le, până la ultimul detaliu, cu informaţiile distribuite de către Haydon clienţilor Prăvăliei pe piaţa Whitehall-ului, ar fi posibil să revenim la *poziţia iniţială* – cum o numise Connie pe bună dreptate – şi să stabilim punctul de plecare al lui Haydon şi, deci, şi al lui Karla, spuse Smiley.

Odată stabilită poziţia iniţială, vor apărea surprinzătoare posibilităţi, iar Prăvălia, în ciuda tuturor aparenţelor, se va afla în situaţia de a trece la iniţiativă – sau, cum se exprimă Smiley*, să acţioneze,* nu doar să *reacţioneze".*

Premisa, ca să ne referim la descrierea amuzantă pe care avea să o facă mai târziu Connie, însemna: „Să căutăm alt Tutankhamon, în timp ce George Smiley ne ţinea lanterna, iar noi, ăi mai de jos, făceam săpăturile".

Pe vremea aceea, desigur, Jerry Westerby nu conta câtuşi de puţin în planurile lor de operaţiuni.

Porniră la luptă a doua zi, enorma Connie într-un colţ, iar ursuzul di Salis în colţul lui. Aşa cum formulase di Salis, fornăind pe un ton dezaprobator, dar sălbatic de puternic:

— Cel puţin ştim, în sfârşit, de ce ne aflăm aici.

Familiile lor de scormonitori palizi tăiară arhivele în două. Lui Connie şi „bolşevicilor mei", cum le spunea ea, le reveni Rusia şi sateliţii acesteia. Lui di Salis şi „pericolelor sale galbene", China şi Lumea a Treia. Ceea ce cădea între ele – rapoartele cu privire la aliaţii teoretici ai naţiunii, de pildă – rămase la păstrare într-un coş special, pentru o evaluare ulterioară. Ca şi Smiley, avură un program de lucru infernal. Cantina se plânse, administratorii ameninţară că vor pleca, dar încetul cu încetul energia formidabilă a scotocitorilor contamină până şi serviciile subordonate şi nu mai bombăni nimeni. Se născu o rivalitate cu accente zeflemitoare. Sub influenţa lui Connie, băieţii şi fetele din laboratoarele secrete, care până atunci

fuseseră rar văzuţi zâmbind, învăţară brusc să se tachineze în limbajul marilor personalităţi familiare din afara Prăvăliei. Câinii imperialismului ţarist beau cafea fără gust cot la cot cu staliniştii şovinişti, deviaţionişti şi sectarişti, şi erau mândri de asta. Dar cea mai impresionantă înflorire fu observată la di Salis, care îşi întrerupea eforturile nocturne pentru a face câteva schimburi scurte de mingi puternice la masa de ping-pong, unde îi provoca pe toţi cei ce treceau pe acolo, făcând salturi înainte ca un vânător de fluturi ce caută să prindă în plasă un specimen rar. Primele roade nu vor întârzia să apară, ceea ce le dădu un nou imbold. În decurs de o lună, trei rapoarte fură nervos distribuite unui cerc extrem de restrâns şi chiar existară aprecieri din partea Verilor celor sceptici. O lună mai târziu, un rezumat legat, intitulat cu multe cuvinte *Raport interimar de lovire maritimă şi aeriană a NATO,* obţinu aplauzele invidioase de la fabrica-mamă a lui Martello din Langley, Virginia, şi un telefon exuberant din partea lui Martello în persoană.

— George, le-am *spus* eu tipilor ălora! urlă el, atât de tare, încât legătura telefonică părea o extravaganţă inutilă. Le-am spus eu: Prăvălia va livra. Crezi că m-au crezut, atunci? M-au crezut, pe dracu'!

Între timp, câteodată însoţit de Guillam, alteori cu tăcutul Fawn în calitate de dădacă, Smiley însuşi îşi continua peregrinările întunecate şi umbla până cădea, pe jumătate mort de oboseală. Ziua, adesea şi noaptea, străbătea Londra şi împrejurimile, chestionând foşti ofiţeri ai Prăvăliei şi foşti agenţi puşi acum pe liber. La Chiswick, instalat modest într-un birou al unei agenţii de turism cu preţuri reduse şi vorbind în şoaptă unui fost colonel de cavalerie polonez, care lucra ca funcţionar acolo, se gândise că dăduse de un fir, dar, ca un miraj, promisiunea se risipea pe măsură ce se apropia de ea. Într-un magazin

de aparate radio de ocazie din Sevenoaks, un ceh din Sudeţi îi dădu aceleaşi speranţe, dar când Guillam şi cu el se întoarseră în grabă să găsească o confirmare în dosarele Prăvăliei, găsiră toţi actorii decedaţi şi, în plus, nu mai exista nimeni care să-i ajute să avanseze pe respectiva pistă. La o crescătorie particulară de cai în New Market, spre furia aproape violentă a lui Fawn, fu insultat de un scoţian încăpăţânat, îmbrăcat într-o haină de tweed, un protejat al predecesorului lui Smiley, Alleline, toate acestea în aceeaşi căutare zadarnică. Reîntors la birou, ceru să i se aducă documentele, doar ca să vadă încă o dată cum se stingea lumina.

Pentru că aceasta reprezenta ultima şi nemărturisita convingere asupra exactităţii premisei pe care o expusese Smiley în sala de jocuri: capcana în care se prinsese Haydon nu era unică. În ultimă instanţă, nu hârţogăraia lui Haydon îi provocase pieirea, nu modul său de a truca rapoartele şi nici faptul că „pierdea” dosarele supărătoare. Ci fusese panica lui Haydon. Fusese intervenţia spontană a lui Haydon într-o operaţiune de teren, în care ameninţarea la adresa lui, sau poate la adresa altui agent al lui Karla, devenise dintr-odată atât de gravă, încât singura sa speranţă rămăsese aceea de a-i pune capăt, indiferent de riscuri. Era şmecheria pe care Smiley ardea de nerăbdare să o vadă repetându-se. Şi aceasta era problema la care, niciodată direct, ci totdeauna prin deducţie, Smiley şi ajutoarele sale de la centrul de primire din Bloomsbury reveneau neîncetat:

— Îţi poţi reaminti un incident, în timpul anilor de serviciu în teren, când după părerea ta ai fost împiedicat în mod neraţional să urmăreşti un indiciu operaţional?

Şi se întâmplă: Sam Collins, spilcuit în haina sa de smoching, cu ţigara sa maronie, mustaţa proaspăt tunsă şi zâmbetul său de fante de Mississippi, convocat la o

discuţie liniştită într-una din zile, năvăli ca vântul pentru a spune:

— Acum că mă gândesc mai bine, da, bătrâne, cred că îmi amintesc.

Dar şi în spatele acestei întrebări, ca şi în spatele răspunsului crucial al lui Sam, pândea tiptil domnişoara Connie Sachs, în căutarea aurului rusesc.

Iar în spatele ei, ca întotdeauna, fotografia permanent înceţoşată a lui Karla.

— *Connie a dat de ceva, Peter,* îi va şopti ea lui Guillam pe interior, târziu, într-una din seri. *A descoperit ea ceva, e absolut sigur.*

Nu era, desigur, prima ei descoperire, nici a zecea, dar instinctul întortocheat îi spusese pe loc că acesta era „articolul autentic, scumpule, să crezi în vorbele bătrânei Connie”. Guillam îl anunţă pe Smiley, care la rândul său încuie dosarele, făcu curăţenie pe masa de lucru şi zise:

— Bine, las-o să intre.

Connie era un munte de femeie, şireată, fată şi soră de universitar, ea însăşi oarecum profesoară, cunoscută veteranilor ca Mama Rusia. Dacă ar fi să se dea crezare folclorului local, Control o recrutase la o partidă de bridge, pe vremea când mai era tinerică, în seara când Neville Chamberlain promisese „pacea pentru timpurile noastre” Când Haydon venise la putere în siajul protectorului său Adeline, una dintre primele şi cele mai prudente măsuri ale sale fusese aceea de a o pune pe liber pe Connie. Pentru că aceasta ştia mai multe despre tertipurile Centrului Moscova decât oricare dintre nenorocitele alea de brute, aşa cum le spunea ea, care roboteau acolo, iar armata particulară de cârtiţe şi de recrutori a lui Karla reprezentase întotdeauna distracţia ei favorită. Nu era fugar sovietic, pe vremuri, al cărui raport de interogatoriu să nu treacă prin degetele artritice ale Mamei Rusia; nu

exista vreun copoi care să fi reuşit să se infiltreze pe lângă un recruter identificat de-al lui Karla, care să nu fi fost obligat, cu nesaţ, de Connie să repete cu ea fiecare detaliu al baletului persoanei fugărite; nu era frântură de zvon în cei aproape patruzeci de ani de meserie care să nu-şi fi găsit locul în trupul ei chinuit de reumatism, sălăşluind printre vechiturile aruncate una peste alta în memoria ei încărcată, care să nu apară la suprafaţă în momentul în care scotocea ca să-l găsească. Mintea lui Connie, afirmase Control odată, într-un fel de disperare, era ca dosul unui plic imens. Concediată, se întorsese la Oxford şi la dracu' în momentul în care Smiley venise s-o caute, singura ei distracţie erau cuvintele încrucişate din *Times* şi funcţiona în ritmul a două sticle pe zi, băute la pas. În acea seară, întrucâtva istorică, când îşi căra trupul ei mătăhălos de-a lungul coridorului de la etajul V ce ducea la biroul lui George Smiley, purta un caftan cenuşiu curat, îşi desenase nişte buze rozalii nu departe de ale ei, şi nu ciupise toată ziua nicio tărie, în afară de o duşcă de peppermint prost, lăsând valuri de miresme de izmă în urma ei, pe faţă citindu-i-se de la prima vedere, conveniseră ei după aceea, un aer de circumstanţă. Ducea o pungă grea de plastic, pentru că dezaproba folosirea genţilor de piele. În bârlogul ei de la un etaj inferior, căţelul ei maidanez, botezat Trot şi cules de pe drumuri într-un elan de remuşcări faţă de defunctul lui predecesor, scheuna jalnic de sub birou, spre furia dezlănţuită a colegului ei di Salis, care îi trăgea des bestiei câte un picior, pe ascuns. În momentele în care era într-o stare de spirit mai jovială, di Salis se mulţumea să-i povestească lui Connie numeroasele moduri savuroase în care pregăteau chinezii câinii pentru a-i arunca în oală. În spatele lucarnelor în stil eduardian, în momentul când tocmai trecea pe lângă una dintre ele, răpăia o ploaie de vară târzie, care punea capăt unei perioade lungi de

secetă, în care văzuse – aşa cum le va spune tuturor mai târziu – ceva simbolic, dacă nu biblic. Picăturile ţăcăneau ca nişte bile pe acoperişul de ţiglă, îndesând frunzele uscate care se adunaseră acolo. În anticameră, mămicile îşi vedeau de treabă imperturbabile, obişnuite cu peregrinările lui Connie, după care nu se înnebuneau însă.

— *Iubitelor,* murmură Connie, fluturându-şi regal către ele mâna ei umflată. Atât de credincioase, *nemaipomenit* de credincioase!

Era o treaptă ce trebuia coborâtă către sala tronului – şi cei neiniţiaţi dădeau să se împiedice, în ciuda anunţului obosit ce atârna deasupra uşii –, iar Connie, cu artrita ei, o tratǎ ca pe scară mobilă în timp ce Guillam îi întinse braţul. Smiley o privi, cu mâinile lui grăsuţe încrucişate pe birou, în timp ce ea începea să despacheteze solemn ofrandele din pungă: nu, niciun ochi de triton, nici degetul unui prunc strâns de gât la naştere – după spusele lui Guillam, din nou – ci dosare, o grămadă întreagă, cu semne la diferite pagini şi cu adnotări, prada unei alte expediţii pătimaşe prin arhivele referitoare la Centrul Moscova, care până la reîntoarcerea ei din morţi, cu câteva luni înainte, zăcuseră prinzând mucegai, mulţumită lui Haydon, timp de trei ani. În timp ce le scotea şi netezea notele pe care le prinsese de pagini ca semne, în timpul vânătorii ei de documente, afişa acel zâmbet debordant – ce-i era propriu, tot după spusele lui Guillam, pe care curiozitatea îl împinsese să-şi lase uneltele şi să vină s-o privească – şi murmura „aşa drăcuşorule” sau „unde te-ai vârât, nenorocitule?”, nu către Smiley ori către Guillam, desigur, ci către documente, întrucât Connie avea mania de a presupune că totul era viu şi potenţial recalcitrant, indiferent dacă era vorba despre Trot, câinele ei, despre un scaun ce îi stătea în cale, despre Centrul Moscova sau, în sfârşit, despre Karla însuşi.

— *O vizită cu ghid,* iubiţilor, anunţă ea, asta a făcut Connie. *Super* amuzantă. Mi-a adus aminte de Sfintele Paşti, când mama ascundea ouăle roşii în jurul casei şi ne trimitea pe noi, fetele, să le căutăm.

Timp de trei ore apoi, cu întreruperi pentru cafea, sandviciuri sau alte bunătăţi nedorite, pe care întunecatul Fawn insista să le aducă, Guillam se luptă să urmărească ocolurile şi impulsurile din extraordinara călătorie a lui Connie, căreia cercetările ei ulterioare îi furnizaseră acum o bază solidă, îi dădea lui Smiley documente ca şi cum ar fi împărţit cărţi de joc, punându-le pe masă şi luându-le înapoi cu mâinile ei zbârcite, aproape înainte ca el să fi avut şansa de a le citi, în tot acest timp, femeia continua să turuie ceea ce Guillam numea „vorbe amăgitoare de prestidigitator de trei parale”, abracadabra scotocitorului obsedat. În miezul descoperirii ei, atât cât îşi putu Guillam da seama, se afla ceea ce Connie numea *filonul* Centrului Moscova; o operaţiune sovietică de spălare de bani, prin care fonduri clandestine erau transferate în canale publice. Tabloul nu era complet. Legătura israeliană furnizase un segment, Verii – altul, Steve Mackelvore, şeful rezistenţei de la Paris, acum decedat, un al treilea. De la Paris, pista vira către Orient, prin intermediul băncii Indochinei. Din acest moment, hârtiile fuseseră prezentate Centralei Londra, aşa cum se chema direcţia de operaţiuni, pe vremea lui Haydon, însoţite de o recomandare din partea *secţiei fără vlagă de documentare* în probleme sovietice a Prăvăliei, şi anume că acest caz trebuia supus unei anchete în toată regula pe teren. Centrala Londra înăbuşise această propunere în faşă.

„Riscă să aducă prejudicii unei surse deosebit de delicate”, scrisese unul dintre lingăii lui Haydon, şi cu asta se încheiase.

— Clasaţi şi uitaţi, bombăni Smiley, întorcând paginile

cu un aer distrat. Clasaţi şi uitaţi. Avem întotdeauna motive serioase să nu facem nimic.

Afară, lumea dormea tun.

— *Exact,* scumpule, spuse Connie încetişor, ca şi cum s-ar fi temut să nu-l trezească.

Dosare şi clasoare erau împrăştiate peste tot pe podeaua sălii tronului. Scena dădea mult mai mult impresia unui dezastru decât impresia unui triumf. Timp de încă o oră, Guillam şi Connie se uitară în gol sau la fotografia lui Karla, în timp ce Smiley refăcea conştiincios traseul urmat de ea, cu figura neliniştită înclinată către lampa de birou, dâra de lumină accentuându-i şi mai mult pungile de sub ochi; cu mâinile răsfoind documentele, ridicând unul dintre ele, doar din când în când, ca să-şi umezească degetul gros. O dată sau de două ori îşi ridică privirea către ea sau deschise gura să vorbească, dar Connie avea răspunsul pregătit, înainte de-a apuca el să pună întrebarea. În mintea ei, mergea alături de el pe aceeaşi potecă. Când termină, se lăsă pe spate, îşi scoase ochelarii şi îi şterse, fără să folosească de data aceasta capătul lat al cravatei, ci o batistă nouă de mătase, din buzunarul de sus al vestonului său negru, pentru că îşi petrecuse mai toată ziua încuiat cu Verii, într-o nouă dificilă misiune de conciliere. În timp ce el făcea toate acestea, Connie întoarse o privire încântată către Guillam, murmurând: „Nu-i aşa că e un scump” – una dintre expresiile sale favorite atunci când vorbea despre şeful ei, care îl înfuria pe Guillam până la nebunie.

În următoarea frază a lui Smiley se distingea o umbră de obiecţie.

— Totuşi, Connie, Centrala Londra a *emis* o cerere oficială de anchetă către rezistenţa noastră din Vientiane.

— S-a întâmplat înainte ca Bill să fi avut timp să-şi pună copita pe ea, replică ea.

Dând impresia că nu aude, Smiley luă un dosar deschis şi i-l întinse peste birou.

— Iar Vientiane a trimis, *într-adevăr,* un răspuns lung. Este consemnat în registru. Se pare că nu-l avem. Unde este?

Connie nu se deranjă să ia dosarul întins de el.

— În *maşina de tocat hârtie,* scumpule, spuse ea şi-l privi pe Guillam cu un aer radios.

Se făcuse dimineaţă. Guillam se învârti prin cameră stingând luminile. În aceeaşi după-amiază, trecu pe la liniştitul club de jocuri din West End, unde, în atmosfera de noapte permanentă pe care o alesese ca să-şi exercite meseria, Sam Collins îndura rigorile retragerii sale. Aşteptându-se să-l găsească supraveghindu-şi partida sa de *chemin de fier,* de după-amiază, Guillam fu surprins să fie condus într-o încăpere somptuoasă pe uşa căreia stătea scris „Direcţie” Sam trona în spatele unui birou frumos, arborând un zâmbet prosper prin fumul obişnuitei sale ţigări cafenii.

— Ce naiba ai făcut, Sam? îl întrebă Guillam pe un ton teatral, prefăcându-se că se uită în jur nervos. Ai răscumpărat Mafia? Iisuse Hristoase!

— O! N-a fost nevoie, spuse Sam cu acelaşi zâmbet de şmecher.

Trăgându-şi un impermeabil pe deasupra smochingului, o luă înaintea lui Guillam pe un culoar, trecură printr-o ieşire de incendiu ce dădea în stradă; cei doi se repeziră pe bancheta din spate a taxiului cu care venise Guillam, care nu înceta să se minuneze în secret de cât de bine ajunsese să-i meargă lui Sam.

Specialiştii în informaţii au modalităţi diferite de a-şi ascunde orice emoţie, iar cea aleasă de Sam era să zâmbească, să fumeze mai pe îndelete, să dea ochilor o strălucire sumbră, plină de indulgenţă, fixându-şi privirea

intens asupra interlocutorului. Sam lucrase în Asia, pe vremea vechii Prăvălii, având îndelungate state de serviciu în operativ: cinci ani în Borneo, şase în Birmania, încă cinci în Thailanda de Nord, iar, la urmă, trei la Vientiane, capitala Laosului, toate acestea sub acoperirea firească de importator-exportator. Thailandezii îl luaseră la întrebări de două ori, dar îl lăsaseră să plece, şi trebuise să părăsească Sarawakul doar cu ce avea pe el. Când avea chef, povestea tot felul de istorii cu privire la călătoriile sale printre triburile de pe dealurile din nordul Birmaniei şi despre shani. Dar rar avea chef. Sam era o victimă a lui Haydon. Existase un moment, cu cinci ani în urmă, când strălucirea nonşalantă a lui Sam făcuse din el un candidat serios la promovarea la etajul V – chiar, spuneau unii, la postul de şef – dacă nu s-ar fi interpus, cu toată greutatea sa, Haydon, pe lângă ridicolul Percy Alleline. Aşa că, în loc de a ajunge la putere, Sam rămăsese să mucezească pe teren, până când Haydon izbutise să-l recheme şi să-i dea papucii pentru o vină imaginară.

— Sam! Ce drăguţ din partea ta! Ia loc în strană, îi spuse Smiley, plin de ospitalitate, nitam-nisam. Vrei să bei ceva? Ce-ai făcut azi? Poate că ar trebui să-ţi oferim micul dejun?

La Cambridge, Sam obţinuse o uluitoare notă maximă, uimindu-şi profesorii, care până atunci îl consideraseră pe jumătate idiot. Reuşise. Reuşise, aveau să-şi spună mai târziu dascălii ca să se consoleze, fiindcă învăţase totul pe dinafară. Spiritele mai puţin academice spuneau, totuşi, cu totul altă poveste. Potrivit acestora, Sam întreţinuse o legătură amoroasă cu o urâţică de la Serviciul Examinări şi obţinuse de la ea, printre alte favoruri, lista subiectelor.

Capitolul 4
Castelul se trezeşte

Mai întâi, Smiley sondă terenul în ceea ce-l privea pe Sam – iar Sam, căruia nici lui nu-i displăcea pocherul, îl sondă la rândul său pe Smiley. Unii agenţi, mai ales cei mai deştepţi, îşi fac o plăcere perversă din a nu cunoaşte întreaga imagine. Arta lor constă în manipularea cu abilitate a fragmentelor de care dispun, dar aceasta se opreşte cu încăpăţânare la atât. Sam avea şi el această tendinţă. După ce scotocise puţin prin dosarul acestuia, Smiley îl puse la încercare cu privire la nişte treburi vechi care nu aveau deloc un caracter sinistru, dar care dădeau o oarecare idee cu privire la actuala dispoziţie a lui Sam şi confirmau darul lui de a-şi aminti cu precizie. îl primise singur pe Sam, pentru că, în prezenţa altor persoane, jocul ar fi fost cu totul altul: fie mai susţinut, fie mai puţin susţinut, dar, oricum, diferit. Mai târziu, când totul ieşi la iveală şi nu mai rămăseseră decât unele întrebări ce decurgeau din chestiunea de fond, el avea să-i aducă de jos pe Connie şi pe Doc di Salis şi avea să-i permită şi lui Guillam să asiste la convorbire. Dar aceasta avea să se întâmple doar mai târziu, şi, pe moment, Smiley îl sondă singur pe Sam, ascunzându-i cu totul faptul că fuseseră distruse toate documentele cu privire la caz şi că, întrucât Mackelvore murise, Sam rămăsese acum unicul martor al unor evenimente-cheie.

— Şi acum, Sam, ţi-aduci cumva aminte, îl întrebă Smiley, când socoti că venise momentul, de vreo cerere care ţi-a parvenit într-o zi la Vientiane, de aici, de la Londra, în legătură cu mişcarea unor fonduri provenind de la Paris? Era vorba despre o cerere obişnuită de informaţii solicitând „o anchetă pe teren imposibil de precizat, vă

rugăm să confirmaţi sau să infirmaţi”, ceva de genul acesta. Nu-ţi spune nimic?

Avea o foaie de însemnări în faţă, astfel încât aceasta era doar o întrebare în plus dintr-o serie mai lungă. În timp ce vorbea, nota ceva cu creionul, fără să-l privească pe Sam. Dar, în acelaşi fel în care auzim mai bine cu ochii închişi, Smiley simţi cum se concentrează atenţia lui Sam: adică, Sam îşi întinse puţin picioarele, le încrucişă şi îşi încetini gesturile, rămânând aproape nemişcat.

— Transferuri lunare la Banca Indochinei, spuse Sam, după o pauză convenabilă. Sume mari. Plătite din contul străin canadian, de la filiala din Paris. Dădu numărul contului. Plata efectuată în fiecare ultimă vineri a lunii. Începând cu ianuarie 1973 sau cam pe atunci. Sigur că îmi spune ceva.

Smiley îşi dădu seama imediat că Sam era pregătit să joace o partidă lungă. Memoria sa era exactă, dar informaţiile subţiri, semăna mai mult cu o deschidere la pocher decât cu un răspuns sincer.

Aplecat în continuare peste hârtiile sale, Smiley spuse:

— Ne-am putea opri un pic asupra mecanismului operaţiunii, Sam. Sunt câteva discrepanţe în dosar, şi aş dori să ştiu punctul tău real de vedere.

— Bineînţeles, zise Sam şi trase calm din ţigara sa cafenie.

Urmărea mâinile lui Smiley şi, din când în când, cu o nonşalanţă studiată, ochii acestuia, deşi niciodată prea mult, în timp ce Smiley se lupta să-şi ţină mintea clară pentru a surprinde opţiunile întortocheate ale vieţii unui agent, Sam putea prea bine să susţină un detaliu total nerelevant. De exemplu, că „abţiguise” puţin bilanţul propriilor cheltuieli şi că îi fusese teamă că va fi prins. Preferase să-şi aranjeze raportul decât să-şi rişte pielea, mergând pe teren să vadă care era adevărul. Sam se afla

la o vârstă, la urma urmelor, la care orice agent se gândeşte mai întâi la propria-i piele. Sau poate era exact contrariul: Sam se aventurase în anchetele sale ceva mai adânc decât îl autorizase cartierul general. Strâns cu uşa, se adresase colportorilor, în loc să expedieze un răspuns negativ. Îşi făcuse micile lui aranjamente cu Verii locali. Sau poate că serviciile locale de securitate îl şantajaseră – în jargonul de la Sarratt, îngerii îl puseseră pe jar – şi jucase pe ambele mâini pentru a supravieţui zâmbind şi a-şi păstra pensia de la Prăvălie. Pentru a descifra mişcările lui Sam, Smiley ştia că trebuie să asculte cu atenţie aceste opţiuni şi nenumărate altele. Biroul este un loc periculos de la care poţi observa lumea.

Deci, aşa cum propuse Smiley, făcură du-te-vino pe această temă. Cererea Londrei de a se face cercetări pe teren, spuse Sam, îi parvenise în formă clasică, cam aşa cum o descrisese Smiley. Îi fusese arătată de către bătrânul Mac, care, până la numirea sa la Paris, constituise contactul Prăvăliei la Ambasada din Vientiane. O întâlnire de seară la casa lor conspirativă. Simplă rutină. Doar că le sărise în ochi, de la bun început, că era o treabă rusească, iar Sam îşi aduse într-adevăr aminte că-i spusese chiar de atunci lui Mac: „Londra trebuie că-şi închipuie că sunt fonduri secrete ale Centrului Moscova”, pentru că zărise numele de cod al Serviciului Documente în Probleme Sovietice al Prăvăliei în partea de început a mesajului. (Smiley îşi spuse că Mac nu ar fi trebuit să-i arate lui Sam mesajul.) Sam îşi aduse aminte şi răspunsul lui Mac la observaţia lui: „N-ar fi trebuit s-o pună pe liber pe bătrâna Connie Sachs”, spusese el. Sam îl aprobase, din toată inima.

Întâmplător, continuă Sam, cererea era destul de uşor de satisfăcut. Sam îşi făcuse un contact bun la Banca Indochinei, să-i zicem Johnny.

— Înregistrat aici, Sam? se interesă Smiley politicos.

Sam evită să răspundă direct la această întrebare, iar Smiley îi respectă rezervele. Nu se născuse încă agentul care să-şi înregistreze toate contactele la Direcţie sau măcar să le verifice. Aşa cum iluzioniştii se cramponează de secretele lor, tot aşa şi agenţii dovedesc, din raţiuni diferite, o discreţie congenitală în legătură cu sursele lor.

Johnny era de încredere, insistă Sam. Avea antecedente excelente în diverse afaceri cu arme şi cu narcotice, iar Sam era gata să jure oricând şi oriunde în legătură cu buna sa credinţă.

— O! Te ocupi şi cu treburi din acestea, nu-i aşa, Sam? întrebă Smiley respectuos.

Deci, îşi zise Smiley, Sam făcuse în secret ore suplimentare pentru biroul local de narcotice. *O* mulţime de agenţi procedau astfel, chiar cu consimţământul Direcţiei: în lumea lor asimilau acest lucru cu vânzarea de deşeuri industriale. Un fel de primă. Nimic spectaculos, deci, dar Smiley înregistră cu un mai puţin interes această informaţie.

— Johnny era în regulă, repetă Sam, cu o nuanţă de avertisment în glas.

— Sunt convins, afirmă Smiley cu aceeaşi curtoazie.

Sam îşi continuă relatarea. Se dusese să-l vadă pe Johnny la Banca Indochinei şi îi spusese o poveste de adormit copiii ca să-l facă să tacă şi, în câteva zile, Johnny, care nu era decât un modest funcţionar de ghişeu, verificase cartea mare şi dezgropase borderourile, iar Sam avea o idee foarte precisă asupra primei etape a operaţiunii. Iată cum se desfăşurau lucrurile, spuse Sam:

— În ultima vineri a fiecărei luni, sosea prin telex de la Paris un ordin de virament în contul unui monsieur Delassus, care locuia la hotelul Condor, la Vientiane, sumă plătibilă prin legitimarea cu paşaportul, al cărui număr era

menţionat.

Din nou, fără niciun efort, Sam spuse cifrele. Banca trimitea avizul, Delassus trecea pe la bancă luni, la prima oră, încasa banii în numerar, îi îndesa într-o servietă şi pleca cu ei. Sfârşitul operaţiunii, conchise Sam.

— Cât?

— A început cu puţin, dar suma s-a mărit rapid. A continuat să crească, apoi s-a mai ridicat un pic.

— Ca să ajungă la cât?

— Douăzeci şi cinci de mii de dolari SUA, în hârtii mari, spuse Sam fără ezitare.

Smiley ridică uşor din sprâncene.

— Pe urmă? întrebă el amuzat, simulând surpriza.

— Masă bogată, aprobă Sam şi căzu într-o tăcere tihnită. Oamenii deştepţi, al căror creier e folosit sub capacitatea lui, sunt cuprinşi de o intensitate aparte şi, câteodată, nu reuşesc să-şi ţină în frâu vibraţiile. Din acest punct de vedere, ei sunt mult mai mult expuşi riscurilor când sunt luaţi la întrebări, decât colegii mai lipsiţi de duh.

— Ce faci, îmi verifici spusele cu dosarul, bătrâne? întrebă Sam.

— Nu te verific cu nimic, Sam. Ştii cum e în asemenea momente. Te agăţi de orice pai, asculţi şi vântul cum bate.

— Bineînţeles, spuse Sam înţelegător şi, după ce schimbară câteva priviri de încredere reciprocă, îşi reluă povestirea.

Sam mersese deci la hotelul Condor, afirmă el. Portarul de acolo dădea informaţii la mâna a doua băieţilor, dar lucra pentru toată lumea. Nu era niciun Delassus în hotel, dar cei de la recepţie primiseră cu plăcere un flecuşteţ pentru a-i furniza o adresă la care, cică, s-ar fi instalat. Chiar în lunea următoare – care, din întâmplare, era imediat după ultima vineri din lună, preciză Sam –, cu ajutorul contactului său Johnny, Sam se învârtise

conştiincios pe lângă ghişeul pentru încasări de cecuri de călătorie şi vărsăminte în numerar şi, de acolo de unde stătea, îl putuse vedea ca de la tribuna O pe monsieur Delassus intrând, prezentându-şi paşaportul francez, numărând banii, vârându-i în servietă şi plecând cu ei spre un taxi care îl aştepta.

— Taxiurile sunt păsări rare la Vientiane, explică Sam. Orice om care era cineva avea maşină şi şofer, de unde deducţia că Delassus nu dorea să fie cineva.

— Până aici e în regulă, conchise Sam urmărindu-l cu interes pe Smiley cum lua note.

— Până aici e *foarte* în regulă, accentuă Smiley.

Ca şi predecesorul său, Control, Smiley nu folosea niciodată blocnotesuri: doar hârtii disparate şi o bucată de geam pe post de mapă de birou, pe care le sprijinea, lustruită de către Fawn de două ori pe zi.

— Se potriveşte cu dosarul sau am luat-o razna? întrebă Sam.

— Ai ţinut cursul, Sam, spuse Smiley. Acum savurez *detaliile,* pentru că ştii şi tu cum e cu dosarele.

În aceeaşi seară, continuă Sam, în secret, împreună cu omul lui de legătură, Mac, se uitase din nou, pe îndelete, la albumul poliţiei cu fotografiile delincvenţilor, la albumul „de familie” cu pozele tuturor ruşilor din localitate, şi reuşise să identifice trăsăturile antipatice ale unui Secretar II (de la Secţia Comercială) al Ambasadei Sovietice la Vientiane, un tip de vreo cincizeci şi ceva de ani, cu alură de militar, fără condamnări, cu nume de botez şi de familie, dar de nepronunţat, şi cunoscut deci prin bazarurile diplomatice ca „Boris Comersantul”.

Dar Sam, desigur, ştia pe dinafară numele de nepronunţat şi i-l spuse lui Smiley literă cu literă, rar, ca acesta să-l poată nota cu majuscule.

— Ai scris? întrebă el amabil.

— Da, mulţumesc.

— Cineva a uitat fişierul în autobuz, nu-i aşa, bătrâne? întrebă Sam.

— Aşa e, aprobă Smiley râzând.

Peste o lună, când venise acea primă zi a săptămânii, continuă Sam, se hotărâse să acţioneze cu prudenţă. Aşa că, în loc să-l fileze el însuşi pe Boris Comersantul, rămăsese acasă şi trimisese doi copoi locali, specialişti în filaje.

— Dantelă curată, spuse Sam. Fără să scuture pomul, fără rămurele care să agaţe, curat-curat, laoţieni.

— De-ai noştri?

— Trei ani de serviciu, spuse Sam. Şi *buni,* adăugă filatorul din el, pentru care toate gâştele erau lebede.

Zişii filatori nu scăpaseră servieta din ochi pe traseul următor. Taxiul, altul decât luna precedentă, făcuse cu Boris un tur al oraşului şi, după o jumătate de oră, îl lăsase din nou lângă piaţa din centru, nu departe de Banca Indochinei. Boris Comersantul mersese puţin pe jos, se repezise într-o a doua bancă, locală de data aceasta, şi dăduse la ghişeu întreaga sumă, vărsând-o într-un alt cont.

— Şi tra-la-la, spuse Sam, aprinzându-şi o nouă ţigară, fără să încerce să-şi ascundă, amuzat, mirarea că Smiley îl făcea să repete cu glas tare un caz cu un dosar beton.

— Tra-la-la, într-adevăr, murmură Smiley, scriind de zor.

După aceea, spuse Sam, erau lămuriţi. Sam stătuse cuminte vreo două săptămâni să lase lucrurile să se aşeze, apoi o pusese pe asistenta lui să dea lovitura finală.

— Nume?

Sam i-l spuse. O veterană venită de la Londra, antrenată la Sarratt, care împărţea cu el acoperirea de negustor. Fata aşteptase la banca locală înainte de a veni Boris, îl lăsase să-şi completeze formularul de depunere şi apoi

provocase o mică scenă.

— Cum a făcut-o, Sam? se interesă Smiley.

— A cerut să fie servită înainte, spuse Sam zâmbind. Fratele Boris, fiind un porc misogin, şi-a închipuit că are drepturi egale şi a obiectat. A avut loc un schimb dur de cuvinte.

Formularul de depunere zăcea pe tejghea, spuse Sam, şi, în timp ce îşi făcea numărul, fata îl citise pe dos: douăzeci şi cinci de mii de dolari americani, vărsaţi într-un cont străin al unei companii de aviaţie de trei parale, Indocharter Vientiane S.A.; bunuri, câteva aparate DC-3 rablagite, un hangar din tablă ondulată, un top de hârtie de lux pentru corespondenţă, o blondă tâmpă la recepţie şi un pilot mexican sălbatic cunoscut prin oraş sub numele de Micuţul Ricardo, dat fiind că era înalt ca un stâlp de telegraf, spuse Sam. Apoi adăugă: Şi, desigur, clasica bandă anonimă de chinezi sârguincioşi în camera din spate.

Smiley asculta cu atâta atenţie, încât ar fi putut auzi şi frunza cum cade; dar ceea ce îi fu dat să audă, metaforic vorbind, fu scârţâitul unei bariere ce se ridică şi ştiu imediat, după cadenţa vorbelor, după duritatea glasului, după micile detalii de expresie şi după atitudinea de indiferenţă calculată, că se apropia de nodul apărării lui Sam.

Aşa încât Smiley îşi puse un semn în minte, hotărând să mai insiste puţin asupra acelui simulacru de companie aviatică.

— A, zise el ca într-o doară, vrei să spui că ştiai firma? Sam îi aruncă pe masă o carte de vizită.

— Vientiane nu este chiar o metropolă uriaşă, bătrâne.

— Dar o ştiai? Asta contează.

— Toată lumea din oraş îl ştia pe Micuţul Ricardo, spuse Sam zâmbind mai larg ca oricând, iar Smiley simţi pe loc

că i se dădea cu praf în ochi.

Totuşi intră în jocul lui.

— Atunci, spune-mi ce ştii despre Ricardo, propuse el.

— Unul dintre măscăricii defunctei Air America. Vientiane era plin de ei. Ăştia au dus războiul secret în Laos.

— Şi l-au pierdut, spuse Smiley, scriind din nou.

— Fără ajutorul nimănui, fu de acord Sam, uitându-se la Smiley cum pune foaia de hârtie deoparte şi ia alta din sertar. Ricardo era o legendă locală. A făcut echipă cu căpitanul Rocky şi cu toată gaşca lui. I se puneau la socoteală câteva raiduri în provincia Yunnan în contul Verilor. Când s-a isprăvit războiul, a rămas să se mai învârtă puţin pe acolo şi apoi a început să lucreze din nou pentru chinezi. Le spuneam companiilor ălora Air Opium. Când m-a rechemat Bill acasă, erau o industrie înfloritoare.

Smiley îl mai lăsă să zburde pe Sam. Atâta timp cât Sam îşi închipuia că-l duce pe Smiley cu fofârlica, era gata să vorbească până i se usca gâtlejul; în schimb, dacă ar fi simţit că Smiley se apropie prea tare, ar fi tras imediat obloanele.

— Perfect, spuse Smiley amabil, după ce mai notă câte ceva. Şi acum să ne întoarcem să vedem ce a mai făcut Sam după aceea, se poate? Avem banii, ştim cui sunt plătiţi, ştim cine umblă cu ei. Care a fost mişcarea ta următoare, Sam?

Ei bine, dacă Sam îşi mai aducea bine aminte, stătuse să rumege o zi sau două. Erau diverse unghiuri, explică Sam, regăsindu-şi stăpânirea de sine, acele amănunte care îţi sar în ochi. În primul rând, s-ar putea spune, era ciudatul caz al lui Boris Comersantul. Boris, aşa cum arătase Sam, era ţinut drept un diplomat rus de bună-credinţă, dacă aşa ceva există: fără legături cunoscute cu altă firmă. Totuşi, îşi făcea numărul de unul singur, era

unicul care avea drept de semnătură pentru o grămadă de bani şi, după experienţa limitată a lui Sam, fie una, fie cealaltă trimitea la ideea că era *agent secret.*

— Nu un simplu *agent secret,* ci unul din ăla blestemat de mare. Bossul boşilor, care răspundea de bani, colonel sau chiar ceva mai mult, nu-i aşa?

— Ce alte *unghiuri,* Sam? întrebă Smiley, lăsându-i în continuare frâul liber lui Sam, nefăcând încă niciun efort să se apropie de ceea ce Sam considera inima afacerii.

— Banii nu erau în regulă, spuse Sam. Erau pe sub mână. O spunea Mac. O spuneam eu. O spuneau toţi.

Smiley îşi ridică şi mai încet capul decât înainte.

— De ce? întrebă el, uitându-se drept în ochii lui Sam.

— Rezidenţa oficială sovietică din Vientiane avea trei conturi bancare în oraş. Verii le supravegheau pe toate trei. De ani de zile. Ştiau fiecare cent pe care îl retrăgea rezidentul şi chiar, după numărul contului, dacă era pentru culegere de informaţii sau pentru subversiune. Antena îşi avea propriii curieri pentru transportul banilor şi un sistem de semnătură triplă pentru orice sumă ce depăşea o mie de dolari. George, totul e consemnat în dosar, o ştii prea bine!

— Sam, vreau să-ţi închipui că nu există acest dosar, spuse Smiley grav, continuând să scrie. Ţi se va dezvălui totul la momentul oportun. Până atunci, suportă-ne.

— Cum doreşti, zise Sam, respirând mai uşor, după cum remarcă Smiley.

Părea că simte că păşeşte pe un teren mai solid.

Acesta fu momentul în care Smiley îi propuse să-i ceară bătrânei Connie să vină să asculte şi ea, şi poate şi Doc di Salis, pentru că Asia de Sud-Est era, la urma urmelor, domeniul lui Doc. Tactic, îi convenea să mai tragă de timp în privinţa secretului lui Sam, iar strategia, impactul relatării lui Sam căpătase un interes arzător. Aşa că îl

trimise pe Guillam să-i aducă val vârtej, în timp ce Smiley decretă o mică pauză şi amândoi îşi dezmorţiră picioarele.

— Cum merge treaba? întrebă Sam politicos.

— Hm, nu cine ştie ce, recunoscu Smiley. Îţi lipseşte?

— Ăsta-i Karla, nu-i aşa? spuse Sam examinând fotografia.

Smiley luă un ton meditativ de universitar.

— Cine? A, da, da, el e. Nu prea seamănă, dar altceva mai bun n-am găsit deocamdată.

Puteai zice că admirau o acuarelă a unui debutant.

— Ai ceva personal cu el, nu-i aşa? spuse Sam gânditor.

În momentul acela intrară în încăpere, în şir indian, Connie, di Salis şi Guillam, cu cel din urmă în frunte, iar micul Fawn le ţinea inutil uşa deschisă.

Enigma fiind lăsată deocamdată deoparte, întrunirea începu să ia întrucâtva aerul unui consiliu de război: vânătoarea era deschisă. Mai întâi îi recapitulă lui Sam cele relatate, spunând în treacăt că se *făcuseră* că nu există dosare – ceea ce era un avertisment voalat adresat nou-veniţilor. Sam reluă atunci povestirea de unde o lăsase: de la *unghiuri,* micile amănunte care săreau în ochi; deşi, insistă el, mare lucru nu mai era de spus. Odată ajunsă la Indocharter Vientiane S.A., pista se înfunda.

— Indocharter era o companie chineză în străinătate, spuse Sam, aruncând o privire către Doc di Salis. În special cu tipi din Swatow.

La menţionarea cuvântului Swatow, di Salis scoase un hohot, de râs şi de plâns totodată:

— O, mai răi nu se poate, afirmă el, vrând să spună că erau cel mai greu de „plimbat”.

— Era o agenţie chineză în străinătate, repetă Sam pentru ceilalţi, iar azilurile de nebuni din Asia de Sud-Est sunt ticsite cu agenţi cumsecade, care au încercat să înţeleagă avatarurile banilor dubioşi după ce intrau în guşa

chinezilor din străinătate.

În mod special, adăugă el, în guşa celor din Swatow sau Chiu Chow, oameni cu totul aparte, care controlau monopolurile orezului din Thailanda, din Laos şi din alte câteva locuri. Indocharter Vientiane S.A., spuse Sam, era clasică în acest sens. Acoperirea sa, de negustor, evident, îi permisese să o cerceteze destul de adânc.

— În primul rând, *societatea anonimă* era înregistrată la Paris, zise el. În al doilea rând, această societate, după o sursă sigură, era proprietara unei societăţi comerciale din Shanghai, discret diversificată, şi care îşi avea sediul la Manila, aparţinând la rândul ei unei societăţi din Swatow, înregistrată la Bangkok, care îşi plătea şi ea redevenţele unui grup total amorf din Honk Kong, numit China Airsea, cotat la bursa locală de valori, şi care poseda de toate, de la o flotă de jonci până la fabrici de ciment, şi de la cai de curse până la restaurante. China Airsea era considerată, după părerea celor de la Hong Kong, o firmă serioasă, înfiinţată de mult şi cu o reputaţie solidă, spuse Sam, şi probabil că singura legătură între Indocharter şi China Airsea era că al cincilea frate mai mare al cuiva avea o mătuşă care fusese colegă de şcoală cu unul dintre acţionari şi-i datora o favoare.

Di Salis aprobă din nou scurt din cap şi, înnodându-şi mâinile neîndemânatice, le prinse de unul din genunchii săi colţuroşi, pe care îl trase spre bărbie.

Smiley închisese ochii şi părea că moţăie. În realitate auzea exact ceea ce se aştepta să audă: când ajunse să vorbească despre întreg personalul firmei Indocharter, Sam Collins se învârtea cu foarte multă prudenţă în jurul unui anumit personaj.

— Da, mi se pare, Sam, îi reaminti Smiley, că ai menţionat şi doi tipi care nu erau chinezi. O blondă tâmpă, parcă ai spus, şi un pilot, Ricardo.

Sam expedie cu uşurinţă obiecţia.

— Ricardo era nebun de legat. Chinezii nu i-ar fi dat pe mână nici bani de timbre. Treaba adevărată se făcea după perdea. Dacă intrau bani lichizi, acolo se manevrau, acolo se pierdeau. Indiferent dacă erau banii ruseşti, bani făcuţi din opiu sau de pe urma a cine ştie cărei alte afaceri.

Di Salis, trăgându-se cu frenezie de lobul urechii, aprobă pe loc:

— Pentru ca să reapară după pofta inimii la Vancouver, Amsterdam sau Hong Kong, pretutindeni acolo unde ar fi servit cuiva foarte chinez, declară el, contorsionându-se de încântare în faţa propriei intuiţii.

„Iarăşi a reuşit Sam să se descurce”, gândi Smiley.

— Bine, bine, spuse el. Şi cum plecau de acolo, Sam, potrivit versiunii tale autorizate?

— Londra a clasat cazul.

După tăcerea mormântală care urmă, Sam trebuie să fi dedus, în aceeaşi clipă, că atinsese un punct foarte sensibil, întreaga sa atitudine dovedea acest lucru: se abţinuse să le privească chipurile sau să manifeste cea mai măruntă curiozitate. În schimb, cu un soi de modestie teatrală, îşi studie pantofii de seară bine lustruiţi şi şosetele elegante, trăgând gânditor din ţigara sa brună.

— Când au făcut asta, Sam? îl întrebă Smiley.

Sam le spuse data.

— Întoarce-te puţin în timp. Fără să ţii seama de dosar, de acord? Cât de mult ştia Londra despre cercetările tale pe măsură ce avansai cu ele? Spune-ne asta. Trimiteai rapoarte zilnice cu privire la evoluţia anchetei tale? Făcea asta Mac?

Dacă mămicile din camera de alături ar fi făcut să explodeze o bombă, avea să remarce Guillam mai târziu, nimeni nu şi-ar fi dezlipit privirea de pe Sam.

— Păi, răspunse Sam calm, ca pentru a satisface un

capriciu de-al lui Smiley, era uns cu toate alifiile. Principiul său pe teren era întotdeauna să acţioneze mai întâi şi să-şi ceară scuze mai apoi. Şi al lui Mac, la fel. Fă invers şi te trezeşti că Londra nu te lasă să treci strada până nu-ţi schimbi scutecele, explică Sam.

— Şi...? spuse Smiley răbdător.

Astfel, prima oară când aveau să comunice Londrei ceva despre caz fusese, s-ar putea spune, şi ultima. Mac confirmase ancheta, raportase un bilanţ al descoperirilor lui Sam şi ceruse instrucţiuni.

— Şi Londra? Ce-a făcut Londra, Sam?

— I-au trimis lui Mac un ordin vehement cu prioritate absolută de ieşire a noastră din caz, cerându-i să telegrafieze imediat confirmarea că am înţeles şi că m-am conformat. Colac peste pupăză, ne-au trimis o rachetă spunându-ne să nu mai lucrăm din proprie iniţiativă.

Guillam mâzgălea pe hârtia din faţa lui: o floricică, apoi petalele, apoi ploaia căzând pe floricică. Connie se uita radioasă la Sam, ca şi cum ar fi asistat la cununia lui, iar ochii ei de prunc se umpluseră cu lacrimi de emoţie. Di Salis, ca de obicei, se zgâlţâia şi gâfâia pe scaun ca un motor vechi, dar privirea lui, atât cât putea el să o ţină dreaptă, îl fixa pe Sam.

— Cred că ai fost furios, spuse Smiley.

— Nu chiar.

— N-ai avut chef să rezolvi cazul până la capăt? în fond dăduseşi peste o chestie formidabilă.

— Bineînţeles că m-a sâcâit.

— Dar te-ai conformat instrucţiunilor Londrei?

— Sunt soldat, George! Suntem toţi pe acelaşi front.

— Foarte lăudabil, spuse Smiley, examinându-l pe Sam încă o dată, cum se tolănea îmbrăcat la patru ace în smochingul lui elegant.

— Ordinele sunt ordine, rosti Sam zâmbind.

— Absolut. Şi când te-ai întors până la urmă la Londra, mă întreb, continuă Smiley, pe un ton calm şi gânditor, la şedinţa ta de „bun venit acasă – bine făcut” cu Bill, i-ai făcut, din întâmplare, vreo aluzie discretă lui Bill?

— L-am întrebat ce naiba a fost în capul lui, recunoscu Sam, tot atât de stăpân pe sine.

— Şi ce-a găsit Bill cu cale să răspundă la chestia asta?

— A dat vina pe Veri. A spus că intraseră în scenă înaintea noastră. Că era o treabă a lor, în parohia lor.

— Ai avut vreun motiv să-l crezi?

— Bineînţeles. Ricardo.

— Bănuiai că era omul Verilor?

— Zburase pentru ei. Era în evidenţele lor. Se afla la faţa locului. Nu aveau decât să-l menţină în joc.

— Credeam că suntem de acord că un individ ca Ricardo nu putea avea acces la operaţiunile adevărate ale companiei?!

— Asta nu-i împiedica să-l folosească. Nu pe Veri. Rămânea afacerea lor, chiar dacă Ricardo era un om de nimic. Acordul nostru de „jos laba” funcţiona în ambele cazuri.

— Să ne întoarcem la momentul când Londra te-a retras din caz. Ai primit ordinul „Lasă baltă totul”. Ai ascultat. Dar a mai durat până te-ai întors la Londra, nu-i aşa? A mai rămas vreo codiţă?

— Nu înţeleg prea bine ce vrei, bătrâne.

Din nou, Smiley, undeva în străfundurile creierului său, reţinu eschiva lui Sam.

— De pildă, contactul tău amical de la Banca Indochinei: Johnny. Ai rămas în legătură cu el, nu-i aşa?

— Bineînţeles, zise Sam.

— Şi ţi-a menţionat cumva Johnny ce s-a întâmplat cu filonul de aur după ce-ai primit telegrama s-o laşi baltă? continuau să sosească banii lună de lună, ca şi înainte?

— Totul s-a oprit brusc. Parisul a închis robinetul. Nicio Indocharter, nimic.

— Şi Boris Comersantul, care n-avea nicio condamnare? Trăieşte fericit în continuare?

— A plecat acasă.

— I se terminase mandatul?

— Făcut trei ani.

— De obicei fac mai mulţi?

— În special agenţii secreţi, aprobă Sam, zâmbind.

— Şi Ricardo, pilotul mexican trăsnit, pe care-l suspectezi că ar fi omul Verilor, ce s-a întâmplat cu el?

— Mort, spuse Sam, fără să-l scape pe Smiley din ochi. S-a zdrobit la graniţa thailandeză. Băieţii au pus-o pe seama unei încărcături prea mari de heroină.

Ţinut sub presiune, Sam dădu şi informaţia asta.

— Au fost suspine la bar, ca să zic aşa?

— Nu cine ştie ce. Impresia generală părea să fie că Vientiane a fi un loc mai sigur fără un Ricardo care să-şi descarce pistolul prin plafonul de la Rose Blanche sau de la Chez Madame Lulu.

— Unde s-a exprimat acest sentiment, Sam?

— A, la Maurice.

— Maurice?

— Hotelul Constellation. Maurice e proprietarul.

— Înţeleg. Mulţumesc.

Aici interveni o ruptură clară, dar Smiley părea să nu fie dispus să umple tăcerea. Urmărit de Sam, de cei trei asistenţi şi de Fawn, omul bun la toate, Smiley trase de ochelari, îi înclină, îi puse la loc şi îşi sprijini din nou mâinile pe cristalul de pe masă. Apoi îl puse pe Sam să ia toată povestea de la început, reverifică datele, numele şi locurile, foarte laborios, aşa cum fac anchetatorii profesionişti în toată lumea, ciulind urechile, după o practică îndelungată, pentru a prinde cele mai mici erori,

inadvertenţe întâmplătoare, omisiuni, schimbări de accent, şi aparent negăsind nimic. Iar Sam, din simţământul său de falsă siguranţă, lăsă lucrurile să curgă, urmărind totul cu acelaşi surâs absent cu care privea cărţile alunecând pe postavul verde sau roata ruletei aruncând bila albă dintr-o gaură într-alta.

— Sam, mă întreb dacă ai putea să stai noaptea aceasta cu noi, spuse Smiley, când rămaseră din nou ei doi. Fawn îţi va pregăti un pat şi tot ce-ţi trebuie. Crezi că poţi aranja asta cu cei de la clubul tău?

— Bineînţeles, dragul meu prieten, zise Sam cu generozitate.

Apoi Smiley făcu un lucru absolut surprinzător. Pasându-i lui Sam un teanc de reviste, dădu un telefon, cerând să i se trimită dosarul personal al lui Sam, toate volumele, şi, cu Sam stând în faţa lui, le citi în tăcere din scoarţă în scoarţă.

— Văd că-ţi plac femeile, remarcă el în sfârşit, în timp ce prin fereastră se zăreau mijind zorile.

— Ici şi colo, aprobă Sam, continuând să surâdă. Ici şi colo.

Dar nervozitatea se simţea clar în glasul său.

La căderea nopţii, Smiley trimise mămicile acasă şi a dădu ordin, prin intermediul Serviciului Supravegheri, ca toţi scotocitorii să părăsească Arhiva la opt seara cel târziu. Nu oferi nicio explicaţie. Să creadă ce vor. Sam se va instala în sala de jocuri pentru a fi disponibil când va fi nevoie de el, iar Fawn urma să-i ţină companie şi să nu-l lase să se rătăcească. Fawn luă această instrucţiune ad litteram. Chiar şi după ce se scurseră ore întregi şi Sam părea că moţăie, Fawn rămase încolăcit ca o pisică, cu ochii deschişi.

Apoi, cei patru – Connie, di Salis, Smiley şi Guillam – aveau să se închidă în Arhivă şi să înceapă lunga şi

prudenta vânătoare de documente. Căutară mai întâi documentele pe operaţiuni, care ar fi trebuit să se afle în bibliorafturile pentru Asia de Sud-Est, la datele pe care le furnizase Sam. Nu exista nicio fişă în indice şi nici vreo hârtie în dosare, dar asta nu însemna încă nimic. Centrala Londra, de pe vremea lui Haydon, avea obiceiul să blocheze dosarele pe operaţiuni, pentru a le închide în propriile sale arhive speciale. Scotociră prin tot subsolul, tropăind pe careurile de linoleum cafeniu, până când ajunseră la un intrând protejat de gratii, ca un pridvor de biserică, în care se odihneau rămăşiţele a ceea ce fusese odată Arhiva Centralei Londra. O dată în plus, n-aveau să găsească nicio fişă, niciun document.

— Căutăm telegramele, ordonă Smiley, aşa că fură consultate registrele de transmisiuni, mesaje primite şi ieşite.

Şi pentru o clipă, Guillam, cel puţin, era gata să-l suspecteze pe Sam de minciună, până când Connie observă că filele cu mişcările respective fuseseră bătute la o altă maşină de scris: o maşină, cum se descoperi mai târziu, care nu fusese achiziţionată de către administraţie decât şase luni după data ce figura pe documente.

— Căutaţi copiile, ordonă Smiley.

Copiile Prăvăliei erau fotocopii ale principalelor dosare pe care le făcea Arhiva atunci când exista riscul ca documentele unui dosar să circule încontinuu. Acestea erau încopciate în bibliorafturi, ca numerele vechi ale revistelor, şi opisate la fiecare şase săptămâni. După multe căutări, Connie Sachs dezgropă biblioraftul privind sud-estul asiatic, acoperind perioada de şase săptămâni imediat următoare cererii de investigaţii adresate lui Collins. Nu conţinea nicio referire la posibila existenţă a vreunui filon de aur sovietic sau despre Indocharter Vientiane S.A.

— Încercaţi DP-urile, spuse Smiley, folosind şi el o dată iniţialele, ceea ce nu putea suferi să facă.

Astfel, umblară prin alt colţ al Arhivei şi se apucară să trieze întregi sertare de fişe, căutând mai întâi dosarele personale ale lui Boris Comersantul, apoi ale lui Ricardo, apoi cele sub numele de împrumut pentru Micuţul, presupus decedat, care după câte se părea fusese menţionat de către Sam în raportul său original, adresat Centralei Londra, a cărui soartă părea atât de nesigură acum. Din când în când, Guillam era trimis sus să-l întrebe pe Sam câte un detaliu; îl găsi citind revista *Field* şi sorbind un scotch mare, sub privirile neclintite ale lui Fawn, care din când în când, pentru variaţie – Guillam avea să afle mai târziu –, îşi pocnea fie încheieturile de la două degete ale fiecărei mâini, fie vârful degetelor. În cazul lui Ricardo, stabiliră variaţii fonetice şi le coroborară cu indicele.

— Unde sunt clasate organizaţiile? întrebă Smiley.

În legătură cu *societatea anonimă,* cunoscută sub numele de Indocharter Vientiane, indicele organizaţiilor nu conţinea nicio fişă.

— Căutaţi în materialul despre operaţiunile de legătură.

Pe vremea lui Haydon, legăturile cu Verii treceau întotdeauna prin Secretariatul pentru Operaţiunile de Legătură ale Centralei Londra, aflat, din motive evidente, sub autoritatea sa personală şi care păstra în propriile dosare copii ale întregii corespondenţe interservicii. Revenind în pronaos, o dădură din nou în bară. Pentru Peter Guillam, noaptea căpăta din nou dimensiuni ireale. Smiley amuţise. Faţa lui grăsulie era ca de piatră. Connie, în excitaţia care o cuprinsese, uitase de durerile ei artritice şi ţopăia în jurul rafturilor ca o puştoaică bătând mingea. Guillam, nefiind prea atras de dosare, se târa după ea, pretinzând că ţine pasul cu echipa, dar era recunoscător în

sinea lui când trebuia să se ducă sus la Sam.

— L-am *prins,* George, iubitule, murmură Connie fără încetare. Mai mult ca sigur că l-am prins, bestia nenorocită!

Doc di Salis se făcu nevăzut în căutarea directorilor chinezi ai companiei Indocharter – Sam, lucru uluitor, avea încă în minte două nume – şi se chinui în primul rând să le transcrie, mai întâi în ideograme, apoi în alfabetul latin, şi în cele din urmă în codul comercial chinez. Smiley stătea pe un scaun, citind dosarele pe genunchi, ca în tren, decis să nu-i bage în seamă pe ceilalţi călători. Din când în când, ridica bărbia, dar sunetele pe care le auzea nu veneau din interiorul încăperii. Connie, din proprie iniţiativă, se lansase într-o operaţiune de verificare a dosarelor cu care documentele privitoare la operaţiunea respectivă ar fi trebuit, teoretic, să aibă o legătură. Erau dosare pe probleme, cu privire la mercenari şi la piloţii independenţi. Erau dosare metodologice privind tehnicile folosite de Centrul Moscova pentru spălarea banilor destinaţi agenţilor şi chiar un tratat, pe care ea însăşi îl elaborase cu mult timp în urmă, despre trezorierii plătitori clandestini responsabili cu reţelele ilegale ale lui Karla, funcţionând fără ştirea rezidenţelor oficiale. Cele două nume nepronunţate ale lui Boris Comersantul nu fuseseră adăugate în apendice. Erau dosare documentare cu privire la Banca Indochinei şi la legăturile acesteia cu Banca Narodnîi din Moscova, dosare statistice asupra amplorii crescânde a activităţilor Centrului în Asia de Sud-Est, precum şi dosare de studii despre rezidenţa de la Vientiane. Însă răspunsurile negative nu făceau decât să se înmulţească, iar pe măsură ce se înmulţeau, dovedeau afirmativul. Nicăieri, de-a lungul întregii lor urmăriri a lui Haydon, nu căzuseră pe o ştergere atât de sistematică şi de completă a urmelor. Era o treabă perfectă.

Şi conducea inexorabil către Est.

Un singur indiciu din acea noapte trimitea la vinovat. Dădură peste el când se crăpa de ziuă, în timp de Guillam dormea de-a-n picioarelea. Connie îl adulmecă, Smiley îl puse fără să scoată o vorbă pe masă şi toţi trei îl priviră la lumina lămpii, ca şi cum ar fi fost reperul comorii ascunse: un teanc de certificate de distrugere, douăsprezece în total, cu numele de cod al persoanei care autorizase acest lucru mâzgălit pe linia din mijloc cu cariocă neagră, ceea ce dădea impresia plăcută a unui desen în cărbune. Dosarele incriminate se refereau la „corespondenţa ultrasecretă cu Ş/Anexă” – adică, cu şeful de secţie al Verilor, care pe vremea aceea era ce este astăzi fratele întru Hristos al lui Smiley, Martello. Motivul distrugerii era acelaşi cu cel invocat de Haydon faţă de Sam Collins pentru abandonarea tuturor investigaţiilor de teren la Vientiane: „Risc de compromitere a unei delicate operaţiuni americane” Semnătura prin care dosarele fuseseră încredinţate crematoriului era numele de cod al lui Haydon.

Revenind sus, Smiley îl invită din nou pe Sam în biroul său. Acesta îşi scoase papionul, iar barba nerasă pe fondul cămăşii lui albe cu gulerul deschis îi dădeau un aer mult mai puţin îngrijit.

Mai întâi, Smiley îl trimise pe Fawn după cafea. îl lăsă să revină şi aşteptă ca acesta să se facă din nou nevăzut înainte de a turna în două ceşti cafea neagră pentru amândoi, cu zahăr pentru Sam şi cu zaharină pentru Smiley, date fiind problemele lui de greutate. Apoi se instală într-un fotoliu moale, alături de Sam, preferând să nu aibă biroul între ei, pentru a fi mai aproape de acesta.

— Sam, cred că ar trebui să aud ceva despre fată, îi spuse el cu blândeţe, ca şi cum i-ar fi transmis o veste tristă. Din cavalerism ai trecut-o sub tăcere?

Sam părea mai curând amuzat.

— Aţi pierdut dosarele, nu-i aşa bătrâne? întrebă el, cu acelaşi aer de complicitate întâlnită la toaletă bărbaţilor.

Câteodată, ca să obţii o mărturisire, e necesar să faci şi tu una.

— *Bill* le-a pierdut, răspunse Smiley amabil.

Premeditat, Sam se lăsă din nou cuprins de gânduri. Strângându-şi mâna de jucător de cărţi, îşi examină unghiile, deplângând starea lor jalnică.

— Clubul ăla al meu merge de la sine, medită el. M-am cam plictisit de el, ca să fiu sincer. Bani. Bani. A venit vremea să fac o schimbare, să fac ceva serios.

Smiley înţelese aluzia, dar trebuia să fie ferm.

— N-am resurse, Sam. De-abia pot hrăni gurile pe care le-am angajat.

Sam sorbi din cafeaua lui neagră, gânditor, zâmbind în spatele aburilor care se ridicau din ceaşcă.

— Cine e fata, Sam? Despre ce e vorba? Nu contează cât de grav este. Chestia se înmormântează, îţi promit eu.

În picioare, Sam îşi înfundă mâinile în buzunare, dădu din cap şi, aşa cum ar fi făcut mai curând Jerry Westerby, începu să se preumble prin cameră, cercetând lucrurile mohorâte care atârnau pe pereţi: fotografii de grup luate în timpul războiului reprezentând universitari în uniforme; o scrisoare olografa, înrămată, a unui prim-ministru decedat; portretul lui Karla din nou, pe care de data aceasta îl examină şi îl reexamină de aproape.

— Nu arunca niciodată fleacurile, remarcă el, atât de aproape de Karla încât respiraţia lui aburi geamul. Aşa îmi spunea bătrâna mea mamă. Nu da în dar avuţiile tale. Avem foarte puţine în viaţă. Trebuie să le împărţim cu parcimonie. Nu-i aşa că se desfăşoară o partidă? întrebă el. Şterse geamul cu mâneca. Mare foamete în casa voastră astăzi. Am simţit-o din clipa în care am intrat. E

întinsă masă mare, mi-am zis. Copilul va mânca astă-seară.

Ajungând la biroul lui Smiley, se aşeză în fotoliu ca şi cum ar fi vrut să verifice cât e de confortabil. Fotoliul se învârtea tot atât de bine pe cât se lăsa în faţă şi în spate. Sam încercă amândouă mişcările.

— Am nevoie de un formular de cercetare, zise el.

— Sus, la dreapta, îi spuse Smiley, urmărindu-l pe Sam cum deschide sertarul, cum scoate un formular galben şi îl pune pe cristal ca să scrie.

Vreo două minute, Sam compuse în tăcere, făcând din când în când câte o pauză pentru evaluarea artistică, continuând apoi să scrie.

— Chemaţi-mă dacă apare, spuse el, şi, cu un salut ştrengăresc din mână către Karla, ieşi din încăpere.

După plecarea lui, Smiley luă formularul de pe birou, trimise după Guillam şi i-l înmână fără să scoată un cuvânt. Pe scări, Guillam se opri ca să citească textul.

„Worthington, Elizabeth alias Lizzie, alias Ricardo, Lizzie”. Acesta era primul rând. Urmau detaliile. „Vârsta: în jur de douăzeci şi şapte de ani. Naţionalitate: britanică. Stare civilă: căsătorită. Detalii cu privire la soţi: necunoscute. Nume de fată: necunoscut. 1972 – 1973, a trăit în concubinaj cu Ricardo, Micuţul, acum decedat. Ultima ocupaţie cunoscută: dactilografa-recepţionistă la Indocharter Vientiane S.A. Ocupaţii anterioare: animatoare la un club de noapte, vânzătoare de whisky, coardă de înaltă clasă”.

Jucându-şi tristul rol cu care se obişnuise în acele zile, Arhivei îi luă cam trei minute să răspundă cu regret: „nici urmă, repetăm, nici urmă de subiect”. În plus, Regina stupului nu fu de acord cu termenul de „înaltă clasă” Insistă că termenul potrivit pentru acest gen de târfa era „mondenă”.

Destul de curios, Smiley nu fu descurajat de reticenţa lui Sam. Părea încântat să o accepte ca pe unul dintre riscurile meseriei. În schimb, el ceru copii ale tuturor rapoartelor expediate de către Sam de la Vientiane sau de oriunde altundeva de unde fusese în ultimii zece ani şi care scăpaseră cuţitului iscusit al lui Haydon. Apoi, în orele libere ce-i mai rămâneau, avea să le parcurgă, lăsându-şi imaginaţia pătrunzătoare să închipuie imagini ale lumii tenebroase a lui Sam.

În acest moment de ezitări, Smiley dovedi un tact deosebit, plin de delicateţe, aşa cum vor conveni toţi mai târziu. Un om de o calitate inferioară s-ar fi repezit la Veri şi le-ar fi cerut cu maximă urgenţă ca Martello să cerceteze partea americană a corespondenţei distruse şi să-l lase şi pe el să o consulte, dar Smiley nu voia să agite nimic, nu voia să semnaleze nimic. În schimb, o alese pe cea mai umilă emisară a sa. Molly Meakin era o absolventă drăguţă, îngrijită, cam preţioasă poate, uşor închisă în sine, dar care îşi făcuse o reputaţie modestă de referent de spaţiu capabil şi de om al vechii Prăvălii datorită fratelui şi tatălui său. În momentul căderii, era încă stagiară, schimbând dinţii de lapte la Arhivă. După aceea fusese păstrată în echipa mult redusă şi promovată, dacă se poate spune aşa, la Serviciul Verificări, de unde niciun bărbat, darămite o femeie, după cum spune folclorul local, nu se întorcea în viaţă. Dar Molly avea poate, prin ereditate, ceea ce se numea, în limbajul meseriei, ochiul format din născare. Pe când cei din jurul ei continuau să-şi mai spună tot felul de basme în legătură cu locul exact în care se aflau şi ce haine purtau când li se comunicase vestea arestării lui Haydon, Molly înfiinţa un canal discret neoficial cu omologul ei de la Anexa din Grosvenor Square, care sărea peste procedurile greoaie impuse de Veri după cădere. Cel mai mare aliat al ei era rutina. Ziua de vizită a

lui Molly era vinerea, în fiecare vineri, bea cafea cu Ed, cel care lucra la computer; discuta muzică clasică cu Marge, care lucra împreună cu Ed; câteodată rămânea la dans, la o partidă de aruncat discul la ţintă sau de popice, la Clubul Twilight, de la subsolul Anexei. Vineri era şi ziua în care, absolut întâmplător, îşi lua cu ea micuţa ei listă cu solicitări de verificare. Chiar dacă nu avea nimic extraordinar de întrebat, Molly găsea să inventeze ceva ca să menţină filiera în funcţiune şi, în această vineri anume, la ordinul lui Smiley, Molly Meakin incluse printre alte nume pe acela al Micuţului Ricardo.

— Dar nu vreau să bată la ochi în niciun caz, spuse Smiley îngrijorat.

— Bineînţeles că nu, îi răspunse Molly.

Ca să arunce praf în ochi, aşa cum spunea ea, Molly alese o duzină de alţi „R” şi, când ajunse la Ricardo, scrise „Richards semn de întrebare Rickard semn de întrebare Ricardo, profesiune: profesor întrebare instructor de zbor”, astfel încât adevăratul Ricardo figura doar ca identitate posibilă. „Naţionalitate mexicană întrebare arabă”, adăugă ea; dădu o informaţie în plus că ar putea fi decedat.

Molly nu ajunse nici de data asta decât seara târziu la Prăvălie. Guillam era epuizat. Patruzeci de ani este o vârstă dificilă pentru a te ţine treaz, hotărî el. La douăzeci sau la şaizeci, trupul ştie despre ce e vorba, dar patruzeci este o adolescenţă la care se doarme pentru a creşte sau pentru a te menţine tânăr. Molly avea douăzeci şi trei. Se duse direct în biroul lui Smiley, se aşeză afectată cu genunchii strâns lipiţi şi începu să scoată ce avea în geantă, urmărită cu atenţie de Connie Sachs, cu şi mai multă atenţie de Peter Guillam, cu toate că acesta din urmă avea motive diferite. Se scuză pe un ton sever că îi trebuise atât de mult timp, dar Ed insistase să o ducă la o reluare a filmului *True Grit,* care se bucura de mare succes

la Clubul Twilight, şi, după aceea, se chinuise să scape de el, dar fără să-l jignească, cel puţin în seara aceea. Îi înmână lui Smiley un plic, pe care acesta îl deschise şi scoase o fişă lungă, cafenie de calculator. Scăpase de el sau nu? – dorise să ştie Guillam.

— Cum a mers? fu prima întrebare a lui Smiley.

— Ca pe roate, îi răspunse ea.

— Ce scenariu extraordinar, exclamă Smiley.

Dar continuă să citească şi, pe măsură ce avansa, expresia i se schimba puţin câte puţin şi pe faţă i se lăţi un zâmbet neasemuit, de lup.

Connie fu mai puţin reţinută. După ce îi trecu fişa lui Guillam, râdea în hohote.

— O, *Bill!* Măi, netrebnic drăgălaş! Cum ştiai tu să-i arunci pe toţi pe o pistă falsă! Of, diavolul!

Pentru a-i reduce la tăcere pe Veri, Haydon inventase minciuna sa iniţială. Odată descifrat, lungul rezumat scos din computer relata următoarea poveste încântătoare:

Temându-se ca nu cumva Verii să fi refăcut anchetele Prăvăliei cu privire la firma Indocharter, Bill Haydon, în calitatea sa de şef al Centralei Londra, trimisese Anexei o notă de exclusivitate, în conformitate cu acordul bilateral dintre servicii. Prin aceasta, îi aviza pe americani că Indocharter Vientiane S.A. se afla în momentul de faţă în cercetarea Londrei şi că Prăvălia avea un agent la faţa locului. În consecinţă, americanii consimţiseră să abandoneze orice eventual interes faţă de acest caz, în schimbul unei părţi din posibila captură. Ca sprijin pentru operaţiunea britanică, Verii menţionau că legătura lor cu Micuţul Ricardo se întrerupsese.

Pe scurt, un exemplu perfect de manevrare a doua părţi în folosul celei de a treia.

— Mulţumesc Molly, spuse Smiley politicos, după ce avură toţi timp să se minuneze. Mulţumesc, într-adevăr,

foarte mult.

— Pentru puţin, zise Molly, preţioasă ca o guvernantă. Iar Ricardo este mort de-a binelea, domnule Smiley, încheie ea.

Şi cită aceeaşi dată a decesului pe care o furnizase Sam. Acestea fiind zise, Molly strânse cu un pocnet închizătoarea genţii, îşi netezi fusta peste genunchii ei admirabili şi ieşi delicat din încăpere, sub privirile atente ale lui Peter Guillam.

La Prăvălie era acum un alt ritm, o altă atmosferă. Căutarea frenetică a unei piste, a oricărei piste, luase sfârşit. Puteau avansa către un scop, nu să galopeze în toate direcţiile. Distincţia amabilă între cele două familii practic dispăruse: bolşevicii şi pericolul galben deveniseră una, sub conducerea unitară a lui Connie şi a lui Doc, chiar dacă fiecare continua să-şi exerseze talentele. Bucuria pentru scotocitori venise pe bucăţele, ca picăturile de apă de-a lungul unei cărări prăfuite şi, din când în când, erau cât pe-aci să rămână în drum. Lui Connie nu-i trebui mai mult de o săptămână să-l identifice pe trezorierul sovietic de la Vientiane, cel care controlase transferul de bani către Indocharter Vientiane S.A.: Boris Comersantul. Era fostul ostaş Zimin, vechi absolvent al şcolii particulare de instruire a lui Karla din afara Moscovei. Sub anteriorul nume de împrumut, Smimov, acest Zimin figura în arhive ca având în urmă cu şase ani funcţia de trezorier-casier pentru o organizaţie est-germană din Elveţia. Înainte de aceasta, sub numele de Kurski, apăruse la suprafaţă la Viena. Ca o a doua pricepere, excela în punerea la punct a unor instalaţii de ascultare şi în întinderea de capcane, iar unii spun că era acelaşi Zimin care reuşise în Berlinul Occidental să-l arunce în braţele unei păpuşele pe un senator francez, care mai târziu trădase jumătate din secretele ţării sale. Părăsise Vientiane exact cu o lună

înainte ca raportul lui Sam să ajungă la Londra.

După acest mic triumf, Connie îşi asumă sarcina aparent imposibilă de a preciza ce aranjament ar fi putut face Karla, sau Zimin, pentru a înlocui filonul întrerupt. Avea câteva pietre de încercare. În primul rând, cunoscutul conservatorism al imenselor instituţii de informaţii şi ataşamentul lor faţă de căile bătătorite. În al doilea rând, presupusa nevoie a Centrului, date fiind marile plăţi implicate, de a crea urgent un nou sistem. În al treilea rând, automulţumirea lui Karla, atât înainte de cădere, când ducea Prăvălia în lesă, cât şi după cădere, când, gâfâind şi fără dinţi, aceasta zăcea la picioarele lui. În fine, se bizuia pur şi simplu pe cunoştinţele ei enciclopedice în materie. Punând cap la cap mormanele de materiale brute nestudiate, pe care în mod deliberat le lăsase să zacă în anii ei de exil, echipa lui Connie plonja adânc prin dosare, revizuia, conferea, schiţa tabele şi diagrame, urmărea scriitura operatorilor cunoscuţi, avea dureri de cap, discuta în contradictoriu, juca ping-pong şi, din când în când, cu precauţiune înnebunitoare şi cu asentimentul personal al lui Smiley, făcea investigaţii timide pe teren. Un contact prietenos din City se lăsă convins să viziteze o veche cunoştinţă care era expert în companiile din străinătate, ce aparţineau Hong Kongului. Un agent de schimb valutar din Cheapside îi deschise lui Toby Esterhase registrele, lui Toby Esterhase, ungurul cu ochi de şoim, unicul supravieţuitor din ce fusese odinioară glorioasa armată de curieri şi de filatori ai Prăvăliei. Lucrurile înaintau, deci, în pas de melc: dar, cel puţin, melcul ştia încotro vrea să meargă. Doc di Salis, în stilul său rezervat, se lansă pe pista chineză din străinătate, croindu-şi drumul printre legăturile obscure ale firmei Indocharter Vientane S.A. şi printre eşaloanele ei fantomatice de companii-mamă. Colaboratorii săi erau tot atât de insoliţi ca şi el, fie

studenţi la limbi străine, fie sinologi mai bătrâiori, care se reciclaseră. Cu timpul, căpătaseră cu toţii un fel de paloare colectivă, de parcă ar fi fost elevii interni ai aceluiaşi seminar rece şi umed.

Între timp, Smiley avansa şi el, cu un mai puţină prudenţă, pe căi şi mai întortocheate şi trecând printr-un număr şi mai mare de uşi.

Se ascunse din nou privirilor. Ea o vreme a aşteptărilor şi şi-o petrecu rezolvând sute de alte lucruri care solicitau, urgent, atenţia sa. Odată încheiat scurtul său elan de muncă în echipă, se retrase în sanctuarele profunde ale universului său solitar. Era văzut la Whitehall; mai era văzut şi la Bloomsbury; şi de către Veri. Alteori, uşa sălii tronului stătea încuiată cu zilele şi doar negriciosul Fawn, omul bun la toate, avea permisiunea să intre şi să iasă în vârful tenişilor, ducând ceşti aburinde de cafea, farfurii cu biscuiţi şi câteodată note adresate stăpânului său ori redactate de către acesta. Smiley avusese întotdeauna oroare de telefon, dar acum nu răspundea la niciun apel, doar dacă, după părerea lui Guillam, erau probleme de mare urgenţă, dar n-a fost niciodată cazul. Singurul aparat pe care Smiley nu putu să-l debranşeze fu cel legat prin linie directă de telefonul de pe biroul lui Guillam. Dar, în momentele când era apucat, mergea până acolo încât să-l acopere cu o pernă de ceainic ca să înăbuşe ţârâitul soneriei. Procedeul invariabil era ca Guillam să spună întâi că Smiley era plecat, sau în conferinţă, şi că va suna el peste o oră. Apoi scria un mesaj, i-l înmâna lui Fawn şi, în cele din urmă, iniţiativa aparţinându-i, Smiley suna dacă voia. Conferea cu Connie, câteodată cu di Salis, câteodată cu amândoi, fără ca Guillam să fie convocat. Dosarul Karla fu transferat pentru totdeauna din Serviciul Cercetări al lui Connie în seiful personal al lui Smiley: toate cele şapte volume. Guillam semnă de primire şi i le aduse; iar când

Smiley ridică ochii de la birou şi le văzu, pe faţă i se aşternu o expresie de uşurare, ca şi cum ar fi primit un vechi prieten. Uşa se închise din nou şi mai trecură câteva zile.

— Nicio noutate? îl întreba Smiley câteodată pe Guillam.

Voia să spună: „A sunat Connie?”

Rezidenţa de la Hong Kong fu evacuată cam pe atunci, dar Smiley a fost prea târziu prevenit despre eforturile gigantice ale supraveghetorilor de a înăbuşi povestea Casei Mari. Solicită imediat să i se aducă dosarul Craw şi o chemă din nou pe Connie pentru consultări. Câteva zile după aceea, Craw în persoană apăru la Londra pentru o vizită de patruzeci şi opt de ore. Guillam îl ascultase conferenţiind la Sarratt şi îl detesta. După vreo două săptămâni, celebrul articol al bătrânului ziarist văzu lumina tiparului. Smiley îl citi cu atenţie, apoi i-l trecu lui Guillam şi, o singură dată, oferi şi el o explicaţie a măsurii luate: Karla va şti foarte bine ce avea de gând Prăvălia, spuse el. Verificarea mărturiilor era o ocupaţie de când lumea. Cu toate acestea, Karla n-ar fi om dacă nu ar dormi niţel după o astfel de lovitură.

— Vreau ca el să audă de la toată lumea cât suntem noi de morţi, explică Smiley.

În curând această tehnică de aripă frântă fu extinsă şi în alte domenii; iar una dintre cele mai distractive sarcini ale lui Guillam era să se asigure că Roddy Martindale era bine aprovizionat cu poveşti jalnice despre dezastrul de la Prăvălie.

Săpătorii continuau să trudească din greu. Aveau să-i spună mai târziu pacea ciudată. Aveau planul, afirmase Connie ulterior, aveau instrucţiunile, dar mai aveau munţi întregi de mutat cu linguriţa. În aşteptare, Guillam o invita pe Molly Meakin la mese lungi şi costisitoare la restaurant, dar care se terminau întotdeauna neconcludent. Făcea

câte o partidă de squash cu ea, îi admira privirea, înota cu ea şi îi admira trupul, dar Molly evita, cu un zâmbet discret şi misterios, orice contact mai apropiat, întorcând şi lăsând capul în jos, dar continuând să-l accepte.

Sub presiunea neîncetată a lâncezelii, Fawn, omul bun la toate, începu să se comporte ciudat. Când Smiley dispărea şi-l lăsa acolo, Fawn se prăpădea literalmente, tânjind după întoarcerea stăpânului său. Luându-l prin surprindere într-o seară, în micul lui bârlog, Guillam rămase surprins să-l găsească încovrigat, într-o poziţie de fetus, răsucind fără oprire o batistă în jurul degetului mare, ca o faşă, parcă ar fi vrut să se rănească.

— Pentru numele lui Dumnezeu, măi omule, nu-i nimic personal în chestia asta! exclamă Guillam. O dată n-are George nevoie de tine şi gata. ia-ţi câteva zile libere sau ceva de genul ăsta. Linişteşte-te.

Dar Fawn, când vorbea de Smiley, spunea „Şefu'”, şi se uita strâmb la toţi cei care-i ziceau George.

Cam pe la sfârşitul acestei faze serbede, la etajul V apăru o nouă şi minunată jucărie. Fusese adusă în valize de către doi tehnicieni tunşi periuţă şi instalată în trei zile: un telefon verde destinat, în ciuda prejudecăţilor sale, biroului lui Smiley şi care se afla în legătură directă cu Anexa. Linia trecea prin biroul lui Guillam şi era conectată la tot felul de cutii cenuşii anonime, care bâzâiau pe neaşteptate. Prezenţa aparatului nu făcu decât să accentueze nervozitatea generală: la ce bun un asemenea aparat, se întrebau ei, dacă nu ai ce să-i dai?

Dar ceva de dat tot era.

Vestea se răspândi dintr-odaia. Connie nu spunea ce găsise, dar ştirea despre descoperirea ei se răspândi ca focul prin întreaga clădire: „Connie *a găsit!* Au găsit noul filon de aur! L-au depistat de la un capăt la altul!”

Să fi fost o filială? La cine ducea? Unde se termina?

Connie şi di Salis tăceau mâlc. O zi şi o noapte cu dosare, fără îndoială pentru a-i arăta lui Smiley rezultatul trudei lor.

Apoi Smiley dispăru pentru trei zile şi Guillam nu află decât mai târziu că „pentru a strânge bine toate şuruburile” Aşa cum spunea el, Smiley se dusese la Hamburg şi la Amsterdam pentru a discuta cu câţiva dintre eminenţii bancheri cunoscuţi de el. Aceşti domni pierduseră o groază de timp să-i explice că războiul se încheiase şi că nu puteau sub niciun motiv să-şi încalce codul deontologic, apoi îi dăduseră informaţia de care avea atâta nevoie – cu toate că nu era decât confirmarea concluziilor la care ajunseseră scotocitorii. Smiley se întorsese, dar Guillam continua să fie ţinut deoparte şi ar fi putut prea bine să rămână în întuneric la nesfârşit, dacă nu se ivea cina de la familia Lacon.

Guillam fu invitat dintr-o pură întâmplare. Dar tot din întâmplare avu loc şi cina. Smiley îi ceruse lui Lacon o întrevedere, în după-amiaza aceea, la biroul acestuia de la minister. Stătuse mai multe ore în conciliabule separate cu Connie şi cu di Salis pentru a se pregăti. În ultimul moment, Lacon fusese convocat de către şefii lui parlamentari şi propusese în schimb să ia masa împreună cu ce s-o găsi în oribila lui reşedinţă de la Ascot. Smiley nu putea să sufere să conducă automobilul şi nu era nicio maşină de serviciu disponibilă. În cele din urmă, Guillam se oferi să facă pe şoferul şi să-l ducă cu bătrâna lui Porsche prin care bătea vântul din toate părţile, după ce îl învelise într-o cuvertură, pe care o ţinea pregătită pentru cazul în care Molly Meakin ar fi consimţit să iasă cu el la iarbă verde. Pe drum, Smiley încercă să schimbe câteva vorbe, de una şi de alta, ceea ce nu era uşor pentru el, dar era prea nervos. Ajunseră pe ploaie şi fu o întreagă încurcătură în prag în legătură cu ce urma să facă cu

subalternul său neaşteptat la cină. Smiley insista ca Guillam să-şi vadă de treburi şi să se întoarcă la zece şi jumătate: domnul şi doamna Lacon insistau că *trebuia* să rămână, aveau pur şi simplu *grămezi* de mâncare.

— Cum doreşti, îi spuse Guillam lui Smiley.

— A, da, desigur. Vreau să spun, de fapt, dacă nu-i deranjează pe ei, fireşte, spuse Smiley ţâfnos şi intrară amândoi.

Aşezaseră un al patrulea tacâm şi friptura prea făcută fu mărunţită în bucătărie, până când arătă ca un sos de carne uscat; uneia din fiice îi fu dată o liră să aducă cu bicicleta încă o sticlă de vin de la cârciuma de la şosea. Doamna Lacon semăna cu o căprioară, era blondă şi roşea întruna, o mireasă-copilă, care devenise mamă-copilă. Masa era prea lungă pentru patru oameni. Îi plasară pe Smiley şi pe soţul femeii la un capăt, iar pe Guillam lângă ea. Întrebându-l dacă îi plac madrigalurile, se lansă într-o relatare interminabilă despre un concert de la şcoala particulară pe care o urma fiica ei. Îi explică faptul că şcoala fusese absolut *deteriorată* de către străinii bogaţi, care erau acceptaţi pentru a echilibra bugetul. Jumătate din ei erau incapabili să cânte în stil occidental.

— Vreau să spun, cine doreşte să-şi vadă copilul educat împreună cu o grămadă de iranieni, care au toţi câte şase neveste fiecare? zise ea.

Cântându-i în strună, Guillam se străduia să prindă dialogul de la celălalt capăt al mesei. Lacon părea că pune şi întrebările şi dă şi răspunsurile.

— Înainte de toate, să-mi adresezi *mie* o cerere, bubui el. Faci aceasta, chiar acum, după toate regulile. În stadiul acesta, nu va trebui să-mi prezinţi decât o schiţă preliminară. Prin tradiţie, miniştrilor nu le place nimic din ceea ce nu încape pe o carte poştală. Preferabil, o *ilustrată,* spuse el, sorbind afectat din poşirca de vin roşu.

Doamna Lacon, a cărei intoleranţă avea o aură de inocentă beatitudine, începu să se plângă de evrei.

— Nici măcar nu se hrănesc cu aceleaşi *mâncăruri* ca noi, spuse ea. Penny îmi spune că au heringi speciali la masa de prânz.

Guillam pierdu din nou firul, până când Lacon ridică vocea în semn de avertisment.

— Încearcă să nu-l amesteci pe *Karla* în asta. Te-am mai rugat o dată. Învaţă să spui *Moscova* în schimb, înţelegi? Nu le plac personalităţile – oricât de lipsită de patimă ar fi ura ta faţă de el. Nici mie nu-mi plac.

— Moscova să fie, zise Smiley.

— Nu că ar fi *antipatici,* spuse doamna Lacon. Pur şi simplu, sunt diferiţi.

Lacon reveni asupra unui punct din conversaţie:

— Când spui o sumă *mare,* ce înţelegi prin mare?

— Nu suntem încă în măsură să precizăm, răspunse Smiley.

— Bun. Cu atât mai atractiv. Ai vreun factor de panică?

Smiley nu înţelese întrebarea mai bine decât Guillam.

— Ce te alarmează cel mai mult în legătură cu descoperirea ta, George? Ce te face să te temi, aici, în rolul tău de câine de pază?

— Securitatea unei colonii a Coroanei Britanice? sugeră Smiley după o clipă de gândire.

— Discută despre Hong Kong, îi explică doamna Lacon lui Guillam. Unchiul meu era secretar politic. Unchi din partea lui tăticu’, adăugă ea. Fraţii mamei mele, preciză ea, n-au avut înclinaţii intelectuale.

Adăugă că Hong Kong era un loc frumos, dar mirosea urât.

Lui Lacon i se îmbujoraseră puţin obrajii şi vorbea cam amestecat. O colonie...

— Dumnezeule, auzi ce spune, Val? rosti el peste masă,

luându-şi puţin timp să o lumineze. Sunt cu jumătate mai bogaţi decât noi, dacă vrei să ştii, şi dacă priveşti lucrurile din locul în care mă aflu *eu,* au mai multă siguranţă, ceea ce este de invidiat. Tratatul mai este în vigoare încă douăzeci de ani buni, chiar dacă chinezii îl pun în aplicare. În ritmul ăsta, ar trebui să ne supravieţuiască fără probleme.

— Oliver crede că suntem *condamnaţi,* îi explică emoţionată doamna Lacon lui Guillam, ca şi cum i-ar fi împărtăşit un secret de familie, în timp ce-i adresa soţului ei un surâs angelic.

Lacon îşi reluă tonul încrezător, dar continua să peroreze, şi Guillam îşi închipui că vrea să-şi impresioneze consoarta.

— Îmi vei atrage atenţia, de asemenea – ca un fel de fundal al cărţii poştale –, că prezenţa unui important aparat de informaţii sovietic la Hong Kong ar fi îngrozitor de neplăcut pentru guvernul colonial în relaţiile sale cu Beijingul?

— Înainte de a ajunge atât de departe…

— De generozitatea căruia, continuă Lacon, depinde ea, ceas de ceas, ca să supravieţuiască, am dreptate?

— Tocmai datorită acestor implicaţii… spuse Smiley.

— O! Penny, eşti în pielea goală! exclamă doamna Lacon cu indulgenţă.

Oferindu-i lui Guillam un răgaz minunat, se repezi să liniştească micuţa indisciplinată, care apăruse în pragul uşii, între timp, Lacon îşi umplu plămânii pentru o nouă arie:

— Nu numai că protejăm astfel Hong Kongul de *ruşi* – ceea ce este *destul* de grav, sunt de acord cu tine, dar poate că nu *destul* de grav pentru unii dintre miniştrii noştri plini de principii înalte –, dar îl protejăm şi de mânia Beijingului, care, după cât ştie toată lumea, este

înspăimântătoare, n-am dreptate, Guillam? *Cu toate acestea...* – spuse Lacon şi, pentru a sublinia schimbarea *radicală* a poziţiei sale, merse atât de departe încât să-l apuce de braţ pe Smiley cu mâna lui lungă, aşa că acesta fu nevoit să pună jos paharul – *cu toate acestea,* avertiză el, şi vocea lui nesigură se prăvăli în picaj pentru a-şi lua zborul din nou, dacă stăpânii noştri vor înghiţi treaba asta e cu totul altceva.

— Nici n-am intenţia să le-o cer înainte de a fi coroborat toate datele de care dispunem, spuse Smiley sec.

— A! Dar nu poţi, nu-i aşa? obiectă Lacon, virând-o. Nu poţi trece peste cercetările în teritoriul naţional. N-ai dreptul.

— Fără o confirmare a informaţiilor...

— A, şi ce *vrea să spună* asta, George?

— Să plantez un agent acolo.

Lacon ridică din sprâncene şi întoarse capul, amintindu-i lui Guillam, în mod irezistibil, de Molly Meakin.

— Metoda nu este treaba mea, cu atât mai puţin detaliile. E clar că nu poţi face nimic stânjenitor, pentru că n-ai nici bani, şi nici resurse. Îşi mai turnă vin, vărsând puţin şi pe masă. Val! urlă el. Cârpa!

— Am totuşi ceva fonduri.

— Dar nu în acest scop.

Vinul pătase faţa de masă. Guillam turnă nişte sare, în timp ce Lacon ridică faţa de masă şi strecură dedesubt inelul său de şervet pentru a proteja lacul.

Se lăsă o tăcere prelungită, întreruptă de plescăitul rar al picăturilor de vin, ce se scurgeau pe parchet. În sfârşit, Lacon spuse:

— Depinde doar de tine să precizezi ce poate fi imputat în cadrul mandatului tău.

— Pot avea asta în scris?

— Nu, domnule.

— Pot avea autorizaţia ta pentru a lua măsurile necesare în vederea coroborării informaţiilor?

— Nu, domnule.

— Dar nu mă vei bloca?

— Întrucât nu ştiu nimic în legătură cu metodele şi nici nu mi se cere acest lucru, nu este de competenţa mea să-ţi dau ordine.

— Dar, dar fiind că fac un demers oficial... începu Smiley.

— Val, *adu* o cârpă! îndată ce faci un demers oficial mă spăl pe mâini de orice obligaţie faţă de tine. Grupul de Orientare a Informaţiilor, nu eu, este cel care va hotărî raza de cuprindere a acţiunilor tale. Tu îţi vei face numărul. Ei te vor asculta. Din acel moment totul este între tine şi ei. Eu sunt doar moaşa. Val, adu o cârpă, se întinde peste tot!

— O, capul meu e pe butuc, nu al tău, zise Smiley, aproape ca pentru sine. Tu eşti imparţial. Ştiu asta pe dinafară.

— *Oliver* nu este imparţial, spuse veselă doamna Lacon, intrând cu fetiţa pe umăr, pieptănată şi îmbrăcată în cămaşă de noapte. Ţine *teribil* cu tine, nu-i aşa, Olly? îi dădu cârpa lui Lacon, care se apucă să şteargă pe jos. A devenit un adevărat *şoim* în ultimul timp. Mai rău ca americanii. Spune acum noapte bună tuturor, Penny, hai! întindea copilul fiecăruia pe rând. Întâi domnul Smiley... Domnul Guillam... acum tăticu' Ce mai face Ann, George, nu e plecată iar la ţară, sper?

— O, e în plină formă, mulţumesc!

— Hai, fă-l pe Oliver să-ţi dea ce vrei. S-a făcut *teribil* de pompos. Nu-i aşa, Olly?

Se îndepărtă în paşi de vals, îngânându-i copilului vorbele rituale:

Hopa-ţopa sus pe gard...

Hopa-ţopa jos la gard
Hopa-ţopa buf în gard!

Lacon o urmări mândru cum se îndepărtează.

— I-ascultă, George, vrei să-i vâri şi pe americani în treaba asta? întrebă el pe un ton detaşat. Nu te costă cine ştie ce, ştii şi tu. Bagă-i pe Veri pe fir şi îi vei avea pe toţi pe tavă fără să tragi un foc. Foreign Office-ul îţi va ciuguli din palmă.

— Aş prefera să merg pe mâna mea.

Telefonul verde, gândi Guillam, putea să nici nu existe.

Lacon rămase pe gânduri, răsucind paharul în mână.

— Păcat, declară el, în ciuda celor din urmă. Păcat. Nici Veri, nici factor de panică...

Examină personajul bondoc, neimpresionant din faţa lui. Smiley stătea pe scaun cu mâinile strânse, cu ochii închişi, aparent pe jumătate adormit.

— Şi nici credibilitate, continuă Lacon, ca un fel de comentariu direct cu privire la înfăţişarea lui Smiley. Cei de la Apărare nu vor ridica nici degetul cel mic pentru tine, ţi-o spun de la bun început. Nici cei de la Interne. Cu Finanţele, ar fi o şansă, iar la Foreign Office, depinde pe cine vor trimite la întrunire şi ce-au mâncat de dimineaţă. Medită din nou. George!

— Da?

— Lasă-mă să-ţi trimit un avocat. Cineva care poate încrucişa săbiile pentru tine, să-ţi redacteze memoriul, să-l ducă sus pe baricade.

— O, cred că mă pot descurca singur, mulţumesc!

— Obligă-l să se odihnească mai mult, îl sfătui Lacon pe Guillam, pe un glas şoptit, care i-ar fi spart timpanele şi unui surd, în timp ce se îndreptau spre maşină. Şi încearcă să-l faci să renunţe la vestoanele negre şi la toate celelalte. Nu se mai poartă la fel ca şi crinolinele. La revedere, George! Sună-mă mâine dacă te răzgândeşti şi

ai nevoie de ajutor. Condu cu atenţie, Guillam. Nu uita că ai băut.

Când trecură de poartă, Guillam spuse o vorbă foarte grosolană, dar Smiley era prea înfofolit în pătură ca să audă.

— Deci e Hong Kong? spuse Guillam, în timp ce conducea.

Nu răspunse, dar nici nu spuse nu.

— Şi cine este fericitul care va fi trimis acolo? întrebă Guillam, ceva mai târziu, nesperând de altfel să primească vreun răspuns. Sau toată chestia asta face parte din jocul de-a v-aţi ascunselea cu Verii?

— Nu ne jucăm deloc cu ei de-a v-aţi ascunselea, replică Smiley, înţepat şi el. Dacă-i luăm şi pe ei, ne vor înghiţi cu totul. Dacă nu, nu avem resurse. E pur şi simplu o chestiune de echilibru.

Smiley se vârî din nou sub pătură.

Dar chiar a doua zi, ce să vezi, erau gata.

La ora zece, Smiley convocă un comitet director operativ. Vorbi Smiley, vorbi Connie, di Salis se frecă pe scaun şi se scărpină ca un preceptor păduchios într-o comedie de Restauraţie, până îi veni rândul să vorbească, cu glasul său dogit, inteligent. În aceeaşi seară, Smiley îşi expedie telegrama în Italia: o telegramă adevărată, nu un simplu mesaj, numele de cod Tutore, cu o copie la dosarul care creştea văzând cu ochii. Smiley o scrisese, Guillam i-o dăduse lui Fawn, care se dusese cu ea în goană, triumfător, la poşta deschisă toată noaptea, de la Charing Cross. După aerul ceremonios cu care plecase Fawn, puteai presupune că micul formular imprimat era culmea vieţii lui, atât de retrase până atunci. Dar nu era aşa. Înainte de cădere, Fawn lucrase sub ordinele lui Guillam, ca vânător de scalpuri cu sediul la Brixton. De meserie, totuşi, era un tip care ucidea fără zgomot.

Capitolul 5
O plimbare în parc

De-a lungul acelei săptămâni însorite, pregătirile de plecare ale lui Jerry Westerby se desfăşurară într-o permanentă atmosferă de agitaţie sărbătorească. Dacă Londra îşi prelungea vara, acelaşi lucru se putea gândi despre Jerry. Mame vitrege, vaccinări, agenţi de informaţii şi redactori-şefi de pe Fleet Street; cu toate că-i era silă de Londra ca de ciumă, Jerry le făcu pe toate fără efort, circulând bine dispus, cu paşii lui mari şi apăsaţi. Îşi crease chiar un personaj pentru Londra, care să se potrivească ghetelor lui înalte din piele de căprioară: costumul său nu era chiar un Savile Row sută-n sută, dar oricum era costum. Hainele lui de închisoare, cum le spunea Orfana, erau o chestie lavabilă de un albastru şters, creaţia unui croitor ce făcea un costum în douăzeci şi patru de ore, patron al casei Pontschak Happy House of Bangkok, care garanta că este neşifonabil în litere strălucitoare de mătase brodate pe etichetă. În briza blândă a amiezii, se umfla tot atât de uşor ca o rochie de vară pe cheiul de la Brighton. Cămaşa lui de mătase, luată de la aceeaşi casă de modă, avea un aspect puţin îngălbenit, de vestiar, care te ducea cu gândul la Wimbledon sau la Henley. Bronzul lui, deşi toscan, era tot atât de englezesc ca şi cravata unui renumit club de crichet, care fâlfâia ca un pavilion naţional. Doar expresia de pe faţa sa, pentru un observator fin, trăda o stare de veghe anume, pe care o observase şi Mama Stefano, poştăriţă, şi pe care, din instinct, o numea „profesională”, dar atât. Câteodată, când ştia că avea de aşteptat, căra după el sacul cu cărţi, care îi dădea un aer de ţopârlan: Dick Whittington sosise la oraş.

Baza lui, în măsura în care avea el aşa ceva, era Thurloe Square, unde locuia împreună cu mama sa vitregă, a treia

Lady Westerby, într-un mic apartament înzorzonat, ticsit cu piese enorme de mobilier vechi, salvat de prin casele părăsite. Era o femeie văcsuită în toate culorile, cotcodăcind ca o găină, tăioasă, cum sunt câteodată fostele frumuseţi, şi care îl blestema adesea pentru crime reale sau imaginare, precum aceea de a-i fi fumat ultima ei ţigară, sau de a fi adus noroi în casă din preumblările sale în parc. Jerry lua doar partea bună din toate acestea. Uneori, când revenea la trei sau la patru dimineaţa şi nu-i era încă somn, îi ciocănea la uşă ca să o trezească, cu toate că de cele mai multe ori se deşteptase înainte; şi după ce se machia, o instala pe patul lui, îmbrăcată într-un capot cu dantele şi cu volănaşe, ţinând strâns în mâna ei mică o porţie mare de frişcă cu mentă, în timp ce Jerry se întindea cât era de lung pe podea, în mijlocul unui munte magic de vechituri, continuând să-şi facă ceea ce numea el bagajele. Muntele era făcut din tot felul de lucruri inutile: vechi tăieturi din ziare, grămezi de jurnale îngălbenite, acte notariale legate cu funde verzi şi chiar o pereche de cizme de călărie făcute de comandă, trase pe şanuri, dar înverzite de mucegai. În teorie, Jerry hotăra de ce are nevoie din toate acestea pentru călătorie, dar arareori ajungea mai departe de cine ştie ce suvenir, ceea ce-i făcea pe amândoi să se lanseze într-o cascadă de amintiri. Într-o noapte, de pildă, dezgropase un album cu primele lui articole.

— Hei, Scumpeteo, uite unul bun! Westerby a făcut într-adevăr să cadă măştile cu el! Te face să-ţi bată inima mai tare, nu-i aşa? Simţi cum îţi face sângele bătrân să clocotească?

— Ar fi trebuit să intri în afacerea unchiului tău, îi replică ea, întorcând paginile cu mare plăcere.

Unchiul respectiv era un rege al nisipului aurifer, pe care Scumpetea îl evoca adeseori pentru a sublinia nesocotinţa

bătrânului Sambo.

Altă dată găsiră un exemplar al testamentului bătrânului, redactat cu mulţi ani înainte: „Eu, Samuel, cunoscut şi sub numele de Sambo, Westerby” – înghiţit de un teanc de facturi şi de corespondenţă a avocaţilor adresată lui Jerry în calitatea lui de executor testamentar, toate pătate cu whisky sau cu chinină şi începând cu „Regretăm”.

— Asta-i o surpriză, murmură Jerry pe un ton încurcat, când era prea târziu să mai îngroape la loc plicul în muntele de hârtii. Socotesc că ar trebui să-l punem la loc în grămadă, nu-i aşa, dragă?

Ochii ei negri aruncau flăcări de furie.

— Citeşte tare, ordonă ea cu o voce tunătoare, teatrală şi, într-o clipă, începură să se plimbe amândoi printre complicaţiile de nerezolvat ale fondurilor destinate întreţinerii nepoţilor, educaţiei nepoţilor şi nepoatelor surori şi fraţi, asigurării venitului pe viaţă al actualei neveste, ale capitalului care urma să fie vărsat lui cutare şi cutărică la moartea sau la căsătoria acestuia; codicile pentru recompensarea unor servicii aduse, altele pentru pedepsirea unora care greşiseră.

— Hei, ştii cine a fost ăsta? Afurisitul ăladevăr Alfred, cel care a fost băgat la zdup! Iisuse, de ce-o fi vrut să-i lase bani *ăstuia,* să-i facă praf într-o noapte?!

Şi codicile pentru îngrijirea unor cai de curse, care altfel ar fi ajuns la abator: „Calului meu Rosalie din Maison Laffitte, precum şi două mii de lire pe an pentru chiria grajdului... calului meu Intruder, care este acum antrenat la Dublin. Fiului meu Gerald cât vor fi aceştia în viaţă, bineînţeles că să-i îngrijească până la moartea lor naturală...”

Bătrânul Sambo, ca şi Jerry, iubea caii.

Şi pentru Jerry: acţiuni. Doar pentru Jerry: acţiunile

societăţii, în milioane. Un palton, putere, responsabilităţi; o lume splendidă de moştenit sau în care să zburzi – o lume oferită, chiar promisă, apoi retrasă: „Fiului meu, grija de a administra toate ziarele grupului în conformitate cu stilul şi codurile practicate în timpul vieţii mele” Recunoştea chiar şi un copil din flori; o sumă de douăzeci de mii de lire, liberă de orice obligaţii, plătibilă domnişoarei Mary Nu ştiu-cum, domiciliată în Green, Chobham, mama fiului meu recunoscut, Adam. Singurul necaz: valiza era goală. Cifrele din cont se diminuaseră cu regularitate din ziua în care imperiul marelui om căzuse în lichidare. Apoi fuseră trecute în roşu ca debite, începând să se mărească din nou ca nişte insecte lungi ce sug sânge, umflându-se în fiecare an cu câte un zero.

— A, bine, Scumpeteo, spuse Jerry, în tăcerea stranie a zorilor, aruncând plicul înapoi pe muntele magic. Ai scăpat de el, acum, nu-i aşa dragă? Rostogolindu-se pe o parte, apucă grămada de ziare îngălbenite – ultimele ediţii din creaţiile tatălui său – şi, aşa cum se pricep doar vechii oameni de presă, le răsfoi pe toate dintr-odată. Nu mai poate umbla după păpuşele acolo unde e *el,* nu-i aşa, Scumpeteo? – foşnet puternic de hârtie – dar nu s-ar da înapoi, nu uita. Şi nu că n-ar încerca, aş îndrăzni să spun. Şi cu un glas mai liniştit, întorcându-se să se uite la păpuşica de la capul patului lui, de-abia atingând covorul cu vârfurile picioarelor: Ai fost întotdeauna scumpiţa lui, Numărul lui Unu. Întotdeauna înnebunit după tine. Mi-a spus-o. „Cea mai frumoasă fată din lume, aşa e Scumpetea”. El mi-a spus-o. Vorbă cu vorbă. Mi-a strigat asta o dată peste Fleet Street. „Cea mai bună nevastă pe care am avut-o”.

— Să-l ia dracu’, spuse mama lui vitregă într-un acces brusc, molatic de dialect de North Country, în timp ce ridurile se strânseră ca nişte agrafe de chirurg în jurul liniei

roşii a buzelor. Diavol împuţit, urăsc fiecare bucăţică din el!

Şi un timp rămaseră amândoi aşa cum se aflau, fără să scoată o vorbă, Jerry întins pe podea şi pipăindu-şi fleacurile, trăgându-şi bucla de pe frunte, iar ea aşezată pe pat, uniţi de un soi de dragoste pentru tatăl lui Jerry.

— Ar fi trebuit să vinzi balast pentru unchiul Paul, oftă ea, cu perspicacitatea femeii înşelate adesea.

În ultima seară, Jerry o invită la restaurant şi, după aceea, reîntorşi în Thurloe Square, ea îl servi cu cafea în ceştile ce-i mai rămăseseră din serviciul ei de Sèvres. Gestul se sfârşi cu un dezastru. Vârându-şi fără să gândească degetul gros în toarta ceştii, Jerry o sparse cu o uşoară sudalmă pe care, din fericire, ea nu o auzi. Acoperind cu abilitate ceaşca, reuşi să-i ascundă catastrofa până în momentul în care putu să ajungă la bucătărie şi să facă schimbul. Dar nimeni, vai, nu scapă de pedeapsa lui Dumnezeu. Când avionul lui Jerry făcu escală la Taşkent – reuşise să-şi facă rost de loc pe ruta transsiberiană – descoperi cu surprindere că autorităţile ruse deschiseseră un bar la unul din capetele sălii de aşteptare: după părerea lui Jerry, un semn uluitor de liberalizare a ţării. Căutând în buzunarul hainei valută forte cu care să-şi plătească o votcă mare, dădu în schimb de micul semn de întrebare din porţelan cu marginile ciupite. Renunţă la votcă.

În materie de afaceri era tot atât de docil, de maleabil. Agentul lui literar era o veche cunoştinţă de crichet, un snob cu origini nesigure, pe care îl chema Mencken, cunoscut drept Ming, unul dintre acei idioţi din născare cărora societatea engleză şi lumea editorială, în mod special, erau întotdeauna gata să le rezerve un loc confortabil. Mencken era fanfaron şi ţâfnos, purta o barbă înspicată, poate ca să dea impresia că scria el însuşi

cărţile pentru care făcea reclamă. Luară masa la clubul lui Jerry, un local mare şi soios, care îşi datora supravieţuirea doar fuzionării cu diverse alte cluburi mai modeste sau unor cereri repetate de fonduri prin poştă. Cuibăriţi în sala de mese pe jumătate goală, sub privirile de marmură ale fondatorilor Imperiului, se plângeau de lipsa unor popicari puternici în Lancashire. Jerry ar fi dorit ca indivizii din Kent să „arunce zdravăn bila aia dracului, nu s-o ciugulească cu vârful degetelor” Middlesex, erau amândoi de acord, avea câţiva tineri care promiteau: „dar, Doamne iartă-mă, uită-te şi tu în ce fel îi selecţionează, spuse Ming, dând din cap şi tăindu-şi friptura în acelaşi timp.

— Păcat că ţi-ai pierdut inspiraţia, zbieră Ming către Jerry sau către oricine ar fi vrut să-l asculte. Nimeni n-a reuşit să scrie un roman despre Extremul Orient, asta-i părerea mea. Greene a făcut-o, dacă-l poţi suporta pe Greene, eu unul nu pot, prea multă papistăşie. Malraux, dacă-ţi place filosofia, pe care eu nu pot să o înghit. Maugham, dacă *vrei,* şi înaintea lui nimeni până la Conrad. Noroc. Te superi dacă îţi spun ceva? Jerry îi umplu paharul lui Ming. Ia-o mai încet cu stilul Hemingway. Toată această dezinvoltură sub presiune, dragoste cu coaiele zburate de un glonte. Nu place, asta-i părerea mea. S-a mai *văzut.*

Jerry îl conduse pe Ming la un taxi.

— Te superi dacă îţi spun ceva? repetă Mencken. Fraze mai lungi. E momentul ca voi, ziariştii, să vă faceţi mâna pentru roman, scrieţi prea scurt. Paragrafe scurte, fraze scurte, capitole scurte. Vedeţi lucrurile în cvadraţi, în coloane, în loc să vedeţi toată pagina. Aşa a făcut şi Hemingway. Încerca întotdeauna să scrie romane pe spatele cutiilor de chibrituri. Desfăşoară-te, asta-i părerea mea.

— Salut, Ming. Mulţumesc.

— Salut, Westerby. Aminteşte-i bătrânului tău tată de

mine, nu uita. Cred că a mai îmbătrânit şi el. Ne ajunge pe toţi.

Chiar şi cu Stubbs, Jerry reuşi oarecum să-şi păstreze aceeaşi stare bună de spirit; cu toate că Stubbs, cum ar fi spus Connie Sachs, era o jigodie patentă.

Ziariştii, ca mulţi alţii ce călătoresc, încurcă lucrurile peste tot, iar Stubbs, ca redactor-şef al grupului, nu făcea nici el excepţie. Biroul lui era plin de şpalturi pătate cu ceai, cu ceşti mânjite de cerneală şi cu resturile unui sandvici cu şuncă, mort de bătrâneţe. Stubbs însuşi stătea jos uitându-se chiorâş la Jerry printre toate astea, ca şi cum Jerry venise să i le ia.

— Dragul de Stubbs. Mândria profesiei, murmură Jerry, deschizând uşa cu umărul şi sprijinindu-se de perete cu mâinile la spate, de parcă ar fi vrut să şi le imobilizeze.

Stubbs morfolea ceva tare şi scârbos pe vârful limbii înainte de a se întoarce la dosarul pe care îl studia peste grămada de gunoi de pe biroul lui. Stubbs făcea să se adeverească toate glumele răsuflate despre redactorii-şefi. Era pizmaş, cu obraji cenuşii buhăiţi şi cu nişte pleoape grele care păreau să fi fost frecate cu funingine. Va rămâne la cotidian până în ziua când va face ulcer la stomac şi-l vor muta atunci la suplimentul duminical. Peste încă un an îl vor expedia la revista femeilor, unde va primi ordine de la nişte puşti, până îi va fi venit vremea de pensionare. Între timp, era prefăcut şi asculta corespondenţele telefonice ale redactorilor, fără să le spună că era pe fir.

— Saigon, bombăni Stubbs şi cu un pix ronţăit la capăt marcă ceva pe margine.

Accentul său londonez era complicat de un uşor fornăit cu care se alesese din zilele când accentul canadian era în vogă pe Fleet Street.

— De Crăciun, acum trei ani. Îţi spune ceva?

— Ce să-mi spună, bătrâne? întrebă Jerry, lipit în continuare de zid.

— Ceva *festiv,* zise Stubbs, cu un zâmbet de călău. Camaraderie şi veselie mare la birou, pe vremea când grupul era atât de tâmpit încât să ţină un birou acolo. Petrecere de Crăciun. Tu ai dat-o. Citi dintr-un dosar. „Dejun de Crăciun, Hotel Continental, Saigon”. Şi apoi lista invitaţilor, aşa cum ţi s-a cerut. Filatori, fotografi, şoferi, secretare, curieri, ce dracu’ mai ştiu eu. Şaptezeci de lire bune au trecut în alte mâini de dragul relaţiilor publice şi a bunei dispoziţii. Ţi-aminteşti? continuă imediat: Printre invitaţi, l-ai introdus pe listă pe Smoothie Staliwood. Era *acolo,* nu-i aşa? Staliwood? Să-şi facă numărul obişnuit? Să le toarne gogoşi celor mai urâte dintre fete, să spună ce trebuia spus?

Aşteptând, Stubbs începu să ronţăie ce o fi avut el pe vârful limbii. Dar Jerry sprijinea peretele, gata să aştepte toată ziua.

— Suntem un grup de stânga, spuse Stubbs, lansându-se într-una din tiradele lui favorite. Aceasta înseamnă că dezaprobăm vânătoarea de vulpi şi contăm, pentru supravieţuirea noastră, pe generozitatea unui miliardar analfabet. Arhivele spun că Staliwood şi-a luat dejunul de Crăciun la Phnom Penh, oferindu-le cu dărnicie ospitalitatea sa demnitarilor din guvernul cambodgian. Dumnezeu să-l ierte. Am vorbit cu Staliwood şi avea aerul să creadă că acolo a fost. Phnom Penh.

Jerry se duse cu paşi greoi până la fereastră şi îşi propti dosul de un vechi radiator negru. Afară, la mai puţin de doi metri de el, un ceas jegos atârna deasupra capetelor mulţimii care mergea pe trotuar – un cadou al fondatorului pentru Fleet Street. Era pe la mijlocul dimineţii, însă braţele lui erau înţepenite la şase fără cinci. Peste drum, în cadrul unei porţi, doi bărbaţi stăteau în picioare şi citeau

ziarul. Purtau pălării, iar ziarul le ascundea feţele: Jerry medită ce frumoasă ar fi viaţa dacă filatorii ar fi arătat aşa şi în realitate.

— Toată lumea îl regulează pe papagalul ăsta, Stubbsie, spuse el gânditor, după o altă tăcere prelungită. Şi tu. Vorbeşti despre chestii care au avut loc cu trei ani nenorociţi în urmă. Las-o baltă, bătrâne! Ăsta-i sfatul meu. Pune-l la sertar. E cel mai bun loc pentru el.

— Nu e o revistă de scandal, e un cotidian respectabil. Revista e suplimentul în culori.

— Pentru mine e tot ziar de scandal. A fost şi va fi întotdeauna.

— Bine ai venit, intonă Stubbs, oftând. Bine ai venit ca om al preşedintelui. Luă un formular de contract tipărit. Nume: Westerby, Clive Gerald, declamă el, pretinzând că citeşte după formular. Profesiune: aristocrat. Bun venit fiului bătrânului Sambo. Aruncă formularul de contract pe masă. Lucrezi pentru amândouă. Suplimentul duminical şi cotidianul. Acoperi şapte zile din şapte, de la războaie până la spectacole de striptease. Fără indemnizaţii şi pensie, cheltuielile reduse la minimum. Rufele se spală doar pe teren şi asta nu înseamnă în fiecare zi. Primeşti o carte de credit pentru telegrame, dar nu o foloseşti. Te mulţumeşti să-ţi trimiţi articolul par avion, telexând numărul zborului şi îi dăm noi drumul. Plăţi suplimentare în funcţie de rezultate. BBC îţi face onoarea deosebită să-ţi primească interviuri audio la preţurile derizorii cunoscute. Preşedintele spune că sunt bune pentru prestigiu, Dumnezeu ştie ce înţelege el prin asta. Pentru plasarea lor la mai multe ziare...

— Aleluia, spuse Jerry cu un oftat lung.

Apropiindu-se cu paşi rari de birou, luă pixul ronţăit, încă umed de saliva lui Stubbs, şi, fără să arunce vreo privire la proprietarul lui sau la textul contractului, îşi mâzgăli cu un

zâmbet larg semnătura într-un zigzag calm în josul ultimei pagini, în aceeaşi clipă, ca şi cum ar fi fost convocată să întrerupă acest sfânt eveniment, o fată în blugi deschise, fără niciun fel de ceremonie, uşa cu piciorul şi puse pe birou un teanc proaspăt de şpalturi. Telefoanele sunau – poate că o făceau de câtva timp – fata plecă, balansându-se în mod absurd pe tocurile enorme ale pantofilor ei cu talpă groasă; o figură necunoscută se făcu văzută în uşa întredeschisă şi urlă: „E ora de rugăciune la bătrânul, Stubbsie”; apăru un subaltern şi, câteva clipe după aceea, Jerry fu condus în turul de prezentare: administraţie, serviciul extern, editoriale, redactor-şef, plăţi, ştiri cotidiene, sport, turism, îngrozitoarele reviste pentru femei. Ghidul său era un absolvent de douăzeci de ani, cu barbă, şi, pe tot parcursul ritualului, Jerry îi spuse „Cedric” Când ajunse pe trotuar, se opri, legănându-se alene de pe călcâie pe vârfuri şi înapoi, ca şi cum ar fi fost beat sau zăpăcit de pumni în cap.

— Splendid, murmură el destul de tare ca două fete să se întoarcă şi să se uite la el în timp ce treceau. Excelent. Minunat. Splendid. Perfect.

Acestea fiind zise, se aruncă în primul loc de adăpare, unde o mână de vechi ziarişti sprijineau barul, în special ţipi de la economic şi de la politic, care se lăudau cum erau ei cât pe ce să le intre un editorial la pagina cinci.

— Westerby! Contele în persoană! Şi în *costum!* Acelaşi costum! Şi micul conte îmbrăcat în el, Iisuse Hristoase!

Jerry rămase până la închidere. Dar bău cu cumpătare totuşi, întrucât dorea să-şi ţină mintea limpede pentru plimbările lui în parc cu George Smiley.

Fiecare societate închisă are un interior şi un exterior, iar Jerry se afla în exterior. Ca să se plimbe în parc cu George Smiley, pe vremea aceea – fără să folosim jargonul profesional, să aibă o întâlnire cu el, sau, aşa cum s-ar fi

exprimat Jerry însuşi, dacă, ferească Dumnezeu, ar fi ajuns vreodată să dea un nume evenimentelor importante din cadrul existenţei sale, „să plonjeze într-o viaţă nouă, mai bună” – îl obliga să umble creanga dintr-un punct de plecare anume, de obicei o zonă puţin locuită, cum ar fi împrejurimile recent părăsite ale Covent Garden-ului, şi să ajungă pe jos la o destinaţie precisă, puţin înainte de orele şase, când, presupunea el, echipa drastic redusă de filatori ai Prăvăliei avusese timp din belşug să-i controleze spatele şi să-l declare curat. În prima seară, destinaţia sa era gura abruptă a staţiei de metrou de la Charing Cross, aşa cum se mai numea încă în anul acela, un loc plin de agitaţie, unde întotdeauna se întâmpla ceva ciudat cu circulaţia maşinilor. În ultima seară, fusese o staţie de autobuz, la trotuarul sudic de lângă Picadilly, unde strada o ia pe lângă Green Park şi unde apăreau mai multe maşini. Existaseră cu totul patru întâlniri, două la Londra şi două la Grădiniţă. La Sarratt, munca era operativă – reciclarea obligatorie căreia trebuiau să i se supună periodic toţi agenţii – şi era mult de memorizat, numere de telefon, cuvinte de cod şi procedee de contactare, precum şi fraze codificate, convenite a fi înserate în mesajele transmise în clar prin telex către ziarul de scandal; ca, de pildă, soluţii de retragere rapidă şi acţiuni de urgenţă în anumite situaţii disperate, de dorit cât mai rare. Ca mulţi sportivi, Jerry avea o memorie limpede şi bună a faptelor; când anchetatorii îl testaseră, se declaraseră mulţumiţi. Făcuseră repetiţii cu el cu tehnică de luptă, din care se alesese cu un spate sângerând de cât se lovise de salteaua uzată.

Şedinţele de la Londra se limitaseră la una, la care se făcuse un instructaj foarte simplu, şi la o întâlnire de rămas-bun.

Întâlnirile erau concepute în moduri diverse şi

complicate. La Green Park, ca semn de recunoaştere, ducea cu el o sacoşă de la fortnum & mason şi reuşise, oricât de lungă se făcea coada la autobuz, printr-o serie de zâmbete şi de călcări pe picioare, să rămână ultimul. În schimb, la întâlnirea de pe chei, ţinea în mână un număr vechi din *Times* care, din întâmplare, avea pe copertă portretul bine hrănit al preşedintelui Mao, iar literele roşii pe fond alb ieşeau cu putere în evidenţă în lumina amurgului. Big Ben bătu de orele şase, iar Jerry numără bătăile, însă etica acestui gen de întâlniri cerea ca ele să nu aibă loc la oră fixă, nici la sferturi de oră, ci în minutele intermediare, ceea ce făcea să sară mai puţin în ochi. Şase erau orele vrăjite ale toamnei, când miresmele tuturor terenurilor de crichet din Anglia, umede şi acoperite cu frunze moarte, se răspândeau în susul râului, împreună cu valurile de umezeală ale asfinţitului, iar Jerry îşi petrecu vremea într-o stare de semitransă plăcută, adulmecându-le fără să se gândească şi ţinându-şi ochiul stâng, cine ştie de ce, strâns închis. Utilitara, când ajunse hurducându-se în dreptul său, era o Bedford verde, obosită, cu o scară pe acoperiş şi pe care scria pe o parte cu vopseaua ştearsă, dar care se mai putea citi, „întreprinderea de Construcţii Harris": o droagă bătrână de supraveghere, scoasă la reformă, cu obloane metalice la ferestre. Văzând-o că se opreşte, Jerry înaintă, exact în momentul în care şoferul, un tip antipatic cu buză de iepure, îşi scoase capul ascuţit prin geamul deschis.

— Şi Wilf unde e? se răsti băiatul. Mi s-a spus că vii cu Wilf.

— Va trebui să te mulţumeşti cu mine, îi replică Jerry fără ezitare. Wilf are de lucru.

Şi, deschizând portiera din spate, se căţără înăuntru şi o trânti; scaunul de lângă şofer era în mod deliberat plin de bucăţi de scândură, aşa că nu putea să se aşeze pe el.

Aceasta fu singura discuţie pe care o avură vreodată.

Pe vremuri, când Prăvălia avea subofiţerii ei stilaţi, Jerry ar fi contat pe puţină conversaţie amabilă. Acum nu mai era aşa. Când se ducea la Sarratt, procedura nu diferea prea mult, doar că maşina îi sălta vreo douăzeci de kilometri şi, dacă avea noroc, băiatul îşi aducea aminte şi îi arunca o pernă lui Jerry ca să nu-şi zdrobească fundul de tot. Cabina şoferului era izolată de partea din spate a camionetei unde stătea ghemuit Jerry, şi singurele locuri prin care putea privi afară, în timp ce aluneca în susul şi în josul banchetei de lemn şi se apuca strâns de mânere, erau crăpăturile de la marginea obloanelor metalice ale ferestrelor, care ofereau în cel mai bun caz o privelişte fragmentară a lumii exterioare, cu toate că Jerry se dovedea destul de rapid în recunoaşterea locurilor ştiute.

Pe drumul spre Sarratt, trecu prin cartiere deprimante de fabrici îmbătrânite, ce aminteau de cinematografele prost văruite ale anilor 1920 şi pe lângă un han de cărămidă pe care o placă în neon roşu anunţa că „se organizează petreceri de nuntă”. Dar sentimentele cele mai intense le avu în prima şi în ultima zi de vizită la Prăvălie. În prima seară, când se apropiase de celebrele turle ale Prăvăliei, familiare lui – de fiecare dată era la fel – îl năpădise o senzaţie confuză de sfinţenie: „Iată ce înseamnă serviciul de fapt” După mânjeala de cărămidă roşie, urmau trunchiurile înnegrite ale platanilor, ca să apară apoi o salată de lumini colorate; se deschise o poartă de fier şi camioneta se opri cu un zgomot surd. Portierele fură deschise cu putere din afară, chiar în momentul în care se auzi cum se închide poarta şi o voce bărbătească, de sergent-major, răcnind:

— Hai, omule, *mişcă* de aici, pentru numele lui Dumnezeu! Guillam privea întrucâtva amuzat.

— Bună, Peter, băiatule, cum merge treaba? Iisuse, ce

frig e!

Fără să se obosească să răspundă, Peter Guillam îl plesni pe Jerry pe umăr, ca şi cum i-ar fi dat brânci în cursă, închise bine uşa, o încuie şi sus, şi jos, băgă cheile în buzunar şi-l conduse în trap mărunt de-a lungul coridorului care părea să fi fost demolat cu furie de către dihori. Bucăţi mari de tencuială fuseseră scobite până la leat; uşile fuseseră smulse din balamale; grinzile şi pragurile de sus ale uşilor se bălăngăneau; huse de mobilă, scări, moloz stăteau peste tot de-a valma.

— V-au călcat irlandezii? exclamă Jerry. Sau aţi dat un bal pentru ofiţeri şi trupeţi?

Întrebările lui se pierdură în zgomotul paşilor. Cei doi urcară repede, parcă s-ar fi luat la întrecere, Guillam aruncându-se înainte, iar Jerry pe urmele lui, râzând amândoi de li se tăia răsuflarea, paşii răsunând şi scârţâind pe scările de lemn nevopsit. O uşă le întârzie goana, Jerry aşteptând, în timp ce Guillam se chinuia cu încuietorile. Apoi Jerry aşteptă din nou, pe partea cealaltă, până le încuie la loc.

— Bun venit la bord, spuse Guillam mai liniştit.

Ajunseseră la etajul V. Călcau acum încet, fără zbenguială, doi ofiţeri inferiori britanici, convocaţi la şeful lor. Coridorul o făcea la stânga, din nou la dreapta, urcând apoi câteva trepte strâmte. O oglindă în ochi de peşte, spartă, iar trepte, două în sus, trei în jos, până când ajunseră la biroul abandonat al unui paznic. La stânga lor era sala de jocuri, goală, cu fotolii plasate mai mult sau mai puţin în cerc şi cu un foc bun arzând în cămin. Continuară aşa până la o încăpere lungă, cu mochetă cafenie, pe uşa căreia scria „Secretariat”, de fapt o anticameră, unde trei mămici cu periuţe la gât şi în tricou cu jachetă dactilografiau în linişte la lumina lămpii de birou. La celălalt capăt al încăperii, altă uşă, închisă,

nevopsită şi foarte murdară în jurul clanţei. Fără şild la broască. Doar găurile pentru şuruburi, observă el, şi urma locului unde fusese şildul. Deschizând uşa fără a ciocăni, Guillam îşi strecură capul prin crăpătura ei şi anunţă ceva cu glas scăzut. Apoi se retrase şi îl împinse repede pe Jerry înaintea lui: Jerry Westerby era admis în prezenţa şefului.

— A, formidabil, George, bună!

— Şi nu-l întreba despre nevastă-sa, îl avertiză Guillam repede, în şoaptă de-abia auzită, care îi bâzâi pentru o bună bucată de vreme după aceea lui Jerry în ureche.

Tată şi fiu? Genul acesta de relaţie? Muşchi şi creier? Mai exact ar fi, poate, fiul şi tatăl său adoptiv, ceea ce în această meserie este considerată legătura cea mai puternică.

— Bătrâne, murmură Jerry şi râse răguşit.

Prietenii, în Anglia, nu au un fel adevărat de a se saluta, şi aceasta cu atât mai puţin într-un sinistru birou funcţionăresc, în care nu există nimic atrăgător care să-i incite, în afară de o masă de lucru din scândură de brad. Pentru o fracţiune de secundă, Jerry îşi puse pumnul lui de jucător de crichet pe palma moale, şovăielnică a lui Smiley, apoi îl urmă cu paşi grei, la o distanţă respectuoasă, până în faţa focului, unde îi aşteptau două fotolii din piele veche, crăpată şi în care se şezuse mult. Din nou, în acest anotimp capricios, focul ardea în căminul victorian, dar foarte mic în comparaţie cu cel din sala de jocuri.

— Ce mai face Lucea? se interesă Smiley, umplând două pahare dintr-o carafă.

— Grozav.

— O, Doamne. Cred că ţi-a venit greu să pleci.

— O, nu! Formidabil. Noroc.

— Noroc.

Se aşezară.

— Şi de ce *formidabil,* Jerry? întrebă Smiley, ca şi cum „formidabil” era un cuvânt pe care nu-l cunoştea.

Nu se aflau hârtii pe birou şi camera era goală; mai mult ca un birou nefolosit, decât propriul său birou.

— Credeam că sunt terminat, explică Jerry. Telegrama m-a lăsat fără suflare. Mi-am zis: ei bine, Bill m-a prăjit. I-a prăjit pe toţi ceilalţi, aşa că, de ce nu şi pe mine?

— Da, spuse Smiley aprobator, ca şi cum împărtăşea dubiile lui Jerry, şi îl privi lung, o clipă, fără să-şi ascundă mirarea. Da, da, într-adevăr. Cu toate acestea, gândindu-ne mai bine, se pare că nu i-a prăjit pe Temporari. Am mers pe urmele lui până în cele mai ascunse cotloane ale Arhivelor, dar Temporarii erau clasaţi la rubrica „Contacte amicale”, în secţiunea „Probleme teritoriale”, într-o arhivă complet separată, în care el nu ar fi avut acces în mod normal. Nu înseamnă că nu te-a considerat suficient de important, se grăbi el să adauge, ci pur şi simplu pentru că Bill avea alte probleme mai importante în minte.

— Nu mor eu din atât, spuse Jerry zâmbind.

— Îmi pare bine, răspunse Smiley, fără să fi înţeles gluma. Se ridică pentru a umple paharele, apoi se apropie de şemineu şi, luând un vătrai de alamă, se apucă să aţâţe, gânditor, jăraticul. Lucea. Da. Eu şi Ann am fost acolo. Trebuie să fie vreo unsprezece, doisprezece ani de atunci. Ploua. Râse scurt, într-o adâncitură ticsită din celălalt capăt al încăperii, Jerry zări un pat îngust de campanie, cam scheletic, cu un şir de telefoane la căpătâi. Am fost la băi, mi-aduc aminte, continuă Smiley. Era la modă cura. Dumnezeu ştie ce cură făceam. Răscoli din nou jarul şi de data aceasta ieşiră limbi de foc, ornamentând contururile bucălate ale obrajilor lui rotunjori cu pete portocalii, iar lentilele groase ale ochelarilor lui păreau două mici bălţi aurii. Ştii că Heinrich Heine a avut o mare aventură acolo? O idilă? Cred că de aceea ne-am dus

şi noi acolo, dacă mă gândesc mai bine. Socoteam că ne face şi nouă bine.

Jerry mormăi ceva, neştiind prea bine, în clipa aceea, cine era Heine.

— S-a dus la băi, a băut apă minerală şi acolo a întâlnit o doamnă al cărei nume l-a impresionat într-atât, încât a obligat-o pe nevastă-sa să-l folosească de atunci încolo.

Flăcările mai pâlpâiră o clipă.

— Şi tu ai avut o aventură acolo, nu-i aşa?

— O chestie pasageră, nimic serios.

Beth Sanders, se gândi automat Jerry, în timp ce lumea lui se clătina, apoi îşi reveni. Nu putea fi decât Beth. Tatăl, general în retragere, prim-preşedinte al Curţii Comitatului.

Bătrâna Beth avea mai mult ca sigur câte o mătuşă în fiecare birou secret de la Whitehall.

Aplecându-se din nou, Smiley puse vătraiul într-un colţ, cu atenţie, ca şi cum ar fi depus o coroană.

— Nu suntem neapărat în competiţie cu afecţiunea. Pur şi simplu vrem să ştim unde o putem găsi. Jerry nu spuse nimic. Peste umăr, Smiley se uită la Jerry, iar Jerry îi zâmbi ca să-i facă plăcere. Numele femeii gândurilor lui Heine, ca să ştii şi tu, era *Irwin Mathilde,* reluă Smiley, iar zâmbetul lui Jerry se transformă într-un râs forţat. Da, trebuie să mărturisesc, sună mult mai bine în nemţeşte. Şi cu romanul cum stai, avansezi? Mi-ar părea rău dacă ţi-am alungat muza. Nu cred că mi-aş putea-o ierta, zău aşa.

— Nicio problemă, spuse Jerry.

— E gata?

— Ei, ştii cum e.

Pentru o clipă nu se mai auzi nimic în afară de ţăcănitul maşinilor de scris ale mămicilor şi de huruitul traficului din stradă.

— Ne vom recompensa când se va sfârşi cu toată istoria asta, spuse Smiley. Insist. Cum a fost cu Stubbs?

— Fără probleme.
— Am mai putea face ceva ca să-ţi uşurăm treaba?
— Nu cred.
De dincolo de anticameră se auziră zgomote de paşi. Toate în aceeaşi direcţie. Consiliul de război, îşi spuse Jerry, o adunare a clanurilor.
— Şi tu, cum stai? întrebă Smiley. Eşti, cum să zic, *pregătit?* Vrei s-o faci?
— Nicio problemă. De ce nu reuşesc să spun altceva? se întrebă el. Parcă sunt o placă de patefon uzată.
— Multora le lipseşte asta în zilele noastre. Voinţa. În special în Anglia. O mulţime de oameni văd în *îndoială* o atitudine filosofică legitimă. Se consideră mereu la mijloc, în timp ce, de fapt, nu se găsesc nicăieri. Nicio bătălie nu a fost vreodată câştigată de către spectatori, nu-i aşa? Noi ştim asta aici. Avem noroc. Lupta pe care o ducem a început în 1917, odată cu Revoluţia bolşevică. Nu s-a schimbat nimic de atunci.
Smiley îşi schimbase poziţia, în partea cealaltă a camerei, nu departe de pat. În spatele lui, o fotografie veche, cu granulaţie mare, strălucea la lumina focului. Jerry o observase de cum intrase. Acum, sub tensiunea momentului, se simţea obiectul unei duble scrutări: din partea lui Smiley şi din partea ochilor înceţoşaţi din fotografie, care sclipeau sub sticlă la lumina flăcărilor. Forfota pregătirilor se înteţea. Se auzeau voci, râsete, scaune care scârţâiau pe podea.
— Am citit undeva, spuse Smiley, cred că era o carte a unui istoric – american, în orice caz – care vorbea despre generaţii întregi, născute în închisoarea datornicilor şi care îşi duc viaţa încercând să-şi cumpere drumul spre libertate. Cred că şi noi suntem o astfel de generaţie. Ce zici? Trăiesc tot timpul cu sentimentul că datorez ceva. Tu nu? Am fost întotdeauna recunoscător acestui serviciu că

mi-a dat o şansă de a plăti. N-ai şi *tu* aceeaşi impresie? Nu cred că trebuie să ne fie teamă... să ne devotăm. Îţi par demodat?

Pe faţa lui Jerry nu se putea citi nimic. Întotdeauna uita această faţetă a lui Smiley când se afla departe de el şi îşi aducea aminte de ea întotdeauna prea târziu când era împreună cu el. Bătrânul George avea ceva de preot nerealizat, cu cât îmbătrânea, cu atât era mai perceptibil acest lucru. Părea să presupună că întreaga lume occidentală îi împărtăşea grijile şi că trebuia să o convingă să adopte un mod de gândire adecvat.

— În acest sens, cred că trebuie să ne felicităm pe bună dreptate că suntem puţin demodaţi...

Jerry nu mai putu să suporte.

— Măi omule, spuse el cu un râs forţat, înroşindu-se la faţă. Pentru numele lui Dumnezeu! îmi arăţi calea şi eu plec la drum. E bine? Tu eşti bufniţa, nu eu. Indică-mi mutările, şi eu joc. Lumea este plină până la refuz de intelectuali fără vlagă, înarmaţi cu cincisprezece argumente, care se bat cap în cap, ca să nu-şi sufle nasul. Nu mai avem nevoie de încă unul în plus. De acord? Zău, aşa e.

Un ciocănit scurt la uşă anunţă reapariţia lui Guillam.

— Pipele păcii sunt toate aprinse, şefule.

Spre surprinderea lui, în toiul acestor întreruperi, Jerry păru că surprinde termenul „afemeiat”, dar nu putea să-şi dea seama dacă era o aluzie în privinţa sa ori a poetului Heine. Nici că-i păsa cine ştie ce. Smiley ezită, se încruntă, apoi păru că revine la realitatea ce-l înconjura. Aruncă o privire spre Guillam, din nou spre Jerry, apoi ochii i se opriră asupra unui punct la patru, cinci metri distanţă, o atitudine rezervată universitarilor englezi.

— Păi, dacă e aşa, să mergem să întoarcem ceasul, spuse el cu glas vag.

În timp ce ieşeau toţi trei din cameră, Jerry se opri cu mâinile înfundate în buzunare, pentru a admira fotografia de pe perete, zâmbindu-i, cu speranţa că Guillam va întârzia şi el, ceea ce se şi întâmplă.

— Parcă şi-ar fi înghiţit ultimul bănuţ, spuse Jerry. Cine e?

— Karla, răspunse Guillam. L-a recrutat pe Bill Haydon. Agent rus.

— Ai zice că e nume de fată. Cum vine asta?

— E numele de cod al primei lui reţele. Mai e o şcoală de gândire care susţine că este numele singurei sale iubiri.

— Să-i fie de bine, spuse Jerry pe un ton indiferent, zâmbind în continuare, şi pomi alături de el către sala de jocuri.

Poate că în mod deliberat, Smiley o luase înainte, şi nu putea auzi ce vorbesc.

— Tot cu fata aia cam sărită eşti, cu flautista? întrebă Jerry.

— Nu mai e aşa sărită, spuse Guillam.

Mai făcură câţiva paşi.

— A şters-o? se interesă Jerry compătimitor.

— Cam aşa ceva.

— Şi el, *e-n regulă?* întrebă Jerry pe un ton total detaşat, făcând semn cu bărbia spre singuraticul din faţa lor. Mănâncă bine, se-mbracă bine, chestii d-astea?

— N-a fost niciodată atât de in formă ca acum. De ce?

— Întrebam şi eu, spuse Jerry, încântat.

De la aeroport, Jerry o sună pe fiica lui, Cât, lucru ce i se întâmpla foarte rar, dar de data aceasta se simţi nevoit s-o facă. Ştia că e pe cale să comită o greşeală chiar înainte de a introduce moneda în aparat, dar nu renunţă, şi nici vocea teribil de familiară a fostei lui neveste nu-l făcu să aibă reţineri.

— Dumnezeule mare, alo! Chiar eu sunt. Formidabil.

Ascultă: ce face Phillie?

Phillie era soţul ei, un funcţionar public aproape de anii de pensie, cu toate că era mai tânăr decât Jerry cu treizeci de vieţi anapoda.

— Foarte bine, mulţumesc, răspunse ea pe tonul acela glacial cu care fostele soţii îşi apără actualii parteneri de viaţă.

— Păi, mi-a trecut prin cap că aş putea schimba vreo două vorbe cu cât. Plec pentru câtva timp în Orient, mă înham din nou. Simţea că ar trebui să-şi ceară scuze. Ziarul are nevoie de un om acolo, spuse el, şi auzi pocnetul receptorului pe bufetul din hol.

Stejar, îşi aminti el. Cu picioarele răsucite. Altă rămăşiţă de la bătrânul Sambo.

— Tată?

— Bună! urlă el ca şi cum se auzea prost, ca şi cum l-ar fi luat prin surprindere. Cât? Alo, ascultă, *iubito,* ai primit cărţile mele poştale şi toate celelalte?

Ştia că le primise. Îi mulţumise regulat în scrisorile ei săptămânale.

Neauzind nimic în afară de „Tată” repetat pe un ton interogativ, Jerry o întrebă cu jovialitate:

— Mai colecţionezi mărci poştale, nu-i aşa? Pentru că acum mă duc mai încolo, ştii, în Extremul Orient.

Se anunţau decolări, aterizări, se schimbau lumi întregi, însă Jerry Westerby, vorbind cu fiica lui, rămânea nemişcat în mijlocul acestei agitaţii.

— Erai înnebunită după timbre, îi aminti el.

— Am şaptesprezece ani.

— Desigur, desigur, ce colecţionezi acum? Nu mai spune. Băieţi! Debordând de umor, o ţinea întruna pe acest ton, mutându-se de pe o gheată din piele pe alta, făcând glume şi râzând tot el. Ascultă, îţi trimit ceva bănuţi. Blatt & Rodney aranjează tot, un fel de cadou de

ziua ta şi de Crăciun la un loc, dar mai bine vorbeşte cu mama, înainte de a-i cheltui. Sau poate cu Phillie, ce? E un tip pe care te poţi bizui, nu-i aşa? Pune-l pe Phillie să se ocupe, e genul de lucruri în care-i place să-şi vâre nasul. Deschise uşa cabinei ca să se audă hărmălaie. Mi-e teamă că suntem chemaţi la avion, Cât, zbieră el, ca să acopere zgomotul. Fii atentă. Nu ceda prea uşor, înţelegi ce vreau să spun?

Se aşeză la coadă la bar, dar pentru puţin timp, întrucât, în ultimul moment, omul din el obişnuit cu Extremul Orient se trezi şi se duse vizavi, la cofetărie. Trecu ceva vreme până reuşi să capete un nou pahar cu lapte proaspăt de vacă. Stând la coadă, Jerry avu senzaţia că este urmărit. Nu e de mirare: pe un aeroport, toată lumea urmăreşte pe toată lumea, aşa că, ce naiba? se gândi la Orfană; ar fi dorit să fi avut timp să-şi găsească o fată înainte de a pleca. Măcar pentru a risipi amintirea neplăcută a despărţirii lor silite.

Smiley mergea pe jos, un bărbat scund, rotofei, în fulgarin. Cronicarii mondeni cu mai multă clasă decât Jerry, observând cu dibăcie cum înaintează prin străzile de lângă Charing Cross Road, ar fi recunoscut pe loc tipul: reprezentantul clasic al brigăzii de impermeabile, carne de tun pentru saunele mixte şi pentru librăriile cu cărţi porcoase. Aceste hoinăreli lungi deveniseră pentru el un obicei. Cu nou regăsită să energie putea umbla prin jumătate din Londra fără măcar să-şi dea seama. De la Cambridge Circus, acum când ştia scurtăturile, putea urma douăzeci de itinerarii diferite, fără să facă de două ori acelaşi drum. Alegând doar punctul de pornire, se lăsa ghidat de noroc şi de instinct, în timp ce o altă parte a minţii sale se afunda în zonele mai îndepărtate ale sufletului său. Dar în seara aceasta călătoria avea o direcţie, trăgându-l spre sud, apoi spre vest, iar Smiley îi

cedă. Aerul era umed şi rece, îngreunat de o ceaţă nemiloasă, ce nu văzuse niciodată soarele. Umblând, îşi luase propria insulă cu el, ticsită cu imagini, nu cu oameni. Ca un palton suplimentar, pereţii albi îl învăluiau în gândurile sale. Sub o poartă, doi asasini în haine de piele şopoteau; sub un felinar, un băiat cu părul negru strângea cu furie în mână o cutie de vioară. În faţa unui teatru, mulţimea care aştepta părea incandescentă în baia de lumină ce se reflecta de la marchiza de deasupra, iar ceaţa se încolăcea în jurul ei ca fumul unui foc nestins. Smiley nu pornise niciodată la o bătălie ştiind atât de puţine şi aşteptând atât de multe. Se simţea atras şi urmărit. Totuşi, atunci când obosea, când se oprea să-şi tragă sufletul o clipă şi se gândea la logica acţiunii sale, aceasta aproape îi scăpa. Se uită în urmă şi văzu fălcile rânjite ale eşecului gata să-l înhaţe. Privea înainte şi, prin lentilele aburite ale ochelarilor, distingea fantomele marilor speranţe dănţuind în ceaţă, îşi mijea ochii în jur şi ştia că nu era nimic pentru el acolo unde se afla. Totuşi mergea înainte fără suprema convingere. Nu servea la nimic să repete paşii care-l aduseseră până aici: filonul rus, amprenta armatei particulare a lui Karla, grija cu care se străduise Haydon să disimuleze toate acestea. Dincolo de limitele acestor raţiuni exterioare, Smiley percepea în eul său interior existenţa unui motiv mai întunecat, infinit mai obscur, unul pe care mintea sa raţională continua să-l refuze, îi spunea Karla şi este adevărat că undeva, înăuntrul său, ca o legendă uitată, ardea jarul urii faţă de un om care se pornise să distrugă templele credinţei lui intime, atâtea câte mai avea: serviciul pe care îl iubea, prietenii, ţara, concepţia sa privitoare la un echilibru rezonabil în treburile umane. Este adevărat că trecuseră o viaţă sau două de când, într-o înăbuşitoare închisoare indiană, doi bărbaţi fuseseră într-adevăr faţă în faţă,

Smiley şi Karla, despărţiţi de o masă de fier, deşi la vremea aceea Smiley nu avusese niciun motiv să ştie că se afla în prezenţa destinului său. Capul lui Karla se afla pe butuc la Moscova; Smiley căutase să-l încânte să vină în Occident, iar Karla păstrase tăcerea, preferând moartea sau ceva mai rău decât calea uşoară a dezertorului. Şi este adevărat că, din când în când, amintirea acelei întâmplări, a feţei nebărbierite a lui Karla şi a ochilor lui veşnic la pândă, a privirii întoarse în interior, îi reveneau ca un spectru acuzator în obscuritatea micului său birou, în timp ce dormea agitat pe patul lui de campanie.

Dar ura nu era cu adevărat un sentiment pe care putea să şi-l menţină multă vreme, doar dacă nu era cealaltă faţă a iubirii.

Se apropia de King's Road în Chelsea. Ceaţa era şi mai deasă datorită proximităţii fluviului. Deasupra lui, globurile felinarelor atârnau ca nişte lanterne chinezeşti printre ramurile golaşe ale pomilor. Maşinile treceau rar şi cu prudenţă pe acolo. Traversând, merse pe trotuar până în dreptul By water Street, dădu colţul şi intră pe această alee înfundată cu căsuţe frumoase având terasă şi faţadă dreaptă. Păşea cu discreţie acum pe trotuarul din stânga, la umbra maşinilor parcate. Era ora de cocteil, iar în alte ferestre vedea capete care râdeau şi strigau, cu guri tăcute. Pe unele le recunoştea, unora le dăduse chiar nume: Felix Motanul, Lady Macbeth, Pufăilă. Ajunse în dreptul casei sale. Pentru reîntoarcerea lor, ea pusese să fie vopsite obloanele în albastru şi aşa erau şi acum. Perdelele erau date la o parte, întrucât tot ea nu le putea suferi trase. Stătea singură la masa ei de scris şi se poate prea bine să fi compus această scenă special pentru el: nevasta frumoasă şi conştiincioasă, încheindu-şi ziua, pune la punct probleme administrative. Asculta muzică şi el prinse ecoul adus de ceaţă. Sibelius. Nu se pricepea la

muzică, dar îi cunoştea toate discurile şi, din politeţe, făcuse de mai multe ori aprecieri admirative la adresa lui Sibelius. Nu putea vedea gramofonul, dar ştia că se află pe jos, tot acolo unde i-l pusese lui Bill Haydon pe vremea când avusese o aventură cu el. Se întreba dacă dicţionarul german era lângă gramofon, împreună cu antologia ei de poezie germană. De câteva ori, în ultimii zece, douăzeci de ani, de obicei pe vremea împăcărilor, îşi manifestase dorinţa de a învăţa germana, astfel încât Smiley să-i poată citi cu voce tare.

În timp ce o urmărea, ea se ridică în picioare, traversă camera şi se opri în faţa frumoasei oglinzi aurite pentru a-şi aranja părul. Notele pe care şi le scria ei însăşi erau prinse în ramă. Ce-o fi fost de data aceasta? – se întrebă el. „Înjură garajul. Anulează dejunul Madeleine. Fă-l praf pe măcelar”. Câteodată, când situaţia era încordată, îi trimitea în felul acesta mesaje: „Forţează-l pe George să zâmbească, prefă-te că-ţi ceri scuze pentru greşeală”. În momentele rele, îi scria epistole întregi şi i le trimitea prin poştă, timbrate, pentru colecţia lui.

Spre surprinderea sa, stinsese lumina. Auzi cum trăgea zăvorul la uşa din faţă. „Dar lanţul? se gândi el automat. Întoarce de două ori yala. De câte ori să-ţi spun că broaştele sunt tot atât de slabe ca şi şuruburile cu care sunt prinse?” Ciudat, totuşi: crezuse că nu va pune zăvorul, în cazul în care el s-ar întoarce acasă. Apoi se aprinse lumina din dormitor şi îi zări silueta în geam, în timp ce, ca un înger, întindea braţele către perdele. Le trase aproape complet, se opri, şi pentru o clipă, el se temu că îl zărise, până când îşi reaminti miopia ei şi refuzul de a purta ochelari. Iese, îşi spuse el: se duce să se dichisească. O văzu întorcând puţin capul, ca şi cum i-ar fi adresat cineva câteva cuvinte. Îi văzu buzele mişcându-se, într-un surâs ghiduş, în timp ce braţele i se ridicară din

nou, de data aceasta spre ceafa, şi începu să-şi desfacă nasturele de sus de la halat, în acelaşi moment, deschizătura dintre perdele fu închisă brusc de alte mâini, nerăbdătoare.

„O, *nu,* se gândi Smiley, disperat. Te rog! Aşteaptă până plec!”

Pentru o clipă, poate mai mult, nemişcat, pe trotuar, se uită nevenindu-i să creadă la fereastra întunecată, până când furia, ruşinea şi în cele din urmă scârba de sine se revărsaseră în el ca o durere fizică; se întoarse şi o porni înapoi orbeşte către King’s Road. Cine o fi fost de data aceasta? Alt balerin imberb, îndeplinind cine ştie ce ritual narcisist? Afurisitul ei văr, Miles, politicianul de carieră? Sau vreun Adonis de-o noapte, luat pe sus de la cârciuma din apropiere?

Când sună telefonul direct, Peter Guillam se afla singur în sala de jocuri, uşor ciupit, tânjind deopotrivă după trupul lui Molly Meakin şi după reîntoarcerea lui George Smiley. Ridică receptorul imediat şi îl auzi pe Fawn, furios şi cu răsuflarea tăiată:

— L-am pierdut! urlă acesta. M-a tras în piept!

— Înseamnă că eşti un idiot nenorocit, îi răspunse Guillam cu satisfacţie în glas.

— Idiot, nici nu vreau să aud! Se îndreaptă către casă, da? Ritualul nostru obişnuit. îl aştept, mă ţin de-o parte, se întoarce către strada obişnuită, se uită la mine. Ca la un gunoi. *Gunoi* curat. Şi după aceea, mă trezesc singur. Cum o face? Unde se duce? Sunt prietenul lui, nu? Cine dracu’ îşi închipuie că este? auzi, năpârstoc umflat, îl omor!

Guillam pufni în râs şi închise telefonul.

Capitolul 6
Frost e pus pe jăratic

La Hong Kong era sâmbătă din nou, dar lumea uitase de taifun; era o zi fierbinte, limpede şi înăbuşitoare. La clubul din Hong Kong, o pendulă bătea cu seninătate creştină orele unsprezece, răsunând în liniştea lambriurilor ca nişte linguri scăpate pe dalele de piatră ale unei bucătării îndepărtate. Cele mai bune fotolii erau ocupate de cititorii ediţiei de joia trecută a ziarului *Telegraph,* care reproducea o imagine deosebit de deprimantă a mizeriei morale şi economice din patria lor.

— Lira a căzut din nou, mormăi un glas ursuz, pe lângă pipa pe care o strângea în dinţi. Electricienii, în grevă. Căile ferate, în grevă. Piloţii, în grevă.

— Cine mai *lucrează?* Asta este mai curând întrebarea, spuse altul, tot atât de morocănos.

— Dacă eram eu Kremlinul, aş fi zis că facem o *treabă* clasa întâi, spuse primul, lătrând cuvântul „treabă" pentru a-i da o notă de indignare militară şi, cu un oftat, comandă două pahare de martini sec.

Niciunul din cei doi nu avea mai mult de douăzeci şi cinci de ani, dar situaţia de patriot exilat în căutare de avere peste noapte te poate îmbătrâni foarte repede.

Clubul Corespondenţilor de Presă Străini cunoştea una dintre acele zile „cu uşile deschise", când ţărănoii depăşesc cu mult numărul ziariştilor. Fără bătrânul Craw care să-i ţină uniţi, Popicarii din Shanghai se dispersaseră şi chiar părăsiseră Colonia. Fotografii fuseseră atraşi la Phnom Penh de promisiunea vreunei noi mari bătălii, acum când anotimpul ploilor se încheiase. Cowboy-ul era la Bangkok, unde aştepta să reizbucnească tulburările studenţeşti. Luke era la birou, iar şeful lui, piticul, stătea pleoştit la bar, bosumflat, înconjurat de mahalagii britanici

zgomotoşi, în pantaloni negri şi în cămăşi albe, ce vorbeau despre cutia de viteze a unui 1100.

— Dar *rece* de data aceasta. Auzi? Rece-rece şi adu-o ţop-ţop.

Până şi Bilă Tare era tăcut. Era însoţit în dimineaţa aceasta de soţia sa, fostă profesoară la Şcoala Evanghelică din Borneo, o cotoroanţă uscată cu părul tuns băieţeşte şi cu şosete în picioare, care putea adulmeca păcatul înainte de a fi comis.

La vreo treizeci de kilometri spre est, pe Cloudview Road, la o distanţă de treizeci de cenţi cu mijloacele de transport în comun, în acel colţ de lume despre care se spunea că ar fi cel mai popular de pe întreaga planetă, la North Point, acolo unde oraşul începe să se umfle către Vârf, la etajul şaptesprezece al unui bloc înalt, la numărul 7A, Jerry Westerby stătea lungit pe saltea după un somn scurt, dar fără vise, fredonând, cu propriile cuvinte, melodia *Miami Sunrise* şi urmărind o fată frumoasă dezbrăcându-se. Salteaua avea doi metri şi zece în lungime, menită să fie folosită de-a latul de-o întreagă familie de chinezi şi, pentru întâia oară în viaţa lui, picioarele nu-i atârnau în gol. Era de sute de ori mai lungă decât patul pe care îl avusese la Scumpetea, chiar mai lungă decât patul din Toscana, deşi în Toscana nu contase, pentru că acolo avea o fată adevărată pe care să o încolăcească, şi cu o fată nu te întinzi în pat cât eşti de lung. În timp ce fata pe care o urmărea era încadrată într-o fereastră faţă în faţă cu a sa, la zece metri sau la zece kilometri prea departe de el, şi în fiecare dintre cele nouă dimineţi în care se trezise acolo ea se dezbrăcase şi se spălase în felul acesta, spre marele entuziasm, chiar în aplauzele lui Jerry. Când avea noroc, urmărea întregul ceremonial, din momentul în care îşi dădea capul într-o parte pentru a-şi lăsa părul să-i atârne până la brâu, până

când îşi înconjura, cast, trupul într-un cearşaf şi se alătura familiei ei de zece persoane din camera de alături, unde locuiau cu toţii. Ştia familia îndeaproape. Le cunoştea obiceiurile de spălat, gusturile în materie de muzică, de bucătărie, de amor, sărbătorile, certurile bruşte şi periculoase. Un singur lucru nu-l ştia cu siguranţă: dacă erau două fete sau una singură.

Dispăru, dar el continua să cânte. Se simţea plin de dorinţă, ca de fiecare dată când fie că trebuia să se prelingă pe furiş pe vreo stradă dosnică din Praga pentru a schimba pacheţele cu un tip împietrit de groază în pragul unei porţi, fie – cea mai grozavă ispravă a lui şi, pentru un Temporar, fără precedent – să vâslească vreo cinci kilometri într-o barcă înnegrită pentru a pescui un operator radio de pe o plajă de la Marea Caspică. Pe măsură ce menghina se strângea, Jerry îşi regăsea acea surprinzătoare stăpânire de sine, aceeaşi voioşie, aceeaşi agerime. Şi aceleaşi junghiuri de spaimă, ceea ce nu reprezenta neapărat o contradicţie. Azi e azi, îşi spuse el. Gata cu îmbrăţişările.

Erau trei cămăruţe, toate cu parchet pe jos. Acesta era primul lucru pe care îl observase în fiecare dimineaţă, pentru că nu exista niciun fel de mobilă, în afară de saltea, de scaunul de bucătărie şi de masa pe care stătea maşina de scris, o singură farfurie, care servea drept scrumieră, precum şi calendarul cu femei goale, în stil 1960, pe care se vedea o roşcată care-l pierduse de mult pe vino-ncca’ Cunoştea exact genul: ochi verzi, plină de draci şi o piele atât de sensibilă, că arăta ca un câmp de bătălie de fiecare dată când o atingeai cu degetul. Mai adăugaţi un telefon, un patefon vechi, doar pentru discuri cu turaţie 78, şi două pipe autentice pentru opiu, suspendate cu cuie zdravene, şi aveţi inventarul complet al bunurilor şi al intereselor lui Pupă-l-Moartea, acum în Cambodgia, de la

care Jerry închinase apartamentul. Şi sacul cu cărţi, al lui personal, în afară de saltea.

Patefonul se oprise. Bărbatul se ridică voios în picioare, strângându-şi sarongul improvizat în jurul mijlocului. În timpul acesta telefonul începu să sune, aşa că se aşeză din nou, trase de cordonul aparatului şi îl târî către el prin toată camera. Era Luke; ca de obicei, voia să joace.

— Iartă-mă bătrâne. Scriu un articol. Încerc să joc whist solo.

Făcând numărul de la ora exactă, Jerry auzi un cârâit chinezesc, apoi un cârâit englezesc şi îşi potrivi ceasul la secundă. Se duse la patefon şi puse din nou placa cu *Miami Sunrise,* dând sunetul la maximum. Era singurul lui disc, dar îneca bolborositul aparatului inutil de aer condiţionat. Fredonând în continuare, deschise singurul şifonier şi dintr-o valiză de piele, de pe podea, scoase racheta de tenis îngălbenită a tatălui său de prin anii ’30, cu iniţialele S.W. scrise cu cerneală pe mâner. Deşurubându-i braţul, scoase din scobitură patru role de film miniaturale, un tampon de vată cenuşie şi un vechi aparat foto miniaturizat, cu un cordon de măsurat distanţa, preferat de conservatorul din el modelelor mai sofisticate pe care meşterii de la Sarratt încercaseră să i le bage pe gât. Vârând un film în aparat, reglă viteza şi încercă de trei ori deschiderea obiectivului pe sânul roşcatei, înainte de a se duce la bucătărie, târşâindu-şi sandalele, unde îngenunche cu devoţiune în faţa frigiderului şi desfăcu cravata clubului Free Forresters care ţinea uşa închisă. Cu un zgomot îngrozitor de sfâşiere, îşi trecu unghia degetului mare de la mâna dreaptă de-a lungul fâşiei de cauciuc putrezit, scoase trei ouă şi legă din nou cravata. Aşteptând să fiarbă, se duse alene la fereastră, îşi sprijini coatele de canat, privind cu tandreţe prin plasa ferestrei la acoperişurile dragi care coborau ca

nişte trepte uriaşe, către buza mării.

Acoperişurile reprezentau ele însele o civilizaţie, o serie de scene uluitoare de luptă pentru supravieţuire, împotriva dezlănţuirii oraşului. În incintele lor încercuite cu sârmă ghimpată, sclavii munceau pe brânci la confecţionarea hanoracelor, se celebrau servicii religioase, se juca mah-jong, prezicătorii ardeau tămâie, consultând volume groase, cafenii. În faţa lui, se întindea o adevărată grădină, amenajată cu pământ adus pe furiş. Dedesubt, trei bătrâne îndopau căţeluşi Chow-Chow pentru supă. Erau şcoli de dans, de lectură, de balet, de recreere şi de lupte, erau şcoli unde se studia cultura şi minunile lui Mao, iar în această dimineaţă, în timp ce fierbeau cele trei ouă ale lui Jerry, un bătrân îşi termina lunga serie de mişcări de gimnastică, înainte de a-şi desface scaunul pliant, pe care se aşeza în fiecare zi, pentru a citi *Gândirea* marelui om. Săracii mai avuţi, dacă nu beneficiau de acoperiş deasupra capului, îşi construiau cuiburi de ciori ameţitoare, de şaizeci de centimetri pe doi metri cincizeci, instalate pe console improvizate puse pe podeaua camerei lor de primire. Pupă-l-Moartea susţinea că aveau loc tot timpul sinucideri. Asta îl fascina acolo, după cum spunea el. Când nu se deda la păcate trupeşti, îi plăcea să se aplece pe fereastră cu Nikonul în mână în speranţa că va surprinde o sinucidere, dar nu reuşise niciodată. Jos, la dreapta, era un cimitir, ceea ce, potrivit lui Pupă-l-Moartea, aducea ghinion şi făcea chiria să scadă cu câţiva dolari.

În timp ce mânca, telefonul sună din nou.

— Ce articol? întrebă Luke.

— Târfele din Wanchai l-au răpit pe Marele Moo, spuse Jerry. L-au dus în insula cioplitorilor de piatră şi cer o răscumpărare.

În afară de Luke, telefonau în general femeile lui Pupă-l-Moartea, dar nu se mulţumeau cu Jerry în locul lui.

Duşul nu avea perdea, aşa că Jerry trebuia să stea pe vine într-un colţ pardosit cu dale, ca un boxer, ca să nu inunde camera de baie. Revenind în încăpere, îşi puse costumul, luă un cuţit de pâine şi numără douăsprezece şipci de parchet, începând din colţul camerei. Cu lama cuţitului o scoase pe cea de a treisprezecea. Într-o adâncitură, scobită în temelia ce părea dată cu gudron, se afla o pungă de plastic în care era o legătură de dolari americani, în bancnote mari şi mici, un paşaport de scăpare, un permis de conducere şi o carte de credit pentru călătorii cu avionul, pe numele de Worrell, antreprenor, plus un pistol de calibru mic, pe care, în ciuda tuturor regulamentelor Prăvăliei, Jerry şi-l procurase de la Pupă-l-Moartea, care nu ţinea să-l ia cu el în călătorie. Din această casetă cu comori, extrase cinci bancnote de câte o sută de dolari şi, lăsând restul intact, puse la loc şipca de parchet. Înfundă aparatul fotografic şi două filme de rezervă în buzunare, apoi ieşi fluierând pe palierul minuscul. Uşa sa de la intrare era apărată de un grilaj vopsit în alb, care ar fi rezistat unui spărgător profesionist nouăzeci de secunde. Jerry forţase broasca într-o zi, când nu avea ceva mai bun de făcut, şi exact atâta îi trebuise ca s-o deschidă. Apăsă butonul liftului, care urcă plin de chinezi; ieşiră toţi din cabină. Aşa se întâmpla de fiecare dată. Jerry pur şi simplu era prea mare pentru ei, prea urât şi prea străin.

După o scenă ca aceasta, se gândi Jerry cu voioşie forţată, când se aruncă în obscuritatea totală a autobuzului care mergea în oraş, copiii Sfântului Gheorghe porniseră să salveze Imperiul.

„Timpul folosit pentru pregătiri nu este niciodată timp pierdut”, proclama o maximă a Grădiniţei cu privire la contrasupra veghere.

Uneori, Jerry devenea un om de la Sarratt şi nimic mai

mult. În firea obişnuită a lucrurilor, s-ar fi putut duce direct la destinaţie: avea tot dreptul. Tot în firea obişnuită a lucrurilor, nu exista niciun motiv pe lumea aceasta – mai ales după zaiafetul din noaptea trecută – pentru care Jerry să nu fi luat un taxi care să-l lase la scară, să nu intre voios, să-l înfrunte pe noul său prieten intim şi cu asta să isprăvească. Dar aceasta nu era în firea obişnuită a lucrurilor şi, potrivit folclorului de la Sarratt, Jerry se apropia de clipa operaţională a adevărului; clipa când uşa din spate se trântea în urma lui cu putere, după care nu mai exista ieşire înapoi, ci numai înainte. Clipa în care fiecare dintre cei douăzeci de ani de meserie se trezeau în el şi strigau „prudenţă”. Dacă avea să cadă în cursă, acolo era locul unde îi fusese întinsă. Chiar dacă i-ar fi cunoscut traseul dinainte, posturile fixe ar fi fost dispuse în drumul său în automobile, în spatele ferestrelor, iar echipele de supraveghere ar fi fost ataşate persoanei sale în caz de neîndemânare sau de divergenţă. Dacă exista o ultimă ocazie de a încerca apa înainte de a sări, aceasta era acum. Noaptea trecută, în aceste diverse locuri rău famate, ar fi putut să fie urmărit de sute de îngeri locali şi tot n-ar fi fost sigur că el era cel hăituit. Dar aici putea să se plimbe în zigzag şi să numere umbrele: aici, în teorie, cel puţin, avea o şansă să afle.

Aruncă o privire la ceas. Exact încă douăzeci de minute şi chiar în pas chinezesc, nu european, avea nevoie de şapte. Aşa că hoinări, dar nu oricum. În alte ţări, în aproape orice loc de pe lume în afară de Hong Kong, şi-ar fi permis mult mai mult timp. În spatele cortinei de fier, spunea înţelepciunea populară a Sarratt-ului, o jumătate de zi, preferabil chiar mai mult. Şi-ar fi pus o scrisoare la poştă, doar ca să poată merge până la jumătatea străzii, să se oprească brusc în faţa cutiei poştale şi să se întoarcă pe unde venise, verificând picioarele care ezitau şi feţele

care se întorceau, căutând formaţia clasică, un al doilea de partea aceasta, un al treilea pe celălalt trotuar şi un filator care pluteşte înaintea ta.

Dar, paradoxal, cu toate că în dimineaţa de faţă îşi luase cu zel toate aceste precauţii, o altă parte din el îi spunea că-şi pierdea timpul: ştia că, în Orient, unul care nu avea ochii traşi putea trăi toată viaţa în acelaşi cvartal de case şi să nu aibă nici cea mai mică noţiune în legătură cu tic-tacul secret din pragul casei sale. La fiecare colţ al tuturor străzilor pe care mergea, gemând de oameni, aşteptau bărbaţi, trândăvind şi pândind, ocupaţi cu înverşunare să nu facă nimic. Cerşetorul care brusc îşi întindea braţele şi căsca, micul lustragiu infirm care se apleca spre picioarele ce-i alunecau şi nereuşind să le prindă pocnea dosul periilor sale; gloaba bătrână ce vindea pornografie birasială şi îşi făcea mâna pâlnie la gură ca să strige o vorbă către schelăria de bambus de deasupra sa; cu toate că Jerry îi înregistrase în minte, erau tot atât de obscuri astăzi, pe cât erau când sosise pentru prima oară în Extremul Orient... să tot fi fost vreo douăzeci de ani? Doamne iartă-ne! Douăzeci şi cinci de ani. Proxeneţi? Vânzători de bilete de loterie? Traficanţi de droguri întinzând pacheţelele lor de hârtie colorată – „galben doi dolari, albastru cinci dolari? Tu gonit dragonul, o doză rapidă?” Sau cei care comandau câte un bol de orez de la chioşcurile cu mâncare ce se aflau pe parcurs? în orient, bătrâne, a supravieţui înseamnă a şti că nu ştii.

Se servea de cele reflectate în marmura lucioasă care îmbrăca magazinele: raioane de chihlimbar, raioane de jad, tăbliţe cu cărţi de credit, aparate electrice şi piramide de valize negre, pe care nimeni nu părea să le care niciodată. La Cartier, o fată frumoasă aranja perle pe o tăbliţă învelită în catifea, *culcându-le peste ziuă.* Simţindu-i prezenţa, îşi ridică privirea către el; iar în Jerry, în ciuda

preocupărilor sale, bătrânul Adam avu o tresărire. Dar o privire scurtă către surâsul său degajat şi costumul tocit şi către ghetele lui din piele îi spuse fetei tot ceea ce dorea să ştie: Jerry Westerby nu era un potenţial client. Ştiri în legătură cu lupte recente, observă Jerry, trecând prin faţa unui stand de ziare. Presa în limba chineză avea fotografii pe prima pagină cu copii decimaţi, mame care urlau şi soldaţi cu căşti de tip american. Că era în Vietnam, sau în Cambodgia, sau în Coreea, ori în Filipine, Jerry n-ar fi putut spune. Caracterele roşii de pe manşetă aveau efectul stropilor de sânge. Poate că Pupă-l-Moartea era într-un moment norocos.

Băuse noaptea trecută şi-i era sete. Jerry traversă Mandarinul şi se aruncă în clarobscurul barului Captain's, dar nu bău decât apă la toaletă pentru bărbaţi. Întors în hol, cumpără un exemplar din *Time,* dar nu-i plăcu cum se uitau la el paznicii în haine civile şi plecă. Intrând din nou în mulţime, se îndreptă agale spre clădirea poştei, construită în 1911 şi demolată mai târziu, dar pe vremea aceea o vechitură hidoasă, înfrumuseţată de betonul dizgraţios al clădirilor din jurul ei. Apoi reveni pe sub arcade în Pedder Street, trecând pe sub un pod de tablă ondulată verde, unde sacii de corespondenţă zăceau ca nişte curcani pe şipca unui coteţ. Revenind pe unde mai trecuse, traversă până la Connaught Centre, folosind pasarele pentru a îngusta câmpul vizual.

În holul de oţel strălucitor, o ţărancă freca cu o perie de sârmă canelurile unei scări rulante oprite, iar la mezanin, un grup de studenţi chinezi admirau respectuoşi „Ovalul cu puncte” al lui Henry Moore. Privind în urma sa, Jerry zări cupola maronie a vechiului Palat de Justiţie, ce părea un pitic alături de zidurile în stup de albine ale Hiltonului: *Ministerul Public contra Westerby,* gândi el, „şi deţinutul este acuzat de şantaj, corupţie, inducere în eroare şi alte

câteva la care ne gândim înainte de trecerea zilei” Portul era plin de ambarcaţiuni, majoritatea de mici dimensiuni. Mai departe, Noile Teritorii, ciuruite de excavaţii, încercau în zadar să se arate prin norii de ceaţă pământii. La picioarele lor, noi antrepozite şi coşuri de fabrică zvârleau un fum maroniu.

Făcând calea-ntoarsă, trecu prin faţa marilor întreprinderi comerciale scoţiene, Jardines, Swire, şi observă că uşile lor erau zăvorâte. Trebuie să fie vreo sărbătoare, îşi zise el. De-a noastră, de-a lor? în Statuie Square se desfăşura tacticos un carnaval cu fântâni, cu umbrele de soare, cu vânzători de Coca-Cola şi în jur de o jumătate de milion de chinezi, care stăteau în grupuri sau treceau pe lângă el asemenea unei armate desculţe, aruncând priviri rapide, minunându-se de înălţimea lui neobişnuită. Difuzoare, ciocane pneumatice, muzică tânguitoare. Traversă Jackson Road şi zgomotul scăzu întrucâtva. În faţa lui, pe un gazon perfect englezesc, se plimbau cincisprezece siluete îmbrăcate în alb. Meciul de crichet zilnic de-abia începuse. La recepţie, un tip deşirat şi dispreţuitor, cu o caschetă demodată, îşi potrivea mănuşile. Oprindu-se, Jerry urmări jocul cu un zâmbet drăgăstos. Cel de la serviciu lansă mingea. Nu prea rapid, cu puţin efect spre dreapta, din cauza terenului umed. Apărătorul făcu o mişcare graţioasă, rată şi lovi prin ricoşeu în ralanti. Jerry prevăzu o partidă interminabilă şi plictisitoare, fără aplauze. Se întrebă cine joacă cu cine şi ajunse la concluzia că era mafia obişnuită de pe Vârf, care juca împotriva ei însăşi. La dreapta, de partea cealaltă a drumului, se ridica Banca Chinei, un cenotaf imens cu caneluri festonate de lozinci roşii proclamând dragoste neţărmurită pentru Mao. La baza ei, lei de granit contemplau cu o privire goală mulţimile de chinezi în cămăşi albe ce se fotografiau unii pe alţii, sprijiniţi de

coapsele acestora.
Dar banca de care se interesa Jerry se afla exact în spatele jucătorului de crichet. Un pavilion britanic flutura pe acoperiş, iar în dreptul ei staţiona, fără grijă, o camionetă blindată. Uşile erau larg deschise, iar tăbliile lor lustruite străluceau ca aurul fals. În timp de Jerry îşi continua drumul său în arc de cerc, târşâindu-şi picioarele către bancă, un grup de gardieni cu caschetă, escortaţi de indieni înalţi, înarmaţi cu puşti de calibru mare, îşi făcură brusc apariţia din obscuritatea clădirii şi coborâră cu grijă, pe scările late, trei casete negre cu bani, de parcă erau Sfintele Moaşte. Camioneta blindată se îndepărtă şi pentru o clipă cumplită Jerry avu viziunea uşilor băncii închizându-se după plecarea ei.
Nu era o viziune logică. Nicio viziune nervoasă. Pur şi simplu, timp de o clipă, Jerry se aşteptă să se confrunte cu acelaşi pesimism cunoscut cu care un grădinar prevede o perioadă de secetă; sau cu care un atlet se aşteaptă la o entorsă tâmpită în ajunul marii competiţii; sau cu care un agent cu douăzeci de ani de meserie în spate prevede pur şi simplu o nouă şi neaşteptată decepţie. Dar uşile rămaseră deschise şi Jerry viră la stânga. Acordă gardienilor timp să se relaxeze, îşi spuse el. Să însoţească atâta bănet trebuie că-i făcuse nervoşi. Vor avea privirea prea vigilentă, îşi vor aminti anumite detalii.
Întorcându-se din drum, începu să se plimbe alene, visător către Hong Kong Club: porticuri în stil Wedgwood, storuri cu dungi şi miresme de mâncare englezească sleită. Acoperirea nu este o minciună, vi se spune. Acoperirea este ceea ce crezi, acoperirea este ceea ce eşti. *Sâmbătă dimineaţa, dl Gerald Westerby, nu foarte distinsul ziarist, se îndreaptă către adăpătoarea sa preferată*... Pe scările clubului, Jerry se opri, îşi pipăi buzunarele, apoi făcu stânga-mprejur şi pomi hotărât spre

destinaţia sa, parcurgând două lungimi ale pieţei, în timp ce pândea pentru o ultimă oară paşii ezitanţi şi privirile întoarse în altă parte. *Dl Gerald Westerby, descoperind că nu are bani lichizi suficienţi pentru sfârşitul de săptămână, se hotărăşte să facă o vizită rapidă la bancă.* Cu puştile de calibru mare purtate neglijent pe umăr, gărzile indiene îl examinară cu un aer absent.

Doar că dl Gerald Westerby nu făcu acelaşi lucru!

Blestemându-se pentru că fusese atât de idiot, Jerry îşi aminti că era trecut de orele douăsprezece şi că la douăsprezece fix sălile băncii se închideau. După ora aceea, rămâneau deschise doar cele de la etaj, şi ţinând seama de acest amănunt, îşi întocmise şi el planul.

„Destinde-te, gândi el. Gândeşti prea mult. Nu gândi: *acţionează. La început a fost acţiunea.* „Cine îi spusese asta mai de mult? Bătrânul George, pentru numele lui Dumnezeu, citându-l pe Goethe. Dintre toţi, tocmai el să o spună.

În momentul în care intră, îl cuprinse o vagă disperare şi ştia că era vorba despre teamă. Îi era foame. Era obosit. De ce-l lăsase George singur? De ce trebuie să facă totul el însuşi? înainte de cădere, i-ar fi plasat dădace înaintea lui – chiar pe cineva în interiorul băncii –, pentru cazul în care s-ar fi ivit o neplăcere. Ar fi fost şi o echipă de recepţie, să ia caimacul prăzii chiar înainte ca el să fi părăsit clădirea, şi o maşină cu care să se salveze în cazul în care trebuia să o şteargă în ciorapi. Iar la Londra – se gândi el cu tandreţe pentru a nu vorbi cu voce tare – ar fi fost dragul de Bill Haydon – nu-i aşa? –, ca să transmită totul ruşilor. Dumnezeu să-l ierte. Gândind astfel, Jerry îşi impuse o halucinaţie extraordinară, rapidă ca flash-ul unui aparat foto, şi care se stinse tot atât de repede. Dumnezeu îi răsplătise rugăciunile, gândi el. Bunele vremuri de altă dată se întorseseră în sfârşit, iar strada se însufleţise de

giumbuşlucurile unei trupe de actori de mâna a doua, în spatele său, se oprise un Peugeot albastru şi două feţe palide cu cefe de taur stăteau înăuntru studiind pronosticurile pentru cursele de la Happy Valley. Antenă radio, tot dichisul, în stânga lui, se fâţâiau două matroane americane, încărcate cu aparate foto şi cu ghiduri turistice, având obligaţia precisă să observe. Iar din bancă, în timp ce trecea cu pas vioi pe sub portal, apăru o pereche de oameni de finanţe gravi, purtând în priviri acea expresie severă pe care o arborează câteodată filatorii ca să descurajeze ochii prea curioşi.

„Senilitatea, asta e, îşi spuse Jerry. Ai început coborâşul, nu e nicio îndoială, bătrâne. Răsfăţul şi spaima te-au îngenuncheat”. Urcă dintr-un salt ultimele trepte, vesel ca un măcăleandru într-o zi caldă de primăvară.

Holul era mare cât o gară, iar muzica transmisă la difuzor – tot atât de marţială. Partea în care se aflau ghişeele era barată şi nu se vedea ţipenie de om, nici măcar fantoma vreunui funcţionar. Liftul era o colivie aurită cu o scuipătoare umplută cu nisip, pe post de scrumieră, dar, când se ajungea la etajul nouă, toată monumentalitatea scărilor dispărea. Spaţiul însemna bani. Un coridor strâmt, vopsit în crem, ducea la un birou de recepţie gol. Jerry înaintă cu pas sigur, observând în trecere ieşirea în caz de pericol şi liftul de serviciu, pe care ursarii i-l indicaseră pentru a-i fi la îndemână în caz că trebuia să o şteargă urgent. Ciudat cum de ştiau atât de multe, gândi el, cu atât de puţine resurse; trebuie că dezgropaseră de pe undeva un plan al clădirii. Pe contoar, o tăbliţă din lemn de tec indica: Serviciul Depuneri – Informaţii. Lângă el, o carte de buzunar veche, de citit în stele, deschisă şi plină de adnotări. Dar nici urmă de recepţioneră, căci sâmbetele nu erau precum celelalte zile. Sâmbătă, îi spuseseră ei, treci ca prin brânză. Se uită

bucuros în jur, fără să aibă nimic pe conştiinţă. Un al doilea coridor mergea de-a latul clădirii. Uşi de birouri pe stânga, pereţi despărţitori umezi, acoperiţi cu vinilin, pe dreapta. Din spatele acestor pereţi se auzea ţăcănitul leneş al unei maşini de scris electrice, ca şi cum cineva ar fi dactilografiat un document legal, precum şi vorba tărăgănată de sâmbătă a unor secretare chinezoaice care n-aveau mare lucru de făcut decât să aştepte masa de prânz şi după-amiaza liberă. Erau patru uşi cu geam mat şi cu câte un vizor cât o monedă, prin care puteai vedea înăuntru şi în afară. Jerry o luă încet pe coridor în sus, uitându-se prin fiecare vizor ca şi cum asta l-ar fi recreat, cu mâinile în buzunare, surâzând prosteşte. Al patrulea la stânga, îi spuseseră ei, o uşă, o fereastră. Un funcţionar trecu pe lângă el, apoi o secretară în pantofi cu tocuri nostime, care ţăcăneau. Dar Jerry, deşi îmbrăcat mai prost, era european şi purta costum, aşa că nu-l interpelă nimeni.

— Bună, copii, mormăi el, şi i se răspunse cu „Bună ziua, domnule”.

Existau zăbrele de fier la capătul coridorului şi zăbrele de fier la ferestre. O lampă albastră era fixată pe plafon, fără îndoială din motive de securitate, dar nu ştia pentru ce: foc, siguranţa locului, habar n-avea, ursarii nu-i spuseseră nimic de lampă, iar pocnitorile şi bubuiturile nu reprezentau specialitatea lui. Prima încăpere era un birou, gol, cu excepţia câtorva trofee sportive prăfuite, aşezate pe pervazul ferestrei, şi a unui ecuson brodat cu însemnele clubului sportiv al băncii pe peretele de placaj cu ţinte. Trecu pe lângă o grămadă de cutii de fructe, pe care scria „Succesiuni” Păreau ticsite cu acte şi cu testamente. Tradiţionala zgârcenie a vechilor întreprinderi comerciale chineze, conservatoare încăpăţânate. Un aviz de pe perete anunţa „Privat”, iar altul – „Nu se primesc vizite

neanunţate”.

Cea de-a doua uşă dădea spre un coridor şi spre o mică arhivă, în care, de asemenea, nu se găsea nimeni. A treia era toaleta „Rezervată pentru Direcţiune”, iar a patra avea un avizier pentru personal, montat alături, un bec roşu fixat pe tocul uşii şi o plăcuţă faţoasă pe care scria cu retraset „J. Frost, Şef adjunct, Serviciul Succesiuni, Nu se primesc vizite neanunţate, Nu intraţi când e becul APRINS” Dar becul nu era APRINS, iar prin vizorul cât o monedă se vedea un bărbat singur, aşezat la biroul său, unica lui tovărăşie fiind o grămadă de dosare şi rulouri de hârtie scumpă prinse cu mătase verde după tipicul documentelor legate englezeşti, precum şi două televizoare cu circuit închis pentru cotaţiile de bursă, ambele stinse, şi o vedere către port, obligatorie pentru imaginea funcţionarului superior, tăiate în fâşii cenuşiu-închis de indispensabilele storuri veneţiene. Un bărbat scund, rotofei, prosper, strălucind în costumul lui sport de pânză verde, lucra mult prea conştiincios pentru o zi de sâmbătă. Fruntea îmbrobonată de sudoare, semiluni negre la subsuori şi – potrivit ochiului expert al lui Jerry – imobilitatea de plumb a bărbatului care îşi revine încet după o noapte de orgie.

O cameră pe colţ, se gândi Jerry. O singură uşă, asta. Un brânci şi poţi s-o ştergi. Aruncă o ultimă privire în sus şi în jos pe coridorul gol. Jerry Westerby, în scenă, gândi el. Dacă nu poţi vorbi, dansează. Uşa cedă imediat. Intră vesel în birou, arborând cel mai încântător zâmbet timid.

— Hei, Frostie, bună, *formidabil.* Am sosit prea devreme sau prea târziu? Bătrâne... auzi... ce chestie *extraordinară* acolo, pe coridor... era gata-gata să mă împiedic de ele... o grămadă de cutii de fructe pline cu hârţoage. „Cine o fi clientul lui Frostie?” m-am întrebat. Firma Cox, exportatoare de mere Pippin? Sau Frumoasa din Bath? Cred că mai curând Frumoasa din Bath, după cum te

cunosc. Mi s-a părut destul de caraghios, după nebuniile de azi-noapte prin cârciumi şi pe la curve.

Aceste vorbe, oricât de şoptite i s-ar fi părut unui Frost înmărmurit, îi fură suficiente pentru a ajunge în cameră, cu uşa închisă bine după el, în timp ce spatele lui lat masca singurul vizor, iar sufletul lui trimitea cuvinte de gratitudine celor de la Sarratt, care asiguraseră o aterizare fără incidente, şi rugi fierbinţi către Creator, implorându-l să-l ajute.

Un moment oarecum teatral urmă intrării lui Jerry. Frost îşi ridică încet capul, cu ochii pe jumătate închişi, ca şi cum l-ar fi deranjat lumina, ceea ce era probabil adevărat. Zărindu-l pe Jerry, tresări, întoarse capul, apoi se uită din nou la el pentru a se asigura că era Westerby în carne şi oase. Îşi şterse fruntea cu batista.

— Iisuse, spuse el. E piscul lui. Ce dracu' faci aici, măi aristocrat scârbos?

La care Jerry, tot în dreptul uşii, îi răspunse cu un alt zâmbet larg, ridicând o mână ca pieile roşii drept salut, reţinând, în acelaşi timp, cu precizie punctele delicate: cele două telefoane, cutia cenuşie a interfonului şi un seif, cu o gaură pentru cheie, dar fără cifru.

— Cum ţi-au dat drumul înăuntru? Cred că le-ai fluturat titluri pe sub nas. Ce-ţi veni să dai buzna aici? Nici pe jumătate atât de nemulţumit pe cât voiau s-o spună vorbele lui, Frost îşi părăsi locul de la birou şi se apropie cu paşi nesiguri. Asta nu e casă de curve, cred că ştii. E o bancă respectabilă, mai mult sau mai puţin.

Ajungând în dreptul muntelui de om care era Jerry, îşi înfipse mâinile în şold şi îl privi, scuturând din cap uimit. Apoi îl bătu cu palma pe braţ, îi trase un cot în burtă, dând din cap în continuare.

— Măi beţivule, stricatule, afemeiatule, libidinosule...

— Ştirist, îi suflă Jerry.

Frost nu avea mai mult de patruzeci de ani, dar natura îi imprimase semnele şi mai necruţătoare ale meschinăriei, precum grija exagerată de şef de raion pentru manşete şi unghii şi un anumit mod de a-şi umezi buzele pe care nu uita să şi le ţuguie. Ceea ce îl mai salva era un simţ evident al umorului, care se căţăra pe obrajii lui umezi ca o rază de soare.

— Ia, spuse Jerry. Otrăveşte-te.

Şi-i întinse o ţigară.

— Hristoase, spuse Frost din nou, şi cu o cheie prinsă în lanţ deschise un bufet de modă veche, din lemn de alun, plin de oglinzi şi de şiruri de beţe de cocteil cu cireşe artificiale şi de halbe haioase cu fete goale şi cu elefanţi roz.

— Un Bloody Mary?

— Bloody Mary să fie, bătrâne, curge uns pe gât, îl asigură Jerry.

Pe lanţ, o cheie Chubb de alamă. Seiful era tot un Chubb, un model cu un medalion aurit, cam obosit, pe fundalul vopselei ce fusese verde odinioară.

— Băi, berbanţilor cu sânge albastru, să ştiţi de la mine, spuse Frost în timp ce turna şi amesteca ingredientele ca un chimist, dacă nu ştiţi voi tractirurile, cine să le ştie? Poate să vă arunce omul drept în Salisbury Plain, legaţi la ochi, şi-mi închipui că găsiţi un bordel cât ai zice peşte. Natura mea sensibilă de fecioară neprihănită a fost din nou agresată puternic azi-noapte. Zdruncinată până în plăpândul şi micuţul meu rărunchi, aşa a fost... n-am mai pomenit!... Scot eu de la tine câteva adrese, când mă fac bine. Dar mă îndoiesc că-mi mai revin vreodată.

Apropiindu-se alene de biroul lui Frost, Jerry frunzări distrat corespondenţa acestuia, apoi începu să se joace cu butoanele interfonului, împingându-le în sus şi în jos, unul câte unul, cu arătătorul lui enorm, dar neprimind niciun

răspuns. Un buton separat purta inscripţia „Ocupat". Apăsându-l, Jerry văzu un licăr roz în vizor, iar lumina roşie se aprinse pe coridor.

— Iar fetele alea, spuse Frost cu spatele către Jerry, agitând sticla cu suc de roşii. Ce carte ştiu! Nebunie, nu alta! Râzând încântat, Frost înaintă în încăpere întinzând paharele. Cum le chema? Of, Doamne, Doamne!

— Şapte şi douăzeci şi patru, spuse Jerry pe un ton absent.

Se aplecă în timp ce vorbea, căutând butonul de alarmă, care ştia că trebuie să fie undeva pe birou.

— Şapte şi douăzeci şi patru! repetă Frost, în al nouălea cer. Câtă poezie! Ce memorie!

La nivelul genunchiului, Jerry găsi o cutie cenuşie prinsă în şuruburi de cadrul unui sertar. Cheia era pusă vertical, în poziţia închis. O scoase şi-i dădu drumul în buzunar.

— Am spus, ce memorie minunată, repetă Frost, oarecum uimit.

— Ştii şi tu, bătrâne, cum sunt reporterii, spuse Jerry îndreptându-se. Noi, ziariştii, suntem mai rău ca o nevastă, când e vorba să ţinem minte ceva.

— Ţine. Vino-ncoace. Acolo e tărâm interzis.

Luând agenda mare de birou a lui Frost, Jerry o studie, uitându-se la întâlnirile din ziua respectivă.

— Iisuse, spuse el. E plină. Cine e N, bătrâne? N, de la opt la douăsprezece? Nu e soacră-ta?

Apropiindu-şi buzele de pahar, Frost bău lacom, înghiţi, apoi se făcu că se îneacă, că se scutură, că-şi revine.

— N-o amesteca pe soacră-mea în chestia asta! Era să-mi crape inima. Hai noroc!

— N, de la nebun? N de la Napoleon? Cine e N?

— Natalie. Secretara mea. Foarte drăguţă. Picioare până-n gât, după cum mi s-a spus. N-am cercetat cu ochii mei, aşa că nu ştiu. Ăsta este singurul meu principiu. Adu-

mi aminte să-l încalc şi eu într-o zi. Noroc, spuse el din nou.

— E aici?

— Cred că am auzit zgomotul plăcut al paşilor ei, da. Vrei s-o chem? Am auzit că e foarte amabilă cu clasele de sus.

— Nu, mulţumesc, spuse Jerry şi, punând înapoi agenda, îl privi pe Frost direct în ochi, ca de la bărbat la bărbat, deşi lupta nu era egală, întrucât Jerry era cu un cap mai înalt decât Frost şi mult mai lat în spate.

— Incredibil, declară Frost reverenţios, privindu-l în continuare radios pe Jerry. Incredibil, aşa a fost. Comportamentul său era plin de devoţiune, chiar posesiv. Incredibile fete, incredibilă companie. Mă-ntreb de ce un tip ca mine să-şi bată capul cu unul ca tine? Un fiu de lord oarecare? Ducii sunt la nivelul meu. Ducii şi coardele. Hai s-o facem şi diseară. Haide, zău aşa!

Jerry pufni în râs.

— Vorbesc serios. Pe cinstea mea. S-o facem până ne dăm sufletul înainte de a fi prea bătrâni. Plătesc eu de data asta, întreaga trataţie.

Pe coridor, se auzeau apropiindu-se paşi grei.

— Ştii ce am de gând să fac? ghici. Mă întorc cu tine la Meteor şi-o cer pe Madam Fârlifas şi o să insist să-mi… Ce ai? spuse el, văzând expresia de pe figura lui Jerry.

Paşii încetiniră, apoi se opriră. O umbră neagră astupă vizorul şi rămase pe loc.

— Cine e? întrebă Jerry încet.

— Milky.

— Cine e Milky?

— Milky Way, şeful meu, spuse Frost, în timp ce paşii se îndepărtau. Închizând ochii, îşi făcu cruce cu devoţiune. Se duce să se întâlnească cu încântătoarea lui soţie, doamna Way, alias Moby Dick. Un metru optzeci şi mustaţă de

cavalerist. Nu el. Ea, gâlgâi Frost.

— De ce n-a intrat?

— A crezut că sunt cu un client, presupun, spuse Frost indiferent, surprins din nou să-l vadă pe Jerry la pândă şi tăcut. Ca să nu mai vorbim de faptul că Moby Dick l-ar fi omorât în bătaie dacă i-ar fi simţit mirosul de alcool pe buzele lui urâte la ora aceasta. Linişteşte-te, sunt aici ca să am grijă de tine. Ia jumătatea cealaltă. Pari cam pios astăzi. Îmi face pielea de găină.

„Când intri acolo, mergi drept la ţintă, îi spuseseră ursarii. Nu pipăi prea mult terenul, nu-l lăsa să se simtă în largul lui cu tine”.

— Hei, Frostie, spuse Jerry, când se îndepărtară paşii de tot. Ce-ţi face cucoana?

Frost întinse mâna după paharul lui Jerry.

— Soţia ta. Ce mai face?

— Tot suferindă, mulţumesc, spuse Frost jenat.

— Ai sunat la spital?

— Azi-dimineaţă? Eşti nebun! Nu m-am dezmeticit până la unsprezece. Şi nici atunci de tot. M-ar fi mirosit.

— Când te duci să o vezi?

— Auzi. Gata! Nu-mi mai vorbi de ea. Eşti bun?

Urmărit de Frost, Jerry se apropie de seif. Încercă mânerul mare cu care era blocat. Deasupra, plin de praf, un baston de cauciuc. Luându-l cu ambele mâini, schiţă fără prea multă convingere câteva mişcări de crichet, îl puse la loc, în timp ce Frost îl urmărea intrigat.

— Vreau să deschid un cont, Frostie, spuse Jerry, tot lângă seif.

— Tu?

— Eu.

— După câte mi-ai spus aseară, n-ai din ce să-ţi deschizi nicio amărâtă de puşculiţă. Doar dacă distinsul tău tată n-a păstrat ceva sub saltea, ceea ce mă cam îndoiesc. Lui

Frost îi aluneca pământul repede de sub picioare, dar încerca să se ţină tare. Ascultă, mai ia-ţi dracului un pahar şi nu mai fă pe Boris Karloff în ploaie, auzi? Să mergem să vedem căluţii. Happy Valley, iată-ne! Te invit la dejun.

— N-am vrut să spun, bătrâne, că am deschide un cont *al meu.* Vorbeam de contul altcuiva, explică Jerry.

Ca într-o comedie tristă, amuzamentul pieri încet de pe faţa mică a lui Frost, care bâigui:

— *O, nu,* o, Jerry, murmură el către sine, ca şi cum ar fi fost martorul unui accident, a cărui victimă era Jerry, nu el însuşi.

Pentru a doua oară, pe coridor se apropiau paşi. De fată, scurţi şi repezi. Apoi o bătaie puternică în uşă. Apoi linişte.

— Natalie? spuse Jerry calm.

Frost aprobă din cap.

— Dacă aş fi un client, m-ai prezenta?

Frost dădu din cap că nu.

— Las-o să intre.

Limba lui Frost, ca un şarpe roz speriat, ieşi printre buze, se uită repede împrejur, apoi dispăru.

— Intră! spuse el, răguşit, şi o chinezoaică înaltă, cu ochelari groşi, luă câteva scrisori din tava lui de corespondenţă rezolvată.

— Weekend plăcut, domnule Frost, spuse ea.

— Pe luni, îi răspunse acesta.

Uşa se închise în urma ei.

Traversând camera, Jerry îl prinse pe Frost pe după umeri şi-l conduse, rapid, fără ca acesta să opună rezistenţă, către fereastră.

— Un cont personal, Frostie. Depus în mâinile tale incoruptibile. Dă-i bice!

În piaţă, carnavalul continua. Pe terenul de crichet, ieşise cineva. Apărătorul deşirat şi cu cascheta demodată pe cap stătea pe vine şi refăcea cu răbdare terenul dintre

gropi. Jucătorii ceilalţi stăteau deoparte şi flecăreau.

— M-ai avut, spuse Frost simplu, încercând să se obişnuiască cu ideea. Credeam în sfârşit că mi-am găsit un prieten şi uite că vrei să mă frigi. Tu, un lord.

— N-ar trebui să ai de-a face cu ziariştii, Frostie. Nişte duri. Fără spirit sportiv. N-ar fi trebuit să trăncăneşti. Unde ţii registrele?

— Prietenii îşi dau drumul la gură între ei, protestă Frost. De-aia sunt prieteni! Să-şi spună unul altuia chestii!

— Păi, atunci spune!

Frost dădu din cap.

— Sunt creştin, zise el prosteşte. Mă duc la biserică în fiecare duminică, niciodată nu lipsesc. Mă tem că nici nu poate fi vorba. Mai bine îmi pierd locul în societate, decât să comit un abuz de încredere. Se ştie, nu-i aşa? Nu se poate. Îmi pare rău.

Jerry se sprijini mai tare de pervazul ferestrei, întinzându-se, până când braţele lor aproape că se atingeau. Geamul ferestrei vibra din cauza circulaţie maşinilor din stradă. Storurile veneţiene se înroşiră cu praf de cărămidă de la construcţii. Faţa lui Frost se contorsiona jalnic în timp ce se lupta cu ideea nenorocirii care se abătuse asupra lui.

— Ascultă care-i târgul, bătrâne, îi spuse Jerry foarte încet. Ascultă cu atenţie. De acord? Ori bâta, ori morcovul. Dacă nu accepţi, ziarul începe să te cânte. Poză mare pe prima pagină, manşetă, continuare pe ultima pagină pe şase coloane, tot tacâmul. „Aţi cumpăra un cont personal de ocazie de la acest om?” Hong Kong, haznaua corupţiei, iar Frostie – monstrul bălos. Ceva cam aşa. Le vom povesti cum jucaţi jocul paturilor turnante la clubul vostru de tineri bancheri, aşa cum mi-ai povestit tu mie, şi cum până nu demult întreţineai un cuibuşor de nebunii la Kowloon, numai că ţi s-a acrit pentru că păpuşica te storcea de bani.

Înainte de a face toate astea, bineînţeles, se va verifica povestea la preşedintele tău şi poate şi la cucoana ta, dacă se face mai bine.

Stropi de sudoare apărură brusc pe faţa lui Frostie. Pentru o clipă, trăsăturile lui gălbejite se acoperiră de o umezeală unsuroasă şi atât. O secundă mai târziu, erau uscate, iar sudoarea îi şiroia pe bărbia lui grasă şi cădea pe costumul verde.

— E de la băutură, spuse el aiurea, încercând să oprească şuvoiul cu batista. Aşa păţesc de câte ori beau. A naibii climă, n-ar trebui să trăiesc aici. Nimeni n-ar trebui. Putrezeşti, nu alta. Mi-e silă de ea.

— Aceasta a fost vestea *proastă,* continuă Jerry. Erau tot la fereastră, unul lângă celălalt, ca doi bărbaţi admirând priveliştea. Vestea cea bună – cei cinci sute de dolari SUA în mânuţa ta fierbinte, cu complimentele şefului, nimeni nu va şti nimic şi trăiască Frostie. Aşa că de ce să nu stai blând şi să profiţi? înţelegi ce vreau să spun?

— Şi dacă îmi este permis *să întreb,* spuse în fine Frost, într-un efort jalnic de a părea sarcastic, în ce scop sau ţel vrei să te uiţi în acel dosar?

— Crimă şi corupţie, bătrâne. Filiera Hong Kong. Li se spune pe nume vinovaţilor. Contul patru-patru-doi. îl ţii aici? întrebă Jerry, indicând seiful.

Frost îşi rotunji buzele pentru a spune „Nu”, dar fără să scoată niciun sunet.

— Patru-patru-doi. Unde e?

— Ascultă, murmură Frost. Faţa sa era un amestec disperat de frică şi dezamăgire. Fă-mi o favoare, te rog. Nu mă amesteca în treaba asta. Mituieşte-l pe unul dintre funcţionarii mei chinezi, de acord? Aşa trebuie făcut. Înţelegi, eu am o poziţie aici.

— Ştii cum se spune, Frostie. La Hong Kong vorbesc şi margaretele. Pe *tine* te vreau. Eşti aici, eşti mai calificat. E

în camera blindată?

„Trebuie să nu-l slăbeşti o clipă, îi spuseseră ei, trebuie să ridici ştacheta tot timpul. Dacă pierzi iniţiativa o dată, o pierzi pe vecie”.

În timp ce Frost dârdâia, Jerry se prefăcu a-şi pierde răbdarea. Cu mâna lui mare îl apucă de un umăr pe Frost, îl suci şi-l lipi cu umerii lui strâmbi de seif.

— Este în camera blindată?

— De unde să ştiu?

— Îţi spun eu, de unde, îl ameninţă Jerry şi dădu din cap atât de puternic în faţa lui Frost, încât bucla de pe frunte îi flutură în sus şi-n jos. Îţi spun eu, bătrâne, repetă el lovindu-l uşor pe umăr cu mâna liberă. Pentru că altfel, la patruzeci de ani ai tăi ai să te trezeşti pe drumuri, cu nevastă-ta bolnavă, cu ţâncii de hrănit, cu taxele şcolare de plătit, o adevărată catastrofa. Ori una, ori alta, şi te decizi acum, băiete. Nu peste cinci minute, în clipa asta. Nu-mi pasă cum faci, dar trebuie să pară firesc, şi n-o băga pe Natalie în chestia asta.

Jerry îl aduse înapoi în mijlocul camerei, unde se aflau biroul şi telefonul. Sunt roluri în viaţă care nu se pot juca păstrându-şi demnitatea. Aşa era şi rolul lui Frost în ziua aceea. Ridicând receptorul, formă un număr cu o singură cifră.

— Natalie? A, n-ai plecat. Ascultă, mai stau cam o oră, tocmai m-a sunat un client. Spune-i lui Syd să lase camera blindată închisă doar cu cheia. O blochez eu când plec, bine?

Se prăbuşi în fotoliu.

— Netezeşte-ţi părul, îi spuse Jerry şi reveni la fereastră în timp ce aşteptau.

— Crimă şi corupţie, să mă pupe-n fund, murmură Frost. Foarte bine, să presupunem că unul ciupeşte pe ici, pe colo. Spune-mi mie un chinez care n-o face. Spune-mi un

englez care n-o face. Crezi că asta duce de râpă Insula?

— E chinez, ai? întrebă Jerry, scurt.

Revenind la birou, Jerry formă şi el numărul lui Natalie. Niciun răspuns. Ridicându-l blând pe Frost în picioare, Jerry îl duse la uşă.

— Acum, vezi să nu încui nimic, îl avertiză el. Va trebui să-l punem la loc înainte de plecarea ta.

Frost se întorsese. Se aşeză posac la birou, cu trei clasoare puse în faţa lui pe masă. Jerry îi turnă votcă. Stând în picioare în spatele umărului acestuia, în timp ce Frost o dădu peste cap, Jerry îi explică modul de funcţionare a unei astfel de colaborări. Frost nu va simţi nimic, îi spuse el. Tot ceea ce trebuia să facă era să lase totul acolo unde era, apoi să se ducă pe coridor, închizând cu grijă uşa în urma lui. Lângă uşă se afla un avizier de serviciu: Frostie îl observase adesea, fără doar şi poate. Trebuie să se aşeze în faţa acestui tabel şi să citească toate anunţurile, conştiincios, unul câte unul, până când va auzi că Jerry ciocăneşte de două ori în uşă, şi atunci se va putea întoarce. În timp ce va citi, va avea grijă să stea într-un astfel de unghi încât să acopere vizorul, pentru ca Jerry să ştie că el este încă acolo, iar cei care vor trece să nu poată vedea înăuntru. Frost se va putea consola la gândul că nu trăda încrederea nimănui, îi explică Jerry. Cel mai rău lucru pe care l-ar putea spune Autorităţile Superioare – sau clientul – va fi că, părăsind biroul atunci când Jerry se afla înăuntru, comisese o încălcare a normelor tehnice din regulamentul de securitate al băncii.

— Câte hârtii sunt în clasoare?

— De unde să ştiu? întrebă Frost, oarecum îmbărbătat de neaşteptata sa inocenţă.

— Numără-le! Numără-le, aşa, bătrâne!

Erau cincizeci în cap, mult mai multe decât se aşteptase Jerry. Mai rămânea soluţia de salvare, în cazul în care

Jerry, în ciuda tuturor precauţiilor luate, ar fi putut fi deranjat.

— Voi avea nevoie de formulare de cerere, spuse el.

— Ce naiba de formulare de cerere? Eu nu ţin formulare, replică Frost. Am *fete* care să mi le aducă. Nu, n-am. Şi ele s-au dus acasă.

— Pentru a-mi deschide un cont personal la distinsa dumneavoastră casă, Frostie. Întinse aici, pe masă, cu stiloul de aur pe care ai amabilitatea să mi-l împrumuţi – dacă eşti bun? Iei o pauză afară în timp ce le completezi. Şi uite aici prima rată, spuse el.

Şi scoţând un teanc mic de dolari americani din buzunarul de la spate al pantalonilor, îl aruncă pe masă, unde ateriză cu o plesnitură plăcută. Frost ochii bani dar nu-i luă.

Singur, Jerry lucră cu toată viteza. Descopcie hârtiile şi le puse două câte două, fotografiind pe rând câte o pereche, ţinându-şi coatele mari strâns lipite de trup ca să nu-i tremure mâinile, iar picioarele uriaşe uşor crăcănate pentru echilibru, ca un apărător la crichet, cu lănţucul atingând hârtiile pentru a măsura distanţa. Când nu era satisfăcut mai trăgea un clişeu. Câteodată încerca două expuneri diferite. Întorcea capul mereu şi se uita la cercul verde din vizor, ca să se asigure că Frost era la post şi că nu chema, chiar acum, gărzile înarmate. O dată, Frost îşi pierdu răbdarea şi ciocăni în geam, iar Jerry îi mârâi să stea liniştit. Din când în când, auzea paşi apropiindu-se şi atunci lăsa totul pe masă lângă bani şi lângă formularele de cerere, punea aparatul de fotografiat în buzunar şi se apropia de fereastră pentru a privi spre port şi a se trage de câte o şuviţă de păr, ca un om care meditează la marea hotărâre a vieţii lui. Şi o dată, ceea ce nu este prea la îndemână pentru cineva care are degetele groase şi mai e şi stresat, schimbă filmul, regretând că declanşatorul

bătrânului aparat nu era un pic mai silenţios. Când îl rechemă pe Frost, dosarele stăteau din nou pe birou, banii lângă dosare, iar Jerry simţea că îi e frig şi că-i venea să omoare pe cineva.

— Eşti un tâmpit, îl anunţă Frost, împingând cei cinci sute de dolari în buzunarul tunicii, pe care îl închise cu nasturele.

— Desigur, spuse el.

Se uită împrejur să şteargă urmele.

— Ţi-ai ieşit din minţi, îi spuse Frost. Avea o expresie ciudat de hotărâtă. Crezi că poţi da în gât un om ca el? Ori că încerci să pui mâna pe Fort Knox cu un şperaclu şi cu o cutie de artificii, ori că încerci să prinzi banda asta, tot una e.

— Barosanul în persoană. Îmi place.

— N-o să-ţi placă, îţi vei muşca degetele.

— Îl cunoşti, nu-i aşa?

— Suntem ca tusea şi junghiul, spuse Frost acru. Toată ziua, bună ziua sunt la el acasă. Îmi ştii pasiunea pentru cei mari şi puternici.

— Cine i-a deschis contul?

— Predecesorul meu.

— A lucrat aici, nu-i aşa?

— Înainte de a veni eu.

— L-ai văzut vreodată?

— La caninodromul din Macao.

— La ce?

— La cursele de ogari din Macao. Îşi lăsa şi cămaşa acolo. Se amesteca în plebe. Eram şi eu cu păsărica mea chinezoaică, penultima. Ea mi l-a arătat cu degetul. „El? am spus. El?” „O, da, e un client de-al meu”. Era foarte impresionată. Un licăr al lui Frost de altă dată apăru pe faţa lui supusă. Ascultă, vreau să spun un lucru: nici el nu era rău garnisit. O tipă blondă foarte frumoasă. Albă.

Vedetă de cinema, după câte se pare. Suedeză. Muncise conştiincios fata prin paturile producătorilor. Uite...

Frost reuşi să schiţeze umbra unui surâs.

— Repede, bătrâne. Ce e?

— Să recuperăm timpul pierdut. Hai. Mergem în oraş. Să tocăm cei cinci sute de dolari ai mei. Tu nu eşti aşa, e adevărat? O faci doar ca să trăieşti.

Băgând mâna în buzunar, Jerry scoase cheia de la alarmă şi o lăsă să cadă în mâna pasivă a lui Frost.

— Vei avea nevoie de asta, spuse el.

Pe scările mari, când pleca, stătea un tânăr zvelt, bine îmbrăcat, în pantaloni de pânză, cu talia lăsată în stil american. Citea o carte serioasă, legată, dar Jerry nu putu vedea ce anume era. Nu citise cine ştie ce, dar o cerceta cu atenţie, ca un om hotărât să-şi cultive spiritul.

Era din nou omul de la Sarratt, restul se dăduse uitării.

„Pune-ţi pingele noi, spuneau ursarii. Niciodată pe drumul direct. Dacă nu poţi ascunde prada, cel puţin şterge urmele”. Sări dintr-un taxi într-altul şi de fiecare dată dădu o adresă precisă. La Queen’s Pier, unde se uită cum se încarcă feribotul înainte de a părăsi Insula şi la joncile brune care de-abia atingeau apa printre pacheboturi. La Aberdeen, unde se preumblă încolo şi-ncoace printre turişti, căscând gura la cei ce locuiau în bărci şi la restaurantele plutitoare. La Stanley Village şi de-a lungul plajei publice, unde chinezi cu trupurile palide, uşor plecaţi, ca şi cum greutatea oraşului le mai apăsa încă greu pe umeri, se bălăceau cast cu copiii lor. „Chinezii nu înoată niciodată după sărbătoarea lunii”, îşi zise maşinal. Dar nu-şi putea aminti pe loc când era sărbătoarea lunii. Se gândise să lase aparatul de fotografiat la vestiarul hotelului Hilton. Se gândi la seifurile de noapte sau să-şi trimită un pachet pe adresa lui; la mesageri speciali sub acoperire de presă. Niciuna dintre

soluţii nu era bună pentru el – mai bine zis, nu era nimerită pentru ursari. E o acţiune solitară, îi spuseseră ei; ori o faci de unul singur, ori nimic. Aşa că îşi cumpărase ceva care să fie dus în mână: o pungă de plastic şi două cămăşi cu care s-o mai umfle. Când eşti urmărit, spunea la carte, ai grijă să ai ceva la tine cu care să distragi atenţia. Chiar şi filatorii cei mai vechi cad în plasă. Dacă eşti încolţit, scapi acel lucru din mână şi – mai ştii? – s-ar putea să ţii la distanţă câinii suficient de mult timp ca să te faci nevăzut. Evita totuşi oamenii. Nu-l slăbea groaza de posibilii hoţi de buzunare. În garajul cu maşini de închiriat din Kowloon, avea un automobil pregătit pentru el. Se simţea calm – se liniştise –, dar era tot cu ochii în patru. Se simţea victorios, iar restul nu mai conta. Unele treburi sunt mai nasoale decât altele.

În timp ce conducea, era atent mai ales la vreo Honda, care la Hong Kong e folosită de ăi mai amărâţi de la filaj. Înainte de a părăsi Kowloon, făcu două tururi prin străzi lăturalnice. Nimic. La Junction Road, se alătură convoiului de fericiţi care ieşeau la iarbă verde şi continuă drumul încă o oră către Clear Water Bay, recunoscător pentru înghesuiala de pe şosea, pentru că nimic nu este mai greu decât să schimbi banda într-un trio de Honde, prinse într-un dop de maşini pe o distanţă de douăzeci de kilometri. În rest, îţi ajungea să supraveghezi oglinda retrovizoare, să conduci, să ajungi acolo, singur. Căldura după-amiezii era tot înăbuşitoare. Fixase aparatul de aer condiţionat la maximum, dar parcă nici nu funcţiona. Trecu pe lângă hectare de plante în ghivece, pe lângă panouri publicitare Seiko, apoi pe lângă covoare întregi de orezării şi de pepiniere cu arbuşti aşteptaţi de piaţa Anului Nou. Ajunse la o alee îngustă de nisip şi întoarse strâns la stânga pe ea, cu ochii în oglinda retrovizoare. Opri, gară un moment cu capota ridicată, prefăcându-se că lasă motorul să se

răcească. Un Mercedes verde-deschis îl depăşi fără zgomot: geamuri fumurii, un tip la volan, un pasager pe scaunul din faţă. Fusese în urma lui de câtva timp. Dar îşi continuă drumul pe şoseaua principală. Traversă la cafenea, formă un număr, lăsă telefonul să sune de patru ori şi puse receptorul în furcă. Formă numărul din nou; sună de şase ori şi, când se ridică receptorul, închise din nou. Îşi continuă drumul cu maşina, hurducându-se prin foste sate pescăreşti până la marginea unui lac unde firele de papură înaintau mult în apă, dublate de propriile lor umbre drepte. Broaştele orăcăiau, iar mici iahturi de agrement intrau şi ieşeau din vălul de căldură. Cerul era de un alb plumburiu, confundându-se la orizont cu luciul apei. Ieşi din maşină, în momentul acela, o camionetă veche Citroën se apropie şontâc-şontâc pe drum, cu câţiva chinezi la bord: cu pălării Coca-Cola, unelte de pescuit, copii; doar doi bărbaţi, nicio femeie, iar bărbaţii nu-l băgară în seamă. Se îndreptă spre un şir de case de lemn, cu balcon, dărăpănate şi cu unul dintre pereţii exteriori din ciment, aşa cum sunt casele englezeşti de la malul mării, doar zugrăveala fiind mai palidă, din cauza soarelui. Numele erau gravate pe bucăţi de scândură de barcă: Epava, Susy May, Dun Romin. La capătul drumului se afla un debarcader, dar era închis şi iahturile pluteau prin alte locuri. Apropiindu-se de case, Jerry aruncă o privire rapidă la geamurile de sus. În cel de-al doilea de la stânga stătea un vas roşu-aprins cu flori uscate, cu tulpinile învelite în staniol, însemna: niciun pericol. Intră. Deschizând poarta mică, apă să pe sonerie. Citroënul se oprise pe malul lacului. Auzi portierele trântindu-se în clipa în care se porni să ţiuie instalaţia proastă a interfonului de la intrare.

— Cine dracu’ e? întrebă o voce hârâită, plină, de australian, tunând printre paraziţi.

Închizătoarea începu să zumzăie, şi când împinse uşa,

văzu silueta mare a bătrânului Craw în chimonoul său, cocoţat în vârful scărilor, încântat până la Dumnezeu, adresându-i-se cu „Monseniore” şi cu „băi imigrant ticălos şi hoţ”, şi îndemnându-l să-şi mişte fundul lui urât de tip din lumea bună până sus şi să dea un pahar pe gât.

Casa duhnea a tămâie aprinsă. Din umbra unei uşi de la parter îi zâmbi o servitoare indiană fără dinţi, aceeaşi creatură mică şi ciudată pe care o luase Luke la întrebări în timp ce Craw se afla la Londra. Camera de primire era la etajul întâi, lambriurile jegoase fiind pline de fotografii cu colţurile întoarse ale unor foşti colegi ai lui Craw, ziarişti, pentru care lucrase în toţi cei cincizeci de ani de istorie nebună în Extremul Orient. În mijlocul încăperii trona o masă cu o Remington ponosită, unde se pare că îşi scria Craw memoriile vieţii lui. Restul camerei era gol. Craw, ca şi Jerry, avea copii şi neveste ce-i rămăseseră dintr-o jumătate de duzină de existenţe, şi, după satisfacerea necesităţilor imediate de trai, nu prea mai rămâneau bani pentru mobilă.

Baia nu avea fereastră.

Lângă chiuvetă se aflau un bazin de developare şi sticle maro cu fixator şi revelator. Era o mică masă de control cu un ecran din sticlă mată pentru examinarea negativelor. Craw stinse lumina şi câtva timp, care păru o eternitate, lucră în beznă totală, mormăind, înjurând şi invocându-l pe papă. Lângă el Jerry asuda şi se străduia să descifreze gesturile bătrânului după înjurături. Acum, ghici el, Craw derula filmul îngust din casetă pe bobină. Jerry şi-l închipuia cum îl ţinea cu vârful degetelor, de frică să nu zgârie emulsia. Într-o clipă nici nu va mai şti dacă o mai ţine, se gândi Jerry. Va trebui să-şi convingă vârful degetelor să continue mişcarea. I se făcea greaţă. În întuneric, înjurăturile lui Craw se auzeau mult mai tare, dar nu destul de puternic pentru a acoperi strigătul păsărilor

de apă de pe malul lacului. E îndemânatic, se gândi Jerry mai liniştit. Poate s-o facă şi dormind. Auzi scârţâitul bachelitei în timp de Craw înşuruba capacul, bombănind:

— Intră-n pat, nenorocitule!

Apoi pârâitul uscat, ciudat, când scutură cu atenţie cuva ca să iasă băşicile de aer din revelator. Se aprinse becul roşu cu un zgomot ca un pocnet de pistol, şi iată-l pe bătrânul Craw din nou, roşu ca un papagal în acea lumină, aplecat peste cuvă, turnând repede hiposulfitul, apoi răsturnând tancul cu îndemânare şi punându-l înapoi în poziţia iniţială, în timp ce urmărea vechiul ceas de bucătărie bolborosindu-şi secundele.

Pe jumătate sufocat de nervi şi de căldură, Jerry se întoarse singur în salon, îşi turnă o bere şi se lăsă să cadă într-un fotoliu de trestie, uitându-se în gol, în timp ce asculta zgomotul regulat al apei ce curgea de la robinet. Prin fereastră ajungea freamătul unor voci de chinezi. La marginea lacului, cei doi pescari îşi instalaseră sculele. Copiii se uitau la ei, aşezaţi în praf. Din baie se auzi din nou scârţâitul capacului şi Jerry sări în picioare, dar Craw trebuie să-l fi auzit, pentru că îi mârâi un „Aşteaptă!” şi închise uşa.

„Piloţii de avion, ziariştii, spionii, proclama doctrina Sarratt-ului. Aceeaşi adunătură. O nenorocită de inerţie întreruptă de crize de totală frenezie”.

Aruncă o primă privire, îşi spuse Jerry: în cazul în care treaba era ratată. În ordine ierarhică, Craw era acela, nu Jerry, care trebuia să facă pace cu Londra. Craw, care, în cazul cel mai nenorocit, i-ar fi dat ordinul să-l atace a doua oară pe Frost.

— Ce faci acolo, pentru numele lui Dumnezeu? strigă Jerry. Ce se întâmplă?

Poate că se pişă, îi trecu lui Jerry ideea absurdă prin cap.

Uşa se deschise încet. Gravitatea de pe faţa lui Craw era

impresionantă.

— N-au ieşit?! spuse Jerry.

Simţea că nu poate ajunge la Craw. Avea de gând să repete, mai tare şi mai tare. Să danseze, să facă o întreagă scenă. Aşa că răspunsul lui Craw, când veni în sfârşit, sosi tocmai la timp.

— Dimpotrivă, fiule. Bătrânul făcu un pas înainte şi Jerry observă filmele care atârnau în spate ca nişte viermi negri şi umezi, prinse cu cârlige roz de micuţa frânghie de rufe a lui Craw. Dimpotrivă, bunul meu domn, spuse el, fiecare cadru este o capodoperă îndrăzneaţă şi tulburătoare.

Capitolul 7
Iar despre cai

La Prăvălie, primele frânturi de informaţii despre progresele realizate de către Jerry sosiră dis-de-dimineaţă, pe fondul unei linişti mormântale, pentru ca apoi să dea peste cap tot sfârşitul de săptămână. Ştiind la ce putea să se aştepte, Guillam se dusese la culcare la zece şi avu un somn agitat, întrerupt de crize de anxietate pentru Jerry şi de viziuni absolut lubrice cu Molly Meakin, cu şi fără seriosul ei costum de baie. Jerry trebuia să se prezinte la Frost imediat după orele patru ale după-amiezii, ora Londrei, iar pe la trei şi jumătate, Guillam huruia în bătrâna lui Porsche prin străzile ceţoase către Cambridge Circus. Putea fi deopotrivă în zori de zi sau la asfinţit. Sosi în sala de jocuri pentru a o găsi pe Connie terminând un careu de cuvinte încrucişate din *Times* şi pe Doc di Salis citind meditaţiile lui Thomas Traherne, trăgându-se de ureche şi bălăngănindu-şi picioarele în acelaşi timp, ca un om-orchestră. Agitat ca întotdeauna, Fawn zbura de la unul la altul, ştergând praful şi făcând ordine, ca un chelner-şef în aşteptarea unei noi serii de clienţi. Din când în când îşi sugea dinţii şi lăsa să-i scape un „tân” sonor, exprimându-i decepţia prost controlată. Un văl de fum de ţigară atârna ca un nor de ploaie deasupra camerei în care pluteau aburii obişnuiţi de ceai rânced ce se ridicau din samovar. Uşa lui Smiley era închisă, iar Guillam nu văzu niciun motiv ca să-l deranjeze. Deschise un exemplar din *Country Life.* Ca aşteptarea la un afurisit de dentist, gândi el, şi se aşeză să privească distrat fotografiile unor case somptuoase, până când Connie lăsă fără zgomot cuvintele încrucişate, se îndreptă în scaun şi spuse „ascultaţi” Apoi auzi ţârâitul scurt al telefonului verde al Verilor, înainte ca Smiley să ridice receptorul. Prin uşa întredeschisă către

biroul său, Guillam se uită la şirul de cutii electronice. Pe una dintre ele, beculeţul verde de avertizare stătu aprins pe tot parcursul conversaţiei. Apoi sună paxul în sala de jocuri – paxul fiind în jargonul Prăvăliei interfonul – şi de data aceasta Guillam ajunse la el înaintea lui Fawn.

— A intrat în bancă, anunţă Smiley criptic prin pax.

Guillam transmise mesajul celor de faţă:

— A pătruns în bancă, spuse el, dar ar fi putut tot atât de bine să se adreseze unor morţi.

Nimeni nu dădu niciun semn că ar fi auzit.

Pe la cinci Jerry ieşi din bancă. Închipuindu-şi plin de nervi diversele posibilităţi, Guillam se simţi literalmente bolnav. Să-l prăjeşti pe unul era un joc periculos şi, ca majoritatea profesioniştilor, îl ura, cu toate că nu din scrupul. În primul rând era persoana hăituită sau, lucru încă şi mai rău, îngerii locali ai Securităţii. În al doilea rând era operaţiunea însăşi de a prăji pe cineva şi nu toată lumea răspunde în mod logic la şantaj. Dădeai peste eroi, dădeai peste mincinoşi, dădeai peste fete mari isterice, care-şi răsturnau capul pe spate şi urlau că le omoară cineva chiar atunci când nu mai puteau de plăcere. Dar adevăratul pericol venea acum, când operaţiunea era încheiată, iar Jerry trebuia să întoarcă spatele la bomba care fumega şi să fugă. Cum va reacţiona Frost? Va telefona la Poliţie? La maică-sa? La şeful lui? La nevastă-sa? „Iubito, voi mărturisi totul, apără-mă, salvează-mă şi vom întoarce o pagină nouă”. Guillam nici măcar nu înlătura îngrozitoarea posibilitate ca Frost să se ducă direct la clientul său: „Domnule, am venit să mă spăl de păcatul de a fi încălcat grav confidenţialitatea”.

În misterul mohorât al zorilor, Guillam se cutremură şi îşi întoarse cu hotărâre gândurile către Molly.

Când telefonul verde sună din nou, Guillam nu-l mai auzi. George trebuie că se aşezase practic peste el. Dintr-

odată, becul de alarmă se aprinse în biroul lui Guillam şi continuă să ardă timp de un sfert de oră. Se stinse şi ei aşteptară, toţi, cu ochii fixaţi pe uşa lui Smiley, dorind ca prin voinţa lor să-l smulgă din izolarea lui. Fawn înţepenise la mijlocul unei mişcări, ţinând în mână o farfurie cu tartine cu marmeladă închisă la culoare, pe care nimeni nu le va mânca niciodată. Apoi clanţa se lăsă şi Smiley apăru cu un formular obişnuit de cerere de cercetare în mână, completat cu scrisul lui ordonat şi marcat cu o bară mare care voia să însemne „urgent pentru şef, adică prioritate absolută. I-o dădu lui Guillam şi-i ceru să o ducă direct la Regina Albinelor de la Arhive şi să stea cu ea până când aceasta căuta numele. Luându-l, Guillam îşi aminti un moment anterior, când i se dăduse un formular similar, completat cu numele Worthington, Elizabeth, alias Lizzie, şi încheiat cu cuvintele „târfa de mare clasă” în timp ce se îndepărta, îl auzi pe Smiley invitându-i pe Connie şi pe di Salis să-l însoţească în sala tronului, iar Fawn fu expediat la biblioteca accesibilă tuturor ca să caute ultima ediţie din *Who’s Who în Hong Kong.*

Regina Albinelor fusese special convocată în tura de dimineaţă, iar atunci când Guillam ajunse lângă ea, sălaşul ei – cu patul de fier şi un primus mic, deşi pe coridor se afla un aparat de făcut cafea – evoca tabloul *Noaptea în care a ars Londra.* Tot ce-i mai trebuia era o salopetă de fochist şi un portret al lui Winston Churchill, gândi el. Detaliile de pe fişă indicau „Ko, prenume Drake, alte nume necunoscute, data naşterii 1925, Shanghai, adresa actuală Seven Gates, Headiand Road, Hong Kong, ocupaţie preşedinte şi director general al companiei China Airsea Ltd, Hong Kong” Regina Albinelor se lansă într-o vânătoare de hârtii, dar tot ce reuşi să dezgroape fu informaţia că numitul Ko fusese propus pentru intrarea în Ordinul Imperial Britanic, pe lista Hong Kongului, în 1966, pentru

„servicii sociale şi de caritate aduse Coloniei” şi că Prăvălia răspunsese „nu există nimic în dosar împotriva lui” la o anchetă de rutină cerută de biroul Guvernatorului, înainte de înaintarea spre aprobare a propunerii de decorare. Grăbindu-se să ducă sus această veste bună, Guillam era destul de treaz să-şi aducă aminte că China Airsea Ltd, Hong Kong, fusese descrisă de către Sam Collins ca ultim proprietar al acelei companii aeriene fantomă din Vientiane, care fusese beneficiara generozităţii lui Boris Comersantul. Lui Guillam i se păru o relaţie absolut logică. Mulţumit de sine, reveni în sala tronului pentru a fi întâmpinat cu o tăcere mormântală. Întinse pe podea erau nu numai ediţia curentă din *Who's Who,* dar şi câteva mai vechi. Fawn, ca de obicei, se întrecuse pe sine. Smiley era aşezat la biroul său şi cerceta o foaie cu notiţe, scrise cu propria sa mână. Connie şi di Salis se uitau la el, iar Fawn dispăruse din nou, trimis probabil într-altă cursă. Guillam îi întinse lui Smiley formularul cu descoperirile Reginei scrise la mijloc, caligrafic, în cel mai frumos stil de Kensington. În aceeaşi clipă, telefonul verde ţârâi din nou. Ridicând receptorul, Smiley începu să noteze pe hârtia din faţa lui.

— Da. Mulţumesc. Am asta. Continuaţi, vă rog. Da. Am şi asta. Şi aşa mai departe timp de zece minute, până când rosti: Bine, diseară atunci.

Şi închise telefonul.

Afară în stradă, un lăptar irlandez proclama cu entuziasm că nu va mai umbla teleleu niciodată.

— Westerby a raportat dosarul complet, spuse, în sfârşit, Smiley, cu toate că, la fel ca toată lumea, se referea la el pe numele de cod. Toate cifrele. Dădu din cap ca pentru a arăta că este de acord cu el însuşi, continuând să cerceteze hârtia. Filmul nu va sosi până la noapte, dar chestia este deja clară. Tot ceea ce s-a plătit iniţial prin

Vientiane se regăseşte în contul de la Hong Kong. Chiar de la bun început, Hong Kong era destinaţia finală a filonului rus. În întregime. Până la ultimul bănuţ. Fără deduceri, nici măcar pentru comisionul bancar. La început, a fost o cifră modestă, pe urmă a sporit considerabil; de ce, nu putem decât să facem presupuneri. Exact cum a descris Collins. Până s-a oprit la douăzeci şi cinci de mii lunar şi s-a menţinut ca atare. După ce aranjamentul de la Vientiane a luat sfârşit, centrul nu a sărit peste nicio lună. S-a orientat apoi imediat spre o rută alternativă. Ai dreptate, Connie. Karla nu face nimic fără să aibă o soluţie de salvare.

— E un profesionist, iubitule, murmură Connie Sachs. Ca şi tine.

— Nu ca mine. Continuă să-şi cerceteze notele. E un cont blocat, declară el pe acelaşi ton detaşat. Nu se dă decât un nume şi acesta este al celui care a deschis contul. Ko. „Beneficiarul necunoscut”, zic ei. Poate vedem de ce la noapte. Nu s-a retras nicio centimă, spuse el, adresându-se în mod special lui Connie Sachs. Repetă: De când au început vărsămintele, cu mai mult de doi ani în urmă, nu s-a retras niciun bănuţ din cont. Soldul este de ordinul unei jumătăţi de milion de dolari americani. Cu dobânda aferentă, creşte bineînţeles cu repeziciune.

Pentru Guillam, această ultimă informaţie însemna nebunie crasă. La ce dracu’ era nevoie de o jumătate de milion de dolari, dacă banii nici măcar nu erau utilizaţi atunci când ajungeau la celălalt capăt? Pentru Connie Sachs şi di Salis, pe de altă parte, acest lucru era, evident, de o importanţă nemaipomenită.

Un zâmbet de crocodil se lăţi încet pe faţa lui Connie, iar ochii ei de bebeluş îl fixau pe Smiley cu un extaz mut.

— Oh, *George,* suspină ea în sfârşit, în timp ce revelaţia îşi făcea loc în mintea ei. Iubitule. Un cont *blocat!* Asta e cu totul altă mâncare de peşte. Desigur, aşa şi trebuia să

fie, nu-i aşa? Erau toate semnele în acest sens. Din *prima* zi. Şi dacă proasta asta grasă de Connie nu ar fi fost orbită de ochelarii ei de cal, dacă n-ar fi fost atât de ramolită şi de bătrână, atât de leneşă, şi-ar fi dat seama cu *mult* timp în urmă! Lasă-mă în pace, Peter Guillam, lingău libidinos! Se ridică în picioare, cu mâinile ei infirme crispându-se pe braţele fotoliului. Dar cine poate valora atât? Să fie o reţea? Nu, ei n-ar face niciodată atât pentru o *reţea.* Nu există precedent. Nu e o acţiune pe scară mare, nu s-a mai auzit. Oare ce poate fi? Ce poate el furniza care să merite atât? Şontâcăi către uşă, trăgându-şi şalul pe umeri, alunecând deja din lumea lor într-a ei. *Karla* nu plăteşte atâta bănet.

Îi auziră bombănelile plutind în aer în urma ei. Trecu pe aleea unde se aliniau sub huse maşinile de scris ale mămicilor, ca nişte santinele înfofolite în penumbră.

— *Karla* e atât de fudul şi de meschin, încât îşi închipuie că agenţii săi trebuie să lucreze pentru el pe *nimica toată!* Bineînţeles. Câteva *parale,* asta le dă. Mărunţiş de buzunar. O fi inflaţie, dar o jumătate de milion de dolari pentru o singură cârtiţă mititică?! N-am auzit aşa ceva de când mă ştiu!

În felul lui ciudat, di Salis nu era mai puţin impresionat decât Connie. Stătea jos, cu partea superioară a trupului său jigărit şi strâmb aplecată în faţă şi amesteca plin de râvnă tutunul din pipă cu un cuţitaş de argint, de parcă era o oală pe foc în care se prinsese mâncare de fund. Părul lui argintiu se zbârlise în sus ca o creastă de cocoş, deasupra gulerului plin de mătreaţă a hainei lui negre boţite.

— Ei bine, nu-i de mirare că acest Karla a vrut să îngroape toate cadavrele, izbucni el dintr-odată, scuipând vorbele ca şi cum le-ar fi ejaculat. Nu-i de mirare. Karla e specialist şi în probleme chineze, ştiţi. E lucru dovedit. Ştiu de la Connie. Se deşiră în picioare, ţinând prea multe

lucruri în mâinile lui mici: pipă, cutie de tutun, briceagul şi cartea lui Thomas Traherne. Nu e un sofisticat, bineînţeles. Nici nu e de aşteptat. Karla nu este un erudit, e un soldat. Dar nu e nici orb, nici pe departe, mi-a spus ea. Ko. Repetă numele, cu intonaţii diferite. Ko. *Ko.* Trebuie să văd ideograma. Depinde foarte mult de ideograme*. Înălţime... Copac* chiar, da, pot vedea un copac... oare?... şi multe alte concepte. „Drake” trimite la şcoala misionarilor, bineînţeles. Băiat crescut la şcoala misionarilor din Shanghai. Bine, bine. La Shanghai a început totul, ştiţi. Prima celulă de partid, apărută *vreodată,* a fost la Shanghai. De ce spun asta? *Drake Ko.* Mă întreb care este numele lui adevărat. Vom afla foarte curând, nu mă îndoiesc. Da, bine. Ei, presupun că mă pot întoarce la lectura mea. Smiley, crezi că pot avea o găleată de cărbuni la mine în birou? Când nu merge căldura, pur şi simplu îngheţi. Le-am cerut administratorilor de zece ori, dar nu m-am ales pentru suferinţa mea decât cu impertinenţe. *Anno domini,* mi-e teamă, dar cred că iarna vine peste tot. Ne vei arăta materialul brut cum soseşte, presupun? Nu-i plăcut să lucrezi prea mult pe materiale prelucrate. Voi întocmi un curriculum vitae. Asta va fi primul lucru. Ko. O, îţi mulţumesc, Guillam!

Îi scăpase din mână Thomas Traherne. Ridicând cartea, îi căzu cutia de tutun, aşa că Guillam o culese şi pe aceasta. Drake Ko. Faptul că era din Shanghai nu spunea nimic. Shanghai este un adevărat creuzet. Chiu Chow este răspunsul, judecând după ceea ce ştim. Totuşi, nu trebuie să ne pripim. Baptist. Păi, aşa sunt majoritatea creştinilor din Chiu Chow, nu-i aşa? Din Swatow: de unde ştim asta? A, da, compania intermediară de la Bangkok. Pe cinstea mea, totul se leagă. Sau Hakka. Una n-o exclude pe alta, dimpotrivă. Plecă pe urmele lui Connie pe coridor, lăsându-l pe Guillam singur cu Smiley, care se ridică şi,

îndreptându-se spre fotoliu, se înfundă în el, privind în gol către foc.

— Ciudat, remarcă el în sfârşit. N-ai senzaţia şocului. De ce oare, Peter? Mă ştii prea bine. Cum vine treaba asta?

Guillam avu înţelepciunea să tacă din gură.

— Un barosan. În solda lui Karla. Conturi blocate, ameninţarea existenţei unor spioni ruşi chiar în centrul vieţii Coloniei. Aşa că, de ce nu se resimte şocul?

Telefonul verde începu din nou să latre. De data aceasta răspunse Guillam. În timp ce vorbea, rămase surprins să vadă deschis pe birou un dosar, nou-nouţ, cu rapoartele lui Sam Collins din Extremul Orient.

Era sfârşit de săptămână. Connie şi di Salis dispăruseră fără urmă; Smiley se apucă să lucreze pentru a-şi pregăti pledoaria; Guillam avea grijă să se reinstaleze calmul, chemă mămicile şi organiză dactilografierea textului, în ture. Luni, după instrucţiunile precise ale lui Smiley, îi telefonă secretarului particular al lui Lacon. Se descurcă foarte bine.

— Fără surle şi trâmbiţe, îl avertizase Smiley. Las-o cât se poate de moale.

Guillam făcu întocmai. Se vorbise cu o seară înainte la cină – spuse el – să fie convocat Grupul de Orientare a Informaţiilor pentru a examina anumite dovezi *prima facie.*

— Cazul a mai prins puţină carne, aşa că poate fi rezonabil să fie stabilită o dată. Daţi-ne ordinul vostru de bătaie şi noi vom face să circule documentul în prealabil.

— Ordin de bătaie? A prins carne? Unde *oare* aţi învăţat voi să vorbiţi?

Secretarul particular al lui Lacon era un tip cu o voce groasă, pe care îl chema Pym. Guillam nu-l întâlnise niciodată, dar nu putea să-l sufere, fără un motiv anume.

— Nu pot decât să-i comunic, răspunse Pym. Îi pot comunica şi voi vedea ce spune şi voi fi în măsură să vă

sun după aceea. Agenda sa este *foarte* încărcată luna aceasta.

— E un fleac pentru el, dacă îşi găseşte timp, spuse Guillam, şi îi închise telefonul furios.

Aşteaptă puţin, măi tâmpitule, să vezi tu cum o iei în gură, gândi Guillam.

Când Londra naşte un copil, spune folclorul local, agentul nu poate decât să umble de colo-colo în sala de aşteptare. Piloţi de linie, vânători de ştiri, spioni: Jerry se afla din nou în plină inerţie.

— Suntem la naftalină, îl anunţă Craw. Anunţul s-a făcut, aşa că stai blând şi vezi-ţi de-ale tale.

Vorbeau cel puţin o dată la două zile, convorbiri fantomatice, între două telefoane anonime, de obicei date dintr-un hol de hotel pentru a fi primite în alt hol de hotel. Îşi modificaseră limbajul, amestecând cuvinte de cod ale Sarratt-ului cu jargon jurnalistic.

— Povestea ta se verifică la nivel înalt, spuse Craw. Când redactorilor-şefi li se va limpezi mintea, îţi vor comunica la momentul oportun. Între timp, pune-o în sertar şi ai grijă să nu răsufle. E un ordin.

Jerry habar nu avea cum vorbise Craw cu Londra şi puţin îi păsa, atâta vreme cât era pe o cale sigură. Presupunea că un înalt funcţionar din frăţia imensă, de neatins, cu totul ieşită din comun a lumii informaţiilor fusese cooptat să facă pe omul de legătură: dar îl lăsa rece.

— Treaba ta este să lucrezi pentru ziar, aşa că pune o copie în plus la cingătoare, pe care să poţi să i-o fluturi sub nas Fratelui Stubbs când apare o nouă criză, îi spuse Craw. Nimic altceva, mă auzi?

Inspirându-se din hoinărelile lui eu Frost, Jerry confecţionă un articol în care descria efectele retragerii militare americane asupra vieţii de noapte din Wanchai: „Ce s-a întâmplat cu Susie Wong de când soldaţii

americani cu portofelele burduşite, plictisiţi de război, au încetat să mai dea năvală pentru a se odihni şi a se recrea?” Fabrică sau – cum preferă să zică ziariştii – *umflă* un „interviu-fulger” cu o animatoare de bar pe cât de neconsolată, pe atât de fictivă, care ajunsese până acolo încât să accepte clienţi japonezi; îl trimise cu avionul şi obţinu de la biroul lui Luke să i se telexeze numărul conosamentului, aşa cum îi ceruse Stubbs. Jerry nu era deloc un reporter prost, dar, aşa cum sub presiune dădea ce avea mai bun în el, inacţiunea scotea la iveală ce era mai rău. Uimit de acceptarea promptă şi chiar amabilă a lui Stubbs – o „erougramă”, cum o numise Luke, când îi transmisese telefonic textul de la biroul său – cercetă împrejurul lui alte înălţimi de trecut. Două procese de corupţie ce făceau senzaţie umpleau sălile tribunalului, vedetele fiind obişnuita recoltă de poliţişti neînţeleşi, dar, după ce îi văzu, îşi dădu seama că nu erau suficient de grei ca să călătorească. Anglia de azi îi avea pe ai ei. Un vânător de senzaţional îi ceru să meargă pe urmele unei poveşti publicate de o revistă rivală despre presupusa sarcină a celebrei Miss Hong Kong, dar un proces de calomnie i-o luase înainte. Asistă la o conferinţă de presă guvernamentală anostă, dată de Gâtlej Scobit, el însuşi un rebut lipsit de haz al unui cotidian din Irlanda de Nord; pierdu o dimineaţă întreagă cercetând subiecte de succes din trecut, care ar suporta să fie reîncălzite; şi, pornind de la un zvon referitor la reducerile de cheltuieli pentru armată, îşi petrecu după-amiaza vizitând garnizoana Gurkha, condus de către un maior de la Relaţii cu Publicul, care părea să aibă optsprezece ani. Şi nu, maiorul nu ştia, vă mulţumesc, ca răspuns la întrebarea pusă amuzant de Jerry: ce-ar face oamenii lui ca să-şi rezolve problemele sexuale când familiile lor vor fi trimise acasă în Nepal? Vor face câte o vizită în satele lor, o dată la trei ani,

presupunea el; şi părea să creadă că este suficient pentru oricine. Forţând puţin realitatea ca să dea impresia că oamenii Gurkha formau deja o comunitate de militari văduvi de paie, intitulându-şi reportajul „Duşuri reci într-o climă fierbinte pentru mercenarii Marii Britanii”, Jerry ateriză triumfător în coloanele paginilor de interior ale ziarului. Mai depuse două-trei articole de citit pe ploaie, îşi petrecu serile la Club şi îşi măcină creierii, aşteptând ca Prăvălia să-şi nască pruncul.

— Pentru numele lui Dumnezeu, protestă el către Craw. Individul ăla este proprietate publică.

— Ce contează, spuse Craw hotărât.

Aşa că Jerry răspunse, ’Nţeles!” şi câteva zile mai târziu, din pură plictiseală, începu o anchetă absolut neoficială, pe contul său, asupra vieţii şi amorurilor domnului Drake Ko, Ofiţer al Ordinului Imperial Britanic, Comisar al Clubului Royal Hong Kong, milionar şi cetăţean mai presus de orice bănuială. Nimic spectaculos; nimic care, după părerea lui Jerry, să arate vreo nesupunere: pentru că nu se născuse până acum acel agent care, într-un moment sau altul, să nu fi depăşit limitele consemnului. Începu timid, cu nişte expediţii la borcanul cu dulceaţă interzis. Aşa, ca din întâmplare, se gândi să-i propună lui Stubbs un reportaj în trei episoade cu privire la superbogătaşii din Hong Kong. Plimbându-se pe lângă rafturile cu cărţi de referinţă de la Clubul Corespondenţilor de Presă Străini, într-o zi înainte de amiază, luă în mod mecanic cartea lui Smiley şi o deschise la Ko, Drake, din ediţia curentă a volumului *Who’s Who în Hong Kong*: căsătorit, un fiu, decedat 1968; fost student în drept la Gray’s Inn, la Londra, dar aparent fără mari succese, pentru că nu exista nicio urmă a intrării sale în barou. Apoi o enumerare de vreo două zeci de societăţi pe care le administra. Pasiuni: curse de cai, croaziere şi jadul. Şi, în fond, cui nu-i plac astea? apoi erau

menţionaţi beneficiarii operelor sale de caritate, printre care o biserică baptistă, un templu în Chiu Chow şi spitalul pentru copii Drake Ko. Luă în seamă toate posibilităţile, gândi Jerry amuzat. Fotografia arăta acelaşi suflet curat de douăzeci de ani, cu ochii blânzi, plin de merite ca şi de bunuri pământeşti, şi în afară de aceasta, de nerecunoscut. Numele fiului mort era Nelson. Jerry observă: Drake şi Nelson, amirali englezi. Nu-şi putea scoate din minte că tatăl purta numele primului marinar britanic care pătrunsese în Mările Chinei, iar fiul pe cel al eroului de la Trafalgar.

Jerry făcu cu mult mai puţină greutate decât Peter Guillam legătura dintre China Airsea din Hong Kong şi Indocharter S.A. din Vientiane şi se amuză citind în prospectul companiei China Airsea că aceasta avea „o gamă largă de activităţi de comerţ şi transporturi în Asia de Sud-Est” – printre care orez, peşte, aparatură electrică, tek, afaceri imobiliare şi navigaţie.

Făcând treabă de negru la biroul lui Luke, realiză un pas şi mai curajos: din pură întâmplare, numele lui Drake îi apăru sub nas. E adevărat, căutase „Ko” în fişier. Tot astfel cum căutase numele altor douăzeci sau treizeci de chinezi bogaţi din Colonie, tot aşa cum o întrebase, cu bună-credinţă, pe secretara chineză, cine credea ea că erau, după părerea ei, cei mai pitoreşti milionari chinezi. Chiar dacă Drake nu fusese poate unul dintre primii numiţi de ea, îi trebui foarte puţin timp să scoată numele de la ea şi, în consecinţă, să găsească tăieturile de presă respective. Într-adevăr, aşa cum i se plânsese lui Craw, era ceva deprimant, ca să nu spunem ireal, în modul acesta de a urmări prin metode clandestine un personaj atât de public. Agenţii de informaţii sovietici, după experienţa limitată pe care o avea Jerry cu soiul acesta, se prezentau în mod normal în versiuni mult mai modeste. Comparativ, Ko

părea modelul uriaş.

Mi-aminteşte de bătrânul Sambo, se gândi Jerry. Era prima oară că-i trecea o astfel de idee prin cap.

Recolta cea mai detaliată o culese dintr-o revistă luxoasă, intitulată *Golden Orient,* care nu mai apărea acum. Într-una din ultimele ediţii, un reportaj ilustrat pe opt pagini, „Cavalerii Roşii din Nanyang”, se ocupa de numărul din ce în ce mai mare de chinezi instalaţi în străinătate, care întreţineau relaţii comerciale profitabile cu China Roşie, denumiţi în mod comun motanii graşi. Nanyang, după câte ştia Jerry, reprezenta tărâmurile din sudul Chinei; pentru chinezi, ele erau un fel de Eldorado al păcii şi al bogăţiei. Fiecărei personalităţi revista îi dedica o pagină cu fotografie, având, în general, pe fundal ceva reprezentativ din posesiunile sale. Eroul interviului cu privire la Hong Kong – revista cuprindea, deopotrivă, reportaje de la Bangkok, de la Manila şi de la Singapore – era acea „mult iubită personalitate sportivă, Comisar al Jockey Clubului, domnul Drake Ko, preşedinte-director general şi principal acţionar al companiei China Airsea Ltd”, ce apărea cu calul său Lucky Nelson la sfârşitul unui sezon strălucit la Happy Valley. Numele calului reţinu pe moment privirea occidentală a lui Jerry. Găsea macabru ca un tată să-şi boteze calul după numele fiului său mort.

Fotografia care ilustra articolul revela ceva mai mult decât poza ştearsă din *Who's Who.* Ko arăta vesel, chiar exuberant, şi părea, în ciuda pălăriei, să fie chel. În acel stadiu, pălăria era cel mai interesant detaliu în privinţa lui Ko, întrucât, potrivit experienţei limitate a lui Jerry, niciun chinez nu fusese văzut vreodată purtând aşa ceva. Era o beretă, pusă pe-o parte, plasându-l pe Ko pe undeva între un soldat britanic şi un negustor de ceapă francez. Dar, mai presus de orice, avea o calitate foarte rară pentru un chinez: arăta că nu se lua în serios. Părea de statură

înaltă, purta impermeabil, iar mâinile sale lungi ieşeau din mâneci ca două ramuri. Părea să iubească cu adevărat calul, iar unul din braţe se sprijinea cu blândeţe pe spatele acestuia. Întrebat de ce întreţinea o flotă de jonci, când era bine ştiut că acestea reprezentau o întreprindere neprofitabilă, răspunsese: „Ai mei sunt hakka din Chiu Chow. Am respirat apa, am cultivat apa, am dormit pe apă. Bărcile sunt elementul meu”. Îi făcea plăcere să descrie călătoria sa din 1951 de la Shanghai la Hong Kong. Pe vremea aceea, frontiera era încă deschisă şi nu existau cu adevărat restricţii în privinţa imigrării. Cu toate acestea, Ko preferase să facă această călătorie la bordul unei jonci de pescuit, în ciuda piraţilor, a blocadelor şi a timpului neprielnic. Ceea ce era considerat a fi cel puţin excentric.

„Sunt un individ foarte leneş, le declarase el ziariştilor. Dacă vântul mă împinge pe degeaba, de ce să mă obosesc să merg? Am acum un iaht de douăzeci de metri şi îmi place marea în continuare”.

Este renumit pentru simţul umorului, spunea articolul.

Un bun agent trebuie să ştie să se distreze, spuneau ursarii de la Sarratt; acest lucru îl înţelesese şi Centrul Moscova.

Cum nu-l urmărea nimeni, Jerry se apropie încet de fişier, iar câteva minute mai târziu era în posesia unui dosar plin de tăieturi din ziare, din care majoritatea se refereau la scandalul de bursă din 1956, în care Ko şi un grup de indivizi din Swatow jucaseră un rol destul de dubios. Ancheta întreprinsă de Bursă, deloc surprinzător, se dovedise neconcludentă, iar dosarul fusese închis. Anul următor, Ko primise Ordinul Cavalerilor Imperiului Britanic. „Când cumperi oameni, obişnuia să spună bătrânul Sambo, cumpără-i cum trebuie”.

În biroul lui Luke lucrau o mână de documentarişti chinezi, printre care un tip vesel din Canton, Jimmy, care

apărea adesea la Club şi era plătit la preţul pieţei pentru a face pe oracolul în probleme chineze. Jimmy spunea că oamenii din Swatow sunt un popor aparte, „ca scoţienii sau ca evreii”, îndrăzneţi, cu un spirit marcat de clan şi de o zgârcenie notorie, care trăiau lângă mare pentru a găsi scăpare atunci când erau persecutaţi, înfometaţi sau când soseau creditorii. Spunea că femeile lor aveau căutare, întrucât erau frumoase, harnice, econoame şi rele de muscă.

— Scriem un nou roman, înălţimea Voastră? întrebă piticul afectuos, ieşind din biroul său pentru a vedea ce cloceşte Jerry.

Jerry ar fi dorit să întrebe de ce trebuia ca unul născut în Swatow să fie crescut la Shanghai, dar îşi zise că e mai bine să schimbe vorba către un subiect nu atât de delicat.

A doua zi, Jerry împrumută tărăboanţa lui Luke. Înarmat cu un aparat de fotografiat clasic, cu film îngust, se duse la Headiand Road, o rezervaţie a milionarilor între Repulse Bay şi Stanley, unde pretinse a se plimba căscând gura la vilele de acolo, cum procedează toţi turiştii care n-au altceva mai bun de făcut. Acoperirea lui era tot articolul pentru Stubbs despre marii bogătaşi din Hong Kong; până şi astăzi, chiar dacă numai pentru el, nu ar recunoaşte decât cu greu că se dusese acolo datorită lui Drake Ko.

— Face tărăboi la Taipei, îi spusese Craw, în trecere, într-una din conversaţiile lor de la o cabină telefonică la alta. Nu se întoarce înainte de joi.

O dată în plus, Jerry acceptă fără să discute metodele de comunicare ale lui Craw.

Nu fotografie casa botezată Seven Gates, dar se uită îndelung la ea, cu un aer prostesc. Văzu o vilă joasă, cu olane, construită foarte departe de drum, cu o verandă imensă înspre mare şi cu o pergolă de coloane vopsite în alb, ce se decupa pe albastrul orizontului. Craw îi spusese

că Drake alesese probabil acest nume în amintirea Shanghaiului, ale cărui ziduri de cetate veche erau străpunse de şapte porţi. „Sentiment, tată, nu glumă. Nu subestima niciodată sentimentele unui tip cu ochi piezişi, dar nici nu conta pe ele. Amin”. Văzu peluze şi, spre amuzamentul său, un teren de crochet. Văzu o colecţie magnifică de azalee şi de hibiscus. Văzu o machetă de joncă de vreo trei metri lungime, aşezată pe o mare de ciment, precum şi un bar de grădină, rotund ca un chioşc în care cântă fanfara, acoperit cu o copertină în dungi albe şi albastre, şi un cerc de scaune albe neocupate pe care le păzea un băiat în tunică, pantaloni şi pantofi albi. Ko şi ai lui aşteptau în mod evident lume. Văzu şi alţi băieţi de casă spălând un Rolls-Royce Phantom de culoarea tutunului. Garajul lung era deschis şi observă înăuntru un Chrysler break, de un tip oarecare, un Mercedes negru, căruia i se scoseseră plăcile mineralogice, fără îndoială în vederea cine ştie cărei reparaţii. Dar avu mare grijă să acorde tot atâta atenţie şi celorlalţi case de pe Headiand Road şi fotografie trei dintre ele.

Continuându-şi drumul până la Deep Water Bay, se opri, stătu pe mal, contemplând mica armadă de jonci şi de vedete – aparţinând agenţilor de bursă – care dansau cu ancora lăsată pe o mare cam agitată, dar nu reuşi să repereze *Admiral Nelson,* faimosul iaht de croazieră al lui Ko – atotprezenţa numelui Nelson devenind absolut oprimantă. Era gata să renunţe, când auzi de jos un strigăt şi, coborând o scară şubredă de lemn, descoperi într-un sampan o bătrână hlizindu-se şi arătând spre el cu un copan de pui pe care îl morfolea în gura ei ştirbă. Urcându-se la bord, el îi arătă cu degetul bărcile, iar ea îl conduse până acolo, râzând şi cântând în timp ce vâslea fără a lăsa copanul de pui din gură. *Admirai Nelson* era o ambarcaţiune bine întreţinută, joasă. Alţi trei băieţi în

uniformă albă frecau cu hărnicie puntea. Jerry încercă să calculeze cheltuielile lunare de întreţinere ale lui Ko, doar pentru personal.

La întoarcere, se opri să cerceteze spitalul pentru copii Drake Ko şi ajunse la concluzia, fără să dea prea mare importanţă, că era excelent întreţinut. A doua zi, dis-de-dimineaţă, Jerry se postă în holul clădirii înalte de birouri, ridicate într-o coastă de deal pe Central Road şi citi plăcuţele de alamă cu diversele firme ce-şi aveau sediul acolo. China Airsea şi societăţile afiliate ocupau ultimele trei etaje de sus, dar, oarecum previzibil, nu era nicio menţiune despre Indocharter Vientiane S.A., fosta beneficiară a celor douăzeci şi cinci de mii de dolari în ultima vineri a fiecărei luni.

Dosarul cu tăieturi de presă din biroul lui Luke conţinea o referire la arhivele Consulatului Statelor Unite. Jerry se duse acolo a doua zi, sub pretextul că verifică reportajul său referitor la trupele americane din Wanchai. Sub privirile unei fete iraţional de frumoase, Jerry răsfoi dosarele, culese câteva date de ici-colo, apoi se opri asupra celor mai vechi documente pe care le deţineau, ce datau chiar de la începutul anilor 1950, când Truman instituise un embargo comercial împotriva Chinei şi a Coreei de Nord. Consulatului de la Hong Kong i se dăduse ordinul să raporteze orice încălcări ale embargoului şi acolo se afla tot ceea ce se descoperise. Marfa preferată, după medicamente şi articole electrice, era petrolul, iar „agenţiile Statelor Unite”, după cum li se spunea, se dădeau în vânt după ei, întinzând curse, scoţând în larg canonierele, interogând fugarii şi prizonierii şi plasând, în cele din urmă, dosare enorme în faţa subcomisiilor Camerei Reprezentanţilor sau ale Senatului.

Anul respectiv era 1951, doi ani după instalarea comuniştilor în China şi anul în care Ko pleca din Shanghai

pe mare către Hong Kong, fără o leţcaie în buzunar. Operaţiunea la care făcea aluzie trimiterea din dosar avusese loc la Shanghai şi, pentru început, era singura legătură între această operaţiune şi Ko. Mulţi imigranţi din Shanghai locuiau în acele zile într-un hotel ticsit, în condiţii precare de igienă, pe Des Voeux Road, în introducere se menţiona că trăiau ca o imensă familie, uniţi prin suferinţă şi prin mizerie. Unii scăpaseră împreună de japonezi, înainte de a fugi de comunişti.

— După ce am îndurat atât din partea comuniştilor, le spunea un inculpat celor care îl anchetau, cel mai mic lucru pe care îl puteam face era să stoarcem nişte bani de la ei.

Altul se arătase mai agresiv:

— Motanii graşi din Hong Kong fac milioane de pe urma acestui război. Cine le vinde Roşilor echipament electronic, penicilină, orez?

În anul 1951, spunea raportul, aveau de ales între două metode: prima era cea de corupere a grănicerilor şi de trecere a petrolului în camioane-cisternă prin Noile Teritorii şi apoi peste graniţă. Cealaltă consta în transportarea benzinei cu bărcile, ceea ce însemna mituirea autorităţilor portuare.

Alt informator:

— Noi, cei ce aparţinem populaţiei hakka, cunoaştem marea. Găsim o barcă, trei sute de tone, o închiriem. O umplem cu barili de petrol, întocmim declaraţii false şi menţionăm o destinaţie falsă. Ajungem în apele internaţionale şi navigăm în plină forţă către Amoy. Roşii ne spun fraţi, profit sută la sută. După câteva transporturi, cumpărăm vasul.

— De unde provin banii iniţiali? întrebase anchetatorul.

— Din sala de bal de la Ritz, fusese răspunsul deconcertant.

Ritz era un local elegant de pe King's Road, unde puteai să agăţi vreo bucăţică bună, la malul mării, se menţiona în nota din subsol. Majoritatea fetelor erau din Shanghai. Aceeaşi notă consemna numele membrilor bandei. Drake Ko era unul dintre aceştia.

— Drake Ko este un tip foarte dur, spunea declaraţia unui martor, reprodusă în caractere mici într-un apendice. Nu i se pot spune poveşti cu zâne lui Drake Ko. Nu-i plac deloc politicienii. Chiang Kai-shek. Mao. Spune că toţi sunt o apă şi-un pământ. Spune că este un mare sprijin al lui Chiang Mao-shek. Într-o zi, domnul Ko va conduce banda noastră.

În ceea ce priveşte crima organizată, ancheta nu furniza nimic. Era un lucru bine stabilit că atunci când oraşul Shanghai căzuse în mâna lui Mao, în 1949, acesta îşi deversase trei sferturi din lumea lui interlopă în Hong Kong; că Banda Roşie şi Banda Verde dăduseră atâtea lupte între ele pentru extorcarea de bani pentru „protecţie", încât Chicago din anii 1920 părea o joacă de copii în comparaţie cu Hong Kong. Dar nu se putuse găsi niciun martor care să recunoască faptul că ştie ceva despre Triade sau despre orice altă organizaţie criminală.

Deloc surprinzător, când se făcu sâmbătă şi Jerry se duse la cursele de la Happy Valley, se afla în posesia unui portret foarte amănunţit al vânatului său.

Taxiul îi luă tarif dublu pentru că era zi de curse, iar Jerry plăti cât i se ceruse, ştiind că aşa se proceda. Îi spusese lui Craw unde se duce, iar acesta nu avusese nimic de obiectat, îl adusese şi pe Luke cu el, ştiind că uneori două persoane bat la ochi mai puţin decât una singură. îl enerva ideea că putea da peste Frost, dat fiind că Hong Kongul alb era într-adevăr un oraş foarte mic. La intrarea principală, telefonă la direcţie pentru a obţine o oarecare influenţă şi, la momentul oportun, îşi făcu

apariţia un anume căpitan Grant, un tânăr funcţionar, căruia Jerry îi spuse că se afla acolo cu treabă: făcea un reportaj despre curse pentru revistă. Grant era un bărbat elegant şi spiritual care fuma ţigări turceşti cu şpiţul şi părea să asculte înduioşător de amuzat tot ceea ce îi spunea Jerry, chiar dacă o făcea cu oarecare detaşare.

— Deci, zise el în sfârşit, tu eşti fiul?

— L-ai cunoscut? spuse Jerry, zâmbind.

— După nume, răspunse căpitanul Grant, dar părea să-i placă ce auzise.

Le dădu legitimaţii de presă şi mai târziu le oferi de băut. Cursa a doua tocmai se terminase. În timp ce vorbeau, auziră freamătul mulţimii cum creşte, se amplifică şi apoi se stinge ca o avalanşă. Aşteptând ascensorul, Jerry consultă tabloul cu anunţuri pentru a vedea cine ocupa lojile. Cei care le ocupau an de an erau mafioţii de pe Vârf: Banca – cum îi plăcea Băncii din Hong Kong şi din Shanghai să-şi spună –, Jardine Matheson, guvernatorul, comandantul Forţelor Britanice. Domnul Drake Ko, ofiţer al Imperiului Britanic, cu toate că era comisar al Clubului, nu se afla printre ei.

— Westerby! Dumnezeule *Mare,* bătrâne, cine dracu' te-a lăsat să intri aici? Spune-mi, e adevărat că taică-tău a dat faliment înainte de a muri?

Jerry ezită, zâmbi şi cu o oarecare întârziere reuşi să extragă cartele din memorie: Clive Nu ştiu-cum, avocat doldora de bani, cu o casă în Repulse Bay, scoţian insuportabil, plin de falsă afabilitate şi cu o reputaţie bine stabilită de escroc. Jerry îl folosise la documentarea unui reportaj despre traficul de aur având baza de operaţii în Macao şi ajunsese la concluzia că scoţianul îşi trăsese şi el o parte bunicică din prăjitură.

— Al naibii să fiu, Clive, formidabil, nemaipomenit. Schimbară câteva banalităţi în aşteptarea ascensorului.

— Hai, dă-mi programul. Hai! Pot încă să mai fac din tine un om bogat.

„Proton, îşi spuse Jerry. Da. Clive Porten”. Smulgând programul de curse din mâna lui Jerry, Proton îşi linse buricul degetului gros, întoarse foile; se opri la o pagină din mijloc şi înconjură cu pixul numele unui cal. „Şapte în cursa a treia, nu poţi da greş, îi suflă el. Îţi poţi paria şi cămaşa pe el, e bine? Nu împart în fiecare zi bani, asta să fii sigur”.

— Ce ţi-a vândut jegosul ăsta? se interesă Luke, după ce scăpară de el.

— Ceva care se numeşte Open Space.

Drumurile lor se despărţiră. Luke se duse să parieze şi să-şi croiască drum sus, la American Club. Jerry, sub imperiul inspiraţiei, aruncă o sută de dolari pe Lucky Nelson şi se îndreptă cu paşi mari spre sufrageria Clubului Hong Kong. Dacă pierde, se gândi el la rece, îi trec în contul lui George. Uşile duble erau deschise, aşa că intră direct. Atmosfera era una de opulenţă groasă, lipsită de gust: ai fi zis că e un club de golf din Surrey la un sfârşit de săptămână umed, doar că se găseau unii destul de curajoşi încât să rişte a-şi purta bijuteriile veritabile printre hoţii de buzunare. Un grup de neveste stătea într-o parte ca un echipament scump, nefolosit, uitându-se mânioase la televizorul cu circuit închis şi bombănind despre servitori şi despre atacurile înarmate la persoană. Se simţea fum de trabuc, de sudoare şi de resturi de mâncare. Văzându-l cum intră târşâindu-şi picioarele – costumul oribil, bocancii din piele, „Presă” scria pe el de sus până jos – luară nişte mutre şi mai furioase. Necazul cu locurile selecte din Hong Kong, se citea pe feţele lor, e că nu erau destui daţi în brânci afară. O trupă de băutori serioşi se strânsese la bar, majoritatea nişte vântură-lume de pe la băncile comerciale londoneze, cu burţi umflate de

prea multă bere şi cu ceafa îngroşată înainte de vreme. Cu ei, Jardine Matheson, de la echipa de juniori, nu încă destul de important ca să aibă drept la un loc în loja firmei: inocenţi dichisiţi, antipatici, pentru care Paradisul însemna bani şi promovare. Aruncă o privire temătoare în jurul său, căutându-l pe Frostie, dar fie nu-l atrăseseră căluţii astăzi, fie se amestecase cu vreo altă gaşcă. Cu un zâmbet şi cu un gest vag din mână, îl trase pe sfoară pe subdirector, îl salută ca pe un vechi amic, îi vorbi pe un ton degajat despre căpitanul Grant, îi strecură douăzeci de dolari, se înscrise pe toată ziua în ciuda tuturor regulamentelor şi înaintă recunoscător către balcon cu optsprezece minute înainte de start: soarele, mirosul de balegă, zarva sălbatică a mulţimii chineze şi inima lui Jerry care bătea din ce în ce mai repede, şoptind „cai”.

Pentru o clipă, Jerry rămase pe loc, surâzând şi admirând priveliştea, pentru că, de câte ori o vedea, i se părea că este pentru întâia oară.

Iarba turfului de la Happy Valley trebuie să fi reprezentat cea mai preţioasă recoltă din lume. Nu era multă. Un panou strâmb mărginea ceea ce putea fi un teren de joc dintr-o mahala londoneză, pe care soarele şi picioarele îl făceau praf şi pulbere. Opt terenuri de fotbal tocite, un teren de rugby, unul de hockei îi dădeau un aer de paragină municipală. Dar panglica verde subţire care înconjura aceste jerpelituri avea să aducă, neîndoielnic, în acest an o sută bună de milioane de lire sterline din pariurile legale şi aceeaşi sumă frumuşică din cele făcute pe sub mână. Locul nu era atât o vale, cât un cazan: într-o parte, stadionul de un alb strălucitor, de cealaltă parte, colinele brune, iar în faţa lui Jerry şi la stânga sa se înălţa celălalt Hong Kong: un întreg Manhattan din cărţi de joc, cu mahalale de zgârie-nori cenuşii, înghesuite atât de tare, că păreau să se sprijine unul de altul pe căldură. De la

fiecare balcon mititel ieşea o prăjină de bambus ca un ac înfipt pentru a consolida clădirea. De fiecare prăjină atârnau nenumărate steaguri de rufe negre, ca şi cum ceva enorm măturase faţada, lăsând zdrenţele alea în urmă. Pentru locuri ca acestea, şi Dumnezeu ştie că nu erau multe, Happy Valley oferea imaginea salvării peste noapte la care visează fiecare jucător.

Departe, spre dreapta lui Jerry, străluceau clădiri mai noi mai somptuoase. Acolo, îşi aminti el, agenţii ilegali de pariuri îşi instalaseră birourile şi, prin tot felul de metode misterioase – tic-tacul cronometrului, walkie-talkie, semnale luminoase, care ar fi făcut deliciul Sarratt-ului –, ţineau legătura cu plasatorii lor presăraţi pe tot terenul de curse. Mai sus se profilau crestele golaşe ale dealurilor, zimţate de cariere de piatră şi acoperite cu mormane de fiare de la sistemele electronice de ascultare. Jerry auzise undeva că farfuriile fuseseră plasate acolo pentru Veri, ca să poată supraveghea zborurile patronate de ei ale aparatelor U_2 din Taiwan. Peste dealuri, găluşte de nori albi, pe care nicio vreme nu părea să-i mişte din loc vreodată. Iar peste nori, în acea zi, cerul decolorat al Chinei ce suferea în soare şi un erete ce se rotea încet. Toate acestea Jerry le observă dintr-o singură privire plină de recunoştinţă.

Pentru mulţime, era un moment de inactivitate. Atenţia spectatorilor se concentra, dacă se concentra, asupra celor patru chinezoaice grase, în pijamale negre şi având pălării cu franjuri, specifice populaţiei hakka, care greblau pista, pentru a netezi iarba preţioasă pe care o răvăşiseră copitele cailor, înaintau cu demnitatea totalei indiferenţe: ai fi zis că întregul suflet al ţărănimii chineze se regăsea în gesturile lor. Pentru o clipă, aşa cum se întâmplă cu gloata, un freamăt de afinitate colectivă ajunse până la ele, pentru a se pierde imediat în uitare.

Open Space al lui Clive Proton pornea ca al treilea favorit. Lucky Nelson al lui Drake Ko era cotat cu 40 la 1, ceea ce însemna că n-avea nicio şansă. Făcându-şi loc pe lângă un grup de australieni veseli nevoie mare, Jerry ajunse la colţul balconului şi, aplecându-se, se uită peste rândurile de capete până la lojile proprietarilor, separaţi de spectatorii obişnuaţi printr-o poartă verde de fier păzită de un gardian. Punându-şi mâinile streaşină la ochi şi regretând încă o dată că nu îşi adusese un binoclu, identifică un bărbat gras, cu o expresie dură, în costum şi având ochelari cu lentile negre, însoţit de o fată tânără, foarte drăguţă. Acesta părea jumătate chinez, jumătate latin, iar Jerry îl clasifică drept filipinez. Fata era marfa scumpă.

Trebuie să fie cu calul lui, îşi zise Jerry, aducându-şi aminte de bătrânul Sambo. Probabil în padoc, dând instrucţiuni antrenorului şi jocheului său.

Traversând cu paşi mari sufrageria pentru a ajunge în holul principal, coborî o scară largă, din dos, două etaje şi, trecu printr-un hol spre o galerie panoramică, ticsită cu o gloată imensă de chinezi căzuţi pe gânduri, doar bărbaţi, privind în jos într-o tăcere pioasă către o arenă cu nisip ocupată de vrăbii gălăgioase şi de trei cai duşi de căpăstru, fiecare, de către rândaşul lui permanent, de un mafii, cum i se spune. Toţi trei de-abia îşi ţineau în frâu animalele, parcă ar fi avut trac. Elegantul căpitan Grant era acolo, în calitate de spectator, ca şi Saşa, bătrânul antrenor, rus alb de felul lui, şi pe care Jerry îl iubea. Saşa stătea pe un scăunel pliant, aplecat uşor înainte, de parcă pescuia. Antrenase ponei de Mongolia la Shanghai, pe vremea tratatului, iar Jerry putea să stea o noapte întreagă să-l asculte: cum se face că avea Shanghaiul trei piste de alergări, britanică, internaţională şi chineză; cum se face că prinţii negustori britanici întreţineau câte şaizeci, chiar

o sută de cai, fiecare, şi îi transportau cu vasul în susul şi în josul coastei, luptându-se între ei ca nebunii dintr-un port într-altul. Saşa era un om blând, cu ochi albaştri şi privire dusă departe şi cu o bărbie înfundată de luptător. Era şi antrenorul lui Lucky Nelson. Stătea singur şi supraveghea ceea ce Jerry lua drept ancadramentul unei uşi pe care n-o putea zări.

O rumoare bruscă în tribune îl făcu pe Jerry să se întoarcă iute către soare. Se auzi un vuiet, apoi un strigăt puternic, gâtuit, în timp ce mulţimea de pe un rând se agita, iar o lance de uniforme cenuşii şi negre se înfipse printre spectatori. O clipă mai târziu, o grămadă de poliţişti trăgeau un amărât de hoţ de buzunare, şiroind de sânge şi icnind, către scara subterană, pentru a-i lua o declaraţie la faţa locului. Uluit, Jerry îşi reîntoarse privirea către penumbra padocului şi îi trebuiră câteva clipe pentru a putea distinge silueta înceţoşată a domnului Drake Ko.

Nu-l identifică dintr-odată. Prima persoană pe care o observă Jerry nu fu nicidecum Ko, ci tânărul jocheu chinez, ce stătea în picioare lângă Saşa, un băiat înalt, subţire ca o trestie în locul în care cazaca îi intra în pantaloni. Se pocnea cu cravaşa peste cizmă, de parcă ar fi copiat gestul după vreo gravură engleză cu subiect sportiv; purta culorile lui Ko („scutul împărţit în patru părţi egale, două albastru-deschis şi două gri ca marea”, spunea articolul din *Golden Orient*) şi, la fel ca Saşa, se uita la ceva ascuns privirii lui Jerry. Apoi, de sub platforma pe care se afla Jerry, ieşi un monstru sur, condus de un mafu gras şi haios, îmbrăcat într-o salopetă gri jegoasă. Numărul era ascuns sub o pătură, dar Jerry ştia calul din fotografie şi acum îl ştia şi mai bine: de fapt, îl cunoştea foarte bine. Sunt unii cai pur şi simplu superiori clasei lor, iar acesta era, după părerea lui Jerry, cazul lui Lucky Nelson. Muşcătură de calitate, gândi el, frâu liber, ochi semeţi.

Departe de roibul seducător cu coamă şi coadă bălaie care la fiecare cursă cucereşte aplauzele femeilor: având în vedere forma locală, care este mult limitată de climă, Lucky Nelson era cel mai sănătos exemplar văzut acolo. Jerry era sigur de acest lucru. Avu o clipă de spaimă pentru starea calului: asudat, părţile laterale şi crupele prea lucioase. Apoi se uită din nou la ochiul ager, la transpiraţia cam nefirească, şi inima îi veni la loc: şmecherul îl aduce ca să arate prost, se gândi el, amintindu-şi, cu veselie, de bătrânul Sambo.

Doar atunci, într-un târziu, Jerry îşi mută privirea de la cal la proprietarul lui.

Domnul Drake Ko, purtător al Ordinului Imperiului Britanic, beneficiar până la data aceea a unei bune jumătăţi de milion de dolari americani, trimişi de Centrul Moscova, partizan declarat al lui Chiang-Mao-shek, se ţinea deoparte, la umbra unui stâlp alb de beton de trei metri în diametru: o mutră urâtă, dar inofensivă la prima vedere, înalt, adus de spate, ceea ce putea să ţină de profesie: dentist sau cizmar. Era îmbrăcat în stil englezesc, în pantaloni de stofa gri, largi şi un blazer negru la două rânduri, prea lung în talie, astfel încât îi accentua deşălarea picioarelor şi îi dădea un aspect boţit întregului său trup slăbănog. Faţa şi gâtul erau lustruite ca pielea veche şi tot atât de spâne, iar ridurile numeroase care le brăzdau erau tot atât de ascuţite ca nişte pliseuri făcute cu fierul. Avea tenul mai închis decât se aşteptase Jerry: aproape că-l suspectă că avea sânge arab sau indian. Purta aceeaşi pălărie incredibilă ca şi în fotografie, o beretă albastru-închis de sub care îi ieşeau urechile ca nişte trandafiri de patiserie. Ochii îi apăreau şi mai alungiţi de sub această beretă. Pantofi italieneşti cafenii, cămaşă albă, deschisă la gât. Fără accesorii, nici măcar un binoclu: doar un minunat zâmbet de o jumătate de milion de dolari,

de la o ureche până la alta, în parte de aur, care părea să se bucure de norocul tuturor, ca şi cum ar fi fost al lui.

Doar că se simţea ceva, un soi de tensiune, pe care unii, precum chelnerii-şefi, portarii, ziariştii au calitatea de a o identifica de la prima vedere; bătrânul Sambo o avea *oarecum* şi el – intuia prezenţa resurselor imediat disponibile. Dacă era nevoie de un lucru, diverşi oameni, mişcându-se ca nişte umbre, le aduceau în pas alergător.

Imaginea prinse viaţă. La microfon, comisarul pistei le ordonă jocheilor să încalece. Haiosul mafu trase jos cuvertura şi, spre plăcerea lui, Jerry observă că Drake Ko pusese ca murgul să fie ţesălat în răspăr pentru a-i accentua aspectul jalnic. Jocheul subţirel se urcă cu greu, neîndemânatic în şa şi îl strigă pe Ko pe partea cealaltă cu o prietenie cam forţată. Ko, care se îndepărta deja, se întoarse pe călcâie şi îi răspunse ceva, o silabă de neauzit, fără să privească la cel căruia îi vorbea sau îi înregistra răspunsul. O mustrare? O încurajare? Un ordin către un servitor? Zâmbetul nu pierdu nimic din exuberanţă, dar vocea era şfichiuitoare ca pocnetul de bici. Calul şi călăreţul plecară. Ko plecă şi el, iar Jerry urcă în fugă scările, trecu precum vântul prin sufragerie până la balcon, îşi făcu loc către colţ şi se uită în jos.

În momentul acela, Ko nu mai era singur, ci însurat.

Să fi venit împreună în tribună, să-l fi urmat la câţiva paşi, Jerry n-avea să ştie niciodată. Era atât de mică. Distinse o sclipire de mătase neagră şi mişcare în jurul ei, în timp ce bărbaţii îi prezentau omagiile – tribuna se umplea –, dar se uită prea sus şi o pierdu. Capul ei se afla la nivelul piepturilor lor. O regăsi lângă Ko, o nevastă mititică, chinezoaică, pură, suverană, destul de coaptă, palidă, atât de îngrijită, încât nu ţi-ai fi putut-o închipui având altă vârstă sau purtând alte haine decât mătăsurile acelea negre, lucrate la Paris, cu fireturi şi brocart ca o

tunică de husar. „Nevasta e o belea, spusese Craw, improvizând în timp ce stăteau jos, uluiţi, în faţa proiectorului mic. Ciupeşte din marile magazine. Oamenii lui Ko trebuie să treacă pe acolo înaintea ei, promiţând să plătească tot ce şterpeleşte”.

Articolul din *Golden Orient* se referea la ea ca la „o veche parteneră de afaceri” Citind printre rânduri, Jerry ghici că trebuie să fi fost una dintre fetele din sala de bal de la Ritz.

Freamătul mulţimii se amplificase.

— Ai pus pe el, Westerby? Ai mizat pe el, bătrâne? Clive Proton, scoţianul, se năpusti asupra lui, asudând din abundenţă din cauza băuturii. Open Space, pentru numele lui Dumnezeu! Chiar şi la cota asta şi tot ai face câţiva dolari! Dă-i drumul, omule, mergi la sigur!

Pistolul starterului îl scuti de răspuns. Vuietul mulţimii se strangulă, se aprinse din nou şi crescu. împrejurul lui, în tribună, se strigau frenetic nume şi numere; caii ţâşniră, mânaţi înainte de zgomot. Se angajaseră în primii două sute de metri destul de lent. Aşteaptă: frenezia va urma inerţiei. În lumina zorilor, când se antrenează, îşi aminti Jerry, li se trag un soi de ciorapi peste copite pentru a nu-i trezi din somn pe vecini. Câteodată, pe vremuri, când ajungea să-şi tragă sufletul între două reportaje de război, Jerry se scula dis-de-dimineaţă şi cobora aici, să-i privească doar; dacă avea norocul să întâlnească vreun prieten influent, însoţea caii până la grajdurile etajate, climatizate, ca să vadă cum sunt îngrijiţi şi dezmierdaţi. Dar în plină zi, vacarmul circulaţiei gâtuia complet tunetul lor, iar mica trupă strălucitoare, care înainta atât de încet, nu făcea niciun fel de zgomot, ci părea să plutească deasupra râului subţire de smarald.

— Open Space, e clar, anunţă nesigur Clive Proton, privind prin binoclu. Pleacă favorit. Splendid. Bravo. Open

Space, bravo băiatule.

Caii se angajară într-un viraj lung, înainte de a intra în ultima linie dreaptă.

— *Hai,* Open Space, forţează un pic, omule, *călăreşte-l!* Cravaşează-l, cretinule! urlă Proton, pentru că acum se vedea cu ochiul liber că azuriul şi griul marin al lui Lucky Nelson luau conducerea şi că toţi ceilalţi concurenţi îl lăsau politicos să treacă.

Un al doilea cal păru că opune rezistenţă, apoi depuse armele: Open Space se afla deja la trei lungimi în urmă, în timp ce jocheul lui agita cu furie cravaşa în aer către crupa calului.

— Hoţilor! urlă Proton. Unde sunt comisarii, pentru numele lui Dumnezeu? Calul acesta a fost ţinut! în viaţa mea n-am văzut să fie ţinut un cal în halul ăsta!

În timp ce Lucky Nelson trecea graţios de potou, Jerry îşi întoarse din nou repede privirea spre dreapta şi apoi în jos. Ko părea nemişcat. Nu era impenetrabilitatea orientală: Jerry nu fusese niciodată de acord cu acest mit. Desigur, nu era nici indiferenţă. Pur şi simplu urmărea desfăşurarea satisfăcătoare a unei ceremonii: domnul Drake Ko asistând la defilarea trupelor sale. Micuţa lui nevastă nebună stătea dreaptă ca un băţ alături de el, ca şi cum, după atâtea încercări la care o supusese viaţa, i se cânta în sfârşit marşul triumfal. Pentru o secundă, Jerry îşi aminti de Scumpetea aia bătrână, pe când era în floarea vârstei. Acelaşi aer îl arbora şi ea, gândi Jerry, când orgoliul lui Sambo atingea cotele maxime. Tot aşa cum stătea când trebuia să înfrunte eşecul.

Înmânarea cupei fu un moment de vis.

Deşi din scenă lipsea galantarul cu prăjituri, strălucirea soarelui era, desigur, mult peste aşteptările celui mai optimist organizator al unei petreceri dintr-un sătuc englezesc; iar cupele de argint erau mult mai arătoase

decât micul pocal zgâriat pe care îl oferea nobilul de ţară învingătorului la cursa cu picioarele legate. Cei şaizeci de poliţişti în uniformă erau şi ei cam ostentativi. Dar graţioasa doamnă cu turban după moda anilor 1930, care prezida la masa lungă, albă, era tot atât de nesărată şi de arogantă pe cât şi-ar fi dorit patriotul cel mai exigent. Cunoştea perfect ceremonialul. Preşedintele comisarilor îi înmână cupa, iar ea o îndepărtă imediat de propria persoană, ca şi cum i-ar fi ars mâinile. Drake Ko şi soţia sa, arborând amândoi un zâmbet larg, Ko tot cu bereta pe cap, apărură din mijlocul unui grup de susţinători încântaţi şi luară cupa, dar parcurseră atât de repede şi de voioşi drumul dus-întors pe peluza de iarbă înconjurată cu frânghii, încât fotograful fu luat prin surprindere şi se văzu nevoit să ceară actorilor să refacă scena înmânării cupei. Acest lucru o plictisi destul de mult pe graţioasa doamnă, iar Jerry prinse cuvintele „pisălogul naibii” murmurate peste pălăvrăgeala privitorilor. Cupa era în sfârşit în mâinile lui Ko; graţioasa doamnă acceptă cu un aer morocănos buchetul de gardenii de şase sute de dolari, Estul şi Vestul reluându-şi cu uşurare locurile în care erau cantonate.

— Ai mizat pe el? se interesă amabil căpitanul Grant.

Reveneau agale spre tribună.

— Închipuieşte-ţi că da, mărturisi Jerry zâmbind. A fost o surpriză, nu-i aşa?

— O! A fost cursa lui Drake, spuse Grant sec.

Se mai plimbară puţin.

— Ai fost deştept că l-ai remarcat. Mai deştept ca noi. Vrei să-i vorbeşti?

— Cui?

— Lui Ko. Cât mai este îmbătat de victorie. Poate că apuci să scoţi ceva de la el, spuse Grant, cu zâmbetul lui înduioşat. Hai, vino să te prezint.

Jerry nu şovăi nicio clipă. Ca reporter, avea toate motivele să spună „da” Ca spion – hm, se spune câteodată la Sarratt că nimic nu este mai periculos decât să crezi că te afli în pericol. Se întoarseră încet către grup. Susţinătorii lui Ko formaseră un fel de cerc în jurul cupei şi râdeau în gura mare, în centru, cel mai aproape de Ko, era filipinezul gras cu fata aceea frumoasă, iar Ko făcea pe măscăriciul în faţa ei, pupând-o pe ambii obraji, sărutând-o din nou, în timp ce toată lumea râdea cu excepţia soţiei lui Ko, care se îndreptă ostentativ mai spre margine şi începu să-i vorbească unei chinezoaice de vârsta ei.

— Ăsta e Arpego, îi şopti Grant la ureche lui Jerry, arătându-i-l pe filipinezul cel gras. Stăpâneşte Manila şi majoritatea insulelor din apropiere.

Pântecele lui Arpego i se sprijinea de curea, ca şi cum ar fi avut o piatră mare băgată pe sub cămaşă.

Grant nu se îndreptă direct către Ko, ci alese un chinez corpolent, cu o figură prietenoasă, de vreo patruzeci de ani, în costum albastru electric, care părea să fie un fel de asistent. Jerry îl aştepta mai la o parte. Chinezul rotofei se apropie de el, flancat de către Grant.

— Iată-l pe domnul Tiu, spuse Grant. Domnule Tiu, permiteţi-mi să vi-l prezint pe domnul Westerby, fiul celebrului domn Westerby.

— Doriţi să vorbiţi cu domnul Ko, domnule Westerby?

— Dacă nu-l deranjează.

— Bineînţeles că nu-l deranjează, spuse Tiu pe un ton euforic. Mâinile lui grăsune pluteau agitate în faţa pântecului său. La încheietura dreaptă purta un ceas de aur. Degetele erau făcute căuş, de parcă ar fi vrut să bea apă. Era mieros şi lustruit şi putea să aibă tot atât de bine 30 sau 60 de ani. Domnul Ko a câştigat o cursă, nu-l deranjează nimic. îl aduc imediat. Staţi aici. Cum se numeşte tatăl dumneavoastră?

— Samuel, spuse Jerry.
— *Lord* Samuel, rosti Grant hotărât, dar incorect.
— Cine este ăsta? întrebă Jerry în şoaptă, în timp ce grăsunul Tiu se întorcea la grupul gălăgios de chinezi.
— Majordomul lui Ko. Administrator, ţuţăr-şef, spălător de sticle, om bun la toate. E cu el de la bun început. Au fugit împreună de japonezi în timpul războiului.
„Şi debarasorul lui şef”, gândi Jerry, urmărindu-l pe Tiu venind înapoi cu mersul lui legănat, împreună cu stăpânul său.
Grant începu din nou să facă prezentările.
— Domnule, spuse el, acesta este Westerby, al cărui tată celebru, lordul, a avut o mulţime de cai foarte lenţi. A cumpărat, de asemenea, câteva hipodromuri pentru agenţii de pariuri.
— Ce ziar? întrebă Ko.
Glasul îi era aspru, puternic şi adânc, totuşi, spre surprinderea sa, Jerry putea să jure că prinsese o urmă de accent din Anglia de Nord, care i-l reamintea pe al Scumpetei.
Jerry îi spuse numele ziarului.
— Ziarul cu poze de fete, exclamă Ko vesel. îl citeam când eram la Londra, pe când studiam dreptul la celebra facultate Gray Inn’s. Ştiţi de ce citeam ziarul dumneavoastră, domnule Westerby? Am credinţa fermă că, cu cât sunt mai multe ziare care tipăresc fotografii de fete frumoase, preferându-le articolelor de politică, cu atât există mai multe şanse să avem o lume al naibii mai bună. Da, da, domnule Westerby, declară Ko, într-un amestec viguros de engleză colocvială, prost folosită, şi limbaj de consiliu de administraţie. Fiţi amabil şi transmiteţi acest lucru ziarului din partea mea, domnule Westerby. E un sfat pe care vi-l dau cu titlu gratuit.
Râzând, Jerry îşi deschise carnetul de însemnări.

— Am mizat pe calul dumneavoastră, domnule Ko. Cum vă simţiţi după victorie?

— Mai bine decât dacă aş fi pierdut, cel puţin aşa cred.

— Senzaţia nu se atenuează cu timpul?

— Îmi place din ce în ce mai mult, de fiecare dată.

— Aşa vă simţiţi şi în afaceri?

— Bineînţeles.

— Pot vorbi cu doamna Ko?

— E ocupată.

Continuând să ia notiţe, atenţia lui Jerry fu distrasă de un amestec de migdale dulci cu apă de roze, pe care îl folosea una dintre fostele lui soţii; dar pe care îl folosea, după câte se pare, şi luciosul Tiu, ca să fie mai şic.

— Care este formula dumneavoastră de succes, domnule Ko?

— Multă muncă. Fără politică. Mult somn.

— Sunteţi mult mai bogat decât acum zece minute?

— Eram destul de bogat şi acum zece minute. Puteţi spune ziarului dumneavoastră, de asemenea, că sunt un mare admirator al modului de viaţă britanic.

— Chiar dacă noi nu muncim din greu? Şi chiar dacă facem foarte multă politică?

— Spuneţi-le-o totuşi, zise Ko, privindu-l drept în ochi. Suna a ordin.

— Ce vă face atât de norocos, domnule Ko?

Ko păru să nu fi auzit această întrebare, doar că surâsul îi dispăru încet-încet. Se uită drept la Jerry, măsurându-l prin ochelarii lui parcă tăiaţi cu lama, iar faţa i se înăspri uimitor de tare.

— Ce vă face atât de norocos, domnule? repetă Jerry.

Urmă o tăcere lungă.

— Fără comentarii, spuse Ko, tot direct către Jerry.

Tentaţia de a insista asupra întrebării devenise irezistibilă.

— Jucaţi cinstit, domnule Ko, îi ceru Jerry, zâmbind larg. Lumea este plină de oameni care visează să fie tot atât de bogaţi ca dumneavoastră. Daţi-le o informaţie, nu vreţi? Ce vă face atât de norocos?

— Vezi-ţi de treaba dumitale, îi răspunse Ko şi, fără cea mai mică ceremonie, îi întoarse spatele şi se îndepărtă.

În aceeaşi clipă, Tiu făcu nonşalant o jumătate de pas înainte, blocând înaintarea lui Jerry, punând o mână moale pe braţul acestuia.

— Veţi câştiga cursa următoare, domnule Ko? strigă Jerry peste umărul lui Tiu, către spatele care se îndepărta.

— Mai bine întrebaţi calul, domnule Westerby, sugeră Tiu cu un zâmbet bucălat, neluând mâna de pe braţul lui Jerry.

Era cam acelaşi lucru, deoarece Ko îşi regăsi prietenul, domnul Arpego, filipinezul, şi râdeau şi vorbeau ca înainte. „Drake este un tip foarte dur, îşi aminti Jerry. Nu-i spui basme lui Drake Ko. „Tiu se descurcase şi el destul de bine, gândi el.

În timp ce se întorceau la tribuna principală, Grant râdea în sinea lui.

— Ultima oară când a câştigat, Ko n-a vrut nici măcar să-şi conducă după cursă calul înapoi la padoc, îşi reaminti el. A făcut doar un semn cu mâna să fie dus. Nu avea chef de el.

— De ce dracu' nu?

— Nu se aşteptase să-l vadă câştigând, de aceea. Nu le spusese prietenilor lui Chiu Chow. Făcea figură proastă. Poate că s-a simţit la fel ca atunci când l-ai întrebat despre norocul lui.

Cum a ajuns să fie comisar?

— O, a trebuit să cumpere, fără îndoială, voturile prin Tiu. Clasic. Noroc! Nu uita să-ţi ridici banii.

Atunci se întâmplă totul: marea şansă neprevăzută de

mare reporter a lui Westerby.

Se terminase ultima cursă, Jerry câştigase patru mii de dolari, iar Luke dispăruse. Jerry încercă la American Club, Club Lusitano şi încă vreo două-trei, dar ori nu-l văzuse nimeni, ori îl aruncaseră afară. Pentru a ieşi din incintă, nu exista decât o poartă, aşa că Jerry se alătură mulţimii. Circulaţia era haotică. Automobile Rolls-Royce şi Mercedesuri îşi disputau spaţiile de lângă bordură, iar gloata le împingea din spate. Hotărând să nu participe la lupta pentru taxiuri, Jerry porni pe trotuarul strâmt şi-l descoperi cu mirare pe Drake Ko, singur pe poarta de peste drum şi, pentru întâia oară de când pusese Jerry ochii pe el, fără să zâmbească. Ajungând la marginea drumului, părea nehotărât dacă să traverseze sau nu, apoi se hotărî să rămână pe loc, privind automobilele care se apropiau. „Aşteaptă maşina sa Rolls-Royce Phantom”, se gândi Jerry, aducându-şi aminte de „flota” din garajul de la Headiand Road. Sau Mercedesul, sau Chryslerul. Brusc, Jerry îl văzu smulgându-şi bereta şi, ca un clovn, o întinse către drum, ca pentru a atrage atenţia. Ridurile se plisară în jurul ochilor şi al fălcilor, dinţii de aur străluciră într-un salut de bun venit şi în locul unui Rolls-Royce sau al unui Mercedes ori al unui Chrysler, un Jaguar lung, roşu, de tip E, cu capota moale dată pe spate, se opri lângă el cu un scrâşnet de frâne, fără să-i pese de celelalte maşini. Jerry n-ar fi putut s-o scape nici dacă ar fi vrut. Zgomotul pneurilor întoarse toate capetele de pe trotuar. Ochii săi citiră numărul, memoria îl înregistră. Ko se urcă la bordul maşinii cu entuziasmul cuiva care nu mai fusese într-un automobil decapotabil în viaţa lui şi vorbea şi râdea chiar înainte ca maşina să demareze. Dar nu înainte ca Jerry să fi observat cine se afla la volan, baticul ei albastru fluturând, ochelarii de soare, pletele blonde şi destul din trupul ei, când se aplecase peste Drake să închidă

portiera. Era o femeie pe cinste. Mâna lui Drake se sprijinea pe spatele ei gol, cu degetele desfăcute, mâna liberă agitându-se în timp ce îi făcea desigur o relatare amănunţită a victoriei lui; când demarară, îi dădu pe obraz un sărut foarte puţin chinez, şi apoi, pentru a fi pe măsură, încă două: dar toate acestea oarecum cu mult mai multă sinceritate decât atunci când o sărutase pe însoţitoarea domnului Arpego.

De partea cealaltă a drumului se afla poarta prin care tocmai ieşise Ko, iar grilajul de fier era încă deschis. Capul îi zbârnâia de mii de idei. Jerry se feri de maşini şi intră. Se găsea în vechiul cimitir colonial, un loc cu o vegetaţie luxuriantă, înmiresmat de parfum de flori şi umbrit de arbori mari cu ramurile plecate. Jerry nu mai fusese niciodată aici şi era un şoc pentru el să se afle într-un loc atât de retras. Era construit pe panta cealaltă a dealului, în jurul unei capele care cădea încet-încet în desuetudine. Zidurile sale crăpate străluceau în lumina pătată a serii. Lângă ea, într-un coteţ înconjurat cu un grilaj, un lup alsacian vlăguit îl lătra furios.

Jerry se uită în jur, neştiind de ce se afla acolo şi ce căuta. Mormintele erau de toate vârstele, rasele şi sectele. Erau morminte ale unor ruşi albi, iar pietrele lor funerare ortodoxe erau întunecate şi ornate cu volute ale grandorii ţariste. Jerry şi le închipui sub o pătură groasă de zăpadă, forma lor descifrându-se de dedesubt. O altă piatră descria călătoria agitată a unei prinţese ruse, iar Jerry se opri să o citească: de la Tallin la Beijing, cu date, Beijing la Shanghai, iar date, la Hong Kong în 1949, pentru a-şi găsi sfârşitul. Şi domenii la Sverdlovsk, se încheia sfidător inscripţia. Să fi fost Shanghai filiera?

222

Se alătură celor vii: trei bătrâni în costume albastre ca nişte pijamale stăteau pe o bancă la umbră, fără să

vorbească, îşi agăţaseră coliviile cu păsărele în ramurile de deasupra, destul de aproape pentru a auzi fiecare cântecul păsărelei lui peste forfota circulaţiei şi peste ţârâitul greierilor. Doi gropari cu căşti metalice umpleau o groapă proaspătă. Nicio persoană îndoliată care să asiste. Neştiind încă ce vrea, ajunse la treptele capelei. Se uită prin uşă. În interior, după lumina orbitoare a soarelui de afară, i se păru că e întuneric beznă. O bătrână îl fulgeră cu privirea. Bătu în retragere. Lupul alsacian urlă după el şi mai tare. Era un căţelandru. Pe o plăcuţă scria „Paracliser” şi se luă după semn. Zgomotul greierilor era asurzitor, înecând chiar şi lătratul câinelui. Aroma florilor era ca un abur gros şi puţin rânced. Îi trecu prin minte o idee, ca o aluzie. Se hotărî să o urmărească.

Paracliserul era un om distant, dar amabil, şi nu vorbea englezeşte. Registrele erau foarte vechi, inscripţiile semănând cu antice conturi bancare. Jerry stătea pe o bancă întorcând încet paginile grele, citind nume, date de naştere, de deces şi de înmormântare; apoi poziţia pe plan: parcela şi numărul. Găsind ceea ce căuta, ieşi din nou la aer, o luă pe altă potecă, printr-un nor de fluturi, urcând dealul spre marginea falezei. Un grup de eleve îl privea de pe o pasarelă, chicotind. Îşi scoase haina şi o aruncă pe umăr. Trecu printre boscheţii înalţi şi intră într-un crâng în pantă de iarbă galbenă, unde pietrele funerare erau foarte mici, iar movilele mormintelor – doar de patruzeci, până la şaizeci de centimetri lungime. Jerry se strecură printre ele, citind numerele, până când ajunse în faţa unui gard mic de fier marcat 728. Poarta făcea parte dintr-un perimetru dreptunghiular, şi când Jerry ridică ochii, se trezi privind o statuie a unui băieţel în pantaloni golf victorieni şi cu veston de Eton, în mărime naturală, cu bucle de piatră zburlite şi buze ca un boboc de trandafir, citind sau cântând dintr-o carte de piatră deschisă, în timp

ce fluturi adevăraţi plonjau vertiginos în jurul capului său. Era un copil englez get-beget, iar pe piatră era gravat: „Lui Nelson Ko, în semn de pioasă amintire” Urmau o mulţime de date. Lui Jerry îi trebui o clipă pentru a înţelege semnificaţia: zece ani succesivi fără să lipsească niciunul, ultimul fiind 1968. Apoi îşi dădu seama că erau anii de viaţă ai băiatului, fiecare întru delectarea privitorului. La baza soclului se afla un buchet mare de orhidee proaspete.

Ko îi mulţumea lui Nelson pentru victoria sa. Jerry înţelegea acum de ce nu îi plăcea să fie năpădit cu întrebări despre norocul său.

Există, câteodată, o formă de oboseală pe care doar agenţii de teren o cunosc: o tentaţie de tandreţe care poate însemna sărutul morţii. Jerry întârzie o clipă, uitându-se la orhidee şi la băieţaşul de piatră şi le înregistră în mintea sa, alături de tot ceea ce văzuse şi aflase până atunci în legătură cu Ko. Şi avu un sentiment copleşitor – doar o clipă, dar periculos oricum – de plenitudine, ca şi cum ar fi întâlnit o familie, doar pentru a afla că era a sa. Avea sentimentul că ajunsese.

Iată un bărbat, care locuia cum locuia, însurat cum era, agitându-se şi jucând în moduri pe care Jerry le înţelegea fără efort. Un bărbat care nu avea un crez anume, dar Jerry îl văzu în acel moment mai clar decât se văzuse pe sine însuşi vreodată. Un băiat sărac din Chiu Chow, care devine comisar al Jockey Clubului, decorat cu Ordinul Imperiului Britanic şi care îşi stropeşte calul înainte de cursă. Un rătăcitor pe ape hakka, care îşi îngroapă fiul după ritul baptist şi îi ridică o efigie britanică. Un capitalist care are oroare de politică. Avocat ratat, şef de bandă, constructor de spitale care are o linie aeriană ce transportă opiu, un binefăcător al templelor, care joacă crochet şi circulă în Rolls-Royce. Cu un bar american în

grădina sa chinezească şi cu aur rusesc în contul său din bancă. Astfel de percepţii, pe cât de complexe, pe atât de contradictorii, nu avură darul, cel puţin pentru moment, să-l alarmeze deloc pe Jerry; ele nu prevesteau nenorocire şi nu erau nici paradoxale. Mai curând le vedea sudate prin eforturile crâncene ale lui Ko într-un singur om, dar cu mai multe faţete, şi nu fără să se asemene oarecum cu bătrânul Sambo. Şi mai puternic încă – chiar în cele câteva secunde cât dură – fu sentimentul irezistibil de a se afla în tovărăşie bună, fapt care îi plăcuse întotdeauna. Se întoarse la gard într-o stare de generozitate senină, ca şi cum el, şi nu Ko, câştigase cursa. Doar când ajunse la drum, realitatea îl făcu să coboare cu picioarele pe pământ.

Circulaţia se rărise şi găsi de îndată un taxi. Parcursese vreo sută de metri, când îl văzu pe Luke, care făcea de unul singur piruete pe bordura trotuarului. Jerry îl convinse să urce şi îl lăsă în faţa Clubului Corespondenţilor de Presă Străini. De la hotelul Furama, formă numărul de telefon al lui Craw de acasă, îl lăsă să sune de două ori, închise, chemă din nou şi auzi vocea lui Craw, întrebând: „Cine mama dracului este?” îl ceru pe un anume Savage, se alese cu o înjurătură zdravănă şi cu informaţia că formase un număr greşit: îi lăsă lui Craw o jumătate de oră să ajungă la un alt telefon, apoi plecă pe jos până la Hilton pentru a-i aştepta apelul.

Prietenul lor comun ieşise la suprafaţă în persoană, îi spuse Jerry. Se făcuse remarcat în public datorită unui câştig important. Când se terminase, o blondă foarte drăguţă îl condusese în maşina ei sport. Jerry îi spuse numărul automobilului. Erau cu siguranţă prieteni, zise el. Ko se arătase foarte exuberant şi deloc chinez. *Cel puţin* prieteni, ar spune.

— Albă?

— Bineînţeles că era albă-albă, blondă! Cine dracu’ a auzit de...

— Iisuse, murmură Craw şi închise, fără să-i mai dea posibilitatea lui Jerry să-i spună de micul mormânt al lui Nelson.

Capitolul 8
Baronii conferă

Sala de aşteptare a frumoasei case din Carlton Gardens, pe care Foreign Office-ul o rezerva conferinţelor, se umplea încet-încet. Oamenii veneau câte doi sau câte trei, ignorându-se unii pe alţii, ca persoanele care se adună la o înmormântare. Un aviz tipărit, agăţat de perete, avertiza: „Atenţiune, nu se discută probleme confidenţiale”. Smiley şi Guillam se instalaseră trişti sub acesta, pe o banchetă tapisată în catifea de culoarea somonului. Încăperea era ovală, în stilul rococo al Ministerului Lucrărilor Publice. Pe plafonul pictat, Bachus urmărea nişte nimfe mult mai dispuse să se lase prinse decât Molly Meakin. Lângă perete erau două găleţi goale pentru stins incendiile, iar doi aprozi guvernamentali păzeau uşa de acces în interior. În spatele ferestrelor arcuite, glisante, lumina toamnei umplea parcul, făcând ca fiecare frunză să se vadă clar lângă cealaltă. Saul Enderby intră cu paşi mari în fruntea contingentului Externelor. Guillam nu-l cunoştea decât după nume. Era fost ambasador în Indonezia, azi şef al Direcţiei pentru Problemele Asiei de Sud-Est, şi se spunea că ar fi partizan înfocat al liniei dure americane. În spatele lui, un docil subsecretar parlamentar – tip propulsat de Sindicate, personaj bombastic, îmbrăcat mult prea căutat – înaintă spre Smiley în vârful picioarelor, cu mâinile la orizontală, ca şi cum l-ar fi surprins moţăind.

— Să fie oare posibil? murmură el volubil. Pot să-mi cred ochilor? *Pot!* George Smiley, în carne şi oase. Iubitule, dar ai slăbit. Cine este băiatul ăsta drăguţ care te însoţeşte? Nu-mi spune. Peter Guillam. Ştiu totul despre el. Eşecul nu l-a schimbat *deloc,* după câte mi s-a spus.

— O, *nu!* strigă Smiley, involuntar. O, Doamne, *Roddy?*

— Ce vrei să spui? „O, nu. O, Doamne, Roddy?” întrebă

Martindale, total impasibil şi cu acelaşi murmur vibrant în glas. O, *da,* asta vrei să spui! Da, Roddy? E divin să te văd, Roddy! Ascultă. Înainte de a veni pleava. Ce face încântătoarea Ann? Doar pentru urechile mele. Pot organiza un dineu pentru voi doi? Alegi tu oaspeţii. Ce zici? Şi, desigur, *voi fi şi eu* pe listă, dacă asta îţi trece prin mintea ta micuţă de şmecher, tinere Peter Guillam, am fost transferat, sunt un mic sfânt, noii noştri şefi mă adoră. Şi e foarte normal, cu tot tam-tamul pe care l-am făcut în legătură cu ei.

Uşile interioare se deschiseră cu un bubuit. Unul dintre aprozi strigă „Domnilor!" şi cei care cunoşteau obiceiurile se dădură la o parte pentru a lăsa doamnele să treacă înainte. Erau două. Urmau bărbaţii, iar Guillam încheia plutonul. Câţiva metri, te-ai fi putut crede la Prăvălie: o gâtuire improvizată în care fiecare figură era cercetată de cerberi, apoi un coridor – tot improvizat – care ducea la ceea ce semăna cu o rulotă de şantier, plantată în centrul intrândului de sub casa scărilor: doar că nu avea ferestre şi era suspendată cu cabluri şi ancorată cu corzi. Guillam îl pierduse total din vedere pe Smiley şi, în timp ce urca treptele din plăci aglomerate şi intra în camera de securitate, văzu doar umbre care bântuiau sub o plafonieră albastră.

— Să facă cineva ceva, mârâi Enderby pe tonul unui comesean sâcâit, care se plânge de calitatea serviciului. Lumină, pentru numele lui Dumnezeu. Ce tâmpiţi!

Uşa se trânti în spatele lui Guillam, o cheie se întoarse în broască, un bâzâit electronic deveni din ce în ce mai înalt până nu se mai auzi, trei proiectoare se poticniră până reuşiră să se aprindă, îmbăindu-i pe toţi în lumina lor bolnăvicioasă.

— Uraa! spuse Enderby şi se aşeză.

Mai târziu, Guillam se întrebă cum de putuse fi atât de

sigur că Enderby era cel care vorbise în întuneric, dar există voci pe care le auzi înainte de a-şi da drumul.

Masa de conferinţe era acoperită cu postav verde, sfâşiat ca o masă de biliard de la un club de tineret. Cei de la Foreign Office stăteau la un capăt, cei de la Oficiul Colonial, la celălalt. Demarcaţia era mai curând viscerală decât legală. Timp de şase ani cele două departamente fuseseră căsătorite sub grandioasele auspicii ale Serviciului Diplomatic, dar nimeni cu mintea întreagă nu lua această uniune în serios. Guillam şi Smiley stăteau la mijloc, umăr la umăr, fiecare având câte un scaun gol lângă el. Examinând distribuţia, Guillam fu atent, în mod absurd, la costumaţie. Cei de la Foreign Office veniseră îmbrăcaţi sever, în costume gri antracit, şi arborau penajul secret al privilegiului: atât Enderby, cât şi Martindale purtau cravate de vechi absolvenţi ai Colegiului Eton. „Colonialii” aveau aerul rustic al oamenilor de la ţară veniţi la oraş şi tot ce puteau oferi mai bun în materie de cravată erau cele ale Artileriei Regale: cinstitul Wilbraham, şeful lor, o figură de dascăl, zvelt, sănătos, cu vinişoare stacojii pe obrajii săi bătuţi de vânt. O femeie liniştită în rochie brună, ca o organistă de biserică, îl escorta, iar de cealaltă parte era flancat de un băiat de-abia ieşit de pe băncile colegiului, cu pistrui şi cu o hălăciugă de păr roşu. Ceilalţi membri ai comitetului stăteau vizavi de Smiley şi de Guillam, şi aveau aerul unor secondanţi la un duel pe care îl dezaprobau şi la care veniseră câte doi, ca pentru a se proteja: întunecatul Pretorius de la Serviciile de Securitate, cu o femeie fără nume care îi ducea servieta; doi războinici palizi de la Apărare; doi bancheri de la Trezorerie, unul dintre ei fiind Hammer, galezul. Oliver Lacon era singur şi se aşezase deoparte, pentru a înţelege o lume întreagă că era persoana cea mai puţin angajată. În faţa fiecărei perechi de mâini se afla raportul lui Smiley,

într-un dosar roz cu roşu, cu indicativul „Ultrasecret – Doar pentru uz intern”, ca un program de sală. „Doar pentru uz intern” însemna că trebuia ferit de ochii Verilor. Smiley îl redactase, mămicile îl dactilografiaseră, Guillam însuşi urmărise multiplicarea celor optsprezece pagini la xerox şi supraveghease capsarea celor douăzeci şi patru de exemplare. Acum, rodul muncii lor era răspândit de jur-împrejurul acestei mese mari, printre pahare cu apă şi scrumiere. Ridicând un exemplar la cincisprezece centimetri deasupra mesei, Enderby îl lăsă să cadă cu zgomot.

— L-a citit toată lumea? întrebă el.

Îl citiseră toţi.

— Atunci, să-i dăm drumul, spuse Enderby, plimbându-şi ochii aroganţi şi injectaţi de jur-împrejurul mesei. Cine aruncă primul bila? Oliver? Tu ne-ai adus aici. Tu loveşti primul.

Lui Guillam îi trecu prin cap că Martindale, marea năpastă a Prăvăliei şi a lucrătorilor ei, era ciudat de tăcut. Privirea îi era docil îndreptată către Enderby, iar gura îi atârna nefericită.

Lacon, între timp, îşi etala apărarea.

— Permiteţi-mi să vă spun de la bun început că şi eu sunt luat prin surprindere, ca oricine altcineva, spuse el. E o adevărată lovitură sub centură, George. Ar fi fost mult mai uşor dacă eram pregătiţi întrucâtva. Este puţin stânjenitor pentru *mine,* trebuie să vă spun, să servesc drept legătură cu un serviciu care, în ultimul timp, s-a străduit mai curând să suprime toate legăturile.

Wilbraham spuse:

— Măi să fie, măi să fie!

Smiley păstră o tăcere de mandarin. Pretorius de la concurenţă aprobă cu un aer sumbru.

— Pică şi într-un moment nefericit, adăugă Lacon, plin

de sine. Vreau să zic teoria ta, *singura* ta teorie este... să zicem, fantastică. Greu de înghiţit. Greu să-i faci faţă, George.

Asigurându-şi astfel retragerea, Lacon dădu un întreg spectacol, pretinzând că s-ar putea să nu fie nicio bombă sub pat.

— Voi încerca să rezum raportul. Dacă-mi permiteţi. În termeni clari, George. Un cetăţean de frunte chinez din Hong Kong este suspectat de a fi spion rus. Asta-i esenţa?

— Se ştie că primeşte subvenţii ruseşti foarte mari, îl corectă Smiley, adresându-se mâinilor sale.

— Dintr-un fond secret destinat finanţării agenţilor de infiltrare?

— Da.

— *Doar* pentru finanţarea lor? Sau are fondul acesta şi alte utilizări?

— După câte ştim, nu are alte utilizări, spuse Smiley la fel de lapidar ca şi înainte.

— Ca de pildă, propagandă, reclamă comercială neoficială, mită, genul acesta de lucruri? Nu?

— După câte ştim, nu, repetă Smiley.

— Dar cât de sigure sunt informaţiile? întrebă Wilbraham din capul mesei. Informaţiile n-au fost chiar atât de sigure în trecut, nu-i aşa?

— Vedeţi unde vreau să ajung? întrebă Lacon.

— Am dori *mult* mai multe confirmări, spuse doamna de la Colonii în rochie cafenie de organistă de biserică, cu un zâmbet încurajator.

— Şi noi, fu de acord Smiley cu blândeţe.

Unul sau două capete se ridicară surprinse.

— Tocmai pentru a obţine confirmări cerem drepturi şi permisiuni.

Lacon reluă iniţiativa.

— Să acceptăm teza dumneavoastră pentru o clipă. E

vorba despre fonduri secrete destinate informaţiilor secrete, după câte afirmaţi.

Smiley aprobă din cap cu un aer distant.

— Există vreun indiciu cât de mic că are activităţi subversive în Colonie?

— Nu.

Lacon îşi privi notiţele. Guillam îşi zise că studiase în profunzime dosarul.

— Predică el oare, de exemplu, retragerea rezervelor lor în lire sterline de la Londra? Ceea ce ar reprezenta pentru noi un deficit suplimentar de nouă sute de milioane de lire?

— După câte ştiu, nu.

— Ne spune să evacuăm Insula, provoacă răzmeriţe sau cere alipirea de China continentală ori ne flutură pe sub nas blestematul ăla de tratat?

— Nu, după câte ştim.

— Nu e militarist. Nu cere sindicate eficiente, alegeri libere, salariu minimal sau învăţământul obligatoriu, sau egalitate rasială, sau Parlament separat pentru chinezi în locul adunărilor lor supuse, cum le-o fi spunând?

— Legco şi Exco, rosti scurt Wilbraham. Şi nu sunt supuse.

— Atunci, ce facem? îl întrerupse Wilbraham înfierbântat. Nimic. Acesta este răspunsul. Nu stă în picioare. E o vânătoare de fantome.

— După toate aparenţele, continuă Lacon, ca şi cum n-ar fi auzit, face tot atât de multe pentru a îmbogăţi Colonia ca orice alt om de afaceri chinez înstărit şi respectat. Sau tot atât de puţine. Ia masa cu guvernatorul, dar nu s-a făcut cunoscut, presupun, prin încercarea de a-i goli seiful. De fapt, după toate aparenţele, este un fel de prototip al Hong Kongului: comisar al Jockey Clubului, sprijinitor al operelor de caritate, stâlp al societăţii integrate, un om

care a reuşit, amabil, bogat ca Cresus, cu moralitatea comercială a unei case de toleranţă.

— Ei, e puţin cam dur, obiectă Wilbraham. Calmează-te, Oliver. Aminteşte-ţi de noile vânzări de parcele.

Lacon nu-i dădu, din nou, nicio atenţie.

— În afară de Victoria Cross, o pensie de invalid de război şi un titlu de baronet, e greu de presupus cum s-ar găsi cineva mai puţin susceptibil să fie hărţuit de un serviciu britanic sau recunoscut de ruşi.

— În lumea mea i se spune o bună acoperire, răspunse Smiley.

— *Punct ochit, punct lovit,* Oliver, spuse Enderby satisfăcut.

— O, totul este o acoperire în ziua de azi, spuse Wilbraham pe un ton de înmormântare, dar care nu avu darul să-l scoată pe Lacon din încurcătură.

Prima rundă pentru Smiley, gândi Guillam încântat, reamintindu-şi masa aceea îngrozitoare de la Ascot: „Hopa-ţopa sus pe gard, hopa-ţopa buf în gard”, îşi îngână el pentru sine, cu gândul la gazdă.

— Hammer? spuse Enderby, iar Trezoreria făcu unele remarci scurte, tăioase, prin care Smiley fu pus pe jar pentru conturile sale financiare, dar nimeni, în afară de Trezorerie, nu păru să găsească prea serioase neregulile lui Smiley.

— Nu pentru aceasta vi s-au acordat credite secrete, o ţinu una şi bună Hammer, pe un ton de ocară galeză. Erau menite să acopere doar costurile autopsiei...

— Bine, bine, deci Georgie s-a purtat ca un băiat rău, îl întrerupse în cele din urmă Enderby, pentru a-i închide gura. A aruncat banii pe apa sâmbetei sau a reuşit o lovitură cu bani puţini? Aceasta este întrebarea. Chris, a venit momentul ca Imperiul să-şi facă auzit glasul.

Invitat astfel, Wilbraham de la Colonii luă cuvântul

oficial, sprijinit de către doamna sa în cafeniu bisericesc şi de către asistentul său roşcovan, a cărui faţă de elev se încordase cu curaj în apărarea directorului şcolii sale.

Wilbraham era unul dintre aceia care nu-şi dau niciodată seama cât timp le ia ca să gândească.

— Da, începu el după o eternitate, da. Ei bine, da, aş vrea să abordez şi eu problema banilor, dacă îmi este permis, şi, aşa cum a făcut Lacon, să încep cu ea. Era clar că el considera raportul ca pe o încălcare a teritoriului lui. Pentru că aceşti bani sunt singurul lucru pe care ne putem baza pentru moment, remarcă el, subliniindu-şi cuvintele, întorcând o foaie a dosarului. Da. Urmă o altă pauză interminabilă. Afirmaţi că banii au venit la început de la Paris prin Vientiane. Pauză. Apoi ruşii au schimbat sistemul, ca să zicem aşa, şi i-au vărsat prin cu totul alt canal. O legătură Hamburg-Viena-Hong Kong. Complicaţii nesfârşite, subterfugii, chestii d-astea – vă credem pe cuvânt –, de acord? Aceeaşi sumă, dar sub altă pălărie, ca să zicem aşa. Bine. Acum, de ce credeţi că au făcut asta, ca să zicem aşa?

„Ca să zicem aşa”, înregistră Guillam, care era cel mai susceptibil la ticurile verbale.

— Este o practică rezonabilă să schimbi din când în când rutina, răspunse Smiley, repetând explicaţia pe care o oferise în raport.

— *Face parte din meserie,* Chris, interveni Enderby, căruia îi plăcea să aibă aerul că le ştie pe toate, iar Martindale, tot *piano,* îi aruncă o privire admirativă.

Wilbraham prindea din nou, încet-încet, puteri.

— Trebuie să ne lăsăm conduşi de ceea *ce face* Ko, declară Wilbraham, cu o ardoare plină de uimire, şi ciocăni cu încheieturile degetelor pe masa acoperită cu postav. Nu de ceea ce *obţine.* Aceasta este părerea mea. La urma urmelor, vreau să spun, la naiba, nu sunt banii lui Ko, nu-i

aşa? Legal, nu au nimic de-a face cu el.

Acest argument provocă un moment de stupefacţie.

— Pagina doi, sus. Banii se află toţi într-un cont de depunere.

O fâşâială generală, în timp ce toţi, cu excepţia lui Smiley şi a lui Guillam, îşi consultau dosarele.

— Vreau să spun că nu numai că nu s-a *cheltuit* niciun sfanţ, ceea ce este absolut bizar în sine – voi reveni asupra acestui aspect –, dar *nu sunt banii lui Ko.* Sunt în cont şi, când va apărea cel îndreptăţit, cine o fi el sau ea, banii vor fi ai acestuia. Până atunci sunt banii contului. Ca să zicem aşa. Aşa că, vreau să spun, *cu ce a greşit Ko?* Că a deschis un cont? Nicio lege nu o interzice. Se face în fiecare zi. Mai ales la Hong Kong. *Beneficiarul* contului – o, ei bine, el poate fi oriunde! La Moscova, în Tombuctu sau... Părea să nu fie în stare să se gândească la un al treilea loc, aşa că se opri, spre marele disconfort al asistentului său roşcovan, care îl privi cu ochi răi pe Guillam, ca şi cum l-ar fi provocat. Întrebarea este: ce avem împotriva lui *Ko?*

Enderby îşi duse un băţ de chibrit la gură şi îl sucea între dinţii din faţă. Conştient poate că adversarul său exprimase prost o idee interesantă – în timp ce specialitatea sa părea să fie exact invers –, îl scoase din gură şi-i contempla capătul umed.

— Ce naiba e tot tărăboiul ăsta în legătură cu „amprenta degetului mare”, George? întrebă el într-un efort de a dezumfla succesul lui Wilbraham. Parcă vine dintr-un roman de Phillips Oppenheim.

„Argou de Belgravia”, gândi Guillam, ultimul stadiu al decadenţei lingvistice.

Răspunsurile lui Smiley vibrau de tot atât de puţină emoţie cât glasul unui robot.

— Folosirea amprentei degetului mare este o veche practică bancară pe coasta chineză. Datează de pe

vremea când analfabetismul era foarte răspândit. Mulţi chinezi din străinătate preferă să utilizeze bănci britanice şi nu pe ale lor, iar structura acestui cont nu are nimic extraordinar. Beneficiarul nu este numit, dar se legitimează prin mijloace vizuale, ca de pildă jumătatea ruptă a unei bancnote sau, în cazul de faţă, amprenta degetului mare de la mâna stângă, care se presupune că e mai puţin muncită decât dreapta. E puţin probabil ca banca să ridice obiecţii, cu condiţia ca persoana care a deschis contul să fi adus garanţii băncii împotriva oricărui risc de plată accidentală sau eronată.

— Mulţumesc, spuse Enderby şi trecu la noi explorări cu băţul de chibrit. Ar putea fi amprenta degetului lui Ko, presupun, sugeră el. Nu există nimic care să-l împiedice, nu-i aşa? *în acest caz,* ar fi banii lui bine mersi. Dacă el este în acelaşi timp depozitarul şi beneficiarul, *desigur* că blestemăţii ăştia de bani sunt ai lui.

Pentru Guillam, discuţia luase o întorsătură de un ridicol deplorabil.

— Sunt simple supoziţii, spuse Wilbraham, după obişnuita pauză de un minut sau două. Să presupunem că Drake Ko îi face o favoare unui amic. Imaginaţi-vă acest lucru pentru o clipă. Iar amicul ăsta are o şustă a lui, ca să zicem aşa, sau face afaceri cu ruşii în mai multe rânduri. Chinezul vostru *adoră* conspiraţiile. E gata să încerce *toate* şmecheriile, chiar şi pe cele mai încântătoare. Ko nu se deosebeşte cu nimic de ceilalţi, vă asigur.

Luând cuvântul pentru prima oară, roşcovanul se hazardă să-i sară în ajutor.

— Raportul se sprijină pe o eroare de raţionament, declară el, fără menajamente, adresându-i-se în faza asta mai mult lui Guillam decât lui Smiley.

„Tânăr puritan de clasa a şasea, gândi Guillam: îşi închipuie că amorul fizic te slăbeşte şi că spionajul este

imoral”.

— Susţineţi că Drake Ko este în solda ruşilor. *Noi* spunem că faptul nu este demonstrat. Spunem că acel cont *poate* conţine bani ruseşti, dar că Drake Ko şi contul sunt două entităţi separate. În indignarea sa, roşcovanul sări peste cal. Vorbiţi despre culpabilitate. În timp ce *noi* spunem că Drake Ko nu a făcut nimic rău după legile din Hong Kong şi că trebuie să se bucure de drepturile ce i se cuvin ca supus colonial.

Câteva glasuri izbucniră în acelaşi timp. Acela al lui Lacon se impuse.

— Nimeni nu vorbeşte despre culpabilitate, replică el. Vinovăţia n-are nicio legătură cu această afacere. Vorbim de securitate. Atât. Securitate şi oportunitatea, sau cum vreţi să-i spuneţi, investigării unui pericol potenţial.

Colegul de la Trezorerie al lui Hammer galezul era un scoţian mohorât, după cum avea să se dovedească de îndată, cu un stil tot atât de direct ca al roşcovanului de clasa a şasea.

— Nimeni nu preconizează să aducă vreo atingere drepturilor coloniale ale lui Drake, se răsti el. Nu are niciunul. Nu scrie nicăieri în legile din Hong Kong *nimic* că guvernatorul nu poate deschide corespondenţa domnului Ko, că nu-i poate pune domnului Ko telefonul sub ascultare, că nu poate să-i corupă servitoarea sau să-i umple casa de microfoane în vecii vecilor. Absolut nimic. Mai sunt câteva lucruri pe care guvernatorul le poate face, dacă are chef.

— Asta este tot o ipoteză, spuse Enderby, trăgând cu ochiul către Smiley. Prăvălia nu are posibilităţi locale pentru genul acesta de distracţii şi, oricum, date fiind împrejurările, nici n-ar fi sigur.

— Ar fi scandaloase, spuse necugetat roşcovanul, iar ochiul de cunoscător în ale bucatelor al lui Enderby,

îngălbenit de o viaţă întreagă de dejunuri, se îndreptă către el şi-l înregistră pentru a se ocupa de individ mai târziu.

Astfel se desfăşură cea de-a doua luptă de hărţuială, neconcludentă. Se bătu apa-n piuă în felul acesta până la pauza de cafea, fără învingători, fără morţi. Runda a doua se încheiase la egalitate, hotărî Guillam. Se întrebă cu deznădejde cam câte runde vor mai fi.

— Ce vrea să fie asta? îl întrebă el pe Smiley, acoperit de vacarmul discuţiilor. Nu cu vorbărie vor scăpa de afacerea asta.

— Trebuie să o reducă la dimensiunile lor, explică Smiley fără să-i critice.

În plus, părea înclinat să adopte o discreţie de-a dreptul orientală şi niciun fel de incitare din partea lui Guillam nu-l putea scoate din această stare. Enderby ceru scrumiere curate. Subsecretarul parlamentar spuse că ar trebui să încerce să mai avanseze.

— Gândiţi-vă cât îi costă pe contribuabili să ne ţină aşezaţi aici, spuse el mândru.

Mai erau două ore până la masa de prânz.

Deschizând runda a treia, Enderby abordă delicata problemă dacă e cazul să fie avizat guvernul din Hong Kong cu privire la informaţiile referitoare la Ko. Era diabolic din partea lui, gândi Guillam, întrucât, potrivit Oficiului Colonial fantomă (după cum se referea Guillam la rusticii săi confraţi), nu exista încă nicio criză şi, în consecinţă, nimeni nu avea de ce să fie avizat. Dar cinstitul Wilbraham, nesesizând cursa, căzu în ea şi spuse:

— Desigur că trebuie să avizăm Hong Kongul! Se autoadministrează. Nu avem alternativă.

— Oliver? spuse Enderby cu calmul celui care are în mână cărţi bune.

Lacon ridică privirea, vizibil iritat de a fi atras pe teren

deschis.

— Oliver? repetă Enderby.

— Sunt *tentat* să răspund că este problema lui Smiley şi a Coloniei lui Wilbraham şi că ar trebui să-i lăsăm să se confrunte între ei, spuse el, aşteptând hotărât să vadă de unde bate vântul.

Ceea ce îi dădu câmp liber lui Smiley:

— O, dacă ar fi vorba de guvernator şi de nimeni altcineva, cu greu aş putea obiecta, spuse el. Adică, dacă socotiţi că nu-l depăşeşte, adăugă el, cu o ezitare, iar Guillam îl văzu pe roşcovan înfierbântându-se din nou.

— Dar de ce naiba să-l depăşească pe guvernator? întrebă Wilbraham Colonialul, sincer uluit. Un administrator cu experienţă, un negociator abil. Se descurcă în orice situaţie. De ce să-l depăşească?

De data aceasta, Smiley fu cel care încercă să câştige timp.

— Ar trebui să-şi codifice şi să-şi decodifice propriile telegrame, desigur, spuse el gânditor, ca şi cum chiar în momentul acela încerca neatent să descurce toate implicaţiile. Nu ne-am putea permite să dezvăluie secretul colaboratorilor săi. Ar însemna să ceri prea mult cuiva. Cărţi de coduri personale – am putea să-i procurăm, bineînţeles. Să-şi reîmprospăteze cunoştinţele de cifru, dacă este nevoie. Mai este o problemă, presupun, şi anume că guvernatorul s-ar trezi în situaţia de agent provocator, dacă ar continua să-l primească pe Ko, în cadru monden, ceea ce evident trebuie să continue să facă. Nu putem speria vânatul în faza aceasta. Credeţi că l-ar deranja? Poate că nu. Sunt unii care fac acest lucru în mod firesc.

Îi aruncă o privire lui Enderby.

Wilbraham se lansase în obiecţii:

— Dar, pentru Dumnezeu, omule, dacă Drake Ko este

spion rus – ceea ce noi susţinem oricum că nu e –, dacă guvernatorul îl invită la masă şi absolut firesc, confidenţial, comite vreo indiscreţie minoră, ei bine, este al naibii de nedrept. Ar putea să-i distrugă cariera. Ca să nu mai vorbim despre răul pe care l-ar face Coloniei! *Trebuie* să i se spună!

Smiley arăta mai somnoros ca oricând.

— A, bineînţeles, dacă are tendinţa să fie indiscret, murmură el slab, presupun că *s-ar putea* obiecta că nu este oricum persoana potrivită să fie informată.

În tăcerea de gheaţă, Enderby îşi scoase din nou, apatic, băţul de chibrit din gură.

— Ar fi al dracului de ciudat – nu-i aşa, Chris? – lansă el peste masă către Wilbraham, dacă Beijingul s-ar trezi într-o bună dimineaţă cu ştirea nemaipomenită că guvernatorul Hong Kongului, reprezentantul Reginei şi cum îi mai ziceţi voi, comandant al trupelor şi aşa mai departe nu omitea să-l primească la masă o dată pe lună pe spionul-şef al Moscovei. *Şi* că i-a dat o medalie pentru truda sa. *Ce* a primit până acum? N-a fost înnobilat?

— Ordinul Imperiului Britanic, spuse cineva *sotto voce.*

— Bietul de el. Mai face carieră încă, presupun. Va urca din ce în ce mai sus, ca noi toţi.

Enderby, întâmplător, fusese deja înnobilat, în timp ce Wilbraham era încă blocat, dată fiind penuria crescândă de colonii.

— Nu există un caz, spuse Wilbraham hotărât şi puse o mână păroasă, cât era ea de lată, pe dosarul viu colorat din faţa lui.

Urmă o învălmăşeală generală, pentru Guillam, un intermezzo, în care, prin înţelegere tacită, celor cu roluri secundare li se permise să se amestece în discuţie cu întrebări lipsite de interes pentru a putea fi menţionaţi în procesul-verbal de şedinţă. Hammer galezul dorea să se

stabilească *aici şi acum* ce se întâmpla cu jumătatea de milion de dolari din fondurile secrete ale Centrului Moscova dacă, din întâmplare, ar cădea în mâini britanice. Nici vorbă, avertiză el, să fie reciclat tot bănetul acesta prin intermediul Prăvăliei. Trezoreria trebuia să aibă drepturi exclusive. Era clar?

— Clar, spuse Smiley.

Guillam începu să perceapă prăpastia. Pe de o parte, erau cei care presupuneau, chiar dacă fără tragere de inimă, că investigaţia era un fapt împlinit; pe de altă parte, erau cei care continuau să ducă o luptă de ariergardă împotriva efectuării acestei investigaţii. Hammer, observă el cu surprindere, părea să se fi împăcat cu ideea investigaţiei.

O suită de întrebări cu privire la rezidenţele „legale” şi „ilegale”, oricât de plictisitoare, servi la întărirea fricii faţă de pericolul roşu. Luff, parlamentarul, dorea să i se explice clar diferenţa. Smiley se conformă cu răbdare. Un rezident „legal” sau „la suprafaţă”, spuse el, era un ofiţer de informaţii trăind sub protecţie oficială sau semioficială. Întrucât guvernul de la Hong Kong, din consideraţie pentru sensibilitatea Beijingului faţă de Rusia, crezuse de cuviinţă să expulzeze din Colonie toate formele de reprezentanţă sovietică – ambasadă, serviciu consular, Agenţia TASS, Radio Moscova, Agenţia Novosti, Aeroflot, Inturist şi alte pavilioane de complezenţă sub care navigau prin tradiţie cei legali – trebuise ca apoi, prin definiţie, toate activităţile sovietice din Colonie să fie duse de către un aparat ilegal sau subteran.

Aceasta fusese prezumţia care dirijase toate eforturile cercetătorilor Prăvăliei consacrate descoperirii căii înlocuitoare pe care circulau banii, spuse el, evitând să pronunţe termenul de specialitate, „filonul de aur”.

— A, bine, deci noi suntem cei care i-am împins pe ruşi

să ia această măsură, spuse Luff satisfăcut. Nu avem decât să ne mulţumim nouă înşine. Îi victimizăm pe ruşi, ei ripostează muşcând. Ei bine, pe cine surprinde aşa ceva? Reparăm greşelile *fostului* guvern. Nu al nostru. Aţâţă-i pe ruşi şi capeţi ce meriţi. Fireşte. Ca de obicei, culegem furtună.

— Ce aveau ruşii la Hong Kong *înainte* de asta? întrebă un ajutor de băgător de seamă deştept de la Ministerul de Interne.

Colonialii se treziseră imediat la viaţă. Wilbraham începu să răsfoiască febril un dosar, dar văzându-şi asistentul roşcovan trăgând de lesă, murmură:

— Te ocupi tu de asta, John, dacă vrei? Bun.

Şi se reaşeză cu un aer feroce.

Femeia îmbrăcată în cafeniu zâmbea nostalgic către postavul rupt, ca şi cum şi l-ar fi amintit când era întreg. Băiatul dintr-a şasea avu cea de-a doua ieşire dezastruoasă:

— Considerăm precedentele care ne-au fost expuse aici ca foarte revelatorii, într-adevăr, începu el pe un ton agresiv, încercările anterioare ale Centrului Moscova de a prinde teren în Colonie au fost toate, fără excepţie, eforturi eşuate şi extrem de puţin semnificative.

După care debită un şir de exemple plictisitoare.

— Acum cinci ani, spuse el, un fals arhimandrit ortodox rus a sosit cu avionul de la Paris, străduindu-se să stabilească legături cu ceea ce mai rămăsese din comunitatea ruşilor albi. Acest domn a încercat să-l forţeze pe un restaurator de o anumită vârstă să se pună în serviciul Centrului Moscova şi a fost arestat imediat. Mai de curând, am avut cazurile unor echipaje debarcate de pe cargourile ruseşti, aflate în portul Hong Kong pentru reparaţii. Aceşti marinari au făcut încercări stângace de a recruta muncitorii portuari şi docherii pe care îi socoteau a

avea o orientare de stânga. Au fost arestaţi, interogaţi, făcuţi de două parale în presă şi sechestraţi la bordul navelor lor pe tot timpul şederii. Dădu şi alte exemple tot atât de insipide, iar toată lumea simţea că adoarme în aşteptarea ultimei runde. Politica noastră a fost *exact* aceeaşi, de fiecare dată. De îndată ce sunt prinşi, vinovăţii sunt aduşi la cunoştinţa publicului. Fotografii de presă? Câte doriţi, domnilor. Televiziunea? Camerele, vă rog. Rezultatul? Beijingul ne bate uşor pe spate, drept mulţumire că am stăvilit expansionismul imperialist sovietic. Surescitat, avu curajul să i se adreseze direct lui Smiley.

Aşa că vedeţi, în ceea ce priveşte reţelele voastre ilegale, ca să fiu sincer, nici nu le luăm în consideraţie. Legale, ilegale, de suprafaţă, subterane: părerea noastră este că Prăvălia face eforturi cam mari să-şi vâre din nou nasul pe sub gard!

Deschizând gura să-i replice cum trebuia, Guillam simţi că-l strânge cineva de cot, aşa că o închise la loc.

Urmă o tăcere lungă, în timpul căreia Wilbraham părea mai stânjenit decât toţi.

— Mi se pare cam mult *fum,* Chris, spuse Enderby, sec.

— Ce vrea să insinueze? întrebă Wilbraham nervos.

— Răspund pur şi simplu argumentelor prezentate pentru tine de către aprigul tău colaborator, Chris. Fum. Păcăleală. Ruşii îşi flutură săbiile acolo unde îi puteţi vedea şi, în timp ce voi vă uitaţi unde nu trebuie, ei îşi fac treaba murdară în partea cealaltă a Insulei. Cu alte cuvinte, Fratele Ko. Am dreptate, George?

— Păi, aceasta este părerea noastră, da, recunoscu Smiley. Şi presupun că trebuie să vă amintesc – este în raport, de fapt – că Haydon însuşi se străduia grozav să argumenteze că ruşii nu au nimic în curs de desfăşurare la Hong Kong.

— Ora de masă, anunţă Martindale fără prea mult optimism.

Mâncară sus, trist, din tăvi de plastic aduse de la un restaurant cu o camionetă. Pereţii despărţitori ai compartimentelor acestor tăvi nu erau suficient de înalţi, astfel încât crema de vanilie îi curse lui Guillam peste carne.

Remontat, Smiley profită de toropeala de după masă pentru a evoca ceea ce Lacon numise factorul panică. Mai exact, încercă să facă adunarea să înţeleagă că exista o anumită logică în posibilitatea unei prezenţe sovietice la Hong Kong, chiar dacă, aşa cum explică el, Ko nu constituia un exemplu.

Cum Hong Kongul, în calitate de cel mai mare port al Chinei continentale, asigura patruzeci la sută din comerţul ei exterior.

Cum, potrivit estimărilor, unul din cinci rezidenţi ai Hong Kongului călătorea legal în şi din China în fiecare an; cu toate că, neîndoielnic, cei care călătoreau de mai multe ori ridicau media.

Cum China Roşie avea la Hong Kong, *sub rosa,* dar de convenţă cu autorităţile, echipe de negociatori de mâna întâi, economişti şi tehnicieni însărcinaţi să vegheze asupra intereselor Beijingului în domeniul comerţului, al transporturilor maritime şi al dezvoltării; cum fiecare dintre aceştia constituia pentru serviciile de informaţii o ţintă firească pentru „atragere sau orice altă formă de persuasiune secretă”, aşa cum se exprimă el.

Cum flotele de pescuit şi de jonci ale Hong Kongului beneficiau de o dublă înregistrare la Hong Kong şi de-a lungul coastei chineze şi circulau liber în interiorul şi în exteriorul apelor teritoriale chineze...

Întrerupându-l, Enderby puse cu o voce tărăgănată o întrebare de sprijin:

— Iar Ko are propria lui flotă de jonci. N-ai spus că este unul dintre ultimii cutezători?

— Da, da, într-adevăr.

— Dar nu se duce el însuşi în China continentală?

— Nu, niciodată. Se duce asistentul său, dar nu Ko, după părerea mea.

— Asistentul său?

— Are un administrator pe care îl cheamă Tiu. Sunt împreună de douăzeci de ani. Chiar mai mult. Au aceleaşi antecedente, hakka, Shanghai etc. Tiu îi serveşte drept om de paie în diverse societăţi.

— Şi Tiu merge în China în mod regulat?

— Cel puţin o dată pe an.

— Peste tot?

— Canton, Beijing, Shanghai, figurează în dosar. Dar dosarul nu este neapărat complet.

— Însă Ko rămâne acasă. Ciudat.

Nemaifiind nicio întrebare sau comentarii cu privire la acest subiect, Smiley reluă călătoria sa printre atracţiile pe care le prezintă Hong Kongul în calitate de bază de spioni. Hong Kongul este unic, declară el simplu. Niciun loc din lume nu oferă nici a zecea parte din facilităţile pe care le are pentru a putea pune piciorul în China.

— *Facilităţi!* repetă Wilbraham. Mai curând tentaţii.

Smiley ridică din umeri.

— Tentaţii, dacă vrei, acceptă el. Serviciul sovietic nu are reputaţia de a rezista la aceste tentaţii.

Şi în mijlocul câtorva râsete înţelegătoare, Smiley continuă să relateze ceea ce era cunoscut până la acea dată cu privire la tentativele Centrului împotriva ţintei China în ansamblu: o expunere pregătită împreună de către Connie şi di Salis. Smiley descrise eforturile Centrului de a ataca de la nord, pe calea recrutării în masă şi a infiltrării cetăţenilor ruşi de etnie chineză. Nu reuşise,

spuse el. Descrise apoi o reţea uriaşă de posturi de ascultare de-a lungul celor şapte mii şi ceva de kilometri de frontieră terestră sino-sovietică: puţin productivă, spuse el, întrucât informaţiile obţinute erau de ordin militar, în timp ce ameninţarea era de ordin politic. Relată zvonurile în legătură cu încercările sovietice de a se apropia de Taiwan, avansându-i propunerea de a face cauză comună împotriva ameninţării reprezentate de China, prin operaţiuni conjugate şi împărţirea beneficiilor. Propunerea fusese respinsă, spuse el: fără doar şi poate, zvonurile fuseseră concepute ca să vâre zâzanie, să enerveze Beijingul şi nu să fie luate în serios. Dădu exemple de folosire de către ruşi a unor descoperitori de talente în rândurile comunităţilor chineze de peste hotare, la Londra, Amsterdam, Vancouver şi San Francisco, şi abordă subiectul propunerilor făcute Verilor de către Centrul Moscova, cu câţiva ani înainte, privind înfiinţarea unui fond comun de informaţii, disponibil duşmanilor comuni ai Chinei. Nu ieşise nimic, spuse el. Verii nu marşaseră. În cele din urmă se referi la lunga istorie a Centrului în materie de operaţiuni de compromitere şi de corupere a funcţionarilor Beijingului cu posturi în străinătate: rezultate nedecise, spuse el.

După ce făcu toate acestea, se aşeză mai comod în scaun şi repetă teza care provoca întreg necazul.

— Mai curând sau mai târziu, repetă el, Centrul Moscova va trebui să vină la Hong Kong.

Aceasta îi aduse din nou la Ko şi la Roddy Martindale, care, sub privirea de vultur a lui Enderby, provocă următoarea încleştare.

— Ei bine, George, pentru ce crezi *tu* că sunt destinaţi banii aceştia? Vreau să spun că am auzit toate lucrurile pentru care *nu sunt* destinaţi şi am aflat că nu sunt cheltuiţi. Dar nu am avansat cu nimic, nu-i aşa, să ne ierte

Dumnezeu. Se pare că nu *ştim* nimic. Aceeaşi veche întrebare: cum au fost câştigaţi banii, cum sunt cheltuiţi, ce trebuie *să facem* noi?

— Sunt trei întrebări, spuse Enderby fără milă, ca pentru sine.

— Deoarece *nu ştim,* spuse Smiley impasibil, de aceea cerem permisiunea să cercetăm.

Cineva din tabăra Trezoreriei spuse:

— O jumătate de milion înseamnă mult?

— După experienţa mea, zise Smiley, nu are precedent. Centrul Moscova – evită cu grijă să spună *Karla* – detestă oricând să fie în situaţia de a cumpăra loialitatea. Ca ei să o cumpere la scara aceasta nu s-a mai văzut.

— Dar a *cui* loialitate o cumpără? se tângui cineva.

Martindale gladiatorul reluă atacul:

— Nu ne acorzi suficientă încredere, George. Sunt sigur. Ai tu o bănuială, desigur. Împărtăşeşte-ne-o şi nouă. Nu fi atât de timid.

— Da, n-ai putea să ne împărtăşeşti şi nouă câteva din ideile tale? spuse Lacon, pe acelaşi ton plângăcios.

— Poţi, desigur, coborî *puţin* ştacheta, să fii mai explicit, pledă Hammer.

Smiley rămase impasibil chiar şi sub acest triplu atac. Factorul panică dădea în sfârşit roade: Smiley însuşi fusese cel care îl declanşase. Ca toţi pacienţii speriaţi, apelau acum la el pentru diagnostic. Iar Smiley refuză să-l dea, sub pretextul că nu deţinea toate datele.

— Într-adevăr, nu vă pot furniza decât lucrurile aşa cum sunt. N-ar folosi la nimic ca în acest stadiu să fac speculaţii în gura mare.

Pentru întâia oară de când începuse întrunirea, doamna în cafeniu de la Colonii deschise gura şi puse o întrebare. Vocea îi era melodioasă şi inteligentă.

— În privinţa precedentelor, atunci, domnule Smiley –

Smiley înclină capul într-un gest bizar de salut –, există precedente ca fonduri secrete ruseşti să fi fost vărsate vreunui depozitar? Pe alte teatre de operaţiuni, de pildă?

Smiley nu răspunse imediat. Guillam, care stătea doar la câţiva centimetri de el, ar fi jurat că simţise o tensiune bruscă ca un flux de energie, ce trecea prin vecinul său. Dar când aruncă o privire profilului impasibil, nu descifră pe chipul şefului său decât o somnolenţă din ce în ce mai profundă şi o lăsare uşoară a pleoapelor lui obosite.

— Au fost câteva cazuri de ceea ce numit noi *pensii alimentare,* sfârşi el prin a recunoaşte.

— *Pensii alimentare,* domnule Smiley? repetă doamna de la Colonii, în timp ce colegul ei cu părul roşu era şi mai mânios, ca şi cum divorţul era un lucru pe care-l dezaproba.

Smiley avansă cu extremă prudenţă:

— Există într-adevăr agenţi care lucrează în ţări ostile – ostile din punctul de vedere sovietic – care, din raţiuni de acoperire, nu pot profita de soldă în timp ce se află în teren.

Doamna în cafeniu dădu delicat din cap, arătând că înţelege.

— Practica normală în astfel de cazuri este să fie depuşi banii la Moscova şi să-i fie disponibilizaţi agentului în momentul în care este liber să-i cheltuiască. Sau familiei sale, dacă...

— Dacă înghite găluşca, spuse Martindale cu poftă.

— Dar Hong Kong nu este Moscova, îi reaminti zâmbind doamna de la Colonii.

Smiley, practic, se oprise.

— În cazuri rare, în care mobilul îl reprezintă banii, iar agentul nu are, poate, curajul de a sfârşi prin a se instala în Rusia, se ştie că Centrul Moscova, sub constrângere, a procedat la un aranjament asemănător, să zicem, în

Elveţia.

— Dar nu la Hong Kong?

— Nu. Nu. Şi este de neînchipuit, după cum demonstrează trecutul, ca Moscova să preconizeze plata unei pensii alimentare la un nivel atât de mare. În primul rând, l-ar putea tenta pe agent să se retragă.

Urmară râsete, dar când se potoliră, doamna în cafeniu îşi avea pregătită întrebarea următoare.

— Dar plăţile au fost la început modeste, insistă ea pe un ton plăcut. Mobilul nu este decât de o dată relativ recentă?

— Corect, spuse Smiley.

Al dracului de corect, gândi Guillam, începând să se alarmeze.

— Domnule Smiley, dacă dividendele ar avea pentru ei o suficientă valoare, credeţi că ruşii *ar fi* pregătiţi să-şi înghită obiecţiile şi să plătească un astfel de preţ? La urma urmelor, în termeni absoluţi, banii nu reprezintă aproape nimic faţă de valoarea unui mare avantaj în sfera informaţiilor.

Smiley se opri pur şi simplu. Nu făcu niciun gest anume. Rămase amabil, chiar reuşi să schiţeze un zâmbet scurt, dar era net copleşit de conjunctură. Îi reveni lui Enderby, cu glasul lui tărăgănat, blazat, să îndepărteze întrebarea:

— Hai, copii, vom teoretiza cât e ziua de lungă, dacă nu avem grijă, spuse el uitându-se la ceas. Chris, îi vârâm şi pe americani în chestia asta? Dacă nu-i spunem guvernatorului care este poziţia noastră faţă de prevenirea bravilor noştri aliaţi?

George salvat de clopoţel, gândi Guillam.

La menţionarea Verilor, Wilbraham de la Colonii îşi făcu intrarea ca un taur furios. Guillam presupuse că acesta simţise problema care apărea la orizont şi era hotărât să o omoare în faşă.

— Mi-e teamă că trebuie să opun vetoul meu, lansă el fără întârzierea obişnuită. Absolut. Pentru o mulţime de motive, în primul rând este o chestiune de demarcaţie. Hong Kong este teritoriul nostru. Americanii n-au drepturi de pescuit acolo. Niciunul. Ko este supus britanic, ăsta e alt motiv, şi are dreptul la o oarecare protecţie din partea noastră. Presupun că veţi găsi că e demodat, dar, ca să fiu sincer, puţin îmi pasă. Americanii vor depăşi limitele, s-a mai văzut asta. Dumnezeu ştie unde s-ar sfârşi. Trei: o mică problemă de protocol. Se voia ironic. Apela la instinctele unui fost ambasador, încercând să-i stârnească simpatia. O problemă mititică, Enderby. Să le spui americanilor şi să nu-i spui nimic guvernatorului… păi, dacă aş fi *eu* guvernator, pus într-o astfel de situaţie, mi-aş da demisia. Asta e tot ce pot spune. Şi tu ai face-o. Ştiu că ai face-o. O faci tu, o fac şi eu.

— Presupunând că ai afla, îl corectă Enderby.

— Nu-ţi face griji. Aş afla. În primul rând ar veni câte zece, târându-se peste casa lui ca s-o umple de microfoane. Sunt vreo două locuri în Africa unde i-am lăsat să intre. Dezastru. Total.

Trântindu-şi zgomotos antebraţele pe masă, unul peste altul, îi privi furios.

Un pufăit puternic, ca al unui motor de barcă, anunţă o defecţiune la unul dintre deflectoarele electronice. Se îneca, îşi revenea şi dispărea din nou în zona ultrasunetelor.

— Trebuie să fi fost un ins curajos cel care te va fi prostit în treaba aceea, Chris, murmură Enderby cu un zâmbet lung, admirativ, rupând tăcerea încordată.

— Garantat, izbucni Lacon hodoronc-tronc.

„Ăştia ştiu, se gândi simplu Guillam. George i-a liniştit. Ştiu că a făcut un târg cu Martello şi ştiu că nu va spune că e aşa pentru că e hotărât să facă pe niznaiul”. Însă Guillam

nu văzuse nimic clar în ziua aceea. În timp ce facţiunile Trezoreriei şi ale Apărării se puneau prudent de acord asupra a ceea ce, aparent, era o problemă clară – „nu-i amestecaţi pe americani” –, Smiley părea, în mod misterios, puţin dispus să se alinieze celorlalţi:

— Dar *rămâne* durerea de cap cu utilizarea informaţiilor brute, spuse el. Vreau să spun, în cazul în care veţi decide că serviciul meu nu este autorizat să continue acţiunea, adăugă el, ezitând, spre confuzia generală.

Guillam se simţi uşurat să vadă că Enderby era tot atât de deconcertat.

— Ce naiba vrea să însemne asta? întrebă el, alăturându-se pentru o clipă haitei.

— Ko are interese financiare în toată Asia de Sud-Est, le reaminti Smiley. Pagina unu din raportul meu.

Agitaţie, fâşâit de hârtii.

— Deţinem informaţia, de pildă, că, prin intermediari şi prin oameni de paie, controlează o varietate de întreprinderi, ca, de pildă, un lanţ de localuri de noapte din Saigon, o companie de aviaţie cu baza la Vientiane, o parte dintr-o flotă de petroliere în Thailanda... Câteva dintre acestea ar putea fi considerate ca având rezonanţe politice, ce se află în interiorul sferei de influenţă americane. Aş avea nevoie de instrucţiunile dumneavoastră scrise, fireşte, dacă ar trebui să ignor, în ceea ce ne priveşte, acordurile bilaterale existente.

— Continuaţi discuţia, ordonă Enderby şi scoase un nou băţ de chibrit din cutia din faţa lui.

— Cred că eu mi-am prezentat poziţia, mulţumesc, spuse Smiley politicos. Într-adevăr, ea este foarte simplă. Presupunând că nu continuăm, ceea ce, după cum mi-a spus Lacon, face parte din probabilităţile zilei de azi, ce trebuie să fac? Să arunc informaţiile la coşul de gunoi? Sau să le transmit aliaţilor noştri în virtutea acordurilor de

schimb existente?

— Aliaţi, exclamă Wilbraham cu amărăciune. Aliaţi? Ne pui pistolul la tâmplă, omule!

Replica dură a lui Smiley fu cu atât mai uluitoare, ţinând seama de pasivitatea care o precedase.

— Am primit din partea acestui comitet consemnul, încă în vigoare, de a restabili legăturile noastre cu americanii, în instrucţiunile scrise pe care ni le-aţi dat se precizează că trebuie să fac tot posibilul pentru a alimenta relaţiile speciale şi pentru a reînvia spiritul de încredere reciprocă care a existat înainte de... Haydon. „Pentru a ne regăsi locul la masa principală”, aţi spus...

Îl privea drept în ochi pe Enderby.

— *Masa principală,* repetă cineva – o voce care nu fusese încă auzită. Altarul de sacrificiu, asta e, dacă vreţi părerea mea. Am ars deja Orientul Mijlociu şi jumătate din Africa pe el. Totul în numele relaţiilor noastre speciale.

Smiley însă părea să nu audă. Căzuse din nou în atitudinea sa de rezistenţă tristă. Câteodată, spunea expresia de pe faţa sa, povara funcţiei era prea grea pentru el.

Se instală o nouă criză de proastă dispoziţie, caracteristică orelor de după masă. Cineva se plânse de fumul de tutun. Fu chemat un aprod.

— Ce naiba s-a întâmplat cu aerul condiţionat? întrebă agasat Enderby. Ne sufocăm.

— Piesele de schimb, spuse aprodul. Le-am cerut de luni de zile, domnule. Înainte de Crăciun, domnule, se face aproape anul, dacă mă gândesc bine. Nu putem învinovăţi pe nimeni pentru întârziere, nu-i aşa, domnule?

— Hristoase, spuse Enderby.

Trimiseră după ceai. Acesta fu adus în pahare de carton, care curgeau pe postav. Guillam îşi dedică gândurile siluetei inegalabile a lui Molly Meakin.

Era aproape patru, când Lacon se apucă să călărească sfidător în fruntea trupelor şi îl invită pe Smiley să vorbească:

— În termeni practici, George, ce doreşti exact? Să punem totul pe masă şi să încercăm să găsim un răspuns.

Entuziasmul îi fu fatal. Smiley părea să-şi dea seama de acest lucru.

— Unu, avem nevoie de dreptul şi de autorizarea de a opera pe teatrul Asiei de Sud-Est – cu posibilitatea de dezminţire. De aşa manieră, ca guvernatorul să se poată spăla pe mâini de soarta noastră... Aruncă o privire către subsecretarul parlamentar... Ca, de altfel, şi şefii noştri de aici. Doi, să facem anumite anchete pe plan intern.

Se ridicară brusc câteva capete. Ministerul de Interne se agită imediat. De ce? Cine? Cum? *Ce fel* de anchete? Dacă e vorba despre anchete interne, acestea ar trebui date concurenţei. Pretorius de la Serviciul de Securitate era deja în plină fierbere.

— Ko a studiat dreptul la Londra, insistă Smiley. Are relaţii aici, de afaceri şi mondene. Ar trebui, fireşte, să le cercetăm, îi aruncă o privire lui Pretorius. Vom arăta concurenţei toate constatările noastre, promise el. Îşi reîncepu pledoaria. În ceea ce priveşte banii, raportul meu conţine o analiză completă a ceea ce ne trebuie imediat, precum şi estimările suplimentare pentru diverse lucruri neprevăzute. În fine, cerem permisiunea, atât la nivel local, cât şi la cel al Whitehall-ului, să redeschidem rezidenţa de la Hong Kong, ca bază înaintată de operaţiuni.

Acest ultim punct fu primit cu o tăcere înmărmurită, la care contribui şi uluiala lui Guillam. Nicăieri, în niciuna dintre discuţiile preliminare de la Prăvălie sau cu Londra, nu ridicase cineva, câtuşi de puţin, nici chiar Smiley însuşi, după câte ştia Guillam, problema redeschiderii Casei Mari

sau a instalării unui succesor. Începu o nouă rundă de vociferări.

— Dacă nu se poate aşa ceva, termină el, neluând seama la proteste, dacă nu putem avea rezidenţa noastră, cerem, cel puţin, aprobarea, cu ochii închişi, de a avea propriii noştri agenţi „subterani” în Colonie. Autorităţile locale nu trebuie să ştie nimic, n-avem nevoie decât de aprobarea şi de protecţia Londrei. Orice surse existente trebuie legitimate retrospectiv, în scris, încheie el, cu o privire aspră către Lacon, după care se sculă în picioare.

Cu tristeţe, Guillam şi Smiley se aşezară din nou în sala de aşteptare, pe aceeaşi banchetă de culoarea somonului de unde porniseră, alături, ca doi călători care mergeau în aceeaşi direcţie.

— *De ce?* bodogăni Guillam o dată, dar a-i pune întrebări lui George Smiley nu era numai de prost gust în acea zi: era o distracţie interzisă în mod expres de avizul ce atârna deasupra lor pe perete.

„Ce mod tâmpit de a-ţi juca prea tare cartea, se gândi Guillam, deprimat. Ai stricat tot. Bătrân amărât şi plictisitor. Ai sfârşit prin a merge prea departe. Singura operaţiune care putea să ne pună la loc în şa. Aviditatea, asta este. Aviditatea unui spion grăbit. Nu-l las baltă, îşi spuse Guillam. Mă scufund împreună cu corabia. Vom deschide împreună o fermă de păsări”. Molly poate ţine socotelile, iar Ann să aibă idile bucolice cu ţăranii.

— Cum te simţi? întrebă el.

— Aici nu e vorba de sentimente, replică Smiley.

Mulţumesc foarte mult, îşi spuse Guillam.

Cele zece minute se făcură douăzeci. Smiley nu se mişcase. Bărbia îi căzuse în piept, avea ochii închişi, părea că se roagă.

— Poate că ar trebui să-ţi iei liber într-o seară, spuse Guillam.

Smiley nu făcu decât să se încrunte.

Apăru un aprod, invitându-i să revină. Lacon era acum în capul mesei şi avea aere de monitor. Enderby stătea cu două locuri mai departe, discutând în şoaptă cu Hammer galezul. Pretorius era întunecat ca un nor de furtună, iar anonima sa doamnă îşi pungea gura într-un sărut inconştient de dezaprobare. Lacon îşi răsfoi notele ca să ceară linişte şi, ca un judecător care urmăreşte efectul de sală, începu să dea citire concluziilor detaliate ale comitetului, înainte de a pronunţa verdictul. Trezoreria formulase un protest serios, consemnat în document, privind proasta gestiune a conturilor lui Smiley. Smiley nu trebuie să piardă nicio clipă din vedere că orice solicitare de drepturi şi de autorizaţii interne trebuie înaintată în prealabil Serviciului de Securitate şi nu „scoasă de urechi din pălărie ca un iepure în plină şedinţă plenară a comitetului” Nu se pune în niciun caz problema redeschiderii rezidenţei de la Hong Kong. Dintr-o simplă raţiune de timp, o astfel de măsură era imposibilă. Era, într-adevăr, o propunere impertinentă, lăsă să se înţeleagă. Era o chestiune de principiu, consultările trebuiau să aibă loc la nivelul cel mai înalt şi, întrucât Smiley se pronunţase clar împotriva informării guvernatorului cu privire la constatările sale – aici Lacon îşi scotea pălăria în faţa lui Wilbraham –, ca şi foarte dificil să se pledeze pentru reînfiinţarea rezidenţei în viitorul apropiat, ţinând seama mai ales de nefericita publicitate legată de evacuarea Casei Mari.

— Mă văd nevoit să accept cu multă neplăcere această opinie, spuse Smiley cu gravitate.

O, pentru numele lui Dumnezeu, gândi Guillam, să cădem cel puţin bătându-ne.

— Accept-o cum vrei, spuse Enderby, iar Guillam putea să jure că văzuse atât în ochii lui Enderby, cât şi în cei ai

lui Hammer galezul un licăr de victorie.

Ticăloşilor, îşi spuse el simplu. Nu dau doi bani pe voi. În sinea sa, îşi lua rămas-bun de la toată haita.

— Orice altceva, spuse Lacon, punând jos o foaie de hârtie şi luând alta, cu anumite restricţii şi precauţiuni privind oportunitatea, banii şi durata permisiunii, se aprobă.

Parcul era gol. Navetiştii mărunţi lăsaseră terenul profesioniştilor. Perechi de îndrăgostiţi stăteau lungite pe iarba umedă ca soldaţii după bătălie. Câţiva flamingo moţăiau. Lângă Guillam, în timp ce hoinărea euforic în spatele lui Smiley, Roddy Martindale îi ridica osanale acestuia din urmă:

— Cred că George e pur şi simplu minunat. Indestructibil. Şi are o *mână de fier.* Ador mâna de fier. Mâna de fier e calitatea umană pe care o prefer. Şi George o are din plin. Vezi lucrurile acestea total diferit când eşti transferat. Te ridici la înălţimea lor, recunosc. Tatăl tău a fost arabist, dacă mi-amintesc bine?

— Da, spuse Guillam, cu gândul din nou la Molly, întrebându-se dacă mai era posibil să ia cina cu ea.

— Şi un împătimit al *Almanahului la Gotha.* Prefera istoria veche sau istoria modernă?

Gata-gata să-i dea un răspuns cât se poate de obscen, Guillam îşi dădu seama la timp că Martindale se interesa destul de inocent de preferinţele erudite ale tatălui său.

— O, istorie veche! Foarte veche, spuse el. Ar fi ajuns în timp până la începuturile Edenului, dacă s-ar fi putut.

— Să luăm masa împreună într-o zi.

— Mulţumesc.

— Să stabilim o dată. Să vedem cine e mai *amuzant,* să mai schimbăm puţin compania? Pe cine ai dori să vezi?

În faţa lor, plutind peste aerul proaspăt, auziră glasul tărăgănat al lui Enderby, aplaudând victoria lui Smiley.

— *Reuşită* şedinţă. S-au rezolvat multe. Nu s-a cedat deloc. *Bine* jucată mâna. Reuşeşte lovitura asta şi cred că poţi să te mai întinzi, după părerea mea. Iar Verii vor fi cooperanţi, nu-i aşa? urlă el de parcă ar fi fost în camera de securitate. Ai terenul de partea lor? Vor fi gata să-ţi care bagajele fără să-şi tragă spuza pe turta lor? Aduce a serial TV, cu peripeţii, s-ar zice, dar cred că eşti la înălţime. Spune-i lui Martello să-şi pună pantofi cu crep, dacă are, să meargă piano, ori o încurcăm cu cei de la Colonii cât ai zice peşte. Păcat de bătrânul Wilbraham. Ar fi guvernat India destul de bine.

Mai departe de ei, aproape că dispăruseră printre copaci, micul Hammer galezul îşi înmulţea gesturile energice către Lacon, care se apleca pentru a auzi ce spune.

„Frumos complot”, gândi Guillam. Privi înapoi şi fu surprins să-l vadă pe Fawn, doica, grăbindu-se în urma lor. La început părea departe. Vălătuci de ceaţă îi ascundeau picioarele complet. Doar partea de sus se vedea. Apoi, dintr-odată, fu mult mai aproape, iar Guillam îi auzi răgetul tânguitor:

— Domnule, domnule, încercând să-i atragă atenţia lui Smiley.

Scoţându-l iute pe Martindale din raza auditivă, Guillam se îndreptă către Fawn cu paşi mari.

— Ce dracu’ s-a întâmplat? De ce behăi aşa?

— Au găsit fata! Domnişoara Sachs, domnule, m-a trimis în mod expres să-i spun. Ochii îi străluceau, uşor demenţi. „Spune-i şefului că au găsit fata” Vorbele ei, pentru Şefu’ personal.

— Vrei să spui că *ea* te-a trimis aici?

— Personal pentru şef, imediat, răspunse Fawn evaziv.

— Am spus: „Te-a trimis ea aici?” întrebă Guillam clocotind. Răspunsul: „Nu, domnule, nu m-a trimis”. Măi

regină de tragedie ieftină, alergând prin toată Londra în tenişi! Eşti nebun de legat! Smulgând biletul boţit din mâna lui Fawn, îl citi în grabă. Nici măcar nu este acelaşi nume. Isterie fără rost. Te duci direct înapoi în vizuina ta, auzi? Şeful îi va da atenţie când se întoarce. Să nu mai îndrăzneşti să ridici atâta praf.

— *Cine* era? se interesă Martindale, gâtuit de excitaţie, când se întoarse Guillam. Ce creatură simpatică! Toţi spionii sunt atât de drăguţi? Veneţian sută-n sută. M-aş angaja pe loc.

În aceeaşi noapte, în sala de jocuri, avu loc o conferinţă improvizată, iar calitatea ei nu se îmbunătăţi din cauza euforiei – în cazul lui Co unie, euforia alcoolică – determinată de triumful lui Smiley la conferinţa celor mari. După constrângerile şi tensiunile din ultimele luni, Connie ataca în toate direcţiile. Fata! Fata era cheia! Connie se dezbărase de toate constrângerile intelectuale. Trimite-l pe Toby Esterhase la Hong Kong, să o repereze, să o fotografieze, să o fileze, să-i scotocească locuinţa! Chemaţi-l pe Sam Collins, *acum!* Di Salis se agita, zâmbea prosteşte, pufăia din pipă, îşi legăna picioarele, dar în seara aceea era complet vrăjit de Connie. Chiar zise, la un moment dat, ceva despre „o linie firească ce duce în miezul lucrurilor”, vrând să spună, încă o dată, fata misterioasă. Nu e de mirare că micuţul Fawn fusese contaminat de zelul lor. Guillam aproape că avea remuşcări pentru ieşirea din parc. De fapt, dacă n-ar fi fost Smiley şi Guillam să-i mai calmeze puţin, ar fi putut avea loc foarte uşor un act de nebunie colectivă şi Dumnezeu ştie unde ar fi dus. Lumea secretă este plină de exemple de oameni zdraveni la minte care cedează în felul acesta, dar era pentru prima oară când Guillam vedea această boală în acţiune.

Era zece seara sau ceva mai mult, când, în sfârşit,

putură fi redactate instrucţiuni pentru bătrânul Craw, şi se făcuse zece şi jumătate când Guillam, cu ochii înroşiţi de oboseală, dădu de Mollie Meakin, în drum spre ascensor. Ca urmare a acestei fericite coincidenţe – s-o fi aranjat Mollie? Guillam n-avea să afle niciodată –, o rază care nu se va mai stinge în veci se aprinse în viaţa lui Peter Guillam. Cu docilitatea ei obişnuită, Mollie consimţi să fie condusă acasă, deşi locuia în Highgate, ceea ce însemna un ocol de câţiva kilometri; când ajunseră în pragul casei ei, ea îl invită ca de obicei la o cafea scurtă. Prevăzând decepţiile obişnuite – „nu-Peter-te-rog-Peter-sewmpw/e – îmi pare rău” –, Guillam era cât pe-aci să refuze, când ceva din privirea ei – o anumită hotărâre calmă, cum i se păru – îl făcu să se răzgândească. Odată intraţi în apartament, ea închise uşa după ei şi puse lanţul. Apoi îl trase cu prefăcută sfială în dormitor, unde îl uimi cu senzualitatea ei veselă şi rafinată.

Capitolul 9
Bărcuţa lui Craw

Suntem la Hong Kong, patruzeci şi opt de ore mai târziu şi e duminică seară. Craw înainta cu precauţie pe străduţă. Din cauza ceţii, se înserase devreme, dar casele erau prea înghesuite una într-alta ca s-o lase să pătrundă printre ele, aşa că plutea cu câteva etaje mai sus, pe lângă rufe şi frânghii, scuipând stropi fierbinţi şi plouaţi, care răspândeau miresme de portocale pe tarabe şi ticăiau pe borul pălăriei de pai a lui Craw. Se afla în China aici, la nivelul mării, China pe care o iubea cel mai mult, iar China se trezea pentru sărbătoarea nopţii; cântând, claxonând, gemând, bătând din gonguri, tânguindu-se, gătind, cântând melodii hodorogite la douăzeci de instrumente diferite sau privind nemişcată din cadrul uşii cât de delicat, Diavolul Străin, cu toată deghizarea sa, îşi croia drum prin toate acestea. Le iubea pe toate, dar cel mai mult îi plăceau *bărcuţele* lui, cum le spuneau chinezii ciripitoarelor, şi dintre acestea, domnişoara Phoebe Wayfarer, spre care se îndrepta să-i facă o vizită, era un exemplu clasic, oricât de modest ar fi fost.

Trase adânc aer în piept, savurând plăcerile familiare. Orientul nu-l decepţionase niciodată: „Îi colonizăm, Alteţele Voastre, îi corupem, îi exploatăm, îi bombardăm, le prădăm oraşele, le ignorăm cultura şi îi tulburăm cu infinita varietate a sectelor noastre religioase. Suntem îngrozitori nu numai privirilor lor, Monseniorilor, dar şi pentru nările lor – putoarea albilor le este nesuferită şi noi suntem prea nesimţiţi pentru a ne da seama. Totuşi, când am făcut cel mai mult rău, şi mai mult decât rău, fiii mei, de-abia dacă am zgâriat suprafaţa zâmbetului asiatic”.

Alţi albi s-ar putea să nu se fi aventurat atât de bucuros singuri în împrejurimi. Mafia de pe Vârf nici n-ar fi ştiut că

există aşa ceva. Nevestele britanice, baricadate în ghetourile lor de funcţionari din Happy Valley, ar fi găsit aici tot ceea ce ele detestau mai mult în privinţa cantonamentului lor. Nu era un cartier prost al oraşului, dar nu era nici Europa. Europa din Central Street şi Pedder Street, la vreo opt sute de metri mai încolo, Europa uşilor electrice care suspinau când îţi permiteau intrarea în paradisul aerului condiţionat. Alţi occidentali, cu temerile lor, ar fi putut arunca în junii lor, din nebăgare de seamă, priviri iritate, ceea ce era primejdios. La Shanghai, Craw văzuse nu o dată oameni murind din cauza unei priviri neplăcute aruncate din întâmplare. În timp ce privirea lui Craw era întotdeauna binevoitoare, era condescendent, modest în comportament şi, când se oprea să facă vreo cumpărătură, îl saluta respectuos pe proprietarul prăvă lioarei într-o cantoneză aproximativă, dar viguroasă. Şi plătea fără să crâcnească suprataxa impusă rasei lui inferioare.

Cumpără orhidee şi ficat de miel. Făcea cumpărături în fiecare duminică, având grijă să onoreze pe rând cu obiceiurile sale tarabele rivale şi – când cantoneza nu-l mai ajuta – recurgea la propria versiune, foarte colorată, de engleză.

Apăsă pe sonerie. Phoebe, ca şi bătrânul Craw, avea interfon la intrare. Birourile Centrale decretaseră că toate trebuiau să fie de acelaşi model. Vârâse o buruiană în cutia poştală, ca talisman, şi acesta era semnalul de siguranţă.

— Bună, se auzi o voce de fată din difuzor.

Putea fi un glas american sau cantonez, spunând pe un ton interogativ: „Da?”

— Larry îmi zice Peter, rosti Craw.

— Urcă, e şi Larry acum aici.

Pe scară era întuneric beznă şi puţea a borâtură, iar

tocurile lui Craw ţăcăneau ca o cutie de conserve pe treptele de piatră. Apăsă pe întrerupătorul cu temporizator, dar nu se aprinse nicio lumină, aşa că trebui să orbecăie trei etaje. Se făcuseră încercări să i se găsească ceva mai ca lumea, dar murise totul odată cu plecarea lui Thesinger, iar acum nu mai era nicio speranţă şi, într-o anumită măsură, nici în privinţa lui Phoebe.

— Bill, murmură ea, închizând uşa după el şi îl sărută pe amândoi obrajii pătaţi, aşa cum îşi pupă unchii buni fetele drăguţe, deşi ea nu era aşa ceva.

Craw îl oferi orhideele. Era amabil cu ea şi plin de solicitudine.

— Draga mea, spuse el. *Iubita* mea dragă.

Tremura. Avea o cameră cu un divan, o plită şi o chiuvetă şi un spălător separat cu duş. Atât. Trecu pe lângă chiuvetă, despachetă ficatul şi-l dădu pisicii.

— Of, o răsfeţi, Bill, spuse Phoebe zâmbind florilor.

Craw pusese plicul maroniu pe pat, dar niciunul din ei nu făcu vreo remarcă în legătură cu acesta.

— Ce face iubitul meu *William?* spuse ea, jucându-se cu sunetele prenumelui său.

Craw îşi atârnase pălăria şi bastonul de uşă şi turna whisky: sec pentru Phoebe, cu sifon pentru el.

— Cum merge, Pheeb? Ăsta-i lucrul cel mai important. Cum a fost acolo, în săptămâna aia lungă şi rece? Ia zi, Pheeb?

Răvăşise aşternutul şi întinsese pe podea o cămaşă de noapte cu volănaşe, întrucât, pentru cei din bloc, Phoebe era o târâtură, pe jumătate *kwailo,* care curvăsărea cu grăsanul străin. Deasupra pernelor înfundate atârna un tablou cu Alpii elveţieni, o poză pe care părea să o aibă fiecare chinezoaică, iar pe lada de la capul patului ţinea fotografia tatălui ei englez, singura pe care îi fusese dat s-o vadă, făcută imediat după sosirea lui pe Insulă: un

funcţionar din Dorking, Surrey, cu guler rotund, cu mustăţi şi cu o privire fixă, de om într-o ureche. Craw se întreba câteodată dacă fotografia nu fusese făcută după ce-l împuşcaseră.

— E-n regulă, *acum,* spuse Phoebe. *Acum* e foarte bine, Bill.

Stătea în picioare lângă el, turnând apă în vază, iar mâinile îi tremurau foarte tare, ca în fiecare duminică.

Purta o rochie-tunică, de culoare cenuşie, în onoarea Beijingului şi colierul de aur care i se dăduse pentru a marca primul său deceniu în serviciul Prăvăliei. Într-un acces ridicol de galanterie, Birourile Centrale hotărâseră să fie comandat la Asprey, apoi expediat prin valiză diplomatică, însoţit de o scrisoare adresată ei personal, semnată de către Percy Alleline, predecesorul nenorocos al lui George Smiley, scrisoare pe care i se permisese s-o vadă, dar nu s-o reţină. Umplând vaza, încercă s-o mute pe masă, dar apa dădu pe dinafară, aşa că Bill i-o luă din mână.

— Hei, uşurel, ce faci?

Se opri o clipă, zâmbind în continuare, apoi, cu un hohot lung şi surd, se lăsă să cadă în scaun. Când plângea, când strănuta, când vorbea foarte tare, când râdea prea mult, dar întotdeauna sosirea lui Craw era pentru ea un moment privilegiat, indiferent în ce stare o prindea.

— Bill, mi-e atât de frică uneori.

— Ştiu, dragă, ştiu. Se aşeză lângă ea, ţinând-o de mână. Bill, urmăreşte tot ceea ce fac. Sunt sigură că lucrează pentru cineva. Bill, pentru cine lucrează?

— Poate e puţin îndrăgostit, spuse Craw, cu glasul cel mai gingaş, în timp ce o bătea ritmic cu palma pe umăr. Eşti o femeie atrăgătoare, Phoebe. Nu uita asta, iubita mea. Poţi influenţa lumea fără să-ţi dai seama. Simula o severitate paternă. Ai flirtat cu el? în plus, o femeie ca tine

poate flirta, fără să fie conştientă de acest lucru. Un bărbat de lume îşi poate da seama de lucrurile acestea, Phoebe. Le observă.

Săptămâna trecută venise administratorul jos. Phoebe spunea că acesta nota orele ei de venire şi de plecare. Cu o săptămână înainte, văzuse în mod repetat o maşină, un Opel, acelaşi, verde. Şmecheria era să-i liniştească temerile fără să-i reducă vigilenţa: deoarece, într-o zi – şi Craw nu-şi permitea să uite –, într-o zi, ea va avea dreptate. Scoţând de la capul patului un teanc de note de mână, Phoebe îşi începu relatarea, dar atât de brusc, încât Craw fii depăşit. Avea o faţă palidă, mare, care nu reuşea să fie frumoasă pentru niciuna din cele două rase. Avea trunchiul lung, picioarele scurte şi mâinile saxone, urâte şi puternice. Aşezată pe marginea patului, dobândise dintr-odată un aer de matroană. Îşi pusese, pentru a citi, nişte ochelari cu rame groase. Cantonul trimitea câte un student-comisar să ia cuvântul la întrunirea cadrelor de marţi, spuse ea, întrunirea de joi fiind anulată, iar Ellen Tuo pierduse din nou ocazia de a fi secretară pentru o seară.

— Uşurel, exclamă Craw, râzând. Nu arde nimic, pentru numele lui Dumnezeu!

Deschizând un carneţel pe genunchi, încercă să ţină pasul cu ea. Dar Phoebe nu putea fi ţinută în frâu, nici chiar de către Bill Craw, cu toate că i se spusese că acesta avea rangul de colonel, dacă nu mai mult. Voia să scape, să-şi facă întreaga confesiune. Una dintre ţintele ei de rutină era un grup de intelectuali de stânga, format din studenţi de la Universitate şi din ziarişti comunişti, care o acceptaseră oarecum. Raporta în legătură cu acest grup, săptămânal, dar tară să progreseze prea mult. Acum, din cine ştie ce motiv, grupul clocotea de activitate. Billy Chan fusese convocat la Kuala Lumpur la o conferinţă specială,

afirmă ea, şi li se ceruse lui Johnny şi Belindei Fong să găsească un loc sigur pentru a instala o tiparniţă. Seara se lăsa repede. În timp ce-şi continua relatarea, Craw se ridică discret pentru a aprinde lampa, astfel încât lumina electrică să nu o sperie, când afară se lăsa întunericul.

Se pusese problema unei alianţe cu fukienizii din North Point, spuse ea, dar, ca de obicei, tovarăşii de la Universitate se opuseseră.

— Se opun *oricărui* lucru, nişte snobi, zise Phoebe încrâncenată. Şi, de altfel, căţeaua aia idioată, Belinda, a rămas luni întregi în urmă cu cotizaţiile şi am face bine să o excludem din partid dacă nu se potoleşte cu jocurile.

— Pe bună dreptate, dragă, spuse Craw calm.

— Johnny Fong afirmă că Belinda este însărcinată şi că nu cu el. Sper că e adevărat. O să-i închidă gura... spuse Phoebe, iar Craw îşi zise: „Am avut necazul acesta şi cu tine de vreo două-trei ori şi, dacă mi-amintesc bine, nu te-a făcut să taci, nu-i aşa?”

Craw scria docil, ştiind că nici Londra, nici altcineva nu vor citi vreun cuvânt din notele acestea. În zilele ei bune, Prăvălia se infiltrase în zeci de grupuri de acest fel, cu speranţa de a penetra ceea ce numeau prosteşte naveta Beijing-Hong Kong, pentru a putea astfel pune un picior în China continentală. Manevra eşuase, iar Prăvălia nu avea misiunea de a face pe câinele de pază pentru securitatea Coloniei, un rol pe care Secţia Specială şi-l rezerva ca pe ochii din cap. Dar *bărcuţele,* aşa cum Craw o ştia foarte bine, nu-şi pot schimba cursul atât de uşor ca vânturile care le împing. Craw continua jocul, punându-i întrebări pentru a face să meargă discuţia mai departe, verificând sursele principale şi secundare.

— E din auzite, Pheeb? De unde a găsit Bill Lee chestia *asta?* Să fi rotunjit el puţin povestea pentru a scăpa cu faţa curată, Pheeb, adăugându-i ceva floricele?

Folosea jargonul ziaristic, deoarece, asemenea lui Jerry şi Craw, Phoebe era, într-o altă profesiune, ziaristă. Făcea cronică mondenă, ca liber-profesionistă, alimentând presa de limbă engleză din Hong Kong cu bârfe din viaţa aristocraţiei chineze locale.

Ascultând, aşteptând, improvizând, cum spun actorii, Craw îşi aminti istoria lui Phoebe, aşa cum o relatase el la cursurile de reciclare de la Sarratt, cu cinci ani în urmă, atunci când fusese acolo pentru o reiniţiere în artele negre. Reprezentase triumful celor două săptămâni, i se spusese ulterior. Organizaseră o şedinţă plenară în mod special. Veniseră până şi cadrele de conducere să-l asculte. Cei care nu erau de serviciu ceruseră un microbuz care să-i aducă la timp de la reşedinţa lor din Watford. Doar pentru a-l asculta pe bătrânul Craw, specialistul în Orient, aşezat sub coamele de cerb din biblioteca amenajată în sala de şedinţe, cum îşi prezintă pe scurt o viaţă întreagă dedicată marelui Joc. Titlul era *Agenţi care se recrutează ei înşişi.* Pe estradă se afla un pupitru, dar nu-l folosi. În schimb, se aşeză pe un scaun obişnuit, cu burta căzută şi cu genunchii desfăcuţi, cu umbre de sudoare întunecându-i cămaşa. Le relatase povestea cum le-ar fi spus-o jucătorilor de popice din Shanghai, într-o sâmbătă pe taifun la Hong Kong, dacă circumstanţele i-ar fi permis aşa ceva.

„Agenţi care se recrutează ei înşişi, Alteţele Voastre”.

Nimeni nu cunoştea meseria mai bine, îi spuseseră ei – şi el îi crezuse. Dacă Orientul reprezenta casa lui Craw, *bărcuţele* erau familia lui, iar el revărsa asupra lor întreaga tandreţe pe care lumea obişnuită nu-i oferise niciodată putinţa de a şi-o manifesta. Le creştea şi le forma cu o dragoste demnă de un tată; şi fusese cel mai greu moment din viaţa lui de om bătrân când Tufty Thesinger se făcuse nevăzut, lăsându-l baltă pe Craw fără să-l

prevină şi pe moment fără ţintă şi fără ancoră de salvare.

— Unii sunt agenţi din naştere, Monseniorilor – le explică el –, desemnaţi pentru această muncă de perioada istorică, locul şi propria lor înclinaţie. În cazul lor, problema este pur şi simplu cine îl va aborda primul, Eminenţele Voastre. Fie că suntem noi; fie că este concurenţa sau nenorociţi! ăia de misionari.

Râsete.

Apoi exemple cu unele cazuri, dar cu numele şi locurile schimbate, şi printre ele nu altul decât numele de cod Susan, o *bărcuţă* de genul feminin, Monseniorilor, pe teatrul Asiei de Sud-Est, născută în agitatul an 1941, de sânge amestecat. Se referea la Phoebe Wayfarer.

— Tatăl, Alteţele Voastre, era un funcţionar fără un sfanţ din Dorking, venit în Orient pentru a lucra într-una din acele întreprinderi scoţiene care prădau coasta chineză şase zile pe săptămână şi-l invocau pe Calvin în cea de-a şaptea. Prea falit, prieteni, ca să-şi facă rost de o nevastă europeană, şi-a luat o tânără chinezoaică repudiată, pe care a instalat-o la el pe câţiva bănuţi, iar numele de cod Susan este rezultatul. În aceiaşi ani, intră în scenă japonezii. Spuneţi-i Singapore, Hong Kong, Malaysia, povestea este peste tot aceeaşi, Monseniorilor. Apar peste noapte. Ca să rămână. În acel haos, tatăl numelui de cod Susan face un lucru foarte nobil: „La naiba cu prudenţa, Eminenţele Voastre, şi-a zis el. Este momentul ca adevăraţii bărbaţi, cei cumsecade, să se ridice în picioare şi să fie număraţi”. Astfel, se însoară cu cucoana, Înălţimile Voastre, un pas pe care n-aş sfătui pe nimeni să-l facă în mod normal, dar el îl face, şi când se căsătoreşte îşi botează fiica dându-i numele de cod Susan şi se înrolează în rândul voluntarilor, un magnific corp de imbecili eroici care au format o gardă locală împotriva hoardelor japoneze. A doua zi, nefiind un războinic din fire, Înălţimile

Voastre, se lasă împuşcat în fund de un invadator japonez şi nu întârzie să-şi dea duhul. Amin. Fie-i ţărâna uşoară funcţionarului din Dorking, înălţimile Voastre.

În timp ce Craw îşi făcea cruce, hohote de râs zguduiră încăperea. Craw nu râse însă împreună cu ei, afişând o faţă impasibilă. În primele două rânduri sunt figuri noi, ca paginile netăiate, nenumerotate, ca feţele de televiziune; Craw ghici că erau boboci aduşi să-l asculte pe Marele Om. Prezenţa lor îi stimulează recitalul. Din momentul acela va avea atenţia îndreptată în special către primele rânduri.

— Numele de cod Susan e încă în scutece când bunul ei tată primeşte lovitura de graţie, fraţilor, dar întreaga ei viaţă nu-i va fi dat să uite: când e la o adică, britanicii îşi respectă angajamentele. Cu fiecare an scurs, îşi va iubi şi mai mult eroul defunct. După război, vechea casă de comerţ, unde lucrase tatăl ei, îşi va aminti de ea timp de un an sau doi, apoi va uita de ea cu foarte multă uşurinţă. Asta e. La cincisprezece ani, se îmbolnăveşte, dat fiind că trebuie să o întreţină pe maică-sa, ţintuită la pat, şi să lucreze în sălile de dans pentru a-şi finanţa propriile studii. Asta e, îi cade dragă unui inspector de la asistenţa socială, din fericire un membru al distinsei noastre frăţii, Preasfinţiile Voastre; şi el este acela care o îndrumă în direcţia noastră. Craw îşi şterge fruntea de sudoare. Ascensiunea către avuţie şi sfinţenie a numelui de cod Susan a început, înălţimile Voastre, declară el. Sub acoperirea de ziarist o aducem în joc, îi dăm să traducă ziare chinezeşti, îi dăm mici însărcinări, o implicăm, îi completăm educaţia şi o antrenăm pentru munca de noapte. Ceva bani, niţică protecţie, puţină afecţiune, o oarecare răbdare şi nu trece mult timp şi Susan a noastră are la activ şapte călătorii legale în China continentală, printre care unele cu vântul clar împotrivă. Duse la îndeplinire cu multă îndemânare, înălţimile Voastre. A

făcut pe curierul şi a abordat în condiţii de urgenţă un unchi de la Beijing, fapt care a meritat.

Toate astea, dragi prieteni, în ciuda faptului că este pe jumătate *kwailo* şi că, fireşte, nu se bucură de încrederea chinezilor.

— Şi în tot acest timp cine credea ea că este Prăvălia, urlă Craw în faţa asistenţei entuziasmate, cine credea ea că suntem noi, prieteni? Bătrânul magician îşi coborî vocea şi ridică un arătător grăsuliu. Tatăl ei, spuse el auditoriului tăcut. Noi suntem acel funcţionar mort din Dorking. Sfântul Gheorghe, asta suntem. Curăţind comunităţile chinezeşti de peste hotare de *elementele novice,* dracu' ştie ce-or fi alea. Zdrobim societăţile secrete şi cartelurile orezului, şi bandele de opiu, şi prostituţia infantilă. Chiar ne-a văzut, când a trebuit, ca aliat secret al Beijingului, pentru că noi, Prăvălia, avem la inimă interesele tuturor *bunilor* chinezi.

Craw aruncă o privire feroce către rândurile de figuri copilăreşti care se doreau severe.

— Văd cumva pe cineva zâmbind, înălţimile Voastre? întrebă el cu o voce tunătoare.

Nu văzu.

— Aveţi grijă, domnii mei, sfârşi Craw, o parte din ea a ştiut întotdeauna al dracului de bine că toate astea erau apă de ploaie. Aici interveniţi *voi.* Aici trebuie să fie întotdeauna pregătit agentul de teren. O, da! Noi, apărătorii credinţei, prieteni. Când este zdruncinată, o întărim. Când cade, avem braţele întinse să o prindem. Atinsese culmea. În contrapunct, lăsă glasul să-i coboare într-un murmur dulce. Fiţi credinţa, înălţimile Voastre, oricare ar fi formele smintite pe care le îmbracă, nu o dispreţuiţi niciodată. Nu avem mare lucru să le oferim în schimb astăzi. Amin.

Toată viaţa sa, în felul lui sentimental neruşinat, bătrânul Craw îşi va aminti aplauzele.

Informarea odată terminată, Phoebe se apleca în faţă, cu braţele pe genunchi, cu încheieturile degetelor mâinilor ei mari lipite nu prea strâns unele de altele ca nişte amanţi obosiţi. Craw se ridică solemn în picioare, îi luă notele de pe masă şi le arse în plita cu gaze.

— Bravo, iubito, spuse el încet. O săptămână pe cinste, dacă pot spune aşa. Altceva nimic?

Clătină din cap.

— Adică de ars, spuse el.

Dădu din nou din cap.

Craw o studie.

— Phoebe, draga mea, spuse el în sfârşit, ca şi cum ar fi ajuns la o concluzie importantă. Mişcă-ţi funduleţul E momentul să te duc la restaurant.

Întoarse capul către el, surprinsă. Băutura i se urcase la cap, ca întotdeauna.

— O cină amicală, când şi când, ca între doi colegi, scârţa-scârţa pe hârtie, nu este în contradicţie cu acoperirea, îndrăznesc să spun. Ce zici?

Îi ceru să se uite la perete în timp ce-şi punea o rochie drăguţă. Avusese înainte un colibri, dar murise. Îi cumpărase altul, dar murise şi acela, aşa că se căzuse de acord că apartamentul nu purta noroc păsărilor colibri şi renunţaseră la ele.

— Într-o zi am să te duc la schi, îi spuse el, în timp ce ea încuia uşa de la intrare în urma lor.

Era o glumă a lor, inspirată de peisajul de iarnă de deasupra patului.

— Doar pentru o zi? replică ea.

Era altă glumă, ce făcea parte din acelaşi gen de replici spirituale. Obişnuite.

În acest an tulbure, cum i-ar fi spus Craw, încă era înţelept să mănânci pe un sampan din Causeway Bay. Lumea bună nu îl descoperise încă, mâncarea era ieftină şi

nu se asemăna deloc cu ceea ce se găsea aiurea. Craw riscă şi, când ajunseră pe faleză, ceaţa se ridicase şi cerul nopţii era limpede. Alese sampanul aflat cel mai departe de mal, ascuns adânc în mijlocul unui pâlc de jonci. Bucătarul stătea pe vine lângă vasul cu mangal, iar nevasta lui servea, cocile joncilor ridicându-se deasupra lor, acoperind stelele, iar copiii de pe bărci se căţărau ca nişte crabi de pe o punte pe alta, în timp ce părinţii lor psalmodiau catehisme stranii peste apele negre. Craw şi Phoebe se ghemuiră pe scăunele de lemn, sub copertina strânsă, la vreo cincizeci de centimetri deasupra nivelului mării, mâncând barbun la lumina lămpii. Dincolo de jetelă, vasele alunecau pe lângă ei, ca nişte case luminate în marş, iar joncile veneau şontâc-şontâc în urma lor. Dinspre ţărm, se auzeau vaietele, zăngănitul metalic şi pulsaţiile Insulei, iar mahalalele imense scânteiau ca nişte cutii de bijuterii deschise, în frumuseţea amăgitoare a nopţii. Dominându-le, zărit printre degetele aplecate ale catargelor, se ridica Vârful, Victoria, faţa lui abrutizată, voalată de pletele de ceaţă îmbăiate în lumina lunii: zeiţa, libertatea, atracţia pentru toată acea zbatere sălbatică din vale.

Vorbiră despre artă. Phoebe făcea ceea ce Craw considera a fi numărul ei cultural. Era foarte plictisitor. Într-o zi, spuse ea somnoroasă, va regiza un film, poate două, despre China *adevărată,* despre China *autentică.* Recent văzuse un film istoric, făcut de Run Run Shaw, în care nu erau decât intrigi de palat. îl considera excelent, însă puţin cam – să-i zicem – *eroic.* Apoi trecu la chestiuni de teatru. Auzise Craw vestea bună că trupa de la Cambridge Players s-ar putea să vină în Colonie cu o nouă revistă, în decembrie? Deocamdată nu erau decât zvonuri, dar spera să fie confirmate săptămâna viitoare.

— A, asta va fi amuzant, Pheeb, spuse Craw cu toată

inima.

— Nu va fi niciun fel de amuzament, replică Phoebe încruntată. Cei de la Players s-au specializat în satiră socială muşcătoare.

Craw surâse în întuneric şi îi mai turnă bere lui Phoebe, „întotdeauna ai ceva de învăţat, îşi spuse. Monseniorilor, în fiecare zi înveţi câte ceva”.

Până în momentul în care, fără vreun stimulent de care să fie conştientă, Phoebe începu să vorbească despre milionarii ei chinezi, ceea ce Craw aşteptase întreaga seară. În lumea lui Phoebe, bogăţii Hong Kongului erau nişte personaje regale. Slăbiciunile şi excesele lor erau comentate tot atât de liber cum se întâmplă în alte părţi cu vieţile actriţelor sau cu cele ale fotbaliştilor. Phoebe le ştia pe dinafară.

— Deci cine este porcul de săptămâna aceasta, Pheeb? întrebă Craw cu blândeţe.

Phoebe era nesigură.

— Pe cine vom alege? spuse ea, simulând nehotărârea unei cochete. Era, desigur, poetul de PK; face marţi şaizeci şi opt de ani, e la a treia nevastă, care are jumătate din vârsta lui. Şi cum se sărbătoreşte PK? în oraş, cu o târfă de douăzeci de ani.

Dezgustător, fu de acord Craw.

— PK, repetă el, PK era tipul cu poarta aia grozavă, nu-i aşa?

— O sută de mii de dolari Hong Kong, spuse Phoebe. Dragoni de trei metri înălţime, turnaţi în fibră de sticlă şi plexiglas pentru a putea fi luminaţi din interior. Sau ar putea fi porcul de YY, medită ea logic, răzgândindu-se.

YY era, într-adevăr, un bun candidat. YY se căsătorise exact acum o lună, cu încântătoarea fiică a lui JJ Haw, a lui Haw şi Chan, regii petrolului, o mie de homari la nuntă. Alaltăieri-noapte, la o recepţie, se afişase cu o amantă

nouă-nouţă, cumpărată cu banii nevesti-sii, o nimeni, doar că o îmbrăcase la Yves Saint-Laurent şi o împodobise cu un colier de patru rânduri de perle Mikimoto, închiriat desigur, nu dăruit. Fără să vrea, vocea lui Phoebe slăbi şi se îndulci. Bill, murmură ea, puştoaica arăta absolut fantastic lângă broscoiul ăla bătrân, ar fi trebuit s-o vezi.

Sau poate Harold Tan, gândi ea visătoare. Harold fusese deosebit de nesuferit. Pentru această sărbătoare, Harold îşi

adusese copiii acasă de la colegiile elveţiene, cu avionul, clasa întâi, de la Geneva. La patru dimineaţa, ţopăiau în pielea goală, în jurul piscinei, copiii şi prietenii lor, beţi, turnând şampanie în apă, în timp ce Harold încerca să fotografieze scena.

Craw aştepta, ţinându-i în sinea sa uşa larg deschisă, pe care ea însă nu voia să treacă încă, iar Craw era vulpoi prea bătrân ca s-o forţeze.

— Chiu Chow sunt cei mai buni, spuse el şiret. Chiu Chow n-ar face tâmpenii din acestea. Nu-i aşa, Pheeb? Au buzunare foarte adânci şi braţe foarte scurte, îşi dădu el cu părerea. L-ar face şi pe un scoţian să roşească, oamenii voştri din neamul Chiu Chow, nu-i adevărat, Pheeb?

Phoebe nu agrea ironiile.

— Să nu crezi asta, replică ea rezervată. Mulţi din neamul Chiu Chow sunt şi generoşi, şi de o moralitate exemplară.

Se străduia s-o facă să vorbească despre bărbatul acela, aşa cum un prestidigitator te face să alegi o carte, dar ea ezita încă, se învârtea în jurul subiectului, căuta o alternativă. îl menţiona pe unul, pe altul, pierdea firul, mai voia bere, dar când el era gata-gata să renunţe, Phoebe remarcă, pe un ton visător:

— Iar, cât îl priveşte pe Drake Ko, este un *mieluşel. Nici*o

vorbă urâtă despre Drake Ko, te rog.

Acum era rândul lui Craw s-o vireze.

— Ce crezi, Phoebe, despre divorţul bătrânului Andrew Kwok? întrebă el.

— Hristoase, trebuie să-l fi costat o avere!

Se spune că voia să-i dea paşaportul mai demult, dar dorise să aştepte ca tipul să-şi facă suma şi ca aceasta să merite într-adevăr să divorţeze. E ceva adevăr în asta, Pheeb? Şi aşa mai departe, trei, cinci nume, până să-şi permită să muşte momeala.

— Ai auzit vreodată că bătrânul Drake Ko întreţine o amantă albă? Se vorbea de treaba asta mai deunăzi la Hong Kong. O blondină, bucăţică bună, după câte se pare.

Lui Phoebe îi plăcea să şi-l închipuie la Hong Kong Club, îi satisfăcea nostalgiile coloniale.

— O, *toată lumea* a auzit, spuse ea, plictisită, ca şi cum Craw, ca de obicei, se afla la ani-lumină depărtare de momeală. Era o vreme când *toţi* tipii aveau, nu ştiai? PK avea două, bineînţeles, Harold Tan avea şi el una, până în ziua în care i-a umflat-o Eustace Chow, iar Charlie Wu a încercat să o ducă pe *a lui* la un dineu dat de guvernator, dar *tai-tai* n-a lăsat şoferul să se ducă s-o ia.

— Unde le găsesc, Iisuse? întrebă Craw, râzând. Pe Crawford Street?

— La companiile aeriene, unde altundeva crezi? îi replică Phoebe, indignată. Însoţitoare de bord, care fac câte o lipitură în timpul escalelor, cinci sute de dolari SUA pe noapte pentru o putoare albă. Şi asta include şi liniile englezeşti, nu te îmbăta cu apă rece, englezoaicele sunt de departe cele mai rele. Apoi, Harold Tan o plăcea pe a lui atât de mult, încât a făcut un aranjament cu ea şi iată-le, toate instalate în apartamente şi preumblându-se prin magazine ca ducesele, de câte ori vin la Hong Kong pentru patru zile, destul ca să-ţi facă *silă.* Dar, atenţie, Liese este

cu totul altă mâncare de peşte. Liese are clasă. Este extraordinar de aristocrată, părinţii ei au nişte domenii fabuloase în sudul Franţei şi o insuliţă în Bahamas şi, din considerente de pură independenţă morală, refuză să le accepte averea. N-ai decât să te uiţi ce oase fine are.

— *Liese,* repetă Craw, *Liese?* Nemţoaică, da? Nu-mi plac nemţii. Nu din prejudecăţi rasiale, dar nu-i am la inimă. Şi, mă întreb eu, ce face un încântător băiat din clanul Chiu Chow, ca Drake, cu o scârbă de nemţoaică pe post de amantă? Dar ar trebui să ştii, Pheeb, tu eşti experta, e domeniul tău, draga mea, cine sunt eu, în fond, ca să critic?

Se mutaseră în partea din spate a sampanului şi stăteau întinşi pe perne, unul lângă altul.

— Nu fi absolut ridicol, sări Phoebe. Liese este o englezoaică aristocrată.

— Tra-la-la, spuse Craw şi se uită un timp la stele.

— Are o excelentă influenţă asupra lui, îl rafinează.

— Cine? spuse Craw, ca şi cum ar fi pierdut firul.

Phoebe vorbea printre dinţii strânşi.

— Liese are o influenţă benefică asupra lui *Drake Ko.* Bill, ascultă, dormi? Bill, cred că trebuie să mă duci acasă. Du-mă acasă, Bill, te rog!

Craw scoase un oftat uşor. Aceste ciondăneli de îndrăgostiţi aveau loc cel puţin o dată la şase luni şi exercitau asupra relaţiei lor un efect purificator.

— Draga mea, Phoebe. Ascultă-mă o clipă, vrei? O clipă, bine? Nicio englezoaică, de familie bună, cu oase fine sau cu picioarele în X, nu se numeşte *Lisie,* doar dacă nu e amestecat un neamţ pe undeva. Asta pentru început. Cum o mai cheamă?

— Worth.

— Merită, cum ar zice englezul. Cât face? A fost o glumă. Las-o baltă. Elizabeth, aşa o cheamă. Prescurtat

Lizzie. Sau Liza. Liza de Lambeth. Ai auzit tu prost. Puţin sânge albastru, dacă vrei: *domnişoara Elizabeth Worth.* Aşa pot vedea şi eu oasele fine. Nu Liese, dragă, Lizzie.

Phoebe nu-şi ascunse furia.

— Nu-mi spune mie cum se pronunţă *nimic!* îi aruncă ea. Numele ei e *Liese,* se pronunţă Liize şi se scrie L-I-E-S-E pentru că am întrebat-o şi l-am notat şi am publicat numele ăsta în... O, Bill. Fruntea îi căzu pe umărul lui. O, Bill. Du-mă acasă.

Începu să plângă. Craw o strânse drăgăstos în braţe, bătând-o uşor pe umăr.

— Hai, linişteşte-te, draga mea, vina e a mea, nu a ta. Trebuia să-mi dau seama că este una dintre prietenele tale.

O femeie de lume bună cum e Liese, o femeie frumoasă şi bogată, prinsă într-o legătură romantică cu un reprezentant al noii nobilimi a Insulei; cum ar putea o ziaristă atât de silitoare ca Phoebe să nu fie prietenă cu ea? Am fost orb. iartă-mă! Lăsă să treacă o pauză decentă. Ce s-a întâmplat? întrebă el cu îngăduinţă. I-ai luat un interviu, nu-i aşa?

Pentru a doua oară în noaptea aceea, Phoebe îşi şterse ochii cu batista lui Craw.

— M-a implorat. Nu este prietena mea. E prea de sus ca să fie prietena mea. Cum ar putea fi? M-a implorat să nu-i public numele. Se află aici incognito. Viaţa ei depinde de acest lucru. Dacă părinţii ei ar şti că e aici, ar trimite după ea imediat. Sunt fantastic de influenţi. Au avioane particulare, de toate, în clipa în care ar afla că trăieşte cu un chinez, ar exercita presiuni incredibile doar pentru a o readuce acasă. „Phoebe, mi-a spus ea. Din toţi cei care locuiesc la Hong Kong, tu înţelegi cel mai bine ce înseamnă să trăieşti la umbra intoleranţei”. M-a implorat. Am promis.

— Foarte bine, spuse Craw hotărât. Nu-ţi încălca niciodată această promisiune. O promisiune este un legământ. Oftă în semn de admiraţie. Căile ascunse ale vieţii, întotdeauna am spus-o, sunt şi mai ciudate decât cele drepte. Dacă povesteşti asta în ziarul tău, redactorul-şef îţi va spune că ţi-ai pierdut minţile, te asigur. Şi totuşi e adevărat. Un exemplu superb şi magnific de integritate umană absolut gratuită. Ea închisese ochii, aşa că el o scutură pentru a o face să-i ţină deschişi. Hai să vedem. O unire ca aceasta unde îşi află geneza, mă întreb. Ce stea, ce întâmplare fericită putea să aducă alături două suflete atât de nefericite? Şi la Hong Kong, pe deasupra, pentru numele lui Dumnezeu!

— A fost soarta. Ea nici măcar nu locuia aici. Se retrăsese total de lume, după o dragoste nefericită, şi se hotărâse să-şi petreacă restul vieţii făcând bijuterii deosebit de rafinate pentru a da lumii ceva frumos printre atâtea suferinţe. A sosit aici cu avionul pentru vreo două zile, doar cât să cumpere aur şi, absolut din întâmplare, la una dintre fabuloasele recepţii ale lui Sally Cale, l-a întâlnit pe Drake Ko. Asta e.

— Iar apoi, o iubire adevărată şi-a urmat drumul ei gingaş, da?

— Desigur că nu. L-a cunoscut. L-a iubit. Dar era hotărâtă să nu se încurce mai tare şi a plecat acasă.

— *Acasă,* repetă Craw, uluit. Unde se află casa unei femei de integritatea ei?

Phoebe izbucni în râs. Nu în sudul Franţei, prostuţule! La Vientiane. Un oraş pe care nu-l vizitează nimeni vreodată. Un oraş fără viaţă mondenă, fără niciunul dintre lucrurile de lux cu care fusese obişnuită de la naştere. Acesta era locul ales de ea. Insula ei. Avea prieteni acolo, o interesau budismul, arta şi antichitatea.

— Şi pe unde bântuie acum? În grădina ei umilă,

cramponându-se de noţiunile ei de abstinenţă? Sau a convertit-o Fratele Ko la cărări mai puţin cumpătate?

— Nu fi sarcastic! Drake i-a dat, fireşte, un apartament superb.

Craw nu putea merge mai departe. Îşi dădu seama imediat de asta. Acoperi cartea cu altele, îi spuse poveşti despre vechiul Shanghai. Dar nu mai făcu niciun pas către evaziva Liese Worth, cu toate că Phoebe l-ar fi putut scuti de o mulţime de muncă şi de căutări.

În spatele fiecărui pictor, îi plăcea să spună, şi în spatele fiecărui agent, prieteni, ar trebui să se afle câte un coleg, în picioare, cu o bâtă, gata să-i dea la cap atunci când merge prea departe.

În taxiul care-i ducea spre casă, se calmase, dar încă tremura. O conduse, cu multă gentileţe, până la uşă. O iertase complet. În prag se aplecă să o sărute, dar ea se dădu înapoi.

— Bill. Folosesc într-adevăr la ceva? Spune-mi. Când nu voi mai fi de folos, trebuie să mă dai afară, insist. Astă-seară n-a fost nimic. Eşti drăguţ, te prefaci, eu încerc. Asta tot nu înseamnă însă nimic. Dacă e vreo altă treabă pentru mine, o accept. Altfel, trebuie să mă dai afară. Fără milă.

— Vor mai fi şi alte nopţi, o asigură el, şi numai atunci ea îl lăsă să o sărute.

— Mulţumesc, Bill, spuse ea.

Deci aşa stăm, înălţimile Voastre, îşi reaminti Craw vesel, când luă un taxi spre Hilton. Numele de cod Susan trudise, ţesuse şi, pe zi ce trecea valora din ce în ce mai puţin, deoarece agenţii nu reprezintă niciodată mai mult decât ţinta spre care sunt îndreptaţi, iar asta e valabil pentru toţi. „La un moment dat, ne-a dat aur, aur pur, Monseniorilor – şi, în sinea sa, ridică acelaşi arătător butucănos, un mesaj către tinerii lipsiţi de experienţă, ce-l ascultau fascinaţi, din primele rânduri –, la un *moment* dat,

de care ea nici măcar nu şi-a dat seama şi nici *nu-l va putea şti vreodată!*”

La cele mai bune glume, la Hong Kong – scrisese odată Craw – se râde arareori pentru că sunt prea serioase. În acel an, de exemplu, în blocul-tum neterminat, era un han în stil Tudor, unde fetişcane englezoaice get-beget, morocănoase, cu decolteuri de epocă, serveau bere englezească autentică la zece grade sub temperatura la care era băută în Anglia, în timp ce în hol, culi asudaţi, cu caschete galbene, munceau ziua şi noaptea să isprăvească ascensoarele. Puteai, de asemenea, vizita taverna italiană, unde o scară în spirală, din fier forjat, părea să ducă până la balconul Julietei, dar se termina într-un plafon de ipsos alb; sau bodega scoţiană, cu scoţieni chinezi în kilturi, care din când în când se încăierau când era zăduful mai mare sau când se scumpea preţul călătoriei pe Star Ferry. Craw fusese chiar la un local în care se fuma opiu, cu aer condiţionat şi cu difuzoare ascunse, care transmiteau muzica formaţiei Greensleeves. Dar cel mai bizar, ceea ce-l contraria cel mai mult pe Craw, era barul de pe acoperiş, cu vedere spre port, cu cvartetul chinez care interpreta muzica lui Noel Coward, şi barmanii săi chinezi cu figura impasibilă, în costume negre şi cu peruci, care apăreau din întuneric, pentru a te întreba, într-o americană perfectă, „ce preferi să bei?”

— O bere, mormăi invitatul lui Craw, în timp ce se servea cu un pumn de alune sărate. Dar *rece.* Auzi? Foarte rece. Şi adu-o *repede-repede.*

— Viaţa vă surâde, Eminenţa Voastră? se interesă Craw.

— Lasă-te de chestiile astea. Mă calcă pe nervi.

Faţa puternic brăzdată a comisarului era imobilă, exprimând doar un cinism fără sfârşit. Dacă omul avea de ales între bine şi rău, spunea privirea lui cruntă şi otrăvită, el ar alege oricând răul; iar lumea era despicată la mijloc,

între cei care ştiau asta şi o acceptau, şi fătălăii pletoşi de la Whitehall, care credeau în Moş Crăciun.

— I-ai găsit dosarul?

— Nu.

— O cheamă Worth. A renunţat la câteva silabe.

— La naiba, ştiu cum o cheamă! Poate să-şi zică şi Mata Hari, că mi se rupe. Nu există niciun dosar.

— Dar a existat?

— Aşa e, camarade, *a existat,* sorbi Bilă Tare furios, imitând accentul lui Craw. *A existat,* şi acum nu mai este. Ţi-e clar, sau trebuie să o scriu cu cerneală simpatică pe curul unui porumbel călător, băi, australian necredincios ce eşti?

Craw păstră tăcerea o clipă, sorbind înghiţituri mici şi regulate.

— Să fi făcut Ko asta?

— Să facă ce? spuse Bilă Tare, arătându-se în mod deliberat obtuz.

— Să-i umfle dosarul?

— S-ar putea.

— Boala dispariţiei documentelor pare să se întindă, comentă Craw după o nouă pauză luată ca să se răcorească. Londra strănută şi Hong Kongul răceşte. Toată simpatia mea profesională, Monseniore. Condoleanţele mele frăţeşti. Îşi coborî glasul într-un murmur de-abia perceptibil. Spune-mi, numele Sally Cale evocă vreo melodie în urechile înălţimii Voastre?

— N-am auzit în viaţa mea de ea.

— În ce branşă lucrează?

— O societate comercială care desface antichităţi chichi, la Kowloon. Comori de artă furate, falsuri de calitate, reprezentări ale lui Buddha.

— De unde?

— Marfa autentică din Birmania, prin Vientiane. Falsurile

sunt autohtone. O lesbiană de vreo şaizeci de ani, adăugă el acru, adresându-se prudent unei noi halbe de bere. Creşte lupi alsacieni şi cimpanzei. Pe strada ta, ceva mai sus.

— Cazier are?

— Glumeşti!

— Mi s-a spus că fata i-a fost prezentată lui Ko de către Cale.

— Şi ce-i cu asta? Cale face pe codoaşa pentru albe. Băieţii Chow o iubesc pentru chestia asta şi, ca să-ţi spun drept, şi eu. Am rugat-o într-o zi să mă servească şi pe mine. Mi-a spus, scroafa dracului, că n-are nicio bucăţică atât de mică.

— Gingaşa noastră frumuseţe se află aici, vezi-Doamne, să cumpere aur. Stă-n picioare?

Bilă Tare îl privi pe Craw din nou cu dispreţ. Craw se uită la Bilă Tare. Părea o ciocnire între două obiecte de neclintit.

— Bineînţeles că stă-n picioare, scuipă Bilă Tare de sus. Cale avea monopolul aurului de contrabandă provenit din Macao, nu-i aşa?

— Şi ce-are Ko în chestia asta?

— Hai, las-o baltă, nu te mai învârti în jurul cozii. Cale era de mască. Chestia a fost şmenul lui Ko de la cap la coadă. Buldogul ăsta gras pe care îl ţine în lesă a apărut ca partener al ei.

— Tiu?

Bilă Tare căzuse din nou în melancolia dată de bere, dar Craw nu avea chef să lase bucăţica din mână, şi-şi apropie capul pestriţ de urechea de boxer a lui Bilă Tare.

— Unchiul meu George va aprecia în mod deosebit orice informaţie existentă cu privire la numita Cale. ’Nţeles? Va răsplăti gras tot ce merită. Este deosebit de interesant în privinţa persoanei ei din momentul în care a prezentat-o

pe demoazelă protectorului ei, Crow, până în ziua de azi. Nume, date, activităţi, tot ce aveţi în păstrare. M-auzi?

— Să-i spui lui unchi-tău George că asta m-ar băga pentru cinci ani la închisoarea Stanley.

— Şi nu veţi duce lipsă de companie acolo, nu-i aşa, Domnia Voastră? întrebă Craw pe un ton muşcător.

Era o referire lipsită de amabilitate la unele evenimente recente şi triste din lumea lui Bilă Tare. Doi dintre colegii săi cu state mai vechi de serviciu fuseseră trimişi acolo pe mai mulţi ani fiecare şi mai erau unii care aşteptau cu jale să li se alăture.

— Corupţie, bombăni Bilă Tare cu furie. Vor descoperi mâine trafic de influenţă. Nenorociţi de Cercetaşi, mă fac să borăsc.

Craw mai auzise chestia asta, dar o auzi din nou, pentru că avea darul preţios de a asculta, care la Sarratt e apreciat şi mai bine decât ştiinţa de a comunica.

— Treizeci de mii de europeni nenorociţi şi patru milioane de galbeni, o altă moralitate, unul dintre cele mai bine organizate sindicate ale crimei din lume. Ce se aşteaptă de la mine? Nu putem pune capăt criminalităţii, cum s-o controlăm? îi reperăm pe ăi mari şi încheiem un târg cu ei, aşa facem, bineînţeles. Bine, băieţi, fără crime întâmplătoare, fără încălcări de teritorii, totul să fie curat şi decent, iar fiica mea să poată merge pe stradă şi ziua şi noaptea. Vreau o mulţime de arestări pentru a le face plăcere judecătorilor şi să-mi câştig pensia aia amărâtă; să-l ferească Dumnezeu pe oricine încalcă regulile şi este lipsit de respect faţă de autorităţi. Îşi dezleagă şi ei punga puţin. Arată-mi o singură persoană de pe toată Insula asta mizerabilă care nu unge pe ici, pe colo. Dacă sunt unii care *plătesc,* sunt alţii care *primesc.* E la mintea cocoşului. Şi dacă sunt oameni care primesc... în plus, spuse Bilă Tare, plictisit dintr-odată de propriul raţionament, unchiul

George ştie toate astea.

Capul léonin al lui Craw se ridică încet, până când privirea lui ameninţătoare se fixă drept pe faţa lui Bilă Tare, care părea că se fereşte.

— George ştie *ce,* dacă mi-este permis?

— Pe Sally, nenorocita aia de Cale. Am întors-o pe faţă şi pe dos pentru voi cu ani în urmă. Plănuia să submineze lira sterlină sau cine ştie ce altă chestie împuţită. Lingouri de aur aruncate pe pieţele de aur de la Zürich, zi şi tu. O grămadă de vorbe goale, ca de obicei, dacă vrei să ştii părerea mea.

Mai trecu o jumătate de oră până când bătrânul australian se ridică în picioare plictisit, urându-i lui Bilă Tare viaţă lungă şi fericire.

— Iar tu, ţine-ţi fundul la soare-apune, bombăni Bilă Tare.

Craw nu se duse acasă în seara aceea. Avea prieteni, un avocat de la Yale şi nevastă-sa, care deţineau unul dintre cele două sute de hoteluri particulare din Hong Kong, o casă veche cu multe coridoare întortocheate pe Polock’s Path, sus pe Vârf, şi aceştia îi dăduseră o cheie. O maşină cu număr de înregistrare TC era parcată pe alee, dar era cunoscută patima prietenilor lui Craw pentru lumea diplomatică. Intrând în camera sa, Craw nu păru deloc surprins să găsească un tânăr american, respectuos, aşezat într-un balansoar de răchită, citind un roman gros: un băiat blond, curăţel, îmbrăcat într-un costum ireproşabil în stil diplomat. Craw nu salută această persoană, nici nu păru să-i remarce prezenţa în vreun fel, în schimb, se aşeză la biroul cu cristal şi, pe o singură foaie de hârtie, în cea mai bună tradiţie a mentorului său papal Smiley, începu să redacteze cu majuscule un mesaj personal pentru Sanctitatea Sa, pe care mâinile ereticilor nu trebuiau să-l atingă. După aceea, pe altă foaie de hârtie,

notă cifrul pentru a codifica textul. Când termină, le întinse pe ambele băiatului, care, cu mult respect, le băgă în buzunar şi plecă imediat fără să scoată un cuvânt. Rămas singur, Craw aşteptă până auzi huruitul motorului, înainte de a deschide şi de a citi mesajul pe care i-l lăsase tânărul. Apoi îl arse şi aruncă cenuşa în chiuvetă, lăsând să curgă apă peste ea, înainte de a se întinde recunoscător în pat. Doamne, cât era de obosit.

„A fost o zi plină, dar mai sunt în stare să le fac surprize”, gândi el. Era obosit. Doamne, cât era de obosit. Îşi reaminti figurile, strâns lipite una lângă alta, ale copiilor de la Sarratt. Dar facem progrese, înălţimile Voastre. Progresăm, inexorabil. Bineînţeles, cu încetineala orbului, încercând drumul cu bastonul prin întuneric. E momentul să trag şi eu puţin opiu, gândi el. E momentul să am şi eu o fată drăguţă să mă mai înveselească. Iisuse, cât era de obosit.

Smiley era şi el obosit, poate, însă, textul mesajului lui Craw, primit o oră mai târziu, îl învioră deosebit de mult: cu atât mai mult, cu cât dosarul domnişoarei Cale, Sally, ultima adresă cunoscută Hong Kong, falsificatoare de obiecte de artă, traficantă de lingouri de aur şi uneori de heroină, era de data aceasta în viaţă şi intact în arhivele Prăvăliei. Şi nu numai atât. Numele de cod Sam Collins, în calitatea sa de rezident, camuflat la Vientiane, al Prăvăliei, se etala pe toate paginile precum ghirlandele unei victorii îndelung aşteptate.

Capitolul 10
Ceai şi simpatie

I se pusese în cârcă de mai multe ori lui Smiley, din clipa în care cortina căzuse peste cazul Dolphin, că acela fusese momentul în care George ar fi trebuit să-l recheme pe Sam Collins, să-l lovească zdravăn, exact acolo unde doare cel mai tare. George, spun cei care se pricep, ar fi putut evita astfel o mulţime de bâjbâieli; ar fi putut să câştige timp preţios.

Vorbele acestora sunt de o absurditate simplistă.

În primul rând, nu conta timpul. Filonul rus şi operaţia pe care o finanţa, oricare ar fi fost ea, existau de ani întregi; dacă aceasta nu era deranjată, putea continua să funcţioneze încă mulţi ani buni. Singurii care cereau acţiune erau baronii de la Whitehall, Prăvălia însăşi şi indirect Jerry Westerby, care avea să se consume de plictis încă vreo două-trei săptămâni, în timp ce Smiley pregătea meticulos următoarea sa lovitură. Apoi, se apropia Crăciunul, ceea ce îi face pe toţi nerăbdători. Ko şi operaţia pe care o controla, indiferent care ar fi fost ea, nu dădeau niciun semn că ar mişca. „Ko şi banii lui ruseşti stăteau ca un munte în calea noastră, va scrie Smiley mai târziu, în notele sale de concluzii cu privire la afacerea Dolphin. Puteam să examinăm dosarul ori de câte ori aveam chef, dar nu-l puteam mişca din loc. Problema avea să fie nu aceea de a ne mişca noi, ci de a-l scutura pe Ko într-atât încât să ajungem să-l înţelegem”.

Lecţia este clară: înaintea tuturor, poate cu excepţia lui Connie Sachs, Smiley vedea fata ca pe o potenţială pârghie şi, ca atare, cel mai important – dacă nu singurul – personaj din distribuţie, mult mai important, de pildă, decât Jerry Westerby, care era oricând de înlocuit. Aceasta era doar una dintre multiplele raţiuni pentru care Smiley

se străduise să se apropie de ea cât de aproape îi permiteau considerentele de securitate. O altă raţiune era că natura legăturii dintre Sam Collins şi fată plutea încă în incertitudine. E atât de uşor azi să te uiţi înapoi şi să zici „evident”, dar la vremea aceea întreaga chestiune era departe de a fi rezolvată. Dosarul Cale furniza un indiciu. Intuiţia lui Smiley cu privire la demersurile lui Sam îl ajutase să umple câteva goluri; verificările făcute în grabă de cei de la Arhive oferiseră anumite indicii, precum şi grămada obişnuită de cazuri analoage; antologia rapoartelor din teren ale lui Sam era revelatorie. Fapt este că, cu cât Smiley îl ţinea mai mult pe Sam deoparte, cu atât ajungea mai uşor la o înţelegere independentă a relaţiilor dintre fată şi Ko, şi între fată şi Sam; şi cu atât avu mai multă putere să se târguiască când el şi Sam se aşezară din nou faţă în faţă.

Şi cine din toată lumea asta putea spune sincer cum ar reacţiona Sam sub presiune? Anchetatorii avuseseră ei succesele lor, e adevărat, dar şi eşecuri. Sam era o nucă tare.

Pe Smiley îl mai reţinea şi alt considerent, deşi era prea domn să-l menţioneze în raportul său. Bântuiau o mulţime de fantome în acele zile de după cădere, iar una dintre ele era teama ca nu cumva, îngropat pe undeva prin Prăvălie, să nu se afle succesorul desemnat de Bill Haydon: că Bill l-ar fi adus, recrutat, educat pentru eventualitatea acelei zile când el însuşi, într-un fel au altul, ar fi dispărut din scenă. Sam fusese de la bun început propus spre angajare de către Haydon.

Transformarea lui în victimă de către Haydon putea foarte bine să fie o chestie aranjată. Cine putea spune, în această atmosferă de mare nervozitate, că Sam Collins, care trăgea sforile pentru a fi reîncadrat, nu era moştenitorul prezumtiv al trădării lui Haydon?

Pentru toate aceste motive, Smiley îşi puse fulgarinul şi ieşi în stradă. Cu toată inima, fără îndoială, pentru că în sufletul său avea încă gustul anchetei. Până şi detractorii săi recunoşteau acest lucru.

În cartierul bătrânului Bamsbury, în circumscripţia londoneză Islington, în ziua în care Smiley, în sfârşit, îşi făcu discreta sa apariţie acolo, ploaia optase pentru o pauză în mijlocul dimineţii. Pe acoperişurile de ardezie ale căsuţelor în stil victorian, capacele coşurilor, de pe care ţârâia ploaia, erau ghemuite unul într-altul, ca nişte păsări ude printre antenele de televiziune. În spatele lor, sprijinită de schele, se ridica silueta unui bloc de locuinţe a cărui construcţie fusese întreruptă din lipsă de fonduri.

— Domnul...?

— Standfast, răspunse Smiley politicos de sub umbrelă.

Oamenii onorabili se recunosc între ei din instinct. Domnul Peter Worthington nu avu decât să deschidă uşa şi să arunce o privire la personajul grăsuliu, ud de ploaie, din prag – servietă neagră diplomat, cu literele EnR gravate pe închizătoarea groasă din plastic, cu aerul său neîncrezător şi aspectul său uşor ponosit –, pentru ca o expresie de bun venit prietenos să-i lumineze faţa amabilă.

— Bravo! Drăguţ din partea dumneavoastră să veniţi. Foreign Office este în Downing Street acum, nu-i aşa? Cum aţi venit? Cu metroul de la Charing Cross, presupun? Hai, intraţi şi luaţi o ceaşcă de ceai.

Predase într-o şcoală particulară, dar trecuse în învăţământul de stat, deoarece era mai rentabil. Avea o voce potolită, liniştitoare şi loială. Până şi hainele sale, observă Smiley, în timp ce-l urma pe coridorul strâmt, inspirau fidelitatea. Deşi Peter Worthington n-avea mai mult de treizeci şi patru de ani, costumul său greu de tweed ar fi fost încă la modă – sau nu – atât cât avea nevoie posesorul. Casa nu avea grădină. Biroul său dădea

direct către un teren de joacă asfaltat. Un grilaj zdravăn proteja fereastra, iar curtea era împărţită în două printr-un gard înalt metalic. Dincolo de curte se afla şcoala, o clădire în stil eduardian, nu foarte deosebită de Prăvălie, doar că se putea vedea spre interior. La parter, Smiley observă atârnate de perete picturi ale copiilor. Mai sus, eprubete, în rastele de lemn. Era recreaţie şi, în curtea lor, fetele în costume de gimnastică alergau după o minge de handbal. De partea cealaltă a gardului însă, băieţii stăteau în grupuri tăcute, ca pichetele de grevişti la poarta unei uzine, negrii de-o parte, albii de cealaltă parte. În birou, te afundai până la genunchi printre manuale şcolare. Un ghid ilustrat al regilor şi al reginelor Angliei era deschis pe marginea şemineului. Nori plumburii întunecau cerul şi îi dădeau şcolii un aspect de casă părăsită.

— Sper că nu vă deranjează zgomotul, strigă Peter Worthington din bucătărie. Mi-e teamă că eu nici nu-l mai aud. Zahăr?

— Nu. Nu. Fără zahăr, mulţumesc, spuse Smiley cu un surâs complice.

— Vă supravegheaţi caloriile?

— Da, puţin, puţin.

Smiley îşi juca propriul rol, adăugând câte ceva, cum se spune la Sarratt. Niţel mai modest, niţel mai ros de griji: amabilul, blândul funcţionar public care ajunsese la un anumit plafon la vârsta de patruzeci de ani şi de atunci nu-l mai depăşise.

— E şi lămâie, dacă vreţi! strigă Peter Worthington din bucătărie, zdrăngănind farfurioarele neîndemânatic.

— O, nu, mulţumesc! Doar lapte.

Pe mocheta uzată din birou se vedeau urmele existenţei altui copil, mai mic: cuburi şi un caiet pe care erau zmângălite la infinit literele D şi A. De lampă atârna o stea de Crăciun din carton. Pe pereţii maronii se aflau magi,

sănii şi vată. Peter Worthington se întoarse cu o tavă în mână. Era un bărbat înalt şi colţuros, cu păr sârmos şaten, ce începuse să albească înainte de vreme. Cu toată zdrăngăneala de vase, ceştile nu erau încă prea curate.

— Foarte înţelept din partea dumneavoastră să alegeţi un moment în care sunt liber, spuse el făcând semn cu capul către caiete. Dacă se poate vorbi de timp liber cu grămada asta de caiete de corectat.

— Cred că voi, profesorii, sunteţi foarte subestimaţi, spuse Smiley scuturându-şi uşor capul. Am şi eu prieteni dascăli. Stau treji jumătate de noapte, corectând lucrări, aşa mă asigură ei şi n-am niciun motiv să mă îndoiesc de spusele lor.

— Ăştia sunt dintre cei conştiincioşi.

— Sunt convins că vă pot include în această categorie.

Peter Worthington zâmbi, brusc încântat. Mi-e teamă că da. Dacă un lucru merită făcut, atunci trebuie făcut bine, spuse el, ajutându-l pe Smiley să-şi scoată fulgarinul.

— Ca să spun drept, mi-aş dori ca această părere să fie ceva mai răspândită.

— Ar fi trebuit să fiţi dumneavoastră înşivă profesor, spuse Peter Worthington şi amândoi izbucniră în râs.

— Ce faceţi cu băieţelul dumneavoastră? întrebă Smiley, aşezându-se.

— Ian? O, se duce la bunică-sa. Din partea mea, nu a soţiei mele, adăugă el în timp ce turna ceaiul. Îi întinse lui Smiley o ceaşcă. Sunteţi căsătorit? întrebă el.

— Da, da, sunt şi am şi eu o căsnicie foarte fericită, dacă îmi pot permite să mă exprim aşa.

— Copii?

Smiley negă din cap, permiţându-şi să se încrunte puţin pentru a-şi arăta dezamăgirea.

— Din păcate, nu, zise el.

— Ştiu că doare, spuse Peter Worthington, absolut

rezonabil.

— Sigur că doare, răspunse Smiley. Ne-ar fi plăcut să trecem prin această experienţă. Se resimte şi mai mult, la vârsta noastră.

— Spuneaţi la telefon că există veşti despre Elizabeth, rosti Peter Worthington. Aş fi foarte recunoscător să aflu despre ce e vorba.

— Nu e nimic extraordinar, zise Smiley cu prudenţă.

— Dar se poate spera. Trebuie să nu-ţi pierzi speranţa.

Smiley se aplecă peste servieta sa oficială din plastic negru şi deschise încuietoarea simplă.

— Mă întreb dacă ne puteţi ajuta, spuse el. Nu înseamnă că nu vreau să vă vorbesc, dar trebuie să fim siguri. Şi eu sunt genul de om care crede că niciodată nu ne luăm destule precauţii, şi nu mi-e ruşine să o recunosc. Facem acelaşi lucru în privinţa deceselor noastre în străinătate. Nu ne angajăm niciodată înainte de a fi *absolut siguri.* Prenume, nume, adrese complete, data de naştere, dacă ne-o putem procura, nu ne scutim niciun efort. Doar pentru a fi siguri. Nu cercetăm *cauza,* desigur, *cauza* nu este domeniul nostru, este treaba autorităţilor locale.

— Daţi-i drumul, spuse Peter Worthington cu tot sufletul.

Observând tonul lui puţin forţat, Smiley îşi ridică ochii, dar faţa cinstită a lui Peter Worthington era întoarsă şi părea că studiază o mulţime de pupitre de muzică îngrămădite într-un colţ.

Umezindu-şi buricul degetului gros, Smiley deschise cu efort un dosar pe care îl ţinea în poală şi întoarse câteva pagini. Era un dosar de la Foreign Office, însemnat „Persoane dispărute”, obţinut de către Lacon de la Enderby sub un pretext oarecare.

— Ar fi prea mult dacă v-aş ruga să revedem împreună toate detaliile de la bun început? Doar detaliile caracteristice, bineînţeles, şi doar dacă vreţi să-mi spuneţi,

nu mai trebuie să precizez aceasta, nu-i aşa? Problema mea este, vedeţi, că nu sunt persoana nimerită pentru acest gen de muncă. Colegul meu Wendower, pe care l-aţi cunoscut, este din păcate bolnav şi... ştiţi, nu ne place totdeauna să aşternem *totul* pe hârtie, nu-i aşa? E un tip admirabil, dar în materie de redactare a rapoartelor îl găsesc puţin cam *sec.* Nu neglijent, departe de aşa ceva, dar uneori oarecum lacunar în privinţa laturii umane.

— Am fost întotdeauna de o sinceritate absolută. Întotdeauna, spuse Peter Worthington cam nervos către pupitrele de muzică. Sunt convins de asta.

— În ceea ce *ne* priveşte, vă pot asigura, noi, cei de la Foreign Office, respectăm ceea ce ni se încredinţează.

Se lăsă o tăcere bruscă. Până acum, nu-i dăduse prin cap că ţipetele copiilor puteau fi liniştitoare, totuşi, când încetară şi terenul dejoacă se goli, avu o senzaţie de dezorganizare şi îi trebui un moment ca să-şi revină.

— Pauza s-a terminat, spuse Worthington surâzând.

— Mă scuzaţi?

— Recreaţia. Lapte şi chifle. Cele pentru care plătiţi impozite.

— În primul rând nu se pune problema deloc, potrivit notelor colegului meu Wendower – n-am nimic împotriva lui, mă grăbesc să subliniez –, ca doamna Worthington să fi plecat datorită vreunei constrângeri, oricare... O clipă. Lăsaţi-mă să vă explic ce înţeleg eu prin aceasta. Vă rog. A plecat de bunăvoie. A plecat singură. N-a fost convinsă, atrasă într-un mod nelalocul lui, sau în vreun fel victima unor presiuni nefireşti. Presiuni de pildă, să zicem, care ar putea la un moment dat să constituie obiectul unei acţiuni în justiţie de către dumneavoastră sau alţii împotriva unei terţe părţi nenumite până acum?

Vorbăria inepuizabilă, după cum ştia Smiley, provoacă la cei care trebuie să o suporte o poftă aproape insuportabilă

de a vorbi. Dacă nu întrerup direct, cel puţin ripostează cu o energie refulată; ca profesor, Peter Worthington nu era în niciun caz dotat de la natură să asculte.

— A plecat singură, absolut singură, şi poziţia mea este, era şi a fost întotdeauna că era liberă să facă aşa. Dacă *n-ar* fi plecat singură, dacă ar fi fost alţii implicaţi, bărbaţi, Doamne, toţi suntem oameni, n-ar fi avut nicio importanţă. V-am răspuns la întrebare? Copiii au dreptul la doi părinţi, sfârşi el, enunţând o maximă.

Smiley scria conştiincios, dar foarte încet. Peter Worthington bătu darabana cu degetele pe genunchi, apoi le pocni, unul după altul, într-o scurtă salvă de nerăbdare.

— Dar, între timp, domnule Worthington, puteţi să-mi spuneţi dacă s-a solicitat un ordin de custodie în ceea ce priveşte...

— Am ştiut întotdeauna că va vagabonda. Era un lucru de la sine înţeles. Eu eram ancora ei. Aşa îmi spunea ea: „Ancora mea” Aşa sau „Institutorul”. Nu-mi păsa. N-o spunea cu răutate. Doar că nu putea suporta să spună *Peter.* Mă iubea ca *idee.* Nu ca un personaj poate, ca un trup, o minte, o persoană, nici măcar ca partener. Ca o idee. Ca un adaos necesar la plenitudinea ei personală, umană. Avea nevoie să placă, înţeleg asta. Făcea parte din nesiguranţa ei. Dorea cu înfrigurare să fie admirată. Dacă făcea un compliment, îl făcea întrucât dorea să fie răsplătită la rândul ei cu un altul.

— Înţeleg, spuse Smiley, şi scrise din nou, ca şi cum ar fi subscris în mod fizic la această părere.

— Vreau să spun că nimeni nu putea să aibă drept soţie o fată ca Elizabeth şi să se aştepte să o aibă pentru el. Nu era firesc. Eu m-am împăcat acum cu gândul. Chiar şi micuţul Ian trebuia să-i spună Elizabeth. Înţeleg şi asta. Ea nu putea suporta lanţurile impuse de „Mămica” Un copil care să fugă după ea strigând-o: „Mămico!” Era prea mult

pentru ea. Ei bine, înţeleg şi asta. Îmi imaginez că este greu pentru dumneata, care nu ai copii, să înţelegi cum o femeie de orice calibru, o mamă, bine îngrijită, iubită şi protejată, care nu avea nevoie să-şi câştige pâinea, poate literalmente să-şi părăsească propriul copil fără să-i trimită de atunci până azi nici măcar o carte poştală. S-ar putea ca acest lucru să vă neliniştească, chiar să vă dezguste. Ei bine, mi-e teamă că eu văd lucrurile altfel. La vremea aceea, vă asigur: da, mi-a fost greu. Aruncă o privire către curtea cu gardul de sârmă. Vorbea liniştit, fără urmă de autocompătimire. Putea tot atât de bine să se adreseze unui elev. Încercăm aici să-i învăţăm pe oameni ce este libertatea. Libertatea în cadrul drepturilor cetăţeneşti. Să-i lăsăm să-şi dezvolte individualitatea. Cum aş putea eu să-i spun *ei* cine era *ea?* Voiam să fiu acolo, atât. Să fiu prietenul lui Elizabeth. Portul său de refugiu: acesta era alt cuvânt pe care mi-l rezerva. „Portul meu de refugiu". Problema este că nu avea *nevoie* să plece. Putea face orice aici. Lângă mine. Femeile au nevoie de un sprijin, ştiţi. Fără el...

— Şi totuşi n-aţi primit nicio veste direct de la ea? întrebă încetişor Smiley. Nicio scrisoare, nici acea carte poştală către Ian, nimic?

— Absolut nimic.

Smiley scria.

— Domnule Worthington, după câte cunoaşteţi, soţia dumneavoastră a folosit vreodată alt nume?

Dintr-un motiv sau altul, întrebarea ameninţa să-l irite foarte mult pe Peter Worthington. Se umfla de draci, ca şi cum reacţiona la o impertinenţă în clasă, şi ridică degetul pentru a impune tăcere. Dar Smiley se grăbi să continue.

— Numele ei de fată, de pildă? Poate o prescurtare a celui purtat după căsătorie, care, într-o ţară unde nu se vorbeşte limba engleză, *ar putea* crea dificultăţi cu

indigenii...

— Niciodată. Niciodată, *niciodată.* Trebuie înţeleasă psihologia de bază a comportamentului uman. Elizabeth era un caz tipic, ca la carte. De-abia a aşteptat să scape de numele tatălui ei. Un motiv foarte puternic pentru care s-a căsătorit cu mine a fost acela de a avea un *nou* tată şi un *nou* nume. Din moment ce a obţinut ce a vrut, de ce să renunţe? Era acelaşi lucru ca şi cu gustul ei pentru romanesc, man*ia ei f ară noimă* de a spune poveşti. Încerca să scape din ambianţa ei. Procedând astfel, reuşind, găsindu-mă pe *mine* şi stabilitatea pe care o reprezint, fireşte că nu mai avea nevoie să *fie* altcineva. *Era* altcineva, îşi găsise împlinirea. Aşa că *de ce* să plece?

Smiley, din nou, nu se pripi. Se uită la Peter Worthington ca şi cum ar fi ezitat, se cufundă în dosar, dădu paginile până la ultima, îşi potrivi ochelarii pe nas şi citi documentul, evident, în niciun caz pentru întâia oară.

— Domnule Worthington, dacă informaţiile noastre sunt exacte, şi avem toate motivele să credem că sunt – după aprecierile noastre, am merge *atât* de departe, încât să susţinem o marjă de siguranţă de optzeci la sută –, soţia dumneavoastră foloseşte acum numele de familie *Worth.* Şi utilizează un prenume cu o ortografie germană, destul de ciudat, L-I-E-S-E. Pronunţat de Liza, după cum mi se spune, ci Lüse. Mă întreb dacă sunteţi în măsură să confirmaţi sau să infirmaţi această ipoteză, precum şi ipoteza că este în mod activ implicată în afacerile cu bijuterii din Orientul îndepărtat, cu ramificaţii care se întind până în Hong Kong sau în alte centre importante. Pare să trăiască pe picior mare, să ducă o viaţă mondenă susţinută, mişcându-se în cercuri foarte înalte.

Peter Worthington, aparent, nu înţelesese mare lucru din acestea. Se lăsase pe vine, dar părea incapabil să-şi îndoaie mai mult genunchii. Pocnindu-şi degetele iar, se

uită crunt către pupitrele de muzică, înghesuite ca nişte schelete în colţul camerei, şi încercă să intervină înainte ca Smiley să fi terminat ce avea de spus.

— Ascultaţi. Uitaţi ce vreau. Oricine ar lua contact cu ea să-i prezinte argumente solide. Nu vreau niciun fel de apeluri pătimaşe, niciun fel de apeluri la conştiinţă. Nici nu poate fi vorba despre aşa ceva. Pur şi simplu o declaraţie clară a ceea ce i se oferă şi este bine-venită. Asta e tot.

Smiley se refugie în dosarul său.

— Înainte de a ajunge la *asta,* dacă am putea continua doar cu examinarea faptelor, domnule Worthington...

— *Nu există* niciun fel de fapte, spuse Peter Worthington, iritat din nou la culme. Nu sunt decât doi oameni. Bine, trei, cu Ian. Nu există fapte într-o treabă ca asta. În *nici*o căsnicie. Aşa ne învaţă viaţa. Relaţiile sunt *total* subiective. Eu stau pe podea. E un fapt. Dumneata scrii. E un fapt. Maică-sa a fost în spatele întregii chestii. E un fapt. Mă urmăriţi? Tatăl ei e un criminal nebun de legat. E un fapt. Elizabeth *nu* este fiica Reginei din Saba *sau* nepoata *din flori* a lui Lloyd George, indiferent ce ar spune ea. Nu are o diplomă universitară în sanscrită, cum i-a venit ei să-i spună directorului, care crede acest lucru până în zilele noastre. „Când o vom revedea pe încântătoarea dumneavoastră soţie orientalistă?” Nu se pricepe la bijuterii mai mult decât mine. *Asta* e un fapt.

— Date şi locuri, murmură Smiley către dosar. Dacă aş putea începe prin a le verifica.

— Absolut, spuse Peter Worthington binevoitor şi umplu ceaşca lui Smiley dintr-un ceainic de cositor înverzit.

Creta îi lăsase semne pe buricele groase ale degetelor. Erau precum cenuşiul din părul său.

— Maică-sa a fost cea care a zăpăcit-o, continuă el, pe acelaşi ton perfect rezonabil. Toată graba aceea de a o urca pe scenă, de a o face să danseze, apoi de a încerca

să o bage la televiziune. Mama ei nu dorea decât ca Elizabeth să fie admirată. Era pentru ea un substitut, desigur. Este perfect normal din punct de vedere psihologic. Citiţi-l pe Berne, pe oricare altul. Este modalitatea *ei* de a-şi defini *propria* individualitate. Prin fiica ei. Trebuie admis că astfel de lucruri se întâmplă, înţeleg totul, acum. Ei îi e bine, mie mi-e bine, întregii lumi îi e bine, lui Ian îi e bine, şi, dintr-odată, uite-o că pleacă.

— Ştii cumva, întâmplător, dacă ţine legătura cu mama ei?

Peter Worthington negă din cap.

— Din păcate, nu. Când a plecat, îi înţelesese tot jocul. Rupsese cu ea definitiv. Singurul obstacol pe care pot să spun sigur că am ajutat-o să-l treacă. Unica mea contribuţie la fericirea ei...

— Nu cred că avem adresa mamei aici, spuse Smiley, răsfoind cu încăpăţânare dosarul. Nu cumva...

Peter Worthington i-o dădu cu glas apăsat, în ritm de dictare.

— Şi acum, datele şi locurile, repetă Smiley. *Vă rog.*

Îl părăsise cu doi ani în urmă. Peter Worthington nu repetă numai ziua, ci şi ora. Fără scene. Lui Peter Worthington nu-i plăceau scenele. Elizabeth avusese prea des scene cu mama ei. Petrecuseră o seară agreabilă, de fapt, *deosebit* de agreabilă. Pentru schimbare, o dusese la un restaurant unde se servea chebap.

— Poate că l-aţi zărit venind încoace? îi spune Kmossos, chiar lângă lăptărie.

Băuseră vin, o adevărată nebunie, iar Andrew Wiltshire, noul profesor de engleză, li se alăturase la masă. Elizabeth îl iniţiase pe acest Andrew în yoga doar cu câteva săptămâni în urmă. Se duseseră împreună la cursurile de la Sobell Centre şi deveniseră buni prieteni.

— Era prinsă foarte mult de yoga, spuse el dând

aprobator din capul său cu păr grizonant. Manifesta un *interes* real pentru asta. Andrew era genul de individ potrivit să o mai scoată din ale ei. Extravertit, necugetat, cu muşchi... Perfect pentru ea, spuse el pe un ton hotărât.

Reveniseră toţi trei pe la zece, din cauza femeii care avea grijă de copil, spuse Worthington: Peter, Andrew şi Elizabeth. El le făcuse cafea, ascultaseră muzică şi pe la unsprezece Elizabeth îi sărutase pe amândoi şi le spusese că se duce pe la maică-sa să vadă ce mai face.

— Înţelesesem că o rupsese cu maică-sa, obiectă Smiley cu blândeţe, dar Peter Worthington preferă să nu audă aceste vorbe.

— Desigur, *îmbrăţişările* nu înseamnă nimic pentru ea, explică Peter Worthington, spre informarea lui Smiley. Sărută pe toată lumea: elevii, prietenele... L-ar pupa şi pe gunoier, pe oricine. Se exteriorizează *deosebit* de mult. Încă o dată, nu e în stare să lase pe nimeni în pace. Vreau să spun că *orice* relaţie trebuie să fie o cucerire. Cu fiul ei, cu chelnerul la restaurant... şi, după ce i-a cucerit, toţi o plictisesc. Bineînţeles. S-a dus sus, s-a uitat la Ian şi nu am nicio îndoială că a profitat de acel moment pentru a-şi lua paşaportul şi banii de întreţinere care se aflau în dormitor. A lăsat un bilet pe care scria „îmi pare rău” şi de atunci n-am mai văzut-o. Nici Ian, spuse Peter Worthington.

— Ää, *Andrew*a avut vreo veste? se interesă Smiley, peste ochelari.

— De ce să aibă?

— Aţi spus că erau prieteni, domnule Worthington. Câteodată terţele părţi devin intermediari în genul acesta de afaceri.

La cuvântul *afaceri,* înălţă capul şi se trezi uitându-se direct în ochii sinceri şi ticăloşi ai lui Peter Worthington: iar pentru o clipă cele două măşti alunecară dintr-odată. Smiley îl observa oare? Sau acesta era cel observat? Poate

că era doar imaginaţia sa pusă la încercare. Sau percepuse el, în sinea sa, şi la acel bărbat slab din faţa lui, tresărirea unei înrudiri stânjenitoare? „Ar trebui să existe o ligă a bărbaţilor înşelaţi care îşi plâng soarta. Aveţi toţi aceeaşi formă oribilă, plicticoasă de caritate!” i-o trântise odată Ann. „Nu ţi-ai cunoscut-o niciodată pe Elizabeth, se gândi Smiley privindu-l pe Peter Worthington. Iar eu nu mi-am cunoscut-o pe Ann”.

— Asta e tot ceea ce pot într-adevăr să-mi aduc aminte, spuse Peter Worthington, Urmează un gol total.

— Da, zise Smiley, refugiindu-se distrat în afirmaţia repetată a lui Worthington. Da, înţeleg.

Se ridică să plece. În pragul uşii stătea în picioare un băieţel. Avea o privire ascunsă, ostilă. În spatele lui se afla o femeie greoaie, calmă, ţinându-l de încheieturile mâinilor ridicate deasupra capului, de parcă l-ar fi legănat, deşi în realitate micuţul se ţinea foarte bine pe picioare.

— Uite-l pe tăticu’, spuse femeia, îndreptându-şi cu afecţiune ochii ei căprui către Worthington.

— Jenny, bună. Dumnealui este domnul Standfast de la Foreign Office.

— Îmi pare bine de cunoştinţă, spuse Smiley politicos, şi după câteva minute de pălăvrăgeală lipsită de interes şi de promisiuni de informaţii mai ample, la timpul potrivit, dacă apare ceva, acesta plecă discret.

— O, şi Crăciun fericit, strigă Peter Worthington, de pe scări.

— A, da. Da, desigur. Şi dumneavoastră, asemenea. Tuturor. Crăciun fericit, desigur, şi multe altele de-aici înainte.

La cafenea, ţi se pune zahăr, dacă nu ceri să nu ţi se pună şi, ori de câte ori indianca pregătea o ceaşcă, bucătărioara se umplea de abur. Câte doi, câte trei la o masă, fără să scoată o vorbă, bărbaţii luau micul dejun,

masa de prânz sau cina, în funcţie de momentul în care ajungeau în timpul zilei. Crăciunul se apropia şi aici. Şase globuri colorate, cam soioase, atârnau bălăngănindu-se deasupra tejghelei pentru a crea o atmosferă festivă, iar un ciorap împletit apela la ajutorul clienţilor pentru copiii bolnavi de paralizie spastică. Smiley se uita într-un ziar de seară, fără să-l citească. Într-un colţ, la mai puţin de patru metri de la locul în care se afla, Micuţul Fawn luase poziţia caracteristică de doică. Ochii lui întunecaţi zâmbeau agreabil către meseni şi către uşă. Îşi înălţă ceaşca cu mâna stângă, în timp ce dreapta stătea pregătită lângă piept. Karla se aşeza oare aşa? se întrebă Smiley. Se refugia Karla printre cei care nu suspectau nimic? Control o făcea. Control îşi crease o a doua, o a treia sau o a patra viaţă într-un apartament de două camere, lângă drumul lateral către Heathrow, sub simplul nume Matthews, care proprietarilor nu li se părea a fi un pseudonim. Ei bine, „întreaga” viaţă era o exagerare. Dar avea haine de schimb acolo şi o femeie, doamna Matthews însăşi, chiar şi o pisică. Şi lua lecţii de golf la clubul meseriaşilor, joia dis-de-dimineaţă, în timp ce de la biroul său de la Prăvălie îşi vărsa dispreţul faţă de marii nespălaţi, faţă de golf, faţă de amor şi faţă de orice alte activităţi umane tâmpite, care l-ar fi putut tenta în secret. Închiriase chiar un mic lot pentru a face grădinărie, îşi aminti Smiley, lângă o linie de cale ferată secundară. Doamna Matthews insistase să-l conducă pe Smiley să-l vadă, cu automobilul ei îngrijit, marca Morris, în ziua când îi adusese vestea tristă. Era acelaşi talmeş-balmeş ca în toate grădinile de acest fel: trandafiri obişnuiţi, legume de iarnă, pe care nu le culeseseră, o baracă de unelte, înţesată cu furtunuri şi cutii cu seminţe.

Doamna Matthews era văduvă, docilă, dar capabilă.

— Tot ceea ce vreau să ştiu, spusese ea după ce citise

cifra înscrisă pe cec, tot ceea ce vreau să fiu sigură, domnule Standfast, este dacă *e cu adevărat* mort sau dacă s-a întors la nevastă-sa?

— A murit de-adevăratelea, o asigurase Smiley şi ea îl crezuse, recunoscătoare.

Se abţinuse să adauge că soţia lui Control se dusese în mormânt de unsprezece ani, fără să înceteze să creadă până în ultima clipă că soţul ei fusese ceva pe la Biroul de Exploatare a Cărbunelui.

Avea nevoie Karla să ţeasă intrigi prin comisii? Să se lupte cu cabalele, să-i tragă pe sfoară pe imbecili, să-i flateze pe inteligenţi, să privească în oglinzi deformate de genul Peter Worthington şi toate acestea ca să-şi facă treaba?

Aruncă o privire către ceasul de mână, apoi către Fawn. Telefonul public era instalat lângă toaletă. Dar când Smiley ceru mărunţiş patronului, acesta refuză să-i dea, spunând că e prea ocupat.

— Dă-i, mă, nenorocitului, îi strigă un camionagiu îmbrăcat în piele de sus până jos.

Patronul se grăbi să-i dea ascultare.

— Cum a mers? întrebă Guillam, preluând convorbirea pe linia directă.

— Bună ca documentaţie de bază, replică Smiley.

— Uraaa! spuse Guillam.

Una dintre acuzaţiile ce i se vor aduce mai târziu lui Smiley va fi că pierdea timpul cu mărunţişuri, în loc să-şi însărcineze subordonaţii cu aceste probleme.

Lângă terenul de golf Town and Country de la marginea de nord a Londrei se află nişte blocuri de locuinţe având aspectul suprastructurii unor vapoare mereu gata-gata să se scufunde. Acestea zac la marginea unor lungi peluze, pe care florile nu înfloresc niciodată complet; dimineaţa, către orele opt şi jumătate, bărbaţii se agită să pună în

mişcare bărcile de salvare, iar femeile şi copiii îşi petrec ziua aşteptând până ce partea bărbătească se întoarce, prea obosită ca să mai navigheze în altă parte. Aceste case fuseseră construite în anii 1930 şi rămăseseră de un alb murdar de atunci. Ferestrele lor lunguleţe, în rame de oţel, dau către valurile bogate ale terenului de golf, pe care, în zilele de lucru, femei cu viziere bântuie ca nişte suflete pierdute. Unul dintre aceste imobile se numeşte Arcady Mansions, iar familia Pellings locuia la numărul 7, cu o vedere cam înghesuită către gaura a noua, care dispărea când fagii erau înfrunziţi. Când sună la uşă, Smiley nu auzi nimic în afară de ţârâitul soneriei: nu paşi, nu câine, nu muzică. Uşa se deschise şi o voce spartă bărbătească spune „Da?” din întuneric, deşi aparţinea unei femei. Era înaltă şi adusă de spate. Din degete îi atârna o ţigară.

— Numele meu este *Oates,* spuse Smiley, întinzându-i o legitimaţie verde, mare, într-o apărătoare de celofan.

O altă acoperire, un alt nume.

— A, dumneata eşti? Intră. Păreaţi mai tânăr la telefon, tună ea cu un glas hodorogit, ce se străduia să fie rafinat. E înăuntru. Crede că sunteţi spion, adăugă ea, trăgând cu coada ochiului la legitimaţia verde. Nu sunteţi, nu-i aşa?

— Nu, spuse Smiley. Mă tem că nu. Doar un inspector.

Apartamentul era plin de coridoare. O luă înaintea lui, lăsând în urma ei un iz de gin. Trăgea puţin un picior, iar braţul drept era ţeapăn. Smiley îşi spuse că avusese probabil un atac de apoplexie. Era îmbrăcată ca şi când nimeni nu i-ar fi admirat statura sau sexul. Şi ca şi când nu i-ar fi păsat. Purta pantofi plăţi, un pulover bărbătesc strâns în talie cu o curea care îi lăţea umerii.

— Spune că n-a auzit în viaţa lui de dumneavoastră. A zis că s-a uitat în cartea de telefon şi că numele dumneavoastră nu figurează.

— Ne place să fim discreţi, rosti Smiley.

Îi deschise o uşă.

— Figurează, anunţă ea cu glas tare, înainte de a intra în cameră. Şi nu este spion, e inspector.

Într-un fotoliu, în fundul încăperii, un bărbat citea *Daily Telegraph,* ţinându-l în faţă atât de bine, încât Smiley nu văzu decât o chelie, halatul şi picioarele scurte, încrucişate, care se terminau în nişte papuci din piele; dar, fără să ştie de ce, ghici pe loc că domnul Pelling era tipul de mărunţel, care nu s-ar fi căsătorit decât cu femei înalte. Încăperea avea tot ceea ce era necesar pentru a supravieţui de unul singur. Televizorul său, patul său, soba sa cu gaze, o masă pe care să mănânce şi un şevalet ca să picteze în serie. Pe perete, atârna fotografia mult prea colorată a unei fete foarte frumoase, cu o inscripţie scrisă pieziş într-un colţ, în felul în care stelele de cinematograf semnează „cu toată dragostea" pentru umilii lor adoratori. Smiley o recunoscu pe Elizabeth Worthington. Văzuse o mulţime de fotografii ale ei.

— Domnule Oates, vi-l prezint pe Nune, spuse ea, şi numai că nu făcu o reverenţă.

Ziarul *Daily Telegraph* coborî cu încetineala unui pavilion de garnizoană, dezvăluind o faţă mică, lucioasă, agresivă, cu sprâncene groase şi cu ochelari de director.

— Da. Cine sunteţi dumneavoastră exact? zise domnul Pelling. Sunteţi de la Serviciul Secret sau nu? Nu mai umblaţi cu fofârlica, spuneţi clar şi să isprăvim. Nu-mi place să se scotocească pe la mine. Ce-i asta? întrebă el.

— Legitimaţia lui, spuse doamna Pelling, arătându-i-o. De culoare verde.

— Schimbăm cărţile de vizită? Am şi eu nevoie, atunci, Cess, nu-i aşa? Ai grijă să mi se tipărească şi mie câteva, dragă. Repede-te până la Smith, vrei?

— Vă place *ceaiul?* se interesă doamna Pelling, uitându-

se de sus la Smiley, cu capul într-o parte.

— De ce să-i dai ceai? întrebă domnul Pelling, urmărind-o cum pune ceainicul în priză. N-are nevoie de ceai. Nu e invitat. Nici măcar nu e de la Serviciul Secret. Nu eu l-am chemat. Stai şi o săptămână, îi spuse el lui Smiley. Mută-te aici, dacă aşa ai chef. Foloseşte-i patul. *Lingouri Universale, Consilier de Securitate,* Sfinte Sisoe!

— Vrea să vorbească despre Lizzie, iubitule, spuse doamna Pelling, pregătind o tavă pentru soţul ei. Dacă vrei să încerci să te porţi ca un tată.

— Ţi-ar face bine să fii în patul ei, ai grijă, spuse domnul Pelling reluând ziarul.

— Ce amabil eşti, spuse doamna Pelling şi izbucni în râs.

Râsul ei avea două note muzicale, ca trilul unei păsărele, şi nu se dorea caraghios. Urmă o tăcere nefirească.

Doamna Pelling îi oferi lui Smiley o ceaşcă de ceai. Acceptând-o, acesta se adresă dosului ziarului, pe care-l citea domnul Pelling:

— Domnule, candidatura fiicei dumneavoastră, Elizabeth, este avută în vedere pentru un post important, la o mare societate din străinătate. Organizaţia la care sunt angajat a fost însărcinată, cu titlu confidenţial – o formalitate obişnuită, dar foarte necesară în zilele noastre –, să-i contacteze prietenii şi familia din Anglia şi să obţină referinţe asupra comportamentului ei.

— De *noi* e vorba, dragă, explică doamna Pelling, în cazul în care soţul ei n-ar fi înţeles.

Jurnalul coborî cu o plesnitură.

— Insinuezi că fiica mea ar avea un comportament rău? De-aia stai jos aici, îmi bei ceaiul, ca să faci insinuări?

— Nu, domnule, spuse Smiley.

— Nu, domnule, spuse doamna Pelling, inutil.

Urmă o lungă tăcere, Smiley nefăcând niciun efort să o

rupă.

— Domnule Pelling, spuse el în sfârşit, cu un glas ferm, dar răbdător. Înţeleg că aţi petrecut ani mulţi la Serviciul Poştelor şi aţi ajuns la o funcţie înaltă.

— Mulţi, *mulţi* ani, întări doamna Pelling.

— Am muncit, spuse domnul Pelling, tot de după ziar. Se vorbeşte prea mult pe lumea asta. Se munceşte prea puţin.

— Aţi folosit criminali în serviciul dumneavoastră?

Ziarul fâşâi, apoi se imobiliza.

— Sau comunişti? spuse Smiley, cu aceeaşi amabilitate.

— Dacă ni s-a întâmplat, n-am întârziat să scăpăm de ei, spuse domnul Pelling şi de data aceasta ziarul rămase pe genunchii săi.

Doamna Pelling plesni din degete.

— Uite aşa, spuse ea.

— Domnule Pelling, continuă Smiley pe acelaşi ton de medic aflat la căpătâiul bolnavului, postul pentru care candidatura fiicei dumneavoastră este avută în vedere se află la una dintre marile companii din Extremul Orient. Se va ocupa în mod special de transporturi aeriene, iar prin natura muncii sale va avea cunoştinţă dinainte de expedierea unor mari cantităţi de aur către şi din ţara noastră, precum şi de mişcarea curierilor diplomatici şi a corespondenţei secrete. Postul comportă un salariu foarte mare. Nu mi se pare lipsit de rezonabilitate – şi presupun că veţi fi de acord cu mine – ca fiica dumneavoastră să fie supusă aceloraşi proceduri ca orice altă candidatură pentru un post de o răspundere atât de mare şi atât de râvnit.

— Al cui angajat eşti *dumneata?* spuse domnul Pelling. Aici vreau să ajung. Cine-mi spune mie câtă răspundere ai *dumneata?*

— Nune, îl rugă doamna Pelling. Cine spune că cineva ar

avea?

— Nu mă lua tu cu *Nune*! mai dă-i ceai. Eşti gazdă, nu-i aşa? Poartă-te ca o gazdă. Era şi timpul ca Lizzie să fie recompensată, şi sunt sincer dezamăgit că nu s-a întâmplat mai devreme, ţinând seama câte i se datorează.

Domnul Pelling citi din nou impresionanta carte de vizită verde a lui Smiley: „Corespondenţi în Asia, în Statele Unite şi în Orientul Mijlociu”.

— Prieteni prin corespondenţă presupun, sediul central în South Molton Street. Orice informaţii la telefon, tra-la-la-la-la. Şi acolo de cine dau? De complicele dumitale, presupun.

— Dacă este South Molton Street, *trebuie* să fie în regulă, spuse doamna Pelling.

— Autoritate fără responsabilitate, spuse domnul Pelling, formând un număr. Vorbea parcă-l ţinea cineva de nas. Nu înghit eu chestii d-astea.

— *Cu* responsabilitate, îl corectă Smiley. Compania noastră se angajează să-şi despăgubească clienţii pentru orice acte necinstite ale personalului recomandat de noi. Avem o asigurare corespunzătoare.

Telefonul sună de cinci ori înainte de a răspunde centralista Prăvăliei şi Smiley se rugă la Dumnezeu să nu iasă vreo încurcătură.

— Daţi-mi-l pe directorul general, ordonă domnul Pelling. Nu-mi pasă dacă este în conferinţă! Are vreun nume? Cum îi zice? Bine, atunci spune-i domnului Andrew Forbes-Lisle că domnul Humphrey Pelling doreşte să-i spună o vorbă în particular. Acum!

Urmă o lungă aşteptare. „Bine lucrat gândi Smiley. Bună găselniţă”.

— Aici e Pelling. E un individ la mine care îşi spune Oates şi stă acum în faţa mea. Mic, gras şi îngrijorat. Ce vrei să fac cu el?

În fundal, Smiley auzi glasul răsunător, milităros, al lui Peter Guillam, care mai că nu îi ordonă lui Pelling să facă drepţi când i se adresează. Domolit, domnul Pelling puse receptorul în furcă.

— Lizzie ştie că ai venit să vorbeşti cu noi? întrebă el.

— Ar râde în hohote dacă ar şti, spuse soţia lui.

— S-ar putea ca nici să nu ştie că e avută în vedere pentru acest post, spuse Smiley. În zilele noastre, tendinţa este din ce în ce mai mult ca persoana să fie abordată după ce verificările s-au încheiat satisfăcător.

— E pentru Lizzie, Nunc, îi reaminti doamna Pelling. Ştii că o iubeşti, deşi n-am auzit de ea de un an.

— Nu-i scrieţi deloc? întrebă Smiley pe un ton compătimitor.

— Ea nu vrea, spuse doamna Pelling, aruncând o privire soţului.

Un mârâit aproape imperceptibil scăpă printre buzele lui Smiley. Putea să însemne regret, dar de fapt era de uşurare.

— Mai dă-i un ceai, ordonă soţul ei. L-a supt pe tot.

Îl scrută pe Smiley din nou.

— Nici acum nu sunt *sigur* că nu e de la Serviciul Secret, spuse el. Nu prea are el faţă, dar s-ar putea să fie deliberat aşa.

Smiley adusese formulare. Tipograful Prăvăliei le imprimase noaptea trecută, pe hârtie galbenă – ceea ce fusese un adevărat noroc – întrucât, în lumea domnului Pelling, se dovedi că formularele reprezentau o legitimaţie pentru orice, iar galbenul era culoarea respectabilă. Cei doi bătrâni se puseră deci pe lucru ca doi prieteni ce rezolvă un careu de cuvinte încrucişate. Smiley cocoţat lângă el, domnul Pelling umplând el însuşi golurile, în timp ce soţia sa stătea jos şi fuma, uitându-se prin perdelele cenuşii şi sucindu-şi verigheta pe deget. Completară data

şi locul naşterii.

— Mai sus pe stradă, la Maternitatea Alexandra. Au demolat-o acum, nu-i aşa, Cess? Au făcut în loc un imobil din acelea care arată ca îngheţatele.

Completară rubrica privind studiile, iar domnul Pelling îşi exprimă părerea în această privinţă.

— N-am permis nici unei şcoli să o ţină prea mult, nu-i aşa, Cess? Ca să-i ţină mintea în mişcare. Să nu ruginească. O schimbare e ca o vacanţă, spuneam eu. Nu-i aşa, Cess?

— A citit cărţi despre educaţie, spuse doamna Pelling.

— Ne-am căsătorit târziu, afirmă el, ca pentru a explica prezenţa ei.

— Am fi vrut să facă teatru, spuse femeia. El ar fi vrut, între altele, să fie impresarul ei.

Domnul Pelling îi furniza şi alte date. Urmaşe o şcoală de actorie şi cursuri de secretariat.

— Pentru formarea ei, spuse domnul Pelling. Pregătire, nu învăţământ, în asta cred. Să aibă parte din fiecare câte un pic. Să înveţe să se descurce în lume. Îi dă ţinută.

— Are ea ţinută, întări doamna Pelling şi cu un gâjâit suflă un nor mare de fum. *Şi* ştie să se comporte în societate.

— Dar n-a *absolvit* cursurile de secretariat? întrebă Smiley, arătând către fotografia de pe perete. Nici pe cele de teatru?

— Nu avea nevoie, spuse domnul Pelling.

Ajunseră la foştii patroni. Domnul Pelling înşiră vreo şase în zona Londrei, toţi în interval de optsprezece luni.

— Nişte pisălogi, spuse doamna Pelling, cochetând.

— Se uita pe unde umblă, spuse domnul Pelling fără să se sinchisească. Lua pulsul înainte de a se angaja. Eu am învăţat-o, nu-i aşa, Cess? Toţi o voiau, dar nu mă lăsam dus. Întinse braţul în direcţia ei. Şi nu spune că n-a

meritat, până la urmă. Chiar dacă nu avem voie să vorbim de asta!

— Cel mai mult îi plăcea baletul, spuse doamna Pelling. Să-i înveţe pe copii. *Adoră* copiii. Îi *adoră,* cu adevărat.

Aceasta îl supără foarte mult pe domnul Pelling.

— Îşi face o *carieră,* Cess, urlă el, plesnind formularul de genunchi. Dumnezeule mare, femeie cretină, vrei să se întoarcă la el?

— Şi ce făcea ea exact în Orientul Mijlociu? întreba Smiley.

— Urma cursuri. Şcoli comerciale. Învăţa arabă, zise domnul Pelling, dovedind brusc vederi largi. Spre surprinderea lui Smiley, se scula chiar în picioare, gesticulând imperios şi plimbându-se de colo-colo prin camera. Ceea ce a făcut-o iniţial să meargă acolo, îmi permit să vă spun, a fost o căsătorie nefericită.

— Iisuse, exclamă doamna Pelling.

În picioare, avea o vigoare acaparatoare, care-l făcea de temut.

— Dar am adus-o înapoi. O, da. Camera ei este întotdeauna pregătită pentru când o va dori. Lângă a mea. Mă poate găsi oricând. O, da. Am ajutat-o să treacă acest obstacol, nu-i aşa, Cess? Apoi, într-o zi, i-am spus...

— A venit cu un încântător profesor de engleză, cu părul creţ, îl întrerupse soţia sa. Andrew.

— Scoţian, o corectă maşinal domnul Pelling.

— Andrew era un băiat *drăguţ,* dar nu de talia lui Nune, nu-i aşa, iubitule?

— Nu era pentru ea. Toate istoriile alea cu yoga. Maimuţăreală, aşa-i zic eu. Şi într-o zi, i-am spus. Lizzie: arabii. Acolo îţi este viitorul. Pocni din degete, arătând către o fiică imaginară. Petrol. Bani. Putere. Du-te. Fă-ţi bagajele. ia-ţi bilet. La drum.

— Drumul i l-a plătit un bar de noapte, spuse doamna

Pelling. Au cam tras-o pe sfoară.

— N-a fost aşa! replică domnul Pelling, curbându-şi umerii lăţi pentru a urla la ea, dar doamna Pelling continuă ca şi cum el n-ar fi fost acolo.

— A răspuns unui anunţ, înţelegi. O femeie din Bradford care ştia să toarne gogoşi. O mijlocitoare. „Se cer animatoare, dar nu ceea ce credeţi dumneavoastră”, spunea ea. I-au plătit biletul de avion şi, din momentul în care a aterizat în Bahrain, au pus-o să semneze un contract prin care ceda întregul ei salariu pentru chiria apartamentului. Din acel moment au avut-o la mână, nu-i aşa? Nu avea unde să se ducă, nu-i aşa? Ambasada nu o putea ajuta, nimeni. E frumoasă, înţelegeţi?

— Babă tâmpită. Vorbim de *cariera* ei! N-o iubeşti? Propria ta fiică? Mamă denaturată! Dumnezeule!

— Şi-a făcut carieră, spuse doamna Pelling, satisfăcută. Cea mai bună din lume.

În disperare de cauză, domnul Pelling se întoarse către Smiley.

— Scrieţi „recepţioneră şi studii de limbă” şi mai scrieţi...

— Poate mi-aţi putea spune, interveni blând Smiley, în timp ce-şi umezea degetul mare şi întorcea pagina – aceasta ar putea fi o modalitate de a-l agăţa –, dacă are ceva experienţă în materie de transporturi.

— Şi mai scrieţi – spuse domnul Pelling, strângând pumnii şi uitându-se întâi la nevastă-sa, apoi la Smiley, ca şi cum s-ar fi îndoit dacă să continue sau nu –, scrieţi: „A lucrat pentru Serviciul Secret Britanic la nivel înalt” Ca agent clandestin. Dă-i drumu’! Scrie! Acolo. E ştiut acum. Se întoarse către soţia lui: Domnul ăsta se ocupă de securitate, aşa zice. Deci are dreptul să ştie şi are şi ea dreptul să se ştie. N-o las eu pe fiica mea să ajungă *o eroină necunoscută. Sau* neplătită! Va primi

medaliaSfântului Gheorghe înainte de a termina, ascultaţi ce vă spun!

— Rahat, spuse doamna Pelling, plictisită. *Poveşti* de-ale ei. Ştii şi tu.

— Am putea lua lucrurile unul câte unul? întrebă Smiley cu îngăduinţă. Vorbeam parcă de experienţa ei în materie de transporturi.

Ca un înţelept, domnul Pelling îşi sprijini bărbia de degetul mare şi cel arătător.

— Prima ei experienţa *comercială*... începu el gânditor. Când s-a ocupat singură de propria afacere... atunci când a început să prindă cheag şi a început să renteze –, în afară de partea aia cu Informaţiile la care mă refeream – vreau să zic să aibă angajaţi şi să mânuiască mari sume de bani şi să exercite responsabilităţi de care este capabilă... a fost la cum se pronunţă?

— Vi-ent-iane, fornăi nevastă-sa anglicizând numele perfect.

— Capitala La-os-ului, spuse domnul Pelling, pronunţându-l ca să rimeze cu haos.

— Şi care a fost numele firmei, vă rog? se interesă Smiley cu creionul fixat pe respectiva rubrică din formular.

— O societate de distilare, anunţă domnul Pelling maiestuos. Fiica mea Elizabeth deţinea şi conducea una dintre cele mai importante concesiuni de distilare în acea ţară răvăşită de război.

— Şi numele?

— Vindea butoiaşe de whisky nemarcat unor fluieră-vânt americani, spuse doamna Pelling către fereastră. Cu comision, douăzeci la sută. Aceştia îi cumpărau butoiaşele şi le lăsau la maturare în Scoţia pentru a fi vândute mai târziu.

— *Aceştia,* în acest caz, fiind...? întrebă Smiley.

— Apoi iubitul ei s-a făcut nevăzut cu bani cu tot, spuse

doamna Pelling. Lovitură de gangster. Reuşită.

— N-am auzit tâmpenie mai mare! urlă domnul Pelling. Femeia asta e nebună! Nu-i daţi atenţie.

— Care era adresa ei la vremea aceea, vă rog? întrebă Smiley.

— Scrieţi: „reprezentantă”, spuse domnul Pelling, dând din cap, ca şi cum lucrurile îi scăpaseră de sub control. Reprezentantă a unei distilerii şi agent secret.

— Trăia cu un pilot, spuse doamna Pelling. Îi spunea Micuţul. Dacă n-ar fi fost el, ea ar fi murit de foame. Era superb, dar războiul l-a întors pe dos. *Nimic* surprinzător! Aşa s-a întâmplat şi cu băieţii *noştri,* nu-i aşa? în misiune, noapte de noapte, zi după zi. Dându-şi capul pe spate, urlă: *Decolaţi!*

— E nebună, explică domnul Pelling.

— Ruine, cu nervii zdruncinaţi la optsprezece ani, jumătate dintre ei. Dar au rezistat. îl iubea pe Churchill. Îi iubea curajul.

— Nebună, repetă domnul Pelling. A luat-o razna. Nebună de legat.

— Scuzaţi-mă, spuse Smiley, scriind de zor. Care Micuţ? Pilotul? Cum îl chema?

— Ricardo. Micuţul Ricardo. *Un mieluşel.* A murit, ştii, spuse ea, privindu-l pe soţul ei drept în ochi. Lizzie a fost zdrobită de durere, nu-i aşa, Nune? Totuşi, poate că a fost mai bine.

— Nu trăia cu *nimeni,* măi maimuţă antropoidă! A fost o înscenare. Ea lucra pentru Serviciul Secret Britanic!

— Ooof, Dumnezeul meu, spuse doamna Pelling disperată.

— Niciun Dumnezeul tău. Mellon *al meu.* Scrie, Oates. Să văd eu că scrii. *Mellon.* Numele comandantului ei din Serviciul Secret Britanic. M-E-L-L-O-N. Ca pălăria, dar cu doi L. Mellon. Pretindea că este un simplu comerciant. *Şi*

se descurca destul de bine. Fireşte, doar era un om inteligent. Dar dedesubt – domnul Pelling lovi cu pumnul palma deschisă a celeilalte mâini, făcând un zgomot uimitor de puternic –, dar sub faţada liniştită şi afabilă a unui om de afaceri britanic, acelaşi Mellon, cu doi L, ducea un război secret împotriva duşmanilor Maiestăţii Sale, iar Lizzie a mea îl ajuta. Traficanţi de droguri, chinezi, homosexuali, toate elementele străine care se dedaseră la subminarea patriei noastre insulare, brava mea fiică şi prietenul ei, colonelul Mellon, se luptau de unii singuri pentru a le zădărnici înaintarea lor insidioasă! Acesta este adevărul adevărat.

— *Acum,* întrebaţi-mă de unde i se trage, spuse doamna Pelling şi lăsând uşa deschisă se îndepărtă pe coridor bombănind singură.

Urmărind-o cu privirea, Smiley o văzu oprindu-se şi părea că lasă capul în jos ca şi cum i-ar fi făcut semn din semiîntuneric. Auziră, apoi, trântindu-se, o uşă îndepărtată.

— E adevărat, spuse domnul Pelling pe un ton hotărât. A făcut-o, a făcut-o, a făcut-o. Fiica mea a fost un membru important şi respectat al operativului Serviciului de Informaţii Britanice.

Smiley nu replică pe loc, fiind prea ocupat cu scrisul. Astfel, pentru un timp nu se auzise nimic decât scârţâitul lent al creionului pe hârtie şi un faşâit atunci când întorcea paginile.

— Bine. Deci, voi nota şi aceste detalii, dacă mi-este permis. Cu titlu confidenţial, bineînţeles. Ni se întâmplă adesea în munca noastră, pot să vă spun.

— *Aşa e,* zise domnul Pelling şi, aşezându-se cu putere pe un taburet capitonat cu plastic, trase o singură foaie de hârtie din portofel şi o îndesă în palma lui Smiley.

Era o scrisoare, de mână, de o pagină şi jumătate.

Scrisul era în acelaşi timp pretenţios şi copilăresc. I-urile mari şi cu buclă, iar celelalte litere mai reţinute. Începea cu „Dragul meu tătic drag” şi încheia cu „A ta unică şi iubitoare fiică, Elizabeth”, iar mesajul dintre acestea, pe care Smiley se strădui să-l înveţe în mare pe dinafară, suna cam aşa:

Am sosit la Vientiane, care e un oraş nesărat, niţel francez şi plin de viaţă, dar nu te îngrijora, am veşti importante pentru tine pe care vreau să ţi le împărtăşesc imediat. S-ar putea să nu auzi un timp de mine, dar nu te îngrijora, chiar dacă auzi lucruri rele. Îmi merge foarte bine, lumea se ocupă de mine şi fac toate acestea pentru o Cauză Bună de care ai fi mândru. Cum am ajuns, l-am contactat pe consulul comercial britanic, domnul Mackervoor, un englez, care m-a trimis la Mellon pentru o slujbă. Nu am voie să-ţi spun, aşa că trebuie să ai încredere în mine, dar numele lui e Mellon şi este un comerciant bogat englez de aici, dar asta e doar jumătate din poveste. Mellon mă trimite într-o misiune la Hong Kong şi trebuie să fac investigaţii în materie de lingouri şi de droguri, pretinzând altceva, iar el are oameni peste tot, care să aibă grijă de mine, şi numele lui adevărat nu este Mellon. Mackervoor e şi el băgat, dar în secret. Dacă mi se întâmplă ceva, va merita oricum, pentru că tu şi eu ştim că singura care are importanţă este Ţara şi ce mai înseamnă o viaţă de om printre atâtea din Asia unde viaţa oricum nu contează? E o muncă bună, Tăticule, genul de muncă la care visam noi doi, în special tu, când erai în război, luptând pentru familie şi pentru cei dragi. Roagă-te pentru mine şi ai grijă de mama. Te voi iubi întotdeauna, chiar şi în închisoare.

Smiley îi înapoie scrisoarea.

— Nu are dată, obiectă el sec. Îmi puteţi preciza data, chiar una aproximativă?

Pelling i-o spuse, exactă, nu aproximativă. Nu petrecuse degeaba toţi anii de muncă la Poşta Regală.

— Nu mi-a mai scris de atunci, zise domnul Pelling mândru, împăturind scrisoarea şi punând-o înapoi în portofel. Niciun cuvinţel, niciun semn de la ea, de atunci până acum. De fapt, ar fi fost inutil. Noi suntem una. Odată spus, n-am mai făcut nicio aluzie, şi nici ea n-a făcut. Mi-a făcut cu ochiul. Am înţeles. Ştia că ştiu. Nu veţi găsi o înţelegere mai perfectă între fiică şi tată ca aceasta. Tot ceea ce a urmat: Ricardo, Dumnezeu ştie cum îl chema, viu, mort, cui îi pasă. Un chinez cu care s-a încurcat, lasă-l baltă. Prieteni, prietene, relaţii de afaceri, n-are importanţă ce auzi. Sunt de acoperire, chestii de-astea. O posedă, o controlează total. Lucrează pentru Mellon şi îl iubeşte pe tatăl ei. Punct.

— Aţi fost foarte amabil, spuse Smiley, strângându-şi hârtiile. Nu vă deranjaţi, mă descurc singur să ies.

— Descurcă-te cum poţi, zise domnul Pelling, cu o izbucnire a spiritului său de altă dată.

În timp ce Smiley închidea uşa, bătrânul se instală în fotoliu, căutând ostentativ locul la care rămăsese în *Daily Telegraph.*

Pe coridorul întunecos, mirosul de băutură era şi mai puternic. Smiley numără nouă paşi până la locul în care se trântise uşa, trebuie să fi fost ultima uşă pe stânga şi cea mai îndepărtată de domnul Pelling. Putea fi toaleta, doar că la toaletă era o plăcuţă pe care scria „Palatul Buckingham, Intrarea de Serviciu”; o strigă încetişor şi o auzi zbierând: „Ieşi afară!” Intră şi se trezi în dormitorul ei. O găsi pe doamna Pelling întinsă cât era de lungă pe pat, cu un pahar în mână, scotocind printr-un teanc de cărţi poştale ilustrate. Încăperea, precum aceea a soţului ei, era potrivită pentru o existenţă separată, cu un reşou, o chiuvetă şi o grămadă de vase nespălate. Pe pereţi, de jur-

împrejur, erau prinse fotografii ale unei fete înalte şi foarte drăguţe, în unele cu băieţi, în altele, singură, dar de cele mai multe ori într-un decor oriental. Mirosea a gin şi a pisică.

— N-o s-o lase în pace, spuse doamna Pelling. Adică Nune. N-a fost în stare niciodată. A încercat, dar n-a putut niciodată. E frumoasă, vezi, explică ea a doua oară şi se suci pe spate ţinând o ilustrată deasupra capului ca s-o citească.

— Intră aici?

— Nici dacă-l aduci cu macaraua, drăguţule!

Smiley închise uşa, se aşeză pe un scaun şi din nou îşi scoase carnetul de notiţe.

— Şi-a găsit un chinez drăguţ, spuse ea, uitându-se pe dos la cartea poştală. S-a dus la el ca să-l salveze pe Ricardo şi s-a îndrăgostit de el. E ca un adevărat tată pentru ea, primul pe care l-a avut vreodată. A ieşit bine până la urmă. Toate necazurile au luat sfârşit. Îi spune *Liese,* adăugă ea. Crede că e mai frumos. Caraghios. Noua nu ne plac nemţii. Suntem patrioţi. Iar el i-a găsit o situaţie bună, nu-i aşa?

— Înţeleg că preferă numele Worth, nu Worthington. Are vreun motiv pe care s-ar putea să-l cunoaşteţi?

— Ca să-l reducă pe plicticosul ăla de profesoraş la adevărata lui dimensiune, cred.

— Când spuneţi că a făcut-o ca să-l salveze pe Ricardo, înţelegeţi că...

Doamna Pelling lăsă să-i scape un geamăt teatral de durere.

— Ooo, voi bărbaţii! Când? Cine? De ce? Cum? în tufişuri, scumpule. Într-o cabină telefonică, dragule. A cumpărat viaţa lui Ricardo, dragule, cu singura monedă pe care o avea. I-a făcut cinstea şi l-a părăsit. Ce naiba, era un pierde-vară. Luă altă ilustrată, studie reproducerea cu

palmieri şi cu o plajă goală. Micuţa mea Lizzie şi-a dat poalele peste cap cu jumătate din Asia înainte de a-l găsi pe Drake. Dar l-a găsit. Ca şi cum ar fi auzit un zgomot, se ridică brusc în picioare şi îl privi pe Smiley cu intensitate, în timp ce-şi netezea părul. Cred c-ar fi mai bine să te duci, dragule, spuse ea, tot cu glasul scăzut, în timp ce se întorcea către oglindă. Ca să fiu sinceră, îmi faci pielea de găină. Nu mă simt bine cu feţe cinstite pe lângă mine. iartă-mă, dragule, înţelegi ce vreau să spun?

La Prăvălie, lui Smiley nu îi trebuiră decât vreo două minute ca să-şi confirme ceea ce ştia. Mellon cu doi L, aşa cum insistase domnul Pelling, era numele de cod înregistrat şi pseudonimul lui Sam Collins.

Capitolul 11
Shanghai Express

În succesiunea faptelor, aşa cum sunt ele reamintite acum în mod convenabil, se produce în acest moment o înşelătoare condensare a evenimentelor. Cam pe atunci, în viaţa lui Jerry, Crăciunul veni şi trecu: partide de băutură fără ţintă la Clubul Corespondenţilor Străini şi expedierea în ultimul moment a mai multor pachete pentru Cât, prost ambalate, în hârtie cu floricele, la diverse ore ale nopţii. O cerere de cercetare revizuită cu privire la Ricardo fu înaintată oficial Verilor, iar Smiley o duse personal la Anexă pentru a avea o explicaţie mai completă cu Martello. Dar cererea fu prinsă în zăpăceala de Crăciun – ca să nu mai menţionăm căderea iminentă a Vietnamului şi a Cambodgiei – şi nu-şi sfârşi turul prin departamentele americane decât după Anul Nou, aşa cum dovedesc datele menţionate în dosarul Dolphin. Într-adevăr, întâlnirea *crucială* cu Martello şi cu prietenii săi de la Antidrog nu avu loc decât la începutul lui februarie. La Prăvălie, lumea era conştientă de uzura pe care o impunea această întârziere prelungită asupra nervilor lui Jerry, dar, în neîntrerupta atmosferă de criză, nimeni nu simţi nevoia să acţioneze pentru a i se pune capăt. Aceasta i se poate reproşa o dată în plus lui Smiley. Depinde de punctul de vedere pe care te plasezi. Dar e foarte greu de văzut ce ar fi putut face mai mult în afară de a-l rechema pe Jerry; cu atât mai mult cu cât Craw continua să raporteze în termeni entuziaşti cu privire la starea lui generală de spirit. Etajul V lucra practic fără întrerupere şi Crăciunul trecu aproape neobservat, cu excepţia unui păhăruţ de sherry băut la o petrecere cam improvizată, către prânz, în ziua de 25, şi o pauză mai târziu, când Connie şi mămicile puseră tare discursul reginei pentru a-i face de ruşine pe nişte eretici ca Guillam şi ca Molly Meakin, care îl găseau hilar şi se maimuţăreau imitându-l prost pe culoare.

Admiterea oficială a lui Sam Collins în rândurile răzleţe

ale Prăvăliei avu loc într-o zi cu adevărat geroasă la mijlocul lui ianuarie şi fură înregistrate un aspect amuzant şi un altul sinistru. Partea amuzantă fusese arestarea sa. Ajunsese la orele zece fix, într-o luni de dimineaţă, nu în smoching, dar îmbrăcat într-un palton elegant gri, cu un trandafir la butonieră, părând miraculos de tânăr pe frigul acela. Dar Smiley şi Guillam erau plecaţi, încuiaţi cu Verii, şi nici cerberii, nici supraveghetorii nu aveau niciun consemn să-l lase să intre, aşa că îl închiseseră trei ore la subsol, unde tremurase, tunase şi fulgerase până se reîntorsese Smiley să confirme întâlnirea. Se mai înregistră o comedie în legătură cu biroul său. Smiley îl instalase la etajul IV, alături de Connie şi di Salis, dar Sam nu voia nici chip şi cerea să fie pus la etajul V. Considera acest nivel mai potrivit rangului său de coordonator. Amărâţii de cerberi căraseră în sus şi în jos mobilierul ca nişte culi.

Partea sinistră fu mai greu de descris, cu toate că existară câţiva care încercară. Connie spuse că Sam era *frigid,* un epitet destul de tulburător. Guillam îl găsea *înfometat,* pentru mămici era *pişicher,* iar pentru scotocitori era *prea politicos.* Cel mai ciudat lucru, pentru cei care nu cunoşteau situaţia, era autonomia sa. Nu ceru să i se aducă niciun dosar, nu solicită vreo responsabilitate, de-abia dacă folosea telefonul, şi atunci pentru a face pariuri la curse sau pentru a supraveghea modul în care mergea clubul său. Dar zâmbetul îl însoţea pretutindeni. Dactilografele declarau că dormea în acest zâmbet şi cât spăla de mână la sfârşit de săptămână. Întrevederile sale cu Smiley avură loc în spatele uşilor închise, iar rezultatul fu comunicat echipei, puţin câte puţin.

Da, fata sosise la Vientiane cu un cuplu de hippie care trecuseră de linia de la Katmandou. Da, când o lăsase baltă, îi ceruse lui Mackelvore să-i găsească de lucru. Da.

Mackelvore i-o pasase lui Sam, gândind că nu putea fi explorată decât pentru fizicul ei: toate acestea citind printre rânduri, cam cum le descrisese ea în scrisoarea către tatăl ei. La vremea aceea, Sam avea două sau trei mici afaceri cu droguri care lâncezeau în dosarul lui şi, mulţumită lui Haydon, fuseseră potolite, aşa că se gândise că ar fi bine să o lipească de piloţi şi să vadă ce iese. Nu comunicase nimic Londrei, deoarece, în acel moment, Londra stopa orice. Continuase cu ea aşa, mulţumindu-se să o pună la încercare şi plătind-o din fondurile lui de gestiune. Rezultatul fusese Ricardo. O lăsase să urmărească o pistă veche, care ducea la traficul de lingouri către Hong Kong, dar toate acestea înainte de a-şi da seama că ea era o adevărată catastrofa. Fusese o reală uşurare pentru Sam, spuse el, când Ricardo îl scăpase de ea şi îi găsise o slujbă la Indocharter.

— Şi ce mai ştie altceva? întrebă Guillam indignat. Nu a spus mare lucru, nu-i aşa, într-atât încât să dea peste cap întreaga ierarhie a lucrurilor şi să ne aiurească tot programul de şedinţe.

— O cunoaşte, spuse Smiley răbdător, şi reluă studierea dosarului lui Jerry Westerby, care devenise mai nou principala sa lectură. Nu ne ridicăm nici noi mai presus de un mic şantaj din când în când, adăugă el cu o toleranţă înnebunitoare, aşa că este absolut rezonabil că trebuie şi noi să ne supunem câteodată.

La care Connie, cu o grosolănie neobişnuită, surprinse pe toată lumea citând – se pare – o frază a preşedintelui Johnson cu privire la J. Edgar Hoover:

— George preferă sä-l aibă pe Sam Collins în cort şi să se pişe afară, decât să-l aibă în afara cortului şi să se pişe înăuntru, declară ea, râzând ca o şcolăriţă de propria insolenţă.

Dar mai presus de orice, doar la mijlocul lui ianuarie, în

cursul veşnicelor sale incursiuni în detaliile trecutului lui Ko, Doc di Salis dezvălui uluitoarea sa descoperire: un anume domn Hibbert mai trăia încă, misionar baptist trimis în China şi pe care Ko îl menţionase printre persoanele care pot da referinţe despre el, atunci când făcuse cerere să studieze Dreptul la Londra.

Totul era mult mai la vedere, deci, decât memoria contemporanilor vrea să recunoască; iar tensiunea lui Jerry era în consecinţă cu atât mai mare.

— Există posibilitatea unei înnobilări, spuse Connie Sachs. Au menţionat-o la telefon.

Fusese o scenă foarte sobră. Connie se tunsese. Purta o pălărie cafeniu-închis, un costum cafeniu-închis şi avea o poşetă cafeniu-închis în care să intre microfonul emiţătorului. Afară, pe mica alee, într-un taxi albastru, cu motorul şi cu sistemul de încălzire în funcţiune, Toby Esterhase, ungurul, as al filajului, cu o şapcă pe cap, se prefăcea că moţăie în timp ce recepţiona şi înregistra conversaţia la aparatele aflate sub banchetă. Formele extravagante ale lui Connie căpătaseră un aer de strictă disciplină. Avea la îndemână un carnet cu antetul Palatului, iar între degetele ei artritice ţinea un pix tot cu însemnele Palatului. În ceea ce-l priveşte pe rezervatul di Salis, arta fusese cea de a-l moderniza un pic. În ciuda protestelor sale, purta una dintre cămăşile cu dungi ale lui Guillam, cu o cravată închisă asortată. Rezultatul, oarecum surprinzător, era foarte convingător.

— Este *extrem* de confidenţial, îi spuse Connie domnului Hibbert, vorbind tare şi clar.

Spusese acest lucru şi la telefon.

— Extraordinar, murmură di Salis pentru a confirma spusele ei.

Dădu din braţe până când un cot se instală stângaci pe genunchiul lui osos şi cu o mână încreţită îşi cuprinse

bărbia, pe care începu să şi-o scarpine.

Guvernatorul recomandase acordarea unui titlu nobiliar, spuse ea, iar acum rămânea la latitudinea Consiliului să decidă dacă urma să se transmită sau nu Palatului această recomandare. Şi la cuvântul „Palat” aruncă o privire reţinută către di Salis, care zâmbi pe loc larg, dar cu modestie, ca o celebritate căreia i se ia un interviu de către televiziune. Şuviţele lui de păr cenuşiu erau lipite cu ulei de păr şi arăta (afirma Connie mai târziu) ca şi cum fusese uns ca să fie băgat la cuptor.

— Aşa că veţi înţelege, spuse Connie cu accentele precise ale unui prezentator de televiziune, că pentru a nu pune instituţiile noastre cele mai nobile în dificultate, trebuie făcută o anchetă foarte aprofundată.

— *Palatul,* repetă domnul Hibbert, făcând cu ochiul către di Salis. Mi-a luat răsuflarea. Palatul, auzi, Doris?

Era foarte bătrân. Conform dosarului, avea optzeci şi unu de ani, dar trăsăturile sale ajunseseră la vârsta la care timpul le descreţise din nou. Purta un guler fals de pastor, haină tricotată bej, cu bucăţi de piele la coate, şi un şal pe umeri. În fundal, marea cenuşie îi forma un halou în jurul părului alb.

— *Sir Drake Ko,* spuse el. Iată un lucru la care nu m-aş fi gândit, recunosc. Accentul lui din Nord era atât de pur, încât, ca şi părul său ca neaua, putea să fie de împrumut. *Sir Drake,* repetă el. Mi-a luat răsuflarea. Ei, Doris?

Fiica se afla era împreună cu ei, avea între treizeci şi patruzeci de ani; era blondă şi purta o fustă galbenă; era pudrată, dar fără ruj pe buze. Dădea impresia că din copilărie feţei ei nu i se întâmplase nimic, în afară de o constantă ofilire a speranţelor. Roşea când vorbea, dar vorbea rar. Făcuse prăjiturele, sandviciuri subţiri ca foaia de hârtie şi chec cu anason pus pe un şerveţel. Strecura ceaiul printr-o bucată de muselină cu mărgele ca s-o

îngreuneze. Din tavan atârna un abajur de pergament, tăiat în formă de stea. Lângă perete se afla o pianină cu partitura *Arată-ne Lumina, Doamne* deschisă pe pupitru. Poemul *If,* al lui Kipling, brodat, era agăţat deasupra şemineului în care nu ardea focul, iar draperiile de catifea, de ambele părţi ale bovindoului, erau atât de grele, încât ar fi putut fi folosite să ascundă o parte de viaţă irosită. Cărţi nu existau, nici măcar o Biblie. Era un televizor color mare şi un şir lung de felicitări de Crăciun, agăţate pe o sfoară, ca nişte păsări împuşcate, cu aripile lăsate, înainte de a cădea pe pământ. Nu se găsea nimic care să amintească de coasta chineză, în afară de umbra mării de iarnă. Era o zi întunecată, nici soare, nici ploaie, fără vânt. În grădină cactuşii şi tufele aşteptau posomorâte în frig. Trecătorii se plimbau cu paşi repezi pe promenadă.

Ar dori să ia note, adăugă Connie. În tradiţia Prăvăliei, atunci când sunetul se ia pe furate, trebuie luate note atât din raţiuni de siguranţă, cât şi de acoperire.

— O, notaţi tot ce doriţi, spuse domnul Hibbert încurajator. Nu suntem elefanţi, nu-i aşa, Doris? Atenţie, Doris are, ca şi maică-sa, o memorie extraordinară.

— Uitaţi ce dorim să facem în primul rând – spuse Connie, având grijă totuşi să fie în pas cu bătrânul –, dacă putem; aşa facem cu martorii de calitate, cum îi numim noi; am vrea să stabilim exact de când îl cunoaşteţi pe domnul Ko şi împrejurările în care aţi stabilit relaţii cu dânsul.

Descrieţi accesul la Dolphin, spunea ea într-un limbaj ceva mai diferit.

Vorbind despre alţii, bătrânii vorbesc despre ei înşişi, examinându-şi imaginea în oglinzi dispărute.

— M-am născut cu vocaţia în sânge, spuse domnul Hibbert. Bunicul meu o avea şi el. Tatăl meu o avea, ăă, o parohie *mare,* la Macclesfield. Unchiul meu a murit când

avea doisprezece ani, dar apucase şi el calea călugăriei, nu-i aşa, Doris? La douăzeci de ani, mă aflam într-o şcoală de pregătire a misionarilor. La douăzeci şi patru, m-am îmbarcat către Shanghai, pentru a mă alătura Misiunii Vieţii Mântuitorului. Pe vasul *Empire Queen,* aşa-i spunea. Erau mai mulţi care să ne servească decât pasageri pe vasul acela, după câte îmi amintesc. Of, Doamne!

Intenţiona să petreacă câţiva ani la Shanghai, predând şi învăţând limba, spuse el, iar apoi, cu puţin noroc, să fie transferat la Misiunea din China continentală şi să se instaleze în interior.

— Mi-ar fi plăcut foarte mult. Mi-ar fi plăcut provocarea pe care ar fi reprezentat-o acest lucru. Întotdeauna mi-au plăcut chinezii. Viaţa Mântuitorului nu era elegantă, dar făcea treabă; astăzi acele şcoli *romane* seamănă mai mult cu mănăstirile voastre şi cu tot ceea ce comportă ele, spuse domnul Hibbert.

Di Salis, fostul iezuit, surâse abia perceptibil.

— Acum, ne strângem copiii de pe străzi, spuse el. Shanghaiul era un vechi talmeş-balmeş, credeţi-mă pe cuvânt. Erau de toţi şi de toate. Bande de răufăcători, corupţie, prostituţie gârla, politică, bani, avariţie şi mizerie. Toată specia umană era reprezentată acolo, nu-i aşa, Doris? De fapt, n-ar trebui să-şi reamintească. Ne-am reîntors acolo după război, nu-i aşa, dar în curând ne-au azvârlit din nou afară. Ea nu avea mai mult de unsprezece ani pe atunci, aşa e? După aceea n-au mai fost locuri, cel puţin nu ca Shanghai, aşa că am revenit aici. Dar ne *place,* nu-i aşa, Doris? spuse domnul Hibbert, foarte conştient ca vorbeşte pentru amândoi. Ne place *aerul.* Asta ne place.

— Foarte mult, spuse Doris, şi-şi drese glasul, tuşind în pumnul ei mare.

— Şi ne-am completat efectivele cu ce-am găsit, cam asta era, reluă el. Am avut-o pe bătrâna domnişoară Fong.

Ţi-aduci aminte de Daisy Fong, Doris? Bineînţeles că ţii minte, Daisy, şi clopoţelul ei? De fapt, nu-şi prea reaminteşte, Doamne, cum trece timpul, totuşi. Un adevărat Pied Piper, veselul fluieraş, asta era Daisy, doar că avea clopoţel şi ea nu era bărbat şi îl slujea pe Dumnezeu, chiar dacă mai târziu va cunoaşte pierzania. Cea mai bună convertită pe care am avut-o vreodată, până la venirea japonezilor. Umbla pe străzi, aşa făcea Daisy, sunând clopoţelul până în zori. Câteodată o însoţea bătrânul Charlie Wan, câteodată eu însumi, alegeam docurile sau cartierul barurilor de noapte, în spatele Bundului, parcă. Aleea Sângelui îi spuneam străzii, ţi-aduci aminte, Doris? – dar de fapt nu trebuie să-şi aducă aminte –, iar bătrâna Daisy suna, suna, suna din clopoţel! izbucni în râs când îşi aduse aminte: o vedea clar în faţă, întrucât mâna lui făcea inconştient mişcările viguroase ale clopoţelului.

Di Salis şi Connie râseră şi ei de politeţe, dar Doris nu făcu decât să se încrunte.

— Rue de Jagge, acesta era locul cel mai rău. În concesiunea franceză, evident, acolo unde se află casele de pierzanie. De fapt, erau peste tot. Shanghai era înţesat cu ele. I se spunea oraşul păcatului. Şi aveau dreptate. Apoi se adunau câţiva puştani şi ea îi întreba: „A pierdut-o vreunul dintre voi pe maică-sa?” şi aşa se recoltau doi-trei. Nu toţi deodată, ici unu, dincolo altul. Unii încercau, ca să zicem aşa, pentru bolul de orez de la cină, apoi erau trimişi acasă cu o scatoalcă. Dar întotdeauna găseam şi *câţiva* adevăraţi, nu-i aşa, Doris, şi încetul cu încetul am pus pe picioare o şcoală, care la sfârşit avea patruzeci şi patru, nu-i aşa? Unii erau interni, nu toţi. Li se preda Sfânta Scriptură, noţiunile elementare de citire, de scriere şi de aritmetică, puţină geografie şi istorie. Cam atât puteam face.

Stăpânindu-şi nerăbdarea, di Salis îşi fixă privirea către marea cenuşie şi n-o mai desprinse de acolo. Dar Connie afişase pe figura ei un zâmbet imuabil de admiraţie, nescăpând din ochi faţa bătrânului.

— Aşa i-a găsit Daisy pe cei doi Ko, continuă el, nedând atenţie caracterului haotic al relatării sale. În docuri, nu-i aşa, Doris, căutându-şi mama. Sosiseră de la Swatow, amândoi. Când asta? 1936, presupun. Tânărul Drake avea zece sau unsprezece ani, iar fratele său Nelson avea opt şi erau slabi amândoi ca un fir de aţă; nu mâncaseră ca lumea de câteva săptămâni. Au devenit peste noapte „creştini de orez”, pe cuvânt. Atenţie, nu aveau la vremea aceea nume englezeşti, bineînţeles. Erau oameni ai joncilor, Chiu Chow. N-am descoperit mai nimic în legătură cu mama lor, nu-i aşa, Doris? „Omorâtă cu armele”, spuneau ei. „Omorâtă cu armele”. Puteau fi arme japoneze, puteau fi ale Kuomintangului. N-am dat niciodată de capăt acestei poveşti şi, în fond, ce ne interesa? Mântuitorul o avea alături de El şi asta era. Mai bine să ne oprim să mai punem întrebări şi să ne vedem de treabă. Micuţul Nelson era rănit la braţ. Absolut revoltător. Un os rupt, care îi ieşea prin mânecă, presupun că tot armele o făcuseră. Drake îl ţinea pe Nelson de mâna sănătoasă şi nu i-ar fi dat drumul la început pentru nimic în lume, nici ca să-l lase să mănânce. Obişnuiam să spunem că aveau între ei o mână bună, ţi-aminteşti, Doris? Drake se aşeza la masă agăţat de el, înfundându-i în gură cât orez se putea. Am chemat doctorul: nici el n-a reuşit să-i despartă. A trebuit să ne obişnuim. Tu vei fi Drake, i-am spus. Şi tu vei fi Nelson, pentru că amândoi sunteţi navigatori buni, nu-i aşa? A fost ideea mamei tale, nu-i aşa, Doris? Şi-a dorit întotdeauna băieţi.

Doris îşi privi tatăl, se pregăti să spună ceva, apoi se răzgândi.

— Îi mângâiau părul, spuse bătrânul cu o undă de mister în glas. Să-i mângâie părul mamei tale şi să sune clopoţelul lui Daisy, asta le plăcea. Nu văzuseră păr blond până atunci. Ce zici, Doris, dacă ne-ai mai pune nişte *saw?* Al meu s-a răcit şi sunt sigur că şi al lor. „Saw” înseamnă ceai in shanghaieză, explică el. La Canton i se spune „cha”. Am mai păstrat unele dintre cuvintele vechi, nu ştiu de ce.

Cu un sâsâit exasperat, Doris se repezi afară din cameră, iar Connie profită de ocazie să vorbească:

— Ştiţi, domnule Hibbert, nu avem până acum nicio menţiune că ar exista vreun *frate,* spuse ea cu o urmă de reproş în glas. Era mai mic, spuneţi. Cu doi ani mai tânăr? Cu trei?

— Nici urmă de Nelson? spuse bătrânul uimit. Cum se poate, îl adora! Nelson era viaţa lui Drake. Ar fi făcut orice pentru el. Nici urmă de *Nelson,* auzi tu, Doris?

Doris era însă la bucătărie să aducă *saw.*

Consultându-şi notele, Connie zâmbi aspru.

— Mi-e teamă că vina este a noastră, domnule Hibbert, văd aici că oamenii de la guvern au lăsat loc liber în dreptul menţiunii *fraţi şi surori.* Vor fi două sau trei persoane la Hong Kong cărora le va crăpa obrazul de ruşine, în curând, vă pot asigura. Nu vă amintiţi, din întâmplare, data de naştere a lui Nelson? Ca să câştigăm timp.

— Dumnezeule, nu! Daisy Fong şi-ar aminti, desigur, dar s-a dus de mult. Le-a pus la toţi date de naştere, Daisy, chiar când ei habar n-aveau.

Di Salis se trase de lobul urechii, lăsând capul în jos.

— Sau prenumele lor chinezeşti? întrebă el cu glas ascuţit. Ar putea fi de folos, dacă se verifică.

Domnul Hibbert negă din cap.

— Nici urma de Nelson! Mântuie-mă, Doamne! Nu ţi-l

poţi închipui pe Drake fără micuţul Nelson alături de el. Umblau împreună ca pâinea şi brânza, obişnuiam să spunem. Fiind orfani, era firesc.

Din hol se auzi telefonul sunând şi, spre uimirea intimă atât a lui Connie, cât şi a lui di Salis, se auzi din bucătărie un „Of, drace!" clar spus de Doris înainte de a se repezi să răspundă. Auziră toţi frânturi ale unei convorbiri furioase pe fondul din ce în ce mai puternic al şuierăturilor ceainicului.

— Da, şi *de ce* nu? Păi dacă sunt nenorocitele alea de frâne, *de ce* zici că e ambreiajul? Nu, *nu vrem* o maşină nouă. O vrem reparată pe asta veche, pentru numele lui Dumnezeu! Cu un „Iisuse" lung, închise telefonul şi se reîntoarse în bucătărie la ceainicul care făcea ca toţi dracii.

— Prenumele chinezeşti ale lui Nelson, îi şopti Connie amabilă, cu zâmbetul pe buze, dar bătrânul clătină din cap.

— Ar fi trebuit să o întrebi pe bătrâna Daisy, spuse el. Şi iată că ea este de mult în rai, fie binecuvântată.

Di Salis părea să conteste pretenţia bătrânului că nu ştie, dar Connie îi făcu semn din priviri să tacă. „Lasă-l în voia lui, îi ceru ea. Dacă-l forţăm, pierdem întreaga partidă".

Scaunul bătrânului se rotea. Fără să-şi dea seama, se întorsese în sensul acelor de ceasornic şi astfel se adresa acum mării.

— Erau ca apa şi focul, spuse domnul Hibbert. N-am văzut în viaţa mea doi fraţi atât de diferiţi, dar nici atât de credincioşi, asta-i adevărat.

— Diferiţi, în ce sens? întrebă Connie, îmbiindu-l să vorbească.

— Micuţul Nelson, vedeţi, se temea de gândaci. Asta în primul rând. Nu aveam, bineînţeles, instalaţiile sanitare

moderne care le aveţi voi. Trebuia să-i trimitem la baracă şi, Doamne, gândacii ăia colcăiau pe-acolo peste tot ca nişte gloanţe! Nelson nu voia nici mort să se apropie. Braţul i se vindeca binişor, mânca de parcă era spart, dar băiatul era în stare să se abţină să-şi facă nevoile zile întregi, doar să nu se ducă în baracă. Maică-ta îi promisese şi luna de pe cer, numai să se ducă. Daisy Fong l-a ameninţat cu un băţ; îi văd şi acum ochii, te privea câteodată strângând singurul pumn bun pe care-l avea de credeai că te transformă în stană de piatră; Nelson se născuse cu suflet de rebel. Apoi, într-o zi, ne-am uitat pe fereastră şi ei erau acolo: Drake cu braţul în jurul umerilor micuţului Nelson, conducându-l pe potecă, pentru a-i ţine tovărăşie până îşi făcea nevoile. Aţi observat că umblă altfel, copiii joncilor? întrebă el însufleţit, ca şi cum îi vedea în momentul acela. Crăcănaţi din cauza crampelor.

Uşa se deschise brusc şi Doris intră cu ceai proaspăt; aşeză tava pe masă cu zgomot.

— Acelaşi lucru cu cântatul, spuse el, şi tăcu din nou, privind marea.

— Cântau *imnuri?* întrebă Connie, luminându-se şi trăgând cu ochiul la pianul lustruit, cu sfeşnicele goale.

— Drake ar fi cântat orice, atâta vreme cât la pian era maică-ta. Colinde. *Iată dealul înverzit,* Drake şi-ar fi dat şi sufletul pentru maică-ta. Dar pe tânărul Nelson nu l-am auzit cântând măcar o notă.

— L-ai auzit destul mai târziu, îi reaminti Doris cu arţag, dar el se făcu că nu o aude.

— Puteai să-i iei micul dejun, să-i iei farfuria din faţă la masa de prânz, dar nu şi-ar fi spus în ruptul capului rugăciunea. Se certase rău cu Dumnezeu de la bun început. Hibbert izbucni într-un râs venit dintr-o prospeţime neaşteptată. A, ăştia sunt adevăraţii credincioşi, am zis întotdeauna. Ceilalţi nu sunt decât

politicoşi. Nu există o adevărată convertire fără ceartă.

— Fir-ar al naibii de atelier, bombăni Doris, care continua să fie furioasă după telefonul primit, în timp ce ciopârţea checul.

— Ascultaţi! Cu şoferul vostru e în regulă? strigă domnul Hibbert. Să-i ducă Doris nişte chec? Cred că a îngheţat bocnă acolo afară! Aduceţi-l înăuntru, hai! Dar înainte ca vreunul dintre ei să răspundă, domnul Hibbert începu să vorbească despre războiul său. Nu războiul lui Drake, nici al lui Nelson, ci al său, însăilând frânturi dezlânate din memoria sa vizuală. Este caraghios că erau destul de mulţi care credeau că japonezii erau exact ce le trebuia. Să înveţe parvenirii ăia de chinezi naţionalişti când să se oprească. Ca să nu mai vorbim de comunişti, desigur. O, a trebuit să treacă o vreme bunicică până ce talentul să se încline în partea cealaltă, ascultaţi-mă pe mine! Chiar după începerea bombardamentelor. Prăvăliile europene s-au închis, cei din Taipan şi-au evacuat familiile, iar Country Club a fost transformat în spital. Dar mai erau unii care spuneau „fiţi fără griji” Apoi, într-o zi, *bang,* ne-au închis, nu-i aşa, Doris? Şi în plus, au omorât-o pe maică-ta. Ea nu era rezistentă, nu-i aşa, mai ales după ce-o lovise tuberculoza? Cu toate acestea, aceşti fraţi Ko erau mai bine înzestraţi decât majoritatea.

— Aa! *De ce?* se interesă Connie, numai ochi şi urechi.

— Ştiau că Mântuitorul îi îndrumă şi îi mângâie, nu-i aşa?

— Desigur, spuse Connie.

— Fireşte, o îngână di Salis, încrucişându-şi degetele şi flexându-le când într-o parte, când în alta*. Într-adevăr* aşa erau, repetă el mieros.

După venirea japonezilor, misiunea se închisese şi Daisy Fong, cu clopoţelul ei cu tot, îi alăturase şirurilor de refugiaţi, care, cu căruţa, autobuzul sau trenul, dar cel mai adesea pe jos, luaseră drumul către Shangjao şi în cele din

urmă Chungking, unde naţionaliştii lui Chiang îşi instalaseră capitala provizorie.

— Nu poate continua prea mult timp, îi şopti Doris discret la un moment dat lui Connie. Se ramoleşte.

— Ba pot, dragă, o corectă domnul Hibbert cu un zâmbet tandru. Mi-am avut partea mea de viaţă. Pot face ce-mi place.

*

Băură ceai şi vorbiră despre grădină, care fusese o problemă din momentul în care se instalaseră aici.

— Ni se spune, luaţi-le pe cele cu frunze argintii, suportă sarea. Nu ştiu, aşa-i, Doris? Nu par să prindă, nu-i aşa?

Odată cu moartea soţiei sale, explică vag domnul Hibbert, şi viaţa lui luase sfârşit: număra zilele în aşteptarea reîntâlnirii cu ea. Trăise un timp în nordul Angliei. După aceea lucrase puţin la Londra, propovăduind Sfânta Scriptură.

— După aceea am venit în Sud, nu-i aşa, Doris? Nu ştiu de ce.

— Pentru aer, spuse ea.

— Va avea loc o recepţie la Palat, aşa e? întrebă domnul Hibbert. Presupun că Drake ar putea să ne înscrie pe lista de invitaţi. Gândeşte-te, Doris. Îţi va plăcea. Garden-party la Buckingham. Pălării.

— Dar v-aţi reîntors totuşi la Shanghai, îi reaminti Connie, răsfoindu-şi notele pentru a-i împrospăta memoria. Japonezii fuseseră înfrânţi, Shanghai s-a redeschis şi v-aţi întors. Fără soţia dumneavoastră, desigur, dar v-aţi întors, totuşi.

— O, da, ne-am dus.

— Deci i-aţi revăzut pe fraţii Ko. V-aţi întâlnit şi aţi avut ce să vă povestiţi, sunt sigură. Aşa s-a întâmplat, domnule Hibbert?

Pentru o clipă păru că el nu înţelesese întrebarea, dar,

deodată, după o oarecare întârziere, se puse pe râs.

— Fir-ar să fie, şi erau bărbăţei în toată regula. Dezgheţaţi bine de tot! *Şi* umblau după fete, pot spune asta în faţa ta, Doris. Pretind în continuare că Drake s-ar fi însurat cu tine, dragă, dacă i-ai fi dat cea mai mică speranţă.

— Hai să fim serioşi, tată, murmură Doris uitându-se mânioasă spre podea.

— Iar Nelson, o, Dumnezeule, el era instigatorul! îşi bău ceaiul cu linguriţa, cu grijă, parcă hrănea o pasăre. „Unde doamna?" Asta a fost prima întrebare a lui Drake. O voia pe maică-ta. Unde doamna? Uitase toată engleza, ca şi Nelson, de altfel. A trebuit să le dau lecţii mai târziu. Aşa că i-am spus. Văzuse destulă moarte până atunci, mai mult ca sigur. Nu că n-ar fi crezut. „Doamna... moartă", am spus. Nimic de adăugat. Este moartă, Drake, şi este la Dumnezeu. Nu1 văzusem frângân până atunci, dar nici după aceea, însă a plâns şi l-am iubit pentru acest lucru. Pierd două mame, mi-a spus. Mama mea moartă, acum doamna moartă. Ne-am rugat pentru ea. Ce puteam face altceva? Micuţul Nelson, el n-a plâns, nici nu s-a rugat. El nu. El nu fusese atât de ataşat de ea ca Drake. Nimic personal. Era o duşmancă. Noi toţi eram duşmani.

— *Noi,* adică cine, domnule Hibbert? întrebă di Salis linguşitor.

— Europenii, capitaliştii, misionarii: noi toţi propagandiştii care eram acolo pentru sufletele lor, mâna lor de lucru sau arginţii lor. Toţi, repetă domnul Hibbert, fără nici cea mai mică urmă de ranchiună. Aşa ne vedea el. Şi avea într-un fel dreptate.

Conversaţia lâncezi oarecum jenant, până când Connie o reluă cu precauţie.

— Deci oricum, aţi redeschis misiunea şi aţi rămas până la luarea puterii de către comunişti în 1949, presupun, şi,

în acei patru ani, cel puţin, aţi putut să vegheaţi părinteşte asupra lui Drake şi Nelson. Aşa a fost, domnule Hibbert? întrebă ea, cu pixul gata să scrie.

— Da, am pus din nou felinarul deasupra uşii, da. În 1945, jubilam, ca toţi ceilalţi. Luptele luaseră sfârşit, japonezii erau înfrânţi, refugiaţii se puteau întoarce acasă. Lumea se îmbrăţişa pe stradă, ştiţi, cum se obişnuieşte. Aveam bani, despăgubiri cred, o subvenţie. Daisy Fong s-a reîntors, dar nu pentru mult timp. Un an sau doi a ţinut, dar nu cu adevărat, nici chiar atunci. Ne aflam acolo atâta timp cât Chiang Kai-shek putea guverna – dar n-a fost niciodată dotat pentru aşa ceva, nu-i aşa? în 1947, aveam comunismul pe străzi, iar în 1949, se instalase definitiv. Tratatul internaţional, bineînţeles, fusese uitat de mult, concesiunile dispăruseră, iar asta nu era un lucru rău. Restul s-a petrecut încet. Erau cei legaţi la ochi, ca de obicei, care spuneau că vechiul Shanghai va dura veşnic, aşa cum s-a zis pe vremea japonezilor. Shanghaiul îi corupsese pe manciurieni, spuneau ei; pe seniorii războiului, Kuomintangul, pe japonezi, pe englezi. Acum avea să-i corupă pe comunişti. N-au avut dreptate, bineînţeles. Eu şi Doris – noi nu credeam în corupţie, nu-i aşa, nu ca o soluţie pentru problemele Chinei, şi nici mama ta. Aşa că ne-am întors acasă.

— Iar fraţii Ko? îi reaminti Connie, în timp ce Doris scoase cu zgomot, dintr-o pungă de hârtie maronie, o împletitură la care lucra.

Bătrânul ezită, de data asta nu era senilitatea, poate, care îi încetinea relatarea, ci îndoiala.

— A, reluă el după o tăcere stânjenitoare. Da, ăştia doi au avut tot felul de aventuri extraordinare, vă spun *eu.*

— *Aventuri,* repetă Doris furioasă, păcănindu-şi andrelele. Mai curând scandaluri.

Lumina se încăpăţâna să rămână deasupra mării, dar în

încăpere se reducea, iar soba cu gaz icnea ca un motor îndepărtat.

În mai multe rânduri, fugind din Shanghai, Drake şi Nelson fuseseră despărţiţi, explică bătrânul. Când nu se puteau regăsi, se perpeleau până se întâlneau din nou. Nelson, cel mic, ajunsese până la Chungking fară o zgârietură, supravieţuind foametei, epuizării şi îngrozitoarelor bombardamente aeriene, care uciseseră mii de civili. Drake însă, fiind mai mare, fusese recrutat în armata lui Chiang, cu toate că Chiang nu făcea altceva decât să fugă, sperând că japonezii şi comuniştii se vor omorî între ei.

Drake umblase de colo-colo, încercând să găsească frontul, îngrijorat de moarte în privinţa lui Nelson. Şi, desigur, Nelson tăia frunza la câini la Chungking, nu-i aşa, buchisind cărţile lui de ideologie.

— Aveau şi *New China Daily,* acolo, mi-a spus el, după aceea, *şi* era publicat cu acordul lui Chiang. Închipuiţi-vă! mai erau acolo unii care gândeau ca el şi se întâlneau la Chungking ca să reconstruiască lumea după încheierea războiului şi, într-o zi, mulţumesc lui Dumnezeu, a luat sfârşit.

În 1945, spuse simplu domnul Hibbert, despărţirii lor i se pusese capăt printr-un miracol. O şansă la câteva mii, la câteva milioane. Drumul acela plin de cortegii de camioane, căruţe, trupe, tunuri, toate scurgându-se către mare şi, printre ele, Drake, care fugea în sus şi-n jos ca un nebun, urlând: „Mi-aţi văzut fratele?”

Dramatismul acestui episod trezi predicatorul din el, aşa că glasul său deveni mai amplu:

— Şi un individ micuţ, murdar puse braţul pe cotul lui Drake: „Hei, Ko, ca şi cum i-ar fi cerut un chibrit. Fratele tău e cu vreo două camioane mai încolo, împuindu-le capul unor comunişti hakka”. Într-o clipă, se aflau unul în braţele

celuilalt, iar Drake nu l-a mai scăpat pe Nelson din ochi până la reîntoarcerea la Shanghai şi nici *acolo!*

— Au venit deci să vă vadă, sugeră Connie fără grabă.

— La întoarcerea la Shanghai, Drake n-avea în minte decât un singur lucru. Fratele Nelson să capete o educaţie serioasă. Nimic altceva pe lume nu-l mai interesa pe Drake în afară de învăţătura lui Nelson. *Nimic.* Nelson trebuia să meargă la şcoală. Mâna bătrânului căzu cu zgomot pe braţul fotoliului. Cel puţin *unul* din cei doi fraţi trebuia să aibă o diplomă. O, era încăpăţânat, Drake ăsta! *Şi* a reuşit, continuă bătrânul. Drake a aranjat tot. Nu-i de mirare: învăţase să tragă sforile. Drake avea nouăsprezece ani, cam aşa ceva, când s-a întors din război. Nelson mergea pe şaptesprezece şi muncea ziua şi noaptea, studiind, bineînţeles. Acelaşi lucru îl făcea Drake, dar muncind cu braţele.

— Era o canalie, murmură Doris. Făcea parte dintr-o bandă şi fura. Când nu mă pipăia pe mine.

Că domnul Hibbert auzise sau că răspunse doar unei obiecţii pe care ea o formula adeseori, nu era prea clar:

— Hai, Doris, trebuie să vezi acele societăţi secrete, Triadele, dintr-o perspectivă mai largă, o corectă el. Shanghaiul era un oraş-stat. Era condus de o mână de prinţi ai comerţului, baroni ai hoţilor şi chiar mai rău. Nu existau sindicate, nu existau legi, nu existau forţe de ordine, viaţa era ieftină şi dură şi mă îndoiesc că acum la Hong Kong ar fi altfel, dacă zgârii puţin la suprafaţă. Câţiva dintre acei pretinşi gentlemeni englezi puteau să facă în aşa fel încât, prin comparaţie, proprietarii de fabrici textile din Lancashire să fie un strălucit exemplu de milostivenie creştină.

După această blândă dojana, bătrânul se întoarse la Connie şi la relatarea lui. Pentru el Connie era un personaj familiar – tipul doamnei adevărate din strană: solidă,

atentă, cu pălărie, ascultând cu bunăvoinţă fiecare cuvânt al lui.

— Cei doi fraţi veneau la ceai, la ora cinci. Aveam totul pregătit, de mâncare pe masă, limonada care le plăcea. Îi spuneau sifon. Drake venea de la docuri, Nelson de la cărţile sale, şi mâncau aproape fără să scoată o vorbă, apoi se întorceau la lucru, nu-i aşa, Doris? Dezgropaseră nu ştiu ce erou legendar, eruditul Che Yin. Che Yin era atât de sărac, încât a fost nevoit să înveţe singur să scrie şi să citească la lumina licuricilor. Continuau să povestească cum va deveni Nelson emulul său. Hai, Che Yin, îi spuneam eu, mai ia o bucată de prăjitură ca să te mai întăreşti. Râdeau puţin şi apoi plecau. La revedere, Che Yin, drum bun. Din când în când, dacă nu avea gura prea plină, se pornea împotriva mea pe chestii de politică. Mamă, Doamne, avea nişte idei! Nimic din ceea ce l-am fi putut învăţa *noi,* vă spun eu, nu ştiam destul. Banii erau cauza tuturor relelor, *asta* nu o voi nega niciodată! Am propovăduit-o eu însumi ani de-a rândul! Dragostea frăţească, camaraderia, religia erau opiul maselor, ei bine, cu asta nu puteam fi de acord, dar clericalismul, aiurelile bisericii sacerdotale, papistăşia, idolatria – despre acestea nu greşea prea mult, după câte vedeam eu. Avea şi câteva cuvinte, nu prea amabile, împotriva noastră, a englezilor, nu că nu le-am fi meritat, îndrăznesc să spun.

— Asta nu-l oprea să-ţi înfulece mâncarea, nu-i aşa? spuse Doris din nou cu voce joasă. *Sau* să renunţe la educaţia lui religioasă. Nici să facă praf misiunea.

Bătrânul însă se mulţumi să zâmbească răbdător.

— Doris, iubita mea copilă, ţi-am spus-o şi îţi repet. Domnul ni se arată sub nenumărate chipuri. Atâta vreme cât oamenii buni sunt pregătiţi să caute adevărul, dreptatea şi dragostea frăţească, Domnul nu trebuie lăsat să aştepte prea mult în spatele porţii.

Roşind, Doris se cufundă din nou în împletitura ei.

— Are dreptate, desigur. Nelson a făcut praf misiunea. A renunţat şi la religia sa. Un nor de amărăciune îi ameninţă faţa pentru o clipă, până când râsul triumfa. Ei, drăcie, dar l-a făcut Drake să plătească cu vârf şi îndesat! I-a tras o săpuneală pe cinste! Doamne, Doamne! Politica, i-a spus Drake. Nu poţi s-o mănânci, nu poţi s-o vinzi şi, să mă scuze Doris, nu te poţi culca cu ea! Tot ce poţi face cu politica este să distrugi temple şi să omori oameni nevinovaţi! Nu l-am văzut niciodată atât de furios. *Şi* i-a tras lui Nelson o bătaie s-o ţină minte! Drake a învăţat câte ceva în docuri, credeţi-mă!

— *Trebuie,* sâsâi di Salis, ca un şarpe pe-ntuneric. Trebuie să ne spuneţi *tot.* E datoria dumneavoastră.

— O procesiune studenţească, reluă firul povestirii domnul Hibbert. La lumina torţelor, după ora stingerii, un grup de comunişti a ieşit pe stràzi să facă tărăboi. Pe la începutul lui 1949, cred că era primăvara, începuse să se încălzească. Spre deosebire de divagaţiile sale de la început, stilul narativ al domnului Hibbert devenise pe neaşteptate concis. Stăteam la gura focului, nu-i aşa, Doris? Doris trebuie să fi avut vreo paisprezece, cincisprezece ani. Ne plăcea să facem focul, chiar când nu era nevoie, ne aducea aminte de acasă, de Macclesfield. Stând aşa, auzim gălăgia şi lozincile de afară. Talgere, fluiere, gonguri, clopote, tobe, un zgomot înfiorător. Avusesem o presimţire că aşa ceva s-ar putea întâmpla. Micuţul Nelson nu înceta să mă pună în gardă în timpul lecţiilor lui de engleză. „Plecaţi acasă”, domnule Hibbert. Sunteţi un om bun, spunea el, fie binecuvântat. Sunteţi un om bun, dar când ecluzele vor cădea, apa îi va acoperi deopotrivă şi pe buni, şi pe răi. Ştia să întoarcă frazele, Nelson, când voia. Ţinea de credinţa lui. Nu era nimic inventat. Era ceva *simţit.* Daisy, am spus eu – adică Daisy

Fong, care era aşezată alături de noi, când s-a sunat la intrare –, tu şi Doris mergeţi în grădina din spate, cred că vom avea oaspeţi. Nici n-am zis bine şi – *trosc* – cineva a aruncat o piatră prin fereastră. Am auzit voci, desigur, urlând, şi l-am recunoscut bineînţeles după glas pe micuţul Nelson. Vorbea atât dialectul Chiu Chow, cât şi pe cel shanghaiez, fireşte, dar cu băieţii vorbea desigur shanghaieza. „Jos câinii vagabonzi imperialişti! urla el. Jos cu hienele religia!” O, ce lozinci mai puteau să inventeze! Sună bine în chineză, dar în engleză sunt o aiureală. Apoi uşa cedă şi intrară.

— Au zdrobit crucea, spuse Doris, făcând o pauză ca să arunce o privire feroce către modelul pe care-l lucra.

De data aceasta fu Hibbert, nu fiica sa, cel care îi uimi pe cei de faţă prin realismul său.

— Au zdrobit mult mai mult decât atât, Doris! reluă domnul Hibbert bine dispus. Au făcut praf tot ce le-a ieşit în cale. Stranele, altarul, pianul, scaunele, lămpile, cărţile de rugăciuni, Bibliile. Şi-au făcut de cap, v-o spun *eu.* Nişte ticăloşi mici, asta au fost. Daţi-i înainte, le-am spus. Serviţi-vă. Ceea ce a făcut omul va pieri, dar nu distrugeţi cuvântul Domnului, chiar dacă faceţi praf şi pulbere această casă. Nelson, sărăcuţul, nu voia să se uite la mine. Îmi venea să plâng de mila lui. Când am plecat, m-am uitat împrejur şi am văzut-o pe bătrâna Daisy Fong stând în prag şi pe Doris în spatele ei. Urmărise totul, da, asta făcuse Daisy. Şi îi făcuse plăcere. Se putea vedea în privirea ei. În adâncul sufletului, era una de-a lor. Fericită. „Daisy, i-am spus. Fă-ţi bagajele şi pleacă. În viaţa aceasta eşti liberă, draga mea, să te dai sau să te păstrezi cum îţi place. Dar nu te da cu împrumut, niciodată. E mai rău decât dacă ai fi spion”.

În timp ce Connie aproba cu încântare, di Salis lăsă să-i scape un icnet ascuţit de parcă l-ar fi jignit cineva. Dar

bătrânul se amuza cu adevărat.

— Apoi, ne-am aşezat, eu şi Doris, şi am plâns puţin împreună, nu mi-e ruşine să recunosc, nu-i aşa, Doris? Nu mi-a fost ruşine de lacrimi niciodată. Ne era teribil de dor de mama ta. Am îngenuncheat şi ne-am rugat. Apoi am început să facem ordine. Nu ştiam de unde să începem. Iată că apare Drake! Dădea din cap ca şi cum nu-i venea să-şi creadă ochilor. „Bună seara, domnule Hibbert”, a spus el, cu vocea lui gravă, la care se adăuga accentul meu din Nord, ceea ce ne-a făcut întotdeauna să râdem. În spatele lui, micuţul Nelson, cu o mătură şi cu un făraş în mână. Mai avea încă braţul sucit, cred că tot aşa îl are şi astăzi, zdrobit de bombe când era mic, dar nu-l oprea să măture, fiţi siguri. Atunci s-a luat Drake de el, o, Doamne, înjurându-l ca un marinar! Nu l-am auzit niciodată aşa. E adevărat că *era* cam marinar, dacă mă pot exprima aşa, nu? zâmbi senin către fiica sa. Noroc că vorbea dialectul Chiu Chow, aşa-i, Doris? Eu însumi nu-l înţeleg decât pe jumătate, dar, *drace!* înjura de mamă, de tată, ca nu ştiu ce.

Făcu o pauză şi închise ochii o clipă, fie ca să se roage, fie de oboseală.

— N-a fost vina lui Nelson, desigur. Asta ştiam. El era conducătorul grupului. Era o chestiune de prestigiu. Porniseră în marş pe străzi, fără să ştie prea bine încotro se îndreptau, apoi unul dintre ei îl apostrofa: „Băi, băiatu’ de la misiune! Arată-ne cu cine ţii!” Şi aşa făcu. Trebuia. Asta nu l-a oprit pe Drake să-l cotonogească. Au făcut curăţenie, noi ne-am dus la culcare, iar cei doi băieţi au dormit în capelă, pe podea, pentru eventualitatea în care s-ar reîntoarce gloata. Când am coborât dimineaţa, cărţile de imnuri erau făcute teanc, ordonat, cele care scăpaseră cu viaţă, şi tot aşa stăteau Bibliile. Au pus o cruce pe perete, pe care o făcuseră singuri. Au reparat chiar şi

pianul, bineînţeles, fără să-l acordeze.

Răsucindu-se într-o nouă poziţie, di Salis puse o întrebare; ca şi Connie, avea un carnet deschis pe genunchi, dar nu notase nimic în el.

— Care era la vremea aceea *disciplina* lui Nelson? întrebă el pe tonul lui fonfait, indignat, ţinând pixul pregătit, gata să scrie.

Domnul Elibbert se încruntă mirat.

— Păi, Partidul Comunist, bineînţeles.

În timp ce Doris şopti „O, tată” către împletitură, Connie se grăbi să traducă:

— Ce studia Nelson, domnule Hibbert, şi unde?

— A! Ce *disciplină? La genul* acesta de disciplină vă referiţi! Domnul Hibbert îşi reluă stilul mai simplu.

Ştia răspunsul precis. Ce alt subiect de conversaţie aveau el şi Nelson în timpul lecţiilor de limbă engleză – în afară de evanghelia comunistă, întrebă el –, decât ambiţiile lui Nelson? Pasiunea lui Nelson era ingineria. Nelson credea că tehnologia, şi nu Biblia, va fi cea care va scoate China din feudalism.

— Construcţia de nave, drumuri, căi ferate, fabrici: acesta era Nelson. Arhanghelul Gavril cu o rigla de calcul, guler alb şi o diplomă. Aşa se închipuia el.

Domnul Hibbert nu rămăsese la Shanghai suficient de mult timp pentru a-l vedea pe Nelson realizându-şi visul, spuse el, pentru că Nelson nu absolvise până în 1951...

Pixul lui di Salis alerga pe foile carnetului de însemnări.

— Însă Drake, care trăsese mâţa de coadă şi economisise pentru el în aceşti şase ani, spuse domnul Hibbert – trecând peste noile referiri ale lui Doris la Triade –, Drake a rezistat până la sfârşit şi şi-a primit recompensa, la fel ca şi Nelson. A văzut acea bucată de hârtie preţioasă în mâna lui Nelson şi a ştiut că misiunea sa era îndeplinită şi că putea pleca, aşa cum plănuise

întotdeauna.

Di Salis, în excitaţia sa, devenea de-a dreptul avid. Faţa lui urâtă avea noi pete de culoare, iar el se agita disperat pe scaun.

— Şi *după* absolvire... ce-a fost? spuse el insistent. Ce *a făcut?* Ce s-a întâmplat cu el? Continuaţi, *vă rog. Vă rog,* continuaţi.

Amuzat de acest entuziasm, domnul Hibbert zâmbi. Ei bine, potrivit celor spuse de Drake, zise el, Nelson se angajase mai întâi la şantierele navale ca proiectant, întocmind planuri şi proiecte de construcţie şi învăţând ca un nebun tot ce putea de la tehnicienii ruşi, care sosiseră cu grămada după victoria lui Mao. Apoi, în 1953, dacă memoria domnului Hibbert nu-l înşela, Nelson avusese privilegiul să fie ales pentru continuarea studiilor la Universitatea din Leningrad, în Rusia, şi rămăsese acolo o bună bucată de vreme, oricum până la sfârşitul anilor 1950.

— Drake era fericit la culme, dacă-l auzeai!

Domnul Hibbert nu putea să arate mai mândru nici dacă ar fi fost vorba despre propriul fiu.

Di Salis se apleca brusc înainte, îngăduindu-şi chiar, în ciuda privirilor prevenitoare ale lui Connie, să îndrepte pixul în direcţia bătrânului.

— În regulă, *după* Leningrad, ce s-a întâmplat, *atunci?*

— Ei bine, s-a întors, bineînţeles, la Shanghai, spuse domnul Hibbert râzând. A avansat potrivit studiilor şi formaţiei lui: constructor de nave, format de ruşi, tehnolog, administrator! O, îi iubea pe ruşi! în special după Coreea. Aveau maşini, putere, idei, filosofie. Pământul făgăduinţei, asta era Rusia pentru el. Se uita la ei ca la... Dar atât vocea, cât şi elanul parcă-i muriseră. O, Doamne, murmură el şi se opri, nesigur de sine pentru a doua oară de când îl ascultau. Dar aceasta nu putea dura la nesfârşit,

nu-i aşa? Să admiri Rusia: câtă vreme putea rămâne la modă asta în noua ţară a minunilor, în ţara lui Mao? Doris, dragă, dă-mi un şal.

— E pe umerii tăi, spuse Doris.

Fără tact, cu un glas strident, di Salis continua să-l hărţuiască. Nu-i păsa de nimic în afară de răspunsuri: nici măcar de carnetul deschis pe genunchii săi.

— S-a întors, repetă el. Foarte bine. A fost avansat. A fost format în Rusia, era orientat către Rusia. Perfect. *Apoi?*

Domnul Hibbert îl privi lung pe di Salis. Nu era niciun fel de viclenie nici pe faţa lui, nici în priviri. Se uita la el ca un copil deştept, fără să fie împiedicat de prea multe rafinamente. Şi, dintr-odată, deveni evident că domnul Hibbert nu mai avea încredere în di Salis şi că, la drept cuvânt, îl găsea chiar antipatic.

— A murit, tinere domn, spuse Hibbert în cele din urmă şi, rotindu-şi scaunul, admiră peisajul marin.

În încăpere era semiîntuneric, majoritatea luminii venind de la soba cu gaze. Plaja cenuşie era goală. Pe portiţă, stătea cocoţat un singur pescăruş, negru şi imens, proiectat pe ultimele şuviţe ale cerului de seară.

— Spuneaţi că mai avea braţul strâmb, ripostă fără menajamente di Salis. Aţi spus că presupuneţi că e tot strâmb. Vorbeaţi de *ziua de azi!* Am simţit-o în glasul dumneavoastră!

— Ei, cred că am abuzat de timpul domnului Hibbert destul, spuse Connie cu zel şi, aruncându-i o privire aspră lui di Salis, se aplecă să-şi ia poşeta.

Dar di Salis nu se lăsa.

— Nu cred! strigă el cu putere. Cum? Când a murit Nelson? Spuneţi-ne data!

Bătrânul însă îşi strânse şalul în jurul umerilor şi continuă să privească marea.

— Eram la Durham, spuse Doris, cu ochii aţintiţi asupra lucrului, deşi nu mai era suficientă lumină pentru a tricota. Drake a venit să ne vadă şi s-a întâlnit cu noi în maşina sa mare condusă de şofer. Îşi luase omul lui de încredere, unul căruia îi zicea Tiu. Făcuseră escrocherii împreună la Shanghai. Voia să facă pe grozavul. Mi-a adus o brichetă de platină şi o mie de lire sterline bani gheaţă pentru biserica tatii, ne-a arătat medalia Imperiului Britanic în cutia ei, m-a tras într-un colţ şi m-a rugat să vin la Hong Kong şi să devin amanta lui, chiar sub nasul tatălui meu. Ce tupeu! Voia semnătura tatii pe ceva. O garanţie. Spunea că urma să studieze Dreptul la Gray's Inn. La vârsta lui, se spuneţi? Patruzeci şi doi de ani! Vorbe despre studenţii maturi! Bineînţeles că nu era aşa ceva. Totul, ca de obicei, nu erau decât vorbe şi faţadă. Tata i-a spus: „Ce face Nelson?” şi...

— O secundă, vă rog! Di Salis făcu din nou o întrerupere neavenită. Data? *Când* s-au întâmplat toate astea, vă rog? Am nevoie de *date!*

— În 1967. Tata se apropia de pensionare, nu-i aşa, tată?

Bătrânul rămase nemişcat.

— Bine, 1967. Ce lună? Fiţi precisă, vă rog!

Numai că nu spuse „cu precizie, *femeie*” şi o îngrijora serios pe Connie. Dar când ea încercă din nou să-l tempereze, nu îi dădu nicio atenţie.

— Aprilie, spuse Doris, după câteva clipe de gândire. Era după ziua de naştere a tatălui meu. De aceea, adusese o mie de lire pentru biserică. Ştia că tata nu i-ar fi luat pentru el, fiindcă nu-i plăcea modul în care Drake făcea banii.

— Foarte bine. Bine. Bine făcut. Aprilie. Deci Nelson a murit înainte de aprilie 1967. Ce detalii v-a dat Drake cu privire la împrejurări? Vă aduceţi aminte?

— Niciunul. Niciun detaliu. V-am spus. Tata l-a întrebat şi atât a spus: „Mort”, ca şi cum Nelson ar fi fost un câine. Şi după toate astea mai vorbiţi despre dragoste de frate. Tata nu ştia unde să privească. I-a zdrobit inima aproape, iar Drake stătea acolo, nepăsându-i câtuşi de puţin. Nu am frate. Nelson e mort. Iar tata continua să se roage pentru Nelson, nu-i aşa, tată?

De data aceasta vorbi bătrânul. Odată cu asfinţitul, glasul său căpătă o forţă considerabilă.

— M-am rugat pentru Nelson şi încă mă mai rog pentru el, spuse fără înconjur. Când trăia, mă rugam ca într-un fel sau altul să facă lucrarea Domnului pe Pământ. Credeam că avea resursele necesare să înfăptuiască lucruri mari. Drake s-ar fi descurcat oricum. E puternic. Dar lumina de la uşa misiunii Vieţii Mântuitorului n-ar fi ars degeaba, îmi ziceam eu, dacă Nelson reuşea să contribuie la punerea temeliilor unei societăţi drepte în China. Nelson putea să-i spună „comunism” Cum îi cădea lui bine. Dar timp de trei ani, eu şi mama ta i-am dăruit dragostea noastră creştinească şi nu vreau să se spună nici de către tine, Doris, nici de către altcineva, că lumina iubirii de Dumnezeu poate fi stinsă pe vecie. Nu prin politică, nu prin sabie. Trase îndelung aer în piept. Şi acum că e mort, mă rog pentru sufletul său, aşa cum fac pentru mama ta, continuă el, pârând însă, în mod ciudat, mai puţin convins. Dacă asta e papistăşie, puţin îmi pasă.

Connie se ridicase în picioare să plece de-adevăratelea. Ştia limitele, ştia să observe şi era îngrozită de modul în care di Salis se încăpăţâna să insiste. Di Salis însă, odată luând urma, nu mai cunoştea nicio limită.

— Deci a fost moarte *violentă,* nu-i aşa? Politică şi sabie, aţi spus. Ce politică? Drake v-a spus asta? Asasinatele politice erau relativ rare, ştiţi şi dumneavoastră. Cred că ne ascundeţi ceva!

Di Salis se ridicase şi el în picioare, dar se afla lângă domnul Hibbert şi lătra aceste întrebări aplecându-se către capul alb al bătrânului, ca şi cum s-ar fi aflat la Sarratt, în cursul unui interogatoriu.

— Aţi fost atât de amabili, îi spuse Connie lui Doris cu efuziune. Într-adevăr, avem tot ceea ce ne-ar putea fi necesar şi chiar mai mult. Sunt sigură că totul se va petrece foarte bine în privinţa înnobilării, spuse ea, cu un glas greu de sensuri pentru di Salis. Acum plecăm şi vă mulţumim amândurora *extraordinar de mult.*

De data aceasta însă, bătrânul fu cel care îi puse piedici.

— Anul următor, l-a pierdut şi pe celălalt Nelson, Dumnezeu să-l odihnească, băieţelul lui, spuse el. Trebuie să fie un om foarte singur, Drake. A fost scrisoarea aceea pe care ne-a trimis-o, nu-i aşa, Doris? „Rugaţi-vă pentru micuţul meu Nelson, domnule Hibbert”, ne-a scris el. Ceea ce am şi făcut. Dorea să iau avionul şi să mă duc acolo pentru a-i face slujba de înmormântare. N-am putut, nu ştiu de ce. Ca să fiu sincer, nu mi-a plăcut niciodată să se cheltuiască bani cu funeraliile.

Când auzi, di Salis se năpusti literalmente asupra lui şi, în plus, cu o vioiciune de-a dreptul înfricoşătoare. Se aplecă drept peste capul bătrânului şi era atât de agitat, încât prinse cu mânuţa lui înfierbântată o bucată de şal.

— A! A, aşa! Dar v-a rugat vreodată să vă rugaţi pentru Nelson *senior?* Răspundeţi-mi la această întrebare.

— Nu, răspunse simplu bătrânul. Nu, nu m-a rugat.

— De ce nu? Doar dacă nu era mort de-adevăratelea, desigur. În China sunt mai multe modalităţi de a muri, nu-i aşa, şi nu toate sunt fatale*! căzut în dizgraţie*: este aceasta cumva o formulare mai adecvată?

Vorbele lui stridente zburau ca nişte spirite rele prin camera luminată de focul din sobă.

— Trebuie să plece, Doris, spuse bătrânul calm către

mare. Vezi dacă şoferul este bine, vrei tu, draga mea? Sunt sigur că trebuia să-i fi dus şi lui ceva, dar nu face nimic.

Stăteau în picioare în hol, luându-şi rămas-bun. Bătrânul rămăsese în fotoliu, iar Doris închisese uşa dinspre cameră. Uneori cel de-al şaselea simţ al lui Connie era înfricoşător.

— Numele *Liese* nu vă spune nimic, nu-i aşa, domnişoară Hibbert? întrebă ea, încheindu-şi enormul pardesiu din fibre artificiale. Avem o referire la o anumită *Liese* în viaţa domnului Ko.

Faţa nefardată a lui Doris se strâmbă de supărare.

— E prenumele mamei mele, spuse. Era nemţoaică luterană. Porcul a furat şi asta, nu-i aşa?

Cu Toby Esterhase la volan, Connie Sachs şi Doc di Salis se grăbiră să se întoarcă pentru a-i aduce la cunoştinţă lui George veştile lor uluitoare. La început, pe drum, se ciorovăiră în legătură cu lipsa de tact a lui di Salis. Cel mai şocat era Toby Esterhase, iar Connie se temea serios ca nu cumva bătrânul să-i scrie lui Ko. Dar, curând, importanţa descoperirii lor învinse temerile şi sosiră triumfători la porţile cetăţii lor secrete.

La adăpostul pereţilor, acum era ora de glorie a lui di Salis. Convocându-şi din nou familia sa de scotocitori cu feţe galbene, îi expedie în tot felul de anchete, făcându-i să alerge de-a lungul şi de-a latul Londrei, sub cine ştie ce pretext fals, ajungând până la Cambridge. În sinea sa, di Salis era un solitar.

Nu-l cunoştea nimeni, doar Connie poate, şi dacă lui Connie, puţin îi păsa de el, atunci nimeni nu-l iubea. În relaţiile sale umane, era gâlcevitor şi adesea absurd. Nimeni însă nu-i punea la îndoială voinţa sa de vânător.

Purică vechile arhive ale Universităţii de Comunicaţii din Shanghai, în chineză Chiao Tung – care îşi creasese reputaţia

de a fi un bastion activ al studenţilor comunişti după războiul din 1939 – 1945 – şi îşi concentra atenţia asupra Facultăţii de Studii Maritime, care avea în programul său de studii atât administraţia, cât şi construcţia de nave. Întocmi liste cu cadrele de partid, înainte şi după 1949, şi examina în amănunţime puţinele detalii cu privire la cei cărora li se încredinţase conducerea marilor întreprinderi, ce aveau nevoie de asistenţă tehnologică: în special, şantierul naval de la Kiangnan, un mamut industrial din care elementele Kuomintangului trebuiseră să fie epurate în repetate rânduri. Întocmind liste de mai multe mii de nume, le deschise dosare tuturor celor care erau cunoscuţi că îşi continuaseră studiile la Universitatea din Leningrad şi care reapăruseră la şantierul naval în posturi superioare. Cursurile de construcţii navale de la Leningrad ţineau trei ani. După calculele lui di Salis, Nelson se aflase acolo între 1953 şi 1956 şi apoi fusese repartizat oficial la serviciul municipal din Shanghai, însărcinat cu ingineria navală, care îl trimisese la Kiangnan. Acceptând ideea că Nelson avea nu doar prenume chinezeşti, care erau deocamdată necunoscute, dar mai mult ca sigur că-şi alese în plus un nou nume de familie, di Salis îşi preveni colaboratorii că biografia lui Nelson risca să fie scindată în două părţi, fiecare din acestea sub un nume diferit. Trebuia să urmărească atent legătura dintre ele. Obţinu liste ale absolvenţilor şi ale studenţilor înscrişi atât la Chiao Tung, cât şi la Leningrad, şi le compară. Experţii în probleme chineze sunt o frăţie aparte, iar interesele lor transcend protocolul şi diferenţele etnice. Di Salis avea relaţii nu doar la Cambridge şi în toate arhivele orientale, ci şi la Roma, Tokio, München. Le scrise tuturor, ascunzându-şi scopul real sub un noian de alte întrebări. Până şi Verii, cum se va dovedi mai târziu, îi deschiseră tară să vrea dosarele. Procedă şi la alte anchete, chiar mai misterioase. Trimise

scotocitori la baptişti, care să scormonească arhivele referitoare la vechii elevi ai şcolilor misionare, în cazul destul de puţin probabil că numele chinezeşti ale lui Nelson fuseseră, la urma urmelor, notate şi înregistrate. Verifică toate datele disparate referitoare la decesele survenite în rândul funcţionarilor de nivel mediu din Shanghai angajaţi în industria navală.

Aceasta fusese o primă etapă a eforturilor sale. Cea de-a doua începu cu ceea de Connie numea Marea Revoluţie Culturală Sălbatică de la mijlocul anilor 1960, cu numele oficialităţilor din Shanghai care, datorită tendinţelor lor criminale prosovietice, fuseseră oficial epurate, umilite sau trimise la Şcoala 7 mai, pentru a redescoperi virtuţile muncii la ţară. Consultă şi listele celor trimişi în lagăre de reeducare prin muncă, dar fără prea mare succes. Căută printre tiradele moralizatoare ale gărzilor roşii orice fel de referiri la influenţa dăunătoare a educaţiei baptiste asupra cutăruia sau cutăruia dintre oficialii căzuţi în dizgraţie şi se dedase la jocuri complicate cu numele KO. Avea pe undeva în minte că, schimbându-şi numele, Nelson poate că dăduse peste o ideogramă diferită care reţinea ceva din legătura de rudenie cu originalul – fie prin omofonie, fie prin armonie. Dar când încercă să-i explice acest lucru lui Connie, o pierdu de client.

Connie Sachs urmărea o filieră cu totul diferită. Interesul său se concentra asupra activităţii descoperitorilor de talente, cunoscuţi ca fiind formaţi de către Karla şi operând printre studenţii străini de la Universitatea din Leningrad în anii 1950 şi asupra zvonurilor neconfirmate vreodată cum că acel Karla, ca tânăr agent al Kominternului, fusese împrumutat rezistenţei comuniste din Shanghai după război, pentru a o sprijini să-şi refacă aparatul secret.

În miezul tuturor acestor noi săpături, o mică bombă

căzu de la Grosvenor Square. Cerneala rapoartelor elaborate pe baza informaţiilor furnizate de către domnul Hibbert nici nu se uscase, iar cercetătorii ambelor familii mai lucrau încă frenetic, când Peter Guillam intră în biroul lui Smiley cu un mesaj urgent. Acesta din urmă era, ca de obicei, cufundat în lecturile sale, şi atunci când Guillam îşi făcu apariţia, strecură un dosar într-un sertar şi îl închise.

— E de la Veri, spuse Guillam cu blândeţe. Despre Fratele Ricardo, pilotul favorit al dumneavoastră. Vor să se întâlnească cu tine la Anexă cât de curând posibil. Trebuia să dau răspunsul telefonic urgent, ieri.

— Ce vor?

— Să te întâlnească. Formularea exactă: „să aibă o întâlnire cu tine”.

— Chiar aşa? Asta vor, *într-adevăr?* Dumnezeule mare, presupun că este influenţa germană. Sau engleză veche? Să se întâlneas*că cu?* Asta e.

Şi se îndreptă cu paşi greoi spre camera sa de baie pentru a se bărbieri.

Revenind în biroul său, Guillam îl găsi pe Sam Collins aşezat în fotoliul moale, fumând una dintre îngrozitoarele lui ţigări brune şi arborând zâmbetul ăla al său sub formă de potcoavă.

— Ceva nou? întrebă el, foarte degajat.

— Du-te dracului de aici, se răsti Guillam.

Sam, în general, îşi vâra nasul un pic cam mult, peste tot, după părerea lui Guillam, dar în acea zi avea un motiv special de neîncredere în el. Ducându-se la Lacon, la biroul acestuia de la Cabinet pentru a-i supune atenţiei bilanţul lunar al cheltuielilor Prăvăliei, Guillam rămăsese uimit să-l vadă pe Sam ieşind din cabinetul particular al lui Lacon, glumind degajat cu acesta şi cu Saul Enderby de la Foreign Office.

Capitolul 12
Învierea lui Ricardo

Înainte de cădere, întruniri care se doreau cât se poate de neoficiale între partenerii serviciilor de informaţii, legaţi prin relaţii speciale, aveau loc lunar şi erau urmate de ceea ce predecesorului lui Smiley, Alleline, îi plăcea să numească „o vibraţie” Dacă era rândul americanilor să facă pe gazda, atunci Alleline şi cohortele sale, printre care încântătorul Bill Haydon, erau escortaţi până la un bar imens, amenajat la ultimul etaj, cunoscut la Prăvălie sub numele de Planetariu, pentru a fi regalaţi cu Martini şi cu o vedere către West End, pe care altfel nu şi le-ar fi putut permite. Când venea rândul englezilor, se aşeza o masă pe capre în sala de jocuri, peste care se punea o faţă de masă de damasc cârpită, iar delegaţii americani erau invitaţi să aducă un omagiu ultimului bastion al spionajului din ţara cluburilor şi întâmplător locul de origine al propriului lor serviciu, în timp ce sorbeau vin de Xerex sud-african deghizat în carafe de sticlă şlefuită, în speranţa că aceştia nu-şi vor da seama de diferenţă. Pentru discuţii, nu exista nicio ordine de zi şi prin tradiţie nu se luau note. Între prieteni vechi, nu e nevoie de astfel de procedee, cu atât mai mult cu cât microfoanele ascunse nu se chercheleau şi făceau treaba mult mai bună.

De la càdere încoace, acestor practici încântătoare li se pusese capăt pentru un timp. În urma ordinelor emise de cartierul general al lui Martello din Langley, Virginia, „legătura britanică”, aşa cum îi spuneau ei Prăvăliei, fusese inclusă în lista celor ce trebuiau să fie ţinuţi la distanţă, punând-o pe picior de egalitate cu Iugoslavia şi cu Libanul; pentru o perioadă, într-adevăr, cele două servicii treceau pe trotuare separate şi de-abia dacă ridicau ochii să se privească. Erau ca un cuplu certat, în

mijlocul acţiunii de divorţ. Dar în momentul în care, în acea dimineaţă cenuşie de iarnă, Smiley şi Guillam, cu o oarecare grabă, se prezentară la uşa din faţă a Anexei Consiliului Juridic din Grosvenor Square, începuse să se observe peste tot dezgheţul, chiar şi pe figurile rigide ale celor doi ostaşi din infanteria marină care îi controlaseră.

Uşile, încăpătoare, erau duble, cu grilaje negre peste cele de oţel negru, decorate cu motive aurite. Doar costul lor ar fi fost suficient să ţină în stare de funcţionare Prăvălia cel puţin două-trei zile. Odată intraţi, avură senzaţia de a fi venit dintr-un cătun şi de a fi pătruns într-o metropolă.

Biroul lui Martello era foarte mare. Nu avea ferestre şi te puteai crede în miez de noapte. Deasupra unui birou gol, un drapel american, desfăşurat parcă de briză, ocupa jumătate din peretele din fund. În mijlocul încăperii, scaune de aerogară erau dispuse în cerc în jurul unei mese rotunde din lemn de trandafir, iar într-unul din acestea era aşezat Martello însuşi, fost student la Yale, robust şi bine dispus, într-un costum de sfârşit de săptămână, ce părea oricând potrivit altui anotimp. Era flancat de doi bărbaţi, arătând fiecare tot atât de gălbejit şi de sincer ca şi celălalt.

— George, ce amabil din partea ta, spuse Martello cu toată inima, cu glasul său cald şi sigur, grăbindu-se să vină în întâmpinarea lor. Nu e nevoie să vă spun. *Ştiu* cât de ocupaţi sunteţi. Ştiu. Sol. Se întoarse către cei doi necunoscuţi ce stăteau în partea cealaltă a camerei, neobservaţi până acum, cel tânăr semănând cu taciturnii lui Martello, doar că mai puţin suav; celălalt, îndesat, dur şi mult mai în vârstă, cu faţa crestată şi tuns periuţă; stilul veteranului din cine ştie ce război. Sol, repetă Martello. Vreau să te prezint uneia dintre adevăratele legende ale profesiunii noastre, domnul George Smiley. George, ţi-l

prezint pe Sol Eckland, care ocupă un post important în remarcabilul nostru Serviciu Antidrog, fostul Birou Narcotice şi Droguri Periculoase (BNDP), dar rebotezat acum, nu-i aşa, Sol? Spune-i bună ziua lui Pete Guillam.

Cel mai în vârstă din cei doi întinse o mână pe care Smiley şi Guillam o strânseră cu impresia că era scoarţă de pom uscată.

— Desigur, spuse Martello, privind scena cu aerul satisfăcut al unei codoaşe. George, hm, ţi-l reaminteşti pe Ed Ristow, se ocupă tot de narcotice, nu-i aşa, George? V-a făcut o vizită de politeţe cu câteva luni în urmă? Ei bine, Sol a preluat funcţia de la Ristow. Se ocupă de Asia de Sud-Est. Cu, aici de faţă, lucrează cu el.

Nimeni nu are mai bine ca americanii memoria numelor, gândi Guillam.

Cu era cel mai tânăr din cei doi. Avea favoriţi, purta un ceas de aur şi arăta ca un misionar mormon: devotat, dar în defensivă. Zâmbi ca şi cum zâmbetul făcea parte din programul său, Guillam răspunzând la rândul lui cu un zâmbet.

— Ce s-a întâmplat cu Ristow? întrebă Smiley, în timp ce se aşezau.

— Criză cardiacă, mormăi Sol veteranul, cu un glas tot atât de uscat ca şi mâna lui.

Avea părul ca un burete de sârmă, încreţit în şuviţe mici. Când se scărpina în cap, ceea ce făcea foarte des, scârţâia.

— Îmi pare rău, spuse Smiley.

— S-ar putea să fie o invaliditate permanentă, spuse Sol, uitându-se în altă parte şi trăgând din ţigară.

În momentul acesta, pentru întâia oară, lui Guillam îi trecu prin cap ca plutea în aer ceva extrem de important. Surprinse o undă de adevărata tensiune între cele două tabere americane, înlocuirile pe nepusă masă, după

experienţa lui Guillam în materie de medii americane, erau rar o cauză atât de banală ca boala. Merse atât de departe încât să se întrebe cam ce gafa făcuse predecesorul lui Sol.

— Serviciul Antidrog, da, fireşte, se interesează în mod deosebit de micul nostru proiect comun, da, George, spuse Martello, şi cu acest anunţ puţin promiţător fu indirect introdusă filiera Ricardo, cu toate că Guillam observă că mai exista o tendinţă misterioasă, de partea americană, de a pretinde că întâlnirea lor avea cu totul alt subiect – dovadă, remarcile preliminare fără noimă făcute de Martello:

— George, oamenilor noştri de la Langley le place să lucreze foarte îndeaproape cu bunii lor prieteni de la Narcotice, declară el, cu căldura unei note verbale diplomatice.

— Aceasta are părţi bune şi rele, mormăi în semn de confirmare Sol veteranul şi mai scoase pe gură un nor de fum, în timp ce se scărpina în părul lui cenuşiu.

Lui Guillam îi dădea impresia unui om timid în fond, ce nu se simţea deloc în largul lui în acel birou. Cu, tânărul său asistent, era mult mai destins.

— E o chestiune de parametri, domnule Smiley, dacă-mi permiteţi. Într-o învoială ca aceasta, dumneavoastră aveţi unele domenii, care se întrepătrund în totalitatea lor.

Glasul lui cu era puţin cam înalt pentru statura sa.

— Cu şi Sol au mai vânat cu noi şi înainte, George, spuse Martello, încercând să dea noi asigurări. Cu şi Sol fac parte din familie, crede-mă pe cuvânt. Langley intervine la Antidrog. Antidrog intervine pe lângă Langley. Aşa merg lucrurile. Am dreptate, Sol?

— Corect, spuse Sol.

Dacă nu se culca împreună curând, gândi Guillam, *s-ar putea,* în schimb, să-şi scoată ochii unul altuia. Aruncă o

privire către Smiley şi văzu că şi acesta era conştient de atmosfera încordată. Stătea pe scaun ca propria sa statuie, cu o mână pe fiecare genunchi, ochii, ca de obicei, aproape închişi, şi părea că doreşte să se facă invizibil, în timp ce explicaţiile se dădeau în beneficiul său.

— Poate că ar trebui în primul rând să ne punem la curent cu detaliile de ultimă oră, sugeră Martello, ca şi cum invita pe toată lumea să se spele pe mâini.

În primul rând, înainte de ce? se întrebă Guillam.

Unul dintre cei tăcuţi folosea numele de cod Murphy. Murphy era atât de blond, că părea atins de albinism. Luând un dosar de pe masa de lemn de trandafir, Murphy începu să citească din el cu voce tare şi pe un ton de mare respect. Ţinea fiecare pagină separat între degetele lui foarte îngrijite.

— Domnule, luni subiectul a plecat la Bangkok cu un avion al companiei Cathay Pacific Airlines, detaliile zborului comunicate, şi a fost primit la aeroport de către Tan Lee, se dă referinţa noastră, în limuzina sa personală. S-a îndreptat direct la apartamentul închiriat permanent de Airsea la hotelul Erawan. Aruncă o privire către Sol. Tan este director general al societăţii Aslan Rice and General, aceasta fiind, domnule, sucursala companiei Airsea de la Bangkok, dosar cu referinţe anexate. Au petrecut trei ore în apartament şi...

— A, Murphy, spuse Martello, întrerupându-L

— Domnule?

— Toate chestiile cu „referinţe date”, „referinţe anexate” Lasă-le deoparte, dacă eşti amabil. Ştim toţi că avem dosare cu privire la indivizii aceştia. De acord?

— Am înţeles, domnule.

— Ko, singur? întrebă Sol.

— Domnule, Ko l-a luat cu el pe directorul său Tiu. Tiu îl însoţeşte aproape peste tot.

La aceasta, riscând să se uite din nou la Smiley, Guillam intercepta la şeful său o privire interogativă adresată lui Martello. Guillam avea impresia că se gândeşte la fată – venise şi *ea?* – însă zâmbetul indulgent al lui Martello nu avu nicio tresărire şi după o clipă Smiley păru că acceptă aceasta şi îşi reluă aerul de maximă atenţie.

Între timp, Sol se întorsese către adjunctul său şi amândoi purtară între ei o scurtă conversaţie în particular.

— De ce naiba nu instalează cineva microfoane în nenorocitul ăla de apartament, Cu? Ce-i reţine?

— Am sugerat lucrul acesta Bangkokului, Sol, dar au probleme cu pereţii despărţitori, nu au cavităţile necesare sau cam aşa ceva.

— Măscăricii ăia de la Bangkok sunt aiuriţi de atâta regulat. Ăsta este acelaşi Tan pe care am încercat anul trecut să-l prindem pentru o afacere cu heroină?

— Nu ăla era Tan *Ha,* Sol. Acesta este Tan *Lee.* Sunt o mulţime de Tan acolo. Tan Lee nu e decât un om de paie: face legătura cu Fatty Hong la Chiang Mai. Hong e cel care are relaţii cu plantatorii şi cu marii intermediari.

— Cineva ar trebui să se ducă şi să-l împuşte pe nenorocitul ăsta, spuse Sol.

Nu era prea clar care nenorocit.

Martello îi făcu semn cu capul palidului Murphy să continue.

— Domnule, cei trei bărbaţi s-au deplasat apoi cu maşina până în portul Bangkok – şi anume Ko, Tan Lee şi Tiu, domnule – şi au examinat douăzeci sau treizeci de cabotiere mici legate de-a lungul cheiului. Apoi s-au reîntors la aeroportul din Bangkok şi subiectul a luat avionul către Manila, Filipine, pentru o conferinţă a cimentului la hotelul Eden. A urmat Bali.

— Tiu nu s-a dus la Manila? întrebă Martello, ca să câştige timp.

— Nu, domnule. A zburat către casa, răspunse Murphy, iar Smiley îi arunca din nou o privire lui Martello.
— Ciment, pe dracu’, exclamă Sol. Sunt navele alea mici care fac trafic cu Hong Kongul. Murphy?
— Da, domnule.
— Ştim noi bărcile alea, declară Sol. Nu le scăpăm din ochi de ani de zile. Aşa e, Cu?
— Exact.
Sol se lega de Martello, ca şi cum el însuşi era vinovatul. Părăsesc portul fără nimic la bord. Iau drogurile doar în plină mare. Nimeni nu ştie ce vas le va transporta, nici chiar comandantul ambarcaţiunii alese, până în momentul în care acostează vedeta care le predă marfa. Când ajung în apele Hong Kongului, aruncă drogurile peste bord cu colaci de salvare şi joncile le pescuiesc. Vorbea încet, ca şi cum îi făcea rău să vorbească, durându-l fiecare cuvânt ieşit din gâtlejul lui dogit. Am urlat de ani de zile, încercând să-i convingem pe englezi să scuture puţin joncile acelea, dar nenorociţii ăia se lasă toţi mituiţi.
— Asta este tot ce avem, spuse Murphy şi puse pe masă raportul.
Pauzele stânjenitoare se instalară din nou. O fată drăguţă, înarmată cu o tavă cu biscuiţi şi cafele, le asigură un moment provizoriu de destindere, dar, după plecarea acesteia, tăcerea fu şi mai apăsătoare.
— De ce nu-i spuneţi? exclamă în cele din urmă Sol. Dacă nu poate, o fac eu.
Acesta fu momentul, aşa cum ar fi spus Martello, când trecură în sfârşit la partea grea a chestiunii.
Martello luă un aer pe cât de grav, pe atât de încrezător: cel al unui avocat de familie citind moştenitorilor testamentul.
— George, la cererea noastră, Serviciul Antidrog, reprezentat aici de faţă, a aruncat ca să spunem aşa un al

doilea ochi la antecedentele şi la dosarul pilotului dispărut Ricardo şi, aşa cum am presupus pe jumătate, ei au scos la iveală o cantitate mare de materiale, care până acum nu fuseseră aduse la lumină aşa cum ar fi trebuit, datorită unei diversităţi de factori. Nu are rost, după părerea mea, să dăm vina pe nimeni, şi de altfel Ed Ristow este un om bolnav. Să cădem pur şi simplu de acord că, oricum ar fi stat lucrurile, afacerea Ricardo s-a strecurat într-o mică breşă dintre noi şi Serviciul Antidrog. Această breşă a fost închisă şi am dori să rectificăm, pe baza a ceea ce dispunem, informaţiile date vouă anterior.

— Mulţumesc, Marty, spuse Smiley răbdător.

— Se pare că în cele din urmă Ricardo trăieşte, declară Sol. Pare să fi fost o gogoaşă clasa-ntâi.

— O ce? întrebă sec Smiley, poate înainte de a fi pătruns întreaga semnificaţie a spuselor lui Sol.

Martello se grăbi să traducă. O greşeală, George. Greşeală omenească. Ni se poate întâmpla oricăruia dintre noi. O gogoaşă. Chiar şi ţie, nu-i aşa?

Guillam studia pantofii lui Cu, bine lustruiri şi cu rame groase. Ochii lui Smiley căutau către peretele dintr-o parte, unde privirea binevoitoare a preşedintelui Nixon fixa încurajator triunghiulara uniune. Nixon demisionase de şase luni bune, însă Martello părea să-i păstreze, cu o hotărâre înduioşătoare, flacăra aprinsă. Murphy şi însoţitorul său mut stăteau jos, imobili ca nişte tineri aşteptând să primească sfânta taină a confirmării în prezenţa episcopului. Doar Sol era veşnic în mişcare, când scărpinându-şi părul creţ, când sugând din ţigară, ca o variantă atletică a lui di Salis. „Nu zâmbeşte niciodată, gândi Guillam, fără nicio legătură: a uitat cum s-o facă”.

Martello continuă:

— Decesul lui Ricardo este oficial înregistrat în dosarele noastre la sau în jurul datei de 21 august, George, aşa e?

— Corect, spuse Smiley.

Martello trase aer în piept şi-şi lăsa capul în cealaltă parte, pentru a-şi consulta notele.

— Totuşi, în septembrie, hm, pe doi – cam la două săptămâni după moartea sa, aşa e? – da, hm, se pare că Ricardo a luat personal contact cu unul dintre birourile antidrog pentru zona Asia, cunoscut pe vremea aceea ca BNDP, dar, de fapt, aceeaşi casă, aşa e? Sol ar prefera, hm, să nu se menţioneze care birou, şi-i respect dorinţa.

Ticul verbal al lui Martello, modul de a-şi puncta frazele cu *hm,* îşi spuse Guillam, îi permiteau acestuia să continue să vorbească, gândind în acelaşi timp.

— Ricardo îşi oferi serviciile biroului după principiul „eu îţi dau ţie, tu îmi dai mie” în legătură cu un transport de opiu care, după cum susţinea el, îi fusese încredinţat, cerându-i-se să ducă avionul dincolo de frontieră, în hm, China Roşie.

O mână rece păru că-i strânge stomacul lui Guillam şi că nu-i mai dă drumul. Impresia era cu atât mai violentă după tot bâjbâitul acesta printre atâtea detalii nesemnificative. Avea să-i mărturisească mai târziu lui Molly că era ca şi cum, pentru el, toate firele cazului s-ar fi răsucit într-un singur ghem. Dar astea erau gânduri ulterioare, aşa că se cam lăuda. Existase totuşi un şoc – după tot umbletul în vârful picioarelor, speculaţiile şi goana după hârtii –, şocul de a te trezi aproape fizic proiectat în China continentală; era o realitate şi nu necesita nicio exagerare.

Martello îşi reluă numărul de avocat onorabil.

— George, trebuie să te informez, hm, mai pe larg, în legătură cu antecedentele de familie de pe aici. În timpul afacerii din Laos, Compania a folosit unele dintre triburile de pe colinele din Nord în scopuri militare, poate că ştiai. Sus acolo, în Birmania, cunoşti regiunea, shanii? Voluntari, mă urmăreşti? O mare parte din triburile acelea erau

comunităţi ce practicau monocultura, hm, cultura opiului şi, în interesul războiului de acolo, Compania a trebuit să închidă ochii la ceea ce nu puteam schimba, mă urmăreşti? Acei oameni cumsecade trebuie să trăiască şi mulţi nu gândeau că fac ceva rău, hm, cultivând mac. Mă urmăreşti?

— Iisuse Hristoase, spuse Sol în barbă. Auzi asta, Cu?

— Am auzit, Sol.

Smiley spuse că-l urmărea.

— Această politică dusă, hm, de către Companie, a provocat o disensiune de foarte scurtă durată şi temporară între Companie, pe de-o parte, şi cei de la Antidrog aici de faţă, fostul BNDP, pe de altă parte. Deoarece, vezi, în timp ce băieţii lui Sam se străduiau, ei bine, hm, să stăvilească abuzul de droguri şi aveau dreptate să hm, să le confişte încărcăturile, asta de fapt e meseria lor, George, şi datoria lor era, în interesul Companiei – adică în interesul războiului –, în acel moment, mă urmăreşti, George, să ei bine, hm, să închidă ochii.

— Compania făcea pe naşul triburilor de pe coline, mormăi Sol. Bărbaţii erau plecaţi toţi la război, iar oamenii Companiei au debarcat în sate, le-au extins culturile de mac, le-au regulat femeile şi le-au expediat stupefiantele cu avionul.

Martello nu era prea uşor de zăpăcit.

— O, Sol, cred că se exagerează puţin lucrurile, dar, hm, disensiunile existau şi acestea au importanţă pentru prietenul nostru, George. Ricardo, ei bine, e un tip dur. A îndeplinit o mulţime de misiuni pentru Companie în Laos şi, odată războiul încheiat, Compania l-a reciclat, i-a spus la revedere şi a trântit uşa în urma lui. Nimeni nu-şi pierde timpul cu băieţii ăştia când nu mai este război. Deci, hm, se poate, hm, ca paznicul de vânătoare Ricardo să se fi transformat în hm, braconierul Ricardo, dacă mă

urmăreşti...

— Ca să fiu sincer, nu înţeleg chiar tot, mărturisi Smiley cu blândeţe.

Sol nu avea asemenea scrupule în privinţa adevărurilor neplăcute.

— Atâta timp cât a continuat războiul, Ricardo transporta prafurile pentru Companie, pentru a asigura existenţa familiilor din satele de pe coline. Odată războiul încheiat, a continuat transporturile pe cont propriu. Cunoştea contactele şi ştia toate ponturile. A lucrat independent, asta-i tot.

— Mulţumesc, spuse Smiley, iar Sol începu din nou să-şi scarpine părul tuns perie.

Pentru a doua oară, Martello reveni la relatarea stânjenitoarei învieri a lui Ricardo.

Trebuie să existe o înţelegere între ei, gândi Guillam. Martello este cel care vorbeşte. „Smiley este contactul nostru, ar fi zis Martello, îl jucăm cum vrem noi/1

— La 2 septembrie 1973, spuse Martello, *un agent anonim al Narcoticelor, din teatrul de operaţiuni sud-est asiatic,* cum insista el să-l descrie, un tânăr total nou în acest domeniu, George, a primit acasă un telefon, în miez de noapte, de la un căpitan, autointitulat Micuţul Ricardo, până acum considerat mort, fost mercenar în Laos împreună cu căpitanul Rocky. Ricardo oferea o importantă cantitate de opiu brut, la preţuri standard. Dar, în afară de opiu, oferea şi informaţii senzaţionale la ceea ce numea el preţ de solduri. Adică cincizeci de mii de dolari americani în bancnote divizionare mici şi un paşaport vest-german pentru o singură călătorie în străinătate. Agentul anonim de la Narcotice l-a întâlnit pe Ricardo mai târziu, în aceeaşi noapte, într-o parcare, şi au ajuns rapid la o înţelegere cu privire la vânzarea opiului.

— Vei să spui că *l-a cumpărat?* întrebă Smiley uluit.

— Sol spune că există, hm, un tarif fix pentru astfel de târguri, George, şi, hm, bazat pe un anume procent din valoarea cu amănuntul a mărfii, aşa e?

Sol scoase un mârâit afirmativ.

— Acest agent, hm, anonim, era autorizat să cumpere la acest tarif şi şi-a exercitat dreptul său. Nu-s probleme. Agentul, la rândul său, hm, s-a arătat dispus, după obţinerea autorizării din partea superiorilor săi, să-i furnizeze lui Ricardo documente *de scurtă valabilitate,* George – voia să spună, după cum s-a descoperit mai târziu, un paşaport vest-german cu o viză a cărei valabilitate expira în câteva zile –, pentru cazul în care, George – eveniment ce nu a avut încă loc, mă urmăreşti –, informaţiile lui Ricardo s-ar fi dovedit a avea o valoare rezonabilă, întrucât politica noastră este aceea de a încuraja cu orice preţ informatorii. Dar a explicat foarte clar – agentul, vreau să spun – că tot târgul, adică paşaportul şi plata informaţiilor, depindea de aprobarea oamenilor lui Sol de la cartierul general. Cumpără deci opiul, dar se ţinu tare în privinţa informaţiilor. Aşa e, Sol.

— La fix, mormăi Sol.

— Sol, hm, poate ar trebui să te ocupi tu de partea aceasta, spuse Martello.

Când vorbea, măcar atunci, Sol reuşea să nu se fâţâie. Doar gura i se mişca.

— Agentul nostru i-a cerut lui Ricardo un eşantion pentru ca acasă să se poată proceda la o evaluare a informaţiilor. Este ceea ce numim noi consultarea bazei. Ricardo apare cu povestea că a primit ordinul să transporte prafurile peste graniţă în China Roşie şi să aducă înapoi ca plată o încărcătură nespecificată. Asta a spus el. Acesta era eşantionul său. Spunea că ştie cine se află în spatele acestei afaceri, spunea că îl cunoştea pe Babanul Babanilor, dar toţi spun asta. Spunea că ştie

întreaga poveste, dar şi asta o pretind toţi. A spus că s-a îmbarcat în această călătorie către continent, s-a dezumflat de frică şi s-a întors în zbor razant peste Laos, ferindu-se de radare. Asta e tot ce a spus. Nu a menţionat de unde a pornit. Spunea că era obligat faţă de tipii care îl trimiseseră şi că, dacă aveau vreodată să-l descopere, îl vor face să-şi înghită dinţii din gură. Aşa a menţionat şi în protocol, cuvânt cu cuvânt. Să-şi înghită dinţii din gură. Deci se grăbea, de unde şi preţul convenabil de cincizeci de miare. N-a spus cine erau tipii, n-a furnizat niciun element care să-i confirme informaţiile, în afară de opiu, dar a spus că mai are avionul ascuns pe undeva, un Beechcraft, şi i-a propus să i-l arate agentului la proxima lor întâlnire, cu condiţia existenţei unui interes real la cartierul general. Asta e tot ce avem, zise Sol, concentrându-şi întreaga atenţie asupra ţigării. Erau vreo câteva sute de kilograme de opiu. Marfa bună.

Martello preluă cu abilitate mingea.

— Astfel, un agent anonim de la Narcotice şi-a făcut raportul. Şi a făcut ce-am fi făcut toţi. A preluat eşantionul, l-a trimis la cartierul general, spunându-i lui Ricardo să stea liniştit în aşteptarea răspunsului. Ne vedem peste zece zile, poate paisprezece. Uite banii pe opiu, dar cei pentru informaţii trebuie să aştepte puţin. Aşa e regula. Mă urmăreşti?

Smiley aprobă înţelegător din cap. Martello îi răspunse cu acelaşi gest, continuând să vorbească:

— Deci aşa stăm. Aici intervine eroarea umană. Înţelegi? Putea fi şi mai rău, dar nu prea mult. În meseria noastră, sunt două puncte de vedere asupra unui caz: conspiraţie sau ratare, în cazul de faţă este ratare, nu e nicio îndoială. Predecesorul lui Sol, Ed, acum bolnav, a evaluat materialul şi pe baza dovezilor – l-ai cunoscut, George, Ed Ristow, un tip bine, serios –, şi pe baza dovezilor de care dispunea, Ed

a decis, ceea ce e de înţeles, dar greşea, de a nu da curs afacerii. Ricardo voia cincizeci de miare. Ei bine, pentru o cantitate mare, e un fleac. Dar Ricardo voia plata pe loc, cu bani gheaţă. Un singur vărsământ şi se căra. Iar Ed – Ed avea responsabilităţi, o mulţime de necazuri în familie –, iar Ed nu a văzut de ce să investească o grămadă atât de mare din banii contribuabililor americani într-un personaj ca Ricardo, când acesta nu oferă nicio garanţie, cunoaşte toate trucurile, e uns cu toate alifiile şi poate că se gândeşte să-l ducă cu preşul pe agentul lui Ed, care nu era decât un tinerel. Aşa că Ed a înmormântat afacerea. S-a oprit acolo. Clasată şi uitată. Punct. Cumpără opiul, dar nu restul.

Poate să fi fost un atac de inimă la urma urmelor, reflectă Guillam, minunându-se. Dar o altă parte a lui ştia că putea să i se fi întâmplat lui însuşi şi chiar i se întâmplase: negustorul de mărunţişuri care deţine o piesă grea şi pe care îl laşi să ţi se strecoare printre degete.

Decât să piardă vremea cu învinuiri, Smiley trecu liniştit la posibilităţile rămase:

— Unde se află Ricardo acum, Marty? întrebă el.

— Adresă necunoscută.

Următoarea întrebare întârzie ceva mai mult şi nu era atât o întrebare, cât un gând formulat cu glas tare:

— Să aducă în schimb, *ca plată, o încărcătură nespecificată,* repetă el. Există vreo teorie în legătură cu ce fel de încărcătură putea să fie?

— Presupunem că aur. N-avem nici noi, mai mult decât tine, darul clarviziunii, spuse Sol pe un ton dezagreabil.

La aceasta, Smiley încetă pur şi simplu să mai ia parte, un timp, la discuţii. Faţa îi încremeni, expresia îi deveni îngrijorată şi, pentru cine îl cunoştea, se închise în el însuşi şi îi reveni lui Guillam, brusc, misiunea de a întreţine conversaţia, în acest scop, ca şi Smiley, i se adresă lui

Martello:

— Ricardo a făcut vreo aluzie la locul unde trebuia să livreze încărcătura la întoarcere?

— V-am spus, Pete. Asta e tot ce avem.

Smiley stătea în continuare pe tuşă, pe scaun, privindu-şi cu tristeţe mâinile încrucişate. Guillam se chinuia să găsească altă întrebare de pus.

— Nicio aluzie la *greutatea* estimativă a încărcăturii la întoarcere? întrebă el.

— Iisuse Hristoase, spuse Sol şi, interpretând greşit atitudinea lui Smiley, scutură uşor din cap, având aerul că se întreabă de ce o fi fost el obligat să suporte compania unor nătărăi.

— Dar sunteţi siguri că Ricardo a fost acela care l-a contactat pe agentul vostru? întrebă Guillam, aflat în continuare în ring şi dând lovituri la întâmplare.

— Sută la sută.

— Sol, sugeră Martello, aplecându-se către acesta. Sol, de ce nu-i dai pur şi simplu lui George o copie nesemnată a raportului original al agentului? în felul acesta va avea întreg materialul de care dispunem şi noi.

Sol ezită, aruncă o privire către colaboratorul său, ridică din umeri şi, cu o oarecare reţinere, scoase dintr-un dosar aflat pe masa de lângă el o copie pe foiţă, căreia îi rupse solemn partea cu semnătura.

— Asta rămâne între noi, mârâi el, după care Smiley prinse din nou viaţă şi, luând raportul din mâinile lui Sol, îl studie şi pe faţă şi pe dos cu atenţie, fără a rosti câteva clipe niciun cuvânt.

— Şi unde este, vă rog, respectivul anonim care a redactat acest document, se interesă el în cele din urmă, uitându-se întâi la Martello, apoi la Sol.

Sol se scărpina în cap, iar cu începu să dea din cap cu un aer dezaprobator. Cei doi muţi ai lui Martello nu arătau

nici urmă de curiozitate. Palidul Murphy continua să-şi citească notele, iar colegul său se uita inexpresiv către fostul preşedinte.

— S-a instalat într-o comunitate hippie la nord de Katmandu, mormăi Sol, printr-un nor de fum de ţigară. Ticălosul s-a dat cu opoziţia.

Concluzia isteaţă a lui Martello era minunat de irelevantă:

— Aşa că, hm, ăsta e motivul *pentru care* în computerul *nostru* Ricardo apare mort şi îngropat, George, în timp ce întreg dosarul – după ce a fost reconsiderat de amicii noştri de la Antidrog – nu oferă nicio raţiune, hm, pentru formularea unei astfel de ipoteze.

Guillam avusese până acum impresia că avantajul fusese net de partea lui Martello. Băieţii lui Sol se făcuseră de râs, spunea el, dar Verii nu făceau niciun ban când nu erau mărinimoşi şi se arătau dornici să se pupe în semn de pace, în liniştea de după împerechere, care urmă după revelaţiile lui Martello, această falsă impresie subzistă încă puţin.

— Aşa că, hm, George, aş putea spune că, de aici înainte, vom putea conta – voi, noi şi Sol aici de faţă – pe deplina colaborare a tuturor agenţiilor noastre. Aş spune chiar că toată afacerea asta a avut o parte foarte pozitivă. Am dreptate, George? Constructivă.

Dar Smiley, care îşi reluă aerul absent, se mulţumi să ridice din sprâncene şi să-şi pungească gura.

— Ai vreo idee, George? întrebă Martello. Am spus: ai vreo idee?

— O! Mulţumesc, *Beechcraft,* zise Smiley. E un monomotor?

— Iisuse, murmură Sol în barbă.

— Bimotor, George, bimotor, spuse Martello. Un fel de avionetă pentru oamenii de afaceri.

— Şi greutatea încărcăturii de opiu a fost de patru sute de kilograme, spune raportul.

— Ceva mai puţin de o jumătate de tonă, George, spuse Martello, debordând de solicitudine. O tonă *metrică,* adăugă el cu o oarecare ezitare, văzând figura întunecată a lui Smiley. Nu tona voastră englezească, George, fireşte. Metrică.

— Şi *unde* era transportat – opiul, vreau să spun?

— În carlingă, spuse Sol. Probabil deşurubase scaunele suplimentare. Există mai multe modele de aparate Beechcraft. Nu ştim de care era, fiindcă n-am avut niciodată ocazia să-l vedem.

Smiley se mai uită o dată la copia pe care o strângea în mâna lui grăsulie.

— Da, murmură el. Da, presupun că aşa au făcut.

Şi cu un creion auriu mâzgăli o mică hieroglifa pe margine, înainte de a recădea în starea lui de reverie.

— Ei bine, spuse Martello cu însufleţire. Cred că noi, albinele lucrătoare, trebuie să ne întoarcem în stup şi să vedem unde ne duc toate astea, aşa e, Pete?

Guillam era aproape în picioare când Sol luă cuvântul. Sol avea acel dar rar şi foarte urât de a se exprima cu o grosolănie firească. Nu se schimbase cu nimic. Îşi păstrase toată stăpânirea de sine. Aşa vorbea, aşa îşi făcea treburile, şi orice altă manieră îl plictisea la culme.

— Iisuse *Hristoase,* Martello, ce joc facem noi aici? E o mare lovitură, nu-i aşa? Am pus mâna poate pe cea mai importantă afacere cu stupefiante din întreg sud-estul asiatic. Foarte bine, e o problemă de relaţii. Compania s-a împăcat cu cei de la Antidrog pentru că trebuia să ne facă să înghiţim povestea cu triburile de pe coline. Să nu-ţi închipui că pe *mine* mă excită chestia asta. De acord, avem o înţelegere cu englezii să nu ne băgăm labele în Hong Kong. Dar Thailanda e a noastră, aşa cum sunt

Filipinele, Taiwanul, tot rahatul ăsta din Asia de Sud-Est, aşa e războiul, iar englezii stau în cur. Acum patru luni, au apărut englezii şi şi-au făcut numărul. Grozav, iar noi le pasăm mingea. Şi ce-au făcut, mă rog, în tot timpul ăsta? Şi-au săpunit mutrele. Dar când vine bărbierul, pentru numele lui Dumnezeu? Am băgat bani în treaba asta. Avem un întreg aparat în aşteptare, gata să lichideze filierele lui Ko, de-a lungul şi de-a latul emisferei. Căutăm de *ani* întregi un tip ca ăsta. Avem acum ocazia să-l înhăţăm. Avem o întreagă legislaţie – mamă, şi ce mai legislaţie! – să-i punem în cârcă o pedeapsă de douăzeci, treizeci de ani, dacă nu şi mai mult! Avem împotriva lui chestii cu droguri, cu arme, cu transporturi de mărfuri sub embargo, şi avem cea mai mare cantitate de aur sovietic pe care Moscova a fost văzuta vreodată predând-o unui singur om de când trăim, şi avem prima dovadă deţinută vreodată, dacă tipul ăla Ricardo nu ne trage clapa, cu privire la un program de subversiune cu droguri, finanţat de Moscova, gata să ducă lupta în China Roşie, în speranţa că le facem ceea ce ne-au făcut ei nouă.

Ieşirea aceasta avu darul să-l trezească pe Smiley ca un duş rece. Stătea aplecat înainte pe marginea fotoliului, cu raportul agentului de la Narcotice mototolit în mână, şi privea consternat, mai întâi la Sol, apoi la Martello.

— Marty, murmură el. O, Dumnezeule. *Nu.*

Guillam făcu dovadă de mai multă prezenţă de spirit. Cel puţin, ridică o obiecţie:

— N-ar trebui să repartizezi oare în doze *infime* o jumătate de tonă, ce crezi, Sol, pentru a putea intoxica cu droguri opt sute de milioane de chinezi?

Dar Sol n-avea niciun simţ al umorului, nici al obiecţiilor, mai ales când veneau din partea unui englez frumuşel.

— Şi ce facem, îi sărim la gât? întrebă el fără să schimbe cursul. Facem pe dracu’ Umblăm ca pe ouă. Stăm pe tuşă.

„Acţionaţi cu delicateţe. E jocul britanicilor. Teritoriul lor, fieful lor, petrecerea lor”. Aşa că şerpuim printre ei, dănţuim în jurul lor. Zburăm ca un fluture şi tot ca el înţepăm. Iisuse, dacă ne-am fi ocupat *noi* de afacerea asta, l-am fi avut pe nemernicul ăla legat fedeleş cu luni de zile în urmă! Plesnind masa cu palma, recurse la subterfugiul retoric de a-şi repeta aceeaşi idee sub forme diferite. Pentru întâia oară în viaţa noastră avem în colimator un corupător sovietic comunist cu colţi de tigru, traficant de droguri, regulând toată zona, luând bani ruseşti şi despre care avem şi *dovezi!* Totul îi era adresat lui Martello, Smiley şi Guillam puteau să nici nu fie de faţă. Şi nu uita încă ceva, îl sfătui el pe Martello, ca o concluzie. Avem unii prea mari care nu vor ca afacerea aceasta să se oprească aici. Care şi-au pierdut răbdarea. Influenţi. Oameni foarte agasaţi de rolul pe care Compania voastră l-a jucat indirect, comercializând şi furnizând stupefiante băieţilor noştri din Vietnam, şi acesta este motivul pentru care v-aţi văzut nevoiţi să ne luaţi şi pe noi în această afacere de data asta. Aşa că aţi face mai bine să le spuneţi acelor liberali cu limuzine la scară de la Langley din Virginia că a venit vremea să se hotărască, ori se cacă, ori se dau jos de pe oală. Oala cu căcat sau oala cu droguri, luaţi-o în *ambele sensuri,* sfârşi el cu un joc de cuvinte nesărat.

Smiley se albise la faţă atât de tare, încât îl îngrijora sincer pe Guillam. Se întreba dacă nu cumva făcuse vreun atac de inimă sau dacă nu era pe punctul de a-şi pierde cunoştinţa. De acolo de unde stătea, lui Guillam i se părea că tenul şi obrajii lui Smiley deveniseră brusc de om bătrân, iar ochii, când la rândul său se adresă exclusiv lui Martello, aveau un foc în ei pe care îl au doar vârstnicii.

— Orice ar fi, există o înţelegere. Şi atâta vreme cât este în vigoare, cred că o veţi respecta. Avem declaraţia

voastră de principiu că vă veţi abţine de la orice operaţiuni în sectoarele britanice, în afara cazurilor când aveţi în prealabil permisiunea noastră. Avem declaraţia voastră specială că lăsaţi în seama noastră întreaga desfăşurare a operaţiunii, în afară de supraveghere şi de comunicaţii, *indiferent unde ne duce această desfăşurare.* Aceştia au fost termenii contractului. O neimplicare totală în schimbul unei examinări complete a produsului. Înţeleg că asta înseamnă: *nici*o acţiune organizată la Landley şi *nici*o acţiune a vreunei alte agenţii americane. Presupun că vă ţineţi total de cuvânt. Cred încă în cuvântul vostru şi consider această înţelegere ireversibilă.

— Zi, spuse Sol şi ieşi urmat de Cu, adjunctul său mormon cu faţa gălbejită. În prag se întoarse şi întinse un deget către Smiley. Sunteţi în căruţa noastră, noi vă spunem unde să vă daţi jos să vă pişaţi şi unde să vă urcaţi pe capră, spuse el.

Mormonul aprobă din cap.

— Aşa e, zise el şi-i zâmbi lui Guillam, de parcă i-ar fi adresat o invitaţie.

La un semn al lui Martello, Murphy şi mutul lui ieşiră în urma lor.

Martello servea de băut. În biroul său, pereţii erau şi ei din lemn de trandafir – imitaţie, de plastic, observă Guillam, nu lemn adevărat – şi când Martello acţionă o manetă, apăru un aparat de făcut gheaţă, care se apucă să vomite o cascadă regulată de glasoane de forma unor mingi de rugby. Umplu trei pahare de whisky, fără să-i întrebe pe ceilalţi ce doreau. Smiley părea total cufundat în gânduri. Mâinile sale grăsulii se sprijineau de braţele scaunului de tip sală de aşteptare de aeroport, dar se lăsase pe spate ca un boxer epuizat între două reprize, fixând cu privirea tavanul, care era presărat cu luminiţe intermitente. Martello aşeză paharele pe masă.

— Mulţumesc, domnule, spuse Guillam.

Lui Martello îi plăcea să i se adreseze lumea cu „domnule”.

— Pentru puţin, zise Martello.

— Pe cine a mai prevenit biroul vostru? întrebă Smiley, către stele. Fiscul? Vama? Primarul oraşului Chicago? Doisprezece dintre cei mai buni prieteni? Nu vă daţi seama că nici stăpânii mei nu ştiu că lucrăm în colaborare cu voi? Dumnezeule mare!

— Hai, hai, George. Avem şi noi politica noastră. Aşa cum o aveţi voi pe a voastră. Avem promisiuni pe care trebuie să le respectăm. Guri pe care trebuie să le cumpărăm. Cei de la Antidrog ne vor capul. Povestea asta cu drogurile a făcut multe valuri la Capitoliu. Senatori, subcomitete ale Camerei Reprezentanţilor, tot tacâmul. Copilul vine de la război drogat până în vârful unghiilor şi primul lucru pe care îl face tăticu’ e să-i scrie congresmenului său. Companiei nu-i plac acele zvonuri rele. Îi place să-şi aibă prietenii de partea sa. Aşa e în lumea spectacolelor, George.

— Aş putea să ştiu, te rog, care sunt condiţiile târgului? întrebă Smiley. Să mi se spună şi mie în termeni clari, măcar atât?

— Fii serios, George, nu e niciun *târg.* Langley nu poate negocia ceea ce nu are, şi *anume* cazul vostru, bunurile voastre, încercăm să-l săltăm – şi voi o faceţi, cu niţel sprijin din partea noastră, poate –, facem tot posibilul şi, dacă nu descoperim nimic, ei bine, cei de la Antidrog vor interveni într-o oarecare măsură şi într-un mod foarte prietenesc şi controlabil vor încerca să facă şi ei ce pot.

— Din momentul acela sezonul de vânătoare e deschis, spuse Smiley. Doamne, Dumnezeule, ce mod de a te ocupa de un caz.

Când venea vorba de pacificare, Martello era vulpoi

bătrân.

— George, *George.* Să presupunem că ei îl pârlesc pe Ko. Să presupunem că pun gheara pe el, nitam-nisam, data viitoare când părăseşte Colonia. Dacă Drake Ko se duce să lâncezească la Sing-Sing, cu o pedeapsă de zece până la treizeci de ani, noi putem să-l agăţăm când dorim. Ce a devenit atât de îngrozitor, dintr-odată?

E îngrozitor, ce să mai vorbim, gândi Guillam. Până când îi trecu prin minte, brusc, cu o bucurie cât se poate de perversă, ideea că nici Martello nu era în cunoştinţă de cauză cu privire la Fratele Nelson, şi că George îşi păstrase asul în mânecă.

Smiley era în continuare aplecat înainte în scaunul său. Gheaţa din paharul cu whisky făcuse un fel de chiciură umedă pe partea exterioară a acestuia şi o vreme stătu s-o privească, urmărind picăturile de apă care se prelingeau ca nişte lacrimi pe masa din lemn de trandafir.

— Deci, cât timp avem la dispoziţie? întrebă Smiley. Ce avans avem înainte ca tipii de la Narcotice să dea năvală?

— Nu e ceva rigid, George. Nu-i chiar aşa! E o chestiune de parametri, aşa cum a spus Cu.

— Trei luni?

— E generos, cam generos.

— Mai puţin de trei luni?

— Trei luni, în decurs de trei luni, zece până la douăsprezece săptămâni... cam în *zona* asta, George. Nu-i bătut în cuie. E o chestie între prieteni. Aş zice maximum trei luni.

Smiley scoase un oftat lung.

— Ieri aveam tot timpul de pe lume.

Martello mai dădu cu un centimetru sau cu doi vălul la o parte.

— Sol nu le ştie chiar pe toate, spuse el, având grijă să folosească jargonul Prăvăliei şi nu pe al său. Sol are unele

elemente care îi lipsesc, zise el ca un fel de mărturisire. Nu-i aruncăm tot osul, înţelegi ce vreau să spun.

Martello reluă după o pauză:

— Sol ajunge până la primul eşalon. Nu mai departe. Crede-mă.

— Şi ce înseamnă primul eşalon?

— Ştie că Drake Ko primeşte fonduri din partea Moscovei. Ştie că face trafic cu opiu. Asta e tot.

— Despre fată ştie?

— Ea e un caz special, George. Fata. Fata l-a întovărăşit în călătoria la Bangkok. Ţi-aduci aminte că Murphy a descris călătoria la Bangkok? A stat cu el în acelaşi apartament la hotel. A luat avionul cu el către Manila. Mi-am dat seama în clipa aceea că m-ai ghicit. Ţi-am surprins privirea. Dar l-am pus pe Murphy să suprime această parte din raport. Doar pentru Sol.

Smiley păru că revine puţin la viaţă.

— Înţelegerea rămâne în picioare, George, îl asigură Martello cu mărinimie. Nimic în plus, nimic în minus. Tu prinzi peştele, noi te ajutăm să-l mănânci. Dacă ai pe drum nevoie de o mână de ajutor, n-ai decât să ridici telefonul verde şi să strigi. Merse atât de departe, încât puse o mână consolatoare pe umărul lui Smiley, dar simţind că acestuia îi displace gestul, renunţă pe loc. Cu toate acestea, dacă vreodată vrei într-adevăr să ne treci nouă vâslele, ei bine, ne vom mulţumi să inversăm aranjamentele şi...

— Să ne-o luaţi înainte şi să mai fiţi pe deasupra şi expulzaţi din Colonie, spuse Smiley, completându-i fraza. Vreau să clarific un lucru. Îl vreau pus pe hârtie. Vreau să constituie conţinutul unui schimb de scrisori între noi.

— E jocul vostru, voi fixaţi regulile, zise Martello generos.

— Serviciul meu va încerca să prindă peştele, insistă

Smiley pe acelaşi ton direct. îl vom depune şi pe mal, dacă asta o fi expresia pescărească. Nu e domeniul meu.

— Îl vor aduce la mal, îl vor pune pe plajă, îl vor agăţa în cui.

În ochii suspicioşi ai lui Guillam, bunăvoinţa lui Martello era întrucâtva obositoare.

— Insist să fie operaţiunea *noastră.* Omul nostru, insist asupra priorităţii. Să-l avem şi să-l ţinem până socotim oportun să vi-l pasăm.

— Nicio problemă, George, absolut nicio problemă, îl luaţi la bord, e al vostru. De îndată ce doriţi să-l împărţiţi cu noi, cheamă-ne. E simplu.

— Îţi voi trimite o confirmare scrisă mâine-dimineaţă.

— Nu te deranja, George. Avem oameni. Trimitem să o ia.

— O voi trimite, spuse Smiley.

Martello se sculă în picioare.

— George, înţelegerea e încheiată.

— Aveam deja o înţelegere, spuse Smiley. Langley a încălcat-o.

În întreaga istorie a acestei afaceri, nu existaseră momente ca acesta. Între ei, era descris prin diverse fraze abile. „Ziua în care George a inversat controalele” este una dintre ele, cu toate că aceasta îi luase o săptămână bună şi adusese termenul final fixat de către Martello mult mai aproape. Pentru Guillam însă, întregul proces avu ceva mult mai impozant, mult mai frumos decât un simplu nou aranjament tehnic. Pe măsură ce înţelegea mai bine încet-încet intenţiile lui Smiley, observându-l fascinat cum aruncă meticulos undiţă după undiţă, convocând cutare sau cutare colaborator, punând un cârlig ici, un ţăruş colo, Guillam avea senzaţia că urmăreşte cum se întoarce un mare transatlantic, manevrat uşurel pentru a-l dirija în direcţia opusă.

Ceea ce aducea după sine – bineînţeles – întoarcerea întregii afaceri cu dosul în sus, sau inversarea controalelor.

Se reîntoarseră la Prăvălie fără să fi schimbat o vorbă. Smiley urcă scările ultimului etaj destul de încet ca să-i reînvie temerile lui Guillam pentru starea sănătăţii sale, astfel că, de îndată ce putu, îl sună pe medicul Prăvăliei şi-i descrise simptomele văzute; doar că se trezi că acesta îi răspunde că Smiley trecuse pe la el cu două zile înainte pentru cu totul altă problemă şi că prezenta toate semnele unui om indestructibil. Uşa sălii tronului se închise, iar Fawn, doica, îl avu din nou pe mult iubitul său şef doar pentru sine. Solicitările lui Smiley, în cazul în care transpirau dincolo de biroul său, aveau un iz de alchimie. Avioanele Beechcraft: dorea cataloage şi planuri şi – cu condiţia ca acestea să fie procurate discret – cerea toate detaliile cu privire la proprietari, vânzări şi cumpărări în zona sud-estului asiatic. Toby Esterhase dispăru în hăţişurile întunecate ale vânzărilor din industria aeronautică şi, în curând, Fawn îi înmână lui Molly Meakin un teanc descurajant de mare de numere vechi ale unei reviste, *Transport World,* însoţit de instrucţiuni scrise de mână de către Smiley cu tradiţionala cerneală verde din biroul său, pentru a marca toate anunţurile privitoare la avioanele Beechcraft, ce ar fi putut sări în ochi unui eventual cumpărător în cele şase luni dinaintea misiunii eşuate a pilotului Ricardo de transportare a opiului în China Roşie.

Tot la ordinele scrise ale lui Smiley, Guillam vizită discret câţiva dintre scotocitorii lui di Salis şi, fără ştirea irascibilului lor superior, află că aceştia erau departe de a pune degetul pe Nelson Ko. Unul, mai bătrâior, merse până acolo încât să lase să se înţeleagă că Drake Ko nu spusese decât adevărul la ultima sa întâlnire cu Hibbert şi că Fratele Nelson era mort de-a binelea. Dar când Guillam

îi duse informaţia lui Smiley, acesta scutură din cap iritat şi îi dădu un mesaj, care să-i fie transmis lui Craw, cerându-i să obţină de la informatorul pe care-l avea la poliţia locală, de preferat sub un fals pretext, toate detaliile cunoscute cu privire la deplasările lui Tiu, administratorul lui Ko, către şi din China continentală.

Patruzeci şi opt de ore mai târziu, lungul răspuns al lui Craw se afla în biroul lui Smiley şi se pare că îi oferi unul dintre rarele sale momente de plăcere. îl convocă pe şoferul de serviciu şi îi ceru să-l ducă la Hampstead, unde se plimbă de unul singur, timp de o oră, prin landă, pe un ger cu soare, şi după spusele lui Fawn, căscă gura la veveriţele roşcate, înainte de a se reîntoarce la Prăvălie, în sala tronului.

— Da, nu *vezi?* îi spuse el, protestând, lui Guillam în timpul unui rar acces de excitaţie, în aceeaşi seară. Nu *înţelegi,* Peter? îi vârî sub nas datele furnizate de Craw, arătându-i cu degetul un rând anume. Tiu s-a dus la Shanghai cu şase săptămâni înainte de misiunea lui Ricardo. Cât a stat acolo? Patruzeci şi opt de ore. O, că mare cretin mai eşti!

— Nu sunt deloc, replică Guillam. Doar că nu am o linie de comunicaţii directă cu Dumnezeu, asta-i tot.

În pivniţe, închis cu Millie McCraig, şefa Ascultărilor, Smiley ceru să i se pună banda cu monologurile bătrânului Hibbert, încruntându-se din când în când – aşa avea să spună Millie –, mânios pe intervenţiile neîndemânatice ale lui di Salis, în afară de asta, citea, dădea târcoale, avea discuţii scurte şi susţinute cu Sam Collins. Aceste întâlniri, observă Guillam, îl costau o mulţime de energie pe Smiley, iar crizele sale de proastă dispoziţie – şi Dumnezeu e martor că erau destul de rare la un om atât de împovărat de griji ca Smiley – izbucneau întotdeauna după plecarea lui Sam. Şi chiar după ce treceau, părea mai încordat şi

mai însingurat ca oricând, până în momentul în care făcea una din lungile sale plimbări nocturne.

Apoi, cam în a patra zi, care în viaţa lui Guillam era o zi de criză din cine ştie ce motiv – probabil discuţia cu Trezoreria, care refuza să-i plătească o primă lui Craw –, Toby Esterhase reuşi, nu se ştie cum, să treacă atât prin plasa lui Fawn, cât şi prin cea a lui Guillam, şi să ajungă nedetectat în sala tronului, unde îi prezentă lui Smiley un teanc de copii xeroxate ale contractelor de vânzare a unui Beechcraft cu patru locuri, nou-nouţ, achiziţionat de către filiala din Bangkok a firmei Aeroswiss & Co, înregistrată la Zürich, urmând ca detaliile suplimentare să parvină ulterior. Smiley era deosebit de încântat că avea patru locuri. Cele două din spate erau demontabile, dar cele ale pilotului şi copilotului erau fixe. În ceea ce priveşte vânzarea propriu-zisă a aparatului, aceasta avusese loc la 20 iulie: deci, nicio lună înainte ca nebunul acela de Ricardo să fie pe punctul de a viola spaţiul aerian al Chinei Roşii şi să se răzgândească mai apoi.

— Până şi Peter e în stare să stabilească *această* legătură, declară Smiley hâtru. Urmarea Peter, urmarea, dă-i drumul!

— Avionul a fost vândut la două săptămâni după reîntoarcerea lui Tiu de la Shanghai, replică Guillam cu o oarecare reţinere.

— Şi apoi? întrebă Smiley. Şi apoi? Ce căutăm apoi?

— Ne întrebăm cine posedă firma Aeroswiss, rosti scurt Guillam, deosebit de iritat, într-adevăr.

— Exact. Mulţumesc, spuse Smiley, pe un ton prefăcut de uşurare.

— Te reabilitezi în ochii mei, Peter. Şi acum, pe cine descoperim noi la cârma firmei Aeroswiss, ce crezi? Nimeni altul decât reprezentantul de la Bangkok.

Guillam trase cu ochiul la notele de pe biroul lui Smiley,

dar acesta fu mai rapid şi le acoperi cu mâinile.

— Tiu, spuse Guillam, roşind de-adevăratelea.

— Uraa! Da. Tiu. Bravo!

Dar, când Smiley trimise din nou după Sam Collins, în aceeaşi seară, faţa sa schimbătoare se umbri din nou.

Cu toate acestea, undiţele fuseseră aruncate. După succesul repurtat în industria aeronautică, Toby Esterhase se trezi afectat la comerţul cu spirtoase şi luă avionul către Insulele Hebride, sub masca unui inspector TVA, unde petrecu trei zile verificând conturile unei distilerii de whisky, specializată în vânzarea butoaielor nematurate. Se întoarse, rânjind, după spusele lui Connie, ca un bigam căruia îi reuşise figura.

Apoteoza complexă a acestei întregi activităţi se materializa într-un mesaj extrem de lung către Craw, redactat în urma întrunirii oficiale a directoratului operaţional – Bătrânii de Aur, pentru a o cita din nou pe Connie –, la care se adăugase Sam Collins. Această întrunire urmaşe unei şedinţe procedurale cu Verii, în cursul căreia Smiley se abţinuse să facă orice aluzie la fantomaticul Nelson Ko, însă solicitase anumite măsuri suplimentare de supraveghere şi de comunicare la faţa locului. Colaboratorilor săi, Smiley îşi expuse planurile după cum urmează:

Până acum operaţiunea se limitase la obţinerea unor informaţii privitoare la Ko şi la ramificaţiile filonului sovietic. Se avusese mare grijă ca nu cumva Ko să-şi dea seama că Prăvălia se interesează de el.

Apoi rezumă informaţiile deţinute până în momentul acela: Nelson, Ricardo, Tiu, aparatul Beechcraft, datele, deducţiile, compania aviatica înregistrată în Elveţia, care, aşa cum avea să se dovedească acum, nu deţinea sediu şi niciun alt aparat de zbor. Ar prefera, spuse Smiley, să se aştepte până la identificarea sigură a lui Nelson, dar

fiecare operaţiune constituia un compromis, iar timpul, în parte din vina Verilor, devenea din ce în ce mai scurt.

Nu spuse o vorbă despre fată şi, în timp ce-şi ţinea micul discurs, nu-i aruncă nici măcar o privire lui Sam Collins.

Ajunse apoi la ceea ce el numi cu modestie *faza următoare.*

— Problema noastră este ieşirea din impas. Sunt anumite operaţiuni care se desfăşoară mai bine când nu există o soluţie. Altele, care nu au nicio valoare până când nu *sunt* rezolvate, iar Dolphin este un astfel de caz. Se încruntă studiat, clipi, îşi scoase ochelarii şi, spre deliciul secret al celorlalţi, se dovedi fidel legendei ţesute în jurul său şi îşi şterse lentilele cu partea lată a cravatei. Propun să realizăm acest lucru printr-o totală schimbare de tactică. Cu alte cuvinte, anunţându-i lui Ko interesul nostru pentru afacerile sale.

Connie, ca întotdeauna, fu aceea care puse capăt înfricoşătoarei tăceri. Şi tot ea fu prima căreia îi reveni zâmbetul; nu oricum, ci cu aerul cel mai complice.

— Îl afumă ca să iasă din bârlog, le şopti ea extaziată tuturor. Aşa cum i-a făcut lui Bill, copoi deştept! îi pui un foc pe pragul casei sale, ca să iasă afară, nu-i aşa, iubitule, şi te uiţi încotro o ia la fugă. O, *George,* comoara mea, iubita mea comoară, cel mai bun dintre băieţeii mei, o declar cu voce tare!

Semnalul transmis de către Smiley lui Craw conţinu o metaforă diferită pentru a descrie planul, una care este preferată de către agenţii de teren. Smiley se referi la „scuturarea pomului lui Ko”; din restul textului reieşea clar că, în ciuda pericolelor considerabile, el intenţiona să folosească în acest scop spatele lat al lui Jerry Westerby.

*

Ca o notă de subsol la toate acestea, două zile mai târziu, Sam Collins se făcu nevăzut. Toată lumea fu

deosebit de încântată. Încetase să mai vină, iar Smiley nu se referi deloc la el. Camera sa, atunci când Guillam intră pe furiş să o examineze, nu conţinea nimic din lucrurile personale ale lui Sam, cu excepţia a doua pachete de cărţi de joc nedesfăcute şi a două-trei plicuri de chibrituri de reclamă făcând publicitate unui bar de noapte din West End. Când îi sondă pe supraveghetori în această privinţă, aceştia se dovediră a fi, contrar obiceiurilor lor, de o locvacitate surprinzătoare. Preţul său, spuneau ei, era o primă de adio şi o promisiune de a i se reexamina drepturile de pensie. În fond, nici nu avusese cine ştie ce mare lucru de vândut. Foc de paie, spuseră ei, nu va mai veni niciodată. Atâta pagubă!

Totuşi, Guillam nu-şi putea stăpâni o oarecare strângere de inimă în legătură cu Sam, pe care i-o mărturisi adesea lui Molly Meakin, în cursul săptămânilor următoare. Nu numai că dăduse nas în nas cu el la cabinetul lui Lacon. Îl sâcâia acel schimb de scrisori între Smiley şi Martello, confirmând acordul lor verbal. Decât să-i lase pe Veri să vină să ridice scrisoarea, cu întreaga paradă a unei limuzine şi chiar a unei motociclete de escortă în Cambridge Circus, în miezul Londrei, în fala Prăvăliei, Smiley preferase să-i dea ordin lui Guillam să o ducă personal în Grosvenor Square, avându-l drept doică pe Fawn, însă Guillam era în momentul acela ocupat până peste cap, iar Sam, ca de obicei, era disponibil. De asemenea, atunci când Sam se oferise să o ducă în locul lui, Guillam îi permisese să o facă, fapt pentru care se ruga la Dumnezeu să nu fi făcut aşa ceva niciodată. Mai regretă şi astăzi, din tot sufletul.

Pentru că, în loc să-i dea lui Murphy sau anodinului său colaborator scrisoarea redactată de către George, spunea Fawn, Sam insistase să meargă să-l vadă personal pe Martello. Şi petrecuse mai mult de o oră cu el în cabinet,

singur.

Partea a doua
SCUTURAREA POMULUI

Capitolul 13
Liese

Star Heights era cel mai nou şi mai înalt bloc-tum din Midlevels, ridicat pe coasta colinei, ce se înfunda noaptea ca un creion enorm luminat în întunericul blând al Vârfului. Se ajungea la el pe o şosea şerpuită, care nu avea drept trotuar decât o bordură de vreo cincisprezece centimetri între şosea şi faleză. La Star Heights era de prost gust să vii pe jos. De-abia căzuse seara, iar ora mondenităţilor se apropia de apogeu, în timp ce Jerry îşi croia drum cum putea pe trotuar, vâjâiau pe lângă el Mercedesuri şi Rolls-Royce-uri în goana lor de a lua şi a lăsa invitaţi. Jerry ducea un buchet de orhidee învelit într-o hârtie de mătase: mai mare decât cel pe care Craw i-l oferise vreodată lui Phoebe Wayfare, dar mai mic decât cel pe care Drake Ko îl depusese pe mormântul micului Nelson. Aceste orhidee nu erau destinate nimănui. „Când ai statura mea, bătrâne, trebuie să-ţi găseşti un motiv al dracului de bun pentru orice faci”.

Se simţea încordat, dar în acelaşi timp uşurat, văzând că lunga, lunga sa aşteptare luase sfârşit.

„O operaţie clasică de infiltrare, înălţimea Voastră, îl sfătuise Craw cu ocazia lungilor instrucţiuni transmise cu o zi înainte. Faceţi ce puteţi să intraţi acolo, puneţi-vă pe treabă şi nu vă opriţi până când nu sunteţi de partea cealaltă. Deci, treceţi pragul”.

„Într-un picior”, se gândi Jerry.

O marchiza din pânza cu dungi ducea spre holul de intrare, iar parfumurile femeilor pluteau în aer ca un fel de anticipare a misiunii sale. „Şi nu uita că Drake Ko este proprietarul imobilului”, adăugase Craw pe un ton sarcastic, în semn de cadou de despărţire. Decoraţia interioară nu era complet terminata. În jurul cutiilor de scrisori lipseau plăcile de marmură. Un peşte din fibră de sticlă ar fi trebuit să scuipe apă într-o fântână mozaicată, dar ţevăria nu fusese branşată şi sacii de ciment erau îngrămădiţi în bazin. Se îndreptă spre ascensoare. Pe uşa unei nişe de sticlă scria „Recepţie” şi dinăuntru îl privea portarul chinez. Jerry îl văzu ca prin ceaţă. La sosirea lui Jerry citea, dar acum se uita la el nehotărât dacă să-l interpeleze, însă orhideele îl liniştiră pe jumătate. Două matroane americane, văcsuite ca dracu’, sosiră şi se aşezară lângă el.

— Ce flori frumoase, spuseră ele, pipăind hârtia.

— Formidabile, nu-i aşa? Hai, luaţi-le. Un dar din partea mea! Hai, hai! Asemenea femei frumoase par goale fără flori!

Râseră. Englezii sunt o rasă aparte. Portarul reveni la lectura sa, iar Jerry fu autentificat. Sosi un ascensor. O hoardă de diplomaţi şi de oameni de afaceri, însoţiţi de femeile lor, morocănoase şi pline de bijuterii, pătrunseră în hol. Jerry le lăsă pe matroanele americane să intre înaintea lui. Fumul de ţigară se combina cu parfumurile, difuzoarele transmiţând melodii de mult uitate, înregistrate pe bandă. Matroanele apăsară butonul pentru etajul doisprezece.

— Mergeţi şi dumneavoastră la familia Hammerstein? întrebară ele fără să-şi ia ochii de la orhidee.

La etajul cincisprezece, Jerry se îndreptă spre scara de incendiu. Puţea a pipi de pisică şi a gunoi. Coborând-o, se întâlni cu o *amah* care ducea un teanc de şervete. Se uită

la el cu ochi rai, până în momentul în care Jerry o salută şi atunci izbucni în hohote de râs. Îşi continuă drumul până la etajul opt şi reveni pe palierul elegant al locatarilor. Se afla la capătul coridorului, în faţa celor două ascensoare cu uşi aurite se deschidea o mică rotondă. Erau patru apartamente, ocupând fiecare un sfert al imobilului circular şi având fiecare propriul culoar. Se angajă pe culoarul B, singura protecţie fiindu-i florile. Supraveghea rotonda, atenţia fiindu-i fixată asupra extremităţii culoarului C. Hârtia orhideelor se umezise în locul unde Jerry o strânsese prea tare.

— E o întâlnire săptămânală, îl asigurase Craw. În fiecare luni, aranjamente florale la American Club. Cu o precizie de pendulă se întâlneşte acolo cu o prietenă, Nellie Tan, care lucrează pentru Airsea. Se ocupă de aranjamentele florale şi rămân apoi la cină.

— Şi unde este Ko în timpul acesta?

— La Bangkok. Afaceri.

— Să sperăm că rămâne dracului acolo.

— Amin, domnule, amin.

Cu un scârţâit de balamale noi, neunse, uşa de lângă el se deschise brusc şi un american tânăr şi subţirel, în smoching, ieşi pe coridor, se opri şi se uită la Jerry şi la orhidee. Avea ochi albaştri, serioşi, şi ducea în mână o geantă diplomat.

— Pe mine mă aşteptaţi cu chestiile astea? întrebă el cu un accent elegant de Boston.

Avea aerul unui om bogat şi sigur de sine. Diplomaţie sau sistem bancar, îşi spuse Jerry.

— Ca să spun drept, nu cred, mărturisi Jerry, făcând pe englezul tâmpit. *Cavendish,* spuse el. Peste umărul americanului, Jerry văzu uşa închizându-se fără zgomot, ascunzând un raft plin de cărţi. Un prieten de-al meu m-a rugat să ofer aceste flori unei domnişoare *Cavendish* de la

9 D. El a şters-o la Manila, lăsându-mă cu orhideele în braţe, după cum vedeţi.

— Aţi greşit etajul, spuse americanul, apropiindu-se de ascensor. E cu unul mai sus. Aţi greşit şi culoarul. D este pe partea cealaltă. Încolo.

Jerry stătu lângă el, prefăcându-se că aşteaptă ascensorul care urca. Cel care cobora sosi înainte, iar tânărul american intră cu pas degajat, Jerry reluându-şi postul. Uşa marcată C se deschise, Jerry o văzu pe tânăra femeie ieşind şi răsucind cheia de două ori. Era îmbrăcată foarte simplu. Avea părul lung, blond-cenuşiu, strâns la ceafa într-o coadă de cal. Purta o rochie decoltată la spate şi sandale; cu toate că nu-i putea vedea faţa, ştia că e frumoasă. Fata se îndreptă spre ascensor fără să-l vadă, iar Jerry avu impresia că o priveşte din stradă printr-o fereastră.

În universul lui Jerry, existau femei care îşi purtau trupul ca şi cum ar fi fost nişte citadele pe care doar cei mai curajoşi le puteau lua cu asalt, iar Jerry se căsătorise cu câteva dintre ele. Poate că sub influenţa sa deveniseră aşa cum erau. Existau femei care păreau hotărâte să se urască pe ele însele, care-şi încovoiau spatele şi-şi strângeau pulpele. Mai existau şi altele care nu trebuiau decât să se îndrepte către el pentru a-i aduce un dar. Acestea făceau parte din categoria celor rare, iar acum, pentru Jerry, cea de faţă se afla în fruntea haitei. Se oprise dinaintea uşilor aurite şi urmărea butoanele care se aprindeau. Jerry se apropie de ea chiar în momentul opririi ascensorului, însă femeia tot nu-l remarcase. Cabina era plină ochi, aşa cum sperase el. Se strecură cu spatele, având grijă de orhidee, cerându-şi scuze, zâmbind şi ţinând buchetul ostentativ deasupra capului. Era cu spatele la el, iar el îi atingea umărul. Era puternic şi gol datorită decolteului, iar Jerry putu să vadă pistruii ei mici şi un puf blond care dispăreau

de-a lungul coloanei sale vertebrale. Îşi arăta faţa din profil, undeva mai jos de capul lui. Îi examina profilul pentru o clipă.

— Lizzie? întrebă el nesigur. Hei, *Lizzie,* eu sunt, Jerry!

Se întoarse brusc şi privi în sus către el. Şi-ar fi dorit să se îndepărteze puţin de ea, întrucât ştia că prima ei reacţie va fi una de teamă fizică din cauza staturii lui. Şi avu dreptate. Simţi pentru o clipă teama în ochii ei cenuşii, care clipiră înainte de a se fixa asupra lui.

— Lizzie *Worthington!* declară el cu mai multă siguranţă. Cum merge afacerea cu whisky? Ţi-aminteşti de mine? Unul dintre mândrii tăi investitori, Jerry. Un amic al Micuţului Ricardo. Un butoi de două sute de litri cu numele meu pe etichetă. Plătit complet la facturare.

Vorbise în şoaptă, gândind că nu i-ar plăcea, poate, să i se scormonească un trecut pe care dorea să-l dezavueze. Vorbise atât de încet, încât ceilalţi din ascensor auziseră ori melodia *Stropi de ploaie îmi cad în cap,* transmisă prin difuzor, ori mormăielile furioase ale unui grec bătrân care credea că-l înghesuie cineva.

— O, desigur, spuse ea, şi zâmbi radios ca o stewardesă. Jerry! Vocea ei se făcu mai mică, prefăcându-se că numele său de familie îi stătea pe vârful limbii. Jerry... Äää...

Se încruntă şi ridică ochii spre cer, ca o actriţă care are un lapsus. Ascensorul se opri la etajul şase.

— Westerby, spuse el prompt pentru a o scoate din încurcătură. Ziarist. M-ai agăţat în barul Constellation. Căutam acolo şi eu puţină tandreţe şi nu m-am ales decât cu un butoiaş de whisky.

Cineva de lângă el izbucni în râs.

— *Desigur!* Jerry, *iubitule!* Cum este posibil... Vreau să spun, ce-i cu tine aici, la Hong Kong? *Dumnezeule!*

— Chestii de rutină. Incendii şi epidemii, foamete. Dar tu ce faci? Te-ai retras presupun, cu metodele tale de

vânzare, în viaţa mea n-am fost tras pe sfoară în halul acela.

Ea râse încântată. Uşile se deschiseră la etajul trei. O bătrână intră sprijinindu-se în două bastoane.

„Lizzie Worthington a vândut în total cincizeci şi cinci de butoaie din acest hidromel ruşinos, înălţimea Voastră, îi spusese bătrânul Craw. Fiecare butoi are un cumpărător de sex masculin şi un număr considerabil dintre aceştia, potrivit surselor mele, au avut parte şi de alte servicii. Iată ceea ce dă un nou sens, îndrăznesc să spun, expresiei «să dai cu bătaie la cântar»”.

Ajunseseră la parter. Ea ieşi înainte, iar el aproape de ea. Prin uşa principală, îi văzu micuţa ei maşină roşie, cu capota ridicată, aşteptând la scară, înghesuită printre limuzinele strălucitoare. Probabil că telefonase şi le ceruse să i-o aducă, gândi el. Dacă Drake Ko este proprietarul imobilului, trebuie că face pe dracu-n patru ca să fie tratată ca o regină. Lizzie se îndreptă spre cabina portarului. Traversau holul, iar ea continua să pălăvrăgească, întorcându-se pentru a-i vorbi, cu un braţ întins cu palma în sus, ca un manechin. Mai mult ca sigur că o întrebase cum îi place la Hong Kong, cu toate că nu-şi putea reaminti s-o fi făcut:

— Îl *ador,* Jerry, pur şi simplu ador acest oraş. Vientiane îmi place... Oh... la *secole* distanţă. Ştii că Rick a murit? Zvârli vestea cu eroism, ca şi cum ea şi moartea nu erau două străine. După Rick credeam că nu-mi va mai plăcea nicicând şi niciunde. M-am înşelat, Jerry. Hong Kong *trebuie* să fie cel mai amuzant oraş din lume.

Lawrence era portarul, iar cheia automobilului ei atârna de-o potcoavă mare de argint, care-i reamintea lui Jerry cursele de la Happy Valley.

— Mulţumesc, Lawrence, spuse ea cu un glas suav, răsplătindu-l cu un surâs care-i va înfrumuseţa acestuia

întreaga noapte. *Oamenii* de aici sunt atât de minunaţi, Jerry, îi mărturisi ea într-o şoaptă de scenă, în timp ce se îndreptau spre intrarea principală. Când mă *gândesc* ce spuneam noi despre chinezi în Laos! Aici însă, ei sunt cei mai minunaţi, cei mai spontani, cei mai inventivi oameni pe care i-am întâlnit vreodată.

Vorbea acum cu un accent străin, greu de identificat, remarcă în sinea lui. Trebuie să-l fi împrumutat de la Ricardo şi-l foloseşte crezând c-aşa e şic.

— Oamenii spun: Hong Kong... fabulos pentru cumpărături... aparate de fotografiat libere de taxe vamale... restaurante... dar, cinstit vorbind, Jerry, când mergi în profunzime şi cunoşti *adevăratul* Hong Kong şi *oamenii* săi îţi dai seama că ai tot ceea ce îţi poţi dori de la viaţă. Nu găseşti adorabilă noua mea maşină?

— Prin urmare, aşa-ţi cheltuieşti tu banii luaţi pe whisky.

Jerry întinse palma, iar ea lăsă să-i cadă cheile în ea pentru ca să poată să-i deschidă portiera. Tot în glumă, el îi dădu orhideele să le ţină. În spatele Vârfului întunecat, o lună plină, nerăsărită încă, strălucea ca un foc de pădure. Lizzie urcă în maşină, el îi întinse cheile şi în momentul acela simţi atingerea mâinii ei, care, încă o dată, îi reaminti de Happy Valley şi de sărutul pe care i-l dăduse Ko când plecaseră amândoi cu maşina.

— Te deranjează dacă urc şi eu în spate? întrebă el.

Ea râse şi-i deschise portiera.

— Unde te duci, de fapt, cu orhideele astea splendide?

Porni motorul, însă Jerry, cu delicateţe, tăie contactul, îl privi cu un aer surprins.

— Iubito, spuse el pe un ton liniştit. Mă simt incapabil să-ţi spun o minciună. Sunt o viperă pe care o încălzeşti la sânul tău şi, înainte de a mă conduce oriunde ar fi, ai face mai bine să-ţi pui centura de siguranţă şi să asculţi îngrozitorul adevăr.

Alesese acest moment cu grijă, întrucât nu dorea să-i dea impresia că ar fi ameninţată de ceva. Era la volanul automobilului ei, sub marchiza bine luminată a propriului imobil, la mai puţin de douăzeci de metri de Lawrence, portarul, iar el juca rolul păcătosului umil pentru a-i spori sentimentul de securitate.

— Reîntâlnirea noastră n-a fost absolut deloc jocul întâmplării. Punctul unu. Punctul doi, pentru a spune lucrurile pe şleau: cei de la ziar m-au însărcinat să te găsesc şi să te asaltez cu o mulţime de întrebări indiscrete în legătură cu amicul tău defunct, Ricardo.

Continua să-l observe, aşteptând urmarea. În vârful bărbiei avea două cicatrici mici, paralele, ca nişte urme de gheare, foarte adânci. Se întreba cine i le făcuse şi cu ce.

— Dar Ricardo e mort, spuse ea, mult prea devreme.

— Bineînţeles, spuse Jerry, pe un ton de mângâiere. Nici vorbă. Cu toate acestea, cei de la revistă deţin ceea ce numesc ei un pont grozav, potrivit căruia Ricardo ar mai fi încă în viaţă, şi treaba mea este să le fac pe plac superiorilor.

— Dar este absolut ridicol!

— De acord. În totalitate. Au luat-o razna. Premiul de consolare constă în cele două duzini de orhidee şi cea mai bună masă care se poate lua în oraş.

Întorcându-şi privirea, ea se uită prin parbriz. Faţa îi strălucea în lumina marchizei, iar Jerry se întrebă cum trebuie să te simţi când eşti proprietara unui corp atât de superb, când douăzeci şi patru de ore pe zi trebuie să trăieşti şi să fii la înălţimea unei asemenea frumuseţi. Ochii ei cenuşii se deschiseră şi mai larg, iar Jerry o suspectă că aştepta ca el să observa atât că era gata să izbucnească în lacrimi, cât şi modul în care mâinile ei se crispau pe volan pentru a găsi un sprijin.

— Scuză-mă, murmură ea. Doar că... atunci când iubeşti

un bărbat... Când renunţi la tot pentru el... şi moare... şi, apoi, într-o seară, din senin...

— Desigur, spuse Jerry. Îmi pare rău.

Porni motorul.

— De ce să-ţi pară rău? Dacă este în viaţă, cu atât mai bine. Dacă este mort, nimic nu s-a schimbat. Nu este nimic de pierdut, izbucni în râs. Ric spunea întotdeauna că este indestructibil.

E ca şi cum ai fura de la un cerşetor orb, gândi el. Nu trebuie lăsată în voia ei.

Conducea bine, dar încordată, iar el ghici – întrucât îl incita la ghicit – că îşi trecuse recent examenul de conducere şi că maşina reprezenta premiul acordat drept recompensă. Era noaptea cea mai calmă de pe lume. În timp ce se înfundau în oraş, portul arăta ca o oglindă perfectă în mijlocul unei cutii de bijuterii. Discutară despre diverse restaurante. Jerry sugeră Peninsula, dar ea respinse ideea dând din cap.

— Bine. Hai să luăm un păhărel înainte, spuse el. Hai s-o facem lată!

Spre surprinderea lui, ea întinse braţul şi-l strânse de mână, îşi aminti de spusele lui Craw: făcea aşa cu toată lumea.

I se dăduse drumul din lesă pentru o noapte: senzaţia asta nu-i dădea pace. Îşi aminti de ziua în care se dusese s-o ia pe cât, fiica lui, de la şcoală, când era micuţă, şi cum fuseseră nevoiţi să facă o mulţime de lucruri ca după-masa să pară mai lungă. Într-o discotecă întunecoasă din Kowloon băură Rémy Martin cu gheaţă şi sifon. Îşi închipui că asta era băutura preferată a lui Ko şi că ea îi prinsese gustul pe când îi ţinea companie. Era devreme şi în local nu se aflau decât vreo douăsprezece persoane, nu mai mult. Muzica era tare şi trebuiau să ţipe unul la altul ca să se audă, însă ea nu vorbi de Ricardo. Preferă muzica şi

asculta cu capul răsturnat pe spate. Uneori îi apuca mâna şi o dată îşi puse chiar capul pe umărul lui; altă dată, îl sărută distrată şi se duse apoi pe ring pentru un dans lent şi solitar, cu ochii închişi, surâzând uşor. Bărbaţii uitaseră de perechile lor şi o dezbrăcau din priviri, iar chelnerii chinezi aduceau scrumiere noi la fiecare trei minute pentru aşi putea aţinti privirile în decolteul ei. După două pahare şi o jumătate de oră, ea îşi proclamă pasiunea pentru Duke Ellington şi marea lui orchestră. Atunci plecară în grabă către Insulă, într-un loc cunoscut de Jerry, unde o orchestra filipineză îl imita destul de bine pe Ellington. Cât Anderson era lucrul cel mai bun care se descoperise după pâinea tăiată în felii, afirmă ea. Îi auzise el pe Armstrong şi pe Ellington cântând împreună? Nu-i aşa că erau cei mai mari? încă un pic de Rémy Martin, în timp ce ea-i cânta la ureche *Mood Indigo.*

— Ricardo dansa? întrebă Jerry.

— Dacă dansa? răspunse ea suav, în timp ce pocnea din degete şi bătea tactul cu piciorul ca să ţină ritmul.

— Credeam că Ricardo şchiopăta, obiectă Jerry.

— Asta nu l-a împiedicat niciodată să danseze, spuse ea fascinată în continuare de muzică. Nu mă voi întoarce niciodată la el, înţelegi? Niciodată. Acest capitol este închis. Terminat.

— De unde s-a ales cu asta?

— Cu dansul?

— Cu şchiopătatul.

Cu degetul îndoit pe un trăgaci imaginar, ea trase un foc în aer.

— Ori războiul, ori vreun soţ furios, spuse ea.

O puse să repete, cu buzele lipite de urechea lui.

Ea cunoştea un restaurant japonez deschis de curând, unde se servea o *fabuloasă* văcuţă à la Kobe.

— Spune-mi, de unde te-ai ales cu cicatricile astea? o

întrebă el în timp ce se îndreptau către restaurant. El îşi pipăi propria bărbie. Cea din stânga şi cea din dreapta. De la ce le ai?

— Oh, de la vânarea unor vulpi nevinovate, spuse ea, surâzând. Tatăl meu era nebun după cai. Mă tem că şi acum este tot aşa.

— Unde locuieşte?

— Tata? Oh! Acelaşi vechi castel dărăpănat din Shropshire. Este *mult* prea mare, dar ei nu vor să se mute de-acolo. Fără personal, fără bani, îngheţat trei sferturi din an. Mama nici măcar nu ştie să fiarbă un ou.

Nu-şi revenise încă din uimire, când ea îşi reaminti un bar unde se serveau sandviciuri dumnezeieşti cu curry. Aşa încât se reîntoarseră de unde plecaseră şi umblară după el până îl găsiră, iar ea îl sărută pe barman după ce intrară. Nu era muzică şi, pentru nu se ştie ce motive, se auzi relatându-i toată povestea Orfanei, până când ajunseră la cauzele despărţirii lor, pe care, în mod deliberat, el le lăsă în ceaţă.

— Ah, Jerry, iubitule, spuse ea cu înţelepciune. Cu douăzeci şi cinci de ani diferenţă de vârstă între tine şi ea, la ce altceva te puteai aştepta?

Dar cu nouăsprezece ani diferenţă şi o nevastă chinezoaică între tine şi Drake Ko, la ce dracu' poţi *tu* să te aştepţi? gândi el oarecum agasat.

Plecară – alt sărut dat barmanului –, iar Jerry nu era atât de îmbătat de compania ei, nici de paharele de whisky cu sifon, încât să nu-şi dea seama că dăduse un telefon, pasămite ca să anuleze o întâlnire, că discuţia durase mult şi că atunci când revenise la masă avea un aer destul de grav. Reîntorşi în maşină, el îi surprinse privirea şi bănui în ochii ei o umbră de neîncredere.

— Jerry?

— Da?

Ea-şi scutură capul, râse, îi trecu palma de-a lungul obrazului, apoi îl sărută.

— E amuzant, spuse ea.

Bănui că se întreba cum anume, admiţând că îi vânduse într-adevăr acel butoi de whisky anonim, putuse să-l uite până într-atât. Bănuia că ea se întreba, de asemenea, dacă, pentru a-i vinde acest butoi, îi adăugase ca primă vreunul dintre favorurile la care Craw făcuse o aluzie atât de directă. Dar aceasta era problema ei, îşi spuse el. Fusese problema ei de la bun început.

În restaurantul japonez li se dădu masa din colţ mulţumită zâmbetelor lui Lizzie şi a altor câtorva atenţii. Ea se aşeză şi începu să privească sala de jur-împrejur, iar el s-o privească pe Lizzie, ceea ce îl satisfăcea deplin pe Jerry, dar i-ar fi înnebunit pe cei de la Sarratt. La lumina lumânărilor, îi putea distinge foarte bine faţa şi, pentru prima oară, remarcă semnele uzurii: nu numai cele două semne de gheară pe bărbia ei, ci şi urmele călătoriilor, ale tensiunii, cărora Jerry le găsi o oarecare calitate, asemenea unor cicatrici onorabile cu care se alesese în cursul tuturor acelor bătălii duse împotriva lipsei de noroc şi a erorilor de raţionament. Purta o brăţară nouă de aur şi un ceas de tinichea gravat, având pe cadran un Mickey Mouse, şi a cărui lăbuţă înmănuşată indica orele. Fidelitatea ei faţă de acest ceas vechi îl impresiona şi dori să ştie cine i-l dăduse.

— Tăticu', spuse ea pe un ton absent.

Deasupra lor, pe plafon, se afla o oglindă şi, printre căpăţânile celorlalţi clienţi, putu să-i vadă părul de aur, rotundul sânilor şi puful auriu de pe spate. Când încercă s-o întrebe de Ricardo, ea deveni precaută: lui Jerry ar fi trebuit să-i fi venit ideea, dar nu îi veni, că atitudinea ei se schimbase după acel telefon.

— Ce garanţii am că nu-mi vei menţiona numele în

ziarul tău? întrebă ea.

— Doar promisiunea mea.

— Dar dacă redactorul tău şef ştie că am fost iubita lui Ricardo, ce-l poate opri să nu-l introducă el însuşi în articol?

— Ricardo a avut o grămadă de iubite. Ştii asta. Erau de toate formele şi de toate mărimile şi, adesea, în acelaşi timp.

— Dar *eu* am fost *unică,* spuse ea pe un ton hotărât şi el o văzu aruncând o privire către uşă.

Însă avea acest obicei oricum, oriunde s-ar fi aflat, de a se uita de jur-împrejurul unei încăperi, tot timpul, în căutarea unei persoane care nu se afla acolo. O lăsă să păstreze iniţiativa.

— Spuneai că ziarul la care lucrezi are un pont grozav, zise ea. Ce vor să spună cu asta?

Betonase acest răspuns cu Craw. îl şi repetaseră chiar de câteva ori. Aşa că i-l dădu cu multă forţă, dacă nu cu convingere.

— Ric s-a prăbuşit cu optsprezece luni în urmă în colinele de lângă Pailin, la frontiera thailandenzo-cambodgiană. Aceasta este versiunea oficială. Nu s-a găsit niciun trup, nu s-au găsit rămăşiţele avionului şi se spune că transporta opiu. Societatea de asigurări n-a plătit niciodată, iar Indocharter nu i-a intentat niciun proces acestei societăţi. De ce nu? Pentru că Ricardo avea un contract obligându-l să piloteze în exclusivitate pentru această companie. În cazul acesta, de ce nimeni nu a intentat un proces companiei Indocharter? Tu, de exemplu. Tu erai femeia lui. De ce să nu pretinzi despăgubiri?

— Aceasta este o sugestie *deosebit* de vulgară, spuse ea, cu un glas de ducesă.

— În plus, circulă zvonul că a fost văzut de curând prin

baruri de câteva ori. Şi-a lăsat barbă, dar nu poate să scape de şchiopătat, se spune, nici de obiceiul său de a bea o sticlă de whisky pe zi, nici, scuză-mi lipsa de respect, frumoasă doamnă, să umble după toate fustele pe o rază de zece kilometri de la locul în care se află.

Îşi adună puterile să-l contrazică, dar el i-o luă înainte şi-i spuse restul.

— Portarul-şef de la hotelul Rincome, Chiang Mai, l-a identificat după o fotografie, cu toată barba pe care şi-a lăsat-o. De acord, noi, toţi albii, arătăm la fel în ochii lor. Cu toate acestea, portarul a fost foarte sigur. Apoi, cu o lună în urmă, la Bangkok, o fetiţă de cincisprezece ani, cu toate dovezile în mână, s-a înfiinţat cu legăturica ei la consulatul mexican, desemnându-l pe Ricardo drept fericitul tată. Nu cred în sarcini de optsprezece luni, şi nici tu, presupun. Şi nu te uita aşa la mine, iubito. N-a fost ideea mea, nu-i aşa?

A fost a celor de la Londra, ar fi putut el adăuga, ca acest amestec grozav de fapte reale şi de ficţiune, să scuture un pom. Dar ea se uita peste el, cu ochii îndreptaţi din nou spre uşă.

— Un alt lucru asupra căruia trebuie să-ţi pun întrebări este traficul cu whisky, spuse el.

— *N-a fost* trafic, Jerry. A fost o întreprindere comercială absolut cinstită.

— Iubito, *tu* eşti curată ca neaua. Nicio umbră de scandal nu te-a atins vreodată. Şi aşa mai departe. Dar dacă Ric a mai luat-o pe scurtătură, pe ici, pe colo, mai mult decât trebuia, *n-ar fi* oare acesta un motiv ca să-şi facă micul său număr de dispariţie, ce zici?

— Nu-i stilul lui Ric, spuse ea în sfârşit, fără niciun fel de convingere. Îi plăcea să se dea mare prin oraş, asta-i tot. Nu era genul lui să fugă.

Jerry regretă sincer că o făcuse să se simtă prost. Era

exact contrariul a ceea ce ar fi dorit pentru ea în alte împrejurări. O urmărea şi ştia că nu poate niciodată să iasă bine dintr-o discuţie. Este ceea ce o făcea să o cuprindă un fel de disperare: o resemnare în faţa înfrângerii.

— De pildă, continuă Jerry – în timp ce capul ei se plecă având un aer supus –, dacă ne punem să dovedim că Ric al tău, în timp ce transporta butoaiele *lui,* a băgat banii în buzunar în loc să-i verse celor de la distilerie – e o pură ipoteză, nici urmă de dovadă –, atunci, în acest caz...

— În momentul în care parteneriatul nostru a luat sfârşit, fiecare investitor deţinea un titlu de valoare, garantat, cu dobânzi care curgeau de la data cumpărării. Fiecare bănuţ pe care noi l-am împrumutat a fost contabilizat în bună regulă.

Până acum, fusese treabă de tatonare. Dar în momentul de faţă întrezărea ţinta la orizont, aşa că se grăbi să o ajungă.

— Nu *în bună regulă,* iubito, o corectă el în timp ce ea continua sa stea cu ochii aţintiţi către mâncarea neatinsă. N-a fost deloc în bună regulă. Acele reglementări de conturi au fost efectuate la şase luni *după* data prevăzută. În neregulă. După mine, asta spune foarte multe. Întrebarea e: cine l-a scos pe Ric din rahat? Potrivit informaţiilor *noastre,* întreaga lume era pe urmele lui. Distileriile, creditorii, poliţia, localnicii. Fiecare avea un cuţit de ascuţit ca să-l împlânte în el. Şi apoi, într-o zi: „Bravo!” Toată lumea retrage plângerile, umbrele gratiilor de închisoare se retrag. Cum aşa? Ric era în genunchi. Cine este îngerul misterios? Cine i-a plătit datoriile?

Îşi ridicase capul în timp ce el vorbea şi acum, iată, spre stupefacţia lui Jerry, faţa i se lumină de un zâmbet radios, şi primul lucru pe care-l observă fu acela că făcea cu mâna, peste umărul lui, cuiva nevăzut de el, până când se uită în oglinda din plafon şi prinse strălucirea unui costum

albastru electric şi a unui cap cu păr negru, perfect pieptănat, uns din abundenţă; iar la mijloc un obraz rotund de chinez, plasat între doi umeri lăţi, puternici şi două mâini ridicate, ca salutul unui campion de lupte a cărui sosire Lizzie o întâmpina cu căldură.

— Domnul Tiu! Ce coincidenţă minunată! Este *domnul Tiu!* Veniţi aici. Gustaţi şi dumneavoastră văcuţa. *Este fantastică!* Domnule Tiu, vi-l prezint pe Jerry din Fleet Street. Jerry, dumnealui este un bun prieten de-al meu, care face foarte multe pentru mine. Tocmai îmi lua un interviu, domnule Tiu! Despre mine! Este de-a dreptul incitant! Totul despre Vientiane şi despre un biet pilot pe care am încercat să-l ajut cu o sută de ani în urmă. Jerry ştie totul despre mine. E un adevărat miracol!

— Ne-am cunoscut, spuse Jerry cu un zâmbet larg.

— Desigur, spuse Tiu, tot atât de fericit şi, în timp ce vorbea, Jerry simţi din nou mirosul cunoscut de migdale şi de apă de roze, cel pe care fosta sa soţie îl îndrăgea atât de mult. Bineînţeles, repetă Tiu. Sunteţi cel care scria despre cai, nu-i aşa?

— Da, aşa e, recunoscu Jerry, lărgindu-şi surâsul până simţi că-i pocnesc obrajii.

Apoi, desigur, viziunea lui Jerry asupra lumii se întoarse de câteva ori cu o sută optzeci de grade şi se trezi deodată că avea o mulţime de lucruri de care să se preocupe: de pildă, să se prefacă tot atât de încântat ca toată lumea de extraordinarul noroc care-l adusese pe Tiu în aceste locuri: de pildă, să strângă mâini, ceea ce era ca o promisiune reciprocă de reglare viitoare a conturilor; de pildă, să tragă scaunul cuiva, să comande de băut, văcuţă, cotlete şi toate celelalte. Dar lucrul care nu-i ieşea din minte, chiar atunci când făcea toate acestea – amintirea îi persistă în minte atât cât îi permiseră evenimentele ulterioare – n-avea mare lucru de a face cu Tiu şi nici cu sosirea sa

intempestivă. Era expresia de pe faţa lui Lizzie, în momentul în care îl zărise, în acea fracţiune de secundă înainte ca bravura să-i deseneze un surâs vesel pe faţă. Această fracţiune de secundă îi explicase, mai bine decât orice altceva, paradoxurile personalităţii ei: visurile ei de prizonieră, identităţile de împrumut care erau ca atâtea alte deghizări care-i permiteau să scape pentru o clipă destinului ei. Ea fusese, bineînţeles, cea care îl chemase pe Tiu. N-avea de ales. Ceea ce-l surprindea era că nici Prăvălia, nici el însuşi nu prevăzuseră acest lucru. Istoria cu Ricardo, oricare ar fi fost adevărul din ea, era prea fierbinte ca să se ocupe singură de ea. Dar expresia din ochii ei cenuşii, în momentul în care Tiu intrase în restaurant, nu exprima uşurare, ci doar resemnare: uşile se închiseră din nou în urma ei, distracţia se încheiase. „Suntem precum acei amărâţi de licurici, îi şoptise odată Orfana, blestemându-şi copilăria. Ni se târâie focul pe spinări”.

În plan operaţional, desigur, iar Jerry o recunoscuse pe loc, apariţia lui Tiu fusese un dar ceresc. Dacă informaţia trebuia să ajungă la urechile lui Ko, atunci Tiu era un canal infinit mai sigur pentru aceasta decât ar fi putut vreodată să spere că va fi Lizzie.

Isprăvise în fine să-l sărute pe Tiu, aşa că i-l predă lui Jerry.

— Domnule Tiu, sunteţi martor, declară ea cu un aer foarte complice. Trebuie să vă reamintiţi fiecare cuvinţel pe care-l voi spune. Jerry, continua *exact* ca şi cum dânsul n-ar fi aici. Vreau să spun că domnul Tiu tace ca peştele, nu-i aşa? *Iubitule,* spuse ea, şi-l săruta din nou. E *atât* de excitant, repetă ea, şi se instalară din nou toţi la o discuţie amicală.

— Aşadar, ce vă interesează, domnule Wessby? întrebă Tiu pe un ton absolut afabil, în timp ce-şi mânca văcuţa.

Sunteţi reporter de cai. De ce vă ocupaţi atunci de fete frumoase? Nu?!

— Excelent argument, bătrâne! Excelent argument! Caii sunt mult mai siguri, nu-i aşa?

Râseră toţi cu poftă, evitându-şi privirile.

Chelnerul puse în faţa lui o sticlă de scotch Black Label. Tiu o desfăcu, o mirosi critic înainte de a le turna în pahare.

— Îl caută pe *Ricardo,* domnule Tiu. Nu înţelegeţi? Crede că Ricardo *trăieşte.* Nu-i aşa că-i grozav? Adică, n-am nici urmă de sentimente pentru Ric, acum, fireşte. Dar ar fi grozav să-l avem din nou printre noi. Gândiţi-vă doar la ce petreceri am putea da!

— Liese ţi-a spus asta? întrebă Tiu, turnându-şi încă două degete bune de scotch. Ea ţi-a spus că Ricardo e prin împrejurimi?

— *Cine* bătrâne? Nu te-am înţeles. N-am înţeles prenumele.

Tiu întinse un beţişor către Lizzie.

— Ea ţi-a spus că trăieşte? Pilotu'! Ricardo! Liese ţi-a spus asta?

— Nu-mi dezvălui niciodată sursele, domnule Tiu, spuse Jerry pe un ton tot atât de afabil. Acesta este modul în care un ziarist spune că a inventat ceva, explică el.

— Adică a unui reporter de cai, aşa e?

— Aşa e, aşa e!

Tiu râse din nou, iar de data aceasta Lizzie râse şi mai tare. Îşi pierdea din nou stăpânirea de sine. Poate din cauza alcoolului, gândi Jerry, sau poate că recursese la excitante şi mai puternice, iar băutura nu făcuse decât să aţâţe focul.

„Şi dacă mă mai tratează încă o dată drept reporter de cai, poate că voi recurge la o acţiune defensivă".

Lizzie reluă, tot pe ton monden:

— Oh! Domnule Tiu, Ricardo a fost atât de *norocos!* Gândiţi-vă puţin ce avea. Indocharter – Eu – întreaga lume. Mă aflam acolo, lucrând pentru această micuţă companie aeriană – nişte drăguţi de chinezi pe care-i cunoştea tăticu' –, iar Ricardo, ca toţi piloţii, avea un simţ mizerabil al afacerilor – intra în cele mai *înfricoşătoare* datorii. Cu o mişcare a mâinii, ea captă din nou atenţia lui Jerry. Doamne, a încercat chiar să mă implice *pe mine* într-una dintre combinaţiile sale, puteţi să vă imaginaţi? Să vând whisky, închipuiţi-vă! Dar iată că, dintr-odată, drăgălaşii mei prieteni chinezi au hotărât că aveau nevoie de alt pilot. I-au plătit datoriile, i-au dat un salariu şi i-au dat o vechitură de avion cu care să zboare...

Jerry făcu atunci primul dintr-un număr de paşi irevocabili.

— Când Ricardo a dispărut, el nu pilota o gloabă, iubito. Pilota un Beechcraft nou-nouţ, o corectă el în mod deliberat. Indocharter n-a avut în viaţa ei un Beechcraft. N-are nici acum. Redactorul meu şef a verificat toate astea, nu mă întrebaţi cum. Indocharter n-a închiriat niciodată vreunul, nu l-a dat niciodată pe mâna vreunui pilot, n-are niciunul zdrobit la activ.

Tiu izbucni din nou într-un hohot de râs grozav.

„Tiu este un episcop foarte rece, Eminenţa Voastră, îl avertizase Craw. A condus timp de cinci ani dioceza Monseniorului Ko din San Francisco cu o eficienţă exemplară şi cel mai grav reproş pe care i l-au putut face artiştii narcoticelor a fost că şi-a spălat Rolls-Royce-ul într-o zi de sărbătoare".

— Auziţi, domnule Wessby. Poate că a furat Liese vreunul! strigă Tiu cu accentul său pe jumătate american. Poate că iese noaptea pe-afară şi fură avioane de la alte companii!

— Domnule Tiu, e foarte urât din partea dumitale să

spui aşa ceva! declară Lizzie.

— Ce zici de asta, reporter de cai? Ce zici de asta?

Veselia de la masa lor era prea mare pentru trei oameni, astfel încât câteva capete se întoarseră să-i privească. Jerry îi văzu în oglindă, în locul în care aproape că se aştepta să-l vadă pe Ko însuşi, apropiindu-se de ei prin uşa de răchită, cu mersul lui crăcănat de om al joncilor. Lizzie prinse din zbor ocazia.

— Oh! A fost o adevărată poveste! La un moment dat, Ric de-abia avea din ce să mănânce – *şi* ne datora la toţi bani, economiile lui Charlie, alocaţia pe care mi-o trimitea tata – Ric practic ne-a ruinat pe toţi. Desigur, banii tuturor îi aparţineau în mod firesc şi iată că, dintr-odată, aflăm că Ric are de lucru, este pe linia de plutire şi viaţa devine din nou o sărbătoare. Toţi piloţii ăia amărâţi sunt rechemaţi la sol, iar Ric şi Charlie zboară peste tot, ca...

— Ca nişte muşte cu curul albastru, sugeră Jerry, la care Tiu fii cuprins de atâta ilaritate, încât fu nevoit să se ţină de umărul lui Jerry să nu cadă, în timp ce Jerry avea senzaţia neplăcuta că-l măsura cineva în mod fizic pentru a şti unde să-i împlânte cuţitul.

— Hei, asta chiar că e grozav! Muscă cu curul albastru! Vai, ce-mi place! Ştii că eşti un tip delicios, reporter de cai?

Acesta fu momentul în care, sub presiunea veselelor insulte ale lui Tiu, Jerry reuşi, într-adevăr, o foarte bună acţiune de tatonare. Ulterior, Craw avea să declare că fusese cea mai bună. îl ignoră pe Tiu complet şi se agăţă de celălalt nume pe care Lizzie îl lăsase să-i scape.

— A! Apropo! Ce s-a întâmplat cu bătrânul Charlie, Lizzie? spuse el, neavând nici cea mai mică idee cine era Charlie. Ce s-a întâmplat cu el după ce Ric şi-a făcut numărul său de dispariţie? Să nu-mi spui că a căzut şi el cu avionul!

Lizzie se lansă într-un nou torent de explicaţii, iar Tiu, după toate evidenţele, aprecia tot ceea ce auzea, chicotind şi dând aprobator din cap în timp ce mânca.

Se afla aici ca să vadă despre ce este vorba, gândi Jerry. E prea şmecher ca să-i pună frână lui Lizzie. Eu îl neliniştesc, nu ea.

— O! Charlie este indestructibil, *absolut* nemuritor, declară Lizzie şi îl alese din nou pe Tiu drept complice. Charlie *Marshall,* domnule Tiu, explică ea. O! Ar trebui să-l cunoaşteţi. Un tip fantastic, pe jumătate chinez, numai piele şi oase şi opiu, un pilot absolut strălucitor! Tatăl său este unul dintre bătrânii Kuomintangului, un mare tâlhar, care locuieşte sus, printre shani. Maică-sa era o femeie săracă din Corsica – ştiţi şi dumneavoastră cum au *invadat* literalmente corsicanii Indochina –, dar el este un personaj absolut fantastic. Ştiţi de ce îşi spune Marshall? Tatăl său n-a vrut să-i dea numele. Aşa că, ce face Charlie? îşi ia singur drept nume cel mai înalt rang din armată. „Tatăl meu este general, dar eu sunt mareşal”, spunea el. Nu-i aşa că-i nostim? Şi *mult* mai bine decât *amiral,* zic eu.

— Formidabil, aprobă Jerry. Minunat. Charlie e un prinţ.

— Liese ea însăşi este un personaj absolut fantastic, domnule Wessby, remarcă Tiu galant.

Aşa că, la insistenţele lui Jerry, băură pentru aceasta, pentru personalitatea ei fantastică.

— Ia ascultă, ce e toată chestia asta cu *Liese?* întrebă Jerry punând paharul pe masă. Te cheamă Lizzie. Cine-i această Liese? Domnule Tiu, eu n-o cunosc pe doamna aceasta. De ce nu-mi împărtăşiţi şi mie gluma?

La această întrebare, Lizzie se întoarse hotărâtă către Tiu pentru a-i cere sfatul, însă Tiu îşi comandase nişte peşte crud, mâncându-l cu repeziciune şi cu o totală încântare.

— Unii reporteri de cai pun întrebări foarte caraghioase,

remarcă el cu gura plină.

— Oraş nou, pagină nouă, nume nou, spuse în sfârşit Lizzie cu un zâmbet neconvingător. Doream o schimbare, aşa că mi-am ales un nou nume. Unele fete îşi schimba pieptănătura, eu îmi schimb numele.

— Şi ai schimbat şi tipul cu care umbli odată cu asta? întrebă Jerry.

Dădu din cap cu privirea în jos, în timp ce Tiu lăsă să-i scape un hohot de râs.

— Ce i s-a întâmplat oraşului acesta, domnule Tiu? întrebă Jerry, protejând-o în mod instinctiv. Toţi bărbaţii au orbul găinilor sau ce s-a întâmplat cu ei? Dumnezeule, aş traversa toate continentele pentru ea, dumneata nu? Oricum ar chema-o, nu-i aşa?

— Eu, unul, m-aş duce de la Kowloon până la Hong Kong, nu mai departe! spuse Tiu deosebit de amuzat de propriul spirit. Sau, mai bine, aş sta în Kowloon şi i-aş telefona, cerându-i să vină la mine pentru o oră!

La spusele acestuia, privirea lui Lizzie rămase coborâtă, iar Jerry se gândi ce amuzant ar fi, cu altă ocazie, când toţi ar avea mai mult timp, să-i rupă ceafa aia unsuroasă a lui Tiu în câteva locuri.

Din păcate, pentru moment, ruperea gâtului lui Tiu nu se afla pe lista de misiuni cu care-l însărcinase Craw.

„Banii, spusese Craw. Când vine momentul oportun, atacă unul din capetele filonului de aur şi aceasta va fi marea ta finală”.

Aşa că o stârni să vorbească despre Indocharter. Cine lucra acolo, cui aparţinea, cum era să lucrezi pentru ei? Muşcă din momeală atât de repede, încât Jerry începu să se întrebe dacă nu cumva îi plăcea această existenţă pe muchie de cuţit mai mult decât îşi închipuise el.

— O, a fost o aventură fabuloasă, Jerry! Nici nu poţi să-ţi imaginezi, te asigur. Începu din nou să vorbească cu

accentul multinaţional al lui Ric: *Companie aeriană!* Cuvântul însuşi este atât de absurd. Vreau să zic, nu cumva să-ţi treacă o secundă prin cap avioanele voastre noi, strălucitoare, cu splendidele lor stewardese, cu şampanie, cu icre negre, nimic din *toate acestea.* Era muncă. Muncă de pionierat, şi asta m-a atras din primul moment. Puteam să trăiesc *perfect* pur şi simplu agăţată de tata sau de mătuşile mele; vreau să spun că, din fericire, sunt total independentă, dar *cine* poate să reziste unei astfel de tentaţii? Tot ce am avut la început au fost două vechituri îngrozitoare, nişte DC 3, care se ţineau *literalmente* cu sfoară şi chewing gum ca să nu se desfacă. A trebuit să ne *cumpărăm* până şi certificatul de navigaţie. Nimeni n-ar fi vrut să-l elibereze. După aceea, am transportat literalmente orice. Motociclete Honda, zarzavaturi, porci... Oh! Piloţii aveau o istorioară în legătură cu aceşti bieţi porci. Au scăpat, Jerry! Au pătruns la clasa I, chiar şi în cabină. Imaginează-ţi!

— În calitate de pasageri, explică Tiu cu gura plină. Ea a transportat porci de clasa I, aşa e, domnule Wessby?

— Pe ce rute? întrebă Jerry când îşi reveni din râs.

— Vezi cum mă interoghează, domnule Tiu? N-aş fi crezut niciodată că sunt atât de fermecătoare! Atât de misterioasă! Am zburat peste tot, Jerry. Bangkok, în Cambodgia câteodată. Battambang, Phnom Penh, Lampong Cham când acesta era deschis. Peste tot. Locuri imposibile.

— Şi cine erau clienţii voştri? Comercianţi, călători ocazionali? Care erau obişnuiţii?

— Absolut tot ceea ce puteam găsi. Toţi cei care puteau plăti. De preferinţă, în avans, fireşte.

Abandonându-şi pentru o clipă văcuţa à la Kobe, Tiu avu inspiraţia de a se lansa într-o conversaţie mondenă.

— Tatăl dumitale este un mare lord, aşa e, domnule

Wessby?

— Mai mult sau mai puţin, spuse Jerry.

— Lorzii sunt nişte indivizi destul de bogaţi. De ce trebuie să faci pe reporterul de cai?

Nedându-i niciun fel de atenţie lui Tiu, Jerry aruncă în joc cartea lui cea mai mare şi aşteptă ca oglinda de pe plafon să se facă ţăndări pe masa lor.

— Umblă vorba că aveţi o legătură cu ambasada rusă locală, spuse el nonşalant, adresându-se lui Lizzie. Îţi spune asta ceva, iubita mea? Ai ceva ruşi sub pat, dacă-mi permiţi să te întreb?

Tiu se ocupa cu multă atenţie de orezul lui, ţinând bolul sub bărbie, şi-şi înfunda gura fără încetare. Dar de data aceasta, detaliu semnificativ, Lizzie nu aruncă nici cea mai mică privire către el.

— *Ruşi?* repetă ea surprinsă. De ce dracu' să ni se fi adresat *nouă* ruşii? Aveau săptămânal zboruri regulate Aeroflot, Vientiane dus-întors.

Ar fi putut să jure, atunci şi mai târziu, că ea spunea adevărul, dar faţă de Lizzie nu se arătă prea satisfăcut.

— Nici chiar curse *locale?* insistă el. De dus, de adus, servicii de curierat sau chestii de-astea?

— Niciodată. Cum am fi putut oare face aşa ceva? Mai mult decât atât, chinezii pur şi simplu au *oroare* de ruşi, nu-i aşa, domnule Tiu?

— Ruşii sunt nişte oameni foarte răi, domnule Wessby, întări Tiu. Şi miros foarte urât.

Şi tu, îşi zise Jerry, simţind din nou parfumul care-i amintea de prima sa soţie.

Jerry râse de propria sa absurditate:

— Am un redactor-şef cum alţii au un ulcer stomacal, protestă el. E *convins* că putem să facem un reportaj asupra prezenţei sovietice clandestine. „Sovieticii îl plătesc pe Ricardo... A fugit Ricardo la Kremlin?”

— Îl *plătesc?* repetă Lizzie absolut stupefiată. Ric n-a primit o centimă de la ruşi. Ce vorbesc ăia?

Jerry reluă atacul.

— Dar nu se poate spune acelaşi lucru despre Indocharter, nu-i aşa? Doar dacă seniorii şi stăpânii mei n-au înghiţit o găluşcă mare, ceea ce bănuiesc că s-a întâmplat, ca de obicei. Cei de la Indocharter luau bani de la ambasada locală şi-i duceau la Hong Kong în dolari americani. Aceasta e povestea *Londrei* şi nu vor renunţa la ea.

— Sunt nebuni, spuse ea sigură pe sine. N-am auzit în viaţa mea o prostie mai mare.

Lui Jerry i se păru că Lizzie se simţea chiar uşurată că discuţia luase această întorsătură de necrezut. Cu Ricardo în viaţă – ea înainta printr-un câmp minat. Că Drake Ko era amantul ei – secretul trebuia dezvăluit de către Ko sau de către Tiu, nu de către ea. În privinţa banilor ruseşti însă – Jerry era sigur, atât cât îndrăznea să fie, că ea habar n-avea şi că nici nu se temea de nimic în acest sens.

Jerry îi propuse s-o conducă la Star Heights, dar Tiu locuia în direcţia aceea, cel puţin aşa spuse ea.

— Pe curând, domnule Wessby, promise Tiu.

— Abia aştept, bătrâne, spuse Jerry.

— Ar trebui să rămâi la reportajele despre cai, m-auzi? După mine ies mai mulţi bani aşa, domnule Wessby, nu crezi?

Nu se simţea niciun fel de ameninţare în glasul său, nici în felul prietenesc în care îl bătu pe braţ. Tiu nici nu vorbise măcar ca şi cum s-ar fi aşteptat ca sfatul său să fie luat drept ceva mai mult decât un semn de încredere între prieteni.

Apoi, brusc, totul se termină. Lizzie îl sărută pe şeful de sală, dar pe Jerry nu. îl trimise pe Jerry, nu pe Tiu, să-i aducă haina, aşa încât să nu rămână singură cu el. De-

abia se uită la el când îşi luă rămas-bun.

„Să ai de-a face cu femei frumoase, înălţimea Voastră, îl avertizase Craw, e ca şi cum ai avea de-a face cu criminali notorii, iar această doamnă, pe care trebuie s-o abordezi, aparţine fără doar şi poate acestei categorii/ în drum spre casă, prin străzile luminate de lună – traseu lung, cerşetori, ochi care te pândeau din pragurile porţilor, Jerry examina mai îndeaproape sfaturile lui Craw. În privinţa cuvântului „criminal” nu putea să se pronunţe: *criminal* părea în cel mai bun caz un element deosebit de variabil şi nici Prăvălia, nici agenţii acesteia nu erau de faţă ca să sprijine această interpretare destul de şovină a legii. Craw îi spusese că în perioadele când se afla la ananghie, Ricardo o pusese să-i ducă mici colete peste graniţă. Mare lucru! E treaba poliţiei. Criminal *notoriu* era însă cu totul şi cu totul altceva. Aducându-şi aminte de aerul de prizonieră pe care-l avea Elizabeth Worthington în prezenţa lui Tiu, socoti că mai văzuse acest chip, această expresie şi această dependenţă, sub o formă sau alta, adeseori în viaţa sa.

Anumiţi critici meschini vor fi şoptit o dată sau de două ori că, în acest moment, George Smiley ar fi trebuit să-şi dea seama de unde bătea vântul în cazul lui Jerry şi să-l retragă din teren. La urma urmelor, Smiley era ofiţerul de caz al lui Jerry. El singur deţinea dosarul lui, veghea asupra lui şi-i dădea instrucţiuni. Dacă ar fi fost în floarea vârstei, spuneau ei, şi nu la jumătatea pantei descendente a vieţii, el ar fi putut descifra semnalele de avertizare printre rândurile rapoartelor lui Craw şi l-ar fi dat pe Jerry la o parte la timp. Puteau tot atât de bine să se fi plâns că era un prezicător de mâna a doua. Faptele, aşa cum îi parveniră lui Smiley, sunt următoarele:

În dimineaţa următoare zilei în care Jerry *o agăţase* pe Lizzie Worth sau Worthington – în jargonul spionajului

verbul „a agăţa” nu are conotaţii sexuale –, Craw îl ascultase, mai bine de trei ore, să spună ce are de spus, într-un automobil, iar raportul său îl descrisese pe Jerry ca fiind, şi e de înţeles, într-o stare de „decepţie melancolică” Părea, spunea Craw, să-i fie teamă că Tiu sau chiar Ko i-ar putea reproşa fetei „cunoştinţele vinovate” şi chiar să pună mâna pe ea. Jerry făcuse aluzie, şi nu numai o dată, la evidenta dispreţuire a fetei de către Tiu – acelaşi dispreţ şi faţă de el însuşi şi, presupunea, faţă de toţi europenii – şi repetase de câteva ori comentariul lui Tiu când spusese că s-ar duce de la Kowloon la Hong Kong după ea, dar nu mai departe. Craw replicase, remarcând că Nu ar fi putut în orice moment s-o reducă la tăcere, că, atât cât ştia ea după mărturia lui Jerry, nu mergea nici măcar până la filonul rus, darămite la Fratele Nelson.

Jerry, pe scurt, prezenta simptomele clasice postoperatorii ale unui agent pe teren. Un sentiment de culpabilitate, însoţit de o oarecare teamă, o mişcare involuntară de afiliere cu persoana care constituia ţinta – fenomene tot atât de previzibile ca izbucnirea în lacrimi a unui atlet după cursa cea mare.

Cu ocazia următorului lor contact – o discuţie telefonică purtată din două cabine publice, în ziua a doua, în cursul căreia, pentru a-i ridica moralul, Craw îi transmise calde felicitări personale din partea lui Smiley, oarecum înainte de a le primi din partea Prăvăliei – Jerry părea într-o formă mai bună, dar se îngrijora în privinţa fiicei sale, Cât. Uitase de ziua ei de naştere – spunea că era a doua zi – şi dorea ca Prăvălia să-i trimită imediat un casetofon japonez însoţit de câteva casete, cu care aceasta să-şi înceapă o colecţie. Telegrama lui Craw către Smiley enumera casetele, cerea o acţiune imediată din partea supraveghetorilor şi pretindea, de asemenea, ca secţia pantofarilor – cu alte cuvinte, falsificatorii de la Prăvălie –

să compună o carte poştală însoţitoare cu scrisul lui Jerry, conţinând acest text: „Dragă Cât, l-am rugat pe un prieten să-ţi pună această ilustrată la poşta din Londra. Ai grijă de tine, scumpa mea. Te iubesc acum şi întotdeauna. Tăticu' „Smiley autoriză cumpărarea din solda lui Jerry. Controla personal coletul înainte de a fi expediat şi aprobă ilustrata falsificată. Verifică, de asemenea, ceea ce atât el, cât şi Craw bănuiau: că nu era ziua de naştere a lui Cât, şi că nici n-avea să fie în curând. Jerry, pur şi simplu, simţise o nevoie deosebită de a face un gest de afecţiune: o dată mai mult, un simptom normal de oboseală temporară în teren. Îi telegrafie lui Craw să-l supravegheze îndeaproape, dar să-i lase iniţiativa lui Jerry, iar Jerry nu mai contactă pe nimeni înainte de noaptea celei de a cincea zile, când ceru şi ordonă o întâlnire de urgenţă o oră mai târziu. Aceasta se consumă la locul obişnuit pentru întâlnirile de urgenţă de noapte, o cârciumă deschisă non-stop, în Noile Teritorii, sub acoperirea unei întâlniri întâmplătoare între doi vechi colegi. Scrisoarea lui Craw, purtând menţiunea „Pentru Smiley personal” era o urmare la telegrama sa. Sosi la Prăvălie printr-un curier al Verilor, la două zile după episodul descris în aceasta, şi anume în ziua a şaptea. Pornind de la presupunerea că Verii se vor strădui să citească textul, în ciuda sigiliilor şi a altor modalităţi de protecţie, la redactarea ei Craw o umpluse cu fraze ocolite, cu nume de cod şi cu criptograme. În reproducerea de mai jos, toate acestea sunt transpuse în clar:

Westerby a fost foarte furios. A dorit să ştie ce naiba face Sam Collins la Hong Kong şi în ce măsură este acesta implicat în cazul Ko. Nu l-am văzut atât de tulburat niciodată. L-am întrebat ce l-a făcut să creadă că Sam Collins s-ar afla prin preajmă. A replicat că-l văzuse în aceeaşi noapte – orele douăzeci şi trei şi cincisprezece exact – într-un automobil parcat în Midlevels, pe o terasă

din imediata apropiere a hotelului Star Heights, sub un felinar, citind ziarul. Poziţia în care stătea Collins, spunea Westerby, îi permitea o vedere clară a ferestrelor camerei lui Lizzie Worthington de la etajul opt, şi, tot potrivit supoziţiilor lui Westerby, Sam era angajat într-un soi de supraveghere. Westerby, care mergea pe jos la acea oră, insistă că „era cât pe-aci să se ducă la Sam şi să-l ia la întrebări direct” Dar disciplina de la Sarratt l-a reţinut, aşa că şi-a continuat drumul în josul dealului, pe partea de drum pe care se afla. Afirmă totuşi că, îndată ce a fost văzut de către Collins, acesta a pornit motorul şi a demarat în viteză în susul dealului. Westerby deţine numărul maşinii şi, fireşte, este cel corect. Collins confirmă restul.

În conformitate cu atitudinea convenită pentru o asemenea eventualitate (mesajul dumneavoastră din 15 februarie) i-am dat lui Westerby următoarele răspunsuri:

1. Chiar dacă era Collins, Prăvălia nu avea niciun control asupra mişcărilor sale. Collins a părăsit Prăvălia înainte de cădere, în condiţii suspecte, era un jucător cunoscut, un terchea-berchea, un speculant etc., iar Extremul Orient era terenul său obişnuit de vânătoare. I-am spus lui Westerby că este un idiot patent dacă îşi închipuie că Sam Collins se mai află în solda Prăvăliei sau, mai rău, că ar putea avea un rol cât de mic în cazul Ko.

2. Fizionomie, i-am spus eu, Collins reprezintă un tip de oameni: trăsături regulate, mustaţă etc., semănând cu jumătate din peştii Londrei. M-am îndoit că de pe trotuarul de vizavi, la orele unsprezece noaptea, Westerby ar fi putut să-l identifice cu certitudine. Westerby a replicat că are o vedere excelentă şi că Sam avea deschis ziarul la pagina de curse.

3. Oricum, l-am întrebat pe Westerby de ce dădea târcoale hotelului Star Heights la orele unsprezece

noaptea. Răspuns: se întorcea de la un păhărel luat cu gaşca de la agenţia de ştiri UPI şi spera să găsească un taxi. La aceasta, m-am prefăcut că explodez şi i-am spus ca niciun om, care a fost la o beţie cu cei de la UPI nu este în stare să mai vadă un elefant la cinci metri distanţă şi cu atât mai puţin pe Sam Collins, care era la o depărtare de douăzeci şi cinci de metri, într-un automobil, în plină noapte. Încheiat – sper.

Fără doar şi poate, Smiley fu serios îngrijorat de acest incident. Doar patru persoane erau la curent cu mişcările lui Sam Collins: Smiley, Connie Sachs, Craw şi Sam însuşi. Faptul că Jerry dăduse de el aducea o sursă în plus de îngrijorare într-o operaţiune atât de plină de imponderabile. Craw însă era abil şi credea că-l potolise pe Jerry, iar Craw era omul de la faţa locului. Bineînţeles, într-o lume perfectă, Craw ar fi încercat să afle dacă fusese într-adevăr o petrecere a celor de la UPI în Midlevels în noaptea aceea şi, aflând că nu avusese loc, l-ar fi sâcâit pe Jerry din nou, pentru ca acesta să-şi explice prezenţa în împrejurimile hotelului Star Heights; iar în acest caz, Jerry s-ar fi înfuriat şi ar fi inventat altă poveste neverificabilă: că fusese cu o femeie, de pildă, iar Craw să-şi vadă de treburile lui. Rezultatul practic ar fi fost o ranchiună inutilă şi aceeaşi situaţie de „asta este!” ca şi înainte.

Este tentant, de asemenea, dar lipsit de raţiune, să te aştepţi ca Smiley, cu atâtea pe capul lui – continua şi nedomolita căutare a lui Nelson, şedinţele zilnice cu Verii, acţiuni de ariergardă pe culoarele de la Whitehall –, să fi tras din aceasta concluziile cele mai apropiate de propria sa existenţă solitară: şi anume că, neavând chef, nici de somn, nici de tovărăşie, Jerry rătăcise noaptea aiurea pe străzi, până se trezise în faţa imobilului în care locuia Lizzie şi hoinărise apoi pe acolo, aşa cum făcea Smiley, în plimbările sale nocturne, fără să ştie ce vrea, fără cea mai

mică şansă de a o zări.

Valul de evenimente care-l asaltaseră pe Smiley era mult prea puternic pentru a permite astfel de teorii fanteziste. Ca să nu mai vorbim că ziua a opta, când va fi sosit, avea să pună Prăvălia efectiv pe picior de război; mai este şi pardonabila vanitate a oamenilor singuri de pretutindeni care presupun că nu există nimeni pe măsura lor.

Capitolul *14*
Ziua a opta

Voioşia de la etajul V reprezenta o mare uşurare după atmosfera deprimantă a reuniunii precedente. Guillam o numise luna de miere a scotocitorilor, iar seara aceasta era culmea ei, o explozie ceva mai atenuată a desăvârşirii, şi picase exact la opt zile, în cronologia pe care istoricii o impun evenimentelor ulterior, după ce Jerry, Lizzie şi Tiu avuseseră acel deplin şi sincer schimb de vederi cu privire la Micuţul Ricardo şi la filonul rus, spre marea încântare a planificatorilor de la Prăvălie. Guillam o momi pe Molly să vină cu el. Alergară în toate direcţiile, ca nişte animale de noapte dubioase, de-a lungul vechilor cărări şi a noilor cărări şi de-a lungul vechilor cărări acoperite de buruieni până când toate acestea fură defrişate; şi iată că în fine, în spatele celor doi şefi ai lor, Connie Sachs, alias Mama Rusia, şi ceţosul di Salis, alias Doctorul, pe scurt Doc, se înghesuiră toţi cei doisprezece, chiar în sala tronului, sub portretul lui Karla, într-un semicerc cuminte, în jurul şefului lor, *bolşevicii* şi *pericolele galbene* împreună. O şedinţă plenară deci, iar pentru cei neobişnuiţi cu astfel de spectacole, un adevărat monument de istorie. Molly era aşezată cuminţel lângă Guillam, cu părul lăsat pe spate, pentru a ascunde urmele de muşcături de pe ceafă.

Di Salis este cel care vorbeşte cel mai mult. Ceilalţi membri ai trupei apreciază acest lucru drept nimerit. La urma urmelor, Nelson Ko ţine în întregime de parohia lui Doc: chinez până-n vârful unghiilor. Strunindu-se atât cât putea – cu părul său ţepos şi umed, cu genunchii, picioarele şi degetele lui în continuă mişcare, liniştite acum –, dădea povestirii sale un ton surd şi oarecum dezaprobator, ceea ce va da momentului de vârf un caracter şi mai palpitant. Iar momentul de vârf are chiar

un nume. Acesta este Ko Sheng-hsiu, alias Ko, Nelson, cunoscut mai târziu sub numele de Yao Kai-sheng, nume sub care căzuse în dizgraţie mai târziu, în timpul revoluţiei culturale.

— Dar, între aceşti pereţi, domnilor – lansă Doc, inconsecvent în părerile sale despre sexul frumos –, vom continua să-i spunem Nelson. Născut în 1928, dintr-o umilă familie proletară din Swatow – pentru a cita surse oficiale, spuse Doc –, şi evacuat puţin după aceea la Shanghai. Nici urmă, atât în dosarele oficiale, cât şi în cele neoficiale, despre şcoala misionară Viaţa Mântuitorului, a domnului Hibbert, cu excepţia unei triste referiri la „exploatarea de-a lungul copilăriei de către imperialiştii occidentali, care l-au otrăvit cu religia” Când japonezii au ajuns la Shanghai, Nelson se alăturase valului de refugiaţi mergând spre Chungking, exact aşa cum relatase domnul Hibbert. De la o vârstă fragedă, din nou potrivit rapoartelor oficiale, continuă Doc, Nelson se dedicase în secret cercurilor de lectură revoluţionară şi luase parte activă la acţiunile grupurilor comuniste clandestine, în ciuda opresiunii dezgustătoarei drojdii ciankaişiste. Aflat în coloanele de refugiaţi, încercase, de asemenea, „în numeroase ocazii, să scape, pentru a se alătura lui Mao, dar frageda sa tinereţe l-a reţinut. Reîntors la Shanghai, student deja, a devenit membru şi cadru de conducere al mişcării comuniste ilegale şi a îndeplinit misiuni speciale în interior, dar şi în împrejurimile atelierelor de construcţii navale de la Kiangnan, pentru a submina influenţa dăunătoare a elementelor fasciste ale Kuomintangului. La Universitatea de Comunicaţii, a lansat un apel public pentru un front unic al studenţilor şi al ţăranilor. A absolvit cu diploma de merit în 1951

Di Salis se întrerupse şi, brusc destins, ridică în aer un braţ şi-şi apucă în palmă părul de pe ceafă.

— Obişnuitul portret onctuos, Şefu’, al unui student-erou, care vede lumina înaintea timpului său, psalmodie el.

— Cu Leningradul ce e? întrebă Smiley de la biroul său, mâzgălind o hârtie pe ici, pe acolo.

— Din ’53 până în ’56.

— De acord, Connie?

Connie se afla din nou în scaunul ei cu rotile. Dădea vina pentru asta atât pe luna geroasă, cât şi pe scursura de Karla.

— Avem un Frate Bretlev, iubitule, Bretlev Ivan Ivanovici, academician, Facultatea de Construcţii Navale din Leningrad, vechi specialist în problemele Chinei; a făcut pe negrul la Shanghai pentru copoii chinezi ai Centrului. O bătrână gloabă revoluţionară de război, mai târziu detector de talente format de Karla, aruncând năvodul printre studenţii străini, ca să prindă atât tineri, cât şi tinere.

Pentru scotocitorii din echipa chineză – pericolele galbene – această informaţie este pe cât de noua, pe atât de fascinantă şi provoacă foşnet de hârtii şi scârţâit de scaune, până când, la un semn din cap al lui Smiley, di Salis încetează să se mai scarpine în cap şi-şi reia relatarea:

— 1957, reîntoarcere la Shanghai, unde este însărcinat cu un atelier de construcţii în domeniul căilor ferate…

— Dar datele privind Leningradul sunt 1953 – 1956? interveni Smiley.

— Corect, zise di Salis.

— În cazul acesta, s-ar spune că lipseşte un an.

Nici foşnet de hârtii, nici scârţâit de scaune.

— Explicaţia oficială – o vizită la şantierele navale sovietice, preciza di Salis cu un surâs destinat lui Connie, răsucindu-şi gâtul cu un aer misterios şi plin de înţeles.

— Vă mulţumesc, spuse Smiley, notând încă ceva. 1957, repetă el. Asta este înainte sau după ruptura sino-sovietică, Doc?

— Înainte. Schisma a început în mod serios în 1959.

Smiley întrebă atunci dacă se face pe undeva menţiune despre fratele lui Nelson: sau Drake este tot atât de dezavuat în China lui Nelson, pe cât este Nelson în China lui Drake?

— Într-una din primele biografii oficiale, se face aluzie la Drake, dar nu nominal. În cele de mai târziu, se vorbeşte despre un frate mort în timpul luării puterii de către comunişti în 1949.

Smiley făcu una din rarele sale glume, urmată de un râs sănătos, de uşurare.

— Acest dosar este ticsit de oameni care se pretind morţi, se plânse el. Va fi o adevărată uşurare pentru mine când voi găsi pe undeva un cadavru.

Doar câteva ore mai târziu, această *butadă* şi-o vor reaminti cu un frison rece pe spate.

— Avem, de asemenea, o notă menţionând că Nelson a fost un student model la Leningrad, continuă di Salis. Cel puţin în ochii ruşilor. L-au trimis înapoi cu cele mai bune referinţe.

Din scaunul său cu rotile, Connie îşi permise o nouă întrerupere. îl adusese cu ea pe Trot, maidanezul ei cafeniu, zdrenţăros. Stătea culcat pieziş în poala ei largă, puţind şi, din când în când, suspinând, dar nici măcar Guillam, care detesta câinii, nu avu curajul să-l alunge.

— Oh, e foarte firesc, iubitule, nu-i aşa? exclamă ea. Ruşii ridicau în slăvi talentele lui Nelson, aşa făceau mai ales dacă fratele Bretlev Ivan Ivanovici îl reperase la Universitate şi dacă drăgălaşii lui Karla îl expediaseră la şcoala de formare, în fine, toate astea! Unei mici cârtiţe strălucitoare ca Nelson trebuie să i se dea un start bun în

viaţă, pentru momentul în care avea să revină acasă. Nu i-a fost de prea mare folos după aceea, nu-i aşa, Doc? Nu atunci când marea revoluţie culturală sălbatică i-a pus mâna-n beregată! Admiraţia prea mare pentru lacheii imperialismului sovietic nu era absolut deloc la modă *pe vremea aceea,* nu-i aşa?

În privinţa căderii lui Nelson, dispunem doar de puţine detalii, spuse sentenţios Doc, vorbind mult mai tare ca răspuns la ieşirea lui Connie. Se poate presupune că fusese brutală şi, aşa cum remarcase Connie, cei care se bucuraseră cel mai mult de favoarea ruşilor cunoscuseră căderea cea mai dură. Aruncă o privire foii de hârtie pe care o ţinea între degetele sale crispate, chiar în faţa ochilor.

— Nu vă voi da, Şefu' toate funcţiile în momentul dizgraţiei sale, întrucât, oricum, le-a pierdut. Dar nu există nicio îndoială că el avea de fapt conducerea efectivă a aproape tuturor şantierelor navale de la Kiangnan şi, ca atare, o mare parte din tonajul naval al Chinei.

— Înţeleg, spuse Smiley liniştit.

Luând notă, îşi pungi gura ca semn de dezaprobare, ridicând în acelaşi timp foarte sus din sprâncene.

— Postul de la Kiangnan i-a adus, de asemenea, un şir de locuri în comisiile de planificare navală, ca şi în domeniul comunicaţiilor şi în acela al politicii strategice. În 1963, numele său a început să apară cu regularitate în rapoartele de supraveghere întocmite de Veri la Beijing.

— Bine jucat, Karla, murmură Guillam din locul său de lângă Smiley, iar Smiley, care nu înceta să scrie, se făcu şi el ecoul acestei afirmaţii, lansând un „da, da”.

— Singurul, dragul meu Peter! strigă Connie, incapabilă dintr-odată să se mai controleze. Singurul dintre toţi nemernicii ăia care a văzut că va veni! O voce în deşert, nu-i aşa, Trot? „Atenţie la pericolul galben, le spunea el.

Într-o zi vor întoarce macazul şi vor muşca mâna care i-a hrănit, absolut sigur. Iar când se va întâmpla acest lucru, veţi avea opt sute de milioane de noi inamici, care vă vor bate la uşa din spate. *Şi* tunurile voastre vor fi îndreptate în direcţia greşită. Ascultaţi ce vă spun”. Le-a spus, repetă ea, trăgând de emoţie maidanezul de ureche. A făcut toate astea într-un document intitulat *Pericolul devierii unui partener socialist în devenire.* A trecut pe la fiecare mică brută a Colegiului Centrului Moscova. A fost redactat cuvânt cu cuvânt în creieraşul lui inteligent, în timp ce se afla la meditaţie în Siberia pentru unchiul Jo Stalin, fie-i ţărâna uşoară. „Spionaţi-vă prietenii de azi. Vor fi cu siguranţă duşmanii voştri de mâine”, le-a spus el. Cel mai vechi dicton al profesiunii, cel pe care Karla îl prefera. Atunci când i s-a dat postul înapoi, l-a bătut practic în cuie în uşa dinspre Piaţa Dzerjinski. Nimeni nu i-a acordat cea mai mică atenţie. Căzuse pe un teren steril, dragul meu. Cinci ani mai târziu, evenimentele aveau să-i dea dreptate, iar Colegiul nu i-a mulţumit nici de data asta, v-o spun *eu!* După gustul lor, avea dreptate prea adesea, imbecilii, nu-i aşa, Trot? Ştii, nu-i aşa, iubiţelule, *tu* ştii ce vrea să spună bătrâna asta nebună, nu-i aşa?

După aceea ridică maidanezul de labele din faţă şi-l lăsă apoi să cadă în poală.

Connie nu suporta să-l vadă pe bătrânul Doc făcând pe vedeta; căzuseră de acord în secret asupra acestui lucru. Ea vedea latura logică a lucrurilor, dar femeia din ea nu putea accepta realitatea.

— Foarte bine, Doc, a fost victima unei epurări, spuse liniştit Smiley, restabilind calmul. Să revenim la 1967, bine?

Îşi lăsă din nou bărbia în palmă.

În semiîntuneric, portretul lui Karla se uita la ei plictisit, în timp ce di Salis reluă:

— Oh, e vorba de trista poveste de totdeauna, după câte se poate presupune, şefule, psalmodie el. Tichia prostului, nu e nicio îndoială. Erau scuipaţi în stradă. Femei şi copii loviţi cu picioarele, bătuţi măr. Lagăre de îndoctrinare, reeducare prin muncă. „În funcţie de mărimea crimei. Li se cerea să reconsidere virtuţile ţărăneşti. Potrivit unui raport, este trimis într-o comună populară pentru a-şi verifica devotamentul. Iar când revine la Shanghai, strecurându-se pe lângă ziduri, îl obligă s-o ia de jos, să pună buloane la şinele de cale ferată sau alte lucruri de felul acesta. În ochii ruşilor, căci despre asta vorbim – se grăbi el să continue, înainte ca bătrâna Connie să-l mai poată întrerupe încă o dată –, era un om sfârşit. Fără acces, fără influenţă, fără prieteni.

— Cât timp i-a luat să urce din nou? se interesă Smiley, coborând pleoapele, aşa cum făcea adesea.

— Acum vreo trei ani a început să fie din nou folosit. Pe termen lung, el posedă acele calităţi de care Beijingul are cel mai mult nevoie: minte, cunoştinţe tehnice, experienţă. Dar reabilitarea *oficială* nu s-a produs cu adevărat decât la începutul anului 1973.

În timp ce di Salis proceda la prezentarea etapelor ritualului de reintegrare a lui Nelson, Smiley trase fără zgomot un dosar şi se referi la anumite date care, din raţiuni neexplicate încă, păreau brusc deosebit de relevante pentru el.

— Plăţile către Drake au început la mijlocul lui 1972, murmură el. Ele sporesc considerabil la mijlocul lui 1973.

— Pe măsură ce Nelson are mai mult *acces,* dragul meu, şopti Connie, ca un sufleor din culise. Cu cât ştie mai mult, cu atât informează mai mult, şi cu cât informează mai mult, cu atât primeşte mai mult. Karla plăteşte doar pentru delicatese, ba chiar şi atunci scrâşneşte din dinţi.

— În 1973, spuse di Salis, după ce şi-a făcut toate

autocriticile de rigoare, Nelson a fost cooptat în Comitetul revoluţionar municipal Shanghai şi desemnat ca factor cu munca de răspundere într-o unitate navală a Armatei Populare de Eliberare. Şase luni mai târziu...

— Data? întrerupse Smiley.

— Iulie 1973.

— În cazul ăsta, când a fost Nelson în mod oficial reabilitat?

— Procesul a debutat în ianuarie 1973.

— Mulţumesc.

— Şase luni mai târziu, continuă di Salis, Nelson este văzut activând într-o calitate necunoscută la Comitetul Central al Partidului Comunist Chinez.

— Dumnezeule Sfinte, spuse încetişor Guillam, iar Molly Meakin îl strânse de mână pe ascuns.

— Iar un raport al Verilor, spuse di Salis, nedatat, ca de obicei, dar sigur, îl menţionează pe Nelson în calitate de consilier neoficial pe lângă Comitetul pentru Muniţii şi Materiale de Război al Ministerului Apărării.

Decât să-şi orchestreze revelaţia sa cu gama obişnuită de gesturi şi de ticuri, di Salis se strădui din nou să rămână ca de marmură, pentru a obţine un efect mai mare.

— În termeni de *eligibilitate,* Şefu', continuă el calm, din punct de vedere *operaţional,* noi, cei care lucrăm în secţia chineză a casei dumneavoastră, considerăm asta drept una dintre poziţiile-cheie din întreaga administraţie chineză. Dacă am putea alege noi înşine un post pentru un agent, care ar urma să fie infiltrat în China continentală, ei bine, acela al lui Nelson ar fi.

— Argumentele tale? întrebă Smiley, care când lua note, când se uita în dosarul deschis din faţa lui.

— Marina chineză se află încă în vremea comunei primitive. Ne interesează, în mod firesc, informaţiile tehnice în legătură cu China, dar veritabilele noastre

priorităţi, ca şi acelea ale Moscovei, neîndoielnic, sunt de ordin strategic şi politic. În plus, Nelson ne-ar putea dezvălui capacitatea totală a tuturor şantierelor de construcţii navale din China. În plus, el ne-ar putea dezvălui potenţialul submarin chinez, care-i îngrozeşte de ani de zile pe Veri. Ca şi pe noi, dacă-mi este permis să adaug, din timp în timp.

— Aşa fiind, ce-o face el pentru Moscova? murmură, neîntrebat, un bătrân scotocitor.

Chinezii sunt bănuiţi că realizează propria versiune a submarinelor sovietice de clasa G_2, explică di Salis. Nimeni nu ştie prea multe despre chestia asta. Au ei propriile planuri? Au acestea două sau patru tuburi lanstorpile? Sunt ele dotate cu rachete mare-aer sau mare-mare? De ce buget dispun pentru construcţii?

— Se vorbeşte de o clasă Han. Am aflat că au pus unul în construcţie în 1971. N-am primit niciodată vreo confirmare. La Dairen, după câte se pare, în ’64, au construit un submarin de clasa G, dotat cu rachete balistice, care însă n-a fost încă reperat oficial. Şi aşa mai departe, spuse di Salis pe un ton superior, ca şi cum cea mai mare parte a tipilor de la Prăvălie ar fi avut o profundă antipatie pentru problemele militare şi ar fi preferat obiective mai artistice. Pentru asemenea detalii riguroase, Verii ar plăti o avere. În doi ani, Langley s-ar putea să cheltuiască sute de milioane în cercetări, în survolări, pentru observaţii din satelit, pentru mijloace de interceptare şi pentru Dumnezeu ştie ce – fără să obţină răspunsuri nici pe jumătate atât de bune ca o simplă fotografie. Aşa că, dacă Nelson...

Lăsă fraza în suspensie, ceea ce, într-o oarecare măsură, avu mai mare efect decât dacă ar fi terminat-o.

— Bine *jucat,* Doc, şopti Connie.

Totuşi, pentru un timp nimeni altcineva nu scoase o

vorbă, însemnările pe care şi le făcea Smiley şi modul în care acesta nu înceta să examineze dosarul îi făcea să fie reţinuţi.

— Tot aşa de bun ca şi Haydon, murmură Guillam. Mai bun. China, asta-i ultima frontieră. Cea mai dificilă problemă în meseria noastră.

Smiley se lăsă pe spate, cu calculele aparent terminate.

— Ricardo şi-a făcut călătoria câteva luni după reabilitarea oficială a lui Nelson, afirmă el.

Nimeni nu găsi de cuviinţă să pună sub semnul îndoielii acest lucru.

— Tiu călătoreşte la Shanghai, iar şase săptămâni mai târziu Ricardo...

În depărtare, Guillam auzi lătratul telefonului Verilor, cărora li se făcuse legătura în biroul său; acest detaliu, va afirma el mai târziu cu deosebită forţă – fie că este adevărat sau că este un gând apărut ulterior –, făcuse ca imaginea neplăcută a lui Sam Collins să apară din nou, ca un spirit malefic, din subconştientul memoriei sale, şi să se întrebe cum de putuse fi atât de nesăbuit încât să-l lase pe Sam Collins să-i ducă lui Martello acea scrisoare de importanţă capitală.

— Nelson are mai mult de o coardă la arcul său, Şefu', continuă di Salis, tocmai atunci când toată lumea presupunea că terminase. Aş ezita să afirm cu certitudine, dar, date fiind împrejurările, acesta este un punct pe care nu îndrăznesc să-l trec în întregime cu vederea. Un raport primit pe bază de reciprocitate din partea germanilor din Vest, datat în urmă cu câteva săptămâni. Potrivit surselor *lor,* Nelson este de câtva timp membru a ceea ce, în lipsă de informaţii, noi am botezat Clubul de Ceai din Beijing, un organism embrionar, care credem că a fost înfiinţat pentru a coordona eforturile chineze în materie de informaţii. A intrat în acesta, mai întâi în calitate de consilier pe

probleme de supraveghere electronică, pentru a fi cooptat apoi ca membru plin. Atâta cât putem să ne dăm seama, acesta funcţionează, întrucâtva, ca Grupul nostru de orientare. Dar trebuie să subliniez că este vorba aici despre o simplă ipoteză. Nu ştim nici noi, nici Verii, absolut nimic despre serviciile chineze.

O dată în viaţă negăsindu-şi cuvintele, Smiley se uită la di Salis, deschise gura, o închise, apoi îşi scoase ochelarii şi se puse să şi-i şteargă.

— Şi care-i *motivul* lui Nelson? întrebă el, continuând să nu dea atenţie lătratului imperativ al telefonului Verilor. O pură ipoteză, Doc? Cum vezi asta?

Di Salis ridică atât de mult din umeri, încât părul lui soios se mişcă de colo-colo ca o cârpă de şters pe jos.

— Oh, toate opiniile sunt valabile, zise el înţepat. Cine mai crede astăzi în vreun motiv? Ar fi fost perfect firesc pentru el să reacţioneze la propunerile de recrutare făcute la Leningrad, bineînţeles, cu condiţia ca ele să fi fost făcute cum trebuia. Nu fusese nimic neloial în asta. Oricum, nu pe plan doctrinar. Rusia era fratele mai mare al Chinei. Era suficient să i se spună lui Nelson că fusese ales ca aparţinând unei avangărzi speciale a unui comitet de supraveghere. Nu văd nimic extraordinar în asta.

Dincolo de sala tronului, telefonul verde continua să sune, ceea ce era remarcabil. Martello nu este atât de insistent de obicei. Doar Guillam şi Smiley aveau permisiunea să ridice receptorul. Smiley nu-l auzise, iar Guillam al dracului să fie dacă va mişca atâta timp cât di Salis improviza asupra raţiunilor pe care Nelson le-ar fi putut avea pentru a deveni cârtiţa lui Karla.

— La izbucnirea revoluţiei culturale, mulţi dintre cei aflaţi în situaţia lui Nelson au crezut că Mao înnebunise, explică di Salis, ezitând încă o dată să avanseze o teorie. Până şi unii dintre generalii săi au gândit-o. Umilinţele

suferite de Nelson l-au făcut să se conformeze de ochii lumii, dar, probabil, a rămas otrăvit în sinea sa şi, cine ştie, însetat de răzbunare.

— Plata pensiei alimentare către Drake a început într-o vreme în care reabilitarea lui Nelson abia fusese încheiată, obiectă Smiley blând. Ce crezi despre chestia asta, Doc?

Pentru Connie e prea mult, aşa că izbucneşte din nou.

— Oh, George, cum poţi să fii atât de naiv? Poţi găsi motivul, iubitule, *desigur* că tu poţi! Acei bieţi chinezi nu-şi pot permite să atârne, jumătate din viaţa sa, un tehnician de frunte într-un şifonier, şi să nu-l folosească! Karla a văzut schimbarea de curs, nu-i aşa, Doc? A văzut de unde bate vântul şi l-a urmat. A continuat să-l ajute să supravieţuiască pe bietul Nelson şi, îndată ce acesta a încheiat traversarea deşertului, i-a trimis terenagiii: „*Noi* suntem, îţi mai aminteşti? Prietenii tăi! *Noi* nu te lăsăm baltă! *Noi* nu te scuipăm pe stradă! Să ne punem din nou pe treabă!” Şi tu ai face la fel, nu-i aşa, o ştii prea bine!

— Şi banii? întrebă Smiley. Jumătatea de milion de dolari?

— Ameninţare şi momeală! Şantaj implicit, recompensă enormă. Nelson este în ambele cazuri agăţat.

Dar, în ciuda ieşirii lui Connie, di Salis are ultimul cuvânt.

— Este chinez. Este pragmatic. Este fratele lui Drake. Nu poate ieşi din China.

— Nu încă, spuse blând Smiley, aruncând din nou un ochi în dosar.

— şi el ştie foarte bine cât valorează pentru serviciul rusesc. „Politica n-o poţi mânca, cu politica nu te poţi culca” – îi plăcea lui Drake să spună – şi ca atare nu poţi să scoţi bani din ea...

— Pentru ziua când poţi părăsi China şi să-i cheltuieşti, conchide Smiley şi, în timp ce Guillam iese în vârful

picioarelor din cameră, el închide dosarul şi-şi ia hârtia acoperită de note. Drake a încercat o dată să-l scoată, dar a eşuat, aşa că Nelson a acceptat banii ruşilor până... până ce? Până ce Drake va avea mai mult noroc.

În depărtare, mârâitul insistent al telefonului verde încetase în sfârşit.

— Nelson este cârtiţa lui Karla, remarcă în sfârşit Smiley, aproape revenindu-şi. Stă pe o comoară nepreţuită de informaţii chineze. Doar atât şi ne-ar ajunge. El acţionează la ordinele lui Karla. Ordinele însele sunt de-o valoare inestimabilă pentru noi. Ele ne-ar arăta cu precizie cât de mult ştiu ruşii în legătură cu inamicul lor chinez şi chiar ce intenţii au în privinţa lui. Am putea avea munţi de marfa tăinuită. Nu-i aşa, Peter?

Când e vorba să anunţi o veste proastă, nu există tranziţie, în momentul acesta, o idee stă în picioare; în următorul, ea zace zdrobită, iar pentru cei afectaţi, lumea se schimbă irevocabil. Pentru a atenua şocul totuşi, Guillam folosi un formular al Prăvăliei notând pe el mesajul primit. Redactând mesajul pentru Smiley, spera că simpla vedere a acestuia îl va pregăti, înaintând fără să spună un cuvânt spre biroul lui, cu hârtia în mână, o puse pe cristalul biroului şi aşteptă.

— *Charlie Marshall,* celălalt pilot, că veni vorba, întrebă Smiley adunarea, fără să-i dea nicio atenţie lui Guillam. I-au dat de urmă Verii, Molly?

— Povestea lui e foarte asemănătoare cu cea a lui Ricardo, replică Molly Meakin, aruncând o privire ciudată către Guillam.

Aflat în continuare lângă Smiley, Guillam păru deodată încărunţit, îmbătrânit şi bolnav.

— Ca şi Ricardo, el a făcut zboruri pentru Veri în războiul din Laos, domnule Smiley. Au fost deodată la şcoala secretă de aviaţie a celor de la Langley, în Oklahoma. L-au

lăsat baltă când s-a terminat războiul din Laos şi când n-au mai avut noutăţi de la el. Cei de la Antidrog spun că a transportat opiu, dar aşa zic despre toţi piloţii Verilor.

— Cred că ar trebui să citeşti asta, spuse Guillam, arătându-i ferm cu degetul mesajul.

— Marshall trebuie să fie viitoarea etapă a lui Westerby. Trebuie menţinută presiunea.

Preluând în sfârşit mesajul, Smiley îl ridică spre stânga, unde lumina cădea mai bine. îl citi cu sprâncenele încruntate şi cu pleoapele lăsate. Ca întotdeauna, îl citi de două ori. Expresia sa nu se schimbă, dar cei care erau mai aproape de el vor spune că mişcarea îi îngheţă pe faţă.

— Mulţumesc, Peter, spuse el liniştit, aşezând hârtia pe birou. Şi vă mulţumesc vouă, tuturor celorlalţi. Connie şi Doc, poate ar fi bine să rămâneţi. Sunt convins că restul veţi avea un somn liniştit.

Printre cei tineri, această urare fu primită cu veselie şi cu râsete, întrucât era mult după miezul nopţii.

Fata de la etajul de sus dormea, o păpuşică de culoare cafenie, curăţică, întinsă de-a lungul unuia din picioarele lui Jerry, rotunjoară şi pură, în lumina portocalie a cerului nocturn greu de ploaie din Hong Kong. Sforăia de mama focului şi Jerry privea pe fereastră, gândindu-se la Lizzie Worthington. Se gândea la cele două urme de gheară de pe bărbia ei şi se întreba din nou cine i le făcuse. Se gândi la Tiu, imaginându-şi-l ca pe temnicerul ei şi repetă expresia „reporter de cai”, până când asta ajunse să-l agaseze cu adevărat. Se întreba cât de lungă va fi aşteptarea şi dacă, la capătul acesteia, va avea vreo şansă cu ea, asta fiind tot ceea ce cerea: o şansă. Fata se mişcă, doar ca să se scarpine pe fund. Din camera vecină se auzea un clinchet ritual: înainte de a le amesteca, piesele de domino erau spălate pentru partida obişnuită de mah-jong.

La început, fata nu reacţionase cine ştie ce la curtea pe care i-o făcea Jerry – o grămadă de bilete înflăcărate aruncate în cutia sa de scrisori la fiecare oră din zilele precedente –, dar ea avea nevoie să-şi plătească întreţinerea. Oficial, aparţinea unui om de afaceri, dar de câtva timp vizitele acestuia erau din ce în ce mai rare şi de curând ele încetaseră cu totul, având drept rezultat că nu-şi mai putea permite să plătească nici ghicitoarea, nici mah-jongul, nici toaletele elegante pe care hotărâse să şi le cumpere pentru ziua în care va obţine un rol în filmele kung fu, aşa că îi cedase din raţiuni pur financiare. Principala ei temere era ca nu cumva să se afle că trăieşte cu acest hidos *kwailo* – cum le spuneau ei albilor –, şi din acest motiv se îmbrăcase de stradă pentru a coborî un etaj; un impermeabil cafeniu cu catarame de alamă pe umeri, la epoleţi, cu cizme galbene de plastic şi cu o umbrelă de plastic cu trandafiri roşii. Tot acest echipament stătea acum risipit pe parchet ca piesele unei armuri după o bătălie şi dormea cu aceeaşi nobilă epuizare. Aşa că, atunci când sună telefonul, singura ei reacţie fu o înjurătură ameţită în cantoneză.

Ridicând receptorul, Jerry avu speranţa idioată că s-ar putea să fie Lizzie. Dar nu era.

— Mişcă-ţi încoa’ curul, şi repede, spuse Luke, iar Stubbsie te va iubi nespus. Mişcă-ţi curul. Îţi fac serviciul vieţii tale.

— Încoa’ unde? întrebă Jerry.

— Jos, băi maimuţoiu’ dracului!

O rostogoli pe fată de pe el, dar ea continua să doarmă.

Drumurile străluceau sub ploaia neaşteptată şi un halou gros încercuia luna. Luke conducea ca şi cum s-ar fi aflat într-un jeep, în a patra, schimbând brutal viteza la viraje. Maşina duhnea a whisky.

— Ce te-a apucat, pentru numele lui Dumnezeu? întrebă

Jerry. Ce se petrece?

— O pizdă mare. Şi acu, gura!

— Nu mulţumesc, m-am servit.

— Pe asta o s-o vrei tu. *Bărbate,* p-asta o s-o vrei.

Se îndreptau spre tunelul portului. Un grup de ciclişti fără lumini de poziţie apăru dintr-o curbă şi Luke trebui să intre pe scuar pentru a-i evita.

— Uită-te dacă vezi un blestemat de şantier, unu’ mare de construcţii, spuse Luke.

O maşină de patrulare a poliţiei îi întrecu cu toate luminile de avertizare aprinse. Crezând că va fi oprit, Luke coborî geamul.

— Suntem *presa,* idioţilor! urlă el. Suntem *staruri,* auziţi, băi?

Când trecu pe lângă ei, zăriră în maşina poliţiei un sergent chinez şi şoferul său, precum şi un european cu aer imperial, cocoţat în spate ca un judecător. În faţa lor, pe dreapta autostrăzii, îşi făcu apariţia şantierul de construcţii promis, o cuşcă de bulumaci galbeni şi de schele de bambus, însufleţită de o mulţime de culi care asudau muncind. Macarale, strălucind în aerul umed, se bălăngăneau deasupra lor ca nişte bice. Reflectoarele luminau şantierul de la nivelul solului şi-şi risipeau lumina în ceaţă.

— Caută o clădire joasă, foarte aproape, ordonă Luke încetinind la o sută la oră. Albă. Caută o clădire albă.

Jerry i-o arătă, o clădire cu două etaje, cu stuc pe care se prelingea ploaia, nici nouă, nici veche, cu un rând de bambuşi înalţi de şase metri lângă intrare şi cu o ambulanţă. Ambulanţa avea portierele deschise şi trei şoferi aşteptau în interior, fumând, privind la poliţiştii care se aferau în curtea din faţă, ca şi când s-ar fi grăbit să reprime o revoltă.

— Ne dă o oră avans faţă de pluton.

— Cine?

— Bilă. Bilă Tare, cine crezi?

— De ce?

— Pentru că m-a pocnit. Mă adoră. Te adoră şi pe tine. Mi-a spus să te aduc în mod special.

— De ce?

Ploaia cădea fără întrerupere.

— *De ce? De ce? De ce?* izbucni Luke furios. Nu mai întreba, grăbeşte-te!

Bambuşii erau mai înalţi decât zidul. Doi preoţi îmbrăcaţi în portocaliu se adăposteau lângă ei, pocnind din talgerele lor.

Un al treilea ţinea o umbrelă. Erau flori multe, pe etajere, mai ales gălbenele, dricuri şi, de undeva, de unde nu se vedea, parveneau sunetele unei incantaţii apatice. Holul de intrare părea o mlaştină de junglă, duhnind a formol.

— Trimisul special al Marelui Moo, spuse Luke.

— Presa, spuse Jerry.

Poliţia le făcu semn din cap să treacă, fără să se uite la legitimaţii.

— Unde este comisarul? întrebă Luke.

Mirosul de formol era îngrozitor. îl conduse un tânăr sergent. Trecură de o uşă de sticlă dând într-o cameră în care bătrâni, bărbaţi şi femei, poate vreo treizeci, cea mai mare parte îmbrăcaţi în costume de pijama, păreau să aştepte un tren întârziat, sub lumina fără umbre a tuburilor de neon şi în ronţăitul unui ventilator electric. Un bătrân îşi dregea glasul scuipând pe gresia verde. Doar tencuiala plângea. Văzându-i pe uriaşii *kwailo,* priviră cu o uimire politicoasă. Cabinetul medicului legist era galben. Pereţi galbeni, storuri galbene, închise. Un aparat de aer condiţionat care nu funcţiona. Aceleaşi plăcuţe de gresie verde, uşor de spălat.

— *Grozav miros,* spuse Luke.

— Ca acasă, aprobă Jerry.

Jerry şi-ar fi dorit să fi fost o luptă. Lupta este mai uşoară. Sergentul le spuse să aştepte, în timp ce el o luă înainte. Auziră scrâşnet de cărucior, glasuri joase, pocnetul unor uşi de frigider, faşâitul tălpilor de cauciuc. Un volum din *Anatomia* lui Gray era pus lângă telefon. Jerry întorcea paginile, uitându-se la ilustraţii. Luke se cocoţă pe un scaun. Un asistent, în cizme de cauciuc şi purtând salopetă, aduse ceai. Ceşti albe cu bordură verde şi cu monograma oraşului Hong Kong, cu o coroană.

— Îi poţi spune sergentului să se grăbească, te rog? spuse Luke. Într-un minut întreg blestematul ăsta de oraş va fi aici.

— De ce noi? zise Jerry din nou.

Luke vàrsà nişte ceai pe podeaua placată cu gresie şi, în timp ce acesta se scurgea la canal, îşi umplu ceaşca ochi din flaconul său de whisky. Sergentul reveni, făcându-le semn cu mâna. Retraversară camera de aşteptare în urma sa. În această parte nu exista uşă, doar un culoar şi un intrând, asemenea unei toalete publice. Şi iată-i ajunşi. Primul lucru pe care-l văzu Jerry fu căruciorul scrijelit pe toate părţile. Nimic nu este mai vechi sau mai ruinat decât echipamentul uzat de spital, îşi spuse el. Pereţii erau acoperiţi cu mucegai verde, stalactite verzui atârnau din tavan, o scuipătoare, şi aia stricată, era plină de şerveţele folosite. Îşi suflă nasul, şi-aduse el aminte, înainte de a trage cearşaful să ţi-l arate. E un gest de curtoazie, ca să nu te şocheze. Vaporii de formol îl făceau să lăcrimeze. Un medic legist chinez se afla lângă fereastră, notând ceva într-un carnet. Doi asistenţi umblau de colo-colo, ca şi câţiva poliţişti. Toată lumea avea aerul că-şi cere scuze. Jerry nu înţelegea nimic. Bilă Tare nu se ocupa de ei. Se afla într-un colţ, şoptindu-i ceva la ureche domnului cu un

aer imperial, pe care-l zăriseră pe bancheta din spate a maşinii de poliţie, dar nu se aflau prea departe, iar Jerry auzi cuvintele „o pată pe reputaţia noastră”, spuse de două ori, pe un ton indignat, nervos. Un cearşaf alb acoperea cadavrul, având deasupra o cruce albastră, cu trunchiul şi cu braţele egale. În felul acesta, o pot folosi în orice poziţie, gândi Jerry. În încăpere nu se afla decât un singur cărucior. Restul expoziţiei era în două frigidere mari, cu uşi de lemn, de un stat de om, precum cele de măcelărie. Luke îşi ieşea din minţi de nerăbdare.

— Iisuse, Bilă! strigă el către capătul celălalt al camerei. Cât ai de gând să mai ţii asta sub capac? Avem treabă de făcut.

Nimeni nu-i dădea nicio atenţie. Obosit să mai aştepte, trase cu putere cearşaful. Jerry privi, apoi întoarse ochii. Sala de autopsie se afla alături şi putea auzi zgomotul de fierăstrău, ca mârâitul unui câine.

„Nu-i de mirare că-şi cer atâtea scuze, se gândi Jerry prosteşte. Să aduci cadavrul unui alb într-un loc ca acesta”.

— Iisuse *Hristoase,* spuse Luke. Sfinte *Hristoase!* Cine i-a făcut aşa ceva? Cum se *fac* semnele astea? E mâna Triadei, *Iisuse!*

Fereastra şiroind de ploaie dădea în curte. Jerry putea vedea bambuşii legănându-se în ploaie şi umbrele fluide ale unei ambulanţe livrând un alt client, dar se întreba dacă vreunul dintre ei putea să arate ca ăsta. Sosise un fotograf de la poliţie şi ţăcăneau flash-urile. De perete era agăţat un telefon interior şi Bilă Tare tocmai vorbea cu cineva. Nu-i acordase încă nicio privire lui Luke sau lui Jerry.

— Vreau să-l scoateţi de-aici, spuse domnul cu aer imperial.

— De îndată ce doriţi, spuse Bilă Tare. Reveni la telefon,

în Oraşul Interzis, domnule... Da, domnule... Pe o alee, domnule. Dezbrăcat. Mult alcool... Medicul legist l-a recunoscut imediat, domnule. Da, domnule. Cei de la bancă au sosit, domnule. Închise telefonul. Da, domnule, nu, domnule. Trei saci plini, domnule, bombăni el.

Formă un nou număr.

Luke lua note.

— Iisuse, continua el să spună îngrozit. Iisuse. Cred că le-a luat *săptămâni* să-l omoare. Luni întregi.

„În realitate, l-au omorât de două ori, îşi spuse Jerry. O dată pentru a-l face să vorbească şi o dată pentru a-l face să tacă... Ceea ce au făcut prima dată se observă pe întregul său corp. Semne mari şi mici. Aşa cum focul distruge un covor, îl roade făcându-i găuri şi apoi, dintr-odată, renunţă. Apoi era ceva în jurul gâtului său, o altă moarte, mult mai rapidă, cu totul diferită. Au făcut asta la sfârşit, când n-au mai avut nevoie de el.

Luke îl chemă pe medicul legist.

— Întoarceţi-l, vă rog. Dacă nu vă deranjează, vă rog, vreţi să-l întoarceţi, *domnule?*

Comisarul închisese telefonul.

— Care-i povestea? i se adresa Jerry direct, cine e?

— Unul pe nume Frost, spuse Bila Tare, privindu-l pe Jerry cu ochiul lui închis. Funcţionar superior la South Aslan and China Bank. Serviciul Conturi.

— Cine l-a omorât? întrebă Jerry.

— Da, cine a făcut-o? Asta-i întrebarea, zise Luke scriind de zor.

— Şoarecii, spuse Bilă Tare.

— Hong Kongul nu are Triade, nu are comunişti, nu are Kuomintangul. Aşa e, Bilă Tare?

— Şi n-are curve, bombăni Bilă.

Domnul cu aer imperial îl scuti pe Bilă Tare de alt răspuns. Un caz urât de atac la persoană, declară el peste

umărul poliţistului. Un caz murdar, scârbos, de atac la persoană, subliniind nevoia unei vigilenţe publice permanente. Fusese un servitor credincios al băncii.

— Asta nu e o agresiune, spuse Luke privindu-l din nou pe Frost. Asta e o *petrecere.*

— A avut, desigur, prieteni foarte ciudaţi, zise Bilă Tare continuând să-l privească pe Jerry.

— Ce vrea să-nsemne asta? întrebă Jerry.

— Ce se ştie pentru moment? adăugă Luke.

— S-a aflat în oraş până la miezul nopţii. Sărbătorind în compania a doi chinezi. Un bordel după altul. Apoi i-am pierdut urma. Până în seara asta.

— Banca oferă o recompensă de cincizeci de mii de dolari, spuse personajul cu aer imperial.

— Dolari Hong Kong sau dolari americani? întrebă Luke continuând să scrie.

Domnul cu aer imperial spuse „Honk Kong” pe un ton foarte sec.

— Băieţi, fiţi cu grijă, îi preveni Bilă Tare. Are o nevastă bolnavă la spitalul Stanley şi mai sunt şi copiii…

— Şi mai este şi reputaţia băncii, adăugă domnul cu aer imperial.

— Va fi prima noastră grijă, spuse Luke.

Plecară o jumătate de oră mai târziu, având încă avans asupra plutonului.

— Mulţumesc, spuse Luke comisarului.

— Pentru puţin, răspunse Bilă Tare.

Pleoapa sa închisă, remarcă Jerry, lăcrima atunci când era obosit.

„Am scuturat pomul, gândi Jerry în timp ce plecau. Mamă, Doamne, ce l-am mai scuturat!”

Erau aşezaţi ca şi înainte, Smiley la biroul său, Connie în scaunul său cu rotile, di Salis contemplând volutele de fum care urcau leneş din pipa sa. Guillam stătea în picioare

alături de Smiley, vocea aspră a lui Martello răsunându-i încă în urechi. Cu o uşoară mişcare circulară a degetului mare, Smiley îşi curăţa lentilele ochelarilor cu capătul lat al cravatei.

Di Salis, iezuitul, fu cel care luă cuvântul primul. Probabil pentru că avea cel mai mult de dezavuat.

— În bună logică, nu este nimic care să ne lege de acest incident. Frost era un libertin. Întreţinea chinezoaice. Era în mod evident corupt. A acceptat mita noastră fără să protesteze. Dumnezeu ştie câte alte sume n-a mai luat drept mită în trecut. Nu vreau să se arunce pisica moartă în grădina mea.

— Pe dracu' murmură Connie.

Stătea cu faţa lipsită de orice expresie, iar câinele dormita în poala ei. Mâinile-i chircite stăteau pe spatele lui cafeniu în căutarea unui dram de căldură. În partea din spate a sălii întunecate, Fawn turna ceai.

Smiley vorbi cu ochii aţintiţi în textul mesajului. Nimeni nu-i văzuse faţa din momentul când coborâse ochii pentru a-l citi.

— Connie, hai să numărăm, spuse el.

— Da, dragule.

— În afara acestor patru pereţi, cine ştie că noi am făcut presiuni asupra lui Frost?

— Craw. Westerby. Poliţistul lui Craw. Şi, dacă au un pic de *minte,* Verii au dibuit-o şi ei.

— Lacon, nu. Whitehall-ul, nu?

— Şi *nici* Karla, dragule, declară Connie, aruncând o scurtă privire spre portretul sumbru.

— Nu. Karla, nu. Asta da, o cred. Din vocea sa se putu simţi intensitatea conflictului, în timp ce raţiunea încerca să ţină în frâu emoţiile. Pentru Karla, ar fi fost o reacţie deosebit de exagerată. Dacă un cont în bancă este prăjit, nu rămâne decât să deschizi un altul, altundeva. N-a avut

nevoie de *aşa ceva.* Cu vârful degetelor, împinse cu un gest precis mesajul, câţiva centimetri mai încolo, pe cristal. Jocul s-a desfăşurat aşa cum era prevăzut. Reacţia a fost pur şi simplu… Reluă. Reacţia a fost mai mare decât ne-am aşteptat. Pe plan operativ, nimic nu este greşit. Pe plan operativ, am progresat.

— I-am *atras,* iubitule, spuse Connie cu fermitate.

Di Salis izbucni:

— Insist să nu vă mai exprimaţi ca şi cum noi toţi, cei de aici, am fi complici. Nu este nicio legătură dovedită şi consider ofensator că înţelegeţi să sugeraţi c-ar exista vreuna.

Smiley replică evaziv:

— Aş considera o ofensă dacă aş fi sugerat orice altceva. Eu sunt cel care a ordonat această iniţiativă. Refuz să nu iau în consideraţie consecinţele, doar pentru că ele sunt odioase. Puneţi-o în cârca mea. Dar să nu ne păcălim pe noi înşine.

— Bietul de el n-a ştiut suficient, nu-i aşa? spuse Connie cu un aer gânditor, ca pentru ea.

La început nimeni nu-i preluă gândul. Apoi o făcu Guillam: ce-o fi vrut să spună prin asta?

— Frost nu avea nimic de trădat, dragule, explică ea. Acesta este cel mai rău lucru care i se poate întâmpla unui individ. Atunci, ce putea elsă le dea? Un ziarist zelos, pe nume Westerby. Ştiau asta, micuţii mei. Aşa că, bineînţeles, au continuat şi continuă. Se întoarse spre Smiley. Era singurul care împărtăşea cu ea atâta istorie. Obişnuiam să avem o *regulă,* ţi-aminteşti, George, atunci când soseau noi băieţi şi fete? Le dădeam întotdeauna ceva care putea fi mărturisit. Fie ei binecuvântaţi.

Cu o grijă plină de dragoste, Fawn puse pe biroul lui Smiley un pahar de plastic cu ceai, cu o felie de lămâie, care plutea la suprafaţă. Zâmbetul său de cap de mort îi

determină lui Guillam un acces de furie abia reţinut.

— Cum termini, ieşi! se răsti el în urechea lui.

Cu acelaşi zâmbet afectat, Fawn ieşi.

— Unde-i sunt gândurile lui Ko în momentul de faţă? întrebă Smiley, adresându-se tot formularului.

Îşi înnodase degetele sub bărbie şi ai fi putut crede că se roagă.

„E înspăimântat şi are idei confuze”, declară Connie sigură pe ea. Fleet Street pornise la vânătoare, Frost era mort şi el încă nu făcuse niciun pas înainte.

— Da, da. Începe să se enerveze. Va putea el să menţină zăgazul? Poate să astupe găurile? Şi, de altfel, unde *sunt* găurile?... Asta-i ceea ce doream noi şi am obţinut. Făcu o mişcare abia perceptibilă din capul său aplecat spre Guillam. Peter, eşti amabil, te rog, să ceri Verilor să întărească supravegherea asupra lui Tiu? Doar posturi fixe, spune-le. Fără activitate de stradă, fără să sperie vânatul, fără aiureli din astea. Telefon, corespondenţă, doar lucrurile simple. Doc, când a fost ultima vizită a lui Tiu în China continentală?

Di Salis îi furniză în silă o dată.

— Află ruta pe care a călătorit şi de unde şi-a cumpărat bilet, pentru cazul că o va mai face.

— Se află la dosar deja, replică di Salis morocănos, cu rânjetul cel mai antipatic, privind spre ceruri şi răsucindu-şi buzele şi umerii.

— În cazul acesta, fii amabil şi întocmeşte o nota separată cu asta, replică Smiley cu o răbdare de nezdruncinat. Westerby, continuă el pe acelaşi ton neutru, şi pentru a doua oară Guillam avu senzaţia penibilă că Smiley suferea de un soi de halucinaţie, crezând că Jerry se află în cameră cu el, pentru a-i primi ordinele asemenea celorlalţi. îl scot... Pot face asta. îl recheamă ziarul. De ce nu l-ar rechema? Şi apoi ce se întâmplă? Ko aşteaptă.

Ascultă. Nu aude nimic. Şi se destinde.

— Şi-şi fac apariţia eroii de la Narcotice, spuse Guillam, aruncând o privire către calendar. Sol Eckland din nou pe cai.

— Sau îl scot şi-l înlocuiesc, iar un alt agent preia pista. Va întâmpina el mai puţine riscuri decât Westerby acum?

— Chestia asta nu merge niciodată, mormăi Connie. Schimbarea cailor în mijlocul vadului. Niciodată. O ştii. Să-i dai instrucţiuni, să-i asiguri formarea, să-l pui la curent, să-i creezi noi relaţii. Niciodată.

— Nu văd să rişte ceva în momentul de faţă! afirmă di Salis pe un ton ascuţit.

Întorcându-se furios, Guillam încercă să-l pună la punct, dar Smiley i-o luă înainte.

— De ce nu, Doc?

— Dacă se admite ipoteza ta – şi nu e cazul meu –, Ko nu este un om violent. Este un om de afaceri care a reuşit, iar dictonul său este acela de a păstra aparenţele, de a fi binevoitor, merituos şi muncitor. Nu voi fi de acord să se vorbească despre el ca despre un soi de gangster. Sunt de acord, are oameni şi poate indivizii săi sunt mai puţin amabili decât el, atunci când e vorba despre metode. Aproape la fel ca tipii noştri de la Whitehall. Şi asta nu înseamnă că oamenii de la Whitehall sunt nişte ticăloşi. Sunt convins.

„Pentru numele lui Dumnezeu, să terminăm odată”, îşi spuse Guillam.

— Westerby nu este un Frost, insistă di Salis cu acelaşi scheunat didactic şi nazal. Westerby nu este un servitor necinstit.

Westerby nu a trădat încrederea lui Ko, sau banii lui Ko, sau pe fratele lui Ko. În ochii lui Ko reprezintă un mare cotidian. Iar Westerby a lăsat să se înţeleagă – atât lui Frost, cât şi lui Tiu –, după câte îmi dau seama, că acest

ziar ştie mai multe decât el însuşi. Ko înţelege lumea. Eliminând un ziarist, el nu va elimina riscul. Dimpotrivă, va atrage întreaga haită.

— Atunci, ce e în mintea lui? întrebă Smiley.

— Incertitudine. În mare parte, cam aşa cum a spus Connie. Este incapabil să evalueze ameninţarea. Chinezii au prea puţină înclinaţie spre abstracţiuni şi încă şi mai puţină pentru situaţiile abstracte. El şi-ar dori ca pericolul să treacă şi, dacă nu intervine nimic precis, chiar va presupune că a trecut. Acesta nu este un obicei rezervat doar Occidentului. Extind ipoteza ta. Se ridică în picioare. Nu o aprob. Refuz să fac aşa ceva. Mă disociez de ea total.

Spunând asta, ieşi. La un semn din cap al lui Smiley, Guillam îl urmă. Rămase doar Connie.

Smiley închise ochii şi fruntea sa se strânse într-un nod rigid deasupra nasului. Pentru o clipă nesfârşită, Connie nu spuse nimic. Trot zăcea ca mort în poala femeii, iar ea se uita la el mângâindu-l pe burtă.

— Lui Karla puţin îi pasă, nu-i aşa, iubiţelule, murmură ea. De un Frost mort sau de zece. Asta-i diferenţa, într-adevăr. Nu putem afirma mai mult decât atât, nu-i aşa? Nu acum. Cine era cel care spunea totdeauna: „Ne batem pentru supravieţuirea Omului Rezonabil”? Stead-Asprey? Sau chiar Control? Ador această formulă. Acoperă totul. Hitler. Această nouă afacere. Acest nou caz. Asta suntem: oameni rezonabili. Nu-i aşa, Trot? Nu suntem doar englezi. Suntem rezonabili. Vocea îi scăzu puţin. Dragule, ce-i cu Sam? Ţi-a venit vreo *idee?*

Se mai scurse ceva timp până când Smiley se hotărî să vorbească şi, când o făcu, folosi o voce aspră, ca şi când ar fi vrut s-o ţină la distanţă.

— Trebuie să rămână în aşteptare. Să nu facă nimic înainte de a avea undă verde. O ştie. Trebuie să aştepte unda verde. Inspiră profund, cu un oftat adânc. Probabil că

nu va mai fi nevoie de el. Ne vom putea, probabil, descurca şi fără el. Totul depinde de felul în care va reacţiona Ko.

— George, iubitule, *dragă* George.

Într-un ritual tăcut, ea se împinse până la şemineu, luă vătraiul şi, cu un efort imens, răscoli jarul, ţinându-se de căţel cu mâna liberă.

În picioare, lângă fereastra bucătăriei, Jerry privea asfinţitul galben, interferând ceaţa din port. Cu o noapte în urmă fusese furtună, îşi aminti el. Trebuie să fi fost cu o oră înainte ca Luke să-i telefoneze. O urmărise de pe saltea, în timp ce fata sforăia lungită lângă piciorul său. Întâi mirosul vegetaţiei, apoi vântul foşnind vinovat în palmieri, ca şi nişte mâini uscate care se frecau una de alta. Apoi sfârâitul ploii, ca tone întregi de fier vechi topit azvârlite în mare. Apoi fulger după fulger, zguduind portul în lungi respiraţii lente, în timp ce salve de tunete trosneau deasupra acoperişurilor dansând în furtună. „Eu l-am omorât, gândi el. Mai mult sau mai puţin, eu am fost cel care l-a împins în mormânt. «Nu sunt vinovaţi doar generalii, ci fiecare soldat care poartă o armă». Citează sursa şi contextul”.

Telefonul suna. Să sune, îşi spuse el. Probabil Craw, făcând pe el. Ridica receptorul. Era Luke, care părea chiar mai american decât de obicei:

— Hei, bătrâne! Dramă mare! Stubbsie tocmai a telegrafiat. Personal pentru Westerby. Mănâncă înainte de a citi. Vrei s-o auzi?

— Nu.

— Un tur prin zonele de război. Companiile aeriene din Cambodgia şi economia de asediu. Trimisul nostru printre gloanţe şi obuze! Ai noroc, marinare! Vor să-ţi pui curul în bătaia gloanţelor!

Şi las-o pe Lizzie lui Tiu, gândi el, închizând telefonul. Şi

după câte îmi dau seama, şi nemernicul ăluia de Collins, care se prelinge în umbra ei ca un proxenet alb. Jerry lucrase de câteva ori pentru Sam, în timp ce acesta era doar nevinovatul domn Mellon din Vientiane, un negustor deosebit de norocos, şeful escrocilor albi de pe plan local. îl găsea unul dintre cei mai nesuferiţi sforari pe care-i întâlnise vreodată.

Reveni la locul său de la fereastră, gândindu-se din nou la Lizzie, sus, acolo, pe terasa ei ameţitoare. Gândindu-se la micuţul Frost şi la gustul său pentru viaţă. Gândindu-se la mirosul care-l întâmpinase atunci când se întorsese aici, în apartamentul său.

Era pretutindeni. Acoperea mirosul de deodorant folosit de fată, fumul stătut de ţigară, mirosul de gaz şi mirosul de ulei de gătit venit de la jucătorii de mah-jong de alături. Simţindu-l, Jerry trasă în imaginaţie drumul urmat de Tiu în căutările lui: acolo unde întârziase mai mult şi acolo unde trecuse în grabă, scotocind printre hainele lui Jerry, în şifonierul lui Jerry şi în puţinele lucruri ale lui Jerry. Un miros de apă de roze şi de migdale, parfumul preferat al unei neveste anterioare.

Capitolul 15
Oraşul asediat

Când părăseşti Hong Kongul, el încetează să mai existe. Când treceai de ultimul agent de poliţie chinez, încălţat cu bocanci englezeşti din dotarea armatei şi purtând moletiere, şi când îţi reţineai suflarea zburând la douăzeci de metri deasupra acoperişurilor lui cenuşii din cartierele mărginaşe, când micile ostroave dispăreau în ceaţa albăstruie, ştiai că se lăsase cortina, că recuzita fusese scoasă din scenă şi că viaţa pe care o trăise şi acolo a fost în întregime o iluzie. Dar de data aceasta, Jerry nu putea să aibă o asemenea impresie. Ducea cu el amintirea defunctului Frost şi a fetei pline de viaţă şi dăinuiau amândoi în mintea lui când ajunse la Bangkok. Ca de obicei, îi luă toată ziua ca să găsească ceea ce căuta; şi ca de obicei, era pe punctul de a renunţa. La Bangkok, după părerea lui Jerry, acest lucru se întâmpla oricui: unui turist în căutarea unei toalete, unui ziarist în căutarea unui subiect sau lui Jerry în căutarea lui Charlie Marshall, prietenul şi asociatul lui Ricardo. Prada ta se află la capătul cine ştie cărei nenorocite de alei înghesuite între un *klong* înnămolit şi o grămadă de deşeuri de la construcţii şi cursa de coastă cu cinci dolari americani mai mult decât te-ai fi aşteptat. Şi apoi, cu toate că, în teorie, la Bangkok este sezonul uscat, Jerry nu-şi amintea să fi fost vreodată aici decât pe ploaie, care se revărsa în cascade neaşteptate din cerul poluat. Ulterior, oamenii aveau să-i spună întotdeauna că venise exact în singura zi ploioasă.

Începu la aeroport. Pentru că se afla deja acolo şi pentru că îşi spunea că în sud-estul asiatic nimeni nu poate zbura mult timp fără să treacă prin Bangkok. Charlie nu mai era pe acolo, i se spuse. Unul îl asigură că Charlie renunţase să mai piloteze după moartea lui Ric. Altul afirma că se

afla în închisoare şi, în fine, un altul, că mai probabil era în vreo cârciumă. O încântătoare stewardesă de la Air Vietnam îi spuse chicotind că transportă marfa pe calea aerului la Saigon. Ea nu-l vedea decât la Saigon.

— Venind de unde? întrebă Jerry.

— Poate de la Phnom Penh, poate de la Vientiane, spuse femeia, dar destinaţia lui Charlie, insistă ea, era totdeauna Saigon şi el nu făcea niciodată escală la Bangkok.

Jerry consultă cartea de telefon, dar nu găsi nici urmă de Indocharter. Absolut din întâmplare, se uită şi la numele Marshall şi, descoperind unul – era chiar un Marshall C. –, îl sună, dar se trezi vorbind nu cu fiul unui baron al războiului, aparţinând Kuomintangului, care se botezase cu un înalt grad militar, ci cu un negustor scoţian, foarte surprins, care repeta: „Ascultaţi, veniţi încoace”. Se duse la închisoare, unde sunt băgaţi *farangii,* atunci când nu pot plăti sau când se comportă grosolan cu un general. Consultă registrul. Merse de-a lungul pasărelelor, privi prin vizoarele celulelor şi vorbi chiar cu doi sau cu trei hippie înnebuniţi. Aveau multe de spus despre detenţia lor, nu-l văzuseră pe Charlie Marshall, nu auziseră vorbindu-se de el şi, pentru a ne exprima mai delicat decât o făcuseră ei, puţin le păsa de respectivul. Într-o stare de spirit proastă, se duse la aşa-numitul sanatoriu, unde drogaţii îşi trăiau criza de abstinenţă şi era o mare zarvă pentru că un om, în cămaşă de forţă, reuşise să-şi scoată ochii cu degetele, dar nu era Charlie Marshall şi nu aveau piloţi, n-aveau niciun fel de corsicani, de chinezi corsicani şi absolut *sigur* niciun fiu al unui general al Kuomintangului.

În consecinţă, Jerry luă la rând cu hotelurile, unde piloţii puteau descinde atunci când erau în tranzit. Nu-i plăcea treaba pentru că era plictisitoare şi mai ales pentru că ştia că Drake Ko avea o întreagă armată aici. Era aproape sigur

că Frost îi ciripise numele; ştia că majoritatea chinezilor bogaţi din exterior folosesc legal mai multe paşapoarte, iar chinezii din Swatow mai multe decât multe: ştia, de asemenea, că, în buzunarul său, Ko avea un paşaport thailandez şi, probabil, doi sau trei generali de aceeaşi naţionalitate, şi ştia că, atunci când erau mânioşi, thailandezii ucideau mult mai repede şi cu mai multă aplicaţie decât oricine altcineva, chiar dacă, atunci când condamnau un om la plutonul de execuţie, îl ucideau de după un cearşaf întins pentru a nu încălca legile lui Buddha. Din acest motiv, printre altele tot atât de valabile, Jerry nu se prea simţea la îndemână să strige numele lui Charlie Marshall în toate marile hoteluri.

Încercă la Erawan, Hyatt, Miramar şi Oriental şi la vreo alte treizeci de hoteluri. Iar la Erawan merse ca pe ouă, amintindu-şi că China Airsea avea acolo un apartament şi că, potrivit lui Craw, Ko îl folosea adesea. Şi-o închipui pe Lizzie cu părul ei blond făcând pe gazda pentru acesta sau alungită pe marginea piscinei, bronzându-şi trupul lung, în timp ce magnaţii îşi sorbeau scotch-ul, întrebându-se cu cât ar putea cumpăra o oră din timpul ei. În timp ce se trambala de la un hotel la altul, o furtună bruscă îşi aruncă stropii mari şi unsuroşi, atât de încărcaţi de funingine, încât înnegriră aurul templelor. Taximetristul acvaplana pe străzile inundate, mai-mai să calce bivolii de apă; autobuzele în culori ţipătoare îi claxonau şi se îndreptau direct către ei; afişe kung fu, stropite cu sânge, le săreau în faţă, însă Marshall, Charlie Marshall, *căpitanul* Marshall, era un nume care nu spunea nimic nimănui, deşi Jerry dădea cu largheţe bani încolo şi încoace. Îşi găsise o fată, gândi Jerry. Îşi găsise o fată şi-i folosea apartamentul, aşa cum ar face şi el. La hotelul Oriental dădu un bacşiş portarului şi aranja să-şi primească mesajele acolo, să folosească telefonul şi, mai ales, obţinu o chitanţă pentru

două nopţi de sejur, pentru a-şi bate joc de Stubbs. Această raită prin hoteluri îl înfricoşase. Se simţea expus şi în pericol, aşa că pentru a dormi, cu un dolar pe noapte, luă o cameră cu plata în avans, într-un azil de noapte anonim, de pe o uliţă dosnică, unde nu i se ceruse să îndeplinească formalităţile de înregistrare. Semăna cu un şir de cabine de plajă, cu toate uşile camerelor dând direct la stradă, pentru a facilita păcatul, şi cu garaje în aer liber, cu perdele de plastic care ascundeau numărul automobilului. După căderea serii, nu putu decât să facă turul agenţiilor de transport aerian, întrebând despre o firmă numită Indocharter, chiar dacă fără prea multă tragere de inimă; se întreba serios dacă n-ar trebui s-o creadă pe mica stewardesă de la Air Vietnam şi să urmărească pista până la Saigon, când o chinezoaică de la una dintre aceste agenţii îi spuse:

— Indocharter? E linia căpitanului Marshall.

Îl îndrumă către o librărie, unde Charlie Marshall îşi cumpăra cărţile şi de unde îşi lua corespondenţa, ori de câte ori se afla în oraş. Librăria era ţinută de un chinez, iar când Jerry menţiona numele lui Marshall, bătrânul proprietar izbucni în râs, spunând că nu-l văzuse pe Charlie de luni întregi. Bătrânul era mititel, avea dinţi falşi, care-ţi dădeau impresia tot timpul că se strâmbă la tine.

— Vă datorează bani? Charlie Marshall vă datorează bani?

A zdrobit un avion pentru dumneavoastră?

Se scutură din nou de râs, iar Jerry îl seconda.

— Formidabil. Excelent. Ascultaţi, ce faceţi cu toată corespondenţa asta când nu vine? i-o transmiteţi undeva?

— Charlie Marshall nu primea corespondenţă, spuse bătrânul.

— A! Dar, domnule, dacă-i vine mâine o scrisoare, unde i-aţi trimite-o?

— La Phnom Penh, spuse bătrânul, vârând în buzunar cei cinci dolari.

Pescui un colţ de hârtie din biroul său pentru ca Jerry să copieze adresa.

— Poate c-ar trebui să-i cumpăr o carte, spuse Jerry privind de jur-împrejur. Ce-i place?

— Franceza, răspunse maşinal bătrânul şi ducându-l pe Jerry pe scară în sus îi arătă sanctuarul său de cultură albă.

Pentru englezi, pornografie imprimată la Bruxelles. Pentru francezi, rafturi întregi de clasici jerpeliţi: Voltaire, Montesquieu, Hugo. Jerry îi cumpără un exemplar din *Candide,* pe care îl vârî în buzunar. Vizitatorii acestei camere erau în aparenţă celebrităţi *ex officio,* întrucât bătrânul scoase o carte de aur, iar Jerry semnă „J. Westerby, reporter” Coloana de aprecieri era de tot râsul, aşa că scrise: „O foarte distinsă librărie”. Apoi răsfoi paginile din urmă şi întrebă:

— Charlie Marshall a semnat şi el, bătrâne?

Bătrânul îi arătă semnătura lui Charlie Marshall, care revenea de vreo două sau de trei ori – „adresaţi-vă: aici”, scrisese el.

— Dar prietenul lui?

— Prieten?

— Căpitanul Ricardo.

Auzind aceasta, bătrânul adoptă un aer foarte grav şi luă cu blândeţe cartea de aur.

Se duse la clubul corespondenţilor de presă străini de la Oriental. Acesta era gol, cu excepţia unui grup de japonezi care tocmai se întorsese din Cambodgia. Îi povestiră ce mai era pe-acolo în ajun şi se ameţi uşor. La plecare, spre oroarea lui, apăru piticul, aflat în oraş pentru consultări cu biroul local. Avea după el un băieţel thailandez, care-l făcea să fie deosebit de insolent.

— Ia uită-te, *Westerby!* Cum o duce astăzi serviciul secret?

Făcea această glumă cu mai toată lumea, dar asta nu avu darul să-l liniştească pe Jerry. La azil, bău zdravăn nişte scotch, dar zbânţuielile celorlalţi locatari îl ţinură treaz. În cele din urmă, ca să se destindă, ieşi şi-şi găsi o fată, o creatură mică şi dulce, dintr-un bar de la capătul străzii, dar când se întinse din nou singur în pat gândurile sale zburară iar spre Lizzie. Că-i plăcea sau nu, aceasta era partenera sa de aşternut. În ce măsură era ea înhăitată în mod conştient cu ăia? se întrebă el. Ştia ea în ce se bagă când îl aruncase pe Jerry în ghearele lui Tiu? Ştia ea ce-i făcuseră oamenii lui Drake lui Frost? Ştia ea că puteau să i-o facă şi lui Jerry? îi trecu prin minte că ea s-ar fi putut să fi fost de faţă când o făcuseră şi acest gând îl îngrozi. Fără îndoială: spectacolul trupului lui Frost era foarte viu în memoria lui. Era una dintre cele mai rele amintiri.

Către ora două dimineaţa, îşi zise că era pe cale să aibă un acces de febră, într-atât transpira şi se răsucea în pat. La un moment dat i se păru că aude paşi înăbuşiţi în cameră şi se piti într-un colţ, strângând în mână o veioză din lemn de tec, smulsă din priză. La ora patru fu trezit din somn de acea uluitoare zarvă asiatică. Grohăituri ca de porc, clopote, strigăte de bătrâni în agonie, cântecul a o mie de cocoşi care se auzeau pe culoarele cu dale de gresie şi beton. Se luptă cu ţevile sparte şi începu treaba complicată de a se spăla cu un firicel de apă rece. La ora cinci difuzorul fu dat la maximum, ca să-l facă să sară din pat şi un geamăt de muzică asiatică anunţa că ziua începuse de-a binelea. La ora aceea era deja bărbierit ca pentru nuntă, iar la orele opt telegrafia revistei proiectele sale pentru a fi interceptate de către Prăvălie. La unsprezece prinse avionul către Phnom Penh. Când urcă la

bordul avionului Caravelle al lui Air Cambodge, însoţitoarea de la sol îşi întoarse faţa ei drăgălaşă către el şi în cea mai bună engleză cântată de care dispunea îi spuse: „Căcătolie plăcută”.

— Mulţumesc. Da, fantastic, spuse el, şi îşi alese un loc deasupra aripii, unde ai cea mai mare siguranţă.

În timp ce avionul decola încet, văzu un grup de thailandezi graşi jucând un golf mizerabil pe peluzele perfecte chiar de lângă pistă.

Pe lista de pasageri se aflau opt nume, atunci când Jerry o citise la înregistrare. La bord se urcase un singur pasager, un tânăr american îmbrăcat în negru, cu o servietă. În rest, marfa înghesuită în partea din spate a avionului, în saci de pânză groasă, cafenie, şi în cutii de răchită. Un avion pe timp de asediu, gândi Jerry în mod automat. Aduci provizii şi îi iei pe cei care au avut noroc. Stewardesa îi oferi un număr vechi din *Jours de France* şi o bomboană de malţ. Citi revista pentru a-şi mai reîmprospăta puţin franceza, apoi îşi aminti de *Candide* şi se apucă să o citească. Adusese un Conrad cu el, întrucât la Phnom Penh citea întotdeauna Conrad, pentru că îl măgulea să-şi reamintească că se afla în ultimul port fluvial al lui Conrad.

La aterizare, avionul se înălţă foarte sus, pentru a se lăsa apoi să cadă printre nori, într-o spirală neplăcut de strânsă, ca să evite focurile răzleţe ale armelor de mic calibru trase din junglă. Nu exista turn de control la sol, dar Jerry nici nu se aşteptase să fie. Stewardesa nu ştia cât de aproape de oraş sunt khmerii roşii, însă japonezii vorbiseră de cincisprezece kilometri pe toate fronturile, iar acolo unde nu erau drumuri, chiar la mai puţin. Japonezii spuseseră că aeroportul se afla sub foc, însă doar de rachete, şi acesta sporadic. Nu erau tunuri de o sută cinci milimetri, nu încă, dar există un început în toate, gândi

Jerry. Norul nu se mai termina şi Jerry se rugă Domnului ca altimetrul să funcţioneze cum trebuie. Pământul măsliniu sări către ei şi Jerry văzu cratere risipite ca nişte pete de ouă, precum şi urmele galbene lăsate de cauciucurile convoaielor. Când aterizară ca fulgul pe pista plină de găuri, inevitabilii copii tuciurii, în pielea goală, înotau mulţumiţi într-un crater plin de noroi. Soarele răzbise printre nori şi, în ciuda mugetului aparatului, Jerry avu iluzia că păşise într-o zi liniştită de vară. La Phnom Penh, ca în nicio altă parte unde fusese Jerry, războiul se desfăşura într-o atmosferă de pace. Îşi amintea ultima dată când venise aici, înainte de oprirea bombardamentelor. Un grup de pasageri ai Companiei Air France, cu destinaţia Tokio, căsca gura la marginea pistei, nedându-şi seama că aterizaseră în plină bătălie. Nimeni nu le spusese să se adăpostească, nimeni nu-i însoţea. Avioanele F_4 şi F11 treceau urlând deasupra aeroportului, se trăgea din perimetru, din elicopterele lui Air America debarcau morţi înghesuiţi în plase, ca oribile capturi de peşte scoase din cine ştie ce Mare Roşie, iar Boeingul 707, pentru a decola, trebuise să se târască până la celălalt capăt al pistei, cu maneta de gaze redusă. Fascinat, Jerry văzuse aparatul ieşind cu greu în afara focului de artilerie, dar mult timp aşteptase zgomotul surd care anunţa că avionul fusese atins în coadă. Dar aparatul continuase să ruleze, ca şi cum inocenţii erau imuni la pericol, şi dispăruse încet la orizontul netulburat.

Acum, în mod ironic, când sfârşitul era atât de aproape, remarcă faptul că era vorba despre cargouri de supravieţuire. La extremitatea opusă a terenului, enorme avioane-cargo de tip Silver American, altele de tip 707, sau enorme cvadrimotoare CI30, turbopropulsoare, purtând inscripţia Transworld, Bird Airways sau fără nicio inscripţie, aterizau şi decolau într-un du-te-vino nesigur şi

periculos, aducând muniţie şi orez din Thailanda şi de la Saigon, petrol şi muniţie din Thailanda. Grăbindu-se spre aerogară, Jerry asistă la două aterizări şi, de fiecare dată, îşi ţinu răsuflarea aşteptând ultimul icnet al reactoarelor, care se zbăteau şi tremurau înainte ca aparatele să se oprească în interiorul perimetrului de cutii de muniţii, umplute cu pământ, aflat la capătul celălalt al pistei de aterizare. Chiar înainte de a se opri, operatorii de trafic de la sol, în bluzoane şi cu şapcă, se apropiară ca nişte plutoane neînarmate pentru a smulge sacii lor preţioşi din cale.

Dar chiar şi aceste prevestiri proaste nu-i puteau strica plăcerea reîntoarcerii.

— *Vous restez combien de temps, monsieur?* întrebă ofiţerul de la Serviciul Imigrări.

— *Toujours,* bătrâne, spuse Jerry. Atâta timp cât mă vreţi. Chiar mai mult.

Îi trecu prin minte să întrebe de Charlie Marshall ici şi acolo, dar aeroportul era înţesat de poliţie şi de agenţi de toate felurile şi, atâta timp cât nu ştia peste ce va da, i se păru înţelept să nu facă prea multă publicitate interesului său. Văzu o armată pestriţă de vechi avioane cu însemne noi, dar nu zări niciunul care să aparţină companiei Indocharter, ale cărei însemne, după cum îi spusese Craw, atunci când îi dăduse ultimele instrucţiuni, înainte de a părăsi Hong Kongul, erau, după cum se presupunea, culorile grajdurilor lui Ko: cenuşiu şi albastru-deschis.

Luă un taxi şi se aşeză lângă şofer, refuzând cu amabilitate ofertele curtenitoare ale şoferului privitoare la fete, la spectacole, la baruri de noapte, la băieţi. Arcele alcătuiau o somptuoasă arcadă portocalie pe cerul cenuşiu de gresie din perioada musonului. Se opri la un negustor de mărunţişuri ca să schimbe bani *au cours flexible,* un termen pe care-l iubea foarte mult. Agenţii de schimb erau

de obicei chinezi, îşi aduse aminte Jerry. Acesta era indian. Chinezii vin devreme, dar indienii rămân să ciugulească până la sfârşit. Bidonville-urile se întindeau la stânga şi la dreapta drumului. Refugiaţii stăteau ghemuiţi peste tot, gătind, moţăind în grupuri tăcute. Câţiva copii, aşezaţi în cerc, îşi treceau o ţigară din mână în mână.

— *Nous sommes un village avec un population des millions,* spuse şoferul într-o franceză învăţată la şcoală.

Un convoi al armatei venea către ei cu farurile aprinse, ţinând mijlocul drumului. Taximetristul, cuminte, trase pe dreapta, în noroi. O ambulanţă încheia convoiul, cu ambele portiere deschise. Corpurile erau stivuite cu picioarele spre exterior, cu labele lor ca nişte copite de porc împietrite şi vinete. Morţi sau vii, conta prea puţin. Depăşiră un pâlc de case pe piloţi, zdrobite de rachete, şi intrară într-o piaţetă de oraş de provincie francez: un restaurant, o băcănie, o mezelărie, reclame pentru Byrrh şi Coca-Cola. Pe trotuare, copiii stăteau ciuci, supraveghind sticle de vin de un litru, umplute cu benzină furată. Jerry îşi reaminti şi aceasta: aşa se întâmplase în timpul bombardamentelor. Obuzele cădeau pe sticlele cu benzină şi rezultatul era o baie de sânge. Acest lucru se va întâmpla şi de data asta. Nimeni nu învăţa nimic, nimic nu se schimba, până dimineaţa se măturau rămăşiţele.

— Opreşte! ceru Jerry şi, cu o inspiraţie de moment, îi întinse şoferului capătul de hârtie pe care notase adresa lui Charlie Marshall, dată de librarul din Bangkok.

Crezuse că ar putea să se ducă acolo discret în miez de noapte, însă la lumina soarelui i se părea că n-avea sens.

— *Y aller?* întrebă şoferul întorcându-şi privirea către el surprins.

— Da, bătrâne.

— *Vous connaissez cette maison?*

— E un amic de-al meu.

— *A vous? Un a-mi à vous?*

— Presă, zise Jerry, ceea ce explică orice nebunie.

Şoferul ridică din umeri şi angaja maşina pe un bulevard lung, pe lângă o catedrală franceză, apoi intră pe un drum nepavat, străjuit de căsuţe cu grădină în faţă, care deveneau din ce în ce mai sărăcăcioase, pe măsură ce se apropiau de marginea oraşului. În două rânduri, Jerry îl întrebă pe şofer ce era atât de special cu această adresă, dar individul îşi pierduse tot farmecul şi evita răspunsurile, dând din umeri. Când se opriră, insistă să fie plătit pe loc şi plecă băgând în viteză ca un alergător profesionist. Era o casă ca toate celelalte, jumătatea de jos fiind ascunsă de un zid în care se deschidea o poartă de fier forjat. Apăsă pe sonerie, dar n-auzi nimic. Atunci când încercă să forţeze poarta, aceasta nu se mişcă. Auzi o fereastră trântindu-se şi, ridicând de îndată ochii, i se păru că vede o faţă măslinie dincolo de plasa contra ţânţarilor. Apoi poarta bâzâi şi cedă, iar el făcu câţiva paşi până la o verandă pardosită, având o altă uşă, de astă dată din lemn de tec solid, cu un mic grilaj protector, permiţând să se vadă în afară, dar nu înăuntru. Aşteptă, apoi ciocăni puternic la uşă şi auzi ecourile răsunând în toată casa. Era o uşă dublă, îmbinată la mijloc. Lipindu-şi faţa de deschizătură, văzu o porţiune de podea cu dale şi două trepte, probabil ultimele două trepte ale unei scări. Pe cea de jos, stăteau labele a doua picioare goale, tuciurii şi netede, şi două gambe goale, dar nu putu să vadă mai departe de genunchi.

— Salut, urlă el, tot în faţa deschizăturii. *Bonjour!* Salut! Iar cum picioarele nu se mişcau deloc spuse: *Je suis un a-mi de Charlie Marshall! Madame, monsieur, je suis un a-mi englais de Charlie Marshall! Je veux lui parler.*

Scoase o bancnotă de cinci dolari şi o strecură prin deschizătură, dar nu muşcă nimic, aşa că o luă înapoi şi în

schimb rupse o bucată de hârtie din carneţelul lui. Puse în capul mesajului său „Căpitanul C. Marshall” şi se prezentă sub propriul său nume, ca „un ziarist englez, având de făcut o propunere în interesul nostru reciproc” şi-şi dădu adresa hotelului. Strecurând această notă tot prin deschizătură, se uită din nou după picioarele tuciurii, dar acestea dispăruseră. Aşa că o apucă pe jos până găsi un triciclu; îl luă până găsi un taxi. Şi din nou: Nu, mulţumesc, Nu, mulţumesc, nu dorea o fată – doar că, la fel ca de obicei, dorea.

Hotelul se numise altă dată Royal. Acum se numea Phnom. Un drapel flutura pe catarg, dar era de o mărime disperant de mare. Înregistrându-şi numele, văzu carne proaspătă prăjindu-se în jurul piscinei din curtea interioară şi din nou gândul îi zbură la Lizzie. Pentru fete, aceasta era şcoala dură, şi dacă ea transportase mici pachete pentru Ricardo, atunci se poate paria 10 contra 1 că trecuse şi ea prin aceasta. Cele mai drăguţe aparţineau celor mai bogaţi, iar cei mai bogaţi erau canaliile de la Rotary Club din Phnom Penh: traficanţi de aur şi de cauciuc, şefi de poliţie, corsicani duri, care încheiau târguri cu khmerii roşii în miezul bătăliei. îl aştepta un plic nelipit. Recepţionera, care citise conţinutul, îl privi politicos, Jerry procedând la fel. O invitaţie, aurită pe margini, cu însemn de ambasadă, îl invita la un dineu. Gazda sa era unul de care nu auzise niciodată. Siderat, întoarse invitaţia pe verso. Pe spate erau mâzgălite câteva cuvinte: „L-am cunoscut bine pe prietenul George de la *Guardian*”, iar „Guardian” era parola convenită. Invitaţie la dineu, cutie conspirativă de scrisori, gândi el: este ceea ce Sarratt numea ironic marea filieră întreruptă a Foreign Office-ului.

— *Téléphone?* întrebă Jerry.

— *Il est foutu, monsieur.*

— *Electricité?*

— *Aussi foutue, monsieur, mais nous avons beacoup de l’eau.*

— Keller? spuse Jerry surâzând.

— *Dans la cour, monsieur*

Intră în grădină. În mijlocul cărnii proaspete trona o bandă de războinici dintre greii de pe Fleet Street, bând scotch şi spunându-şi poveşti deocheate. Arătau ca nişte piloţi adolescenţi în Bătălia Angliei, luptând într-un război de împrumut şi îl priveau cu un dispreţ colectiv pentru originea sa aristocrată. Unul avea o batistă albă şi păr lung, strâns la spate.

— Iisuse, e Ducele, spuse el. Cum ai ajuns aici? Ai mărşăluit pe Mekong?

Dar Jerry n-avea nevoie de ei, el îl voia pe Keller. Keller era un permanent. Era corespondent al unei agenţii de presă, era american, şi Jerry îl cunoscuse din alte războaie. Şi mai ales, niciun ziarist *uitlander* nu venea în oraş fără să-şi pună cauza la picioarele lui Keller, iar dacă Jerry voia să-şi asigure credibilitatea, Keller era acela care avea să i-o certifice, şi Jerry ţinea din ce în ce mai mult să fie credibil. îl găsi pe Keller în parcare. Umeri largi, păr cărunt, una din mâneci suflecată. Braţul cu mâneca lăsată în jos era băgat în buzunar, iar el îl urmărea pe şofer dând cu deodorant în interiorul unui Merdeces.

— Max. Formidabil.

— *A-ntâia,* spuse Keller, după ce se uită la el, apoi îşi reluă postul său de observaţie.

Lângă el se afla o pereche de tineri khmeri, subţirei, care arătau ca nişte fotografii de modă în ghete cu tocuri înalte şi pantaloni largi, cu aparate foto, care atârnau pe cămăşile lor strălucitoare şi neîncheiate. Cum Jerry continua să se uite, şoferul se opri din stropit şi începu să frece pielea banchetei cu un pachet de pansamente militare, care deveneau din ce în ce mai negre pe măsură

ce freca. Un alt american se alătură grupului şi Jerry bănui că era cel mai nou ştirist al lui Keller. Acesta consuma un mare număr de ştirişti.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Jerry, în timp ce şoferul începu să stropească din nou.

— Un erou de doi dolari a înghiţit un glonţ foarte scump, spuse ştiristul. Asta s-a întâmplat.

Era un tinerel palid din Sud, cu un aer amuzat, iar Jerry era pregătit să-l găsească antipatic.

— Aşa e, Keller? spuse Jerry.

— Fotograf, îi zise Keller.

Agenţia de ştiri a lui Keller avea o întreagă herghelie de fotografi. Ca toate marile agenţii: tineri cambodgien! ca şi cei doi care se aflau acolo. Li se dădeau doi dolari pentru a merge pe front şi douăzeci pentru fiecare fotografie publicată. Jerry auzise că acest Keller îi pierdea în ritmul de unul pe săptămână.

— L-a atins în umăr din plin, în timp ce fugea, aplecându-se, spuse ştiristul. I-a ieşit pe la spate. A trecut prin el ca prin brânză.

Părea impresionat.

— Unde e? întrebă Jerry, ca să spună ceva, în timp ce şoferul continua să spele, să dea cu spray şi să frece.

— Moare-n drum, mai încolo. Să vezi ce s-a întâmplat. Acum două săptămâni, nemernicii ăia de la biroul din New York s-au pus pe picioarele dinapoi în privinţa îngrijirii medicale. Obişnuiam să-i trimitem la Bangkok. Acum, nu. Gata. Auzi, omule, acum nu. Ştii ceva? Pe drum, mai sus, zac pe duşumea şi trebuie să dea bacşiş infirmierelor ca să le dea nişte apă. Nu-i aşa, băieţi?

Cei doi cambodgien! zâmbiră politicos.

— Vrei ceva, Westerby? întrebă Keller.

Faţa lui Keller era cenuşie şi părea ciupită de vărsat. Jerry îl cunoscuse mai bine în anii ’60, în Congo, unde

Keller îşi arsese mâna, scoţând un puşti dintr-un camion. Acum, degetele-i erau lipite ca o gheară palmată, dar altfel arăta neschimbat. Jerry îşi amintea foarte bine acest incident, dat fiind că el ţinuse copilul de partea cealaltă.

— Revista vrea să vin să arunc o privire, spuse Jerry.

— Mai eşti în stare?

Jerry izbucni în râs, Keller de asemenea, şi băură scotch la bar, până fu gata maşina, sporovăind despre vremurile de altă dată. La intrarea principală luară o fată, care aşteptase toată ziua, pe Keller, nu pe altcineva, o californiancă înaltă, cu prea multe aparate de fotografiat şi cu picioare lungi, nervoase. Dat fiind că telefoanele nu funcţionau, Jerry insistă să se oprească la Ambasada Britanică, pentru a putea răspunde invitaţiei primite. Keller nu era un tip prea politicos.

— Eşti spion sau ceva în genul ăsta acum, Westerby? îţi tragi de păr articolele, lingi în cur pentru a avea un dosar mai bun şi o pensie mai târziu sau mai ştiu eu ce?

Sunt unii care spun că tot cam aşa proceda şi Keller, dar întotdeauna sunt unii...

— Desigur, spuse Jerry amabil. O fac de ani de zile.

La intrare, sacii de nisip erau noi, iar noile plase de sârma antigrenadă luceau în lumina puternică a soarelui. În hol, cu inoportunitatea de care doar diplomaţii sunt în stare, un afiş mare, compartimentat, recomanda „Automobilele Britanice de Mare Performanţă” unui oraş înseat de combustibil, şi expunea fotografii încântătoare ale unor modele de negăsit.

— Îi voi comunica domnului consilier că aţi acceptat, spuse solemn persoana de la Informaţii.

Mercedesul avea încă un miros puţin încins de sânge, însă şoferul pusese în funcţiune aerul condiţionat.

— Ce fac ăştia aici, înăuntru, Westerby? întrebă Keller. Tricotează sau ce altceva?

— Mai curând altceva, zâmbi Jerry, mai ales către fata din California.

Jerry stătea în faţă, iar Keller şi fata pe bancheta din spate.

— Foarte bine. Ascultă ce-ţi spun, zise Keller.

— Desigur, spuse Jerry.

Jerry avea carnetul de note deschis şi scria în grabă, în timp ce Keller vorbea. Fata purta o fustă scurtă, iar Jerry şi şoferul îi puteau vedea coapsele în retrovizor. Keller îşi ţinea mâna lui bună pe genunchiul ei. Răspundea la prenumele improbabil Lorraine şi, ca şi Jerry, oficial făcea un tur al zonelor de război, pentru grupul ei de ziar din Middle West. În curând, maşina lor era singura care mai rula pe şosea. Apoi, dispărură şi triciclurile, rămânând doar cu ţăranii, bicicletele, bivolii şi boschetele de flori ale zonei rurale de care se apropiau.

— Lupte susţinute pe toate marile artere de circulaţia, psalmodia Keller, aproape în ritm de dictare. Atacuri cu rachete, noaptea, bombe cu plastic, în timpul zilei. Lon Noi se crede încă Dumnezeu, iar Ambasada Americană se screme să-l ajute, ca apoi să încerce să-l doboare.

Dădu cifre cu privire la materialul de război, pierderile de vieţi omeneşti, nivelul ajutorului american. Cită generali, care se făcuseră cunoscuţi vânzând arme khmerilor roşii, generali care comandau armate fantomă pentru a pretinde solda trupelor şi generali care le făceau pe amândouă.

— Balamucul obişnuit. Ticăloşii sunt prea slabi ca să ia oraşele, cei cumsecade prea căcaţi pe ei ca să ia satele şi nimeni nu vrea să lupte, în afara comuniştilor. Studenţii sunt gata să dea foc la tot ce le iese în cale, din moment ce nu mai sunt scutiţi de război. Răzmeriţe în fiecare zi din cauza alimentelor. Corupţie ca şi cum n-ar mai veni ziua de mâine. Nimeni nu poate trăi din salariu. Se fac averi, iar

ţara sângerează de moarte. Palatul n-are niciun simţ al realităţii, iar ambasada este o casă de nebuni. Sunt mai mulţi spioni decât diplomaţi adevăraţi şi toţi pretind că deţin un secret. Ţi-ajunge?

— Cât crezi c-o să mai ţină?

— O săptămână. Zece ani.

— Şi liniile aeriene?

— Asta e tot ce avem: linii aeriene. Mekong e ca şi mort, iar drumurile la fel. Liniile aeriene au câmp liber. Am scris un reportaj despre asta. L-ai văzut. Mi l-au ciopârţit ca dracu' Iisuse, se adresă el fetei. De ce trebuie eu oare să refac numărul pentru nişte englezoi?

— Dai 'nainte! spuse Jerry continuând să scrie.

— Acum şase luni, în oraşul ăsta erau cinci companii aeriene înregistrate în bună regulă. În ultimele trei luni, s-au eliberat treizeci şi patru de noi licenţe şi mai sunt o duzină bună pe ţeavă. La cursul actual, trei milioane de neli revin ministrului personal şi două milioane, împărţite oamenilor lui. Mai puţin dacă plăteşti în aur şi chiar mai puţin dacă depui banii în străinătate. Suntem pe drumul naţional 13, îi spuse el fetei. Credeam că vrei să arunci o privire.

— Grozav, spuse fata şi îşi strânse genunchii, prinzând mâna validă a lui Keller.

Trecură pe lângă o statuie cu unul din braţe smuls de un obuz, drumul urmând după aceea curba fluviului.

— Asta în cazul în care Westerby poate suporta priveliştea, adăugă Keller ca după o reflecţie târzie.

— O, cred că sunt în formă destul de bună, spuse Jerry, iar fata râse, trecând o clipă de partea lui.

— Khmerii roşii şi-au schimbat poziţiile, instalându-se pe malul opus, acolo, iubito, explică Max Keller, adresându-i-se, de preferinţă, fetei.

De partea cealaltă a apei pământii şi repezi, Jerry văzu

două T28, dând târcoale în căutarea a ceva de bombardat, izbucni o pălălaie, foarte mare, iar coloana de fum se ridica drept spre ceruri, ca o ofrandă virtuoasă.

— Şi ce au chinezii de-a face cu toate astea? întrebă Jerry. La Hong Kong, nimeni n-a auzit de locul ăsta.

— Chinezii controlează optzeci la sută din comerţul nostru, inclusiv liniile aeriene. Vechi şi noi. Cambodgianul este puturos, vezi, micuţo? Cambodgianul tău se mulţumeşte să profite de ajutorul american. Chinezii nu sunt aşa. O, nu, deloc. Chinezilor le place să muncească, le place să învârtă banii. Ei sunt cei care au pus mâna pe piaţa noastră valutară, pe monopolul transporturilor, pe rata inflaţiei, pe economia noastră de asediu. Războiul e pe cale de a deveni o sucursală deţinută în întregime de Hong Kong. Măi, Westerby, mai eşti însurat cu frumoasa aia de care-mi vorbeai, drăguţa aia cu ochi nemaipomeniţi?

— Am apucat-o pe drumuri diferite, spuse Jerry.

— Păcat, părea grozavă. Avea o nevastă nemaipomenită, zise Keller.

— Dar tu? întrebă Jerry.

Keller dădu din cap şi-i zâmbi fetei.

— Te superi dacă fumez, micuţo? întrebă Keller, sigur pe sine.

Între degetele palmate ale lui Keller era o despicătură, care părea să fi fost tăiată special ca să poată ţine o ţigară, iar marginile acesteia erau îngălbenite de nicotină. Keller îşi aşeză din nou mâna validă pe coapsa ei. Drumul nu mai era asfaltat, se săpaseră făgaşe adânci pe unde trecuseră convoaiele. Intrară într-un fel de tunel, alcătuit din copaci şi, exact în momentul acela, se declanşa un bubuit de artilerie, la dreapta lor, iar copacii se încovoiau ca bătuţi de taifun.

— *Uuu!* ţipă fata. Putem încetini puţin? Şi începu să

tragă de curelele aparatului de fotografiat.

— Fă ce-ţi pofteşte inima. Artilerie de calibru mijlociu, spuse Keller. A noastră, adăugă el în glumă.

Fata lăsă geamul şi trase câteva cadre. Barajul de artilerie continua, copacii dansau, însă ţăranii de la lizieră nici nu ridicară capul. Când se potoli, tălăngile bivolilor de apa răsunau ca un ecou. Îşi continuară drumul cu maşina. Pe malul fluviului, doi puşti aveau o bicicletă veche şi o călăreau când unul, când altul. Câţiva copii se aruncau în apă pentru a ieşi apoi din nou printr-o ţeavă de aerisire, cu trupurile lor cafenii strălucind în soare. Fata îi fotografie şi pe ei.

— Mai vorbeşti franţuzeşte, Westerby? Eu şi Westerby am făcut o chestie împreună, în Congo, cu câtva timp în urmă, îi explică el fetei.

— Am auzit, spuse ea, ca şi cum ştia despre ce era vorba.

— Englezoii ăştia sunt educaţi, micuţo, explică Keller.

Jerry nu-şi amintea să-l fi cunoscut atât de vorbăreţ.

— Primesc *bună-creştere.* Nu-i aşa, Westerby? Mai ales lorzii, aşa e? Westerby e un fel de lord.

— Aşa suntem noi, bătrâne. Erudiţi până în vârful unghiilor. Nu ca ţărănoii voştri.

— Ei bine, atunci vorbeşte tu cu şoferul, nu-i aşa? Dacă trebuie să-i dăm instrucţiuni, i le dai tu. N-a avut încă timp să înveţe englezeşte. Spune-i s-o ia la stânga.

— *À gauche,* spuse Jerry.

Şoferul era un tinerel, dar căpătase deja aerul acela plictisit al ghizilor.

În oglinda retrovizoare, Jerry observă că mâna arsă a lui Keller tremura, atunci când trăgea din ţigară. Se întreba dacă i se întâmpla aşa mereu. Traversară câteva sate. Era foarte multă linişte. Se gândi la Lizzie şi la urmele de gheare de pe bărbia ei. Ar fi dorit să facă ceva simplu cu

ea, de pildă să se plimbe prin câmpiile englezeşti. Craw spunea că era o copilă a mahalalelor. îl mişcau fanteziile ei despre cai.

— Westerby.

— Da, bătrâne?

— Chestia aia pe care o faci cu degetele. Parcă baţi darabana cu ele. Te superi dacă te rog să te opreşti? Mă calcă pe nervi. E terorizant. Se întoarse către fată. Bombardează locul ăsta de ani de zile, micuţo, spuse el cu un gest larg. De ani.

Şi suflă un nor de fum.

— În legătură cu treaba aia cu companiile aeriene, reluă Jerry, cu creionul gata să noteze. Care sunt cifrele?

— Majoritatea companiilor iau contacte de locaţie de la Vientiane. Asta include întreţinerea, pilotul, amortismentele, dar nu şi carburantul. Poate că ştiai. Cel mai bine e să ai propriul avion. În felul acesta le ai pe amândouă. Profiţi de asediu şi te cărăbăneşti când totul ia sfârşit. Uită-te după copii, micuţo, îi spuse el fetei, trăgând din nou din ţigară. Atâta vreme cât sunt copii, nu sunt necazuri. Când dispar copiii, e semn rău. Înseamnă că i-au ascuns. Întotdeauna să te uiţi după copii.

Numita Lorraine se afera din nou cu aparatul ei de fotografiat. Ajunseră la un post de control rudimentar. Două santinele îi priviră trecând, şoferul neîncetinind. Se apropiară de o bifurcaţie şi şoferul opri.

— Fluviul, ordonă Keller. Spune-i să continue pe malul fluviului.

Jerry îi spuse. Tinerelul părea surprins: părea chiar gata să obiecteze, dar se răzgândi.

— Copii în sate, zicea Keller. Copii pe front. Nicio diferenţă. În ambele situaţii, ei sunt ca sfârlezele de vânt. Soldaţii khmeri îşi iau familiile la război ca lucrul cel mai firesc din lume. Dacă moare tatăl, oricum nu va mai

rămâne nimic pentru familie, aşa că pot să-i urmeze pe militari, care au de mâncare. Un alt lucru, micuţo, un alt lucru este că văduvele trebuie să se afle la faţa locului pentru a cere dovada morţii tatălui, înţelegi? Iată un aspect uman interesant pentru tine, nu-i aşa, Westerby? Dacă nu o cer, comandantul va jura că sunt vii şi va băga solda morţilor în buzunar. Dă-i 'nainte, nu te jena, spuse el, în timp ce ea scria. Dar să nu îţi închipui că cineva va publica aşa ceva. Războiul acesta s-a încheiat. Am dreptate, Westerby?

— *Finito,* fu de acord Jerry.

Trebuie să fie simpatică, decise Jerry în mintea lui. Dacă Lizzie ar fi fost aici, ar fi văzut desigur partea amuzantă a lucrurilor şi ar fi râs. Pe undeva, printre toate imitaţiile ei, gândi el, trebuie să fie şi un original pierdut, şi el era hotărât să-l găsească. Şoferul se opri în dreptul unei bătrâne şi o întrebă ceva în khmeră, dar ea îşi puse faţa-n mâini şi întoarse capul în altă parte.

— De ce a făcut *asta,* pentru numele lui Dumnezeu? exclamă fata, furioasă. Nu voia nimeni să-i facă rău, Iisuse!

— Sfioasă, spuse Keller, cu glas înăbuşit.

În spatele lor, se auzi o nouă salvă de artilerie şi era ca o uşă care se trântea, barând retragerea. Trecură pe lângă un *wat* şi intrară într-o piaţă înconjurată cu case de lemn. Călugări în hainele lor de culoarea şofranului îi cercetau cu interes, dar fetele de la tarabe nu le dădură nicio atenţie, copiii continuând să se joace cu cocoşii lor pitici.

— La ce serveşte punctul ăla de control? întrebă fata, fotografi ind. Ne aflăm într-un loc periculos?

— Ajungem şi acolo, micuţo, ajungem. Acum, taci din gură!

În faţa lor, Jerry putu distinge ţăcănitul armelor automate, un amestec de MI6 şi AK-47. Un jeep răsărit

dintre copaci se năpusti către ei, viră în ultima secundă, bălăbănindu-se şi călcând peste urmele adânci de roţi săpate în drum. În aceeaşi clipă, soarele dispăru. Până atunci, îi găsiseră prezenţa ca pe ceva firesc, o lumină puternică şi fluidă, spălată de ploi. Era martie şi era sezonul uscat. Aceasta era Cambodgia, unde războiul, ca şi crichetul, erau practicate doar pe vreme bună. Dar acum, se adunau nori negri, copacii se strângeau în jurul lor ca pe timp de iarna, iar casele de lemn se înfundau în întuneric.

— Cum se îmbracă khmerii roşii? întrebă fata cu un glas mai potolit. Au *uniforme?*

— Pene şi o cârpă să le acopere ruşinea, mugi Keller. Unii umblă chiar cu fundul gol.

Auzindu-l râzând, Jerry remarcă tensiunea din glasul său şi zări cum îi tremura gheara când trăgea din ţigară.

— La naiba, micuţo, se îmbracă ţărăneşte, pentru numele lui Dumnezeu! Poartă pijamalele astea negre.

— E întotdeauna aşa pustiu?

— Depinde, spuse Keller.

— Şi sandale Ho Şi Min, adăugă Jerry cu un aer distrat.

O pereche de păsări de apă, cu pene verzi, zbură deasupra drumeagului. Zgomotul focurilor de armă se auzea din ce în ce mai neclar.

— N-aveai o fiică sau cam aşa ceva? Ce s-a întâmplat cu ea? spuse Keller.

— E bine. Foarte bine.

— Cum o cheamă?

— Catherine, spuse Jerry.

— Am impresia că ne îndepărtam, spuse Lorraine dezamăgită.

Trecură pe lângă un cadavru fără braţe, uitat acolo. Muştele se aşezaseră pe rănile de pe faţă ca o lavă neagră.

— Fac totdeauna asta? întrebă fata, curioasă.

— Să facă ce, micuţo?

— Să le ia încălţările?

— Câteodată le iau, dar câteodată nu sunt măsura potrivită, spuse Keller, într-un nou acces ciudat de furie. Unele vaci au coame, altele n-au, iar unele vaci *e* cai. Acum fii bună şi taci, vrei? De unde eşti?

— Din Santa Barbara, spuse fata.

Brusc, pe margini nu mai erau copaci. Luară curba şi se treziră din nou în plin câmp, cu fluviul pământiu curgând alături de ei. Fără să i se fi cerut, şoferul opri, apoi trase maşina înapoi sub copaci.

— Unde-o ia? întrebă fata. Cine i-a spus să facă aşa ceva?

— Cred că-l îngrijorează pneurile, draga mea, spuse Jerry, încercând să facă o glumă.

— La treizeci de dolari pe zi? spuse Keller, tot în glumă.

Dădură de o mică bătălie. În faţa lor, dominând cotul fluviului, se afla un sat în ruine, pe un teren pustiu, puţin înălţat, fără un singur pom în picioare. Zidurile dărâmate erau albe, iar marginile lor zdrobite, galbene. Cu atât de puţină vegetaţie, locul evoca vestigiile unui fort al Legiunii Străine şi poate că aşa şi era. La adăpostul zidurilor, erau adunate camioane cafenii, ca într-un şantier. Auziră câteva focuri, un ţăcănit scurt. S-ar fi putut să fie vânători care trăgeau în raţe sălbatice. Un trasor lumină cerul, căzură trei obuze de mortier, pământul se zgâlţâi, maşina vibra, iar şoferul lăsă liniştit geamul din dreptul său, în timp ce Jerry făcea acelaşi lucru. Fata însă deschise portiera şi se dădu jos, un picior perfect după celălalt. Scotocind prin micul ei sac negru de călătorie, scoase un teleobiectiv, îl răsuci în aparat şi studie imaginea apropiată.

— Asta e tot? întrebă ea neîncrezătoare. N-ar trebui să vedem şi inamicul? Nu-i văd decât pe ai noştri şi o mulţime

de fum infect.

— O! Ăia sunt de partea cealaltă, micuţo, începu Keller.

— Nu-i putem vedea?

Urmă o tăcere scurtă în timpul căreia cei doi bărbaţi se consultară din priviri.

— Ascultă, spuse Keller. E doar un tur, de acord, micuţo? în materie de detalii, lucrurile sunt foarte variate. De acord?

— Cred doar că ar fi grozav să vedem inamicul. Vreau o confruntare, Max. Zău, vreau. Îmi place.

Făcură câţiva paşi pe jos.

Câteodată o faci ca să salvezi aparenţele, gândi Jerry, alteori o faci pur şi simplu pentru că nu ţi-ai făcut treaba, doar dacă nu eşti prea speriat. Alteori, te duci pentru a-ţi reaminti că supravieţuirea este o întâmplare fericită. Dar, în majoritatea cazurilor, te duci pentru că merg şi ceilalţi; din *machismo* şi pentru că dacă nu te bagi, nu simţi. Pe vremuri, poate, Jerry se dusese din raţiuni mult mai selecte. Pentru a se cunoaşte pe sine: stilul Hemingway. Pentru a înălţa pragul său de frică. Pentru că, în lupta, ca şi în dragoste, dorinţa creşte. După ce te vei aflat în tirul mitralierei, focurile izolate par ceva banal. Când obuzele te vor fi făcut bucăţi, mitralierea e joc de copii, fie doar şi pentru că impactul unui glonţ îţi lasă creierul la locul său, pe când şocul unui obuz ţi-l scoate prin urechi. Şi-apoi mai există şi pacea: şi-o aminti şi pe aceasta. În momentele grele ale vieţii sale – când nimic nu mergea, bani, copii, femei – cunoscuse un sentiment de pace, care venea din înţelegerea faptului că a rămâne în viaţă era singura sa responsabilitate. Dar de această dată – îşi zise el –, de această dată, motivul era cel mai stupid din câte se putea şi aceasta pentru că umbla după un pilot complet drogat, care cunoaşte un bărbat, care o avusese pe Lizzie Worthington ca amantă. Umblau încet pentru că fetei, în

fusta ei scurtă, îi era greu să-şi găsească drumul printre urmele alunecoase de roţi.

— Frumoasă puicuţă, murmură Keller.

— Făcută pentru aşa ceva, aprobă Jerry.

Cu oarecare jenă, Jerry îşi aminti că în Congo îşi făceau confidenţe, mărturisindu-şi amorurile şi slăbiciunile. Pentru a-şi păstra echilibrul, fata îşi balansa braţele desfăcute.

„Nu întinde braţele, gândi Jerry, pentru numele lui Hristos, nu le întinde. Aşa sunt împuşcaţi fotografii”.

— Continuă să mergi, micuţo, spuse Keller cu un glas uşor ascuţit. Nu gândi la nimic. Umblă. Vrei să ne întoarcem, Westerby?

Ocoliră un băieţel care se juca singur-singurel în ţărână cu pietricele. Jerry se întrebă dacă nu surzise din cauza obuzelor. Aruncă o privire în urmă. Mercedesul era încă parcat printre copaci. În faţă, zări oameni în poziţie de tragere, culcaţi printre ruine, mult mai mulţi bărbaţi decât ar fi crezut. Zgomotul se înteţi dintr-odată. Pe malul celălalt, două bombe explodară în miezul incendiului. Tancurile T28 încercau să împrăştie flăcările. O schijă ricoşa şi muşcă din malul de sub ei, împroşcând noroi umed şi praf. Un ţăran îi depăşi senin, călare pe o bicicletă. Intră în sat, îl traversă şi ieşi din el, trecând fără grabă pe lângă ruine şi înfundându-se în pâlcul de pomi din spate. Nimeni nu trase în el, nimeni nu-l luă la întrebări. Putea fi unul de-ai lor sau unul de-ai noştri, zise Jerry. Se dusese în oraş cu o seară înainte, aruncase în aer un cinematograf cu o bombă din plastic şi iată-l, acum, se reîntorcea la ai săi.

— Iisuse, strigă fata râzând, cum de nu ne-am gândit la biciclete.

Într-un zgomot de cărămizi care cădeau, o rafală de mitraliere lovi tot ce era împrejurul lor. Sub ei, în malul râului, prin mila lui Dumnezeu, se desena o linie de mici

lăcaşuri individuale de tragere, scobite în noroi. Jerry le reperase deja. Apucând fata, o trânti la pământ. Keller era deja pe burtă. Lungit lângă ea, Jerry încercă o profundă lipsă de interes. „Mai bine un glonţ ori două aici, decât să mă aleg cu ce s-a ales Frostie”. Gloanţele aruncau perdele de noroi şi şuierau deasupra drumului. Stăteau lungiţi pe pământ, aşteptând să se potolească tirul. Fata privea surâzând spre malul de dincolo, cu un aer excitat. Avea ochi albaştri, păr blond, tip arian. Un obuz de mortier căzu exact în spatele lor şi, pentru a doua oară, Jerry o lipi de pământ. Suflul îi mătură şi, când trecu, bulgari de pământ zburau în aer ca o ofrandă pentru îmblânzirea spiritelor, dar ea se ridică în picioare zâmbind în continuare. „Când Pentagonul se gândeşte la civilizaţie, îşi zise Jerry, se gândeşte la tine”. În fort, lupta se înăsprise brusc. Camioanele dispăruseră, se adunase un văl dens de praf, lumina şi bubuitul mortierelor nu încetau, tirul mitralierelor uşoare se înteţise de ambele părţi. Faţa ciupită a lui Keller părea albă ca varul de dincolo de marginea adăpostului său.

— Khmerii roşii i-au strâns de coaie, strigă el. Peste fluviu, în faţă, şi acum din flancul celălalt. N-ar fi trebuit s-o luăm pe drumul ăsta.

„Hristoase, gândi Jerry, în timp ce-i reveneau în minte şi restul amintirilor, eu şi Keller ne-am bătut cândva şi pentru o fată”. Încercă să-şi amintească cine era fata şi cine câştigase.

Aşteptară, schimbul de focuri se opri. Se reîntoarseră la maşină şi ajunseră la bifurcaţie la timp pentru a se întâlni cu convoiul în retragere. Morţi şi răniţi erau răspândiţi pe marginea drumului şi femeile stăteau ghemuite printre ei, făcând vânt cu frunze de palmier, feţelor împietrite. Ieşiră din nou din maşină. Refugiaţii împingeau bivoli, cotigi, se împingeau unul pe altul, strigau după porcii lor şi după

copiii lor. O bătrână urlă către aparatul de fotografiat al fetei crezând că teleobiectivul era ţeava unei arme. Se auzeau şi zgomote pe care Jerry nu reuşea să le localizeze, precum şi ţârâit de sonerii de bicicletă şi gemete şi sunete pe care putea să le localizeze, ca horcăielile muribunzilor şi zgomotul surd al unui tir de mortiere ce se apropia. Keller alerga pe lângă un camion, încercând să găsească un ofiţer ce vorbea englezeşte; Jerry ţopăia pe lângă el, strigând aceleaşi întrebări în franceză.

— Ah! La dracu', spuse Keller plictisit deodată. Hai acasă. Şi cu o voce de boiernaş englez de ţară: *Oamenii* ăştia, *zgomotul* ăsta, explică el.

Se reîntoarseră la Mercedes.

Un timp se găsiră prinşi în coloană, cu camioanele care-i împingeau la marginea drumului şi cu refugiaţii care ciocăneau politicos în geam, rugându-i să-i ia. La un moment dat, Jerry crezu că-l vede pe Pupă-l-Moartea Friţul pe şaua din spate a unei motociclete militare. La următoarea bifurcaţie, Keller îi ordonă şoferului să vireze la stânga.

— E mai linişte pe-aici, spuse el, şi îşi puse mâna bună pe genunchiul fetei.

Jerry se gândea însă la Frost zăcând la morgă şi la paloarea fălcii sale înţepenite într-un urlet.

— Mama mi-a spus *întotdeauna,* declară Keller cu un accent tărăgănat ţărănesc: „Fiule, nu te întoarce niciodată prin junglă pe drumul pe care te-ai dus” Micuţo!

— Da?

— Micuţo, tocmai ţi-ai pierdut fecioria. Umilele mele felicitări.

Mâna-i alunecă puţin mai sus.

De jur-împrejur, se auzea zgomotul apei curgând din atâtea ţevi găurite şi începu să plouă cu găleata. Trecură pe lângă un sat plin de găini zburătoare. Un scaun de

frizer era abandonat gol în ploaie. Jerry se întoarse spre Keller.

— Povestea asta cu economia de asediu, reluă el. Forţele pieţei şi aşa mai departe. Crezi că toată istoria asta va trece?

— S-ar putea, spuse Keller pe un ton detaşat. S-a mai terminat câteodată. Dar călătoreşte.

— Cine sunt principalii operatori?

Keller numi câţiva dintre ei.

— Indocharter?

— Indocharter între alţii, spuse Keller.

Jerry lansă o întrebare cu bătaie lungă.

— E un măscărici pe care-l cheamă Charlie Marshall, care face pe pilotul pentru ei, pe jumătate chinez. Mi-a spus cineva că ăsta ar vorbi. îl cunoşti?

— Nu.

Jerry îşi spuse că mersese destul de departe.

— Ce aparate folosesc în general?

— Ce găsesc. DC4, orice. Unul nu este suficient. Ai nevoie de două cel puţin, zbori cu unul, îl desfaci pe-al doilea pentru piese. E mai ieftin să ai un avion la sol şi să-l demonteze, decât să mituieşti vameşii ca să-ţi elibereze piesele din vamă.

— Şi ce profit ai?

— Enorm.

— E mult opiu pe-aici?

— O întreagă rafinărie pe Bassac, pentru numele lui Dumnezeu! Ai zice că e o instalaţie de pe vremea prohibiţiei. Pot să-ţi aranjez o vizită, dacă asta te interesează.

Numita Lorraine era la fereastră, uitându-se cum cădea ploaia.

— Nu văd niciun fel de copii, Max, anunţă ea. Mi-ai spus să mă uit după copii, atâta tot. Ei bine, m-am uitat şi au

dispărut.

Şoferul opri maşina.

— Plouă şi am citit undeva că atunci când plouă copiilor din Asia le place să iasă afară şi să se joace. Aşa că, unde sunt copiii? zise ea.

Dar Jerry nu asculta ce spunea în legătură cu cele citite. Aplecându-se şi uitându-se prin parbriz văzu ceea ce văzuse şoferul şi simţi că i se usucă gâtlejul.

— Tu eşti şeful, bătrâne, spuse Keller încetişor. Maşina ta, războiul tău şi fata ta.

În oglinda retrovizoare, spre durerea lui, Jerry observă faţa de piatră ponce a lui Keller, sfâşiată între experienţă şi neputinţă.

— Înaintează către ei încet, spuse Jerry când simţi că nu mai poate răbda. *Lentement.*

— Aşa e bine, zise Keller. Fă aşa.

La cincizeci de metri în faţa lor, învăluit în ploaia torenţială, un camion cenuşiu se oprise de-a latul drumului, blocând trecerea. În oglinda retrovizoare văzu că un altul se oprise în spatele lor, blocându-le retragerea.

— Ar fi mai bine să le arătăm mâinile, spuse Keller răguşit.

Cu mâna sănătoasă, lăsă jos geamul. Fata şi Jerry făcură şi ei acelaşi lucru. Jerry şterse parbrizul aburit şi puse mâinile pe bord. Şoferul ţinea volanul cu ambele mâini la ora 12.

— Nu le zâmbiţi, nu le vorbiţi, ordonă Jerry.

— Iisuse Hristoase, spuse Keller. Sfinte Dumnezeule!

În toată Asia, îşi zise Jerry, ziariştii aveau istorioarele lor favorite despre ceea ce îţi făceau khmerii roşii şi majoritatea erau autentice. Până şi Frost, în momentul acesta, ar fi fost recunoscător pentru sfârşitul său relativ liniştit. Ştia ziarişti care aveau otravă asupra lor sau care aveau un pistol ascuns ca să evite acest moment. Dacă

eşti prins, prima noapte este singura în care poţi să fugi: înainte ca să-ţi ia încălţările, sănătatea şi Dumnezeu ştie ce alte părţi din tine. Prima noapte este singura ta şansă, spunea folclorul. Se întreba dacă ar trebui să repete acest lucru ca să audă şi fata, dar nu voia să-l jignească pe Keller. Înaintară cu greu, într-a-ntâia, cu motorul gemând. Ploaia cădea peste tot pe maşină, bătea darabana pe capotă şi intra săgeţi-săgeţi pe geamurile deschise. „Dacă ne înfundăm, suntem sfârşiţi”, gândi el. Camionul nu se mişcase din loc şi nu se afla la mai mult de cincisprezece metri depărtare, un monstru lucitor sub aversă. În penumbra din cabina camionului, zăriră feţe supte care îi observau. În ultima clipă, camionul se dădu înapoi în desiş, lăsându-le exact atâta loc cât să treacă. Mercedesul zvâcni. Jerry fu nevoit să se apuce de stâlpul uşii, ca să nu se răstoarne peste şofer. Cele două roţi din exterior patinară şi gemură, capota basculă şi era gata-gata să agaţe aripa camionului.

— N-are număr de înmatriculare, suflă Keller, Iisuse Hristoase.

— Nu te grăbi, îl avertiză Jerry pe şofer. *Toujours lentement.* Nu aprinde farurile.

Se uită în oglinda retrovizoare.

— Şi ăia erau pijamale negre? spuse fata excitată. Şi nu m-aţi lăsat nici măcar să fac o singură fotografie!

Nimeni nu suflă o vorbă.

— Ce voiau? Pe cine voiau să atragă în ambuscadă? insistă ea.

— Pe altcineva, spuse Jerry, nu pe noi.

— Ne urmăreşte un tâmpit, zise Keller. Ce ne pasă?

— N-ar trebui să prevenim pe cineva?

— N-avem aparatură pentru aşa ceva, spuse Keller.

Auziră focuri de armă în spatele lor, dar îşi continuare drumul.

— Tu-i mama ei de ploaie, murmură Keller ca pentru sine. De ce dracu’ s-a pornit ploaia asta peste noi?

Ploaia se mai oprise.

— Dar, Iisuse, Max, protestă fata. Dacă ne-au ţintuit în felul acesta, de ce nu ne lichidează?

Înainte ca Max să-i poată răspunde, şoferul o făcu în locul lui, în franceză, cu o voce blândă şi politicoasă, deşi singurul care înţelese fu Jerry.

— Când vor dori să vină, vor veni, spuse el zâmbind în oglindă. Pe vreme rea. În timp ce americanii îşi vor mai adăuga cinci metri de beton la acoperişul ambasadei lor, în timp ce soldaţii vor sta ghemuiţi cu căştile lor pe cap sub pomi, în timp ce ziariştii vor bea whisky, în timp ce generalii se vor afla în localurile în care se fumează opiu, khmerii roşii vor ieşi din junglă şi ne vor tăia gâtlejurile.

— Ce-a spus? întrebă Keller. Tradu, Westerby.

— Mda, ce-a fost toată chestia *asta?* spuse fata. Părea ceva grozav, ca o sentinţă, sau ceva în felul ăsta.

— N-am prea înţeles exact, bătrâne. A vorbit cam repede pentru mine.

Izbucniră în râs, prea zgomotos, iar şoferul de asemenea.

Şi-n tot acest timp, îşi dădu seama Jerry, nu se gândise la altceva decât la Lizzie, nu la excluderea pericolului... ci dimpotrivă. La fel ca lumina splendidă a soarelui ce îi învăluise acum, ea era premiul supravieţuirii sale.

La Phnom, acelaşi soare se zbenguia vesel pe marginea piscinei. În oraş nu plouase, însă o păcătoasă de rachetă căzuse lângă şcoala de fete, omorând opt sau nouă copii. Ştiristul din Sud se întorsese exact în acea clipă, după ce îi numărase.

— Şi cum s-a descurcat Maxie cu poc-pocurile? îl întrebă el pe Jerry când se întâlniră în hol. Am impresia că nervii îi cam scârţâie la încheieturi.

— Mută-ţi mutra asta zâmbitoare din faţa mea, îl sfătui Jerry, altfel ţi-o lipesc de perete.
Zâmbind în continuare, sudistul se îndepărtă.
— Ne-am putea întâlni mâine, îi spuse fata lui Jerry. Mâine e zi liberă.
În spatele ei, Keller urca scara încet, o siluetă adusă din spate, într-o cămaşă cu o singură mânecă, ţinându-se de balustradă.
— Ne-am putea întâlni chiar şi în seara asta, dacă vrei, spuse Lorraine.
Jerry rămase singur un timp în camera sa, scriindu-i o ilustrată lui Cât. Apoi se îndreptă către biroul lui Max. Mai avea să-i pună câteva întrebări în legătură cu Charlie Marshall, în plus, avea senzaţia că bătrânul Max i-ar aprecia compania. Odată rezolvată treaba asta, luă un triciclu şi se duse din nou la casa lui Charlie Marshall, dar, deşi lovi cu pumnii în uşă şi strigă, tot ceea ce putu să vadă nu fură decât aceleaşi picioare la lumina lumânărilor. Dar fila ruptă din carnetul său de note dispăruse. Reveni în oraş şi, având încă o oră de pierdut, se instala pe terasa unei cafenele, la stradă, într-unul dintre sutele de scaune goale, şi bău încet un pahar de Pemod, amintindu-şi cum, odinioară, fetele din oraş îl tachinau, atunci când treceau pe lângă el în micuţele lor şarete de răchită, şoptindu-i clişee de dragoste într-o franceză cântată. În seara aceasta, întunericul nu tremura la nimic altceva mai încântător decât zgomotele surde ale tirului de artilerie, auzite din când în când, în timp ce oraşul, închis în sine, aştepta şocul.
Totuşi, nu bombardamentul, ci tăcerea întreţinea groaza. Ca şi jungla însăşi, această tăcere, şi nu tirul tunurilor, era elementul natural al inamicului care se apropia.
Când un diplomat doreşte să discute, prima idee care-i

vine în minte este mâncarea, iar în cercurile diplomatice se cina devreme datorită regulilor camuflajului. Nu că diplomaţii ar fi făcut obiectul unor astfel de rigori, dar este un semn de încântătoare aroganţă al diplomaţilor din lumea întreagă să presupună că ei sunt cei care dau exemplu – cui şi cum, nici dracu' nu va şti vreodată. Locuinţa consilierului se afla într-o enclavă plată, plină de verdeaţă, străjuind palatul lui Lon Noi. Pe alee, chiar în momentul în care sosea Jerry, o limuzină oficială îşi descărca ocupanţii, sub supravegherea unui jeep înţesat de militari. E cineva din familia regală sau vreo faţă bisericească, îşi zise Jerry, coborând din taxi; dar nu era nimic mai mult decât un diplomat american şi soţia sa, sosiţi la masă.

— Ah! Trebuie să fiţi domnul Westerby, spuse gazda sa.

Era înaltă, îmbrăcată la Harrods, şi o amuza ideea unui *ziarist,* aşa cum o amuza oricine care nu era diplomat şi nu avea, mai ales, rangul de consilier.

— John *moare* să vă cunoască, spuse ea cu elan, iar Jerry presupuse că încearcă să-l facă să se simtă bine.

Se alătură şirului celor veniţi înainte, urcând scara. Gazda sa se afla în capul scării, un tip rigid, mustăcios, adus întrucâtva de spate, cu un aer juvenil, pe care Jerry îl asocia de obicei unui cleric.

— Oh, perfect, formidabil. Sunteţi jucătorul de crichet. Perfect. Avem prieteni comuni, nu-i aşa? Mă tem că nu ni se permite să folosim balconul în seara aceasta, spuse el, aruncând o privire răutăcioasă spre colţul americanilor. Oamenii buni sunt prea puţini, după cum se pare. Trebuie să stea ascunşi. Aţi văzut unde aţi fost plasat? întinse un deget imperios către planul mesei, încadrat într-o ramă de piele, arătându-i locul. Hai să te prezint câtorva. Treabă de un minut, îl trase de-o parte, însă foarte uşor. Totul trece prin mine, nu-i aşa? Am precizat clar asta. Nu-i lăsa să te

înghesuie într-un colţ. E o mică neînţelegere, dacă mă urmăreşti. Pe plan local. Nu-i problema ta.

Americanul mai în vârstă păruse la prima vedere mic de statură, fiind smead şi îngrijit, dar când se ridică în picioare pentru a-i strânge mâna lui Jerry, era aproape de înălţimea acestuia. Purta o haină în carouri, de borangic, şi avea în mâna stângă un walkie-talkie, într-un etui negru de plastic. Ochii săi căprui erau inteligenţi, dar mult prea respectuoşi şi, în timp ce-şi strângeau mâinile, o voce interioară îi suflă lui Jerry: „un Văr".

— Încântat să vă cunosc, domnule Westerby. Înţeleg că veniţi de la Hong Kong. Guvernatorul dumneavoastră îmi este un foarte bun prieten. Beckie, ţi-l prezint pe domnul Westerby, un prieten al guvernatorului Hong Kongului şi un bun prieten al lui John, gazda noastră.

Arătă spre o femeie planturoasă, înhămată în bijuterii de argint mat, ciocănite de mână, aşa cum se găseau pe piaţă, îmbrăcămintea ei viu colorată flutura în juru-i într-o împestriţeală asiatică.

— Oh, domnul *Westerby,* spuse ea, de la Hong Kong. *Bună!*

Ceilalţi invitaţi alcătuiau un amestec de negustori locali. Soţiile lor erau eurasiene, franţuzoaice şi corsicane. Un băiat lovi un gong de argint. Plafonul sufrageriei era betonat, dar când pătrunseră în aceasta, Jerry văzu câteva priviri îndreptate în sus, pentru a se asigura. Un cartonaş argintiu îl informa că era „onorabilul J. Westerby", un meniu într-ô ramă de argint îi promitea *roast beef à l „anglaise.* Candelabre de argint, cu lungi lumânări tip catedrală; tineri cambodgien! zburau de colo-colo şi se plecau până la jumătate cu tăvi cu mâncare pregătite în aceeaşi dimineaţă, atunci când nu era întrerupt curentul electric. O prea călătorită frumuseţe franceză stătea la dreapta lui Jerry, cu o batistă de dantelă între sâni. Ţinea o

altă batistă în mână şi, ori de câte ori bea sau mânca, îşi ştergea gura ei mică. Potrivit cartonaşului din faţa tacâmului, era contesa Sylvia.

„*Je suis très, très diplômée,* îi şopti ea lui Jerry în timp ce ciugulea şi se ştergea. *J'ai fait la science politique, mécanique et l'éléctricité générale.* În ianuarie, mi-a fost rău de la inimă. Acum mă refac.

— Ah, în ce mă priveşte, nu sunt calificat în *nimic,* insistă Jerry, împingând gluma mult prea departe. Om bun la toate, dar care nu le stăpâneşte pe niciuna, aşa suntem noi.

Ca să traducă treaba asta în franceză, îi luă destul de mult timp şi încă se mai chinuia când, de undeva, destul de aproape se auzi o rafală de mitralieră mult prea lungă pentru sănătatea armei. Nu se auziră împuşcături în replică. Conversaţia se opri.

— Vreun idiot care trage în şopârle, spuse consilierul şi nevastă-sa râse drăgăstos către el din capătul celălalt al mesei, ca şi cum războiul era un joc de societate, pe care îl pregătiseră ei înşişi pentru invitaţii lor.

Se făcu linişte din nou, mai adâncă şi mai stăruitoare decât înainte. Micuţa contesă îşi puse furculiţa pe farfurie şi aceasta zăngăni ca un tramvai în noapte.

— *Dieu,* zise ea.

Brusc, toată lumea începu să vorbească. Americanca îl întrebă pe Jerry unde îşi *petrecuse* tinereţea şi, când terminară, îl întrebă unde *locuia,* aşa că Jerry îi indică Thurloe Square, adresa Scumpei aleea bătrâne, pentru că nu avea niciun chef să vorbească despre Toscana.

— Avem pământ în Vermont, spuse ea cu fermitate, dar încă n-am construit nimic acolo.

Două rachete căzură în acelaşi timp. Jerry calculă că trebuie să fi fost la est, la mai puţin de un kilometru. Uitându-se împrejur să vadă dacă ferestrele erau închise,

Jerry surprinse ochii căprui ai soţului americancei fixaţi asupra lui, cu misterioasă insistenţă.

— Aveţi ceva planuri pentru mâine, domnule Westerby?

— Nimic special.

— Dacă putem face ceva, vă rog să mă anunţaţi.

— Mulţumesc, spuse Jerry, dar avea impresia că nu aceasta era întrebarea.

Un comerciant elveţian, cu o faţă deşteaptă, ştia o poveste caraghioasă. Se folosi de prezenţa lui Jerry ca să o repete.

— Nu demult, spuse el, întregul oraş răsunase de împuşcături, domnule Westerby. Era gata-gata să murim cu toţii. *Absolut*. „În noaptea asta vom muri!” mi-am spus. De toate: obuze, gloanţe trasoare revărsându-se în cer, muniţie în valoare de un milion de dolari, aşa am auzit după aceea. Ore în şir. Unii dintre prietenii mei au mers de la unul la altul să-şi ia adio.

În timp ce vorbea, o armată de furnici ieşi de sub masă şi începu să avanseze în coloană de câte unul, peste faţa de masă de damasc perfect spălată, ocolind cu grijă candelabrele de argint şi vasul cu flori din care se revărsa hibiscus.

— Americanii, continuă comerciantul, trimiteau mesaje radio peste tot, ţopăiau de colo-colo; am luat în consideraţie cu foarte mare atenţie plasamentul nostru pe lista de evacuare, dar, lucru caraghios, ştiţi: telefoanele erau în funcţiune, chiar şi electricitatea. Şi care s-a dovedit a fi ţinta?

Râdeau deja isteric.

— Broaştele, nişte *broaşte* foarte hulpave!

— Broaşte râioase, îl corectă cineva, dar asta nu îi opri pe ceilalţi din râs.

Diplomatul american, un model de autoironie curtenitoare, oferi un epilog amuzant:

— Cambodgienii au o veche superstiţie, domnule Westerby. Când este eclipsă de lună, trebuie să faci o mulţime de zgomot. Trebuie să lansezi focuri de artificii, trebuie să baţi în cutii de tablă sau, şi mai bine, să tragi cu muniţie în valoare de un milion de dolari. Deoarece, dacă nu o faci, ei bine, broaştele vor înghiţi luna. *Trebuia* să o fi ştiut, dar *n-am* ştiut-o, şi, ca atare, am părut de-a dreptul ridicoli, foarte ridicoli, spuse el mândru.

— Recunosc şi mă tem că ai fost cam găgăuţă atunci, bătrâne, rosti consilierul satisfăcut.

Cu toate că zâmbetul americanului rămăsese sincer şi deschis, în ochii săi se putea citi ceva mult mai insistent, ca un mesaj între profesionişti.

Cineva vorbea despre servitori şi despre fatalismul lor uluitor. O detonare izolată, puternică şi aparent foarte apropiată, puse capăt acestui număr. În timp ce contesa Sylvia căuta mâna lui Jerry, gazda îi zâmbi soţului ei, cu un aer interogativ, de la celălalt capăt al mesei.

— John, dragule, era spre noi sau dinspre noi? întrebă ea cu glasul cel mai monden posibil.

— Spre ei, replică el, râzând. O, spre ei, fără doar şi poate. Întreabă-l pe prietenul tău, ziaristul, dacă nu mă crezi. A trecut prin câteva războaie, nu-i aşa, Westerby?

După care liniştea, o dată în plus, îi învălui, ca un subiect interzis. Americanca se agăţă iar de bucata aceea de pământ din Vermont. Poate, la urma urmei, ar *trebui* să construiască ceva acolo. Poate, la urma urmei, era şi timpul.

— Poate, ar trebui să-i *scriem* arhitectului aceluia, spuse ea.

— Poate, într-adevăr, recunoscu soţul ei.

După care, se treziră în plină bătălie generală. O lungă rafală de puşcă mitralieră trasă din apropiere lumină rufele puse la uscat în grădină, iar un grup de mitraliere, trebuie

să fi fost vreo douăzeci, începură să ţăcăne cu foc susţinut şi disperat. La lumina focurilor de armă, puteau fi văzuţi servitorii fugind pentru a se adăposti în casă, şi peste zgomotul salvelor se auziră ordine date şi primite, urlet după urlet, şi bătaia nebună a gongurilor. În încăpere nu mişca nimeni, cu excepţia diplomatului american, care îşi duse la gură aparatul walkie-talkie, scoase o antenă şi murmură ceva, înainte de a-l lipi de ureche. Jerry se uită în jos şi văzu mâna contesei strângând-o cu încredere pe a sa. Obrazul ei îi atinse uşor umărul. Focul slăbi în intensitate. Auzi zgomotul surd al unui obuz de calibru mic căzut în apropiere. Nicio vibraţie, doar flăcările lumânărilor pâlpâiră pentru a-l saluta, iar pe gheridonul şemineului două invitaţii grele se răsturnară cu un pocnet mic şi rămaseră culcate, singurele victime identificabile. Apoi, în sfârşit, ca ultim zgomot izolat, auziră scâncetul unui motor, care îşi lua zborul, ca plânsul îndepărtat al unui copil. Fu acoperit de râsul degajat al consilierului, care i se adresa soţiei sale:

— A, ei bine, mă tem că de data asta *n-a fost* eclipsă, nu-i aşa, Hills? Acesta este avantajul de a-l avea pe Lon Noi ca vecin. Din când în când, unul dintre piloţii săi se satură de faptul că este prost plătit şi atunci ia un avion şi trage o rafală asupra palatului. Iubito, nu vrei să iei fetele să-şi dreagă machiajul şi să facă ceea ce aveţi toate de făcut?

„Asta-i furie”, hotărî Jerry în sinea sa, prinzând din nou privirea americanului. E ca un tip care are misiunea de a vedea de săraci şi trebuie să-şi piardă timpul cu bogătaşii.

Jerry, consilierul şi americanul stăteau în picioare şi tăceau în biroul de la parter. Consilierul avea un aer de timiditate hapsână.

— Ei bine, da, spuse el. Acum că v-am pus pe amândoi la curent, poate ar trebui să vă las să aranjaţi treburile. E

whisky în carafa, e-n regulă, Westerby?

— E-n regulă, John, spuse americanul, însă consilierul păru că nu aude.

— Ţine minte, Westerby, mandatul este *al nostru,* nu-i aşa? Noi ţinem patul cald. Ai înţeles?

Şi cu o mişcare a degetului plină de semnificaţie, se făcu nevăzut.

Biroul, luminat cu lumânări, era o încăpere mică, masculină, fără oglinzi sau tablouri, având un plafon din bârne de tec şi o masă de lucru metalică, verde. Încercai sentimentul că o linişte mormântală se instalase în întunericul de afară, dar şopârlele şi broaştele-bou ar fi zăpăcit şi cel mai sofisticat microfon.

— Auzi, lasă-mă pe mine, spuse americanul, oprindu-l pe Jerry din drumul său spre bufet, şi dădu un întreg spectacol din obţinerea dozajului corect. Apă sau sifon, nu mă lăsa să fac din el o poşircă. Mi se pare o cale destul de ocolită de a face să se întâlnească doi prieteni, spuse americanul, cu o voce crispată, încâlcită, de lângă bufet, unde turna în pahare.

— Cam aşa.

— John e un tip nemaipomenit, dar ţine prea mult la protocol. Ai voştri nu au resurse aici pentru moment, dar au cu siguranţă drepturi, aşa că John doreşte să se asigure că nu va pierde definitiv mingea din terenul lui. Înţeleg punctul său de vedere, numai că uneori lucrurile iau mai mult timp.

Îi întinse lui Jerry un plic lung, cafeniu, pe care-l scoase din buzunarul interior al hainei cadrilate şi, cu aceeaşi privire intensă pe care o avusese mai adineauri, îl urmări cum rupe sigiliul. Foaia de hârtie avea aspectul puţin ars al unei fotocopii.

Undeva, un copil suspină, apoi tăcu. „Garajul, gândi el: servitorii au umplut garajul cu refugiaţi, iar consilierul nu

trebuie să ştie”.

Serviciul Antidrog Saigon semnalează Charlie MARSHALL, repet MARSHALL, programat aterizare Battambang, oră de sosire estimativă 19: 30, mâine via Pailin... aparat Carvair DC 4 transformat, marcaj Indocharter evidente anunţă mărfuri diverse... programat să continue spre Phnom Penh.

Citi apoi ora şi data transmisiunii şi furia îl cuprinse ca un uragan. Îşi aminti felul în care se preumbla el pe jos prin Bangkok şi de plimbarea tâmpită cu taxiul de astăzi, cu Keller şi fata, şi, rostind un Iisuse *Hristoase,* trânti mesajul pe masa dintre ei.

— De când stai cu fundul pe ea? Nu e mâine. E-n noaptea asta!

— Din păcate, gazda noastră nu a putut aranja nunta mai devreme. Are un program monden foarte încărcat. Succes.

La fel de furios ca şi Jerry, luă mesajul fără să spună un cuvânt, îl strecură în buzunarul hainei şi dispăru sus, la nevastă-sa, care era ocupată cu admirarea colecţiei anoste de statuete Buddha furate a gazdei sale.

Rămase singur. O rachetă căzu şi de această dată foarte aproape. Lumânările se stinseră şi cerul nopţii păru să se despice sub tensiunea acestui război de iluzii, de comedie muzicală. Mitralierele, nepăsătoare, făceau ecou vacarmului. Mica încăpere goală, cu podeaua ei placată cu gresie, tremura şi vibra ca un aparat de bruiaj.

Dar se opri din nou brusc, cufundând oraşul în linişte.

— E ceva în neregulă, bătrâne? se interesă bine dispus consilierul din prag. Te-a zgândărit yankeul, nu-i aşa? S-ar spune că doresc să guverneze lumea de unii singuri acum.

— Voi avea nevoie de şase ore, spuse Jerry.

Consilierul nu-l urmărea prea bine. Explicându-i cum mergea treaba, Jerry se grăbi să dispară în noapte.

— Ai cu ce să mergi, nu-i aşa, bătrâne? Pe-aici. Altfel, te împuşcă. Ai grijă cum mergi.

Mergea cu paşi mari şi repezi, mânat de iritare şi dezgust. Era mult după ora stingerii, nu erau nici felinare, nici stele. Luna dispăruse, iar scârţâitul tălpilor lui de crep îl însoţea ca un tovarăş invizibil şi nedorit. Singura lumină venea dinspre perimetrul palatului, de peste drum, dar nu ajungea pe trotuarul pe care mergea Jerry. Ziduri înalte străjuiau clădirea, reţele de sârmă ghimpată încoronau zidurile, ţevile tunurilor antiaeriene uşoare aruncau raze arămii pe cerul întunecat şi mut al nopţii. Soldaţii tineri moţăiau în grupuri şi, când Jerry trecu pe lângă ei, se auziră din nou bătând gongurile: şeful gărzii îşi ţinea astfel santinelele treze. Nu era circulaţie de maşini, dar, între posturile de santinelă, refugiaţii îşi instalaseră propriile sălaşuri de noapte într-o coloană lungă pe trotuar. Unii dintre ei se înfăşuraseră în fâşii de prelată maronie, alţii erau culcaţi pe scânduri, iar alţii găteau la focuri mici, cu toate că Dumnezeu ştie de unde găsiseră ceva de mâncare. Alţii stăteau în mici grupuri, faţă în faţă, ca la un cocteil. Pe un car de boi, o fetiţă stătea lungită împreună cu un băieţel, copii de vârsta lui Cât, când o văzuse ultima oară în carne şi oase. Dar dinspre sutele acestea de oameni nu răzbătea niciun sunet şi, după ce se îndepărtă un pic, se întoarse de-adevăratelea şi scrută noaptea, asigurându-se că mai erau încă acolo. Dacă mai erau, întunericul şi tăcerea îi ascundeau. Se gândi la dineu. Avusese loc pe alt tărâm, într-un univers dintre cele mai diferite. El n-avea nimic de-a face cu ceea ce se întâmpla aici şi totuşi, într-un anumit fel, contribuise la dezastru.

„Ţine minte, mandatul este al nostru, nu-i aşa? Noi ţinem patul cald”.

Fără niciun motiv, sudoarea începu să-i iasă prin piele şi aerul nopţii nu-l mai răcorea. Întunericul era tot atât de

fierbinte ca şi lumina zilei. În faţa lui, în oraş, o rachetă rătă-cită căzu la întâmplare, apoi alte două. „Se strecoară în orezării, până în momentul în care ajung în limita bătăii”, gândi el. Sunt culcaţi acolo ţinând în braţe bucăţile lor de ţeava şi mica lor bombă, apoi o lansează şi fug mâncând pământul spre junglă. Palatul se afla în spatele lui. O baterie trase o salvă şi, timp de câteva secunde, putu să distingă drumul la lumina rafalelor. Drumul era larg, era un bulevard şi, atât cât putu, se strădui să meargă pe mijlocul său. Din loc în loc, vedea deschiderile străzilor laterale, ce defilau cu regularitate geometrică. Dacă se înclina, putea vedea chiar vârful copacilor retrăgându-se în cerul mai palid. La un moment dat, îl depăşi un triciclu în trap mărunt, legănându-se nervos când luă curba, lovind bordura şi apoi redresându-se. Se gândi să strige la el, dar preferă să-şi continue drumul pe jos. O voce bărbătească îl salută nesigur din întuneric. O şoaptă, nimic indiscret.

— *Bonsoir, monsieur, bonsoir.*

Santinelele erau aşezate la fiecare sută de metri, câte una, câte două, ţinând carabinele cu ambele mâini. Murmurele lor îi ajungeau la urechi ca nişte invitaţii, dar Jerry era tot timpul atent şi-şi ţinea mâinile depărtate de buzunare, ca aceştia să i le poată vedea. Unii, zărindu-l pe acest alb uriaş, transpirat, râdeau şi-i făceau semn cu mâna să-şi vadă de drum. Alţii îl opreau, cu pistolul îndreptat spre el, îl cercetau cu seriozitate la lumina lanternelor de bicicletă şi-i puneau întrebări ca să-şi mai exerseze franceza. Alţii îi cereau ţigări, iar el le dădea, îşi scoase haina leoarcă de sudoare şi-şi descheie nasturii cămăşii până la curea, dar aerul continua să nu-l răcorească şi el se întrebă din nou dacă nu cumva avea febră sau dacă nu cumva, precum în noaptea trecută la Bangkok, n-avea să se trezească în dormitorul său,

ghemuit în întuneric, aşteptând să-i zdrobească creierii cuiva cu veioza.

Luna apăru învăluită în spuma norilor de ploaie. La lumina ei, hotelul său dădea impresia unei fortăreţe baricadate. Ajunse la zidul grădinii şi-l urmă, spre stânga, de-a lungul şirului de copaci, până la cotul următor. Îşi aruncă haina peste zid şi-l trecu cu greu. Traversa peluza până la scări, împinse uşa către hol şi se dădu înapoi cu un strigăt de dezgust. Holul era cufundat în beznă, cu excepţia unei singure raze de lună înfăşurate în jurul larvei brune, nude, a unui trup uman.

— *Vous desirez, monsieur?* întrebă o voce amabilă.

Era paznicul de noapte, aşezat în hamacul său, care dormea sub o plasă de ţânţari.

Omul îi întinse o cheie şi un mesaj şi acceptă fără niciun cuvânt bacşişul său. Jerry îşi aprinse bricheta şi citi biletul.

Iubitule, sunt în camera 28 şi n-am pe nimeni alături de mine. Vino să mă vezi. L.

„Ce-am de pierdut? se gândi el. Poate mă mai pune pe picioare”. Urcă scările până la etajul doi, uitând cât de îngrozitor de banală era, gândindu-se la picioarele ei lungi şi la crupa ei unduitoare, în timp ce se chinuia să meargă printre urmele camioanelor de-a lungul fluviului. Ochii ei ca floarea-soarelui şi seriozitatea ei în întregime americană, când stătea întinsă la pământ, gândindu-se doar la propria sa dorinţă de a simţi o atingere omenească. „Cui îi mai pasă de Keller, gândi el. Să ţii pe cineva în braţe înseamnă să exişti. Poate că şi ei îi este frică”. Ciocăni la uşă, aşteptă şi împinse.

— Lorraine? Eu sunt, Westerby.

Nu se întâmplă nimic. Înainta pe dibuite către pat, conştient de absenţa oricărui miros de femeie, fie chiar de pudră sau de deodorant. În calea sa văzu la aceeaşi lumină a lunii spectacolul înfiorător de familiar al blugilor,

al ghetelor grele şi al unui Olivetti portabil prăpădit, care se asemăna întrucâtva cu al său.

— Mai fă un pas şi e viol în toată regula, spuse Luke scoţând dopul de la sticla de pe noptieră.

Capitolul 16
Prieteni de-ai lui Charlie Marshall

Se strecură afară înainte de a se face ziuă, după ce dormise pe podeaua camerei lui Luke. Îşi luă maşina sa de scris şi sacul de umăr, cu toate că nu se aştepta să folosească vreunul din ele. Îi lăsă un bilet lui Keller, cerându-i să-i telegrafieze lui Stubbs că urmărea în continuare problema asediului în provincie. îl durea spatele din cauza parchetului şi capul din cauza sticlei.

După cum spunea, Luke venise să urmărească luptele: biroul îi obţinuse o permisie de la Marele Moo. Jake Chiu, irascibilul său proprietar, îl aruncase în cele din urmă afară din apartament.

— Sunt sărac lipit, Westerby! exclamase el şi începuse să se plimbe văicărindu-se prin cameră. *Sărac lipit,* până când Jerry, ca să poată dormi şi el un pic şi să-i potolească pe vecinii care loveau cu pumnii în ziduri, scosese de pe inel cheia de rezervă a apartamentului şi i-o aruncă.

— Până la reîntoarcerea mea, îl avertizase el. Apoi, *afară!* Ai înţeles?

Jerry îl întrebase despre povestea cu Frost. Lui Luke îi ieşise complet din minte şi fusese nevoit să-i reamintească despre ce era vorba.

— Ah, *el,* spusese acesta. *El.* Da! Ei bine, se vorbeşte că a fost obraznic cu Triadele şi s-ar putea ca peste vreo sută de ani zvonurile să se confirme, dar, între timp, cui îi pasă?

Somnul însă îl ocolise încă multă vreme, chiar şi aşa. Discutaseră aranjamentele pentru ziua respectivă. Luke propusese să-l urmeze pas cu pas pe Jerry. Să mori singur este plicticos, insistase el. Mai bine s-ar îmbăta amândoi şi şi-ar găsi nişte curve. Jerry replicase că Luke va trebui să mai aştepte un timp până când să-şi petreacă apusul împreună şi că avea intenţia să se ducă la pescuit şi să se

ducă singur.

— Să pescuieşti ce, pentru numele lui Dumnezeu? Dacă-i vorba despre un reportaj, să-l împărţim. Cine ţi l-a pus pe Frost pe tavă? Unde te poţi duce tu fără ca locul să nu fie înfrumuseţat de prezenţa Fratelui Lukie?

— Aproape oriunde, îi răspunsese Jerry lipsit de amabilitate şi reuşise să plece fără să-l trezească.

Se duse întâi în piaţă şi înghiţi cu sorbituri mici nişte supă chinezească, studiind în timpul acesta rafturile şi vitrinele prăvăliilor. Alese un tânăr indian care n-avea nimic altceva de oferit decât găleţi de plastic, sticle de apă şi mături şi care vădea, cu toate acestea, un aer deosebit de prosper.

— Şi ce mai vinzi altceva, amice?

— Domnule, vând de toate tuturor domnilor.

Se învârtiră un timp în jurul cozii. Nu, spuse Jerry nu voia nimic de fumat şi nimic de înghiţit, nimic de mirosit şi nimic pentru încheieturile mâinilor şi nu, mulţumesc, cu tot respectul cuvenit numeroaselor şi frumoaselor sale surori, verişorilor şi tuturor tinerilor din cercul său, şi celelalte nevoi ale lui Jerry erau satisfăcute.

— Atunci oh, ce încântare, domnule! Sunteţi un bărbat foarte fericit.

— Căutam, *de fapt, conz* pentru un prieten, spuse Jerry.

Băiatul se uită atent în susul şi în josul străzii şi de data aceasta nu mai făcu pe vulpoiul.

— Un prieten *prietenos,* domnule?

— Nu prea.

Împărţira acelaşi triciclu. Indianul avea un unchi care vindea statuete ale lui Buddha în piaţa de argint, iar unchiul avea în spatele prăvăliei o încăpere cu lacăte şi cu ivăre la uşă. Pentru treizeci de dolari americani, Jerry cumpără un frumos Walther automat cafeniu, cu treizeci de încărcătoare. Ursarii de la Sarratt, gândi el, urcându-se

din nou în triciclu, ar fi leşinat. În primul rând, pentru ceea ce numeau ei ţinută incorectă, crima-crimelor. În al doilea rând, pentru că ei predicau acea prostie plină de ifose cum că armele de calibru mic aduceau mai multă bătaie de cap decât foloase. Dar ar fi făcut o criză şi mai mare dacă el şi-ar fi trambalat pistolul său Webley de la Hong Kong, prin vamă la Bangkok, şi de acolo la Phnom Penh, aşa că, potrivit lui Jerry, puteau să se considere norocoşi că nu se lansa în această aventură în pielea goală, oricare ar fi fost doctrina lor în săptămâna aceea. La aeroport nu era niciun avion către Bangkok, dar acolo nu era niciodată un avion către niciunde. Nu vedeai decât avioanele alea cu reacţie argintii, cu încărcăturile lor de orez, care urlau la aterizare sau la decolare, şi pistele se recăptuşeau peste tot după aversa de rachete din noaptea precedentă. Jerry urmărea venind camioanele pline cu pământ şi culii care-l descărcau cu frenezie în cutiile de muniţii. Într-o altă viaţă, hotărî el, voi intra în afaceri cu nisip şi îl voi vinde oraşelor asediate.

În sala de aşteptare, Jerry găsi un grupă de stewardese râzând la o cafeluţă şi, cu stilul său dezinvolt, li se alătură. O fată înaltă, care vorbea englezeşte, făcu o mutră neîncrezătoare şi dispăru cu paşaportul lui şi cu cinci dolari.

— *c’est impossible,* îl asigurară ele în cor, în timp ce-o aşteptau. *C „est tout occupé.*

Fata reveni surâzând.

— Pilotul este *foarte* susceptibil, spuse ea. Dacă nu vă place, nu vă ia. Dar i-am arătat fotografia dumneavoastră şi a acceptat să ia surplus de greutate. Are dreptul să ia treizeci şi una de persoane, dar vă ia, nu-i pasă. O face din prietenie, dacă-i daţi o mie cinci sute denali.

Avionul era două treimi gol, iar din găurile de glonţ din aripi picurau lacrimi de rouă ca din nişte răni nepansate.

La vremea aceea, Battambang era oraşul cel mai sigur care mai subzista în acest arhipelag al lui Lon Noi, arhipelag ce devenea din ce în ce mai mic, şi ultima fermă a capitalei, Phnom Penh. Timp de o oră survolară un teritoriu despre care se zicea că ar fi infestat de khmeri roşii, fără să zărească însă un singur suflet. În timp ce se roteau în aer, pregătindu-se de aterizare, cineva începu să tragă într-o doară din orezarii şi pilotul fa-cu două viraje gratuite pentru a nu fi lovit, dar Jerry era mai preocupat să repereze configuraţia terenului înainte de aterizare: locurile de staţionare; care piste erau civile şi care erau militare; enclava înconjurată de sârmă ghimpată, ce cuprindea barăcile pentru mărfuri. Aterizară într-o atmosferă de abundenţă pastorală. Amplasamentele bateriilor erau înconjurate de floricele, găini grase şi roşcate scurmau în gropile de obuz, erau apă şi electricitate din abundenţă, cu toate că trebuia o săptămână pe puţin ca să trimiţi o telegramă la Phnom Penh.

Jerry călca acum cu foarte multă precauţie. Dorinţa de a-şi păstra acoperirea era mai puternică decât oricând. *Onorabilul Gerald Westerby, distinsul ziarist, realizează un reportaj privind economia de asediu.* „Când eşti de statura mea, bătrâne, trebuie să ai un motiv al dracului de bun pentru tot ceea ce faci. Aşa că dă drumul la ceaţă, cum se spune în jargonul Prăvăliei”. La biroul de informaţii, supravegheat de mai mulţi oameni tăcuţi, se interesă de numele celor mai bune hoteluri din oraş şi notă două-trei, continuând să examineze dispunerea avioanelor şi a clădirilor. Preumblându-se de la un birou la altul, întrebă ce posibilitate există să-şi trimită cu un avion de marfa articolele la Phnom Penh, dar nimeni nu avea nici cea mai vagă idee. Continuând cercetarea discretă, îşi vântură cartea de credit pentru transmisii telegrafice, întrebând în

continuare cum ar putea să ajungă la palatul guvernatorului, lăsând să se înţeleagă că ar putea să aibă treabă personal cu marele om. Devenise acum reporterul cel mai distins care fusese vreodată la Battambang. Între timp, reţinuse uşile marcate „echipaj” şi uşile marcate „privat” şi localiza toaletele pentru bărbaţi, astfel încât, mai târziu, când era în siguranţă, să-şi poată face o schiţă de plan a întregului hol, insistând asupra ieşirilor ce dădeau către partea înconjurată cu sârmă ghimpată a aeroportului. În cele din urmă, se interesă care dintre piloţi se afla în oraş. Era prieten cu câţiva dintre ei, spuse el, aşa că planul său – dacă va fi necesar – era probabil cel de a-i cere unuia dintre ei să-i ducă articolul în geanta sa de zbor. O stewardesă îi dădu numele de pe o listă şi, în timp ce făcea acest lucru, Jerry întoarse uşurel lista pe dos şi citi restul numelor. Zborul companiei Indocharter era înregistrat, dar nu era menţionat numele pilotului.

— Căpitanul Andreas mai zboară pentru Indocharter? întrebă el.

— *Le capitaine qui, monsieur?*

— Andreas. Obişnuiam sä-i spun André. Un tip mic de statură, care purta totdeauna ochelari de soare. Făcea curse la Kampong Cham.

Ea scutură din cap. Nu erau, spuse ea, decât căpitanul Marshall şi căpitanul Ricardo, care zburau pentru Indocharter, dacă căpitanul Ric se prăpădise într-un accident. Jerry se prefăcu că nu-l interesează, dar reţinu în trecere că avionul Carvair al căpitanului Marshall urma să decoleze în acea după amiaza – aşa cum era consemnat în mesajul care-i fusese transmis în seara precedentă –, dar că nu exista loc disponibil pentru marfa, totul fusese angajat, Indocharter era întotdeauna plin.

— Ştiţi cumva unde-aş putea da de el?

— Căpitanul Marshall nu zboară niciodată dimineaţa,

domnule.

Luă un taxi spre oraş. Cel mai bun hotel era un soi de adăpost plin de purici aflat pe strada principală. Strada însăşi era strâmtă, puturoasă şi asurzitoare. Un oraş asiatic înfloritor în devenire, care răsuna de vacarmul Hondelor, înţesat cu Mercedesurile inutile ale celor care făcuseră avere peste noapte. Păstrându-şi în continuare acoperirea de ziarist, luă o cameră şi o plăti în avans, inclusiv „servicii speciale”, ceea ce nu însemna nimic exotic, ci doar cearşafuri curate în locul celor care mai păstrau încă urmele altor trupuri. Îi spuse şoferului să revină într-o oră. În virtutea obişnuinţei, se asigură de o chitanţă umflată. Îşi făcu un duş, se schimbă şi îl ascultă amabil pe băiatul care-i arăta pe unde să se caţăre după ora camuflajului, apoi ieşi în căutarea unui mic dejun, întrucât nu era decât nouă dimineaţa.

Căra cu el maşina de scris şi sacul de umăr. Nu văzu alţi europeni. Zări împletitori de coşuri, vânzători de piei şi vânzători de fructe şi, încă o dată, inevitabilele sticle cu benzină furată, aşezate de-a lungul trotuarului, aşteptând ca un atac să le facă să sară în aer. Într-o oglindă agăţată într-un copac, zări un dentist extrăgând dinţii unui pacient aşezat într-un scaun cu spătar înalt; dintele încă însângerat se adăuga pe firul de aţă pe care se înşira captura din ziua aceea. Toate astea, Jerry le nota cu ostentaţie în carnetul său, aşa cum se cuvenea unui reporter zelos al scenei sociale. De pe terasa unei cafenele, în timp ce lua o bere rece şi peşte proaspăt, supraveghea pe cealaltă parte a străzii birourile jegoase şi uşile pe jumătate cu geamuri, purtând inscripţia „Indocharter”. Aşteptă să vină să deschidă cineva. Nu veni nimeni. „Căpitanul Marshall nu zboară niciodată dimineaţa, domnule”. Într-o farmacie, care se specializase în biciclete pentru copii, cumpără o rolă de leucoplast şi,

reîntors în camera sa, îşi fixă Waltherul în dreptul coastelor ca să nu-l lase să atârne de centură. Astfel echipat, temerarul ziarist pomi să trăiască noi episoade în cadrul activităţii care-i servea de acoperire, ceea ce uneori, în psihologia unui agent operativ, nu este mai mult decât un act gratuit de autojustificare când începe să se încingă treaba.

Guvernatorul locuia la marginea oraşului, în spatele unei verande, al unui portic în stil colonial francez şi al unui secretariat de şaptezeci de persoane. Vasta intrare, din beton armat, ducea la o sală de aşteptare niciodată terminată şi, în spatele acesteia, la birouri mult mai mici. După cincizeci de minute de aşteptare, Jerry fu admis într-unul din acestea, în prezenţa prea puţin impresionantă a unui slăbuţ şi foarte bătrân cambodgian, îmbrăcat în negru, trimis de Phnom Penh să se ocupe de corespondenţii rău mirositori. Se zvonea că era fiul unui general şi că el era acela care gira ramura din Battambang a afacerii familiale cu opiu. Biroul său era prea mare pentru el însuşi. Mai mulţi asistenţi leneveau pe-acolo şi toţi aveau un aer foarte sever. Unul dintre ei purta o uniformă cu o grămadă de barete de medalii. Deci, Jerry ceru informaţii despre situaţia existentă şi reţinu o listă de mai multe visuri încântătoare: că inamicul comunist era practic bătut, că se punea serios problema de a redeschide întregul sistem rutier naţional, că turismul era industria de vârf a provinciei. Fiul generalului vorbea o franceză curgătoare şi frumoasă şi era evident că-i făcea plăcere să se audă, întrucât ţinea ochii pe jumătate închişi şi surâdea când vorbea, ca şi când ar fi ascultat muzica preferată.

— Dacă-mi permiteţi, domnule, aş vrea să-nchei cu un cuvânt de avertisment pentru ţara dumneavoastră. Sunteţi american?

— Englez.

— Acelaşi lucru. Spuneţi guvernului dumneavoastră, domnule, că dacă nu ne ajutaţi să continuăm lupta împotriva comuniştilor, ne vom adresa ruşilor şi le vom cere să vă înlocuiască în lupta noastră.

„Oh, mamă, gândi Jerry, oh, Sfinte Sisoe, oh, Doamne”.

— Le voi transmite acest mesaj, promise el, grăbindu-se să plece.

— *Un instant, monsieur,* spuse funcţionarul superior şi se produse o oarecare agitaţie printre slujitorii ce moţăiau.

Deschise un sertar şi trase un dosar impozant. Testamentul lui Frost, gândi Jerry. Condamnarea mea la moarte. Mărci poştale pentru Cât.

— Sunteţi scriitor?

— Da.

Ko îşi întinde braţul lung spre mine. La pârnaie astă-seară, cu gâtul tăiat mâine-dimineaţă.

— Aţi urmat la Sorbona, domnule? întrebă funcţionarul.

— La Oxford.

— Oxford la Londra?

— Da.

— Atunci, i-aţi citit pe marii poeţi francezi, domnule?

— Cu deosebită plăcere, răspunse Jerry cu fervoare.

Curtenii aveau un aer foarte grav.

— În cazul acesta, domnul îmi va face probabil favoarea să formuleze o opinie asupra câtorva dintre versurile următoare.

În franceza sa plină de demnitate, micuţul funcţionar se puse să citească cu voce tare, însoţindu-şi declamaţia cu gesturi de dirijor:

Deux amants assis sur la terre

Regardaient la mer, începu el şi continua cale de vreo douăzeci de versuri îngrozitoare, în timp ce Jerry asculta siderat.

— *Voilà,* spuse în fine funcţionarul şi puse dosarul deoparte. *Vous l'aimez?* întrebă el, fixându-şi sever privirea într-un punct neutru al încăperii.

— *Superbe,* spuse Jerry, cu o explozie de entuziasm. *Merveilleux.* Câtă sensibilitate!

— De cine sunt, după părerea dumneavoastră?

Jerry alese un nume la întâmplare.

— Lamartine?

Funcţionarul superior scutură din cap. Curtenii îl urmăreau pe Jerry cu şi mai multă atenţie.

— Victor Hugo? riscă Jerry.

— Sunt de mine, spuse funcţionarul şi cu un oftat puse poeziile înapoi în sertar.

Curtenii se destinseră.

— Aveţi grijă ca acest om de litere să aibă toate facilităţile! ordonă el.

Jerry reveni la aeroport pentru a-l găsi într-un haos clocotitor şi periculos. Pe drumul de acces, Marcedesurile circulau în sus şi în jos, cu toată viteza, ca şi cum cineva le-ar fi invadat cuibul; spaţiul din faţa aerogării era o harababură de avertizoare, de motociclete şi de sirene. Iar holul, când ajunse în el cu greu, trecând prin cordonul de poliţie, era înţesat cu oameni speriaţi, luptându-se să citească anunţurile, strigând unul la altul, şi încercând, în acelaşi timp, să audă behăitul difuzoarelor. Croindu-şi drum până la biroul de informaţii, Jerry îl găsi închis. Sări pe tejghea şi văzu aeroportul prin gaura unui perete de protecţie antisuflu. Un pluton de soldaţi înarmaţi tropăiau pe pista pustie spre un grup de stâlpi albi, unde pavilioanele naţionale atârnau ca nişte cârpe în aerul lipsit de orice adiere. Lăsară două steaguri până la jumătatea catargelor, iar în hol megafoanele se întrerupseră pentru a transmite câteva măsuri ale imnului naţional. Pe deasupra mării de capete, Jerry căută pe cineva căruia să i se poată

adresa. Alese un misionar înalt şi slăbănog, cu păr galben, tuns periuţă, cu ochelari şi cu o cruce de argint de cincisprezece centimetri prinsă la buzunarul cămăşii sale cafenii. O pereche de cambodgien! cu guler rotund de ecleziaşti stăteau pe lângă el cu un aer vrednic de milă.

— *Vous parlez français?*

— Da, dar vorbesc şi englezeşte!

Un ton reprobator, un pic cântat. Jerry îşi spuse că trebuia să fie danez.

— Sunt ziarist. Ce-i cu toată agitaţia asta? strigă el cât putea de tare.

— Phnom Penh este închis, îi răspunse misionarul. Niciun avion nu poate decola, niciun avion nu poate ateriza.

— De ce?

— Khmerii roşii au lovit depozitul de muniţii al aeroportului. Oraşul este închis cel puţin până mâine-dimineaţă.

Megafonul reîncepu să pălăvrăgească. Cei doi preoţi ascultau. Misionarul se îndoi din mijloc, aproape până la jumătate, pentru a prinde traducerea pe care i-o murmurau aceştia.

— Au provocat mari pagube şi au distrus o jumătate de duzină de avioane. Oh, da. Le-au făcut praf. Autorităţile presupun că a fost un sabotaj. S-ar putea să ia şi prizonieri. Ascultaţi. La urma urmei, de ce plasează ei un depozit de muniţii pe un aeroport? Este extrem de periculos. Pentru ce motiv?

— Bună întrebare, recunoscu Jerry.

Îşi croi cu greu drum prin mulţimea din hol. Planul său general era compromis, dar asta era de obicei soarta planurilor sale generale. Uşa pe care scria „rezervat echipajului” era păzită de două huidume cu un aer serios, iar în tensiunea care plutea nu întrezărea nicio şansă să

treacă de ele. Atacul mulţimii era îndreptat către ieşirea pasagerilor, unde personalul de la sol, hărţuit, refuza să accepte taloanele de îmbarcare şi unde poliţiştii, tot atât de hărţuiţi, erau asediaţi de documente de liberă trecere menite să-i scape pe oamenii de vază de aşteptare şi de formalităţile poliţieneşti. Se lăsă dus de val. Pe margine, câţiva comercianţi francezi ţipau în gura mare să li se dea banii înapoi, iar cei mai vârstnici se pregăteau să se instaleze pentru noapte. Dar cei din mijlocul sălii împingeau, priveau pretutindeni şi schimbau zvonuri noi, iar elanul îl duse fără efort până în primele rânduri. Ajuns acolo, Jerry îşi scoase discret cartea de credit pentru transmisii telegrafice şi trecu peste bariera improvizată. Poliţistul cu grad superior avea părul lins şi era bine apărat de ai săi; se uită la Jerry cu dispreţ, în timp ce subordonaţii săi trudeau. Jerry se îndreptă cu paşi mari direct spre el, cu sacul de umăr bălăngănindu-i-se în mână, şi-i vârî cartea de credit sub nas.

— *Sécurité américaine,* mugi el într-o franceză îngrozitoare şi, cu un rânjet adresat celor doi oameni care supravegheau uşile batante, îşi croi drum către pistă şi continuă să meargă, aşteptându-se, dintr-o clipă în alta, ca din spate să urmeze o interpelare, un foc de avertisment sau, în atmosfera de nervozitate care domnea, un foc care n-ar mai fi fost de avertisment.

Călca furios, aspru şi autoritar, legănându-şi sacul de umăr, în stilul Sarratt, pentru a distrage atenţia. În faţa lui – la şaizeci de metri, care în curând deveniră cincizeci – se aliniau monomotoare militare de antrenament, fără însemne. Mai încolo, era un loc împrejmuit, înconjurat cu sârmă ghimpată ca o cuşcă înaltă şi barăcile pentru mărfuri, numerotate de la 9 la 18, iar în spatele acestora Jerry observă un grup de hangare şi locuri de parcare, cu inscripţia „Interzis”, aproape în toate limbile, cu excepţia

chinezei. Ajungând lângă aparatele de antrenament, Jerry urmă linia lor, cu un pas imperativ, ca şi cum făcea o inspecţie. Erau ancorate cu cărămizi fixate pe cabluri, încetinind pasul, dar neoprindu-se, dădu o lovitură de picior unei cărămizi cu gheata sa din piele, trase de un eleron şi dădu din cap. Din amplasamentul lor protejat de saci cu nisip, dinspre stânga, servanţii unei baterii antiaeriene îl observau cu indolenţă.

— *Qu est-ce que vous faites?*

Întorcându-se pe jumătate, Jerry îşi puse mâinile pâlnie la gură.

— Supravegheaţi afurisitul ăsta de cer, pentru numele lui Dumnezeu, urlă el într-o americană perfectă, arătând furios cu degetul spre nori, şi-şi continuă drumul până în momentul când ajunse la cuşca înaltă.

Era deschisă, iar barăcile se aflau în faţa lui. Odată ce le-ar fi depăşit, nu l-ar mai fi putut vedea nici din aerogară, nici din turnul de control. Mergea pe betonul spart, din crăpăturile căruia dăduse pirul. Nu se vedea nimeni. Barăcile erau din scânduri lungi de zece metri, înalte de nouă, cu acoperişuri din ramuri de palmier. Ajunse la prima. Placa fixată sub ferestre anunţa: „Bombe cu fragmentaţie, fără detonatoare” O cărare nepavată, dar bătătorită, ducea la hambarele din cealaltă parte. Prin deschizătură, Jerry observă culorile ca de papagal ale avioanelor cargou garate acolo.

— Te-am prins, bodogăni Jerry în gura mare, ieşind prin partea adăpostită a barăcilor, întrucât în faţa lui, clar ca bună ziua, ca o primă imagine a duşmanului, după luni întregi de marş solitar, stătea pe vine, gras ca o broască, un DC4 Carvair albastru-cenuşiu, obosit, pe pista fisurată, având partea conică din faţă deschisă.

Motorina curgea într-o ploaie rapidă, neagră, din ambele motoare dreapta şi un chinez slăbănog, având pe cap o

caschetă de aviator, plină de insigne militare, stătea în picioare fumând sub rampa de încărcare, bifând inventarul. Doi culi se agitau de colo-colo cu saci şi un al treilea manevra un lift de încărcare străvechi. La picioarele lui, găinile scurmau cu sălbăticie. Pe fuzelaj, într-un roşu aprins, pe fondul culorilor şterse ale grajdurilor lui Drake Ko, erau vopsite literele OCHART. Celelalte se pierduseră cu ocazia reparaţiilor.

„Oh, Charlie, este indestructibil, *absolut* nemuritor! Charlie *Marshall,* domnule Tiu, un tip fantastic, pe jumătate chinez, numai piele şi oase şi opiu, un pilot absolut strălucitor.

Ar fi bine să fie aşa, bătrâne, se gândi Jerry cutremurându-se în timp ce culii încărcau sac după sac prin partea din faţă deschisă a aparatului şi în burta obosită a avionului.

„Sancho Panza de-o viaţă al reverendului Ricardo, înălţimea Voastră, îi spusese Craw, extinzând descrierea făcută de Lizzie. Jumătate Chow, aşa cum ne-a spus buna doamnă, şi mândru veteran al multor războaie inutile”.

Jerry rămase în picioare nemişcat, nefăcând nicio încercare de a se ascunde, balansând sacul din mâna sa şi zâmbind de parca şi-ar fi cerut iertare ca un englez rătăcit. Culii păreau să vină din toate părţile către avion: nu erau doi, erau mult mai mulţi. Întorcându-le spatele, Jerry trecu din nou prin faţa rândului de barăci, aşa cum trecuse în revistă aparatele de antrenament sau de-a lungul culoarului spre biroul lui Frost, privind printre fantele scândurilor, fără să vadă nimic altceva decât vreo ladă sfărâmată. „Concesiunea pentru a opera pornind de la Battambang costă o jumătate de milion de dolari americani şi poate fi prelungită”, îi spusese Keller. La preţul acesta, cine plăteşte pentru refacerea decoraţiei? Şirul de barăci se întrerupse şi ajunse la patru camioane

militare încărcate vârf cu fructe, cu zarzavaturi şi cu saci de iută nemarcaţi. Erau trase cu spatele spre avion şi purtau însemnele artileriei. În fiecare camion erau cocoţaţi doi soldaţi care le dădeau sacii de iută culilor de jos. Ar fi fost mai înţelept să ducă respectivele camioane pe pistă, dar se pare că se ţinea la păstrarea discreţiei. „Armatei îi place să se bage în afaceri, spusese Keller. Marina poate face milioane dintr-un singur convoi către Mekong. Aviaţia e cel mai bine plasată: bombardierele transportă fructe, iar elicopterele îi pot transporta pe chinezii bogaţi, în loc să îi scoată pe răniţi din oraşele asediate. Cei de la Vânătoare fac ceva foame, pentru că trebuie să aterizeze în locul din care au decolat, dar Armata terestră trebuie într-adevăr să se dea de ceasul morţii ca s-o scoată la capăt”.

Jerry se afla acum mult mai aproape de avion şi auzi strigătele lui Charlie Marshall, care dădea ordine culilor.

Începu un nou şir de barăci. Cea cu numărul 18 avea uşi duble, iar numele Indocharter era mâzgălit cu vopsea verde pe lemn, astfel că, de la distanţă, literele puteau părea caractere chinezeşti. În interiorul mohorât, o pereche de ţărani chinezi stăteau pe vine direct pe pământul bătut. Un porc împiedicat era cu capul pe piciorul cu ciupic al bătrânului.

Celelalte bunuri constau într-un paner lung de răchită, legat meticulos cu sfoară. Putea să fie un cadavru. Un urcior cu apă se afla într-un colţ, iar alături, două boluri de orez. Nu se afla nimic altceva în baracă. „Bun venit în sala de tranzit a companiei Indocharter”, gândi Jerry. Cu sudoarea şiroindu-i pe coaste, urmă şirul de culi până ajunse lângă Charlie Marshall, care continua să ţipe cât îl ţinea gura, în khmeră, în timp ce cu un stilou tremurându-i în mână nota fiecare încărcătură pe fişa de inventar.

Purta o cămaşă albă, cu mâneci scurte, unsuroasă, cu

suficient de multe trese aurii pe epoleţi ca să facă din el un general în forţele aeriene ale oricui. Două ecusoane de luptă americane erau cusute pe pieptul cămăşii, printre o colecţie uimitoare de barete de decoraţii şi de stele roşii comuniste. Pe un ecuson se putea citi: „Omoară un comunist în numele lui Hristos”, iar pe un altul: „Hristos a fost un adevărat capitalist”. Avea capul lăsat în jos, iar faţa-i era umbrită de cascheta enormă care-i cădea liber peste urechi. Jerry aşteptă să ridice capul. Culii strigau la Jerry să se dea de-acolo, dar Charlie Marshallţ mea cu încăpăţânare capul aplecat, în timp ce socotea şi scria în inventar, ceea ce nu-l împiedica să-i ocărască furios.

— Căpitane Marshall, scriu un articol despre Ricardo pentru un ziar din Londra, îi spuse Jerry calm. Aş vrea să zbor cu dumneata, căpitane, până la Phnom Penh şi să-ţi pun câteva întrebări.

Continuând să vorbească, îi puse delicat volumul *Candide* deasupra inventarului, cu trei bancnote de o sută de dolari, desfăcute într-un evantai discret. Când doreşti ca un om să se uite într-o anumită direcţie, spune şcoala iluzioniştilor de la Sarratt, arată-i-o întotdeauna pe cealaltă.

— Mi s-a spus că-ţi place Voltaire, zise Jerry.

— Nu-mi place nimeni, replică Charlie Marshall într-un falset care te zgâria la urechi, cu nasul în inventar, în timp ce cascheta îi aluneca şi mai adânc pe faţă. Urăsc toată rasa umană, m-auzi? Toate ocările sale, în ciuda cadenţei chineze, erau incontestabil franco-americane. Iisuse Hristoase, urăsc într-atât umanitatea, încât, dacă nu se grăbeşte să sară în aer, cumpăr cu banii mei câteva bombe şi mă însărcinez s-o fac *eu însumi!*

Îşi pierduse auditoriul. Jerry se afla deja la jumătatea scării de oţel înainte ca Charlie Marshall să-şi fi terminat teoriile.

— Voltaire nu ştia nici pe dracu', îi urlă el următorului cui. A luptat într-un blestemat de război greşit. Mă auzi? Pune asta acolo, cioroi puturos, şi mai ia unul. *Dépêche-toi, crétin, oui?*

Cu toate acestea, îndesă volumul din Voltaire în buzunarul de la spate al pantalonilor săi largi.

Interiorul avionului era sumbru, încăpător şi răcoros ca o catedrală. Scaunele fuseseră scoase, iar de pereţi fuseseră fixate etajere verzi, perforate ca un joc de Mecano. Carcase de porc şi de pui de bibilică erau agăţate de plafon. Restul încărcăturii era îndesată în zona centrală, începând de la coadă, ceea ce nu-i dădea lui Jerry un sentiment de siguranţă în privinţa decolării, şi consta din fructe, din legume şi din saci de iută, pe care Jerry îi zărise în camioanele militare, purtând inscripţiile „grâu”, „orez”, „faină”, cu litere mari pentru ca şi cel mai analfabet agent de la narcotice să le poată citi. Dar mirosul lipicios de drojdie şi de melasă, care umplea deja carlinga, nu mai necesita nicio etichetă. Unii saci fuseseră dispuşi în cerc, pentru a permite tovarăşilor de călătorie ai lui Jerry să se aşeze. Cei mai importanţi dintre ei erau doi chinezi austeri, foarte sărăcăcios îmbrăcaţi în gri; din asemănarea lor perfectă şi din aerul lor de superioritate rezervată, Jerry deduse pe loc că erau experţi într-un oarecare domeniu. Îşi aminti de cei însărcinaţi cu explozibili şi de pianişti, cum li se spunea în argoul lor operatorilor radio, pe care îi însoţise uneori fără un cuvânt de mulţumire, pentru a-i băga în sau a-i scoate din necaz. Alături, dar la o distanţă respectuoasă, patru oameni ai colinelor, înarmaţi până-n dinţi, fumau şi hălpăiau din bolul lor de orez. Jerry gândi că erau din neamul Meo sau dintr-unul din triburile Shan de la frontiera de nord, unde tatăl lui Charlie Marshall îşi avea armata sa şi, după dezinvoltura lor, ghici că făceau parte din personalul permanent. Total aparte stăteau oameni de

calitate: colonelul de artilerie în persoană care avusese delicata atenţie de a furniza mijloacele de transport şi trupele de escortă, precum şi însoţitorul său, un ofiţer superior de la serviciul vamal, fără de care nu s-ar fi putut face nimic. Erau instalaţi regeşte, în fotolii aduse special pentru ei, urmărind cu mândrie cum continua încărcarea avionului, şi arborau cele mai frumoase uniforme ale lor, aşa cum cerea ceremonialul.

Mai era încă un călător, stând pitit de unul singur deasupra lăzilor din coadă, cu capul atingând aproape plafonul, şi nu putea fi prea bine distins. Se instalase cu o sticlă de whisky numai pentru el, având chiar şi un pahar. Purta o şapcă tip Fidel Castro şi avea o barbă mare. Pe braţele lui măslinii străluceau brăţări de aur, numite pe atunci (în afară de cei care le purtaseră) brăţări CIA, căci se presupunea cu optimism că un individ aruncat într-o ţară ostilă putea să-şi cumpere drumul spre libertate distribuind câte un rând din acestea ici-colo. Ochii săi, fixaţi asupra lui Jerry, de-a lungul ţevii bine unse a unei puşti automate AK-47, aveau o strălucire fixă. „M-a avut în vizor prin botul avionului, gândi Jerry. Mă reperase deja din clipa în care părăsisem baraca”.

Cei doi chinezi erau bucătari, îşi zise el într-un moment de inspiraţie: *bucătar* era porecla lumii interlope pentru chimişti. Keller spusese că liniile Air Opium începuseră să importe materia primă pentru a o rafina la Phnom Penh, dar că se dădeau de ceasul morţii să-i convingă pe bucătari să vină să lucreze în condiţii de asediu.

— Hei, tu! Voltaire!

Jerry se grăbi către marginea calei. Privind în jos, văzu perechea de ţărani bătrâni stând la piciorul scării şi pe Charlie Marshall, care se sforţa să le smulgă porcul, în timp ce el o împingea pe bătrână în sus pe scara metalică.

— Când ajunge sus, întinde mâna şi apuc-o, m-auzi?

strigă el ţinând porcul în braţe. Dacă va cădea şi-şi va rupe curul, o s-avem mult mai multe necazuri cu cioroii ăştia. Eşti vreun erou ţicnit de la Narcotice, Voltaire?

— Nu.

— Atunci, apuc-o şi ţine-o bine, m-auzi?

Femeia începu să urce scara. După ce parcurse câteva trepte, începu să croncăne, iar Charlie reuşi să strecoare porcul sub braţ, dându-i femeii un brânci puternic în fund şi ţipând la ea în chinezeşte. Bătrânul se grăbi în urma ei, iar Jerry îi trase pe amândoi la bord. În sfârşit, capul de măscărici al lui Charlie Marshall apăru prin deschizătură şi, cu toate că era întunecat de caschetă, Jerry zări pentru prima dată faţa pe care-o ascundea aceasta: scheletică şi măslinie, cu ochi somnoroşi de chinez şi o gură mare franţuzească, care se schimonosea în toate felurile atunci când striga. împinse porcul, iar Jerry-l apucă şi-l predă, ţipând şi zbătându-se, celor doi ţărani bătrâni. Apoi Charlie îşi urcă propriul trup descărnat, ca un păianjen care iese dintr-un burlan. Pe loc, ofiţerul de la serviciul vamal şi colonelul de artilerie se ridicară în picioare, îşi scuturară turul uniformelor şi înaintară grăbiţi pe culoar, apropiindu-se de omul care se afla în umbră, cu şapcă stil Castro, ghemuit pe lăzi. Ajunşi acolo, aşteptară respectuoşi ca nişte epitropi ducând ofranda la altar.

Brăţările legate una de alta străluciră, un braţ se lăsă în jos, o dată, de două ori, şi se aşternu o linişte religioasă, timp în care cei doi oameni numărau cu grijă o mulţime de bancnote sub privirile tuturor. Reveniră apoi cam în acelaşi pas până la capătul scării, unde Charlie Marshall aştepta cu inventarul. Ofiţerul de la serviciul vamal îl semnă, colonelul de artilerie aruncă o privire aprobatoare, apoi amândoi salutară şi dispărură pe scară în jos. Partea tronconică din faţă a avionului se închisese aproape complet; Charlie Marshall îi dădu o lovitură de picior,

împinse câteva rogojini în deschizătură şi se căţăra rapid pe deasupra lăzilor până la o scăriţă interioară care ducea în cabină. Jerry se căţăra după el şi, instalându-se pe scaunul copilotului, mulţumi lui Dumnezeu în tăcere.

„Avem un excedent de cinci sute de tone. Pierdem motorină. Avem la bord un bodyguard înarmat. Ni se interzice decolarea. Ni se interzice aterizarea, iar aeroportul din Phnom Penh s-a ales probabil cu o gaură de mărimea comitatului Buckingham. Avem o oră şi jumătate de khmerii roşii între noi şi salvare, iar dacă vreunul se supără pe noi la capătul celălalt al călătoriei, marele reporter Westerby va fi prins cu pantalonii în vine şi cu circa două sute de saci de iută cu opiu brut în braţe”.

— Ştii să pilotezi o drăcie ca asta? strigă Charlie Marshall, arătându-i un rând de contacte uşor mucegăite. Eşti vreun mare erou al aerului, Voltaire?

— Am oroare de toată chestia asta.

— Şi eu.

Luând apărătoarea de muşte, Charlie Marshall se repezi asupra unui muscoi albastru-verzui, care bâzâia pe lângă parbriz, apoi porni motoarele, unul câte unul, până când întreg aparatul ăla oribil începu să se bălăbăne şi să zăngăne ca un autobuz londonez în ultima sa călătorie către depou pe Clapman Hill. Radioul trosni, iar Charlie Marshall îşi făcu timp să dea nişte instrucţiuni obscene turnului de control, întâi în limba khmeră, apoi, în cea mai bună tradiţie aviatică, în limba engleză. Îndreptându-se către capătul pistei, trecură pe lângă două amplasamente de piese de artilerie şi, pentru o clipă, Jerry se aşteptă să vadă nişte servanţi prea zeloşi trăgând în fuzelaj, până când, cu recunoştinţă, îşi aminti de colonel, de camioanele sale şi de ciubucul primit. Apăru un alt muscoi albastru-verzui şi, de data aceasta, Jerry fu cel care lua apărătoarea de muşte. Avionul părea să nu prindă deloc viteză;

jumătate din aparatura de bord arăta zero, aşa că nu putea fi sigur. Hârâitul roţilor pe pistă părea mai zgomotos decât cel al motoarelor. Jerry îşi aminti de şoferul bătrânului Sambo, ducându-l înapoi la şcoală: înaintarea lentă, inevitabilă, pe drumul secundar din Vest ce ducea la Slough şi în cele din urmă la Eton.

Doi oameni ai colinelor veniseră mai în faţă pentru a asista la spectacol şi râdeau ţinându-se de burtă. Un pâlc de palmieri se apropia de ei în salturi, însă avionul nu voia să se desprindă de pământ. Charlie Marshall trase absent manşa spre el şi ridică trenul de aterizare. Neştiind dacă botul o luase într-adevăr în sus, Jerry se gândi din nou la şcoală, la concursurile de sărituri în lungime şi îşi aminti aceeaşi senzaţie de a nu putea să se înalţe, deşi se desprinsese de sol. Simţi zdruncinătura şi auzi foşnetul frunzelor când burta avionului tunse pomii de dedesubt. Charlie Marshall îi strigă avionului să se ridice dracului în aer şi, timp de o veşnicie, nu luară deloc altitudine, ci atârnau şi gâfâiau la câţiva metri deasupra drumului şerpuitor care urca inexorabil către şirul de dealuri. Charlie Marshall îşi aprinse o ţigară, aşa că Jerry prelua comenzile din faţa lui şi simţi reacţia cârmei. Reluând comenzile, Charlie Marshall îndreptă avionul, într-un viraj lent, către punctul cel mai de jos al liniei dealurilor. Menţinu virajul, trecu de creastă şi continuă să îndrepte avionul în aceeaşi direcţie până când efectuă un cerc complet. Uitându-se în jos la acoperişurile cafenii, la fluviu şi la aeroport, Jerry socoti că aveau o altitudine de circa trei sute de metri. Pentru Charlie Marshall, aceasta părea să fie o înălţime de croazieră confortabilă, pentru că, în sfârşit, îşi scoase cascheta şi, cu aerul unui om care făcuse o treabă bună, se trată cu un pahar mare de whisky dintr-o sticlă pe care o ţinea la picioare. Sub ei se lăsa asfinţitul, iar pământul brun devenea încet-încet vineţiu.

— Mulţumesc, spuse Jerry acceptând sticla. Da, cred că mi-ar face plăcere.

Jerry începu să vorbească despre toate şi nimic, dacă e posibil să porţi o astfel de conversaţie urlând cât te ţin bojocii.

— Khmerii roşii tocmai au aruncat în aer depozitul de muniţii al aeroportului! urlă el. Aeroportul e închis atât pentru aterizări, cât şi pentru decolări.

— Ah, da?

Pentru prima oară de când Jerry îl cunoscuse, Charlie Marshall părea deopotrivă încântat şi impresionat.

— Se zice că tu şi Ricardo aţi fost prieteni la cataramă.

— Bombardam totul. Am omorât deja jumătate din specia umänă. Vedeam mai mulţi morţi decât vii. Câmpia Jars, Da Nang, suntem eroi atât de-ai dracului de mari că, atunci când vom muri, Iisus Hristos va veni în persoană cu un elicopter să ne pescuiască din junglă.

— Mi s-a spus că Ric era un tip care se pricepea grozav la afaceri!

— Bineînţeles! Cel mai tare! Ştii câte companii aveam peste mări, eu şi Ricardo? Şase. Aveam fundaţii în Liechtenstein, societăţi la Geneva, aveam un director de bancă în Antilele Olandeze, avocaţi, pe Iisus. Ştii câţi bani am? Se plesni cu palma peste buzunarul de la spate. Trei sute de dolari SUA fix. Charlie Marshall şi Ricardo au omorât împreună jumătate din împuţita asta de specie umană. Nimeni nu ne dă bani. Tatăl meu a omorât cealaltă jumătate şi e plin, *plin-plin* de lovele. Ricardo făcea întotdeauna combinaţiile alea aiurite. Tub-cartuşe de obuz. Iisuse. Îi vom plăti pe cioroi să strângă toate tub-cartuşele din Asia şi le vom vinde pentru războiul următor! Botul avionului căzu din nou şi el îi trase o înjurătură ordinară pe franţuzeşte. Latex! Urma să furăm tot latexul din Kampong Chain! Zburam la Kampong Cham, cu nişte elicoptere

mari, cruci roşii peste tot. Şi ştii ce făceam? Le evacuam răniţii. Uşurel, nebunule, m-auzi?

Se adresa avionului din nou. În bot, Jerry observă un şir lung de găuri de glonţ, care nu fuseseră bine cârpite. „Desfaceţi cutia în lungul liniei perforate”, se gândi el prosteşte.

— Păr de om. Urma să facem avere, să fim milionari de pe urma părului de om. Toate fetele cioroilor din sate trebuiau să-şi lase plete şi noi urma să-l tăiem şi să-l transportăm la Bangkok pentru peruci.

— Cine i-a plătit datoriile lui Ricardo ca să poată zbura pentru Indocharter?

— Nimeni!

— Cineva mi-a spus că Drake Ko.

— N-am auzit în viaţa mea de Drake Ko. Pe patul de moarte îi spun mamei, îi spun tatii: blestematul acesta de Charlie, fiul generalului, n-a auzit de Drake Ko în viaţa lui.

— Ce a făcut Ricardo atât de special pentru Ko, încât acesta să-i plătească toate datoriile?

Charlie Marshall bău un gât de whisky direct din sticlă, apoi i-o trecu lui Jerry. Mâinile sale descărnate tremurau ca varga ori de câte ori le lua de pe manşă, iar nasul îi curgea tot timpul. Jerry se întrebă la câte pipe de opiu ajunsese pe zi. Cunoscuse cândva la Luang Probang un hotelier algerian originar din Corsica, care avea nevoie de şaizeci de pipe pentru a duce la bun sfârşit o zi de lucru. „Căpitanul Marshall nu zboară niciodată dimineaţa”, se gândi el.

— Americanii se grăbesc întotdeauna, se plânse Charlie Marshall, scuturând din cap. Ştii de ce cărăm toată marfa asta la Phnom Penh, acum? Toată lumea este nerăbdătoare. Toată lumea vrea doza rapid. Nimeni n-are timp să fumeze pe îndelete. Toţi vor un efect instant. Dacă vrei să omori specia umană, nu trebuie să te grăbeşti, m-

auzi?

Jerry făcu o nouă tentativă. Unul dintre cele patru motoare cedase, iar altul pârâia ca o tobă de eşapament spartă, aşa că fură nevoiţi să urle şi mai tare decât înainte.

— Ce-a făcut Ricardo pentru toţi banii ăştia? reluă Jerry ideea.

— Ascultă, Voltaire, auzi? Nu-mi place politica, nu sunt decât un simplu traficant de opiu, de acord? Dacă-ţi place politica, du-te înapoi jos şi vorbeşte cu nebunii ăia de shani. „Nu poţi mânca politică. Nu poţi regula politică. Nu poţi fuma politică”. Asta i-a spus-o el tatălui meu.

— Cine i-a spus-o?

— Drake Ko i-a spus-o tatălui meu, tata mi-a spus-o mie, iar eu i-o spun nenorocitei ăsteia de specie umană! Drake Ko este un fel de filosof, auzi?

Din motive ştiute numai de el, avionul începu să piardă constant din înălţime şi se afla la vreo şaizeci de metri deasupra orezăriilor. Zăriră un sat, focurile vetrelor şi siluete care fugeau cât le ţineau picioarele către copaci, iar Jerry se întrebă în mod serios dacă Charlie Marshall îşi dăduse seama. Dar în ultima clipă, ca un jocheu răbdător, trase de manşă, se aplecă înainte şi reuşi să ridice capul calului, după care amândoi traseră câte o duşcă de whisky.

— Îl cunoşti bine?

— Pe cine?

— Pe Ko.

— Nu l-am întâlnit în viaţa mea, Voltaire. Dacă vrei să vorbeşti despre Drake Ko, adresează-te tatălui meu. Îţi va tăia gâtul.

— Şi cu Tiu ce e? Spune-mi: cine e perechea cu porcul? urlă Jerry ca să întreţină conversaţia, în timp ce Charlie îi luă sticla ca să mai tragă o duşcă.

— Nişte Haw, veniţi din Chiang Mai. Îşi fac griji în

legătură cu fiul lor tâmpit de la Phnom Penh. Îşi închipuie că moare de foame, aşa că îi duc un porc.

— Şi cu Tiu ce e?

— N-am auzit niciodată vorbindu-se de domnul Tiu, înţelegi?

— Ricardo a fost văzut la Chiang Mai, acum trei luni, urlă Jerry.

— Mda, păi Rie e un nebun, spuse Charlie Marshall cu convingere. Ric ar trebui să-şi ţină curul departe de Chiang Mai, altfel se va găsi unul să-l omoare acolo. Când faci pe mortul, trebuie să-ţi ţii naibii gura, auzi? I-am spus: Ric, tu eşti partenerul meu. Ţine-ţi dracu' gura-nchisă şi nu-ţi mai arata curul, că sunt unii care au dambla pe tine.

Avionul intră într-un nor de ploaie şi începu imediat să piardă rapid din înălţime. Ploaia răpăia pe avion şi se scurgea pe partea interioară a hublourilor. Charlie Marshall ridică şi lăsă în jos câteva manete, se auzi un şuierat din tabloul de bord şi se aprinseră două butoane luminoase, pe care nici cea mai îngrozitoare înjurătură nu reuşi să le stingă. Spre uimirea lui Jerry, începură să urce din nou, cu toate că, în plin nor, îi venea greu să aprecieze unghiul. Aruncând în spate o privire de control, avu suficient timp să-l vadă pe bărbosul tuciuriu cu şapcă à la Fidel Castro coborând scara cabinei, ţinând arma sa AK-47 de ţeava. Continuau să urce, ploaia încetă, iar noaptea îi înconjură ca o altă ţară. Deasupra lor explodau stelele, iar ei se hurducară peste crevasele norilor luminate de lună; urcară din nou, norul dispăru definitiv, iar Charlie Marshall îşi puse cascheta şi anunţă că ambele motoare dreapta încetaseră să mai ia parte la festivităţi. Profitând de acest moment de răgaz, Jerry puse întrebarea cea mai nebunească:

— Aşadar, bătrâne, unde se află Ricardo acum? Trebuie să-l găsesc, ştii? Le-am promis ălora de la ziar că schimb o

vorbă cu el. Nu-i pot dezamăgi, înţelegi?

Ochii somnoroşi ai lui Charlie Marshall erau aproape închişi. Era pe jumătate în transă, cu capul lăsat pe spătarul scaunului şi cu cozorocul caschetei căzut pe nas.

— Ce-i, Voltaire? Ai zis ceva?

— Unde e Ricardo, acum?

— Ric? Charlie Marshall repetă, privindu-l pe Jerry cu un soi de uimire. Unde e Ricardo, Voltaire?

— Da, bătrâne. Unde e? Vreau să fac un schimb de păreri cu el. Pentru asta erau cei trei sute de dolari. Ar mai fi cinci sute, dacă-ţi găseşti timpul să-mi aranjezi o întâlnire cu el.

Însufleţindu-se brusc, Charlie Marshall se aplecă după *Candide* şi trânti volumul în poala lui Jerry, izbucnind într-un acces de furie.

— Nu ştiu *niciodată* unde e Ricardo, auzi? Nu mai vreau să am vreodată un prieten în toată viaţa mea. Dacă-l văd pe nebunul ăla de Ricardo, îi zbor coaiele direct în stradă, auzi? E mort. Poate să facă pe mortul până o muri. A spus tuturor că a fost omorât. Aşa că poate o dată în viaţă îl voi crede pe nemernicul ăsta!

Îndreptând furios avionul în nori, îl lăsă să cadă spre fulgerele lente ale bateriilor de artilerie din Phnom Penh, pentru a reuşi o aterizare perfectă în ceea ce, după părerea lui Jerry, era întuneric beznă. Aştepta să audă ţăcănind mitralierele apărării de la sol, se aştepta la senzaţia dezgustătoare a căderii libere în timpul picajului către un crater imens, dar tot ceea ce văzu, absolut pe neaşteptate, fu o nouă dispunere a amplasamentelor de tragere, realizate din cutiile de muniţii umplute cu pământ, atât de cunoscute, cu armele la vedere şi slab luminate, gata să-i primească. În timp ce avansau pe pistă, un jeep cafeniu se opri în faţa lor cu o lumină verde clipind în spate, ca o lanternă aprinsă şi stinsă cu mâna. Avionul

sălta pe iarbă. Chiar lângă cutiile cu pământ, Jerry zări două camioane verzi şi un ghem de indivizi care aşteptau, privind către ei cu îngrijorare, iar în spatele acestora, umbra întunecată a unui avion sport bimotor. Opriră, iar din somptuoasa lor cabină Jerry auzi imediat scârţâitul vârfului conic al aparatului lor deschizându-se, urmat de un zgomot de paşi pe scara de fier şi de voci care întrebau şi răspundeau cu repeziciune. Rapiditatea plecării acestora îl luă prin surprindere. Dar mai auzi ceva care făcu să-i îngheţe sângele în vine şi-l făcu să coboare năvalnic treptele către burta avionului.

— Ricardo, urlă el. Stai! Ricardo!

Însă singurii pasageri rămaşi erau cei doi bătrâni strângând cu putere porcul şi panerul. Ţinându-se de scara metalică, se lăsă să cadă, zdruncinându-şi coloana vertebrală când atinse pista. Jeepul plecase cu bucătarii chinezi şi cu bodyguardul lor shan. Alergând, Jerry văzu jeepul înaintând cu toată viteza către o poartă deschisă la marginea aeroportului. Trecu de ea, cele două santinele trântiră poarta şi-şi reluară poziţia iniţială, în spatele său, controlorii de zbor de la sol, cu cască pe cap, se înghesuiau către Carvair. Două camioane cu poliţişti urmăreau scena şi, pentru o clipă, occidentalul nebun din Jerry fu sedus de iluzia că aceştia ar putea juca un rol de reprimare, până când îşi dădu seama că erau garda de onoare din Phnom Penh pentru o încărcătură de trei tone de opiu. Dar privirea sa stătea aţintită în special asupra unui personaj, iar acesta era lunganul bărbos cu şapcă à la Fidel Castro, cu un AK-47 şi cu un şchiopătat greu ce suna precum o bătaie puternică şi una slabă într-o tobă, atunci când tălpile de cauciuc ale cizmelor sale de aviator şontâcăiau în jos pe scara metalică. Jerry nu putu decât să-l zărească. Uşa micuţului Beechcraft îl aştepta deschisă, iar doi controlori de zbor de la sol erau pregătiţi să-l ajute

să urce. Ajuns lângă ei, aceştia întinseră mâinile să-i ia arma, dar Ricardo îi îndepărtă cu o mişcare a mâinii. Se întorsese şi-l căuta din priviri pe Jerry. Pentru o secundă, se văzură unul pe altul. Jerry era gata-gata să cadă, iar Ricardo ridică arma: în douăzeci de secunde, Jerry îşi revăzu viaţa de la naştere până în momentul acela, în timp ce câteva gloanţe spintecau scâncind aerul de deasupra aeroportului sfârtecat de lupte. Când Jerry ridică din nou privirea, focul se oprise, Ricardo se afla în interiorul avionului, iar ajutoarele sale îndepărtau saboţii. În timp ce micul aparat se ridica prin ploaia de obuze, Jerry alergă ca nebunul spre partea cea mai întunecată a aeroportului, înainte ca altcuiva să-i vină ideea că prezenţa sa obstrucţiona buna desfăşurare a schimburilor comerciale.

„Simplă ciondăneală între îndrăgostiţi”, îşi spuse el, aşezat în taxi, cu mâinile pe creştet, străduindu-se să potolească bubuielile care-i scuturau pieptul. Aşa păţeşti când vrei să flirtezi cu un fost amor de-a lui Lizzie Worthington.

O rachetă căzu undeva, dar îi păsa prea puţin.

Îi dădu două ore lui Charlie Marshall, cu toate că după părerea lui şi o oră era un termen generos. Camuflajul se instalase de mult, dar criza acelei zile nu se stinsese odată cu căderea întunericului; pe tot drumul până la Phnom Penh erau controale de circulaţie, iar santinelele aveau degetul pe trăgaciul pistoalelor mitraliere. În scuar, doi bărbaţi urlau unul la altul, la lumina lanternelor, în faţa unei mulţimi de gură-cască. Mai jos, pe bulevard, soldaţii înconjuraseră o casă luminată cu proiectoare şi se lipiseră de pereţi, pipăindu-şi armele. Şoferul spuse că poliţia secretă procedase la o arestare. Un colonel şi oamenii lui erau încă înăuntru cu cel bănuit de a fi agitator, în curtea din faţa hotelului, staţionau tancuri, iar în camera sa îl găsi pe Luke, întins pe pat, bând după voia inimii.

— Curge apa? întrebă Jerry.
— Îhî.
Dădu drumul la apă în cadă şi începu să se dezbrace, când îşi aminti de Walther.
— Ai transmis ceva? întrebă el.
— Îhî, spuse Luke din nou. Aşa ai făcut şi tu.
— Ha, ha.
— I-am cerut lui Keller să-i telegrafieze lui Stubbsie sub semnătura ta.
— Povestea de la aeroport?
Luke îi întinse o copie.
— I-am adăugat câteva tuşe Westerby. Cum înfloresc bobocii în cimitire. Stubbsie te iubeşte.
— Mulţumesc.
În baie, Jerry dezlipi Waltherul prins cu leucoplast şi-l strecură în buzunarul hainei, de unde avea posibilitatea să-l scoată uşor.
— Unde mergem astă-seară? strigă Luke de după uşa închisă.
— Nicăieri.
— Ce dracu' vrei să spui?
— Am întâlnire.
— O femeie?
— Da.
— Ia-l şi pe Lukie. Trei într-un pat, e mai cald.
Jerry se lăsă cu încântare în apa călduţă.
— Nu.
— Cheam-o. Spune-i să aducă o curvă şi pentru Lukie. Ascultă, jos e paraşuta aia din Santa Barbara. Nu sunt cu nasul pe sus. O aduc.
— Nu.
— Pentru Dumnezeu, strigă Luke, serios de data asta. De ce dracu' nu?
Se apropiase de uşa încuiată ca să-şi exprime protestul.

— Bătrâne, fă-te că mă laşi în pace, îl sfătui Jerry. Pe bune. Te iubesc, dar nu eşti totul pentru mine, e bine? Aşa că las-o baltă.

— Ţi-a intrat un spin în izmene, ce naiba ai?

Tăcere lungă.

— Vezi să nu-ţi găurească vreunul fundul, nu e o noapte prea calmă afară.

Când Jerry se reîntoarse în dormitor, Luke stătea pe pat în poziţie fetală, privind zidul şi bând metodic.

— Ştii că eşti mai rău ca o femeie, îi spuse Jerry, oprindu-se în prag pentru a-l privi.

Tot acest schimb pueril de cuvinte ar fi fost complet uitat, dacă lucrurile n-ar fi luat întorsătura pe care aveau să o ia.

De data aceasta, Jerry nu-şi mai dădu osteneala să sune la poartă, ci escaladă zidul, julindu-şi mâinile în cioburile de sticlă dispuse pe marginea de sus. Nu se îndreptă nici către uşa din faţă, nici nu trecu prin formalităţile de a privi picioarele tuciurii de la capătul scării. În schimb, aşteptă în grădină până se linişti zgomotul aterizării sale greoaie şi pentru ca ochii şi urechile sale să prindă semnele de viaţă ce veneau dinspre vila mare care se ridica întunecată deasupra lui, luminată din spate de lună.

O maşină cu farurile stinse se opri şi din ea ieşiră două siluete cambodgiene, socotind după statura şi tăcerea lor. Sunară la poartă, iar la uşa din faţă, prin crăpătură, rostiră în şoaptă formula magică şi fură primiţi pe loc, fără o vorbă, înăuntru. Jerry încercă să-şi închipuie dispunerea locurilor. Era surprins că niciun miros care să spună ceva nu scăpa dinspre intrarea din faţă a casei sau în grădina în care se afla. Vântul nu adia. Ştia că pentru un mare *divan,* secretul era esenţial, nu pentru că legea ar fi fost severă, ci pentru că bacşişurile erau ca atare. Vila avea un horn, curte şi două etaje: un loc confortabil pentru un franţuz, cu

o mică familie de concubine şi copii corciţi. Bucătăria, îşi zise el, era rezervată preparativelor. Cel mai sigur loc pentru fumat era, fără îndoială, etajul superior, în camerele care dădeau spre grădină. Şi, întrucât dinspre uşa din faţă nu venea niciun miros, Jerry socoti că foloseau fundul curţii şi nu părţile laterale sau partea din faţă.

Păşi fără zgomot până ajunse la gardul care despărţea curtea de proprietatea din spate. Partea aceea a grădinii era invadată de flori şi de plante agăţătoare. O fereastră cu gratii îi oferi prima proptea pentru ghetele sale înalte din piele, o ţeavă de deversare i-o oferi pe a doua, o gură de aerisire – o a treia şi, când trecu de aceasta, în balconul de sus, simţi mirosul aşteptat: cald, dulce, ca o invitaţie. Deşi pe balcon nu era lumină, cele două fete cambodgiene care stăteau pe vine acolo erau vizibile la lumina lunii şi le putu vedea ochii speriaţi fixându-l când apăru acolo de parcă ar fi căzut din cer. Făcându-le semn cu degetul să se scoale, le puse să treacă în faţa lui, conducându-se după miros. Bombardamentul de artilerie încetase, lăsând noaptea pe seama şopârlelor geko. Jerry îşi aminti de plăcerea cambodgienilor de a paria pe numărul de piuituri: mâine va fi o zi norocoasă; mâine nu va fi o zi norocoasă; mâine îmi iau nevastă; nu mâine, poimâine. Fetele erau foarte tinere şi aşteptau, fără îndoială, să le cheme pentru clienţi. Ajunse la uşa de iută, ezitară şi se întoarseră pentru a-l privi cu un aer nefericit. Jerry le făcu un semn şi ele dădură la o parte perdeaua de pai, atât cât să răzbată o lumină palidă pe balcon, nu mai puternică decât cea a unei lumânări. Intră, ţinând fetele tot în faţa lui.

Odinioară încăperea fusese probabil camera stăpânului şi avea o cămăruţă alăturată. Ţinea mâna pe umărul uneia din fete. Cealaltă o urma docilă. În prima cameră stăteau lungiţi doisprezece clienţi, toţi bărbaţi. Printre ei erau alungite fete, care vorbeau în şoaptă. Culi în picioarele

goale efectuau serviciul, trecând cu multe precauţiuni de la un trup lungit la altul, rulând un cocoloş pe un ac, aprinzându-l şi ţinându-l deasupra pipei în timp ce clientul trăgea un fum adânc şi cocoloşul ardea complet. Conversaţiile erau lente, murmurate şi intime, întrerupte de freamăte dulci de râs satisfăcut. Jerry îl recunoscu pe elveţianul înţelept de la recepţia consilierului. Sporovăia cu un cambodgian gras. Nimeni nu-i dădea nicio atenţie lui Jerry. Ca şi orhideele din imobilul în care locuia Lizzie, fetele îi justificau prezenţa.

— Charlie Marshall, spuse Jerry încetişor.

Un culi îi făcu semn spre încăperea vecină. Jerry le dădu drumul celor două fete, care se făcură nevăzute. Cea de a doua încăpere era mai mică; Marshall stătea lungit într-un colţ, iar o chinezoaică, într-un *cheongsam* drapat foarte savant, era aplecată asupra lui pentru a-i prepara pipa. Jerry presupuse că era fiica stăpânului casei şi că Charlie Marshall se bucura de un tratament de favoare, întrucât era atât un obişnuit al casei, cât şi furnizorul. Îngenunche lângă el de partea cealaltă.

Un bătrân urmărea scena din pragul uşii. Fata privea şi ea, ţinând încă pipa în mână.

— Ce vrei, Voltaire? De ce nu mă laşi în pace?

— Doar o mică plimbare, bătrâne. Te poţi reîntoarce apoi.

Luându-l de braţ, Jerry îl sculă cu blândeţe în picioare, cu ajutorul fetei.

— Câte a fumat? o întrebă el pe fată.

Ea ridică trei degete.

— Şi câte fumează de obicei? întrebă el.

Ea lăsă capul în jos, zâmbind. Mult mai multe, voia ea să spună.

La început Charlie Marshall umblă împleticindu-se, dar când ajunseră la balcon, era gata să discute în

contradictoriu, aşa că Jerry îl luă pe sus, în braţe, ca pe o victimă salvată de la un incendiu, îl căra astfel în jos pe treptele de lemn şi traversă grădina cu el. Bătrânul făcu o plecăciune la uşa de la intrare, un culi surâzător le deschise poarta către stradă şi amândoi erau evident recunoscători lui Jerry pentru că dăduse dovadă de atâta tact. Nu făcuseră decât vreo cincizeci de metri, când doi chinezi tineri se repeziră la ei, ţipând şi ameninţându-i cu nişte beţe ca nişte padele mici. Punându-l pe Charlie Marshall în picioare, dar ţinându-l ferm cu mâna stângă, Jerry îl lăsă pe primul să lovească, pară lovitura şi ripostă cu o directă bine aplicată chiar sub ochi, dar nu dată cu toată forţa. Băiatul o luă la goană, urmat de prietenul său. Ţinându-l bine pe Charlie Marshall, Jerry îl făcu să umble până la fluviu, într-un loc mai întunecat, apoi îl aşeză pe mal ca pe o marionetă, în iarba uscată şi teşită.

— Ai de gând să-mi zbori creierii, Voltaire?

— O lăsăm pe seama opiului, bătrâne, spuse Jerry.

Lui Jerry îi plăcea Charlie Marshall şi, într-o lume perfectă, ar fi fost bucuros să petreacă o noapte cu el într-un local în care să fumeze opiu şi să-i audă povestea vieţii lui nenorocite, dar extraordinare. Numai că acum strângea fără remuşcări braţul subţirel al lui Charlie Marshall, ca nu cumva să-i treacă prin capul lui găunos ideea să o şteargă; întrucât simţea că Charlie ar putea fugi foarte repede în caz de disperare. Era lungit pe jumătate, cam aşa cum se lungise printre muntele magic de bunuri din vechea locuinţă a Scumpetei, pe coapsa stângă şi sprijinit în cot, ţinând în noroi încheietura mâinii lui Charlie Marshall, care era întins pe spate. Dinspre fluviu, la vreo doisprezece metri sub ei, venea cântul murmurat al sampanelor ce alunecau ca nişte frunze lungi pe apa scăldată în razele lunii. Dinspre cer – când în faţă, când în spatele lor – veneau din când în când străfulgerările neregulate ale

focurilor de tun trase când vreun comandant de baterie plictisit hotăra că trebuie să-şi justifice existenţa. Din când în când, de mult mai aproape, se auzea pocnetul sec, mai uşor, al armelor khmerilor roşii, care ripostau, însă nu erau decât scurte interludii între vacarmul făcut de şopârlele geko şi liniştea imensă de dincolo. Jerry se uită la ceas, la lumina lunii, apoi la faţa uşor dementă, încercând să cântărească dorinţele lui Charlie Marshall. Ca hrana unui sugar, gândi el. Dacă Charlie era fumător de noapte şi dormea dimineţile, înseamnă că nevoile sale nu vor întârzia să se manifeste. Umezeala de pe faţa sa era nefirească. Stropi curgeau din porii largi, din ochii săi căscaţi, din nasul lui smârcâit. Îşi făceau drum meticulos de-a lungul ridurilor adânci, formând rezervoare bine delimitate în cavernele obrajilor.

— Iisuse, Voltaire. Ricardo este prietenul meu. Are multă filosofie în cap, băiatul acesta. Vrei să-l auzi vorbind, Voltaire. Trebuie să-i asculţi ideile.

— Da, aprobă Jerry. Aş vrea.

Charlie Marshall îl apucă pe Jerry de mână.

— Voltaire, sunt băieţi buni, m-auzi? Domnul Tiu... Drake Ko. Nu vor să facă rău nimănui. Vor să facă afaceri. Au ceva de vândut, au oameni care să le cumpere marfa! E un negoţ. Nimănui nu i se sparge bolul de orez. De ce vrei să le paradeşti chestia asta? Eşti un băiat bun. Am văzut. I-ai cărat porcul bătrânului, nu-i aşa? Cine a mai văzut un alb să care vreodată un porc cu ochi de chinez? Dar, Voltaire, dacă mă bagi în rahat, te vor omorî fără apel, pentru că acest domn Tiu are simţul afacerilor şi este un domn foarte filosof, m-auzi? Mă omoară pe *mine,* îl omoară pe *Ricardo,* te omoară pe *tine,* omoară toată blestemata asta de specie umană!

Artileria lansă un tir de baraj şi de data aceasta jungla replică printr-o mică salvă de rachete, să fi fost şase, care

trecură şuierând deasupra capetelor lor ca nişte pietroaie zbârnâitoare lansate de-o catapultă. Câteva clipe mai târziu auziră nişte explozii undeva în centrul oraşului. Apoi, nimic. Nici măcar urletele unei maşini de pompieri, nici sirena vreunei ambulanţe.

— De ce l-ar omorî ei pe *Ricardo?* întrebă Jerry. Cu ce a greşit *Ricardo?*

— Voltaire! Ricardo este prietenul meu! Drake Ko este prietenul tatălui meu! Bătrânii ăştia sunt ca nişte fraţi, au făcut nu ştiu ce război împreună la Shanghai, cam cu vreo două sute cincizeci de ani în urmă, înţelegi? Mă duc să-l văd pe tata, îi spun: tată, trebuie să mă iubeşti şi tu măcar o dată. Trebuie să renunţi să-mi mai spui păianjen bastard şi trebuie să-i spui bunului tău prieten, Drake Ko, să nu-l mai necăjească pe Ricardo. N-ai decât să-i spui: „Drake Ko, Ricardo şi Charlie al meu sunt ca tine şi ca mine. Sunt fraţi, la fel ca noi doi. Au învăţat împreună să piloteze în Oklahoma, au omorât specia umană împreună. Şi sunt prieteni foarte buni. Asta e sigur” Tatăl meu mă urăşte foarte mult, înţelegi?

— Înţeleg.

— Dar îi trimite, totuşi, lui Drake Ko un lung mesaj personal.

Charlie Marshall trase aer în piept, iar şi iar, ca şi cum pieptul lui mic nu putea ţine destul aer ca să-l hrănească.

— Această Lizzie. Asta femeie! Lizzie se duce personal să-l vadă pe Drake Ko. Cu titlu absolut particular. Şi-i zice: „Domnule Ko, trebuie să-l lăsaţi pe Ricardo în pace” Este o situaţie foarte delicată, Voltaire. Trebuie să fim foarte legaţi unul de altul, dacă nu, ne prăvălim de pe vârful nenorocitului acesta de munte, m-auzi? Voltaire, lasă-mă să plec. Te implor! Te rog, umil, pentru numele lui Dumnezeu. *Mă prăpădesc,* m-auzi? Asta e tot ce ştiu.

Urmărindu-l, ascultându-i ieşirile chinuite, văzându-l

cum se prăbuşeşte, cum îşi revenea, cum claca din nou şi cum se aduna, dar mai greu, Jerry avu senzaţia că asistă la ultimele convulsii martirizate ale unui prieten. Instinctul îi spunea să-l călăuzească încetişor şi să-l lase să divagheze. Dilema sa era însă că nu ştia cât timp are la dispoziţie până se întâmplă ceea ce i se întâmplă în general unui drogat. Îi punea întrebări, însă Charlie nu părea să le audă. Alteori, părea să răspundă la întrebări pe care Jerry nu i le pusese. Şi, câteodată, un mecanism cu acţiune întârziată îl făcea să lanseze un răspuns la o întrebare pe care Jerry o abandonase de mult. La Sarratt, spuneau anchetatorii, un om zdrobit era periculos, deoarece te plătea cu bani pe care nu-i avea pentru a-ţi cumpăra dragostea. Dar, pentru câteva minute preţioase, Charlie nu putu plăti nimic.

— Drake Ko n-a fost în viaţa lui la Vientiane! strigă Charlie dintr-odată. Eşti nebun, Voltaire! Un tip atât de important ca Drake Ko să-şi bată capul cu un orăşel jegos din Asia? Drake Ko e mare filosof, Voltaire! Trebuie să-l urmăreşti pe individul acesta cu multă precauţie!

Fiecare, după câte se părea, era un mare filosof, sau toată lumea, în afară de Charlie Marshall.

— La Vientiane nimeni n-a auzit numele lui Ko! M-auzi, Voltaire?

La un moment dat, Charlie Marshall izbucni în plâns şi, apucându-l pe Jerry de ambele mâini, îl întrebă printre sughiţuri dacă Jerry avusese şi el un tată.

— Da, bătrâne, îi răspunse Jerry plin de răbdare. Şi, în felul lui, a fost şi el general.

Peste fluviu, două rachete albe luminară cerul uimitor de tare, ca în plină zi, inspirându-i lui Charlie amintiri ale primelor lor zile petrecute la Vientiane. Stând în fund, drept, desenă în noroi conturul unei case. Acolo locuiseră Lizzie, Ric şi Charlie, spuse el mândru: într-o păduchelniţă împuţită la marginea oraşului, atât de nenorocită că şi

şopârlelor le făcea greaţă. Ric şi Lizzie aveau apartamentul princiar, asta însemnând singura încăpere a colibei prăpădite, iar treaba lui Charlie era să nu le stea în drum, să plătească chiria şi să aducă pileala. Dar amintirea chinurilor lor financiare îngrozitoare îl împinse pe Charlie la o nouă revărsare de lacrimi.

— În cazul ăsta, din ce trăiaţi, bătrâne? întrebă Jerry, neaşteptând să iasă nimic din întrebarea lui. Hai, a trecut. Din ce trăiaţi?

Alte lacrimi, în timp ce Charlie mărturisea că primea o alocaţie lunară de la tatăl său, pe care îl iubea şi îl venera.

— Nebuna aia de Lizzie – spuse Charlie în toiul amărăciunii sale –, nebuna aia de Lizzie făcea drumuri la Hong Kong pentru Mellon.

Într-un fel sau altul, Jerry reuşi să se stăpânească pentru a nu-l îndepărta pe Charlie de la subiect.

— *Mellon.* Cine e Mellon ăsta? întrebă el.

Dar tonul lui blând îl adormea pe Charlie şi acesta începu să se joace cu bordeiul, căruia îi adăugă un horn din care ieşea fum.

— Hai, mă, ce dracu'! *Mellon. Mellon!* îi strigă Jerry drept în faţă lui Charlie, încercând să-l scuture pentru a răspunde. *Mellon,* auzi, măi dărăpănătură drogată! Călătorii la Hong Kong!

Punându-l pe picioare, Jerry îl scutură ca pe o păpuşă stricată, dar trebui să-l scuture mult şi bine pentru a obţine un răspuns, iar în timpul acesta Charlie Marshall îl implora pe Jerry să înţeleagă ce înseamnă să iubeşti – să iubeşti cu adevărat – o curvă albă nebună şi să ştii că nu o poţi avea niciodată, nici măcar pentru o noapte.

Mellon era un negustor englez dubios, nimeni nu ştia ce învârte. Un pic din aia, un pic din ailaltă, spuse Charlie. Oamenilor le era frică de el. Mellon spunea că putea să o introducă pe Lizzie în marele circuit al heroinei. „Cu

paşaportul tău şi cu trupul tău, îi spusese Mellon, poţi intra m şi ieşi din Hong Kong ca o prinţesă”.

Epuizat, Charlie se prăbuşi la pământ şi se ghemui în faţa bordeiului său. Aşezându-se pe vine lângă el, Jerry îl apucă strâns de partea din spate a gulerului, având grijă să nu-l rănească.

— Deci, făcea asta pentru el, nu-i aşa, Charlie? Lizzie făcea transporturi pentru Mellon.

Cu palma, îi întoarse cu blândeţe capul lui Charlie, până când ochii lui pierduţi îi fixară pe ai săi.

— Lizzie nu făcea transporturi pentru *Mellon,* Voltaire, îl corectă Charlie. Lizzie făcea transporturi pentru *Ricardo.* Lizzie nu-l iubea pe Mellon. Ea îl iubea pe *Ric.* Da’ mă iubea şi pe mine.

Privind trist bordeiul desenat în noroi, Charlie izbucni dintr-odată într-un râs răguşit şi jegos, care se stinse fără nicio explicaţie.

— Ai paradit totul, Lizzie! exclamă Charlie parcă încercând să o necăjească, înfundându-şi un deget în uşa de noroi. Ai stricat totul ca întotdeauna, iubito! Vorbeşti prea mult. De ce le spui tuturor că eşti Regina Angliei? De ce le spui tuturor că eşti o mare spioană? Mellon s-a supărat foarte tare pe tine, Lizzie. Mellon te-a aruncat afară şi te-ai trezit drept în fund. Ric s-a înfuriat şi el foarte tare, ţi-aduci aminte? Ric ţi-a tras o mamă de bătaie şi Charlie a fost nevoit să te ducă la doctor în toiul nopţii, ţi-aminteşti? Ai o gură al dracului de mare, Lizzie, m-auzi? Tu eşti sora mea, nimeni n-a avut *vreodată* o gură atât de mare ca tine!

Până în ziua în care Ricardo i-o închisese, gândi Jerry, amintindu-şi urmele de pe bărbia ei. Pentru că stricase afacerea cu Mellon.

Ghemuit în continuare alături de Charlie şi ţinându-l pe ceafa, Jerry urmări cum dispare lumea din jurul său şi, în

locul ei, îl văzu pe Sam Collins în maşină, în faţa hotelului Star Heights, cu o vedere perfectă spre etajul opt, în timp ce studia pagina de curse dintr-un ziar la orele unsprezece noaptea. Nici măcar zgomotul unei rachete care căzuse în apropiere nu fu în stare să-l smulgă din această vedenie ce-i îngheţa sângele-n vine. Peste tirul de mortiere, mai auzi şi vocea lui Craw comentând monoton activităţile criminale ale lui Lizzie. Când ajungeau cu banii la fundul sacului, spusese Craw, Ricardo o punea să transporte pentru el colete mici peste graniţă.

Şi cum aflase Londra *acest* lucru, înălţimea Voastră – i-ar fi plăcut să-l întrebe pe bătrânul Craw –, dacă nu de la Sam Collins, alias Mellon însuşi?

O aversă de trei secunde spălase bordeiul lui Charlie şi îl înfuriase. Lipăia în patru labe, căutându-l, plângând şi înjurând de mama focului. Criza îi trecu şi începu să vorbească din nou despre tatăl său, povestind cum bătrânul îi găsise de lucru fiului său natural la o distinsă companie aeriană din Vientiane, cu toate că Charlie evitase cu multă grijă să mai piloteze un avion, de frică să nu-l lase cumva nervii.

Într-o bună zi, se pare, generalul îşi pierduse răbdarea cu Charlie. Îşi chemase garda de corp şi coborâse colinele shanilor până la un mic centru al traficului de opiu, numit Fang, nu departe de frontieră, însă pe teritoriul thailandez. Acolo, după tradiţia patriarhilor din lumea întreagă, generalul îi reproşase lui Charlie viaţa lui de mână-spartă.

Charlie avea un soi de accent răguşit când îl imita pe tatăl său şi un mod special de a-şi umfla obrajii scobiţi atunci când mima dezaprobarea militarului:

— Ai face mai bine să te apuci de o treabă ca lumea, mă auzi, măi, păianjen-bastard şi alb pe deasupra? Ai face mai bine să te laşi de pariuri la curse, m-auzi, de băuturi tari şi de opiu. Şi ai face mai bine să-ţi scoţi de pe ţâţe stelele

alea comuniste şi să scapi de Ricardo, prietenul ăla al tău împuţit. Şi ai face mai bine să încetezi s-o ţii pe bani pe femeia lui, m-auzi? Fiindcă n-am de gând să te mai întreţin nicio zi în plus, nicio *oră,* măi păianjen-bastard, şi te voi urî atât de mult într-o zi, încât te voi omorî cu mâna mea, pentru că prea mi-aduci aminte de curva aia corsicană de mă-ta!

Urmaşe oferta de lucru şi din nou vorbele tatălui lui Charlie, generalul:

— Anumiţi domni foarte bine Chiu Chow, care sunt prieteni foarte buni ai unor prieteni foarte buni de-ai mei, m-auzi, deţin întâmplător majoritatea acţiunilor într-o anumită companie de aviaţie. Am şi eu câteva acţiuni în respectiva companie. Această companie poartă distinsul nume de Indocharter Aviation. De ce râzi, măi maimuţă *kwailo?* Nu râde tu de mine! Aşadar, aceşti buni prieteni îmi fac favoarea de a mă sprijini în situaţia mea de ocară de a avea un păianjen-bastard nevolnic, şi mă rog sincer să cazi într-o zi din cer şi să-ţi frângi gâtul tău de *kwailo.*

Charlie transportase deci opiul tatălui său pentru Indocharter: la început, un zbor, două pe săptămână, dar muncea plin de gratitudine faţă de bătrânul său tată. Încercase, desigur, să-i convingă pe tipii din Chiu Chow să-l angajeze şi pe Ricardo, dar aceştia nu voiau nici în ruptul capului. După câteva luni, căzuseră de acord să-i plătească lui Lizzie douăzeci de dolari pe săptămână ca să stea în biroul din faţă şi să-i mai îndulcească pe clienţi. Fuseseră zile de aur, lăsă Charlie să se înţeleagă. Charlie şi Lizzie câştigau bani, Ricardo îi cheltuia în afaceri din ce în ce mai trăsnite, toată lumea era fericită, toată lumea avea de lucru. Până într-o seară, când, ca o Nemesis, apăruse Tiu şi aruncase toată chestia în aer. Apăruse exact când încuiau birourile companiei, direct de pe trotuar, fără să aibă o întâlnire stabilită în prealabil, întrebând de Charlie

Marshall pe nume şi prezentându-se ca membru al conducerii companiei de la Bangkok. Băieţii Chiu Chow ieşiseră din birourile din spate, îi aruncaseră o privire lui Tiu, garantaseră buna sa credinţă şi se făcuseră nevăzuţi.

Charlie se întrerupse pentru a plânge pe umărul lui Jerry.

— Acum, ascultă-mă cu atenţie, bătrâne, insistă Jerry. Ascultă. Asta e partea care îmi place, e-n regulă? Povesteşte-mi partea asta cu grijă şi te conduc acasă. Promit. *Te rog.*

Dar Jerry îşi calculase greşit mişcarea. Nu se mai punea problema să-l facă pe Charlie să vorbească. Jerry era acum drogul de care depindea Charlie Marshall. Nu-l mai putea nici ţine la pământ. Charlie se agăţa de pieptul lui Jerry, ca şi cum ar fi fost ultima plută pe o mare pustie, iar conversaţia lor se transformase într-un monolog disperat, din care Jerry îşi fura faptele de care avea nevoie, în timp ce Charlie Marshall se smiorcăia, implora şi urla cât îl ţinea gura, cerându-i călăului său să-i dea atenţie, făcând glume şi râzând printre lacrimi, în josul fluviului, una dintre acele mitraliere ale lui Lon Noi care nu fuseseră vândute khmerilor roşii trăgea gloanţe trasoare către junglă la lumina altor rachete luminoase. Dâre lungi aurii zburau deasupra apei, luminând o mică peşteră unde dispăreau printre pomi.

Părul leoarcă de sudoare al lui Charlie îi gâdila bărbia lui Jerry, iar Charlie nu înceta să vorbească precum o moară stricată şi să divagheze în acelaşi timp.

— Domnul Tiu n-a vrut să vorbească în birou, Voltaire! O, nu! Domnul Tiu nici nu era îmbrăcat prea bine. Tiu este tipic Chiu Chow, foloseşte un paşaport thailandez, la fel ca şi Drake Ko, are un nume ciudat şi arborează un aer foarte modest când vine la Vientiane. „Căpitane Marshall, mi-a spus el, ţi-ar plăcea să faci o anumită muncă foarte

interesantă şi variată în afara orelor de lucru ale Companiei, ce zici? Ţi-ar plăcea să faci pentru mine, într-o zi, un zbor nu prea convenţional? Mi s-a spus că ai fi un pilot grozav, foarte sigur. Ţi-ar plăcea să câştigi nu mai puţin de patru până la cinci mii de dolari pentru o singură zi de muncă, nici măcar o zi întreagă? Nu te-ar atrage, căpitane Marshall?” Domnule Tiu, i-am spus eu – Charlie urla isteric acum –, fără să aduc în niciun fel prejudicii situaţiei mele în cursul negocierilor, domnule Tiu, pentru cinci mii de dolari, în starea mea senină de spirit, m-aş duce şi în iad pentru dumneavoastră şi v-aş aduce coaiele diavolului însuşi. Domnul Tiu mi-a spus că va reveni într-o bună zi şi că până atunci să fac bine să-mi ţin gura.

Dintr-odată, Charlie împrumută glasul tatălui său şi îşi spuse păianjen-bastard şi pui de lele corsicană; până când Jerry îşi dădu seama că Charlie trecuse, de fapt, la episodul următor din relatarea sa.

Se dovedi, în mod surprinzător, că Charlie păstrase pentru sine secretul ofertei domnului Tiu, până când îl revăzuse pe tatăl său, de data aceasta la Chiang Mai, de Anul Nou chinezesc. Nu-i spusese lui Ric şi nu-i spusese nici măcar lui Lizzie, poate pentru că în momentul acela nu se mai înţelegeau chiar aşa de bine, iar Ric avea tot felul de femei pe de lături.

Sfatul generalului nu fusese prea încurajator.

„Nu te atinge de calul acela! Acest Tiu are relaţii foarte sus-puse, iar toţi indivizii aceia sunt prea speciali pentru un zăpăcit de păianjen-bastard micuţ ca tine, m-auzi? Iisuse Hristoase, cine a mai auzit ca un swatownez să dea cinci mii de dolari unui împuţit, pe jumătate *kwailo,* pentru ca să-şi înnobileze spiritul călătorind?!”

— Aşa că i-ai pasat afacerea lui Ric, nu-i aşa? se repezi Jerry să spună. Aşa e, Charlie? I-ai spus lui Tiu: „Îmi pare rău, dar încercaţi cu Ricardo”. Aşa s-a întâmplat?

Însă Charlie Marshall nu se mai afla acolo, era ca şi dat dispărut, dacă nu mort. Căzuse de pe pieptul lui Jerry şi zăcea întins în noroi, cât era de lung, cu ochii închişi: doar cele câteva guri de aer sorbite – lacome, scrâşnite – şi bătăile nebune ale pulsului, la încheietura mâinii de care-l ţinea Jerry, confirmau că viaţa mai pâlpâia în trupul lui.

— Voltaire, şopti Charlie. Pe Sfânta Scriptură, Voltaire. Eşti un om cumsecade. Du-mă acasă. Iisuse, du-mă acasă, Voltaire!

Uluit, Jerry se uita la trupul inert, zdrobit, şi înţelese că mai avea de pus o întrebare, chiar dacă asta era ultima din ambele lor vieţi. Aplecându-se, îl trase pentru o ultimă oară pe Charlie şi-l ridică în picioare. Timp de o oră întreagă, pe drumul învăluit în beznă, cramponându-se de braţul său, în timp ce alte focuri de baraj la fel de inutile străpungeau întunericul, Charlie Marshall ţipă, imploră şi se jură că-l va iubi veşnic pe Jerry, dacă nu-l obliga să dezvăluie ce aranjamente făcuse prietenul său Ricardo ca să supravieţuiască. Jerry îi explică însă că, fără aceste amănunte, misterul nu era nici pe jumătate descurcat. Şi, poate că Charlie Marshall, în ruina şi în disperarea sa, în timp ce dezvăluia printre hohote de plâns secrete interzise, înţelese raţionamentul lui Jerry: într-un oraş ce urma să fie redat junglei, nu exista distrugere dacă aceasta nu era totală.

Cu toată blândeţea de care era capabil, Jerry îl conduse pe Charlie pe drum, înapoi la vilă, şi-l urcă treptele. Aceleaşi fete tăcute îl primiră cu recunoştinţă. „Trebuia să scot mai multe de la el, gândi Jerry. Trebuia, de asemenea, să-i fi spus mai multe: n-am făcut drumul dus-întors, n-am purtat discuţia aşa cum mi s-a ordonat. Am stăruit prea mult asupra poveştii lui Lizzie şi a lui Sam Collins. Am făcut-o pe dos, mi-am făcut treaba de mântuială, am stricat tot, ca şi Lizzie”. Încercă să-i pară rău, dar nu reuşi,

iar lucrurile pe care şi le amintea cel mai bine erau cele ce nu se aflau pe lista de întrebări şi erau aceleaşi lucruri care îi răsăreau în minte ca nişte monumente în timp ce-şi dactilografia mesajul către dragul, bătrânul George.

Scria la maşină cu uşa încuiată şi cu pistolul la brâu. Nu era nici urmă de Luke, aşa că Jerry presupunea că acesta se dusese la o casă de curve, mahmur şi îmbufnat. Era un mesaj lung, cel mai lung din cariera sa: „Aflaţi toate acestea în cazul în care nu veţi mai avea veşti de la mine”. Raportă contactul său cu consilierul, anunţă următoarea sa escală, dădu adresa lui Ricardo, descrise portretul lui Charlie Marshall şi menajul în trei din păduchelniţă, dar în termenii cei mai oficiali, şi trecu total sub tăcere cele aflate în legătură cu rolul jucat de scârbosul ăla de Sam Collins. La urma urmei, dacă ştiau, ce rost avea să le mai spună el încă o dată? Nu menţiona nume de locuri şi de persoane, pentru care folosi un cifru aparte, apoi mai petrecu o oră la transcrierea celor două mesaje într-un cod de bază, care n-ar putea să-l prostească pe un decriptor mai mult de cinci minute, dar care era oricum peste înţelegerea muritorilor de rând şi a unor muritori ca gazda sa, consilierul britanic, încheie cu un codicil adresat supraveghetorilor, pentru a se asigura că Blatt and Rodney îi viraseră ultimul vărsământ lui Cât. Arse textele în clar, înfăşură versiunile codificate într-un ziar, apoi se întinse pe ziar şi moţăi cu pistolul la îndemână, deşi îl jena. La orele şase, se bărbieri, transferă mesajele într-o carte broşată, de care se putea dispensa, şi pomi la plimbare în liniştea dimineţii. În piaţetă, maşina consilierului era parcată la vedere. Consilierul însuşi era parcat tot la vedere, pe terasa unei cârciumioare elegante, cu o pălărie de pai ce amintea de Craw, tratându-se cu cornuri fierbinţi şi cafea cu lapte. Văzându-l pe Jerry, îi făcu un semn larg cu mâna. Jerry se apropie de el cu pas alene.

— ’neaţa, spuse Jerry.

— Ah, ai găsit-o! Ce bine! strigă consilierul, sărind în picioare. *Muream* să o citesc de când a apărut!

Scăpând de mesaj, conştient doar de omisiunile sale, Jerry avu sentimentul de sfârşit de trimestru la şcoală. S-ar putea să se întoarcă, s-ar putea să nu se întoarcă, însă lucrurile nu vor mai fi niciodată la fel.

Împrejurările exacte în care Jerry va fi părăsit oraşul Phnom Penh sunt importante, datorită celor ce aveau să i se întâmple lui Luke mai târziu.

În prima parte a dimineţii pe care o mai avea la dispoziţie, Jerry se dedică obsedantei sale căutări de acoperire, ceea ce era antidotul firesc, poate, pentru senzaţia crescândă de goliciune pe care o resimţea. Cercetă sârguincios poveşti despre refugiaţi şi copii orfani, pe care le transmise prin Keller, la prânz, împreună cu o cronică bunicică de atmosferă a vizitei sale la Battambang, care, deşi nu avea să fie niciodată publicată, figurează cel puţin în dosarul său. Pe vremea aceea erau două lagăre de refugiaţi, ambele înfloritoare, unul în enormul hotel Paradis; altul în gara de triaj de lângă aeroport, două-trei familii în câte un vagon. Le vizită pe amândouă şi erau la fel: tineri eroi australieni luptându-se cu imposibilul, cu singura apă care exista, murdară, cu distribuirea orezului de două ori pe săptămână şi cu copiii care ciripeau „bună” şi „papa” în urma lui, în timp ce-şi căra interpretul cambodgian în sus şi-n jos de-a lungul rândurilor lor, asediindu-l pe fiecare cu întrebări, făcând pe marele reporter pentru acel fleac suplimentar care îi va înmuia inima lui Stubbsie.

La o agenţie de voiaj îşi rezervă zgomotos un bilet pentru Bangkok, cu slaba speranţă de a-şi ascunde urmele. Îndreptându-se către aeroport, avu senzaţia brusca a faptului ştiut. „Ultima oară când am fost aici,

gândi el, mă duceam la schi nautic”. Negustorii albi aveau case plutitoare ancorate de-a lungul fluviului Mekong. Şi, pentru o clipă, se văzu pe sine – şi oraşul – în zilele în care războiul din Cambodgia mai păstra încă o inocenţă înfiorătoare: trimisul special Westerby, pornind în aventură solitară pentru întâia oară, săltând ca un copilandru pe apele pământii ale Mekongului, tras de un vesel olandez într-o vedetă rapidă, ce consuma benzină cât să hrănească o familie timp de o săptămână. Cel mai mare pericol, îşi aminti el, era valul de şaizeci de centimetri care se rostogolea în josul fluviului, ori de câte ori garda podului lansa o grenadă subacvatică pentru a-i împiedica pe scafandrii khmerilor roşii să-l arunce în aer. Dar astăzi, râul, la fel ca şi jungla, le aparţinea. Tot aşa cum, mâine sau poimâine, le va aparţine oraşul.

La aeroport, aruncă Waltherul într-o ladă de gunoi şi, în ultima clipă, în schimbul unui bacşiş, obţinu un loc în avionul de Saigon, destinaţia sa. La decolare, se întrebă cine are mai multe şanse de supravieţuire: el sau oraşul.

Luke, pe de altă parte, având în buzunar cheia apartamentului lui Jerry de la Hong Kong – sau, mai bine zis, a apartamentului lui Pupă-l-Moartea –, zbură spre Bangkok şi fu voia sorţii ca el să călătorească, fără să aibă nicio vină, sub numele lui Jerry, întrucât acesta se afla pe lista pasagerilor, iar Luke nu, şi toate celelalte locuri erau ocupate. La Bangkok, asistă la o conferinţă rapidă la birou, în cursul căreia membrii redacţiei fură repartizaţi în diversele sectoare ale frontului din Vietnam, pe cale să se prăbuşească. Lui Luke îi reveni Hue şi Da Nang şi, ca atare, plecă spre Saigon a doua zi, iar de acolo, către nord, cu un alt avion de prânz.

Contrar celor spuse mai târziu, cei doi nu se întâlniră la Saigon.

Nu se întâlniră nici cu ocazia retragerii spre nord.

Ultima oară când se vor fi văzut, unul pe altul, în oricare sens ar fi luată reciprocitatea, fusese acea seară la Phnom Penh, când Jerry îl ocărâse pe Luke, iar Luke se îmbufnase. Este un fapt stabilit. Ulterior, după cum ştie toată lumea, n-avea cum să se mai întâmple.

Capitolul 17
Ricardo

În niciun moment al întregii operaţiuni, George Smiley nu dominase terenul cu atâta tenacitate. La Prăvălie, nervii erau întinşi la maximum, gata să plesnească. Oribila inerţie şi crizele de frenezie, împotriva cărora Sarrattul dădea atâtea avertismente, ajunseseră să se confunde. Fiecare zi care nu aducea o veste sigură de la Hong Kong era o nouă zi de dezastru. Lungul mesaj al lui Jerry fu examinat la microscop şi socotit drept ambiguu, apoi ca nevrotic. De ce nu făcuse mai multe presiuni asupra lui Charlie Marshall? De ce nu evocase din nou spectrul rus? Trebuia să-l fi hărţuit cu întrebări pe Charlie despre filon, trebuia să reia discuţia de acolo unde rămăsese cu Tiu. Uitase oare că principala sa misiune era să le provoace o stare de nelinişte şi apoi să culeagă informaţii? Iar, în ceea ce priveşte obsesia lui pentru amărâta aia de fie-sa... Dumnezeule Atotputernic, nu *ştie* oare tipul ăsta cât costă mesajele? (Se pare că uitaseră că Verii erau cei ce achitau nota de plată.) Şi ce era toată istoria aia cum că nu dorea să mai aibă de a face cu funcţionarii Ambasadei Britanice, care îl înlocuiau prin procură pe rezidentul absent al Prăvăliei? Foarte bine, intervenise o întârziere în obţinerea mesajului din pricina Verilor. Jerry reuşise totuşi să-l pună la pământ pe

Charlie Marshall, nu-i aşa? Nu intra în niciun fel în atribuţiile unui agent de teren să dicteze Londrei ce să facă şi ce să nu facă. Serviciul Supravegheri, care aranjase contactul, dorea ca Jerry să fie mustrat prin mesajul de răspuns.

Presiunile venind din afara Prăvăliei erau şi mai puternice. Facţiunea lui Wilbraham, de la Biroul Colonial, nu pierduse vremea, iar Grupul de Orientare, cu o

uimitoare schimbare de atitudine, hotărî că guvernatorul Hong Kongului trebuia să fie în cele din urmă informat, fără întârziere, asupra operaţiunii. Se discutase o mulţime în legătură cu eventualitatea chemării sale la Londra sub un pretext oarecare. Panica se stârnise datorită faptului că Drake Ko fusese, o dată în plus, primit la palatul guvernatorului, de data aceasta la unul dintre dineurile de consultări dat de acesta şi la care erau invitaţi chinezi influenţi chemaţi să-şi exprime opiniile în mod neoficial.

În schimb, Saul Enderby şi ceilalţi partizani ai liniei dure trăgeau în sens opus: „La dracu' cu guvernatorul. Ceea ce dorim este un parteneriat deplin şi imediat cu Verii!” George ar *trebui* să se ducă la Martello *chiar azi,* spuse Enderby, să-i expună cinstit întreaga afacere şi să ceară Verilor să preia ultimul stadiu al operaţiunii. Ar trebui să înceteze jocul de-a v-aţi ascunselea în privinţa lui Nelson şi ar trebui să recunoască faptul că nu are resursele necesare, ar trebui să-i lase pe Veri să calculeze ei înşişi posibilele dividende ce se pot obţine din informaţii şi, dacă reuşeau, cu atât mai bine: să-şi atribuie acest merit la Capitoliu, spre confuzia duşmanilor lor. Rezultatul acestui gest generos şi făcut la momentul oportun, argumenta Enderby – venit la ţanc în plin fiasco în Vietnam – va fi un parteneriat indisolubil în domeniul informaţiilor timp de ani buni de aici înainte, opinie care, în felul său ipocrit, Lacon părea să o susţină. Prins într-un foc încrucişat, Smiley se trezi deodată împovărat cu o dubla reputaţie. Clanul Wilbraham îl califica drept anticolonial şi proamerican, în timp ce oamenii lui Enderby îl acuzau de ultraconservatorism în abordarea relaţiilor speciale. Mult mai serioasă, totuşi, era impresia lui Smiley că anumite ecouri ale certei îi parveniseră pe alte canale lui Martello şi că acesta va ajunge s-o exploateze. De pildă, sursele lui Molly Meakin vorbeau despre o relaţie care ar începe să se

înfiripe între Enderby şi Martello la nivel personal şi nu numai, pentru că odraslele amândurora urmau liceul din South Kensington. Se pare că se apucaseră de pescuit împreună, la sfârşit de săptămână, în Scoţia, unde Enderby avea un petic de apă. Martello punea la dispoziţie avionul, se va spune mai târziu în glumă, iar Enderby – peştele. Cam pe atunci, Smiley află, în felul său candid, ceea ce toată lumea ştiuse de la început şi presupusese că ştie şi el. Ultima şi cea de-a treia nevastă a lui Enderby era americancă, bogată pe deasupra. Înainte de căsătoria lor, avea salon deschis pentru lumea bună din Washington, rol de gazdă primitoare, pe care îl repeta acum, cu oarecare succes, la Londra.

Dar cauza profundă a acestei întregi agitaţii era în cele din urmă aceeaşi. Pe frontul Ko nu se întâmpla, la urma urmei, nimic. Mai rău decât atât, era o sărăcie chinuitoare de informaţii pe plan operaţional. În fiecare zi, la orele zece, Smiley şi Guillam se prezentau la Anexă, şi în fiecare zi plecau de acolo din ce în ce mai nesatisfăcuţi. Telefonul de acasă al lui Tiu era pus sub ascultare, ca şi cel al lui Lizzie Worthington. Benzile erau înregistrate la Hong Kong, apoi expediate par avion la Londra, pentru a fi examinate mai în amănunţime. Jerry îl hărţuise pe Charlie Marshall într-o miercuri. Vineri, Charlie se refăcuse suficient după cele suferite ca să-l sune pe Tiu de la Bangkok şi să-şi descarce sufletul. Dar după ce ascultase mai puţin de treizeci de secunde, Tiu îl întrerupsese, ordonându-i „să ia legătura imediat cu Harry”, ceea ce deconcerta pe toată lumea: nimeni nu avea vreun Harry nicăieri. Sâmbătă, se produse o dramă, pentru că indivizii care supravegheau telefonul lui Ko îl auziră pe acesta anulându-şi obişnuita partidă de golf, de duminică dimineaţă, cu domnul Arpego. Ko invocă afaceri presante. Asta era! Asta era ieşirea din tunel! A doua zi, cu asentimentul lui Smiley, Verii din Hong

Kong puseră o utilitară de supraveghere, două automobile şi o Honda în coada Rolls-Royce-ului lui Ko, când acesta intră în oraş. Ce misiune secretă, la orele cinci şi jumătate dimineaţa, într-o zi de duminică, putea fi atât de importantă, pentru ca Drake Ko să renunţe la partida săptămânală de golf? Răspunsul se dovedi a fi un ghicitor, un bătrân swatownez venerabil, care îşi desfăşură activitatea într-un mic templu prăpădit de pe o stradă lăturalnică ce dădea în Hollywood Road. Ko petrecu mai bine de o oră cu el, înainte de a se reîntoarce acasă, şi, cu toate că un băiat zelos instalat într-una dintre utilitarele Verilor orientase un microfon direcţional ascuns către fereastra templului, pe toată durata şedinţei, singurele sunete pe care le înregistrase, în afară de zgomotul circulaţiei, fură cotcodăcelile din coteţul găinilor, din curtea bătrânului. La Prăvălie, fu convocat di Salis. Ce naiba putea determina pe cineva să meargă la un ghicitor, la orele şase dimineaţa, şi mai ales pe un milionar?

Amuzat la culme de uimirea lor, di Salis îşi răsuci cu mare încântare părul. Un om atât de important ca Drake Ko n-ar renunţa pentru nimic în lume la calitatea de prim client al zilei unui ghicitor, spuse el, ca să beneficieze de momentul în care mintea marelui om era încă destul de limpede pentru a capta sugestiile spiritelor.

Apoi, timp de cinci săptămâni, nu se întâmplă nimic. Absolut nimic. Interceptarea corespondenţei şi a convorbirilor telefonice scuipă doar cocoloaşe de materii prime indigeste, care la prelucrare nu dezvăluiră nicio frântură de informaţie. Data-limită impusă în mod arbitrar de către cei de la Antidrog se apropia neîncetat, iar în ziua aceea Ko se va afla la discreţia oricui va fi în stare să-i pună cât mai curând ceva în cârcă.

Smiley totuşi nu-şi pierdu capul. Rezista tuturor recriminărilor, atât cu privire la modul în care conducea

operaţiunea, cât şi la modul în care acţiona Jerry. Pomul fusese scuturat, susţinea el, Ko începea să se înfricoşeze, timpul va dovedi ca avuseseră dreptate. Refuză să se lase împins să facă un gest spectaculos faţă de Martello şi respecta riguros termenii acordului schiţaţi în scrisoarea sa, a cărei copie se afla acum în mâinile lui Lacon. Refuza, de asemenea, aşa cum îi permitea mandatul său, să poarte orice discuţie cu privire la detaliile operative, fie că era vorba despre Dumnezeu, fie despre forţele logicii sau, şi mai bine zis, despre forţele lui Ko, cu excepţia cazurilor în care se ridicau probleme de protocol sau de răspunderi pe plan local. A ceda în această privinţă, o ştia foarte bine, n-ar fi însemnat decât să le pună la îndemâna celor ce se îndoiau noi arme cu care să-l doboare.

Rezistă pe această linie cinci săptămâni, iar în cea de-a treizeci şi şasea zi, fie Dumnezeu, fie forţele logicii – sau, mai bine zis, forţele chimiei umane a lui Ko – îi oferiră lui Smiley o compensaţie substanţială, chiar dacă învăluită în mister. Ko plecă pe mare. Însoţit de Tiu şi de un chinez necunoscut, identificat mai târziu ca fiind căpitanul flotei de jonci a lui Ko, acesta petrecu cea mai bună parte a primelor trei zile de călătorie făcând turul insulelor din largul Hong Kongului şi revenind în fiecare seară către asfinţit. Unde se ducea, nu putea spune nimeni încă. Martello sugeră o serie de survolări în elicopter, pentru a le observa traseul, însă Smiley refuză net propunerea acestuia. Supravegherea din punct fix, de pe chei, confirma faptul că păreau să plece şi să revină zilnic pe altă rută şi asta fu tot. În ultima zi, cea de-a patra, vasul nu se mai întoarse deloc.

Panică. Unde se dusese? Şefii lui Martello de la Langley, Virginia se zăpăciră de tot şi conchiseră că Drake Ko şi *Amiralul Nelson* se pierduseră în mod deliberat în apele Chinei.

Ba chiar că fuseseră răpiţi. Ko nu va mai fi văzut niciodată, iar Enderby, căzând brusc în pesimism, îi telefonă pur şi simplu lui Smiley pentru a-i spune: „Va fi vina ta dacă Drake Ko apare pe nepusă masă la Beijing, urlând cât îl ţine gura că este victima persecuţiilor din partea serviciilor secrete” Până şi Smiley, timp de o întreagă zi, chinuitoare, se întrebă în secret, dacă nu cumva, împotriva oricărei raţiuni, Ko se dusese să-l întâlnească pe fratele său.

Apoi, desigur, a doua zi dis-de-dimineaţă, vasul reveni calm în rada portului, ca şi cum se întorcea dintr-o regată, iar Ko debarcă vesel, urmând-o pe frumoasa Lizzie pe pasarelă, cu părul ei auriu fluturând în soare ca într-un spot publicitar pentru şampon.

Această informaţie fu cea care, după o lungă meditaţie şi după o nouă cercetare amănunţită a dosarului lui Ko – pentru a nu mai menţiona discuţia foarte tensionată cu Connie şi cu di Salis –, îl determină pe Smiley să ia imediat două decizii, sau, în termeni de cartofor, să joace ultimele două cărţi pe care le avea.

Unu: Jerry să treacă la „ultima etapă”, prin care Smiley înţelegea Ricardo. Spera ca prin această măsură să menţină presiunea asupra lui Ko şi, dacă era nevoie, să-i furnizeze lui Ko dovada definitivă că trebuie să acţioneze.

Doi: Sam Collins trebuia să „intre în scenă”.

Cea de-a doua decizie fu luată în urma consultării doar cu Connie Sachs. Nu se găseşte nicio menţiune în dosarul principal al lui Jerry, ci doar într-o anexă secretă pusă mai târziu în circulaţie, cu ştersături, pentru publicul larg.

Efectul deteriorant al acestor amânări şi ezitări asupra lui Jerry reprezenta un element pe care nu era nevoie să fii mare şef al unui serviciu de informaţii pentru a-l lua în calcul. Era altceva să fii conştient de acest lucru, iar Smiley, desigur, îl simţise şi chiar luase o măsură sau două

pentru a-l preîntâmpina. Dar să te laşi condus de el, să-l pui pe acelaşi plan cu factorii de mare politică, cu care era bombardat zilnic, ar fi însemnat să dai dovadă de o crasă lipsă de responsabilitate. Un general este un nimic dacă nu are simţul priorităţilor.

Este cert că Saigonul era cel mai nepotrivit loc din lume în care Jerry să piardă vremea aşteptând. Periodic, pe măsură ce timpul trecea degeaba, la Prăvălie se lua în discuţie trimiterea lui într-un loc mai salubru, de pildă la Singapore sau la Kuala Lumpur, însă, din raţiuni de comoditate sau de acoperire, fu lăsat acolo unde se afla: în plus, ziua de mâine putea întotdeauna aduce o schimbare radicală. Mai era şi problema securităţii sale personale. Hong Kongul nu putea fi luat în consideraţie, iar atât la Singapore, cât şi la Bangkok influenţa lui Ko era mai mult ca sigur foarte puternică. Revenind la acoperire: dată fiind iminenţa căderii, unde era mai firesc să se afle decât la Saigon? Totuşi, Jerry ducea doar o jumătate de viaţă, într-o jumătate de oraş. Timp de patruzeci de ani, mai mult sau mai puţin, războiul constituise industria de vârf a Saigonului, însă retragerea americană din 1973 crease un marasm total, din care, până la urmă, oraşul nu îşi revenise aproape niciodată ca lumea, aşa că până şi acest mult aşteptat act final, cu milioanele sale de figuranţi, se juca în faţa unui public foarte restrâns. Chiar atunci când făcea vizitele obligatorii în locuri unde lupta era în toi, Jerry avea senzaţia că asistă la o partidă de crichet pe punctul de a fi întreruptă de ploaie şi în care adversarii n-aveau decât o dorinţă, şi anume să se adăpostească în pavilion. Prăvălia îi interzisese să părăsească Saigonul, pretextând că în orice clipă s-ar putea să fie nevoie de el în altă parte, însă această directivă, dacă ar fi fost respectată literă cu literă, l-ar fi făcut să pară ridicol, aşa că nu ţinu seama de ea. Xuan Loc era un plicticos orăşel francez, specializat în

cauciuc, la o depărtare de vreo optzeci de kilometri, situat în ceea ce era atunci perimetrul tactic al Saigonului. Pentru că acesta era un război total diferit de cel care se ducea la Phnom Penh, mai tehnic şi de inspiraţie mai marcat europeană. În timp ce khmerii roşii nu deţineau blindate, nord-vietnamezii aveau tancuri ruseşti şi piese de artilerie de o sută treizeci de milimetri, pe care le dispuneau potrivit modelului clasic rusesc, unul lângă altul, ca şi cum erau gata să dea asaltul asupra Berlinului sub comanda mareşalului Jukov, şi nimic nu mişca până când şi ultimul tun era adus la locul lui şi era pregătit de tragere. Găsi oraşul aproape părăsit, iar în biserica catolică nu era nimeni în afară de un singur preot francez.

— *C'est terminé,* îi explică simplu preotul. Sud-vietnamezii vor face ceea ce fac întotdeauna, spuse el. Vor opri înaintarea, apoi vor face stânga-mprejur şi o vor lua la sănătoasa.

Băură un vin împreună, privind piaţa pustie.

Jerry îşi transmise articolul, spunând că procesul de putrefacţie era de data aceasta ireversibil, iar Stubbsie îl puse în cui cu un laconic: „Prefer oamenii, nu profeţiile. Stubbs”.

Revenind la Saigon, găsi pe scările hotelului Caravelle cerşetori mititei, care vindeau ghirlande inutile de flori. Jerry le dădu bani şi le luă florile ca să le salveze obrazul, apoi le aruncă la coşul de gunoi din camera sa. Când se duse şi se aşeză în holul de jos, îi bătură în geam şi îi vândură *Stars and Stripes*. În barurile goale unde se ducea să bea, fetele se strângeau cu disperare în jurul lui, ca şi cum el era ultima lor şansă înaintea sfârşitului. Doar poliţiştii erau în elementul lor. Îi găseai la fiecare colţ de stradă, cu caschete albe şi cu mănuşi albe impecabile, ca şi cum se aşteptau să dirijeze circulaţia inamicului la sosirea acestuia. În jeepuri albe, depăşeau ca nişte

monarhi refugiaţii, aşezaţi direct pe trotuar în îngrăditurile lor, ca nişte colivii de păsărele. Se întoarse în camera sa de hotel şi primi un telefon de la Hercule, vietnamezul preferat al lui Jerry, pe care îl evitase cu orice preţ. Hercule, aşa cum îşi zicea el, era împotriva ordinii stabilite şi împotriva lui Thieu şi îşi câştiga discret cele necesare traiului furnizându-le ziariştilor britanici informaţii despre Vietcong, sub pretextul discutabil că englezii nu erau implicaţi în război.

— Britanicii sunt prietenii mei! îi spuse el la telefon pe un ton rugător. Scoate-mă de-aici! Am nevoie de acte, am nevoie de bani!

— Încearcă cu americanii, îi răspunse Jerry şi-i trânti telefonul în nas.

Biroul Agenţiei Reuters, atunci când Jerry se duse să-şi telegrafieze articolul născut mort, era un monument de eroi uitaţi şi totul era înecat în poezia eşecului. Sub cristalurile de pe birouri se mai aflau încă fotografii cu băieţi cu părul zbârlit; pe pereţi, scrisori faimoase de refuz şi eşantioane ale furiei redactorilor-şefi; în aer plutea mirosul stătut de hârtie veche de ziar şi acea impresie de un Undeva-în-Anglia improvizat, care întruchipează nostalgiile secrete ale fiecărui corespondent aflat în exil. După colţul străzii, se găsea o agenţie de voiaj şi, după cum se va descoperi mai târziu, Jerry îşi reţinuse de două ori în această perioadă un loc pentru Hong Kong, dar nu se prezentase la aeroport. Fu servit de un tânăr Văr serios, pe care-l chema Pike şi care lucra sub acoperirea de funcţionar la biroul Informaţii şi care din când în când venea la hotel cu mesaje în plicuri galbene, cu menţiunea PRESĂ-URGENT pentru a-i da autenticitate. Însă mesajul dinăuntru era acelaşi: nicio decizie, aşteaptă, nicio decizie. Citi Ford Madox Ford şi un roman cu adevărat îngrozitor despre vechiul Hong Kong. Citi Green, Conrad şi T.E.

Lawrence, dar tot nu veni niciun cuvânt. Canonadele păreau mai îngrozitoare noaptea, iar panica domnea peste tot precum ciuma.

Căutând pentru Stubbsie oameni şi nu profeţii, se duse la Ambasada Americană, unde vreo 10.000 de vietnamezi băteau la uşi, străduindu-se să dovedească faptul că erau cetăţeni americani. În timp ce urmărea scena, un ofiţer sud-vietnamez sosi cu un jeep, sari din maşină şi începu să ţipe la femei, numindu-le curve şi trădătoare, nimerind din întâmplare peste un grup de neveste americane *bona fide.*

Jerry mai trimise un articol, refuzat şi de data asta de către Stubbs, ceea ce nu făcu, fără îndoială, decât să-i agraveze depresia.

Câteva zile mai târziu, planificatorii Prăvăliei îşi pierdură sângele rece. Întrucât deruta continua şi se accentua, aceştia îi ordonară lui Jerry să ia imediat avionul, să se ducă la Vientiane şi să ţină capul la cutie până când va primi alte instrucţiuni printr-un poştaş al Verilor. Plecă deci şi luă o cameră la hotelul Constellation, unde îi plăcuse lui Lizzie să-şi facă veacul; bău la barul în care-i plăcuse lui Lizzie să bea; din când în când pălăvrăgea cu Maurice, proprietarul, şi aştepta. Barul era din beton, cu pereţi groşi de şaizeci de centimetri, aşa că, în caz de nevoie, putea face oficiul de adăpost împotriva bombardamentelor sau de lăcaş de tragere. În fiecare seară, în lugubra sufragerie de alături lua masa şi bea în silă un singur vechi *colonist* cu şervetul prins la gulerul cămăşii. Jerry stătea la altă masă şi citea. Erau întotdeauna singurii clienţi şi nu vorbeau niciodată unul cu altul. Pe străzi, membri ai grupării Pathet Lao – coborâţi nu demult de pe coline – mărşăluiau cu convingere, doi câte doi, arborând caschete şi tunici maoiste şi evitând privirile fetelor. Aceştia rechiziţionaseră vilele de la colţurile de stradă şi pe cele aflate de-a lungul drumului, către aeroport. Erau cantonaţi

în corturi imaculate, ale căror vârfuri se vedeau de dincolo de zidurile grădinilor invadate de vegetaţie.

— Crezi că va ţine coaliţia? îl întrebă Jerry pe Maurice într-o bună zi.

Maurice nu era un om al politicii.

— E aşa cum e, răspunse el cu un accent franţuzesc teatral şi, fără să mai scoată un cuvânt, îi întinse lui Jerry un pix în semn de consolare.

Pe acesta scria „Löwenbräu”: Maurice deţinea concesiunea pentru întregul Laos, vânzând, după cum se spunea, câteva sticle pe an. Jerry evita cu multă grija strada care adăpostea birourile companiei Indocharter, tot aşa cum se abţinea să arunce o privire, de curiozitate, la păduchelniţa de la capătul oraşului care, potrivit mărturiei lui Charlie Marshall, găzduise menajul lor în trei. Întrebat fiind, Maurice spuse că mai rămăseseră foarte puţini chinezi în oraş în zilele acelea.

— Chinezilor nu le place, zise el surâzând din nou, arătând cu capul către membrul grupării Pathet Lao, care se afla pe trotuar.

Rămânea misterul transcrierii convorbirilor telefonice. O sunase el oare pe Lizzie de la hotelul Constellation sau nu? Şi dacă o sunase, intenţiona să-i vorbească sau numai să-i audă vocea? Dacă intenţiona să discute cu ea, atunci ce-şi propusese să-i spună? Sau numai gestul de a face apelul telefonic – precum acela de a-şi reţine un loc de avion la Saigon – era un soi de catharsis pentru a-i disimula realitatea?

Lucru sigur este că nimeni, nici Smiley, nici Connie, nici altcineva dintre cei care vor fi citit aceste transcrieri deosebit de importante nu poate fi acuzat în mod serios că nu-şi făcuse datoria, deoarece conţinutul lor era, în cel mai bun caz, echivoc:

00.55, ora Hong Kong. Apel internaţional, personal

*pentru obiectiv. Operatoarea pe linie. Obiectivul acceptă apelul, spune „*Alo*” de câteva ori.*

Operatoare: Vorbiţi, vă rog, chemarea!

Obiectiv: Alo? Alo?

Operatoare: Mă auziţi? Chemare! vorbiţi, vă rog!

Obiectiv: Alo? Sunt Liese Worth. Cine-i la aparat, vă rog?

Apel întrerupt de către chemare.

Transcrierea nu menţionează nicăieri Vientiane ca loc de origine şi este îndoielnic că Smiley ar fi văzut-o, întrucât numele său de cod nu figurează nicăieri în coloana semnăturilor.

În orice caz, că fusese Jerry sau altcineva cel care făcuse apelul, cert este că a doua zi o pereche de Veri, nu unul singur, îi aduse un ordin de marş şi, în sfârşit, bine-venita uşurare a acţiunii. Această inerţie îngrozitoare, după atâtea săptămâni interminabile, se sfârşise în cele din urmă şi, după cum avea să se dovedească, pentru totdeauna.

Petrecu după-amiaza procurându-şi vize şi mijloace de transport şi a doua zi de dimineaţă, când se crăpă de ziuă, trecu Mekongul în nord-estul Thailandei, cu sacul său de umăr şi maşina de scris. Lungul bac de lemn era înţesat cu ţărani şi cu porci care grohăiau. La baraca unde se controlau călătorii, se angaja să revină în Laos pe aceeaşi rută. Altfel ar fi fost imposibil să-şi procure documentele necesare, îi explicaseră funcţionarii cu severitate. „Dacă mă mai întorc”, gândi el. Privind înapoi către malurile Laosului care se îndepărtau, văzu un automobil american parcat în zona de remorcare şi lângă el două siluete imobile, subţirele, care se uitau. „Verii sunt întotdeauna cu noi”.

Pe malul thailandez totul se dovedi imediat imposibil. Viza lui Jerry nu era suficientă, fotografiile sale nu semănau cu titularul, întregul sector era interzis *farangilor*

Zece dolari asigurară schimbarea opiniei. După viză, automobilul. Jerry insistase să aibă şofer care vorbea englezeşte, iar tariful fusese fixat în consecinţă, însă bătrânul care-l aştepta nu vorbea decât thailandeză, şi pe aia puţin. Zbierând câteva fraze englezeşti unui negustor de orez din apropiere, Jerry reuşi să descopere un tânăr grăsuţ care înţelegea câte ceva pe englezeşte şi care declară că ştie să conducă. Fu încheiat, cu chiu, cu vai, un contract. Asigurarea bătrânului nu acoperea alt şofer şi, oricum, era expirată. Un agent de voiaj extenuat emise o nouă poliţă de asigurare, în timp ce băiatul se duse acasă ca să se pregătească. Maşina era un Ford vechi, roşu, rablagit, cu pneuri complet tocite, lucioase ca o chelie. Oricum ar fi luat-o, Jerry nu intenţiona să moară în următoarele douăzeci şi patru sau patruzeci şi opt de ore. Se târguiră şi Jerry mai scoase încă douăzeci de dolari. Într-un garaj plin de găini, urmări fiecare gest al mecanicului, până când fură montate pneuri noi.

Pierzând astfel o oră, plecară într-o viteză nebună către sud-est, printr-o zonă agricolă de câmpie. Băiatul cânta *The lights are always out în Massachusetts* de cinci ori, până când Jerry îi ceru să tacă din gură.

Drumul era asfaltat, dar pustiu. Din când în când, venind spre ei, câte un autobuz galben cobora în zigzag colina şi la un moment dat şoferul acceleră şi rămase pe partea de mijloc a drumului până când autobuzul trase vreo treizeci de centimetri într-o parte, iar el trecu mai departe cu un zgomot ca de tunet. Altă dată, în timp ce moţăia, Jerry se sperie de trosnetul unui gard de bambus şi se trezi la timp ca să vadă o explozie de aşchii de lemn care se ridicau către soare, chiar în faţa lui, în timp ce o camionetă se rostogolea încet în şanţ. Văzu portiera plutind în sus ca o frunză şi pe şofer urmând-o prin gard, ca să plonjeze apoi în ierburile înalte. Tânărul nici măcar nu încetini, cu toate

că râsul său ducea maşina când într-o parte, când în alta a drumului.

— Opreşte! îi strigă Jerry, însă băiatul nici nu vru să audă.

— Ce vreţi, să vă pătaţi de sânge pe costum? Lăsaţi-l pe seama doctorilor, îl sfătui el pe un ton sever. Am eu grijă de dumneavoastră, de acord? E o zonă foarte proastă prin locurile astea. Plină de comunişti.

— Cum te cheamă? spuse Jerry resemnat.

Avea un nume de nepronunţat, aşa că stabiliră să-i zică Mickey.

Trecură două ore bune până să ajungă la primul baraj. Jerry moţăia din nou, repetându-şi rolul. Întotdeauna există o uşă în plus pe care trebuie s-o blochezi cu piciorul, gândi el. Se întrebă dacă va veni ziua aceea – pentru Prăvălie, pentru revistă – în care bătrânul comediant nu va mai reuşi să facă gaguri, când îi va lipsi forţa de a trece pragul în fundul gol şi când va rămâne acolo neputincios, cu zâmbetul său prietenos de comis-voiajor, în timp ce vorbele îi mureau în gât. „Nu de data asta”, se gândi el repede. Dumnezeule Sfinte, nu de data asta. Te rog.

Se opriră şi un călugăr tânăr ieşi pe neaşteptate dintre pomi, cu un bol de cult în mână, iar Jerry îi aruncă în el câţiva bănuţi. Mickey deschise portbagajul. Un poliţist îl inspecta, apoi îi ordonă lui Jerry să coboare şi-l conduse la un căpitan care stătea singur într-o colibă umbrită. Căpitanului îi trebui destul de mult să observe prezenţa lui Jerry.

— Întreabă dacă sunteţi american, spuse Mickey.

Jerry îşi scoase actele.

De partea cealaltă a barierei, drumul perfect asfaltat ducea drept înainte, ca un creion aruncat în hăţişuri.

— Întreabă ce căutaţi pe-aici, spuse Mickey.

— Treburi cu colonelul.

Continuându-şi drumul, traversară un sat şi trecură pe lângă un cinematograf. Pe aici, chiar şi filmele cele mai recente sunt mute, îşi aminti Jerry. Scrisese cândva un articol în acest sens. Actorii locali dublau filmele şi inventau intriga care le trecea prin cap. Şi-l aminti pe John Wayne, cu voce thailandeză piţigăiată, publicul în extaz şi interpretul care îi explica la ureche că actorul îl imita pe primarul local, un cunoscut poporan. Treceau pe lângă o pădure, dar părţile laterale ale drumului fuseseră degajate câte cincizeci de metri de fiecare parte, pentru a evita riscurile unei ambuscade. Câteodată dădeau de linii albe bine marcate care n-aveau nimic de-a face cu traficul rutier. Acest drum fusese proiectat de către americani, cu gândul la nişte piste de aterizare auxiliare.

— Îl cunoaşteţi pe acest colonel? întrebă Mickey.

— Nu, spuse Jerry.

Mickey râse cu poftă.

— Ce vreţi de la el?

Jerry nu-şi dădu osteneala să răspundă.

Cel de-al doilea baraj rutier era la treizeci de kilometri mai departe, în centrul unui sătuc, abandonat în mâinile poliţiei. Câteva camionete gri erau parcate în curtea wâz/-ului, adică a templului, iar patru jeepuri erau parcate lângă baraj. Satul se afla la o încrucişare de drumuri. În unghi drept faţă de drumul lor, un drumeag de ţară galben traversa câmpia şi şerpuia spre dealuri pe ambele părţi. De data aceasta, Jerry luă iniţiativa, sări din maşină imediat şi strigă vesel: „Duceţi-mă la şeful vostru!” Şeful lor se dovedi a fi un tânăr căpitan nervos, cu o cută de îngrijorare pe frunte ca a unui bărbat care încearcă să se menţină la înălţimea problemelor ce depăşeau cunoştinţele sale. Se afla în postul de poliţie cu pistolul pe birou. Postul de poliţie era unul temporar, observă Jerry. Prin fereastră, văzu ruinele bombardate ale ceea ce

trebuie să fi fost precedentul post de poliţie.

— Colonelul meu este un om foarte ocupat, spuse căpitanul prin intermediul lui Mickey, şoferul.

— El este şi un om foarte curajos, spuse Jerry.

Juca o întreagă pantomimă până reuşiră să traducă cuvântul „curajos”.

— A împuşcat mulţi comunişti, spuse Jerry. Ziarul meu doreşte să scrie despre acest brav colonel thailandez.

Căpitanul vorbi destul de mult şi, dintr-odată, Mickey începu să se scuture de râs.

— Căpitanul zice că nu avem comunişti! Nu aveam decât Bangkok! Oamenii săraci din părţile astea nu ştiu nimic, întrucât Bangkokul nu le dă şcoli, aşa că vin comuniştii să le vorbească noaptea şi să le spună că toţi fiii lor vor merge la Moscova, să înveţe ca să ajungă doctori mari, şi aşa fac să sară în aer postul de poliţie.

— Unde-l pot găsi pe colonel?

— Căpitanul spune să stăm aici.

— Poate să-i spună colonelului să vină aici?

— Colonelul este un om foarte ocupat.

— Unde este colonelul?

— În satul următor.

— Care este numele satului următor?

Şoferul era să leşine din nou de râs.

— Nu are nume. Satul ăla e mort în întregime.

— Cum se numea satul înainte de a muri?

Mickey spuse un nume.

— E deschis drumul până în satul mort?

— Căpitanul spune că e secret militar. Asta înseamnă că nu ştie.

— Ne lasă căpitanul să trecem să aruncăm şi noi o privire?

Urmă un lung schimb de cuvinte.

— Desigur, spuse Mickey în sfârşit. Spune să ne ducem.

— Vrea căpitanul să ia legătura prin radio cu colonelul şi să-i spună că venim?
— Colonelul este un om foarte ocupat.
— Dar îl va preveni prin radio?
— Desigur, spuse şoferul, ca şi cum doar un *farang* îngrozitor putea să facă o întreagă poveste dintr-un amănunt atât de evident.
Se urcară din nou în maşină. Bariera se ridică şi continuară să ruleze pe drumul perfect asfaltat, cu părţile laterale defrişate şi cu balize din loc în loc. Timp de douăzeci de minute rulară fără să vadă vreun suflet, dar pe Jerry nu-l consola această pustietate. Auzise spunându-se că pentru fiecare luptător comunist de gherilă, care luptă cu o armă în regiunea dealurilor, trebuiau cinci la câmpie, pentru a produce orezul, muniţiile şi elementele de infrastructură, iar aici se aflau la câmpie. Ajunseră la un drumeag, aflat pe dreapta lor, iar urmele de praf răspândite pe asfalt arătau că drumeagul fusese folosit de curând. Mickey se angajă pe el, luând-o pe urmele adânci de pneuri, cântând foarte tare, în ciuda lui Jerry, *The lights are always out în Massachusetts.*
— În felul acesta, comuniştii cred că suntem mai mulţi, explică el, râzând în continuare, împiedicându-l pe Jerry să obiecteze.
Spre surprinderea lui Jerry, trase din sacul plasat sub scaunul său un pistol enorm de 4, 5 mm, cu ţeava lungă. Jerry îi ordonă sec să-l vâre la loc de unde-l scosese. Câteva minute mai târziu, simţiră un miros de ars, apoi traversară o pânză de fum de lemn şi ajunseră la ceea ce rămăsese din sat: grupuri de oameni îngroziţi, un hectar de tec ars, arătând ca o pădure pietrificată, trei jeepuri, douăzeci de poliţişti şi un locotenent-colonel corpolent în mijlocul lor. Săteni şi poliţişti se uitau deopotrivă la un petic de jar, acoperit cu cenuşă, aflat la vreo şaizeci de

metri mai încolo, unde câteva bârne calcinate schiţau conturul caselor incendiate. Colonelul îi urmări cum parchează şi vin spre el. Era ofiţer activ. Jerry observă pe loc. Era scund şi puternic; nici nu zâmbea, nici nu era încruntat. Era oacheş, cărunt şi putea să fie malaez, doar că avea trunchiul mai solid. Purta însemne de paraşutist şi de aviator şi două rânduri de barete de decoraţii. Se afla în ţinută de campanie, cu un pistol automat standard, pus într-un toc de piele pe coapsa dreaptă, cu curelele desfăcute.

— Tu eşti ziaristul? îl întrebă pe Jerry într-o americană netă şi milităroasă.

— Exact.

Privirea colonelului se îndreptă spre şofer. Spuse ceva, iar Mickey se întoarse în grabă la maşină, se urcă în ea şi rămase înăuntru.

— Ce doreşti?

— A murit cineva pe-aici?

— Trei oameni. Tocmai i-am împuşcat. Avem treizeci şi opt de milioane.

Engleza sa americanizată, aproape perfectă, era din ce în ce mai surprinzătoare.

— De ce i-aţi împuşcat?

— Noaptea TE-iştii ţin cursuri aici. Oamenii vin de prin împrejurimi să-i audă pe TE-işti.

„Terorişti Comunişti”, gândi Jerry. Avea el o bănuială că la origine fusese o expresie englezească. Un convoi de camioane sosea pe drumeagul de ţară. Văzându-le, sătenii începură să-şi strângă saltelele şi copiii. Colonelul dădu un ordin, iar oamenii săi îi aranjară într-un şir aproximativ, în timp ce camioanele întorceau.

— Le vom găsi un loc mai bun, spuse colonelul. O vor lua de la capăt.

— Pe cine aţi împuşcat?

— Săptămâna trecută, doi dintre oamenii mei au sărit în aer călcând pe o mină. TE-iştii operau din acest sat.

Alese o femeie morocănoasă, care se căţăra în momentul acela în camion, şi-i strigă să se întoarcă pentru ca Jerry s-o poată vedea. Stătea în picioare, cu capul plecat.

— Descindeau în casa ei, spuse el. De data asta, i-am împuşcat bărbatul. Data viitoare, o împuşc pe ea.

— Şi ceilalţi doi? întrebă Jerry.

Întreba deoarece, continuând să întrebe, însemna să puncteze mai departe, dar Jerry, şi nu colonelul, era cel supus interogatoriului. Ochii căprui ai colonelului erau aspri, cercetători şi plini de neîncredere. îl priveau pe Jerry inchizitorial, dar fără îngrijorare.

Unul dintre TE-işti s-a culcat cu o fată de aici, zise el simplu. Noi nu suntem doar poliţie. Noi suntem şi judecători, şi tribunal. Nu mai e nimeni altcineva. Bangkokul nu ţine să aibă o grămadă de procese publice pe-aici.

Sătenii urcaseră în camioane. Se îndepărtaseră fără să privească în urma lor. Doar copiii făceau cu mâna de după oblonul din spate al camionului. Jeepurile îi urmară, lăsându-i pe cei trei, cu două maşini şi cu un puştan de vreo cincisprezece ani.

— Cine e asta? spuse Jerry.

— Vine cu noi. La anul sau poate peste doi ani îl voi împuşca şi pe el.

Jerry urca în jeep lângă colonel, care conducea. Puştanul stătea impasibil în partea din spate, murmurând da sau nu, în timp ce colonelul îl dojenea pe un ton ferm şi mecanic.

Mickey venea în urma lor în taxi. Pe podeaua jeepului, între scaun şi pedale, colonelul avea patru grenade într-o cutie de carton. O mică mitralieră era aşezată de-a latul pe

bancheta din spate, iar colonelul nu-şi dăduse osteneala s-o mişte de-acolo din cauza puştanului. Deasupra oglinzii retrovizoare, alături de imagini pioase, stătea agăţată o carte poştală reprezentându-l pe John Kennedy, cu legenda: „Nu întreba ce poate face ţara ta pentru tine – întreabă ce poţi face tu pentru ţara ta” Jerry îşi scoase carneţelul. Predica militarului către băiat continua.

— Ce-i spuneţi?

— Îi explic principiile democraţiei.

— Care sunt alea?

— Fără comunism şi fără generali, răspunse el râzând.

Ajunşi la drumul principal, făcură la dreapta, afundându-se şi mai mult în interior. Mickey îi urma în Fordul roşu.

— Sa negociezi cu Bangkokul e ca şi cum te-ai urca în copacul acela înalt, îi spuse colonelul lui Jerry, întrerupându-se pentru a-i arăta pădurea. Urci pe o cracă, mai urci puţin, altă cracă, craca se rupe şi-o iei de la început. Poate, într-o bună zi, ajungi la generalul cel mare. Poate niciodată.

Doi puşti le făcură semn şi colonelul opri. Urcară şi se înghesuiră în spate, lângă băiat.

— Nu fac asta prea des, spuse el zâmbind din nou. Fac asta ca să-ţi arăt că sunt un tip cumsecade. TE-iştii sfârşesc prin a afla că noi ne oprim pentru a-i lua, aşa că ei scot copiii în drum pentru a te trage pe dreapta. Trebuie să-ţi schimbi mereu metodele. În felul acesta, rămâi în viaţă.

Intrară din nou în pădure. Făcură câţiva kilometri şi îi lăsară pe copii să coboare, dar nu şi pe băiatul morocănos. Nu mai erau pomi; locul le fusese luat de hăţişurile sterpe. Cerul se albise, iar umbrele dealurilor străpungeau ceaţa.

— Ce-a făcut? întrebă Jerry.

— Ăsta? E un TE-ist, spuse colonelul. L-am prins.

În pădure, Jerry zări o străfulgerare aurie, dar nu era

decât un *wat.*

— Săptămâna trecută, unul dintre poliţiştii mei a devenit informator al TE-iştilor. L-am trimis în patrulare, l-am împuşcat şi am făcut din el un mare erou. I-am aranjat nevestei o pensie, am cumpărat un drapel mare pentru coşciug, i-am făcut o înmormântare frumoasă şi satul s-a îmbogăţit puţin. Tipul nu mai este informator. Este un erou popular. Trebuie să câştigi inimile şi minţile poporului.

— Fără îndoială, aprobă Jerry.

Ajunseseră într-o orezărie uriaşă, secată. Două femei săpau în mijlocul ei şi nu se mai vedea nimic în afară de un gard viu în depărtare şi de o zonă de dune stâncoase, ce se pierdeau în cerul alb. Lăsându-l pe Mickey în Ford, Jerry şi colonelul începură să se plimbe pe câmp, cu puştanul morocănos târându-se în spatele lor.

— Eşti englez?

— Da.

— Am fost la Academia Internaţională de Poliţie din Washington, spuse colonelul. Un loc minunat. Am studiat aplicarea legii la Michigan State University. Am petrecut bine acolo. Vrei să te dai puţin mai încolo? spuse el politicos, în timp ce călcau cu precauţie pe o arătură. Ei trag asupra mea, nu asupra ta, dacă împuşcă un *farang,* dau de dracu’ aici. Nu vor asta. Nimeni nu împuşcă un *farang* pe teritoriul meu.

Ajunseseră lângă femei. Colonelul le vorbi, făcu câţiva paşi, se opri din nou, se întoarse spre puştiul îmbufnat, apoi reveni spre femei şi le vorbi pentru a doua oară.

— Ce se petrece?

— Le-am întrebat dacă nu este vreun TE-ist prin preajmă. Ele mi-au spus că nu. Apoi m-am gândit că poate TE-iştii vor să-l recupereze pe puşti, aşa că m-am întors şi le-am zis: Dacă se întâmplă ceva rău, pe voi, femeile, vă împuşc primele.

Ajunseseră la gardul viu. Dunele se întindeau în faţa lor, invadate de tufişuri înalte şi de palmieri ca nişte lame de sabie. Colonelul îşi duse mâinile la gură şi strigă până i se răspunse.

— Am învăţat asta în junglă, explică el cu un nou zâmbet. Când te afli în junglă, strigă totdeauna primul.

— Ce junglă era aia? întrebă Jerry.

— Stai te rog lângă mine, acum, dacă eşti amabil. Zâmbeşte-mi când îmi vorbeşti. Le place să te vadă foarte clar.

Ajunseseră la un pârâu. În jurul său, o sută sau chiar mai mulţi tineri loveau cu indiferenţă pietrele, cu târnăcoape şi cazmale, sau vărsau saci de ciment dintr-o grămadă mare în alta. Poliţişti înarmaţi îi supravegheau neglijent. Colonelul îl chemă pe puşti şi îi vorbi; acesta lăsă capul în jos, iar colonelul îi trase o palmă zdravănă peste urechi. Puştiul îngăimă ceva şi colonelul îl plesni din nou, apoi îl bătu pe umăr. La care, asemenea unei păsări eliberate, dar rănite, băiatul se îndepărtă târşâindu-şi picioarele pentru a se alătura lucrătorilor.

— Dacă scrii despre TE-işti, să scrii şi despre digul meu, ordonă colonelul când se reîntoarseră din plimbare. Vom face o păşune grozavă aici. I se va da numele meu.

— În ce junglă aţi luptat? repetă Jerry pe când reveneau spre maşină.

— Laos. Lupte dure.

— V-aţi înrolat voluntar?

— Desigur. Am copii, am nevoie de bani. M-am angajat în paru’. Ai auzit de PĂRU? Era condusă de americani. Ei au format-o. Am scris o scrisoare de demisie din poliţia thailandeză. Au pus-o într-un sertar. Dacă sunt ucis, ei scot la iveală scrisoarea pentru a dovedi că am demisionat înainte de a mà angaja în paru’.

— Acolo l-aţi întâlnit pe Ricardo?

— Fireşte. Ricardo este prietenul meu. Am luptat împreună, am împuşcat o mulţime de ticăloşi.

— Vreau să-l văd, spuse Jerry. Am cunoscut una dintre iubitele lui la Saigon. Mi-a spus că e prin împrejurimi. Vreau să-i propun o afacere.

Trecură din nou pe lângă femei. Colonelul le făcu cu mâna, dar acestea nu îi dădură nicio atenţie. Jerry îi urmărea expresia feţei, dar ar fi putut tot atât de bine să se uite la un bolovan de acolo, de pe dune. Colonelul se urcă în jeep. Jerry sări în urma lui.

— Mă gândeam că poate m-aţi putea duce la el. Aş putea chiar să-l fac bogat pentru câteva zile.

— E pentru ziarul tău?

— E o treabă particulară.

— O propunere de afaceri particulară? întrebă colonelul.

— Exact.

În timp ce reintrau pe drum, două betoniere galbene veneau spre ei, iar colonelul fu nevoit să dea înapoi pentru a le lăsa să treacă. Maşinal, Jerry observă numele vopsite pe părţile laterale galbene. În timpul acesta, surprinse privirea colonelului, care-l urmărea. Îşi continuară drumul spre interior, rulând cât putea jeepul de repede, în aşa fel încât să dejoace intenţiile rele ale oricărui individ de pe traseu. Mickey îi urma conştiincios.

— Ricardo este prietenul meu şi acesta este teritoriul meu, repetă colonelul în americană sa excelentă. Declaraţia, deşi pe un ton amical, suna de data aceasta ca o ameninţare absolut explicită. Trăieşte aici sub protecţia mea, potrivit unui aranjament între noi. Toată lumea de aici ştie acest lucru. Sătenii ştiu, TE-iştii ştiu. Nimeni nu-i face rău lui Ricardo, căci, în caz contrar, i-aş împuşca pe toţi TE-iştii de la baraj.

În timp ce virau din drumul principal şi se angajau pe drumeagul de ţara, Jerry văzu urmele uşoare ale pneurilor

unui mic avion desenate pe asfalt.

— Aici aterizează?

— Doar în sezonul ploios, continuă colonelul, subliniind poziţia sa morală în problemă. Dacă Ricardo te omoară, e treaba lui. Dacă un *farang* împuşcă un alt *farang* pe teritoriul meu, este un lucru firesc. S-ar fi spus că explica elemente de aritmetică elementară unui copil. Ricardo este prietenul meu, repetă el fără jenă. Camaradul meu.

— Mă aşteaptă?

— Te rog să fii atent cu el. Căpitanul Ricardo este uneori bolnav.

„Tiu a aranjat un loc anume pentru el, îi spusese Charlie Marshall, un loc unde doar ţicniţii merg. Tiu i-a spus: «Rămâi în viaţă, păstrează-ţi avionul, fii gardă de corp pentru Charlie Marshall când vrei, transportă bani pentru el, ai grijă să nu-l împuşte din spate dacă aşa vrea Charlie». Asta e înţelegerea şi Drake Ko nu încalcă niciodată o înţelegere, a spus el. Dacă Ric provoacă necazuri, dacă Ric o face de oaie, dacă Ric are gură mare şi spune anumite lucruri. Tiu şi ai lui îl vor omorî atât de rău pe nenorocitul ăsta nebun, încât n-o să mai ştie niciodată cine este”.

„De ce n-o şterge Ric cu avionul?” întrebase Jerry.

„Tiu i-a luat paşaportul lui Ric, Voltaire. Tiu i-a răscumpărat datoriile lui Ric, afacerile şi dosarul de la poliţie. Tiu i-a pus în cârcă cam cincizeci de tone de opiu şi tot el are pregătite dovezile pentru cei de la Narcotice, în eventualitatea că ar avea nevoie de ele. Ric e liber să plece oricând doreşte. Sunt închisori care-l aşteaptă în lumea întreagă”.

Casa era aşezată pe piloţi, în mijlocul unui drum de ţară larg, cu o verandă de jur-împrejur şi cu un pârâiaş care curgea alături. Două tinere thailandeze se aflau sub casă, una alăptându-şi pruncul, în timp ce cealaltă învârtea într-

o oală. În spatele casei, se întindea un câmp cafeniu şi plat, având la unul dintre capete un hangar suficient de mare pentru a adăposti un avion mic – să zicem un Beechcraft – şi pe câmp erau urme argintii de iarbă călcată, acolo unde se putea să se fi aterizat recent. Nu existau copaci în apropierea casei, care se înălţa pe o mică ridicătură. Din casă se putea vedea de jur-împrejur. Avea ferestre largi, nu foarte înalte, Jerry bănuind că fuseseră modificate pentru a furniza celor din interior un unghi de tragere mai larg. Nu departe de casă, colonelul îi spuse lui Jerry să coboare şi merse cu el la maşina lui Mickey. I se adresă lui Mickey, iar acesta sări jos şi descuie chichiţa. Colonelul îşi băgă mâna sub scaunul maşinii, trase pistolul afară şi-l aruncă cu un gest dispreţuitor în jeep. îl controlă pe Jerry, apoi pe Mickey, apoi controla maşina. Le spuse amândurora să aştepte, iar el urcă scările la primul etaj. Fetele nu-i dădură nicio atenţie.

— E-un colonel grozav, spuse Mickey.

Aşteptară.

— Anglia-i o ţară bogată, spuse Mickey.

— Anglia-i o ţară *săracă,* replică Jerry, continuând să supravegheze casa.

— Ţară săracă, oameni bogaţi, spuse Mickey.

Se mai zguduia încă de râsul pe care i-l provocase propria glumă, când colonelul ieşi din casă, urcă în jeep şi demară.

— Aşteaptă aici, zise Jerry. Înaintă încet până la piciorul scării, îşi puse mâinile pâlnie la gură şi strigă în sus: Numele meu este Westerby. S-ar putea să-ţi aduci aminte că ai tras în mine la Phnom Penh, cu câteva săptămâni în urmă. Sunt un ziarist neînsemnat, cu idei valoroase.

— Ce doreşti, Voltaire? Cineva mi-a spus c-ai murit.

O voce latino-americană, joasă şi puţin răguşită, din întunericul de deasupra.

— Vreau să-l şantajez pe Drake Ko. Cred că noi doi putem să-i tragem o ţeapă de vreo două milioane de dolari şi că ai putea să-ţi cumperi libertatea.

În întunericul trapei de deasupra lui, Jerry văzu ţeava unei puşti, ca un ochi de ciclop, clipind şi apoi fixându-se asupra lui.

— Pentru *fiecare,* strigă Jerry. Două pentru tine, două pentru mine. Am pus totul la cale. Cu mintea mea, informaţiile tale şi trupul lui Lizzie Worthington, mergem la sigur.

Începu să urce încet scările. *Voltaire,* gândi el. Când e cazul să ducă vorba, Charlie Marshall nu stă pe gânduri. Iar în privinţa faptului că aş fi mort, mai aşteaptă puţin, îşi zise.

Trecând prin trapă, Jerry ajunse din obscuritate la lumină, iar vocea latino-americană spuse:

— Stai unde eşti.

Făcând ce i se ceruse, Jerry reuşi să examineze camera de jur-împrejur, o amestecătură între un mic muzeu al armelor şi un oficiu poştal american. Pe masa din centru, pe un trepied, era un AK-47, asemănător celui cu care Ricardo trăsese în el şi, aşa cum Jerry bănuise, acesta acoperea prin ferestre toate cele patru direcţii de apropiere. În cazul în care n-ar fi fost suficient, mai existau două de schimb, şi în spatele fiecărei arme, o grămadă rezonabilă de benzi cu cartuşe. Grenadele erau dispuse ca nişte fructe, în grămezi de trei şi de patru, iar pe un băruleţ hidos din lemn de alun, sub o efigie din plastic a Sfintei Fecioare, se întindeau pistoale şi automate pentru toate ocaziile. Nu exista decât o singură încăpere, dar era mare. Cu un pat jos, cu tablierele lăcuite în negru, iar pentru o clipă Jerry se întrebă prosteşte cum dracu-l adusese Ricardo aici într-un Beechcraft. Erau două frigidere şi o maşină de făcut cuburi de gheaţă, ca şi

câteva uleiuri chinuite, cu nuduri de thailandeze, pictate cu un soi de stângăcie erotică, care dovedea în general o cunoaştere foarte aproximativă a subiectului.

Era şi un clasor cu un Luger pe el şi un raft de cărţi cu lucrări privind Legea societăţilor comerciale, fiscalitatea internaţională şi tehnicile sexuale. Pe pereţi atârnau câteva icoane sculptate de către indigeni, cu sfinţi, cu Sfânta Fecioară şi Pruncul. Pe podea, zăcea un aparat de dat la rame, cu un scaun glisant, pentru îmbunătăţirea condiţiei fizice. În centrul tuturor acestora, cam în aceeaşi poziţie în care Jerry îl zărise prima oară, Ricardo era aşezat într-un fotoliu de birou pivotant, purtând brăţările CIA, un sarong şi o cruce de aur pe pieptul său gol, frumos. Barba sa nu mai era atât de plină ca atunci când o văzuse Jerry ultima oară şi acesta bănui că i-o tunseseră fetele. Nu purta caschetă, iar părul său negru şi ondulat era adunat şi ţinut pe ceafa cu un mic inel de aur. Avea umeri largi, braţe musculoase, pielea bronzată şi uleioasă, iar pieptul său era acoperit cu păr.

Avea, de asemenea, o sticlă de scotch lângă cot şi o cană cu apă, dar nu şi gheaţă, întrucât frigiderele nu mergeau din lipsă de electricitate.

— Scoate-ţi haina, te rog, Voltaire, îi ordonă Ricardo, iar Jerry se conformă. Cu un suspin, Ricardo se ridică, luă un automat de pe masă şi merse de jur-împrejurul lui Jerry, încet, studiindu-i trupul, în timp ce-l pipăia cu delicateţe pentru a vedea dacă nu ascundea vreo armă. Joci tenis? întrebă el din spatele lui Jerry, trecându-i o mână uşor pe spate. Charlie spunea că eşti musculos ca o gorilă. Dar, în realitate, Ricardo nu punea întrebări decât pentru el însuşi. Îmi place foarte mult tenisul, sunt un jucător extrem de bun. Câştig întotdeauna. Aici din păcate am ocazii prea puţine. Se aşeză din nou. Uneori trebuie să te ascunzi cu inamicul pentru a scăpa de prieteni. Călăresc, boxez, fac

tir. Am diplome, pilotez avioane, ştiu o mulţime de lucruri despre viaţă, sunt foarte inteligent, dar, datorită unor împrejurări neprevăzute, trăiesc în junglă ca o maimuţă. Ţinea neglijent automatul în mâna stângă. Asta e ceea ce numiţi voi un paranoic, Voltaire? Cineva care crede că toţi îi sunt duşmani?

— Cam aşa ceva.

Pentru a face această remarcă spirituală uzată, Ricardo îşi puse degetul pe pieptul său bronzat şi uns.

— Ei bine, spuse el, acest paranoic are adevăraţi inamici.

— Cu două milioane de dolari, zise Jerry, stând în continuare acolo unde îl lăsase Ricardo, sunt sigur că majoritatea dintre ei ar putea fi eliminaţi.

— Voltaire, trebuie să-ţi spun cinstit că propunerea ta mi se pare un mare rahat!

Ricardo izbucni în râs. Adică, îşi arătă dinţii lui albi, frumoşi, pe fondul bărbii sale tunse proaspăt, îşi flexă puţin muşchii stomacului şi-şi aţinti privirea drept în ochii lui Jerry, în timp ce sorbea din paharul său de scotch. Îşi are instrucţiunile lui, gândi Jerry, tot aşa cum le am şi eu pe ale mele.

Dacă apare, ascultă ce are să-ţi spună, îi dăscălise Tiu fără doar şi poate. Şi după ce Ricardo avea să-l asculte, ce se va întâmpla?

— Am înţeles clar că ai avut un accident, Voltaire, spuse Ricardo cu tristeţe în glas şi scutură din cap, ca şi cum s-ar fi plâns de calitatea proastă a informaţiilor sale. Vrei un pahar?

— Îmi tom singur, spuse Jerry.

Paharele de culori şi de mărimi diferite se aflau într-un bar. În mod deliberat, Jerry se apropie cu paşi înceţi şi-şi alese un pahar înalt, roz, cu o fată îmbrăcată pe dinafară şi cu una goală pe dinăuntru. Îşi turnă două degete de

scotch, adăugă puţină apă şi se aşeză în faţa lui Ricardo, la masă, în timp ce acesta îl studia cu interes.

— Faci sport, tragi de fiare sau chestii de-astea? întrebă el încrezător.

— Doar câte-o sticlă din când în când, răspunse Jerry.

Ricardo râse până nu mai putu, studiindu-l în continuare cu foarte multă atenţie, cu ochii săi de seducător ce nu încetau să clipească.

— E foarte urât ce i-ai făcut micuţului Charlie, ştii asta? Nu-mi place să stai pe capul prietenului meu în întuneric, când are o crizà de abstinenţa. Lui Charlie îi va trebui o perioadă lungă ca să-şi revină. Asta nu e o modalitate să devii prieten cu prietenii lui Charlie, Voltaire. Se pare chiar că ai fost grosolan cu domnul Ko. Că ai dus-o pe micuţa mea Lizzie la restaurant. E adevărat?

— Am dus-o în oraş, la masă.

— Ai regulat-o?

Jerry nu răspunse. Ricardo izbucni într-un nou hohot de râs, care se opri tot atât de brusc cum începuse. Luă o sorbitură mare de scotch şi oftă.

— În sfârşit, sper că e recunoscătoare, asta-i tot. Juca dintr-odată rolul unui om total neînţeles. O iert. E bine? Dacă o vezi pe Lizzie, spune-i că eu, Ricardo, o iert. Eu am format-o. Am pus-o pe drumul cel bun. I-am povestit o mulţime de lucruri, despre artă, cultură, politică, afaceri, religie, am învăţat-o să facă dragoste şi am trimis-o în lume. Ce-ar fi ea fără relaţiile mele? Unde s-ar afla? în junglă, trăind cu Ricardo ca o maimuţă. Îmi datorează totul. *Pygmalion*: ştii filmul? Ei bine, eu sunt profesorul. Îi spun unele lucruri... înţelegi ce vreau să spun? îi spun lucruri pe care niciun bărbat în afară de Ricardo nu i le poate spune. Şapte ani în Vietnam. Doi ani în Laos. Patru mii de dolari pe lună de la CIA, iar eu sunt catolic. Crezi că nu pot să-i spun anumite lucruri, unei fete ca asta, care

vine de nicăieri, o englezoaică mică şi nespălata? Are un copil, ştii asta? Un băieţel, la Londra. L-a părăsit, bănuiesc. Ce mamă! Hm?! mai rea decât o curvă.

Jerry nu găsi nimic folositor de spus. Privea cele două inele mari, puse unul lângă altul, pe degetele din mijloc ale mâinii drepte, grele, a lui Ricardo, iar memoria sa le măsura în raport cu dubla cicatrice de pe bărbia lui Lizzie. Fusese o lovitură dată de sus în jos, gândi el, o directă de dreapta, când ea se afla sub el. Ciudat că nu-i spărsese maxilarul. Poate că da, numai că avusese norocul să se vindece.

— Ai surzit, Voltaire? Ţi-am spus să-mi schiţezi propunerea ta de afacere. Fără prejudecăţi, înţelegi? Doar că nu cred o vorbă.

Jerry îşi mai turnă scotch.

— Credeam că ai putea să-mi spui ce voia de la tine Drake Ko atunci când ai zburat pentru el şi dacă Lizzie ar putea să mă ducă la Ko şi dacă am pune toate cărţile pe masă şi dacă am avea vreo şansă să-l facem să scoată la iveală rufele murdare.

Acum că o spusese, fraza i se părea şi mai lamentabilă decât atunci când o repetase, însă nu-i păsa cine ştie ce.

— Eşti nebun, Voltaire. Nebun de legat. Delirezi!

— Nu, nu delirez, nu dacă Drake Ko nu ţi-ar fi cerut să zbori în China continentală pentru el. Ko poate fi proprietarul întregului Hong Kong, mi se rupe, dar dacă guvernatorul aude de această mică aventură, cred că el şi Ko, de azi pe mâine, vor înceta să se mai bată pe burtă. Şi ăsta n-ar fi decât începutul. Ar mai fi şi altele.

— Despre ce vorbeşti, Voltaire? Despre China? Ce-i aiureala asta pe care mi-o spui? China *Continentală?* Ridică din umerii lui lucioşi şi trase o duşcă, zâmbind cu nasul în pahar. Nu te înţeleg, Voltaire. Vorbeşti cu curul. Ce te face să crezi că aş face zboruri în China pentru Ko? E

ridicol! Mă faci să râd.

Ca mincinos, estimă Jerry, Ricardo era cu trei categorii mai jos decât Lizzie, ceea ce spunea destul de multe.

— Redactorul-şef m-a făcut să cred aşa, bătrâne. Redactorul meu şef este un tip foarte viclean. Are o mulţime de prieteni influenţi şi bine informaţi. Ăştia îi spun o mulţime de lucruri. Acum, de exemplu, redactorului meu şef i-a intrat în cap că, nu mult după ce ai murit în condiţii atât de tragice, în accidentul tău de avion, ai vândut o încărcătură mare de opiu brut unui cumpărător american prietenos, angajat în eliminarea stupefiantelor periculoase. O altă idee de-a lui este că acesta era opiul lui Ko, nu al tău, şi că era destinat Chinei continentale. Numai că tu ai decis să joci pe mâna ta. Continuă în timp ce privirea lui Ricardo, pe deasupra buzei paharului, nu înceta să fie aţintită asupra lui. Atunci, dacă este aşa şi dacă ambiţia lui Ko era, să zicem, de a reintroduce obiceiul opiului în China continentală – încet, dar creând treptat noi pieţe, mă urmăreşti? –, pe cinstea mea, cred că ar merge foarte departe ca să împiedice apariţia acestei informaţii pe pagina întâi a presei internaţionale. Şi asta nu e tot. Mai există şi alt aspect, încă mai rentabil.

— Care, Voltaire? întrebă Ricardo, continuând să-l privească fix, ca şi cum l-ar fi avut în bătaia puştii. Care sunt celelalte aspecte la care te referi? Ai amabilitatea să mi le spui, te rog?

— Ei bine, cred că secretul ăsta îl mai păstrez, spuse Jerry cu un zâmbet sincer. Cred c-o să-l ţin la căldurică până când îmi dai şi tu un fleac în schimb.

O fată urcă fără zgomot scara, aducând boluri cu orez, mirodenii şi pui fiert. Era foarte îngrijită şi de-o frumuseţe perfectă. Se auzeau voci de sub casă, inclusiv cea a lui Mickey, şi un râs de copilaş.

— Pe cine ai acolo, jos, Voltaire, întrebă Ricardo pe un

ton vag, pe jumătate deşteptat din reverie. Târâi o gardă de corp după tine sau ce e?

— Doar un şofer.

— E înarmat?

Neobţinând niciun răspuns, Ricardo dădu din cap cu uimire.

— Eşti într-o ureche, remarcă el, făcându-i semn cu mâna fetei să iasă. Eşti nebun de legat! îi întinse lui Jerry un bol şi beţişoare. Sfântă Fecioară! Tiu ăsta este un dur, dar şi eu sunt dur, însă chinezii ăştia pot fi răi de tot, Voltaire. Dacă-l calci pe bătături pe un tip ca Tiu, vei vedea în ce rahat te bagi.

— O să-i batem cu propriile lor arme, spuse Jerry. Vom angaja avocaţi englezi. Vom face un dosar atât de gros, că nici măcar un conciliu al episcopilor nu va reuşi să-l răstoarne. Vom aduna martori. Tu, Charlie Marshall, toţi cei care ştiu câte ceva. Vom indica datele şi orele când a spus ce a spus şi a făcut ce a făcut. Îi vom arăta fotocopii, originalele le punem în seif şi vom încheia un contract cu el. Semnat, parafat şi expediat. Cel mai legal din lume. Asta îi place. Ko e un tip căruia-i place legalitatea. I-am examinat afacerile. I-am văzut declaraţiile bancare, bunurile. Chestia nu arată prea rău. Însă cu celelalte aspecte despre care vorbesc, cred că scapă ieftin cu cinci milioane. Două pentru tine. Două pentru mine. Unul pentru Lizzie.

— Pentru ea, nimic.

Ricardo era aplecat deasupra clasorului. Deschizând un sertar, începu să-i examineze conţinutul, studiind broşurile şi corespondenţa.

— Ai fost vreodată în Bali, Voltaire?

Luând cu gravitate o pereche de ochelari, Ricardo se aşeză din nou la masă şi începu să studieze dosarul.

— Am cumpărat acolo nişte pământ cu câţiva ani în

urmă. O afacere pe care am făcut-o. Fac o mulţime de afaceri. Mă plimb, călăresc motocicleta. Am acolo o Honda 750, am o fată. În Laos omorâm pe toată lumea, în Vietnam dăm foc tuturor satelor, aşa că mi-am cumpărat acest pământ în Bali, o bucăţică de teren căreia, din întâmplare, nu i se dă foc, şi am o fată pe care n-o ucide nimeni, înţelegi ce vreau să spun? Patruzeci de hectare de mărăciniş. Uite, vino încoa

Privind peste umărul lui, Jerry văzu un releveu topografic, fotocopiat, al unui istm împărţit în multe loturi, iar în colţul din stânga jos cuvintele „Ricardo and Worthington Ltd, Antilele Olandeze”.

— Intră în afaceri cu mine, Voltaire. Dezvoltăm chestia asta împreună, de acord? Ridicăm cincizeci de case, ne luăm şi noi fiecare câte una, găsim oameni buni, îl punem pe Charlie Marshall să le administreze, aducem câteva fete, creăm o colonie, poate, artişti, concerte câteodată; îţi place muzica, Voltaire?

— Am nevoie de fapte precise, insistă Jerry cu fermitate. Date, ore, locuri, declaraţii ale martorilor. După ce mi le spui, facem schimbul. Îţi voi explica şi alte aspecte, cele rentabile, îţi explic întreaga afacere.

— Desigur, spuse Ricardo distrat, studiind în continuare harta. îl radem noi. Cu siguranţă.

Aşa trăiseră ei împreună, îşi spuse Jerry: cu un picior în Ţara Minunilor şi cu altul în închisoare. Fiecare sprijinind visurile celuilalt, o operă de trei parale cu trei personaje.

O clipă după aceea, Ricardo începu să-şi iubească propriile păcate, iar Jerry nu reuşi în niciun fel să-l oprească, în universul simplu al lui Ricardo, a vorbi despre sine însemna să cunoşti mai bine persoana cealaltă. Astfel că începu să vorbească de sufletul lui mare, de nemaipomenita sa virilitate şi de preocuparea sa de a nu o pierde, dar, mai presus de orice, vorbi de ororile

războiului, un subiect asupra căruia se considera mai bine informat decât oricine.

— În Vietnam, m-am îndrăgostit de-o fată, Voltaire. Eu, Ricardo, m-am îndrăgostit. Acesta este un lucru foarte rar şi foarte sfânt pentru mine. Păr negru, spate drept, o faţă ca a Sfintei Fecioare. Sâni micuţi. În fiecare dimineaţă, îmi opream jeepul când ea se ducea la şcoală. În fiecare dimineaţă, ea îmi spunea: „Nu” „Ascultă, i-am spus, Ricardo nu este american. E mexican”. Nu auzise niciodată vorbindu-se de Mexic, înnebunisem, Voltaire. Săptămâni întregi, eu, Ricardo, am trăit ca un călugăr. Nu m-am mai atins de alte fete. O vedeam în fiecare dimineaţă. Apoi, într-o zi, tocmai când demaram într-a-ntâia, ea ridică o mână... Stop! Se urcă alături de mine. Părăseşte şcoala, se duce să trăiască într-un kampong, o să-ţi spun eu într-o zi cum se cheamă. Avioanele de luptă au venit şi au pus satul la pământ. Din cauza unui erou care n-a ştiut să citească prea bine harta. Satele mici sunt ca pietrele de pe plajă. Toate seamănă între ele. Eu mă aflam în elicopterul din spate. Nimic nu mă putea opri. Charlie Marshall se afla alături de mine şi-mi urla că sunt nebun. Puţin îmi păsa. Am coborât, am aterizat, am găsit-o. Murise întregul sat. Am găsit-o. Era moartă şi ea, dar o găsisem. M-am întors la bază. Poliţia militară m-a luat la bătaie. M-am ales cu şapte săptămâni de carceră. Mi-am pierdut galoanele, eu, Ricardo.

— Săracul de tine, zise Jerry, care jucase şi el jocurile astea cândva şi le ura.

Credea sau nu credea, dar întotdeauna le urâse.

— Ai dreptate, spuse Ricardo, acceptând omagiul lui Jerry cu o mică înclinare a capului. „Săracu’” este cuvântul potrivit. Ne-au tratat ca pe nişte ţărani. Eu şi Charlie am transportat de toate. N-am fost niciodată recompensaţi cum se cade. Răniţi, morţi, bucăţi de trupuri, droguri. Pe

nimic. Iisuse, un adevărat masacru! Aşa a fost războiul ăla. De două ori am zburat până în provincia Yunnan. Nu mi-era teamă, absolut deloc. Chiar aşa bine cum arăt eu, tot nu mă temeam pentru mine.

— Dacă luăm în consideraţie şi călătoria pentru Drake Ko, îi reaminti Jerry, înseamnă că te-ai dus de trei ori acolo, nu-i aşa?

— Am antrenat piloţi pentru aviaţia cambodgiana. Pe nimic. Aviaţia cambodgiana, Voltaire! Optsprezece generali, cincizeci şi patru de avioane şi Ricardo. La sfârşitul termenului, îţi primeşti asigurarea pe viaţă, aşa-i contractul. O sută de mii de dolari SUA. Doar pentru tine. Dacă Ricardo moare, ruda cea mai apropiată nu primeşte nimic. Aşa-i contractul. Ricardo a reuşit, a luat totul. Am vorbit odată cu nişte prieteni din Legiunea Străină franceză, ştiau toată şmecheria, m-au prevenit. „Ai grijă, Ricardo. În curând te vor trimite în locuri împuţite, din care nu vei mai putea reveni. În felul acesta, nu vor fi nevoiţi să te mai plătească”. Cambodgienii doreau să zbor pentru ei cu jumătate din necesarul de carburant. Aveam rezervoare în aripi şi am refuzat. Altă dată, mi-au umblat la sistemul hidraulic. Îmi întreţineam avionul eu însumi. În felul acesta, ştiam că nu mă pot omorî. Asculta, am pocnit din degete şi Lizzie s-a reîntors la mine. De acord?

Dejunul se terminase.

— Ei, şi cum a fost cu Tiu şi cu Drake? spuse Jerry.

Când încep să mărturisească, se spune la Sarratt, tot ce ai de făcut nu este altceva decât să împingi un pic în direcţia curentului.

Pentru întâia oară, i se păru lui Jerry, Ricardo îl privea cu întreaga intensitate a prostiei lui animalice.

— Nu te înţeleg, Voltaire. Dacă îţi spun prea multe, voi fi nevoit să te împuşc. Sunt o persoană foarte vorbăreaţă, mă urmăreşti? Mă simt singur aici, aşa e firea mea, să fiu

întotdeauna singur. Găsesc un tip care mi-e simpatic, îi vorbesc, apoi o regret. Îmi amintesc de angajamentele mele de afaceri, mă urmăreşti?

Pe Jerry îl invada o linişte interioară, în timp ce omul de la Sarratt devenea un înger care înregistra, fără să aibă niciun rol, decât să recepţioneze şi să-şi aducă aminte. Pe plan operaţional, ştia, se afla aproape de capătul călătoriei: chiar dacă aceea de întoarcere rămânea, în cel mai bun caz, sub semnul imponderabilului. Pe plan operaţional, potrivit tuturor precedentelor cunoscute de el, clopotele fără glas ale triumfului ar fi trebuit să sune în urechile sale uimite. Dar aceasta nu se întâmplase. Şi faptul că nu se întâmplase era pentru el un prim avertisment că întreaga sa cercetare nu mai corespundea, din niciun punct de vedere, pretenţiilor ursarilor de la Sarratt.

În primul rând – abstracţie făcând de părerea excelentă pe care o avea Ricardo despre el însuşi –, istoria corespundea destul de mult cu versiunea pe care i-o prezentase Charlie Marshall. Tiu venise la Vientiane îmbrăcat ca un culi, mirosind a pipi de pisică şi întrebând care era cel mai bun pilot din oraş: bineînţeles, fusese trimis imediat la Ricardo, care, întâmplător, se odihnea între două angajamente de afaceri şi era disponibil pentru o anumită muncă foarte specializată şi foarte bine retribuită în domeniul aviaţiei.

Spre deosebire de Charlie Marshall, Ricardo îşi relată povestea cu o francheţe studiată, ca şi cum se aştepta să aibă de a face cu inteligenţe inferioare propriului intelect. Tiu se prezentase ca o persoană cu contacte largi în industria aeronautică, menţionând fără să precizeze raporturile sale cu Indocharter şi parcurgând acelaşi teren pe care Jerry îl parcursese cu Charlie Marshall. Se prezentase, în sfârşit, cu proiectul în mână, ceea ce vrea

să spună, în nobilul stil de la Sarratt, că îl făcuse pe Ricardo să înghită istoria care-i servea drept acoperire. O anumită companie comercială din Bangkok, căreia Tiu era mândru să-i fie asociat, îi spusese el, se afla în pline negocieri absolut legale cu anumiţi funcţionari dintr-o ţară străină, vecină şi prietenă.

— L-am întrebat, Voltaire, foarte serios: „Domnule Tiu, poate că tocmai aţi descoperit Luna. Eu n-am auzit însă, în viaţa mea, de-o ţară din Asia care să aibă un vecin prieten” Tiu a râs la gluma mea. A găsit-o, fireşte, foarte spirituală, spuse Ricardo, serios, într-una din acele ciudate izbucniri ale sale de engleză comercială.

Înainte, totuşi, de a încheia înţelegerea profitabilă şi absolut legală – îi explicase Tiu, în limbajul lui Ricardo –, asociaţii săi trebuiau să rezolve problema plătirii unor funcţionari şi a altor persoane din acea ţară străină, vecină şi prietenă, care le înlăturaseră obositoarele obstacole birocratice.

— De ce constituia asta o problemă? întrebase Ricardo, pe bună dreptate.

— Imaginează-ţi, îi spusese Tiu, că ţara respectivă ar fi Birmania. Imaginează-ţi doar. În Birmania modernă, funcţionarilor nu li se permite să se îmbogăţească şi nici nu le e uşor să-şi depună banii la bancă. În cazul acesta, ar trebui să se găsească alte modalităţi de plată.

Ricardo sugerase aurul. Tiu, zise Ricardo, îşi exprimase regretul că nu era posibil: în ţara pe care o avea în vedere, până şi aurul era greu de negociat. Moneda aleasa în această afacere trebuia să fie deci opiul, îi spusese el: patru sute de kilograme de opiu. Distanţa nu era mare: Ricardo putea să se ducă şi să se întoarcă într-o singură zi. Onorariul era de cinci mii de dolari, rămânând ca detaliile să-i fie încredinţate în preajma plecării, pentru a se evita „o inutilă erodare a memoriei”, aşa cum se exprimă

Ricardo cu una dintre acele bizare înflorituri lingvistice care constituiseră, probabil, o parte esenţială din educaţia lui Lizzie pe vremea când ea se afla în mâinile lui. Când Ricardo va reveni din ceea ce – Tiu era sigur – avea să fie un zbor fără probleme şi instructiv, cei cinci mii de dolari în bancnote nici prea mari, nici prea mici urmau să devină proprietatea sa, imediat, cu condiţia, bineînţeles, ca Ricardo să prezinte, într-o formă care se va dovedi cea mai comodă, confirmarea că încărcătura sa ajunsese la destinaţie. De pildă, o recipisă.

Aşa cum îşi descrise el demersurile, Ricardo făcuse dovada unei şiretenii fruste în negocierile sale cu Tiu. Îi spusese că se va gândi la propunerea sa. Îi vorbise de alte angajamente presante şi de ambiţia sa de a-şi deschide propria companie aviatică. Apoi se pusese pe treabă, pentru a afla cine dracu' era Tiu. Descoperise de îndată că, după întrevederea lor, Tiu nu se întorsese la Bangkok, ci luase o cursă directă spre Hong Kong. O însărcinase pe Lizzie să-i piseze cu întrebări pe băieţii Chiu Chow de la Indocharter şi unul dintre ei lăsase să-i scape că Tiu era mare mahăr la China Airsea, pentru că, atunci când se afla la Bangkok, locuia în apartamentul companiei China Airsea de la hotelul Erawan. Când Tiu revenise la Vientiane, pentru a afla răspunsul lui Ricardo, acesta din urmă ştia mult mai multe despre el, chiar şi – cu toate că nu făcuse mare tapaj în legătură cu asta – că Tiu era mâna dreaptă a lui Drake Ko.

Cinci mii de dolari americani pentru o călătorie de-o singură zi, îi spusese el lui Tiu la cea de-a doua întrevedere a lor, era fie prea mult, fie prea puţin. Dacă treaba era atât de uşoară cum pretindea Tiu, era prea mult. Dacă era absolut o nebunie, aşa cum bănuia Ricardo, era prea puţin. Ricardo propusese un alt aranjament: un „compromis de afaceri”, zise el. Suferea, explică – cu o

expresie pe care neîndoielnic o folosise adesea – de o „temporară problemă de lichidităţi” Cu alte cuvinte (potrivit interpretării lui Jerry) era la pământ cu banii, ca de obicei, iar creditorii îl strângeau de gât. Pretindea pe loc un venit regulat: cea mai bună modalitate de a-l obţine era ca Tiu să aranjeze să fie angajat de Indocharter în calitate de pilot consultant, pe timp de un an, cu un salariu convenit de douăzeci şi cinci de mii de dolari americani.

— Tiu nu a părut prea şocat de această idee, zise Ricardo.

Sus, în casa pe piloţi, încăperea deveni dintr-odată foarte tăcută.

În al doilea rând, în loc să i se plătească cinci mii de dolari la predarea încărcăturii, Ricardo voia un avans de douăzeci de mii de dolari americani pentru a-şi onora angajamentele cele mai presante. Zece mii vor fi consideraţi bani câştigaţi de îndată ce va fi livrat opiul, iar ceilalţi zece mii de dolari urmau să fie deductibili „la sursă” – o altă formulare a lui Ricardo –, din salariul lui de la Indocharter în cursul lunilor următoare în care mai funcţiona ca angajat. Dacă Tiu şi asociaţii săi nu se puteau conforma, explicase Ricardo, atunci, din păcate, va fi nevoit să părăsească oraşul înainte de a putea face următoarea livrare de opiu.

A doua zi, cu câteva modificări, Tiu acceptase aceste condiţii. Decât să-i avanseze lui Ricardo douăzeci de mii de dolari, Tiu şi asociaţii săi propuneau să-i răscumpere datoriile lui Ricardo direct de la creditorii săi. În felul acesta, explicase el, se vor simţi toţi mult mai bine. În aceeaşi zi, aranjamentul fu „sfinţit” – convingerile religioase ale lui Ricardo nu mergeau niciodată prea departe – printr-un contract formidabil, redactat în engleză şi semnat de ambele părţi. Ricardo – consemnă Jerry în tăcere – îşi vânduse pur şi simplu sufletul.

— Ce-a gândit Lizzie despre aceasta înţelegere? întrebă Jerry. Ricardo ridică din umerii săi lucioşi.

— Oh, femeile... spuse el.

— Adevărat, aprobă Jerry răspunzându-i cu acelaşi zâmbet complice.

Viitorul fiindu-i astfel asigurat, Ricardo îşi reluase ceea ce numea el „stilul convenabil de viaţă profesională”. Atenţia îi fusese atrasă de un proiect al unei agenţii de pronosticuri în domeniul fotbalului panasiatic, ca şi de o fatucă de paisprezece ani din Bangkok, pe nume Roşie, pe care, graţie salariului său de la Indocharter, o vizita cu regularitate, în vederea pregătirii ei pentru marea scenă a vieţii. Uneori, dar nu foarte des, pilota pe una dintre liniile companiei Indocharter, dar nimic solicitant.

— Chiang Mai, de două sau de trei ori. Saigon. De câteva ori la shani pentru a-l vizita pe bătrânul lui Charlie Marshall, pentru a lua, poate, niscaiva marijuana, pentru a-i duce, poate, ceva arme, orez, aur. Poate şi la Battambang.

— Unde se afla Lizzie între timp? întrebă Jerry pe acelaşi ton direct, ca de la bărbat la bărbat.

O nouă ridicare din umeri dispreţuitoare.

— Stătea şi nu făcea nimic la Vientiane. Tricota. Una-alta pe la Constellation. E deja o femeie bătrână, Voltaire. Mie-mi trebuie prospătură. Optimism. Energie. Oameni care să mă respecte. Sunt darnic din fire. Dar ce şi cum aş putea da eu unei femei bătrâne?

— Până când? întrebă Jerry.

— Ce adică?

— Cât a ţinut luna de miere?

Înţelegând greşit sensul întrebării, Ricardo păru dintr-odată foarte periculos şi vocea sa căpătă un ton de ameninţare surdă.

— Ce dracu’ vrei să spui?

Jerry îl linişti cu cel mai prietenesc dintre zâmbete.

— Cât timp ţi-ai luat banii fără mare lucru, înainte ca Tiu să vină să-ţi reamintească de contract?

— Şase săptămâni, spuse Ricardo, regăsindu-şi calmul. Poate opt. De două ori, călătoria ar fi trebuit să aibă loc, dar a fost ulterior anulată.

Odată, se pare, i se ordonase să se ducă la Chiang Mai, unde pierduse timpul două, trei zile, până în momentul în care Tiu îi telefonase pentru a-i spune că oamenii, de cealaltă parte, nu erau încă pregătiţi. Ricardo avea din ce în ce mai mult impresia că era amestecat într-o afacere tenebroasă, dar istoria, fusese el lăsat să înţeleagă, îi rezervase totdeauna mari roluri în viaţă şi, cel puţin, nu mai avea creditorii pe cap.

Ricardo se întrerupse şi, o dată în plus, îl examina pe Jerry de aproape, scărpinându-şi barba cu un aer meditativ. Sfârşi prin a suspina, mai turnă câte un whisky pentru amândoi şi împinse unul din pahare de-a latul mesei. Afară, acea zi minunată se pregătea să moară încet-încet. Arborii verzi păreau mai grei. Fumul focului de lemne, pe care găteau fetele, mirosea a umezeală.

— Unde te duci după ce pleci de-aici, Voltaire?

— Acasă, spuse Jerry.

Ricardo lăsă să-i scape un nou hohot de râs.

— Rămâi peste noapte; îţi trimit una din fetiţele mele.

— Nu. Îmi văd de blestematul meu de drum, bătrâne, spuse Jerry.

Asemenea unor animale de pradă, cei doi bărbaţi se examinară unul pe altul şi, pentru o clipă, scânteia luptei fu într-adevăr foarte aproape.

— Eşti cam ţicnit, Voltaire, murmură Ricardo.

Dar omul de la Sarratt învinse.

— Şi apoi, într-o zi, călătoria a avut loc, nu-i aşa? spuse Jerry. Nimeni n-a anulat-o. Şi atunci ce s-a întâmplat? Hai

bătrâne, spune-mi cum a fost.

— Desigur, zise Ricardo. Desigur, Voltaire, şi dădu o duşcă, nepierzându-l din ochi. Cum s-a petrecut? întreba el. Asculta, Voltaire. Am să-ţi spun cum a fost.

Şi apoi am să te omor, spunea privirea sa.

Ricardo se afla la Bangkok. Roşie era din ce în ce mai nesătulă. Tiu insistase ca Ricardo să poată oricând fi contactat şi, într-o dimineaţă, foarte devreme, să fi fost orele cinci, un mesager sosi la cuibuşorul lor de dragoste, convocându-l la hotelul Erawan imediat. Ricardo fusese impresionat de apartament. L-ar fi dorit pentru el însuşi.

— Ai fost vreodată la Versailles, Voltaire? Un birou tot atât de mare ca un B52. Tiu arăta complet altfel decât acel culi mirosind a pipi de pisică pe care l-am cunoscut la Vientiane, înţelegi? Arăta ca o persoană foarte influentă. „Ricardo, mi-a spus el, de această dată este sigur. De această dată livrăm”.

Instrucţiunile sale erau simple. În câteva ore era un zbor comercial către Chiang Mai. Ricardo trebuia să-l prindă, îi fuseseră rezervate camere la hotelul Rincome. Trebuia să rămână peste noapte acolo. Singur. Nu alcool, nu femei, nu societate.

— „Ai face mai bine să-ţi iei mult de citit”, domnule Ricardo, mi-a spus el. Domnule Tiu, i-am zis eu, spuneţi-mi unde trebuie să zbor. Nu-mi spuneţi mie unde trebuie să citesc. În regulă? Tipul ăsta părea foarte arogant în spatele biroului său mare, mă înţelegi, Voltaire? M-am simţit obligat să-l învăţ bunele maniere.

A doua zi dimineaţă, Ricardo urma să fie căutat de un individ, la orele şase, la hotel, prezentându-se drept un prieten al domnului Johnny. Ricardo trebuia să meargă cu el.

Lucrurile se desfăşuraseră aşa cum fusese plănuit. Ricardo luase avionul spre Chiang Mai, petrecuse o noapte

de abstinenţă la hotelul Rincome şi, la orele şase dimineaţa, doi chinezi, nu unul, veniseră să-l caute şi-l conduseseră cu maşina spre nord, la câteva ore de oraş, până ajunseseră la un sat hakka. Părăsind maşina, merseseră pe jos, timp de o jumătate de oră, până ajunseseră la un câmp pustiu, cu o baracă la marginea sa. În interiorul barăcii se afla „o frumuseţe de Beechcraft”, nou-nouţ, şi în interiorul avionului, alături de scaunul pilotului, era aşezat Tiu cu o grămadă de hărţi şi de documente pe genunchi. Scaunele din spate fuseseră scoase, pentru a face mai mult loc sacilor de iută. Două matahale de chinezi stăteau deoparte, la pândă, iar starea generală de spirit, lăsă să se înţeleagă Ricardo, nu era absolut deloc cea pe care i-ar fi plăcut să o găsească.

— Mai întâi, m-a pus să-mi golesc buzunarele. Buzunarele, pentru mine, reprezintă o chestiune foarte personală, Voltaire. Sunt ca o poşetă de damă. Survenire. Scrisori. Fotografii. O iconiţă cu Sfânta Fecioară. Mi-au reţinut tot. Paşaportul. Licenţa mea de pilot, banii mei… chiar şi brăţările mele, spuse el, ridicându-şi braţele cafenii, astfel că brăţările de aur zornăiră. După asta, zise el, încruntându-se în semn de dezaprobare, mi-au dat să semnez o mulţime de alte documente.

O procură, prin care se ceda ceea ce mai rămânea din viaţa lui Ricardo după expirarea contractului său cu Indocharter. Diverse mărturii privind „misiuni precedente ilegale din punct de vedere tehnic”, din care, câteva, afirmă Ricardo, îndeplinite în contul companiei Indocharter. Una dintre matahalele chineze se dovedea chiar a fi un avocat. Ricardo găsi acest lucru total lipsit de eleganţă.

Doar după îndeplinirea acestor formalităţi, Tiu îi arătase hărţile şi instrucţiunile, pe care Ricardo le reproducea acum, amestecând propriul stil cu cel al lui Tiu.

— „Cap nord, domnule Ricardo, şi-o ţii tot aşa, spre nord. Poate că ieşi puţin din Laos, poate că rămâi deasupra shanilor, puţin îmi pasă. Zborul este treaba ta, nu a mea. La optzeci de kilometri de graniţă, deasupra teritoriului chinez, reperezi Mekongul şi mergi de-a lungul lui. Apoi o ţii spre nord, până dai de un orăşel de deal, Tienpao, situat pe afluentul acestui fluviu celebru. Virezi est, parcurgi încă treizeci de kilometri şi vei găsi o pistă de aterizare, o baliză albă, una verde şi te rog să-mi faci o favoare. Să aterizezi acolo. Te va aştepta un bărbat. Vorbeşte o engleză mizerabilă, dar o vorbeşte. Iată jumătatea unei bancnote de un dolar. Tipul ăla vă avea cealaltă jumătate. Descarcă opiul. Tipul o să-ţi dea un pachet şi anumite instrucţiuni speciale. Pachetul constituie recipisa ta, domnule Ricardo. Când te întorci, adu-l cu tine şi respectă ad litteram toate instrucţiunile, inclusiv şi mai ales cele privind locul de aterizare. M-ai înţeles bine, domnule Ricardo?”

— Ce fel de pachet? întrebă Jerry.

— Nu mi-a spus şi puţin îmi păsa. „Fă asta, mi-a spus el, şi ţine-ţi gura aia mare închisă, domnule Ricardo, iar asociaţii mei vor avea grijă de tine toată viaţa, ca şi cum ai fi propriul lor fiu. Se vor îngriji de copiii tăi, de femeile tale. De iubita ta din Bali. Toată viaţa ta îţi vor fi recunoscători. Dar dacă-i tragi pe sfoară sau dacă-ţi baţi gura prin oraş, te vor ucide cu siguranţă, domnule Ricardo, crede-mă. Nu mâine, poate, nici poimâine, dar te vor omorî cu siguranţă. Avem un contract, domnule Ricardo. Asociaţii mei nu încalcă niciodată un contract. Sunt oameni care ţin foarte mult la legalitate”. Curgea sudoarea pe mine, Voltaire. Am o condiţie fizică perfectă. Sunt un sportiv foarte bun, dar transpir. N-ai grijă, domnule Tiu, i-am spus eu. Domnule Tiu, domnule, ori de câte ori vrei să transporţi opiu în China Roşie, Ricardo este omul dumitale. Voltaire, crede-

mă, eram foarte îngrijorat.

Ricardo îşi strânse nasul, ca şi cum l-ar fi usturat de la apa sărată a mării.

— Ascultă asta, Voltaire. Ascultă cu toată atenţia. Când eram tânăr şi nebun, am survolat de două ori provincia Yunnan pentru americani. Pentru a fi erou, trebuie să faci unele lucruri nebuneşti, iar dacă te doboară s-ar putea ca într-o zi să te scoată de-acolo. Dar de fiecare dată când am zburat, m-am uitat în jos, am văzut pământul ăla negru nenorocit şi mi l-am închipuit pe Ricardo într-o cuşcă de lemn. Femei nu, mâncare proastă ca dracu', fără un loc unde să stai jos, să stai în picioare sau să dormi, cu lanţuri la mâini, fără niciun fel de statut sau de situaţie asigurată. „Veniţi să-l vedeţi pe spionul şi lacheul imperialiştilor". Voltaire, nu-mi plăcea această perspectivă. Să fiu închis toată viaţa mea în China pentru transport de opiu? Nu eram prea entuziasmat. „Bineînţeles, domnule Tiu! La revedere! Pe după-amiază!" Trebuia să reflectez foarte serios.

Aburul asfinţitului umplu brusc încăperea. Pe pieptul lui Ricardo, în ciuda perfecţiunii condiţiei sale fizice, apărură aceiaşi stropi de sudoare. Erau ca nişte mărgeluţe pe părul său negru de pe piept şi pe umerii daţi cu ulei.

— Şi unde apare Lizzie în toată chestia asta? întrebă Jerry din nou.

Răspunsul lui Ricardo fu unul nervos; se înfuriase.

— La Vientiane! Pe Lună! în pat cu Charlie! Ce dracu-mi păsa mie?

— Era la curent cu târgul pe care-l încheiaseşi cu Tiu?

Ricardo nu făcu decât să se strâmbe dispreţuitor.

E momentul să plec, îşi spuse Jerry. E momentul că aprind ultimul fitil şi s-o şterg. Jos, Mickey devenise vedeta femeilor lui Ricardo. Jerry îi putea auzi pălăvrăgeala cântată, întreruptă de râsul lor ascuţit, precum chicotele

unei întregi clase de şcolăriţe.

— Deci ai decolat, spuse el. Aşteptă, însă Ricardo rămăsese pe gânduri. Ai decolat şi te-ai îndreptat spre nord, insistă Jerry.

Ridicându-şi puţin ochii, Ricardo se uită la Jerry cu o privire rea, de taur furios, până când tentaţia de a-şi descrie faptele sale eroice îl făcu să se răzgândească.

— N-am pilotat atât de bine în viaţa mea. Niciodată. Am fost magnific. Cu frumuseţea aia de Beechcraft negru. O sută cincizeci de kilometri spre Nord, pentru că eu n-am în nimeni încredere. Dacă măscăricii ăia m-au prins pe undeva pe un ecran de radar? Nu voiam să risc nimic. Apoi am virat spre est, dar foarte încet şi foarte jos peste munţi, Voltaire. Am zburat printre picioarele vacilor, ca să zic aşa, înţelegi? în timpul războiului, aveam piste mici de aterizare acolo sus, posturi de ascultare nebuneşti în plin teritoriu inamic. Mai zburasem în locurile alea, Voltaire. Le cunoşteam. Am găsit unul chiar în vârful unui munte. Nu puteai să ajungi la el decât din aer. Am aruncat o privire, am zărit depozitul de carburanţi, am aterizat, am alimentat din nou, am tras un pui de somn, a fost o nebunie. Dar, Iisuse, Voltaire, nu era aia provincia Yunnan, înţelegi? Nu era aia China, iar Ricardo, americanul criminal de război, traficantul de opiu, nu urma să-şi petreacă restul zilelor clocind în mizerie, atârnând de un cârlig de găini moarte la Beijing, înţelegi? Ascultă, am adus avionul înapoi în sud. Cunosc locurile, cunosc nişte locuri unde aş putea să fac pierdută o întreagă flotă aeriană, crede-mă.

Ricardo deveni dintr-odată foarte vag în legătură cu următoarele câteva luni din viaţa sa. Auzise vorbindu-se de Olandezul Zburător şi afirmă că aşa ceva devenise şi el. Zbura, se ascundea din nou, zbura, mai dădea un strat de vopsea pe Beechcraft, îi schimba înmatricularea o dată pe lună, vindea opiu în loturi mici ca să nu sară în ochi, un

kilogram ici, cincizeci colo. Îşi cumpără de la un indian un paşaport spaniol, dar nu avea încredere în el, evita toţi oamenii pe care-i cunoştea, inclusiv pe Rosie la Bangkok şi chiar pe Charlie Marshall. Acesta era şi momentul, îşi aminti Jerry din instrucţiunile primite de la bătrânul Craw, în care Ricardo vindea opiul lui Ko eroilor de la Antidrog, iar povestea sa fusese primită cu răceală. La ordinele lui Tiu, spuse Ricardo, băieţii de la Indocharter nu întârziaseră să-l declare mort şi îi schimbaseră ruta de zbor către sud, pentru a distrage atenţia. Ricardo auzise de acest lucru, dar nu avea obiecţii să se ştie mort.

— Ce-ai făcut cu Lizzie?

Ricardo se enervă din nou.

— *Lizzie, Lizzie!* Ai o fixaţie cu împuţita asta, Voltaire? Ce tot mi-o arunci pe *Lizzie* în faţă? N-am întâlnit în viaţa mea o femeie atât de searbădă. Ascultă, i-am dat-o lui Drake Ko, e bine? Am umplut-o de bani.

Apucând paharul cu whisky, bău din el clocotind de furie.

Trăgea sforile pentru el, gândi Jerry. Ea şi Charlie Marshall. Pregăteau terenul, încercând să-l răscumpere.

— Te-ai lăudat că sunt şi alte aspecte profitabile ale acestei afaceri, zise Ricardo, regăsindu-şi brusc engleza sa de şcoală comercială. Ai vrea, Voltaire, să ai amabilitatea să mă luminezi în această privinţă?

Omul de la Sarratt avea răspunsul gata pregătit.

— Numărul unu: lui Ko i se plăteau sume mari de către Ambasada sovietică de la Vientiane. Banii treceau prin canalul Indocharter, pentru a se regăsi într-un cont secret din Hong Kong. Avem dovada. Avem fotocopii ale declaraţiilor bancare.

Ricardo se strâmbă, ca şi cum whisky-ul avea un gust prost, apoi continuă să bea.

— Dacă banii erau destinaţi revitalizării consumului de

opiu în China Roşie sau dacă serveau la altceva, nu ştim încă, spuse Jerry, dar vom afla. Numărul doi. Vrei să-l auzi sau te împiedic să dormi?

Ricardo căscă.

— Punctul doi, continuă Jerry. Ko are un frate mai tânăr în China Roşie. I se spunea Nelson. Jo pretinde că e mort, dar acum a ajuns sculă mare în administraţia de la Beijing. Ko încearcă de ani de zile să-l scoată din ţară. Misiunea ta era să duci opiul şi să aduci înapoi un pachet. Pachetul era fratele Nelson. De aceea urma să fi iubit de Ko ca pe propriul fiu, dacă i l-ai fi adus pe fratele lui. Şi de aceea urma să te omoare dacă nu reuşeai. Dacă nicio lovitură ca asta nu valorează cinci milioane de dolari, atunci ce poate fi?

În timp ce Jerry îl urmărea încă la lumina din ce în ce mai mică, lui Ricardo nu i se întâmpla cine ştie ce, doar că animalul care dormea în el dădu semne că se deşteaptă. Pentru a pune paharul pe masă, se aplecă încet înainte, dar nu putu să ascundă crisparea muşchilor stomacului. Pentru a-i adresa lui Jerry un zâmbet de nemaipomenită bunăvoinţă, se întoarse alene, însă ochii săi aveau o strălucire ca un semnal de atac; într-atât, încât, atunci când se întinse să-i mângâie cu afecţiune obrazul lui Jerry, cu mâna sa dreaptă, acesta din urmă era tentat să-i răsucească braţul la spate, dacă era necesar şi dacă, din întâmplare, ceea ce era puţin probabil, reuşea să-l arunce pe Ricardo în celălalt capăt al camerei.

— Cinci milioane de dolari, Voltaire! exclamă Ricardo, cu strălucire de oţel în ochi. Cinci milioane! Ascultă, trebuie să facem ceva pentru bietul Charlie Marshall, de acord? Din dragoste. Charlie e întotdeauna falit. Poate că într-o zi îl vom însărcina să conducă agenţia aia de pronosticuri în domeniul fotbalului. Aşteaptă o clipă. Mai aduc nişte scotch. Trebuie să udăm chestia asta. Se ridică în picioare,

cu capul plecat într-o parte, şi întinse braţele lui dezgolite. Voltaire, spuse el blând. Voltaire! Şi cu un gest afectuos îl luă pe Jerry de obraji şi-l sărută. Ascultă, omule, dar aţi făcut cercetări, nu glumă! E deştept redactorul ăla şef pentru care lucrezi. Vei fi asociatul meu în afaceri. Aşa cum spui. De acord? Am nevoie de un englez în viaţa mea. Trebuie să fiu şi eu într-o zi ca Lizzie, să mă căsătoresc cu un profesor de şcoală. Faci asta pentru Ricardo, Voltaire? Mă ajuţi un pic?

— Nicio problemă, spuse Jerry, întorcându-i zâmbetul.

— Joacă-te cu armele o clipă, vrei?

— Bineînţeles.

— Să le spun o vorbă fetelor de jos.

— Bineînţeles.

— Chestii mărunte de familie.

— Te aştept.

Din capul trapei, Jerry nu-l scăpă din ochi. Mickey, şoferul, sălta copilul pe braţul său, giugiulindu-l sub ureche. Într-o lume nebuna, laşi ficţiunea să curgă, gândi el. Te ţii de ea până-n pânzele albe şi-i laşi lui prima muşcătura. Revenind la birou, Jerry luă creionul lui Ricardo şi blocnotesul acestuia şi scrise o adresă inexistentă din Hong Kong, unde putea fi găsit oricând. Ricardo nu se întorsese încă, dar când Jerry se ridică în picioare, îl văzu venind dintre copacii din spatele maşinii, îi plac contractele, îşi zise el. Trebuie să-i dau ceva să semneze. Luă o nouă foaie de hârtie: „Subsemnatul Jerry Westerby jur, în mod solemn, să împart cu prietenul meu Micuţul Ricardo, căpitanul, toate profiturile provenind din exploatarea în comun a istoriei vieţii sale”, scrise el şi apoi semnă cu numele său. Ricardo urca scările, Jerry se gândi să se servească din puternicul arsenal particular, dar îşi zise că Ricardo se aştepta să-l vadă făcând acest gest. În timp ce Ricardo îi mai turnă alt whisky, Jerry îi întinse cele

două foi de hârtie.

— Voi redacta o dispoziţie legală, spuse el uitându-se direct în ochii aprinşi ai lui Ricardo. Am la Bangkok un avocat englez în care am toată încrederea. J-l voi da să-l verifice şi-ţi voi aduce documentul să-l semnezi. După aceea, vom concepe planul de mişcare şi voi vorbi cu Lizzie. E-n regulă?

— Bineînţeles. Ascultă, e întuneric afară. Sunt o mulţime de oameni răi în pădurea aia. Rămâi peste noapte. Am vorbit cu fetele. Te plac foarte mult. Spun că eşti un bărbat foarte puternic. Nu atât de puternic ca mine, dar puternic.

Jerry îngăimă că nu putea să piardă timpul. Ar fi dorit să se întoarcă la Bangkok a doua zi, spuse el. Chiar şi lui i se păru că şchioapătă. Cu o explicaţie atât de neîndemânatică, s-ar putea să intri undeva, dar nu mai ieşi niciodată. Însă Ricardo părea mulţumit până la fericire. Poate că-i vorba de-o ambuscadă, gândi Jerry, ceva aranjat acum de către colonel.

— Du-te sănătos, reporter de cai. Du-te sănătos, prietene.

Ricardo puse ambele mâini pe ceafa lui Jerry, îşi înfipse degetele mari în falca lui, apoi îi trase capul să-l mai sărute o dată, iar Jerry nu se împotrivi. Cu toate că inima lui bătea să-i spargă pieptul, iar spinarea umedă îl durea la atingerea cămăşii, Jerry îl lăsă să facă ce voia. Afară, întunericul se lăsase pe jumătate. Ricardo nu îi conduse la maşină, dar îi urmări cu un aer indulgent de sub piloţi, cu fetele aşezate la picioarele lui, în timp ce le făcea semne cu ambele sale braţe dezgolite. Ajunşi la maşină, Jerry se întoarse pentru a-i face un semn de adio. Ultimele raze ale soarelui mureau printre copacii de tec. Ultimul meu apus de soare, se gândi el.

— Nu porni motorul, îi spuse el încet lui Mickey. Vreau să verific uleiul.

Poate că sunt nebun. Poate că într-adevăr am făcut o afacere, gândi el. Aşezat pe scaunul şoferului, Mickey trase cârligul, iar Jerry ridică încet capota, dar nu era nici urmă de bombiţă cu plastic, niciun fel de cadou de adio din partea noului său prieten şi asociat. Trase joja şi se prefăcu că verifică nivelul uleiului.

— Ai nevoie de ulei, măi reporter de cai? strigă Ricardo de la capătul drumeagului.

— Nu, e în regulă. La revedere!

— La revedere.

Nu avea lanternă, dar când se ghemui şi pipăi în întuneric sub şasiu, nici acolo nu găsi nimic.

— Ai pierdut ceva? strigă Ricardo din nou, cu mâinile pâlnie la gură.

— Porneşte motorul, zise Jerry urcând în maşină.

— Cu luminile aprinse, domnule?

— Da, Mickey, cu luminile aprinse.

— De ce vă spune reporter de cai?

— Avem prieteni comuni.

Dacă Ricardo îi prevenise pe TE-işti, îşi spuse Jerry, oricum nu mai contează. Mickey aprinse farurile, iar în interiorul maşinii, tabloul de bord american se lumină ca un orăşel.

— Dă-i drumul, spuse el.

— Repede, repede?

— Da, repede-repede.

Parcurseră opt kilometri, zece, doisprezece. Jerry supraveghea kilometrajul, judecând că se aflau la vreo treizeci de kilometri de primul punct de control şi cam la şaptezeci de kilometri de cel de-al doilea. Mickey atinsese peste o sută la oră, iar Jerry nu avea chef să se plângă de asta. Ţineau mijlocul drumului, care era drept, iar pe părţile laterale trunchiurile înalte ale arborilor de tec alunecau pe lângă ei ca nişte fantome portocalii.

— Grozav tip, spuse Mickey. E un amant formidabil. Fetele au spus că e minunat la pat.

— Atenţie la sârme, îi zise Jerry.

Pe stânga, şirul de copaci se întrerupse, iar un drumeag de ţară roşu dispărea prin spărtură.

— O duce bine acolo, spuse Mickey. Fete, copii, whisky, corespondenţă. Chiar că o duce bine.

— Opreşte, Mickey. Opreşte maşina. Aici, pe mijlocul drumului, unde e neted. Fă ce-ţi spun, Mickey.

Mickey izbucni în râs.

— Şi fetele o duc bine, spuse Mickey. Fetele capătă bomboane, bebeluşul capătă bomboane, toată lumea capătă bomboane!

— Opreşte blestemata asta de maşină!

Fără să se grăbească, Mickey opri maşina, râzând în continuare cu gândul la fete.

— Arată exact? întrebă Jerry cu degetul lipit de indicatorul de benzină.

— Exact? repetă Mickey neînţelegând ce vrea să spună.

— Benzina. Rezervorul. E plin? Pe jumătate plin? Pe trei sferturi plin? A funcţionat exact în timpul călătoriei?

— Bineînţeles. Funcţionează.

— Când am ajuns în satul incendiat, Mickey, aveai rezervorul pe jumătate plin. Şi acum e tot pe jumătate plin.

— Bineînţeles.

— Ai mai pus tu benzină? Dintr-un bidon? Ai făcut plinul?

— Nu.

— Coboară!

Mickey începu să protesteze, însă Jerry se aplecă peste el, deschise portiera, îl împinse pe Mickey direct pe asfalt şi îl urmă. Apucând braţul lui Mickey, îl bloca la spate şi-l sili să alerge în galop cu faţa în jos, traversând drumul, până la marginea lată, neasfaltată, care-l despărţea de

şanţ, vreo douăzeci de metri mai încolo, apoi îl azvârli în hăţiş şi se lăsă să cadă pe-o rână lângă el, jumătate peste el, astfel că tot aerul din stomacul lui Mickey îi ieşi pe gură într-un singur sughiţ uimit, şi-i trebui o jumătate de minut ca să fie în stare să lanseze un „De ce?” indignat. În momentul acela însă, Jerry îi împingea faţa în pământ ca s-o protejeze de suflu. Bătrânul Ford păru să ardă mai întâi şi apoi să explodeze, sfârşind prin a se ridica în aer ca un ultim semn de viaţă, înainte de a se prăbuşi inert şi de a arde în flăcări culcat pe-o parte. În timp ce lui Mickey i se tăiase respiraţia de admiraţie, Jerry se uită la ceas. Optsprezece minute de când părăsiseră casa pe piloţi. Poate douăzeci. Putea să se întâmple mai devreme, îşi spuse el. Nu e de mirare că Ricardo dorea să ne vadă plecaţi. La Sarratt nici măcar n-ar fi bănuit ceva. Ăsta este un truc oriental, iar Sarrattul îşi avea inima în Europa şi în vremurile bune de altă dată ale Războiului Rece; cehii, Berlinul şi fronturile de demult. Jerry se întrebă ce tip de grenadă o fi fost. Vietcongii preferau modelul american. Adorau dubla sa acţiune. Tot ceea ce trebuia, spuneau ei, era un gât larg al rezervorului de benzină. Se scotea cuiul, se fixa resortul cu o bandă elastică, se lăsa să alunece uşor grenada în rezervorul de benzină şi se aştepta cu răbdare ca benzina să ronţăie cauciucul. Rezultatul fusese una dintre acele invenţii occidentale pe care Vietcongul avea să o redescopere. Ricardo utilizase benzi elastice groase, îşi spuse el.

Ajunseră la primul post de control în patru ore, făcând drumul pe jos. Mickey era extrem de fericit, gândindu-se la asigurare, spunându-şi ca, întrucât Jerry plătise prima de asigurare, aveau să-şi ia în mod automat banii. Jerry nu reuşea să-i scoată această idee din cap. Dar Mickey era şi el speriat de ceva: mai întâi de TE-işti, apoi de fantome, apoi de colonel. Jerry îi explică deci că nici fantomele, nici

TE-iştii nu s-ar fi aventurat în apropierea drumului după acest mic incident. Cât îl priveşte pe colonel, deşi Jerry nu-i menţionase acest lucru lui Mickey, ei bine, era tată şi soldat şi avea un baraj de construit; nu degeaba îl construia el cu cimentul lui Drake Ko, transportat de China Airsea.

La punctul de control, găsiră în sfârşit un camion care să-l ducă pe Mickey acasă. Jerry făcu o bucată de drum împreună cu el şi-i promise sprijinul ziarului în orice ciorovăială cu Asigurările, dar Mickey, în euforia sa, rămânea surd la orice semn de îndoială. Printre râsete, făcură schimb de adrese, îşi strânseră mâna din inimă de câteva ori, apoi Jerry coborî la o cafenea, un fel de han la marginea drumului, unde aşteptă o jumătate de zi autobuzul, care avea să-l transporte spre est, spre un nou câmp de război.

De la bun început, fusese oare nevoie ca Jerry să se ducă la Ricardo? Rezultatul în ceea ce-l priveşte ar fi fost altul dacă nu s-ar fi dus? Sau Jerry, aşa cum insistă până în zilele noastre apărătorii lui Smiley, prin trecerea lui pe la Ricardo, dăduse ultimul brânci, crucial, care scuturase pomul, făcând să cadă fructul atât de râvnit? Pentru Clubul Suporterilor lui Smiley, nu era nicio îndoială: vizita la Ricardo fusese ultima picătură care făcuse ca paharul lui Ko să dea pe dinafară. Fără asta, ar fi putut continua să se agite până s-ar fi ajuns la deschiderea vânătorii, moment în care Ko însuşi şi informaţiile deţinute cu privire la el s-ar fi găsit la dispoziţia tuturor. Punct. Şi, după câte se pare, faptele aduc dovada unei minunate cauzalităţi. Căci iată ce se întâmplase. La nici şase ore după ce Jerry şi şoferul său, Mickey, se ridicaseră din praful de pe marginea acelui drum din nord-estul Thailandei, întregul etaj V al Prăvăliei explodase într-o criză de jubilaţie extatică, care ar fi făcut să pălească oricând rugul Fordului împrumutat de Mickey,

în sala de jocuri, în care Smiley anunţă vestea, Doc di Salis făcu de-adevăratelea câţiva paşi de gâgă, iar Connie i s-ar fi alăturat, fără nicio îndoială, dacă artrita sa n-ar fi ţinut-o în acel blestemat cărucior cu rotile. Trot urla, Guillam şi Mollie se îmbrăţişau şi doar Smiley, în mijlocul unei asemenea bucurii, îşi păstra aerul său obişnuit, uşor surprins, cu toate că Mollie jură că îl văzuse înroşindu-se, în timp ce-şi privea colaboratorii printre gene.

Tocmai aflaseră noutatea, spuse el. O comunicare urgentă din partea Verilor. În aceeaşi zi, la şapte dimineaţa, după ora Hong Kongului, Tiu îi telefonase lui Ko la Star Heights, unde acesta petrecuse noaptea relaxându-se cu Lizzie Worth. Lizzie însăşi ridicase receptorul, dar Ko intervenise pe derivaţie şi îi ordonase sec să închidă, ceea ce femeia făcuse. Tiu îi propusese să se întâlnească de îndată pentru a lua micul dejun în oraş. „La George", spusese Tiu spre marele amuzament al transcriptorilor. Trei ore mai târziu, Tiu avea să telefoneze la agenţia de voiaj, făcând planuri rapide pentru o călătorie de afaceri în China continentală. Prima lui escală avea să fie Canton, unde China Airsea avea un reprezentant, dar destinaţia sa finală era Shanghai.

Deci, cum de reuşise Ricardo să comunice atât de rapid cu Tiu, fără a avea telefon? Teoria cea mai plauzibilă este legătura colonelului de poliţie cu Bangkokul. Dar de la Bangkok? Dumnezeu ştie. Telexul comercial, reţeaua bancară de informaţii privind cursul valutar, orice este posibil. Chinezii au propriile mijloace de a face aceste lucruri.

Pe de altă parte, s-ar fi putut ca răbdarea lui Ko să fi cedat în acest moment şi ca micul dejun de la localul La George să fi avut cu totul alt scop. Oricum, se realizase pătrunderea la care visau toţi, triumfătoarea justificare a muncii răbdătoare de cercetare depuse de Smiley. Pe la

orele prânzului, Lacon îl sunase la telefon personal pentru a-l felicita şi, către seară, Saul Enderby făcuse un gest pe care nimeni de pe partea cealaltă a Pieţei Trafalgar nu-l făcuse vreodată. Trimisese o ladă de şampanie de la Berry Brothers and Rudd, din recolta Krug, o adevărată minunăţie. Odată cu lada, trimisese un bileţel adresat lui George, pe care scrisese: „În cinstea primei zile de vară” şi, într-adevăr, deşi era sfârşit de aprilie, părea să fie aşa. Prin perdelele de tul, de la etajele inferioare, se vedeau platanii înfrunziţi. Mai sus, un buchet de zambile înflorite în jardiniera de la fereastra lui Connie.

— Roşii, spuse ea, bând în sănătatea lui Saul Enderby. Culoarea preferată a lui Karla, fie el binecuvântat.

Capitolul 18
Cotul fluviului

Baza aeriană nu era nici frumoasă, nici victorioasă. Teoretic, se afla sub comanda thailandezilor, dar, în realitate, acestora din urmă li se permitea să strângă gunoaiele şi să ocupe estacada aflată în apropierea perimetrului. Postul de control era un oraş separat. În miasmele de mangal, de urină, de peşte marinat şi de butan, rândurile de barăci, din tablă ondulată, pe cale să se prăbuşească, adăposteau activităţile seculare ale unei ocupaţii militare. Bordelurile erau ţinute de peşti schilozi, croitorii ofereau smochinguri de nuntă, librăriile etalau literatură pornografică şi ghiduri de călătorie, iar barurile se numeau Sunset Strip, Hawaii şi Lucky Time. La baraca poliţiei militare, Jerry întrebă de căpitanul Urquhart, de la Relaţii cu Publicul, iar sergentul negru se îmbăţoşă, gata să-l dea pe Jerry afară, când află că era ziarist. La telefonul bazei, Jerry auzi o mulţime de declicuri şi de pocnituri, înainte ca o voce cu accent tărăgănat de sud să-i răspundă:

— Urquhart nu este momentan aici. Numele meu este Masters. Cine-i la aparat, repetaţi vă rog?

— Ne-am cunoscut vara trecută la conferinţa de stat-major a generalului Crosse, spuse Jerry.

— Ah, sigur, aşa e, omule, se auzi aceeaşi voce uimitor de tărăgănată, care-i reamintea de Pupä-1-Moartea. Plăteşte-ţi taxiul. Sosesc de îndată. Cu un jeep albastru. Aşteaptă-l să-i vezi albul ochilor.

Urmă o lungă tăcere, în timpul căreia, probabil, se verificau numele de cod Urquhart şi Crosse.

Un val de indivizi de la aviaţie intrau şi ieşeau din tabără, negri şi albi, în mici grupuri urâcioase şi segregate. Trecu un ofiţer alb. Negrii îl salutară cu semnul Forţei

Negre. Ofiţerul le răspunse cu prudenţă. Soldaţii şi gradaţii purtau pe uniforme îndemne în stilul lui Charlie Marshall, majoritatea aducând osanale drogurilor. Starea de spirit generală era morocănoasă, aceea a unor oameni înfrânţi şi ascunzând violenţa. Soldaţii thailandezi nu salutau pe nimeni. Nimeni nu-i saluta pe thailandezi.

Un jeep albastru, cu toate luminile de avertizare aprinse şi cu sirena urlând, tocmai se opri într-un îngrozitor derapaj de cealaltă parte a barierei. Sergentul îi făcu semn lui Jerry să treacă. Câteva clipe mai târziu, gonea de rupea pământul, de-a lungul pistei, în direcţia unui şir lung de barăci albe şi joase din centrul aeroportului. Şoferul era un băiat costeliv, care prezenta toate semnele unui militar în termen.

— Eşti Masters? întrebă Jerry.

— Nu, domnule, eu nu-i duc decât bagajele maiorului.

Trecură pe lângă unii care jucau un baseball de rahat, cu sirena urlând întruna şi cu toate luminile de avertizare încă aprinse.

— Bună acoperire, spuse Jerry.

— Poftim, domnule? urlă militarul în termen ca să acopere zgomotul.

— Las-o baltă!

Nu era o bază dintre cele mai mari. Jerry văzuse altele mai mari. Trecură pe lângă rândurile de avioane Phantom şi de elicoptere şi, pe măsură ce se apropiau de barăcile albe, Jerry îşi dădu seama că ele ascundeau un complex-fantomă al CIA, total separat, având propriile anexe, propriile antene şi propriul grup de avioane vopsite în negru, cărora obişnuiau să le spună „Vrăjitoarele” – care, înainte de retragere, aterizaseră şi adunaseră Dumnezeu ştie pe cine şi Dumnezeu ştie de unde.

Intrară printr-o uşă laterală pe care o descuie tinerelul. Culoarul scurt era pustiu şi tăcut. În capătul acestuia se

găsea o uşă întredeschisă, făcută din tradiţionala imitaţie de lemn de trandafir. Masters purta o uniformă de aviator, cu mâneci scurte şi câteva insigne. Avea medalii şi rangul de maior, iar Jerry bănui că trebuia să fie tipul de Văr paramilitar, poate nici măcar ofiţer de carieră. Avea o faţă aspră şi pământie, buze subţiri strânse într-un aer de reproş, obraji scofâlciţi. Stătea în faţa unui şemineu fals, sub o reproducere după o pictură de Andrew Wyeth şi avea ceva straniu în imobilismul său, ceva care nu se lega. Ai fi zis că e un bărbat care făcea în mod deliberat mişcări lente, pentru că toţi ceilalţi se grăbeau. Tinerelul făcu prezentările şi ezită. Masters nu-l slăbi din ochi până ce acesta ieşi din cameră, apoi îşi îndreptă privirea sa inexpresivă către masa de lemn de trandafir unde se găsea nişte cafea.

— Se pare că ai nevoie de-un mic dejun, spuse Masters. Turnă cafeaua şi aduse o farfurie cu gogoşi, făcând toate acestea cu mişcări lente. Nu ne-am instalat prea rău, zise el.

— Nu prea rău, fu de acord Jerry.

O maşină de scris electrică zăcea pe birou, iar alături – nişte hârtie albă. Masters se apropie cu paşi rigizi de un fotoliu şi se cocoţă pe unul din braţele sale. Luând un exemplar din *Star and Stripes,* începu să-l citească ostentativ, în timp ce Jerry se instală la birou.

— Ascultă, se pare că eşti pe cale de a redobândi pentru noi totul, de unul singur, spuse Masters, adresându-se exemplarului său din *Stars and Stripes* pe care-l ţinea în mână. Ei bine, să vedem.

Instalându-şi maşina sa portabila, pe care o prefera celei electrice, Jerry se apuca să-şi dactilografieze raportul într-o serie de rafale scurte, care-i păreau din ce în ce mai zgomotoase pe măsură ce trudea. Poate că Masters avea aceeaşi impresie, căci ridica frecvent ochii, doar pentru a

privi mâinile lui Jerry şi jucărioara sa portabilă.

Jerry îi întinse o copie.

— Ai ordin să rămâi aici, spuse Masters, articulând fiecare cuvânt cu cea mai mare grijă. Ai ordin să rămâi aici, în timp ce îţi vom transmite mesajul. Căci, dragul meu, noi îţi vom transmite mesajul. Ai ordin să aştepţi confirmarea receptării sale şi noi instrucţiuni. E clar? E, clar, *domnule?*

— Bineînţeles.

— Ai aflat cumva, din întâmplare, noutăţile îmbucurătoare? întrebă Masters.

Erau faţă-n faţă. La mai puţin de un metru unul de celălalt. Masters privea mesajul, dar ochii săi nu păreau să parcurgă rândurile.

— Ce noutăţi, omule?

— Tocmai am pierdut războiul, domnule Westerby, da, domnule. Ultimii dintre bravi au fost strânşi cu elicopterul de pe acoperişul ambasadei din Saigon, ca o bandă de boboci lipsiţi de experienţă, surprinşi cu pantalonii-n vine într-un bordel. Poate că asta nu te afectează cu nimic. Câinele ambasadorului a supravieţuit, poate asta îţi aduce o alinare. Un ziarist l-a luat pe genunchii săi. Poate că nici asta nu te afectează în niciun fel. Poate că nu iubeşti câinii. Poate că ai aceleaşi sentimente faţă de câini pe care le am eu faţă de ziarişti, domnule Westerby, nu-i aşa?

Jerry simţise mirosul de coniac în respiraţia lui Masters, un miros pe care nicio cantitate de cafea nu ar fi reuşit să-l ascundă, şi bănui că interlocutorul său bea de mult timp, fără a reuşi să se îmbete.

— Domnule Westerby?

— Da, bătrâne.

Masters îi întinse mâna.

— *Bătrâne,* vreau să-mi strângi mâna.

Mâna era întinsă între ei, cu degetul mare ridicat.

— De ce? întrebă Jerry.

— Vreau să-mi strângi mâna în semn de bun venit. Statele Unite ale Americii tocmai şi-au pus candidatura pentru clubul puterilor de categoria a doua, al cărui preşedinte am înţeles că este frumoasa dumneavoastră ţară, preşedinte şi cel mai vechi membru. *Strânge-mi mâna!*

— Mândru să vă avem la bord, spuse Jerry, făcându-i maiorului plăcerea să-i strângă mâna.

Fu recompensat pe loc cu un surâs strălucitor de falsă gratitudine.

— A, este *cu adevărat* drăguţ din partea dumneavoastră, domnule Westerby. Vă rog să-mi comunicaţi dacă doriţi ceva care să vă facă şederea la noi mai agreabilă. Dacă doriţi să închinaţi locul, noi nu respingem nicio ofertă rezonabilă, ştiţi asta.

— Mi-aţi putea strecura un pic de scotch printre gratii, spuse Jerry, cu un surâs trist.

— Cuu plăăă... cere, zise Masters, pe un ton tot atât de tărăgănat ca o lovitură lentă de pumn. Eşti un bărbat după inima mea. Da, domnule.

Masters îl lăsă cu o jumătate de sticlă de J & B, pe care o scosese din bufet, şi cu câteva numere mai vechi din *Playboy.*

— Ţinem toate acestea la dispoziţia gentlemenilor englezi, care n-au crezut de cuviinţă să ridice nici măcar degetul cel mic pentru a ne ajuta, explică el pe un ton de confidenţă.

— O atenţie încântătoare din partea dumneavoastră, spuse Jerry.

— Mă duc să vă expediez scrisoarea acasă, Mămicii. *Cum îi merge* reginei, apropo?

Masters nu întoarse cheia în broască, dar, atunci când încercă clanţa uşii, Jerry văzu că era încuiată. Ferestrele

care dădeau spre aeroport erau duble şi aveau geamuri fumurii. Pe pistă, aparatele aterizau şi decolau fără zgomot. Aşa încercaseră ei să câştige, îşi spuse Jerry, din interiorul camerelor insonorizate, din spatele geamurilor fumurii, cu toate maşinăriile la îndemână. Aşa pierduseră. Bău un gât, dar nu simţi nimic. În cazul acesta, se sfârşise, gândi el, şi-asta era tot. Care va fi viitoarea sa escală? O vizită la bătrânul lui Charlie Marshall? Un mic viraj spre ţara shanilor, o convorbire de la om la om cu garda de corp a generalului? Aşteptă, gândurile sale amestecându-se confuz. Se aşeză, apoi se lungi pe divan, dormi un pic, dar fără să ştie cât. Se trezi brusc în sunetele muzicii transmise de difuzor, întreruptă din când în când de un anunţ banal. Vrea căpitanul Cutărică să facă nu ştiu ce? La un moment dat, crainicul propuse cursuri de nivel universitar. Apoi, maşini de spălat cu preţ redus. Iar, altă dată, o rugăciune. Jerry începu să se plimbe prin cameră, enervat de liniştea de crematoriu şi de sunetele muzicii.

Se apropie de cealaltă fereastră şi îşi imagină faţa lui Lizzie, sprijinită de umărul său, aşa cum o făcuse cândva Orfana, dar atât. Mai bău ceva whisky. Ar fi trebuit să dorm în camion, îşi spuse el. Oricum, ar trebui să dorm mai mult. Deci pierduseră războiul, în sfârşit. Somnul nu-i făcuse niciun bine. Părea că trecuse o veşnicie de când nu mai dormise aşa cum şi-ar fi dorit. Bătrânul Frostie pusese capăt somnului. Mâna îi tremura: Iisuse, uită-te la asta! se gândi la Luke. Ar trebui să-i tragem un chef împreună. Ar fi trebuit să se fi întors, dacă nu cumva îi ciuruiseră curul. Ar trebui să-mi las puţin bătrânul creier să se odihnească, gândi el. Dar, câteodată, în zilele acestea, bătrânul creier pleca la vânătoare de unul singur. Cam mult, într-adevăr. Ar trebui să-i pun frână, se gândi el grav. *Bărbate.* Se gândi la grenadele lui Ricardo.

Să ne grăbim, îşi zise el. Hai, să luăm o decizie*. Încotro?*

Cine urmează? Fără „de ce”-uri. Faţa îi era uscata şi ardea, iar mâinile îi erau umede. Avea o durere de cap, chiar deasupra ochilor. Nenorocita asta de muzică, îşi spuse el. Această blestemată de muzică, de sfârşit de lume. Privirea sa căuta cu insistenţă un comutator pentru a o opri, când îl văzu pe Masters în prag, cu un plic în mână şi cu privirea goală. Jerry citi mesajul. Masters se aşeză din nou pe braţul fotoliului.

— „Fiule, vino acasă”, intonă Masters, accentuând în bătaie de joc propriul său accent lălăit de sud. „Vino direct acasă”. Verii te vor duce la Bangkok. De la Bangkok vei pleca la Londra din Anglia, şi *nu,* repet, nu Londra din Ontario, cu o cursă la alegerea *ta*. În niciun caz nu te reîntoarce la Hong Kong. Să nu faci asta! Nu, *domnule!* Misiunea îndeplinită, *fiule.* Mulţumesc, bine făcut. Maiestatea Sa este atât de *încântată!* Aşa că întoarce-te acasă la cină, avem mămăligă, şi curcan, şi plăcintă cu afine. Pare că lucrezi cu o adunătură de poponari, *omule.*

Jerry reciti mesajul.

— Avionul decolează spre Bangkok la orele unsprezece, spuse Masters. Îşi purta ceasul pe partea interioară a încheieturii, aşa că nu vedea decât el cât era ora. Mă auzi?

Jerry surâse.

— Îmi pare rău, bătrâne, citesc încet. Mulţumesc. Prea multe vorbe mari. Trebuie să-mi mai antrenez creierul meu bătrân. Ascultă, mi-am lăsat lucrurile la hotel.

— Băieţii mei de casă sunt la dispoziţia Alteţei Voastre Regale.

— Mulţumesc, dar dacă nu te superi aş prefera să evit legăturile oficiale.

— Cum doriţi, domnule, cum doriţi.

— Voi lua un taxi la ieşire. Mă duc şi mă întorc într-o oră. Mulţumesc, repetă el.

— Eu *îţi* mulţumesc.

Omul de la Sarratt inventă o găselniţă isteaţă pentru a-şi lua la revedere.

— Te superi dacă las asta aici? întrebă el, făcând semn cu capul către maşina lui de scris portabilă, într-o cutie ca vai de lume, aşezată lângă IBM-ul cu bilă al lui Masters.

— Domnule, vom avea grijă de ea ca de bunul nostru cel mai preţios.

Dacă Masters şi-ar fi dat osteneala să se uite la el în acel moment, ar fi avut o ezitare, când ar fi văzut strălucirea plină de semnificaţii din ochii lui Jerry. Dacă i-ar fi ştiut, poate, mai bine glasul lui Jerry sau i-ar fi remarcat răguşeala deosebit de prietenoasă, ar fi putut de asemenea să ezite. Dacă ar fi văzut felul în care Jerry se trăgea de şuviţa de păr de pe frunte, cu antebraţul pe piept, într-o atitudine de disimulare instinctivă, dacă ar fi reacţionat la zâmbetele timide de mulţumire ale lui Jerry, când militarul în termen se întorsese pentru a-l conduce până la poartă în jeepul bleu, ei bine, atunci ar fi putut să aibă unele îndoieli. Maiorul Masters însă nu era doar un profesionist acrit şi plin de deziluzii. El era un gentleman din sud, care suferea chinurile înfrângerii şi ale căderii la discreţia sălbaticilor de neînţeles; şi el nu avea deloc timp pe moment pentru a se consacra contorsiunilor unui englez epuizat, care trebuia de mult să fi ajuns acasă şi care folosea centrala de spionaj muribundă ca oficiu poştal.

Plecarea grupului operaţional al Prăvăliei la Hong Kong se petrecu într-o atmosferă festivă, accentuată de caracterul secret al dispoziţiilor luate. Vestea reapariţiei lui Jerry declanşase totul. Conţinutul mesajului său accentuase această stare de spirit şi coincisese cu o informaţie trimisă de Veri, potrivit căreia Drake Koaşi anulase toate angajamentele mondene şi de afaceri şi că se retrăsese între pereţii casei sale, Seven Gates, de pe

Headiand Road. O fotografie a lui Ko, luata cu teleobiectivul, din camioneta de supraveghere a Verilor, îl surprinsese din semiprofil, privind către mare. Nu se vedea jonca de ciment, dar el purta pe cap bereta sa mare.

— Ca un Jay Gatsby din zilele noastre, iubitule! exclamă Connie Sachs încântată, în timp ce se uitau atent cu toţii la întreaga fotografie. Arată ca un somnambul în blestemata asta de lumină de la capătul debarcaderului sau Dumnezeu ştie ce-a făcut acest cretin.

Când camioneta revenise două ore mai târziu, Ko se afla într-o poziţie identică, aşa că nu îşi mai bătuseră capul să mai tragă un clişeu. Şi mai semnificativ era faptul că Drake Ko încetase cu totul să mai folosească telefonul său, cel puţin, liniile interceptate de Veri.

Sam Collins trimise şi el un raport, al treilea la rând, dar de departe cel mai lung de până atunci. Ca de obicei, sosise prin plic special, adresat lui Smiley personal şi, ca de obicei, acesta din urmă nu discută conţinutul decât cu Connie Sachs. Chiar în clipa în care echipa pleca la aeroportul din Londra, un mesaj de ultim moment din partea lui Martello îi informa că Tiu se reîntorsese din China şi că se afla în prezent închis cu Drake Ko în casa de pe Headiand Road.

Însă ceremonia cea mai importantă, atunci şi mai târziu, aşa cum îşi amintea Guillam, şi cea mai tulburătoare, fu micul consiliu de război, ţinut în birourile lui Martello de la Anexă, la care, în mod excepţional, nu asistă doar obişnuitul cvintet al lui Martello, adică cei doi bărbaţi taciturni, Smiley şi Guillam, ci fură prezenţi şi Lacon şi Saul Enderby, care, în mod semnificativ, sosiră cu aceeaşi maşină oficială. Scopul acestei ceremonii – convocată la iniţiativa lui Smiley – era predarea oficială a cheilor. Martello urma să fie pus acum la curent cu dosarul Dolphin, inclusiv cu atât de importanta legătură cu Nelson.

Avea să fie informat, cu anumite omisiuni minore, însă care n-aveau să iasă decât ulterior la iveală, aşa cum trebuia să fie un partener într-o afacere. Guillam n-avea să ştie niciodată cum reuşiseră să-şi impună prezenţa la această reuniune Lacon şi Enderby, iar Smiley, şi acest lucru este foarte de înţeles, se arătase foarte reticent în privinţa asta. Enderby declară sec că venise „în interesul ordinii şi al disciplinei militare” Lacon arăta mai şters şi mai dispreţuitor ca de obicei. Guillam avea impresia acută că puneau ceva la cale, iar această impresie fu şi mai accentuată de jocul pe care îl va surprinde între Enderby şi Martello: pe scurt, aceşti amici de dată recentă se arătau atât de rezervaţi unul faţă de celălalt, încât îi părură lui Guillam doi amanţi secreţi, care se întâlnesc la un dejun comunal într-o casă de ţară, situaţie în care se aflase şi el adesea.

Era *scara* la care se desfăşurau lucrurile, explică Enderby la un moment dat. Cazul lua asemenea proporţii, încât credea cu adevărat că trebuiau să existe şi câteva muşte oficiale. Era lucrătura celor de la Serviciul Colonial, avea să explice el într-un alt moment. Wilbraham făcea valuri la Trezorerie.

— În regulă, am auzit veştile proaste, spuse Enderby atunci când Smiley îşi terminase lunga sa prezentare şi când osanalele lui Martello numai că nu făcură să cadă tavanul în capul lor. Şi acum, punctul unu, cine are degetul pe trăgaci, George? voi el să ştie. După aceea, întâlnirea deveni mai mult spectacolul lui Enderby, aşa cum se întâmpla la toate întâlnirile cu el. Cine dă ordinele să se tragă când se-ncinge treaba? Tu, George? Tot tu? Vreau să spun, recunosc că ai planificat totul foarte bine, însă bătrânul Marty, aici de faţă, este cel care asigură artileria, nu-i aşa?

La auzul acestora, Martello avu un nou acces de

surzenie, în timp ce-şi rotea privirea încântată asupra tuturor acestor minunaţi şi adorabili englezi, cu care avea privilegiul să fie asociat, şi-l lăsă pe Enderby să continue să defrişeze terenul pentru el.

— Marty, cum vezi *tu* treaba asta? insistă Enderby, ca şi cum realmente el însuşi nu avea vreo idee, ca şi când nu fusese niciodată la pescuit cu Martello, ca şi cum nu dădea niciodată somptuoase dineuri pentru acesta, ca şi cum nu discutau probleme ultrasecrete în afara cadrului oficial.

În acest moment, Guillam fu bântuit de o stranie intuiţie, deşi, mai târziu, îşi va da pumni în cap că-i acordase atât de puţină importanţă. *Martello ştia.* Revelaţiile în privinţa lui Nelson, pe care Martello se prefăcea că le primeşte cu stupefacţie, nu erau niciun fel de revelaţii, ci conformarea unor informaţii pe care el şi taciturnii săi le deţineau deja. Guillam citi asta pe feţele lor palide şi lipsite de expresie şi în ochii lor de pândari. Citi asta în linguşelile scârboase ale lui Martello. *Martello ştia.*

— Ah, din punct de vedere tehnic, este spectacolul lui George, Saul, îi reaminti cu loialitate Martello lui Enderby, ca răspuns la întrebarea sa, dar insistând destul asupra cuvântului „tehnic”, pentru a arunca îndoiala asupra restului. George este pe puntea de comandă, Saul. Noi nu suntem aici decât pentru a băga cărbuni.

Enderby se încruntă nefericit şi îşi vârî un băţ de chibrit între dinţi.

— George, chiar nu te deranjează? îţi convine să laşi lucrurile aşa cum sunt? Să-l laşi pe Marty să bată pasul pe loc în umbră, să ne furnizeze întreaga infrastructură, mijloacele de comunicaţii, întreg sistemul de ascultare şi de supraveghere, să încarce bateriile în jurul Hong Kongului sau mai ştiu eu ce? Iar tu să dai ordine între timp? Ei drăcia dracului! E ca şi cum ai purta smochingul altcuiva, aş zice.

Smiley se dovedi destul de ferm, dar, după părerea lui Guillam, întrucâtva prea preocupat de cârdăşia abia voalată aflată la doi paşi de el.

— Deloc, spuse Smiley. Eu şi Martello avem o înţelegere clară. Vârful de lance al operaţiunii va fi mânuit de noi. Dacă este nevoie de o acţiune de sprijin, Martello este cel care o va asigura. Rezultatele vor fi apoi împărţite. Dacă te gândeşti în termeni de dividende în raport cu investiţiile americanilor, acestea le vor reveni la partajul rezultatului. Responsabilitatea pentru obţinerea unui asemenea rezultat ne rămâne însă nouă. Conchise fără drept de apel. Scrisoarea de înţelegere stabilind toate acestea a fost de mult inclusă în dosar.

Enderby îi aruncă o privire lui Lacon.

— Oliver, ai spus că mi-o trimiţi. Unde este?

Lacon îşi lăsă capul său lunguleţ pe-o parte şi arboră un zâmbet trist, care nu se adresa cuiva anume.

— După părerea mea, Saul, se plimbă pe undeva pe la tine, prin Biroul Trei.

Enderby încercă o altă tactică.

— După părerea voastră, a amândurora, credeţi că acordul corespunde tuturor împrejurărilor, nu-i aşa? Vreau să spun, cine se ocupă de casele conspirative, de toate astea? De îngroparea cadavrului, chestii de-astea?

Smiley interveni din nou.

— Serviciul Supravegheri a închiriat o căsuţă la ţară şi o pregăteşte pentru a fi locuită, spuse el cu nepăsare.

Enderby îşi scoase băţul de chibrit umed din gură şi-l rupse în două în scrumieră.

— Puteaţi să folosiţi casa mea, dacă mi-aţi fi cerut-o, mormăi el cu un aer absent. E loc berechet. Nu e nimeni niciodată acolo. Are personal. Tot ce-i trebuie. Continuă, însă preocupat de ideea lui fixă. Ascultaţi. Răspundeţi-mi la întrebarea asta. Omul vostru intră în panică. Ne trage

clapa şi o ia la fugă pe străzile dosnice din Hong Kong. Cine se joacă de-a hoţii şi vardiştii pentru a-l aduce înapoi?

„*Nu* răspunde! se rugă în gând Guillam. N-are niciun fel de drept să scormonească în felul acesta! Trimite-l în mă-sa!”

Răspunsul lui Smiley, deşi eficient, nu avu scânteia pe care ar fi dorit-o Guillam.

— Oh, presupun că totdeauna se poate inventa o *ipoteză,* obiectă el cu blândeţe. Cred că lucrul cel mai bun care s-ar putea spune ar fi ca eu şi Martello să ne punem în comun ideile în faza aceasta şi să acţionăm cum e mai bine.

— Eu şi George avem o relaţie de lucru bună, Saul, declară Martello cu generozitate. Chiar foarte bună.

— Ar fi mai *curat,* vezi tu, George, reluă Enderby cu un nou băţ de chibrit în gură. Ar fi mult mai *sigur* dacă ar fi o operaţiune făcută în întregime de către yankei. Dacă oameni de-ai lui Marty fac vreo gafa, nu trebuie decât să-şi prezinte scuze guvernatorului, să trimită doi-trei ţipi la dracu-n praznic şi să promită că n-o vor mai lua de la cap niciodată. Asta e. Aici nu aşteaptă nimeni altceva de la ei. Ăsta e avantajul de a avea o reputaţie proastă, nu-i aşa, Marty? Nimeni nu va fi surprins dacă tu-ţi regulezi servitoarea.

— Ei şi tu, *Saul,* spuse Martello şi râse copios după această strălucită manifestare de umor britanic.

— Vor fi mult mai multe complicaţii dacă *noi suntem* băieţii răi, continuă Enderby. Sau *tu,* mai curând. Guvernatorul ar putea să te dea jos cu-n bobârnac, aşa cum merg lucrurile acum. Cu Wilbraham, care tună şi fulgeră în biroul său.

Dar nu se progresa deloc, dată fiind încăpăţânarea înnebunitoare a lui Smiley. Aşa că, pentru un timp, Enderby se înclină şi reluă discuţia privind „carnea şi

cartofii”, care era formula amuzantă a lui Martello pentru desemnarea modalităţilor practice de derulare a operaţiunilor. Dar, înainte de sfârşitul discuţiei acesteia, Enderby mai făcu o ultimă tentativă de a-l îndepărta pe Smiley de la cârmă, revenind la problema eficienţei în manipularea şi în conservarea prăzii.

— George, cine se va ocupa de interogatorii şi de toate chestiile astea? îl mai foloseşti pe caraghiosul ăla mic de iezuit al tău, ăla cu nume ciudat?

— Di Salis va răspunde de aspectele chineze ale interogatoriilor, iar Serviciul nostru de Cercetări în Probleme Sovietice, de aspectele ruseşti.

— Universitara aia oloagă, nu-i aşa, George? Aia pe care nenorocitul de Bill Haydon a dat-o afară pentru băutură?

— Ei şi numai ei doi sunt cei care au adus cazul în stadiul în care se află, spuse Smiley.

Aşa cum era de aşteptat, Martello nu scăpă ocazia.

— Oh, nu, George, nici nu mă gândesc! Nici nu vreau să aud! Saul, Oliver, ţin să ştiţi că eu consider cazul Dolphin, sub toate aspectele sale, Saul, ca un triumf personal al lui George, aici de faţă, şi *doar* al lui George!

După câteva aplauze generale pentru dragul şi bătrânul George, se întoarseră la Prăvălie.

— Praf de puşcă, trădare şi conspiraţie! exclamă Guillam. De ce te vinde Enderby? Ce-i tot rahatul ăsta cu pierderea scrisorii?

— Da, spuse Smiley în sfârşit, dar dus departe pe gânduri. Da, asta a fost o mare neglijenţă din partea lor. Credeam că le-a trimis un exemplar. În plic închis, prin curier, doar pentru informarea lor. Enderby părea atât de *încurcat,* nu-i aşa? Vrei să te ocupi de asta, Peter? Să le întrebi pe mămici?

Menţionarea scrisorii de înţelegere – *capetele* de acord, cum le spunea Lacon – îi trezi lui Guillam cele mai rele

presimţiri. Îşi aminti cum făcuse prostia să-l lase pe Sam Collins să o ducă şi cum, potrivit lui Fawn, acesta petrecuse mai mult de o oră închis între patru pereţi cu Martello sub pretextul de a i-o înmâna. Îşi reaminti, de asemenea, cum îl zărise pe Sam Collins în anticamera lui Lacon, misteriosul confident al lui Lacon şi al lui Enderby, îşi aminti cum îl văzuse preumblându-se în jurul Whitehall-ului, ca un cotoi nenorocit de Cheshire. Îşi aminti de pasiunea lui Enderby pentru table, pe care le juca la mize foarte mari, şi chiar îi trecu prin minte, în timp ce încerca să prindă firul complotului, că Enderby ar putea fi un client al Clubului lui Sam Collins. Renunţa totuşi tara întârziere la această idee, respingând-o ca prea absurdă. Dar, printr-o ironie a soartii, se dovedi ulterior că fusese adevărat. Şi-şi aminti convingerea lui timp de o fracţiune de secundă – bizuindu-se doar pe fizionomia celor trei americani şi, ca atare, rapid respinsă – că ei ştiau ceea ce Smiley venise să le spună.

Dar Guillam nu abandonă ideea că Sam Collins era fantoma festivităţii din dimineaţa aceea şi, când se urcă în avion la aeroportul din Londra, extenuat de îndelunga şi de energica sa despărţire de Mollie, aceeaşi fantomă îi zâmbea prin fumul infernalei ţigări maronii a lui Sam.

Zborul se desfăşură fără incidente, cu o singură excepţie. Toţi trei erau corpolenţi, iar când se pusese problema cum să se aşeze pe locuri, Guillam câştigase o mică bătălie în războiul său neîncetat cu Fawn. Peste cadavrul Serviciului Supravegheri, Guillam şi Smiley zburară cu clasa I, în timp ce Fawn, doica, se aşeză pe o strapontină din primul rând de scaune ale clasei Turist, bot în bot cu cei din corpul de securitate al companiei aeriene, care dormiră nevinovaţi aproape tot drumul, în timp ce Fawn stătea îmbufnat. Nu se pusese niciodată problema, din fericire, ca Martello şi oamenii săi taciturni să

călătorească împreună cu ei, dat fiind că Smiley era hotărât că aşa ceva să nu se întâmple în niciun caz. Ca atare, Martello o apucase spre vest, făcând escală la Langley, pentru a-şi lua instrucţiunile şi a continua drumul prin Honolulu şi Tokio, ca să fie la faţa locului în momentul sosirii lor la Hong Kong.

Ca un post-scriptum, neintenţionat ironic, la plecarea lor Smiley lăsă o lungă notă scrisă de mână, ce trebuia să-i fie prezentată lui Jerry la sosirea sa la Prăvălie, felicitându-l pentru munca excelentă pe care o depusese. Copia la indigo se mai află încă în dosarul lui Jerry. Nimeni nu se gândise să o scoată de-acolo. Smiley vorbea de „loialitatea de nezdruncinat a lui Jerry" şi de „încununarea a mai mult de treizeci de ani de serviciu". Adăugă un mesaj apocrif din partea lui Ann, „care mi se alătură pentru a-ţi dori o tot atât de distinsă carieră ca romancier" Conchise destul de stângaci, exprimându-şi sentimentul că „unul dintre privilegiile muncii noastre este acela că ne oferă colegi atât de minunaţi. Trebuie să-ţi spun că toţi gândim despre tine în aceşti termeni".

Unii continuă să se întrebe de ce nu ajunsese la Prăvălie, înainte de plecarea lor, niciun semnal neliniştitor în legătură cu locul în care se afla Jerry. În fond, el avea mai multe zile de întârziere. Se caută, o dată în plus, motive de a-l învinovăţi pe Smiley, dar nu există nicio dovadă de vreo greşeală din partea Prăvăliei. Pentru transmiterea raportului lui Jerry de baza aeriană din Thailanda de Nord-Est – ultimul său raport – Verii eliberaseră o linie directă cu Anexa din Londra via Bangkok. Dar aranjamentul era valabil pentru un singur mesaj şi pentru un singur răspuns şi nu se avusese în vedere că mai urmaseră şi altele. Ca atare, protestele, atunci când apărură fură mai întâi dirijate la Bangkok, prin reţeaua militară, de acolo transmise Verilor de la Hong

Kong prin propria *lor* reţea – întrucât Hong Kongul, se aprecia, avea un drept de supraveghere absolut asupra întregului material etichetat Dolphin – şi doar atunci, cu specificaţia „Rutină”, ele fură retransmise de către Hong Kong la Londra, unde rătăciră pe diverse tăvi de corespondenţă din lemn de trandafir furniruite, înainte să le fi remarcat cineva importanţa. Şi trebuie să se recunoască că apaticul maior Masters, aşa cum se va exprima el mai târziu, dăduse foarte puţină importanţă neapariţiei unui poponar englez în deplasare, „PRESUPUN EXPLICAŢII PARTEA DUMNEAVOASTRĂ” se încheia mesajul său. Maiorul Masters locuieşte acum la Norman, Oklahoma, unde are un mic atelier de reparat automobile.

Nici Serviciul Supravegheri nu avea niciun motiv să intre în panică – sau cel puţin aşa susţin încă şi acum. Conform instrucţiunilor primite de Jerry, când ajungea la Bangkok, trebuia să-şi găsească un avion, orice avion, folosind cartea sa de credit pentru transport aerian şi să vină la Londra. Nu erau menţionate niciodată şi nicio linie aeriană. Scopul era ca lucrurile să fie lăsate să curgă. Mai mult ca probabil se oprise pe undeva pentru a se destinde puţin. Mulţi dintre agenţii de teren rechemaţi procedează astfel, iar Jerry era cunoscut pentru voracitatea sa sexuală. Aşa că supraveghetorii îşi continuară obişnuita lor urmărire a listelor de pasageri şi reţinură, pentru orice eventualitate, un loc la Sarratt pentru ceremonialul de două săptămâni de stoarcere şi de reciclare, iar apoi îşi îndreptară din nou atenţia spre problema mult mai urgentă de a aranja casa conspirativă Dolphin. Era o încântătoare casă de morar, destul de izolată, cu toate că plasată într-un orăşel de navetişti, Maresfield, în Sussex, şi aproape în fiecare zi găseau un motiv să se ducă acolo. Pe lângă di Salis şi o parte considerabilă a arhivei sale chineze, trebuiau să fie instalaţi acolo, în afară de o mică armată de interpreţi şi

de transcriptori, tot felul de tehnicieni, de doici şi un medic vorbitor de chineză. Foarte curând, localnicii se plânseră în gura mare la poliţie de această invazie de japonezi. Ziarul local publică un articol care afirma că era vorba despre o trupă de balet aflată în turneu. Indiscreţie sugerată de Serviciul Supravegheri.

Jerry nu avea nimic de luat de la hotel, cum de altfel nu avea hotel, dar aprecia că mai dispunea de o oră, poate două, ca s-o şteargă. N-avea niciun dubiu că americanii controlau toate telefoanele oraşului şi ştia că nimic nu ar fi fost mai uşor pentru maiorul Masters, dacă Londra i-ar fi cerut-o, decât să facă să fie difuzate semnalmentele lui Jerry, ca dezertor american călătorind cu un paşaport fals. Îndată ce taxiul său ieşi din zona bazei, se îndreptă către marginea de sud a oraşului, aşteptă, luă un al doilea taxi şi-i spuse şoferului s-o ia spre nord. Deasupra orezăriilor plutea o ceaţă umedă, iar drumul drept se pierdea în ea. Radioul pompa fără încetare voci feminine thailandeze, ca nişte interminabile versuri pentru copii, cântate cu încetinitorul. Trecură prin faţa unei baze electronice americane, o instalaţie circulară cu diametrul de vreo patru sute de metri, plutind în ceaţă, cunoscută pe plan local sub numele Cuşca de Elefanţi. Perimetrul era marcat cu ţăruşi uriaşi, iar în mijloc, înconjurată de o reţea de cabluri întinse, ardea o singură lumină infernală, ca prevestirea unui viitor război. Auzise spunându-se că acolo se aflau o mie două sute de indivizi, care învăţau limbi străine, dar nu se vedea niciun suflet.

Avea nevoie de timp şi-şi acordă mai mult de-o săptămână. Oricum, avea nevoie de acest răgaz pentru a reveni în formă, întrucât Jerry, în sufletul său, era soldat şi lăsa picioarele să ia decizii pentru el. „La început a fost acţiunea”, îi plăcea lui Smiley să-i spună în clipele sale de preot ratat, citând unul dintre poeţii săi germani. Pentru

Jerry, această simplă maximă devenise un stâlp al filosofiei sale necomplicate. Ceea ce gândeşte omul e treaba lui. Contează ceea ce face.

Atingând Mekongul pe înserat, alese un sat şi se plimbă haihui vreo două zile în susul şi în josul fluviului, târându-şi sacul de umăr şi dând cu vârful bocancului lui de piele într-o cutie de Coca-Cola goală. De partea cealaltă a fluviului, dincolo de munţii bruni, golaşi, se găsea pista Ho Şi Min. Urmărise cândva un atac al unui B52, venit tocmai din acest perimetru, atac lansat la cinci kilometri mai încolo, în Laosul central. Îşi amintea cum se cutremura pământul sub picioare şi cum cerul se golise şi ardea şi ştiuse, într-adevăr ştiuse, timp de o clipă, cum era să te afli în vâltoarea războiului.

În aceeaşi noapte, pentru a relua propria sa expresie glumeaţă, Jerry „dărâmă pereţii", adică o făcu lată, cam aşa cum se aşteptaseră supraveghetorii s-o facă, chiar dacă nu exact în aceleaşi împrejurări. Într-un bar de pe mal, cu melodii vechi puse la tonomat, bău nişte scotch cumpărat de la bursa neagră şi noapte de noapte se înecă în uitare, conducând pe scara neluminată, una după alta, câte o fetiţă veselă, într-un dormitor cu pereţii jupuiţi, până când, în sfârşit, rămase să doarmă şi nu mai coborî. Trezindu-se brusc, dar cu capul limpede, în zori, în cântecul cocoşilor şi în zgomotul traficului de pe fluviu, Jerry se strădui să se gândească îndelung şi cu generozitate la prietenul şi mentorul său, George Smiley. Era un act de voinţă cel care-l îndemnă să facă asta, aproape un act de supunere. Dorea, pur şi simplu, să repete vorbele din Crezul său, iar Crezul său până acum fusese bătrânul George. La Sarratt au o atitudine foarte pragmatică şi detaşată faţă de motivaţiile unui agent de teren şi nu au niciun fel de răbdare pentru zelosul cu privirile aprinse care scrâşneşte din dinţi şi spune: „Urăsc

comunismul” Dacă o repetă în neştire, argumentează ei, înseamnă că, mai mult ca sigur, se va fi şi îndrăgostit de el. Ceea ce le place lor într-adevăr – Jerry fiind clar din această categorie – era tipul care nu dispunea de prea mult timp pentru fleacuri, dar căruia îi plăcea serviciul şi care ştia – dar să-l ferească Dumnezeu să facă mare tapaj despre asta –, că *noi* avem dreptate. *Noi* fiind în mod necesar o noţiune flexibilă, dar prin ea Jerry înţelegea George şi atât.

Bătrânul George. Formidabil. Bună dimineaţa.

Îl vedea aşa cum îi plăcea lui cel mai mult să şi-l amintească, aşa cum se întâlniseră prima oară la Sarratt, curând după război. Jerry era încă subofiţer pe cale de a-şi încheia stagiul, cu Oxfordul la orizont şi plictisit de moarte. Se ţinea un curs pentru Temporarii din Londra: tipi care după ce făcuseră câteva chestii neortodoxe, fără să fi fost oficial pe statele de plată ale Prăvăliei, erau antrenaţi pentru a deveni cadre de rezervă. Jerry se oferise voluntar pentru angajare cu normă întreagă, însă Serviciul Personal al Prăvăliei îl refuzase, ceea ce nu îi îmbunătăţise prea mult starea de spirit. Aşa că, atunci când Smiley sosi, cu pasul lui legănat, în baraca de conferinţe, încălzită cu calorifere electrice cu parafină, în paltonul său gros şi cu ochelari pe nas, Jerry mormăi în sinea sa şi se pregăti pentru alte cincizeci de minute de plictiseală – despre locurile cele mai bune în care să cauţi cutiile de scrisori conspirative, mai mult ca probabil –, urmate de o plimbare clandestină prin Rickmansworth, încercând să identifice pomi găunoşi prin cimitire. Fu o întreagă distracţie când personalul de conducere se luptă să-i lase mai jos pupitrul, astfel încât George să poată vedea pe deasupra lui. În cele din urmă, el se plantă alături, în picioare, cu un aer puţin pompos, declarând că subiectul pe care avea să-l trateze în acea după-amiază privea „probleme de menţinere a

liniilor de curierat în teritoriul inamic” Puţin câte puţin, Jerry îşi dădu seama că nu vorbea din carte, ci din experienţă: că acest pedant ursuz, cu glas sfios, clipind din ochi şi care părea că-şi cere scuze, asudase trei ani într-un blestemat de orăşel din Germania pentru a trage firele unei reţele foarte respectabile, aşteptând ca un picior ţinut în uşă sau un pistol în dreptul ochilor să-l ducă spre plăcerile interogatoriului.

La sfârşitul şedinţei, Smiley ceru să-l vadă. Se întâlniră în colţul unui bar gol, sub coamele cerbului de care era agăţată o ţintă pentru săgeţi scurte.

— Regret că n-am putut să te luăm, spuse Smiley. Cred că impresia noastră a fost că mai aveai nevoie de puţin timp *în afară.*

Era modul lor de a spune că Jerry nu se maturizase încă. Prea târziu, Jerry îşi aminti de Smiley ca de unul dintre membrii tăcuţi ai comisiei de selecţie care îl respinsese.

— Poate că dacă ţi-ai lua diploma şi ţi-ai croi un drum într-un domeniu diferit, dacă te-ai învârti puţin printre alte categorii de oameni, îşi vor schimba modul de a gândi. Să rămânem în contact, nu-i aşa?

După aceea, într-un fel sau altul, bătrânul George se aflase întotdeauna lângă el. Niciodată surprins, niciodată ieşindu-şi din răbdări, bătrânul George recalibrase cu o mână blândă, dar fermă, viaţa lui Jerry până când acesta deveni proprietatea Prăvăliei. Imperiul tatălui său se prăbuşea: George aştepta cu mâinile întinse pentru a-l prinde. Căsniciile sale se prăbuşeau: George stătea toată noaptea de veghe, pentru a-i ţine capul.

— Am fost întotdeauna recunoscător acestui serviciu fiindcă mi-a oferit o ocazie să plătesc, spuse Smiley. Sunt sigur că aşa trebuie să simţim. Nu cred că trebuie să ne temem să... să ne devotăm. Mă găseşti de modă veche?

— Tu mi-arăţi drumul, eu mă duc, îi replicase Jerry. Tu

mi-arăţi mişcările şi eu le execut.

Mai era încă timp. Ştia. N-avea decât să ia trenul către Bangkok, să sară într-un avion către casă şi cel mai rău lucru care i se putea întâmpla era să se aleagă cu o săpuneală pentru a fi călătorit clandestin câteva zile. *Acasă,* îşi repetă el. Era o mică problemă. Să se întoarcă acasă, în Toscana, şi să găsească hăul colinei fără Orfană? *Acasă,* la bătrâna Scumpete, amărât că spărsese ceaşca? *Acasă,* la dragul şi bătrânul Stubbsie, unde să i se dea un post-cheie cu misiunea specială de a ţine articolele în cui? Sau *acasă,* la Prăvălie: „Credem că vei fi cel mai fericit la Serviciul Financiar” Chiar acasă la *Sarratt,* frumoasă perspectivă, un post de instructor, câştigând inimile şi minţile nou-veniţilor, în timp ce făcea naveta periculoasă la şi de la căsuţa sa din Watford.

În cea de a treia sau a patra dimineaţă, se trezi foarte devreme. Soarele răsărea deasupra fluviului, făcându-l să pară întâi roşu, apoi portocaliu şi, în sfârşit, brun. O familie de bivoli de apă se bălăceau în noroi, cu tălăngile sunându-le la gât. La mijlocul apei, trei sampane aveau între ele un traul lung şi complicat. Auzi un fâşâit şi văzu năvodul încolăcindu-se, apoi căzând pe apă ca o ploaie cu grindină.

Da, gândi el, nu din lipsă de viitor mă aflu aici. Ci din lipsă de prezent.

Acasă este acolo unde te duci când nu mai ai unde să mergi, gândi el. Ceea ce mă conduce la Lizzie. O problemă nerezolvată. O ţinem la cald. Hai, ora micului dejun.

Aşezat pe balconul de tec, mestecându-şi ouăle şi orezul, Jerry şi-l aminti pe George cum îi anunţa vestea în legătură cu Haydon. Barul El Vino, pe Fleet Street. O amiază de zi ploioasă. Jerry nu fusese niciodată în stare să urască pe cineva prea multă vreme şi, după şocul iniţial, nu-i rămânea, într-adevăr, cine ştie ce de spus. Ei bine, n-

are niciun rost să plângi pentru chestii trecute, nu-i aşa, bătrâne? Nu poţi abandona vasul în mâna şobolanilor. Soldat, înainte, asta e treaba!

Smiley era de acord: foarte bine, asta era treaba, să serveşti înainte, recunoscător pentru şansa pe care o ai să plăteşti. Jerry găsi chiar un fel de reconfortare ciudată în faptul că Bill făcea parte din clan. Nu se îndoise niciodată în mod serios, în vagile sale meditaţii, că ţara sa era într-un declin ireversibil şi nici că propria sa clasă trebuia învinuită pentru toată nenorocirea. „Noi *l-am făcut* pe Bill, argumenta el în sinea lui, aşa că este drept ca noi să purtăm greul trădării sale”. Să plătim, de fapt. Să plătim. Asta voia să zică bătrânul George.

Jerry plecă într-o nouă hoinăreală pe malul fluviului, respirând aerul călduţ şi liber, căutând pietricele plate ca să le arunce la rasul apei.

Lizzie, gândi el, Lizzie Worthington, o mică zăpăcită de cartier, eleva şi ţapul ispăşitor al lui Ricardo. Pentru Charlie Marshall, sora cea mare, Geea şi o curvă inaccesibilă. Pasărea din colivie a lui Drake Ko. Compania mea pentru o seară, la masă, timp de patru ore. Iar pentru Sam Collins, ca să repetăm întrebarea: Ce fusese ea pentru el? Pentru domnul Mellon, „îndoielnicul negustor britanic”, cunoscut de Charlie cu optsprezece luni în urmă, ea era un curier care ducea heroina la Hong Kong. Însă era mai mult decât atât. Cândva, pe parcurs, Sam o sedusese, spunându-i că ea lucrează pentru Regină şi pentru Ţară. Veste fericită pe care Lizzie nu întârziase s-o împărtăşească cercului ei de admiratori. Spre furia lui Sam, care se debarasase de ea în doi timpi şi trei mişcări. Deci Sam o luase drept fraieră. Domnişoară de onoare stagiară. Într-un fel, acest gând îl distra pe Jerry foarte mult, întrucât Sam avea reputaţia unui agent remarcabil, în timp ce Lizzie Worthington putea foarte bine să facă

furori la Sarratt ca prototipul Femeiicare-Nu-Trebuie-să-fie-Recrutată-Atâta-Timp-cât-Vorbeştesau-Respiră.

Mai puţin amuzantă era întrebarea ce însemna ea *acum* pentru Sam. Ce-l făcea să dea târcoale în umbra ei ca un ucigaş răbdător, cu zâmbetul lui sinistru, ca o mască de oţel? Această întrebare îl îngrijora pe Jerry foarte mult. Pentru a o spune pe şleau, era obsedat de idee. Nu voia absolut deloc s-o mai vadă pe Lizzie făcând un nou plonjon. Dacă avea să părăsească patul lui Ko, aceasta trebuia s-o facă pentru a intra în patul lui Jerry.

Un timp – de când o cunoscuse, de fapt – Jerry se gândea uneori cât de bine i-ar face ei aerul întăritor al Toscanei. Dar, neştiind cum şi de ce se afla Sam Collins la Hong Kong, nici măcar ce intenţiona în mare Prăvălia în privinţa lui Drake Ko, avea impresia cât se poate de puternică – şi aici era nodul problemei – că, plecând la Londra în acest moment, departe de a o duce pe Lizzie pe calul său alb, Jerry o lăsa aşezată pe o bombă foarte mare.

Ceea ce lui i se părea inacceptabil. În alte vremuri, ar fi fost dispus să lase problema baltă. Aşa cum lăsase multe alte probleme pe vremuri. Dar acum nu era pe vremuri. De data aceasta, aşa cum îşi dădu el seama acum, Verii erau cei care plăteau muzica şi, deşi Jerry nu avea nimic personal de împărţit cu Verii, prezenţa acestora făcea jocul mult mai dur. Aşa că, indiferent ce idei vagi avea el despre umanismul lui George, ele nu se aplicau în acest caz.

Şi apoi, ţinea mult la Lizzie. Foarte mult. Nu era nimic incert în sentimentele sale. Tânjea după ea, cu toate defectele ei. Era genul lui de perdantă şi o iubea. Studiase problema şi, după mai multe zile de reflecţie, ajunsese la o soluţie clară, de neschimbat. Era un pic uimit, dar încântat.

„Gerald Westerby, îşi spuse el. Ai fost prezent la naşterea ta. Ai fost prezent la diferitele tale căsătorii şi la unele dintre divorţurile tale şi vei fi desigur prezent şi la

funeraliile tale. E timpul, dacă gândim serios, să fii prezent şi la alte momente cruciale din istoria ta”.

Luă pentru câţiva kilometri un autobuz care se ducea în susul fluviului, merse pe jos din nou, se plimbă cu nişte tricicluri, stătu în baruri, făcu dragoste cu fetele, negândindu-se decât la Lizzie. Hanul unde locuia era plin de copii şi, într-o bună dimineaţă, când se trezi, găsi doi dintre aceştia stând pe patul său, minunându-se de lungimea nemaipomenită a picioarelor *farangului* şi chicotind când văzură cum îi atârnau labele goale peste marginea patului. „Poate voi rămâne pur şi simplu aici”, gândi el. Dar se prostea, pentru că ştia foarte bine că trebuia să se întoarcă pentru a o întreba pe tânăra femeie dacă vrea să vină cu el; chiar dacă răspunsul ar fi fost o savarină-n ochi. Din balcon lansa avioane de hârtie pentru copii, iar ei aplaudau şi dansau, privindu-le cum se îndepărtează plutind în aer.

Găsi un barcagiu şi, când se lăsă seara, trecu fluviul la Vientiane, evitând formalităţile de imigrare. A doua zi, dimineaţa, tot fără niciun fel de alte formalităţi, reuşi să ajungă la bordul unui DC8, aparţinând companiei Royal Air Lao, neprogramat şi, în aceeaşi după-amiaza, se afla în plin zbor, în posesia unui delicios whisky călduţ, pălăvrăgind vesel cu doi traficanţi de opiu prietenoşi. La aterizare, cădea o ploaie neagră; ferestrele autobuzului care îl duse până la aerogară erau jegoase. Lui Jerry puţin îi păsa. Pentru prima oară în viaţa sa, reîntoarcerea la Hong Kong era ca şi cum ar fi venit, la urma urmelor, acasă.

În sala de sosiri, totuşi dădu dovadă de prudenţă. Fără surle şi trâmbiţe, îşi zise el: neapărat. Puţinele zile de odihnă făcuseră minuni în privinţa prezenţei sale de spirit. Uitându-se bine împrejur, se îndreptă către toaleta bărbaţilor, în loc să se ducă la Biroul Imigrări, şi stătu acolo

până la sosirea unui lot mare de turişti japonezi, apoi se repezi spre ei şi întrebă dacă vorbea vreunul englezeşte. Alegând vreo patru, le arătă legitimaţia de presă din Hong Kong şi, în timp ce stăteau la rând la controlul paşapoartelor, îi asalta cu întrebări: de ce se aflau aici, ce-şi propuneau să facă şi cu cine, luând note cu febrilitate, înainte de a mai alege alţi patru şi de a repeta operaţiunea. Între timp, aştepta ca poliţiştii de serviciu să iasă din tură. La orele patru, fură înlocuiţi cu alţii, iar el se îndreptă îndată către o uşă pe care scria „Accesul Interzis” O observase mai înainte. Bătu cu putere în ea până când se deschise şi începu să înainteze către partea cealaltă.

— Unde dracu’ mergeţi? întrebă un inspector de poliţie, un scoţian, scandalizat.

— Mă întorc la revistă, bătrâne. Trebuie să transmit rahatul ăsta de reportaj despre prietenoşii noştri vizitatori japonezi.

Îi arătă legitimaţia sa de ziarist.

— Du-te naibii prin porţile alea ca toată lumea.

— Nu fi tâmpit, mi-am uitat paşaportul. De-asta distinsul tău coleg m-a adus pe-aici de la bun început.

Statura, autoritatea vocii, aspectul evident britanic, zâmbetul afectat îi aduseră un loc, cinci minute mai târziu, într-un autobuz care pleca spre oraş. În faţa imobilului său, întârzie un pic, dar nu văzu nicio faţă suspicioasă; însă aici era China şi cine putea şti? Ascensorul, ca de obicei, se goli pentru el. Urcând, fredona melodia unicului disc al lui Pupä-1-Moartea Friţul, cu gândul la o baie fierbinte şi la haine curate. La uşa din faţă, avu un moment de nelinişte, când văzu pe jos aşchiuţele pe care le pusese ca semn, până când îşi aminti cu întârziere de Luke şi zâmbi la perspectiva reîntâlnirii lor. Deschise apoi uşa cu sistem antifurt şi auzi un zumzăit din interior, ca un tors monoton de pisică, ce putea să fie făcut de aparatul de aer

condiţionat. Dar nu era acela al lui Pupă-l-Moartea, era prea nefolositor şi ineficient. „Idiotul ăla de Luke a lăsat gramofonul să meargă, gândi el, şi era pe punctul de a se prăji. Apoi îşi spuse: sunt nedrept cu el, e frigiderul”. împinse uşa şi văzu cadavrul lui Luke întins de-a latul podelei, cu jumătate de cap zdrobit de gloanţe şi cu jumătate din muştele Hong Kongului bâzâind deasupra şi împrejurul lui: şi tot ce-i trecu prin minte să facă, în timp ce închidea uşa repede în urma lui şi îşi ducea o batistă la gură, fu să fugă în bucătărie, în cazul în care mai era cineva acolo. Întorcându-se în salon, împinse într-o parte picioarele lui Luke şi scoase bucata de parchet unde-şi ascundea arma interzisă şi trusa sa de salvare; le vârî pe amândouă în buzunar înainte de a vomita.

Desigur, gândi el. De asta Ricardo era atât de sigur că reporterul de cai era mort.

„Bun venit în club”, gândi el, când ajunse din nou în stradă, cu furia şi cu amărăciunea pocnindu-i în urechi şi în ochi. Nelson Ko e mort, dar conduce China. Ricardo e mort, dar Drake Ko spune că poate rămâne în viaţă atâta timp cât se ţine în umbră. Jerry Westerby, reporterul de cai, este mort cu desăvârşire, doar că nenorocitul ăla de păgân păcătos şi prost al lui Ko, blestematul domn Tiu, fusese atât de tâmpit încât îl împuşcase pe albul care nu trebuia.

Capitolul 19
Firul de aur

Interiorul Consulatului American din Hong Kong putea prea bine să fie interiorul Anexei până la nelipsita imitaţie de lemn de trandafir, vaga curtoazie, scaunele de aeroport şi portretul prietenos al preşedintelui, chiar dacă de această dată era Ford. „Bun venit în cuibul vostru de spioni obişnuiţi”, gândi Guillam. Secţia în care lucrau se numea Camera de Izolare şi avea propria uşă către stradă, păzită de doi puşcaşi marini. Aveau permise de liberă trecere pe nume false – al lui Guillam pe numele Gordon – şi pe toată durata şederii lor acolo, cu excepţia telefonului, nu vorbiră decât unul cu altul şi niciodată direct cu vreo persoană din interiorul clădirii. „Nu numai că nu avem existenţă, domnilor, le spuse cu mândrie Martello cu ocazia instructajului, noi suntem deopotrivă invizibili”. „Aşa va trebui să jucăm jocul”, spuse el. Consulul general american putea jura guvernatorului cu mâna pe Biblie că ei nu erau acolo şi că personalul său nu era implicat, spuse Martello. „Nimeni nu va vedea nimic”. Apoi, îi întinse mâna lui George pentru că „tu eşti patronul de la un cap la altul”.

Le trebuiră cinci minute de mers ca să coboare dealul pentru a ajunge la Hilton, unde Martello le rezervase camere. Era mai greu să urce şi le-ar fi trebuit zece minute să ajungă la imobilul lui Lizzie Worth. Se aflau aici de cinci zile şi acum era seară, deşi puteau foarte bine să nu-şi dea seama, întrucât nu se găsea nicio fereastră în sala de operaţiuni. În locul acestora, erau hărţi terestre şi maritime, două telefoane asupra cărora vegheau taciturnii lui Martello – Murphy şi prietenul său. Martello şi Smiley aveau fiecare câte un birou mare. Guillam, Murphy şi prietenul său împărţeau masa cu telefoane, iar Fawn, cu

un aer morocănos, era aşezat în mijlocul unui rând de scaune de cinema, de-a lungul zidului din spate, precum un critic care se plictiseşte la o avanpremieră, mai scobindu-se între dinţi, mai căscând, dar refuzând să plece, aşa cum i se ordonase să se ţină departe de orice, să bage total capul la fund. De la moartea lui Frost, Smiley se temea pentru el, şi ar fi preferat să-l ştie evacuat, dar bătrânul nu voia să plece.

A fost să fie o dată în viaţă clipa taciturnilor: „ultimul nostru instructaj detaliat”, îl numise Martello. „În fine, dacă eşti şi *tu* de acord, George”. Palidul Murphy, în cămaşă albă şi cu pantaloni albaştri, stătea în picioare pe un podium foarte înalt, în faţa unei hărţi de perete, vorbind de unul singur, în timp ce-şi consulta paginile notiţelor. Ceilalţi, inclusiv Smiley şi Martello, stăteau la nivelul picioarelor sale şi ascultau, în general fără să spună nimic. Murphy ar fi putut foarte bine să prezinte un aspirator şi, în ochii lui Guillam, aceasta îi făcea monologul cu atât mai hipnotizant. Pe hartă era reprezentată în principal marea, dar în partea de sus şi în stânga se desena bordura dantelată a coastei Chinei de Sud. În spatele Hong Kongului, se zăreau cartierele mărginaşe ale Cantonului, exact sub bagheta care ţinea harta, iar la sud de Hong Kong, chiar la mijlocul hărţii, se întindea conturul verde a ceea ce părea un nor, împărţit în patru secţiuni, marcate A, B, C şi, respectiv, D. Acestea, explică Murphy cu respect, sunt locurile de pescuit, iar crucea din centru reprezintă Punctul Central, domnule. Murphy nu i se adresa decât lui Martello, chiar dacă George era sau nu şeful operaţiunilor.

— Domnule, pornind de la ultima dată la care Drake a ieşit din China Roşie, domnule, şi aducând la zi evaluarea situaţiei, Serviciul de Informaţii al Marinei şi noi înşine, domnule...

— Murphy, Murphy, interveni Martello cu blândeţe, las-o mai moale, eşti amabil, prietene? Aici nu mai suntem la şcoală. Eşti de acord? Slăbeşte cureaua. Vrei, băiete?

— Domnule. Punctul unu. Vremea, spuse Murphy, insensibil la apelul lui Martello. Aprilie şi mai sunt luni de tranziţie, domnule, între musonii de nord-est şi începutul musonilor de sud-vest. Previziunile de pe o zi pe alta sunt imposibile, domnule, dar nu se prevăd condiţii severe de călătorie.

Folosea o baghetă lungă pentru a arăta linia, mergând de la Swatow spre sud, până la perimetrele de pescuit, apoi de la perimetrele de pescuit spre nord-vest, pe lângă Hong Kong, urcând pe Fluviul Perlelor până la canton.

— Ceaţă? întrebă Martello.

— Ceaţa este obişnuită în acest sezon şi se prevede o nebulozitate de şapte la opt *okta,* domnule.

— Eşti bun să-mi spui ce-i aia un *okta,* Murphy?

— Un *okta* desemnează o optime din suprafaţa cerului acoperit, domnule. Această unitate de măsură a înlocuit zecimile vechi. Niciun taifun n-a fost înregistrat în aprilie de mai mult de cincizeci de ani şi Serviciul de Informaţii al Marinei consideră eventualitatea unui taifun ca puţin probabilă. Vântul bate dinspre est, cu o viteză de la nouă până la zece noduri, dar întreaga flotă care navighează pe direcţia vântului trebuie să conteze pe perioade de calm, ca şi pe perioade de vânturi contrarii, domnule. Umiditatea în jur de optzeci la sută, temperatura de 15°C până la 24°C. Mare calmă cu o mică hulă. Curenţii în jurul Swatowului au tendinţa de a se îndrepta spre nord-vest, prin Strâmtoarea Taiwan, cu o viteză de aproximativ trei mile marine pe zi. Dar mai spre vest – pe partea *aceasta,* domnule...

— Asta *ştiu* şi eu, Murphy, interveni sec Martello. Ştiu şi eu unde-i vestul, ce dracu’, apoi îi zâmbi lui Smiley, ca şi

cum i-ar fi spus: „Mucoşii ăştia care le ştiu pe toate”.

Murphy rămânea impasibil.

— Trebuie să fim pregătiţi să calculăm factorul viteză şi, în consecinţă, înaintarea flotei în orice moment al călătoriei, domnule.

— Desigur, desigur.

— Luna, domnule, continuă Murphy. Presupunând că flota părăseşte Swatow în noaptea de vineri, 25 aprilie, suntem în a treia zi după lună plină...

— De ce să presupunem asta, Murphy?

— Pentru că aceasta este ziua când flota a ieşit din Swatow, domnule. Tocmai am primit confirmarea acum o oră din partea Serviciului de Informaţii al Marinei. O coloană de jonci a fost reperată la extremitatea răsăriteană a perimetrului de pescuit C, în derivă spre vest, datorită vântului, domnule. Identificarea joncii din capul coloanei e confirmată.

Urmă o pauză iritantă. Martello se înroşi la faţă.

— Eşti un băiat deştept, Murphy, spuse Martello pe un ton de avertisment, dar ar fi trebuit să-mi dai această informaţie ceva mai devreme.

— Da, domnule. Presupunând că intenţia joncii în care se află Nelson Ko ar fi aceea de a atinge apele Hong Kongului în noaptea de 4 mai, luna va fi în ultimul său pătrar, domnule. Dacă avem în vedere antecedentele până la capăt...

— O s-o facem, afirmă Smiley categoric. Evadarea trebuie să fie o copie la indigo a călătoriei lui Drake din 1951.

O dată în plus, nimeni nu se îndoia de el, observă Guillam. De ce oare? Era absolut uimitor.

atunci jonca noastră trebuie să atingă Po Toi, insula cea mai de sud, la orele 20.00 mâine şi să se alăture flotei în Fluviul Perlelor, la timp pentru a ajunge în rada portului

Canton între 10.30 şi 12.00, a doua zi, 5 mai, domnule.

În timp ce Murphy bâzâia monoton, Guillam îşi ţinea pe furiş ochii aţintiţi la Smiley, gândind că nu-l cunoştea acum mai bine ca atunci când îl întâlnise prima oară, în zilele sumbre ale Războiului Rece din Europa. Unde-o ştergea el în orele cele mai ciudate? Visa cu ochii deschişi la Ann? La Karla? Cu cine fusese ca să ajungă înapoi la hotel la orele patru dimineaţa? „Să nu-mi spuneţi mie că George trăia o a doua tinereţe”, îşi zise el. Noaptea trecută, la orele unsprezece, se dăduse o strigare de la Londra, aşa că Guillam venise până aici să vadă despre ce era vorba. Westerby dispăruse, spuneau ei. Erau îngroziţi la ideea că Drake Ko pusese pe cineva să-l asasineze sau, şi mai rău încă, să-l răpească şi să-l tortureze şi ca nu cumva asta să ducă la eşecul operaţiunii. Guillam aprecia drept mai probabil că Jerry se ascunsese cu vreo două stewardese, pe undeva, în drum spre Londra, dar, dată fiind prioritatea mesajului, nu exista altă alegere decât să se ducă să-l trezească pe Smiley şi să-i spună. îl sună în cameră, dar nu răspunse nimeni, aşa că se îmbrăcă şi veni să bată la uşa lui Smiley; sfârşi prin a forţa broasca, pentru că venise acum rândul lui Guillam să intre în panică: se gândea că lui Smiley s-ar putea să-i fie rău.

Camera lui Smiley însă era goală şi patul său nedesfăcut, iar când Guillam îi căută printre lucruri fu fascinat să constate că bătrânul terenagiu mersese până acolo încât îşi cususe etichete false în interiorul gulerelor de la cămăşi. Asta e tot ce descoperi. Se instală, deci, în scaunul lui Smiley, aţipi şi nu se trezi până la orele patru, când auzi un gâlgâit uşor; deschise ochii şi îl văzu pe Smiley aplecat asupra lui, privindu-l de la mai puţin de douăzeci de centimetri. Cum intrase în cameră fără să facă niciun zgomot? Numai Dumnezeu ştie.

— Gordon? Ce pot să fac pentru tine? îl întrebă el

încetişor, întrucât se aflau într-o situaţie operativă şi presupuneau că încăperile erau garnisite cu microfoane.

Pentru acelaşi motiv, Guillam nu scoase o vorbă, ci-i întinse lui Smiley plicul în care se afla mesajul lui Connie, pe care acesta îl citi, îl reciti, apoi îl arse. Guillam fu impresionat cu câtă seriozitate primise vestea. Chiar şi la această oră el insistă să meargă direct la consulat să se ocupe de această treabă, aşa că Guillam îl însoţi pentru a-i duce bagajul.

— Instructivă seară, nu-i aşa? îl întrebă el degajat, în timp ce urcau dealul pe scurtătură.

— Pentru mine? Oh, da, într-o oarecare măsură. Mulţumesc. Până la un punct, răspunse Smiley jucându-şi numărul său de dispariţie.

Şi asta fu tot ceea ce Guillam sau oricine altcineva ar fi putut să scoată de la el în legătură cu preumblările sale nocturne sau de alt fel. Între timp, fără a da cea mai mică explicaţie în privinţa sursei sale, George aducea date operative certe, într-un mod care excludea orice semn de întrebare din partea oricui.

— Ah, George, putem conta pe asta, aşa-i? întrebă Martello uluit prima dată când se întâmplase acest lucru.

— Ce? Oh, da, da, desigur, poţi conta.

— Grozav. Nemaipomenită muncă de căutare. Te admir, spuse Martello cu toată inima după o altă tăcere deconcertată.

De când se întâmplase acest lucru, se obişnuiseră cu ideea, nu avuseră încotro. Pentru că nimeni, nici chiar Martello, nu îndrăznea să pună sub semnul îndoielii autoritatea sa.

— Câte zile de pescuit înseamnă asta, Murphy? întrebă Martello.

— Flota trebuie că are şapte zile de când pescuieşte şi sperăm să ajungă la Canton cu calele pline, domnule.

— Corespunde, George?

— Da, da, nimic de adăugat, mulţumesc.

Martello întrebă la ce oră avea să părăsească flota perimetrele de pescuit, pentru ca jonca în care se afla Nelson să ajungă la timp mâine-seară la întâlnire.

— O plasez mâine-dimineaţă, la orele unsprezece, spuse Smiley, fără să-şi ridice ochii de la notele sale.

— Şi eu, zise Murphy.

— Spune-mi, Murphy, zise Martello, aruncând o privire respectuoasă către Smiley, această jonca solitară poate...

— Da, domnule, spuse Murphy.

— poate să se rupă de haită chiar atât de uşor? Care va fi acoperirea sa pentru a intra în apele Hong Kongului, Murphy?

— Se întâmplă tot timpul, domnule. Flotele de jonci ale Chinei Roşii practică un sistem de pescuit colectiv, neavând drept mobil profitul, domnule. În consecinţă, jonci solitare se despart de rest în cursul nopţii şi intră cu luminile stinse, pentru a-şi vinde peştele locuitorilor din insulele mici, ca să câştige şi ei un ban.

— *Literalmente* întreprinzători? Sparg norma, exclamă Martello deosebit de amuzat de expresia fericită pe care o găsise.

Smiley se întorsese spre harta insulei Po Toi, aflată pe celălalt perete, şi-şi coborî capul pentru a vedea mai bine.

— De ce mărime de joncă vorbim? întrebă Martello.

— Ambarcaţiuni lungi, de douăzeci şi opt de tone, domnule, echipate pentru rechini, pentru pescuit cu năvodul şi ţipari-de-mare.

— Drake a utilizat şi el acest tip de ambarcaţiuni?

— Da, spuse Smiley, uitându-se în continuare la hartă. Da, acelaşi.

— Şi poate într-adevăr să se apropie atât de mult? Bineînţeles, dacă timpul i-o permite.

Din nou Smiley fu cel care răspunse. Până atunci, Guillam nu-l auzise vorbind în viaţa lui atât de mult despre o barcă.

— Pescajul unei ambarcaţiuni lungi este mai mic de cinci braţe, remarcă el. O joncă poate să se apropie atât cât doreşte, cu condiţia, bineînţeles, ca marea să nu fie prea agitată.

Din banca sa, aflată în fundul sălii, Fawn izbucni într-un hohot de râs nestăpânit. Rotindu-se cu scaunul, Guillam îi aruncă o privire asasină. Fawn se uită chiorâş şi dădu din cap, minunându-se de omniscienţa stăpânului său.

— Câte jonci formează o flotă? întrebă Martello.

— Douăzeci până la treizeci, spuse Smiley

— Exact, confirmă docil Murphy.

— În cazul ăsta, ce face Nelson, George? Se trage către marginea haitei şi se îndepărtează puţin?

— Va rămâne în urmă, spuse Smiley. Flotelor le place să se deplaseze în coloană. Nelson îi va spune comandantului joncii sale să se plaseze în spatele coloanei. Ceea ce va face.

— S-o facă, Dumnezeule, murmură Martello în barbă. Murphy, care sunt identificările tradiţionale?

— Nu se ştie mare lucru în acest domeniu, domnule. Oamenii joncilor sunt foarte ascunşi. N-au niciun respect pentru reglementările de navigaţie maritimă. În plină mare, navighează cu toate luminile stinse, mai ales de teama piraţilor.

Smiley era dus din nou cu gândul în altă parte. Căzuse într-un imobilism total şi, cu toate că privirea sa era fixată asupra marii hărţi maritime, mintea sa, Guillam o ştia, se afla oriunde altundeva decât la plicticoasa enumerare de statistici enunţată de Murphy. Nu acelaşi lucru se întâmpla cu Martello.

— Cât este, unul peste altul, volumul cabotajului în

această regiune, Murphy?

— Nu există nici controale, nici date în acest sens, domnule.

— Se fac controale de carantină la intrarea joncilor în apele Hong Kongului, Murphy? întrebă Martello.

— Teoretic, toate vasele trebuie să oprească pentru a se supune controlului, domnule.

— Dar în practică, Murphy?

— Joncile au propriile legi, domnule. Teoretic vorbind, joncile chineze nu au dreptul să navigheze între Insula Victoria şi Capul Kowloon, domnule, dar ultimul lucru pe care şi-l doresc britanicii ar fi frecuşuri cu China continentala în privinţa drepturilor de pasaj. Îmi pare rău, domnule.

— Nu face nimic, spuse Smiley politicos, continuând să privească harta. Englezi suntem şi englezi vom rămâne.

Expresia lui Smiley când vine vorba de Karla, conchise Guillam. Aceea care i se aşterne pe faţă când priveşte fotografia. O zăreşte, îl surprinde, şi pentru un timp pare să studieze contururile personajului, privirea acestuia neclară şi albă. Apoi, lumina dispare puţin câte puţin din ochii lui Smiley; s-ar spune că şi speranţa, oarecum, şi ai impresia că se uită în sinea sa, cu nelinişte.

— Murphy, ai auzit vorbindu-se de focurile de navigaţie? întrebă Smiley, întorcând puţin capul, dar fără a pierde din ochi harta de pe perete.

— Da, domnule.

— Cred că jonca lui Nelson are trei, reluă Smiley. Două focuri verzi la verticală, pe catargul din spate, şi o lumină roşie, la tribord.

— Da, domnule.

Martello încercă să surprindă privirea lui Guillam, dar Guillam nu se lăsa.

— Da, s-ar putea să nu aibă, reluă Smiley ca şi când îi

venise un gând ascuns. Poate naviga foarte bine fără niciun foc de navigaţie şi să dea pur şi simplu un semnal din apropiere.

Murphy interveni din nou. Un nou capitol. Transmisiunile.

— Domnule, în domeniul transmisiunilor, puţine jonci au propriul emiţător, dar aproape toate au aparatură de recepţie. Din timp în timp, se găseşte un comandant care să cumpere câte un aparat de emisie-recepţie portabil, ieftin, cu raza de aproximativ un kilometru jumătate, pentru a uşura traulingul, dar ei fac asta de atâta vreme, încât nu au prea multe să-şi spună unul altuia, îmi imaginez. În fine, în privinţa găsirii cursului, Serviciul de Informaţii al Marinei spune că reprezintă practic un mister. Deţinem din surse sigure informaţia că mulţi navighează cu un compas magnetic primitiv, o sondă de mână sau chiar un ceas deşteptător ruginit, ca să găsească nordul.

— Murphy, cum *drac*u’ merge toată chestia *asta,* pentru numele lui Dumnezeu, strigă Martello.

— O undiţă cu un plumb şi cu ceară lipită de el sondează fundul mării şi ei ştiu unde se află după ceea ce se lipeşte de ceară.

— Nu se poate spune cu adevărat că-şi fac viaţa uşoară, declară Martello.

Sună un telefon. Celălalt taciturn al lui Martello preluă legătura, ascultă, apoi acoperi microfonul cu mâna.

— Obiectivul Worth tocmai a revenit, domnule, se adresă el lui Smiley. Echipa s-a învârtit timp de vreo oră. A fost reperată garându-şi maşina în spatele blocului. Mac spune că are impresia că şi-a dat drumul la baie, aşa că s-ar putea să aibă intenţia să iasă din nou mai târziu.

— Şi e singură, spuse Smiley impasibil.

Dar era o întrebare.

— E acolo singură, Mac? îl întrebă taciturnul pe

interlocutorul său de la capătul firului. Râse cu poftă. Cred şi eu că ţi-ar place, ticălosule! Da, *domnule,* doamna e singură acolo şi face baie, iar Mac ne întreabă când avem de gând să folosim camera video. *Cântă-n* baie doamna, Mac? închise telefonul. Nu cântă.

— Murphy, să revenim la operaţiune, zise Martello sec.

Smiley spuse că ar dori să se repete încă o dată planurile de interceptare.

— De ce, George?! Te rog! E spectacolul tău, doar ştii, ce Dumnezeu?

— Poate că am putea să ne mai uităm o dată la harta mare a insulei Po Toi, ce zici? Şi apoi Murphy ar putea să ne dea detalii, dacă nu vă deranjează.

— Ce să ne *deranjeze,* George, ce să ne *deranjeze!* exclamă Martello, iar Murphy o luă de la început, folosind de această dată o baghetă.

— Posturile de observaţie ale Serviciului de Informaţii al Marinei, *aici,* domnule... comunicaţii permanente, în ambele sensuri, cu baza, domnule... nu se semnalizează nicio prezenţă pe o rază de două mile marine în jurul zonei de debarcare... Serviciul de Informaţii al Marinei trebuie să alerteze baza din clipa în care ambarcaţiunea lui Ko se reîntoarce la Hong Kong, domnule... interceptarea va fi efectuată de o vedetă obişnuită a poliţiei britanice, în momentul în care ambarcaţiunea lui Ko va intra în radă... Marina americană va furniza informaţii operative şi va rămâne în expectativă pentru o situaţie de sprijin neprevăzută...

Smiley înregistră fiecare detaliu cu un mic semn din cap.

— La urma urmelor, Marty, interveni el, odată ce Ko îl are pe Nelson la bord, nu există niciun alt loc în care să se *poată* duce, nu-i aşa? Po Toi se află chiar la limita apelor teritoriale chineze. Ori noi, ori nimic.

Într-o bună zi, gândi Guillam, continuând să asculte, lui

George i se va întâmpla una din două: va înceta să-i mai pese sau, paradoxal, îl va ucide. Dacă încetează să-i mai pese, va pierde jumătate din calităţile sale operaţionale. Dacă-i va păsa, acest torace mic va exploda din cauza eforturilor sale pentru a găsi justificarea celor făcute de noi. Smiley însuşi, cu ocazia unei dezastruoase discuţii neoficiale cu funcţionarii superiori, dăduse nume dilemei sale, iar Guillam, cu oarecare jenă, îşi aducea aminte până-n ziua de azi. „Să fii *inuman în apărarea umanităţii noastre,* spusese el, *neîndurător în apărarea compasiunii.* Să fii *conservator în apărarea inconsecvenţelor noastre.* Ieşiseră toţi de-acolo într-un clocot de proteste.

De ce oare George nu se mulţumea să-şi facà treaba şi să tacă din gură, în loc să-şi dea la iveală credinţa şi să şi-o Instruiască până se văd şi rupturile în urzeală? Connie chiar îi şopti la ureche lui Guillam un aforism rusesc, pe care insista să i-l atribuie lui Karla.

— Nu va fi război, nu-i aşa, Peter, iubitule? îi spusese ea pe un ton de îmbărbătare, strângându-i mâna în timp ce-o conducea pe coridor. Însă în lupta pentru pace nu va mai rămâne piatra pe piatră, binecuvântată fie vulpea aia bătrână. Colegiul cred că nu i-a mulţumit nici pentru *asta,* pun pariu.

Un zgomot surd îl făcu pe Guillam să se întoarcă. Fawn îşi schimba din nou locul dintr-un fotoliu de cinema în altul. Zărindu-l pe Guillam, îşi umflă nările într-un rânjet insolent.

„I-a plecat mintea cu sorcova”, se gândi Guillam cu un fior de gheaţă pe spate.

Fawn, de asemenea, dar din motive diferite, îi provoca lui Guillam serioase nelinişti. Cu două zile în urmă, în compania lui Guillam, fusese autorul unui incident respingător. Smiley, ca de obicei, ieşise de unul singur. Pentru a-şi omorî timpul, Guillam închiriase o maşină şi îl

dusese pe Fawn până la graniţa chineză, unde acesta chicoti şi pufni la vederea colinelor învăluite în mister. Pe drumul de întoarcere, aşteptau la un stop, pe undeva, pe la ţară, când un tânăr chinez se opri lângă ei pe o motocicletă Honda. Guillam era la volan. Fawn se afla pe scaunul de alături. Geamul din partea lui Fawn era lăsat. Îşi scoase haina şi braţul stâng era sprijinit de marginea portierei, ceea ce-i permitea să-şi admire un ceas placat cu aur, nou-nouţ, pe care şi-l cumpărase dintr-una din prăvăliile de la parterul hotelului Hilton. În momentul în care demarau, tânărul chinez avu proasta inspiraţie să se aplece să-i ia ceasul, însă Fawn fu mult mai iute de mână. Prinzându-l pe băiat de încheietură, i-o ţinu strâns, târându-l pe lângă maşină, în timp ce băiatul se lupta fără succes să scape. Guillam rulase vreo cincizeci de metri înainte de a-şi da seama ce se întâmpla. Opri de îndată. Asta aştepta şi Fawn. Sări din maşină înainte ca Guillam să-l poată reţine, îl ridică pe băiat de pe motocicletă, îl duse la marginea drumului, îi rupse ambele braţe, apoi se reîntoarse zâmbind la maşină. Îngrozit c-ar putea izbucni un scandal, Guillam se îndepărtă rapid de la faţa locului, lăsându-l pe băiat urlând şi legănându-şi cele două braţe inerte. Ajunse la Hong Kong hotărât să-i facă imediat raport la George, însă, din fericire pentru Fawn, Smiley nu apăru decât peste opt ore, iar în momentul acela Guillam îşi făcu socoteala că George avea şi aşa destule pe cap.

Sună un alt telefon, cel roşu de data asta. Martello răspunse el însuşi la telefon. Ascultă un moment, apoi izbucni într-un hohot de râs.

— L-au găsit, îl anunţă acesta pe Smiley, întinzându-i receptorul.

— L-au găsit, pe cine?

Receptorul rămânea acolo, suspendat ameninţător, între ei.

— Pe *omul* vostru, George. Pe Weatherby al vostru...

— Westerby, îl corectă Murphy, iar Martello îi aruncă o privire veninoasă.

— L-au descoperit, spuse Martello.

— Unde este?

— Vrei să zici, unde *era,* George! A făcut-o lată în două bordeluri de pe malul fluviului Mekong. Dacă oamenii noştri nu exagerează, n-a mai fost văzută o asemenea chestie de la evadarea puiului de elefant al lui Barnum în 1949.

— Şi unde-i acum, mă rog?

Martello îi înmână receptorul.

— De ce nu-i pui să-ţi citească ţie mesajul? Ăştia susţin că ar fi traversat fluviul. Se întoarse spre Guillam făcând cu ochiul. Mi-au spus că sunt două sau trei adrese la Vientiane unde s-ar putea distra, zise el şi continuă să râdă copios, în timp ce Smiley stătea răbdător cu telefonul la ureche.

Jerry alese un taxi cu oglinzi retrovizoare pe ambele părţi ale maşinii şi se aşeză în faţă, lângă şofer. La Kowloon, închirie o maşină la cea mai mare agenţie pe care o putu găsi, folosind paşaportul şi permisul de conducere de salvare, pentru că, între altele, gândi că numele fals era mai sigur, fie chiar şi pentru o oră. Se îndrepta spre Midlevels. Era spre asfinţit, iar ploaia nu contenea să cadă, halouri uriaşe înconjurând felinarele cu neon care luminau colinele. Trecu prin faţa Consulatului American şi de două ori prin faţa hotelului Star Heights, aşteptându-se o clipă să-l vadă pe Sam Collins, iar a doua oară avu certitudinea că reperase apartamentul fetei şi că era lumină în camera ei. Venea de la o lampă elegantă italienească, ale cărei curbe graţioase se vedeau prin geamul pictat – o fandoseală de trei sute de dolari. Se zărea lumină şi prin geamul mat al băii. A treia oară când

trecu, o văzu purtând o capă în jurul umerilor şi ştiu din instinct sau după grija pe care o asocia gesturilor ei că se pregătea din nou să iasă, dar că, de această dată, era în ţinută de luptă.

De fiecare dată când îşi permitea să se gândească la Luke, un val negru i se lăsa peste ochi şi se imagina făcând lucruri nobile şi inutile, precum acela de a telefona familiei acestuia în California sau de a-l preveni pe pitic sau chiar, Dumnezeu ştie de ce, pe Bilă Tare. Mai târziu, îşi zise el. Mai târziu, îşi promise el, îl va plânge pe Luke aşa cum se cuvenea.

Se angaja încetişor pe aleea care ducea la intrarea imobilului, până în momentul în care ajunse la rampa ce cobora spre garaj. Acesta era dispus pe trei nivele, pe care le cercetă până zări Jaguarul roşu garat într-un colţ sigur, la adăpostul unui lanţ, pentru a descuraja vecinii neglijenţi să se apropie şi să-i zgârie vopseaua imaculată. Aşezase o imitaţie de blană de leopard pe volan. Niciodată nu-i ajungea ce făcea pentru maşina asta blestemată. Să rămână însărcinată, se gândi el într-un acces de furie. Să-şi cumpere un câine, să crească şoareci. Pentru orice fleac i-ar fi înfundat capota, dar acel fleac îl reţinuse pe Jerry de la gesturi necugetate de mai multe ori decât i-ar fi făcut plăcere să-şi reamintească. Dacă n-o foloseşte înseamnă că îi trimite el limuzina, gândi. Poate pe Tiu cu arma în mână, în chip de gardă de corp, sau poate venea el însuşi s-o ia, sau poate că se împopoţonează doar pentru sacrificiul de seară şi nici nu iese. Ar fi dorit să fie duminică. Îşi aminti că-l auzise pe Craw spunând că Drake Ko îşi petrecea duminicile cu familia şi că în acele zile ea avea liber. Dar nu era duminică şi nu-l mai avea nici pe dragul şi bătrânul Craw lângă el ca să-i spună, Dumnezeu ştie pe ce bază, că Drake Ko era plecat la Bangkok sau în Tombuctu, cu treabă.

Mulţumit să vadă că ploaia se transforma în ceaţă groasă, urcă din nou rampa până la alee, iar la intersecţie găsi un parapet strâmt, unde, dacă ar fi parcat razant, lângă barieră, celelalte maşini s-ar fi putut plânge, dar s-ar fi putut strecura. Rase puţin bariera, dar nu-i pasă. Din locul în care stătea acum putea urmări pietonii intrând şi ieşind de sub copertina de pânză în dungi şi maşinile care veneau sau plecau pe drumul principal. Nu simţea nevoia să fie prudent. Aprinse o ţigară, iar limuzinele scârţâiau pe lângă el în ambele sensuri. Niciuna nu-i aparţinea lui Ko. Din când în când, câte o maşină îl ştergea, şoferul se oprea pentru a claxona sau pentru a-i arunca o înjurătură. Jerry nu le dădea nicio atenţie. La fiecare câteva secunde arunca o privire în oglinda retrovizoare şi o dată, când un umflat, ce semăna cu Tiu, trecu vinovat pe la spatele lui cu paşi abia simţiţi, el trase efectiv piedica pistolului din buzunarul de la haină, înainte de a recunoaşte în sine că omul nu avea corpolenţa lui Tiu. Fără îndoială, vreun tip ce venise să încaseze datoriile făcute la joc de către conducătorii de *pak pai,* gândi el în timp ce omul trecea pe lângă el.

Îşi aminti cum fusese cu Luke la Happy Valley. Îşi aminti că fuseseră împreună.

Se mai uita încă în retrovizor când Jaguarul roşu ieşi cu un scrâşnet de pneuri de pe rampa din spatele lui, cu capota trasă în jos, înăuntru fiind doar ea, la volan. Singurul lucru la care nu se gândise fusese acela că fata ar fi putut să ia ascensorul până la garaj şi să-şi scoată maşina singură în loc să-i ceară portarului să i-o aducă la scară aşa cum făcuse altă dată.

Demarând în urma ei, se uită în sus şi zări că la fereastră luminile rămăseseră aprinse. Lăsase pe cineva în cameră sau îşi propusese să revină repede? apoi îşi zise: nu încerca să faci pe deşteptul. Pur şi simplu nu-i pasă de

lumină.

„Ultima dată când i-am vorbit lui Luke, îi spusesem să mă lase în pace, gândi el, iar ultima oară când mi-a vorbit el mie a fost ca să-mi spună că mă acoperise faţă de Stubbsie”.

Ea coborî colina spre oraş. Rula în spatele ei şi, un timp, în urma lui un venea nimic, ceea ce părea nefiresc, dar şi ora era nefirească, iar omul de la Sarratt murea în el mai repede decât putea să se împotrivească Jerry. Lizzie se îndreptă spre partea cea mai luminată a oraşului. Jerry presupunea că o mai iubea încă, dar în momentul acela era pregătit să bănuiască pe oricine de orice. O urmă îndeaproape, amintindu-şi că Lizzie se uita rareori în oglinda retrovizoare. De altfel, în această ceaţă de asfinţit, tot ceea ce ar fi putut vedea ea ar fi fost farurile din faţă ale maşinii lui. Ceaţa atârna în fâşii, iar portul părea să fi luat foc. Cu braţele macaralelor bălăngănindu-se ca nişte furtunuri de incendiu în fumul care plutea. Pe Central Road, ea se vârî în alt garaj subteran, iar el rulă direct după ea şi parcă şase locuri mai încolo, fără ca să-l observe. Rămânând în maşină, Lizzie întârzie o clipă pentru a-şi reface machiajul şi o văzu pudrându-şi cu atenţie bărbia, pentru a-şi ascunde cicatricile. Se dădu jos şi îndeplini tot ritualul încuierii portierelor, cu toate că un puşti, cu o lamă de ras, ar fi putut să taie cu o singură mişcare capota subţire de pânză. Avea un soi de capă pe umeri şi o rochie lungă, ambele de mătase şi, în timp ce se îndrepta spre scara de piatră în spirală, îşi ridică ambele mâini, le strecură cu grijă sub părul adunat pe ceafa şi scoase coada de cal peste capă. Ieşind după Lizzie, o urmă până în holul hotelului şi se întoarse într-o parte la timp ca să nu fie fotografiat de o hoardă de ziarişti de modă, de ambele sexe, ele în rochii de satin, iar ei, cu papioane la gât.

Retrăgându-se în relativa siguranţă a coridorului, Jerry puse cap la cap cele văzute. Era o mare recepţie particulară, la care Lizzie venise pe la intrarea din spate. Ceilalţi soseau prin faţă, pe intrarea principală, unde automobilele Rolls-Royce erau atât de numeroase, încât nimeni nu mai ieşea în evidenţă. Prezida o femeie cu părul gri-bleu, care se agita în toate părţile şi vorbea o franceză saturată de gin. O chinezoaică foarte îngrijită de la Relaţii cu Publicul, flancată de doi asistenţi, îi primea pe cei sosiţi şi, pe măsură ce invitaţii intrau unul după altul, aceasta şi asistenţii ei făceau un pas înainte cu cordialitate, cerându-le invitaţiile, înainte de a consulta o listă şi de a spune: „Oh, da, *desigur*” Femeia cu părul gri-bleu surâdea şi mormăia. Asistenţii întindeau cocarde bărbaţilor şi orhidee femeilor, apoi îşi întorceau privirile spre nou-veniţi.

Lizzie Worthington, impasibilă, trecu prin acest baraj. Jerry îi lăsă un minut să-şi ia vânt, o văzu trecând prin uşa dublă marcată „Soirée”, cu o săgeată de Cupidon, apoi luă el însuşi loc la coadă. Fata de la Relaţii cu Publicul era agasată de ghetele lui din piele de căprioară. Costumul era, şi el, de-a dreptul dezgustător, însă încălţările erau cele care o necăjeau. La cursurile de formare profesională, gândi ea, privindu-i ghetele, fusese învăţată să acorde o mare importanţă încălţămintei. Milionarii pot avea aerul unor vagabonzi, începând de la şosete, dar o pereche de mocasini de la Gucci, de două sute de dolari, reprezintă un paşaport care nu poate să fie trecut cu vederea. Se încruntă la vederea legitimaţiei sale de presă, apoi privi către lista invitaţilor, din nou la legitimaţia de presă, încă o dată la încălţări şi aruncă o privire pierdută femeii cu păr gri-bleu, care nu înceta să surâdă şi să mormăie. Jerry îşi spuse că trebuia să fie atât de drogată, încât nu mai ştia de ea. În cele din urmă, fata arboră zâmbetul ei special, destinat consumatorilor marginali, şi-i dădu un disc de

mărimea unei farfurioare de cafea, de culoare roz fluorescent, pe care scria cu litere în relief, albe, PRESĂ.

— În seara asta îi facem *pe toţi* frumoşi, domnule Westerby, spuse ea.

— O să ai multă treabă cu mine, drăguţo.

— Îţi place parfumul meu, domnule Westerby?

— Senzaţional, replică Jerry.

— I se spune *sucul viţei-de-vie,* domnule Westerby. O sută de dolari Hong Kong pentru o sticluţă, dar în seara asta Maison Flaubert împarte gratuit mostre tuturor invitaţilor. Madame Montifiori... a, da, *desigur,* fiţi binevenită la Casa Flaubert. Vă place *parfumul* meu, madame Montifiori?

O eurasiană, într-un chongsan, întinse o tavă, şoptind „Flaubert vă urează o noapte exotică”.

— Pentru numele lui Hristos, spuse Jerry.

În spatele uşilor duble, o a doua echipă de recepţie era constituită din trei băieţi încântători, aduşi de la Paris pentru şarmul lor, şi o echipă de oameni de securitate, care ar fi fost la înălţimea unei escorte prezidenţiale. Crezu o clipă că s-ar putea să-l percheziţioneze, iar el ştia că dacă încercau s-o facă, avea să se prăbuşească templul odată cu el. Se uitară la Jerry fără prietenie, considerându-l ca făcând parte din personal, dar avea părul deschis la culoare, şi-l lăsară să treacă.

— Presa, în rândul trei cum numeri de la estradă, spuse un blond hermafrodit, îmbrăcat într-un costum de cowboy, din piele, care-i întinse un plic cu material de presă. Nu aveţi aparat fotografic, domnule?

— Eu nu fac decât explicaţiile la fotografii, spuse Jerry, arătând cu degetul peste umăr. Spike este cel care face pozele.

Şi intră în sala de recepţie, uitându-se în jurul lui, zâmbind extravagant şi făcând cu mâna oricui se uita la el.

Piramida de pahare de şampanie avea aproape doi metri înălţime, cu scări de satin negru, astfel încât chelnerii să le poată lua de sus în jos. Sticle mari de vin, aşteptându-şi înhumarea, erau îngropate în coşciuge cu gheaţă. Un cărucior era plin de homari fierţi, iar pateul de gâscă, sub formă de tort de nuntă, avea înscrise cuvintele „Maison Flaubert” pe aspicul de deasupra. Se auzea o muzică spaţială şi, pe acest fond sonor, se purtau conversaţii, chiar dacă nu era decât torsul plictisit al celor extrem de bogaţi. Estrada se întindea de la piciorul ferestrei înalte până la mijlocul încăperii. Fereastra dădea spre port, iar ceaţa fragmenta panorama în fâşii subţiri. Aerul condiţionat era în funcţiune, aşa că femeile puteau să-şi păstreze blănurile de nurcă fără să transpire. Majoritatea bărbaţilor erau în smoching, iar tinerii playboy chinezi purtau pantaloni în stil newyorkez, cămăşi negre şi lanţuri de aur. *Taipanii* britanici stăteau în picioare în cerc închis, îndobitociţi de băutură, cu femeile lor, ca nişte ofiţeri plictisiţi la o reuniune a garnizoanei.

Simţind o mână pe umăr, Jerry se întoarse brusc, dar se trezi în faţă doar cu un mic poponar chinez, pe care-l chema Graham şi care lucra pentru una dintre foile de scandal locale. Jerry îl ajutase într-o zi cu un articol, pe care încercase să-l vândă revistei sale. Rândurile de fotolii erau dispuse în potcoavă în faţa estradei, iar Lizzie stătea în faţă între domnul Arpego şi soţia sau metresa acestuia. Jerry îi recunoscu de la Happy Valley. Aveau aerul c-o însoţesc pe Lizzie în seara aceea, pentru a avea grijă de ea. Familia Arpego îi vorbea, dar ea părea că abia îi aude. Stătea dreaptă şi frumoasă. Îşi scosese capa. Din locul în care era aşezat, Jerry ar fi putut să creadă că era goală, cu excepţia colierului de perle şi a cerceilor. Cel puţin este intactă, se gândi el. Nu putrezise, nu fusese lovită de holeră, nu-i zburase nimeni creierii. Îşi aminti cum îi

cobora puful auriu pe şira spinării, când o privise de sus în jos în acea primă seară în lift. Poponarul stătea lângă Jerry, iar Phoebe Wayfarer, două scaune mai încolo. O cunoştea doar vag, dar ea îi făcu prietenos semn cu mâna.

— Drace! Formidabil! Pheeb. Araţi nemaipomenit. Ar trebui să fii sus, pe estradă, drăguţo, să ne-arăţi puţin piciorușul.

Gândi că era cam pilită şi poate că şi ea credea acelaşi lucru despre el, cu toate că nu băuse nimic de când se dăduse jos din avion. Scoase un blocnotes şi scria ceva pe el, făcând pe ziaristul profesionist şi încercând să se domine. Ia-o uşurel. Nu speria vânatul. Când citi ce scrisese, văzu cuvintele „Lizzie Worthington” şi atât. Graham chinezul citi şi el şi se puse pe râs.

— Noua mea semnătură, spuse Jerry şi râseră împreună prea tare, aşa încât cei din faţă îşi întoarseră capetele în momentul în care lumina se micşora.

Lizzie însă nu. Cu toate că gândea că ea s-ar fi putut să-i recunoască vocea.

În spatele lor se închideau uşile şi, în timp ce lumina se făcea şi mai mică, lui Jerry îi trecu prin minte să adoarmă în acest fotoliu moale şi prietenos. Muzica spaţială fu înlocuită cu un ritm de junglă, susţinut de talgere. Mai pâlpâia doar un singur candelabru deasupra estradei întunecate, ca un ecou al petelor de lumină din port ce se zăreau prin fereastra din spate. Bubuitul de tobe se amplifică într-un crescendo lent, ce se auzea din difuzoarele dispuse peste tot. Tunetele continuară o bună bucată de vreme. Doar tobe şi atât, bubuituri bine executate, foarte insistente, până când nişte umbre omeneşti groteşti începură să devină încet-încet vizibile, pe fondul ferestrei ce dădea spre port. Tobele se opriră. Într-o tăcere neliniştitoare, pe estradă apărură două mici negrese, coapsă lângă coapsă, nepurtând altceva decât

bijuterii. Aveau capetele rase şi etalau cercei rotunzi de fildeş şi coliere de diamant, precum inelele de fier ale sclavelor. Membrele lor unse cu ulei străluceau de diamante, de perle şi de rubine. Erau înalte, frumoase, suple, absolut neaşteptate şi, pentru o clipă, cufundară întreaga asistenţă în vraja sexualităţii totale. Tobele reîncepură mai puternic, proiectoarele le măturară bijuteriile şi membrele goale. Păreau să fi apărut unduindu-se din aburii portului şi înaintau către spectatori cu furia sclaviei senzuale. Apoi se întoarseră cu spatele şi se îndepărtară cu paşi înceţi, provocând şi sfidând cu şoldurile lor unduitoare. Se aprinseră luminile, izbucni un ropot de aplauze nervos, urmat de râsete şi de clinchet de pahare. Toată lumea vorbea deodată, iar Jerry îi acoperea pe toţi. I se adresă domnişoarei Lizzie Worthington, frumoasa aristocrată celebră, a cărei mamă nu ştia nici măcar să fiarbă un ou, şi celor doi Arpego, care posedau întreaga Manila şi două sau trei insule, aşa cum îl asigurase cândva căpitanul Grant de la Jockey Club. Jerry îşi ţinea blocnotesul ca un chelner în aşteptarea comenzii.

— Lizzie Worthington, întreg Hong Kongul este la picioarele dumneavoastră, stimată doamnă, dacă vă pot spune aşa. Ziarul meu publică un articol exclusiv despre această recepţie, domnişoară Worth sau Worthington, şi sperăm să scriem pe larg despre dumneavoastră, despre toaletele dumneavoastră şi despre viaţa dumneavoastră fascinantă şi prietenii dumneavoastră şi mai fascinanţi. Fotografii mei ţin ariergarda. Se înclină în faţa domnului şi doamnei Arpego. Bună seara, doamnă. Domnule. Suntem mândri de a vă avea printre noi, vă rog să mă credeţi. Este prima dumneavoastră vizită la Hong Kong?

Îşi făcea numărul lui de papă-lapte, sufletul infantil al recepţiei. Un chelner aduse şampanie; insista să le ofere el cupele şi să nu-i lase să şi le ia singuri de pe tavă. Cei doi

Arpego erau foarte încântaţi de spectacolul acestuia. Craw spunea că erau nişte canalii. Lizzie se uita la ei şi avea ceva de nedescifrat în privire, ceva real şi îngrozit, ca şi cum ea, şi nu Jerry, deschisese uşa şi-l descoperise pe Luke.

— Domnul Westerby a mai făcut un articol despre mine, mi se pare, spuse ea. Nu cred c-a fost publicat. Nu-i aşa, domnule Westerby?

— Pentru ce ziar lucraţi? întrebă dintr-odată Arpego.

Nu mai zâmbea. Avea un aer periculos şi feroce şi, după toate probabilităţile, ea îi reamintise de ceva despre care el auzise şi nu-i plăcuse. Ceva despre care îl avertizase Tiu, de pildă.

Jerry îi spuse la ce ziar lucra.

— Atunci du-te să lucrezi pentru ei. Las-o pe doamna asta în pace. Nu dă interviuri. Dacă ai treabă de făcut, du-te şi munceşte în altă parte. N-ai venit aici să te distrezi. Du-te să-ţi câştigi pâinea.

— Două întrebări pentru dumneavoastră, domnule Arpego. Acum, înainte de a pleca. Cum vă pot descrie, domnule? Ca un milionar filipinez grosolan? Sau doar ca un semimilionar?

— Pentru numele lui Dumnezeu, murmură Lizzie şi, din fericire, luminile se stinseră, tobele începură din nou să bubuie, fiecare se reîntoarse în colţul său şi un glas feminin cu accent francez se lansă într-un comentariu suav în faţa microfonului.

La capătul estradei, cele două negrese interpretau dansuri insinuante de umbre. Când apăru primul model, Jerry o văzu pe Lizzie ridicându-se în picioare în faţa lui, în întuneric, punându-şi capa pe umeri şi îndepărtându-se în grabă, dar fără zgomot, către uşă, cu capul plecat. Jerry o urmă. În holul hotelului se întoarse pe jumătate, ca şi cum ar fi vrut să-l privească, şi îi trecu prin minte că îl aştepta.

Avea aceeaşi expresie întipărită pe faţă, care reflecta propria lui stare de spirit. Părea bântuită de griji, obosită şi foarte tulburată.

— Lizzie! exclamă el, ca şi cum zărise o veche prietenă, şi o prinse din urmă, înainte ca aceasta să ajungă la uşa toaletei. Lizzie! Dumnezeule! E o eternitate! O viaţă de om! Fantastic!

Doi membri ai corpului de pază priveau sfioşi cum o strânse în braţe pentru a o săruta în semn de veche prietenie, îi strecură mâna stângă sub capă şi îşi aplecă faţa zâmbitoare asupra ei, îi puse micul său revolver pe carnea goală a spatelui, cu ţeava chiar sub ceafa şi, în felul acesta, înlănţuiri de-o veche afecţiune, o duse direct în stradă, sporovăind vesel. Chemă un taxi. Nu avusese de gând să scoată revolverul, dar nu putea risca să o bruscheze. Asta este, zise el. Te întorci să-i spui că o iubeşti şi te trezeşti că o faci să umble cu un pistol în ceafă. Ea tremura şi era furioasă, dar Jerry gândi că nu se temea; credea chiar că nici măcar nu era supărată că părăsea această petrecere îngrozitoare.

— Nu-mi lipsea decât asta, spuse ea în timp ce urcau colina, prin ceaţă. Perfect. Absolut perfect.

Avea un parfum pe care el nu-l cunoştea, dar, oricum, găsea că mirosea mai bine decât sucul viţei-de-vie.

Guillam nu se plictisea propriu-zis, dar capacitatea sa de concentrare nu era infinită, aşa cum părea să fie cazul lui George. Când nu se întreba ce naiba avea de gând Jerry Westerby, se pierdea în reverii erotice în legătură cu Molly Meakin sau îşi amintea de tânărul chinez cu braţele sucite, gemând ca un iepure împuşcat în urma maşinii care se îndepărta. Ideea fixă a lui Murphy era acum Po Toi şi o umfla cât putea, fără remuşcări.

— Vulcanică, domnule, spuse el. Cea mai dură rocă dintre toate formaţiunile geologice existente la Hong Kong,

domnule, spuse el. Şi cea mai din sud, chiar la marginea apelor teritoriale chineze. Două sute patruzeci de metri altitudine, domnule. Pescarii o folosesc ca punct de reper când se află departe în largul mării, domnule. Practic nu era o singură insulă, cu un grup de şase insule, celelalte cinci fiind pustii, fără copaci şi nelocuite. Un templu frumos, domnule. Antic. Frumoase sculpturi în lemn, însă puţină apă potabilă.

— Iisuse Hristoase, Murphy, noi nu *cumpărăm* acest loc nenorocit, nu-i aşa? lansa Martello.

Momentul acţiunii fiind atât de aproape şi Londra atât de departe, Martello îşi pierduse mare parte din strălucirea sa, observă Guillam, şi tot ceea ce putea să aibă englez în el. Costumele sale tropicale erau americane sută-n sută şi simţea nevoia să discute cu lumea, de preferinţă cu oamenii săi.

Guillam îl suspecta chiar că Londra, pentru el, era o aventură, iar că Hong Kongul devenise teritoriu inamic. În timp ce Smiley, sub tensiune, era exact invers: se închidea în sine şi devenea de o politeţe rigidă.

— Po Toi, insula propriu-zisă, are o populaţie care se micşorează din ce în ce mai mult, de o sută opt fermieri şi pescari, majoritatea comunişti, împărţiţi în trei sate vii şi trei sate moarte, domnule, continuă Murphy, dându-i înainte pe acelaşi ton monoton.

Smiley îl asculta cu multă atenţie, însă Martello mâzgălea de nerăbdare pe blocnotesul său.

— Iar *mâine,* domnule, spuse Murphy, *mâine* este noaptea sărbătorii anuale din insula Po Toi, un omagiu adus zeiţei mării, Tin Hau, domnule.

Martello îşi întrerupse mâzgălelile.

— Şi oamenii ăştia chiar cred tâmpeniile astea?

— Fiecare are dreptul să aibă o religie, domnule.

— Te învaţă ei chestiile astea la cursurile de formare,

Murphy?

Martello reîncepu să mâzgălească.

Se lăsă o tăcere jenantă înainte ca Murphy să reia cu curaj bagheta, pe care o îndreptă spre extremitatea sudică a coastei insulei.

— Această sărbătoare în cinstea zeiţei Tin Hau, domnule, se concentrează în unicul port, domnule, chiar aici, la extremitatea sud-vestică, unde se înalţă vechiul templu. Potrivit prezicerii bine informate a domnului Smiley, domnule, operaţiunea de debarcare a lui Ko trebuie să aibă loc *aici,* departe de golful principal, într-un golfuleţ de pe partea estică a insulei, care nu este locuită, nu are acces natural către mare, într-un moment în care festivităţile de pe insula din golful principal vor distrage atenţia...

Guillam nu auzise telefonul sunând. Doar vocea celuilalt taciturn al lui Martello, care răspundea: *„Da, Mac”,* apoi scârţâitul fotoliului său, când se îndreptă din spate şi se uită la Smiley.

— Bine, *Mac.* Desigur, Mac. Chiar acum. Da. Stai pe fir. E lângă mine. Aşteaptă.

Smiley era în picioare, lângă el, cu mâna întinsă să ia receptorul. Martello îl urmărea pe Smiley. Pe podium, Murphy, cu spatele întors către ei, sublinia alte amănunte contrariante despre Po Toi, fără să-şi dea seama de întrerupere.

— Această insulă este în general cunoscută de către marinari ca Stânca Fantomă, domnule, explică el pe aceeaşi voce tărăgănată, dar nimeni nu pare să ştie de ce.

Smiley ascultă câteva clipe, apoi puse receptorul în furcă.

— Mulţumesc, Murphy, spuse el politicos. A fost foarte interesant.

Stătu o clipă nemişcat, cu degetele pe buza de sus, într-

o atitudine meditativă, care evoca momentele de gândire ale domnului Pickwick.

— Da, foarte interesant.

Se duse până la uşă, apoi se opri.

— Scuză-mă, Murphy, trebuie să te părăsesc puţin. Nu mai mult de o oră sau două, cred. Oricum, îţi voi telefona.

Întinse mâna către clanţă, apoi se întoarse spre Guillam.

— Peter, cred că ai face mai bine să vii şi tu cu mine, dacă nu te deranjează. S-ar putea să avem nevoie de o maşină şi se pare că ştii să-ţi păstrezi admirabil cumpătul în traficul din Hong Kong. L-ai văzut pe Fawn pe undeva? Ah, aici erai?!

Pe Headiand Road, florile aveau strălucirea catifelată a ferigilor apretate pentru Crăciun. Trotuarul era strâmt şi rar folosit, cu excepţia doicilor, care duceau copiii pe-acolo să-i înveţe să meargă, dar fără să le vorbească, ca şi cum şi-ar fi plimbat câinii. Camioneta de supraveghere a Verilor era un Mercedes cafeniu, uşor de uitat, cam uzată, cu un praf lutos pe portiere şi cu literele SERV, de CONSTR. şi URBAN SRL din H.K. vopsite pe o parte. O antenă veche, decörată cu banderole chineze şi cu serpentine, atârna deasupra cabinei şi când îşi croi drumul ei lugubru pe lângă reşedinţa lui Ko – să fi fost a doua sau chiar a patra oară în acea dimineaţă? – nimeni nu-i dădu nicio atenţie. Pe Headiand Road, ca şi în întreg Hong Kongul, cineva construieşte totdeauna ceva.

Întinşi în interiorul vehiculului, pe nişte cuşete acoperite în acest scop cu muşama, cei doi bărbaţi, aflaţi în mijlocul unei păduri de teleobiective, de aparate de fotografiat şi de instalaţii de radiotelefon urmăreau cu foarte mare atenţie ce se întâmplă. Să treacă pe lângă Seven Gates devenise pentru ei oarecum o rutină.

— Nicio schimbare? spuse primul.

— Nicio schimbare, confirmă cel de-al doilea.

— Nicio schimbare, repetă primul în radiotelefon, şi auzi vocea liniştitoare a lui Murphy confirmând, de la celălalt capăt, mesajul.

— Poate că sunt manechine de ceară, spuse primul, continuându-şi urmărirea. Poate ar fi bine să-i împungem puţin să vedem dacă urlă.

— Poate ar trebui s-o facem, spuse al doilea.

În toată viaţa lor profesională, erau ei de acord, nu urmăriseră niciodată ceva atât de imobil. Ko stătea acolo unde stătea întotdeauna, la capătul aleii de trandafiri, cu spatele întors către ei, contemplând marea. Micuţa lui nevastă stătea mai la o parte, îmbrăcată ca totdeauna în negru, pe un scaun de grădină alb, cu aerul că-şi priveşte bărbatul. Singurul care mişca era Tiu. Stătea şi el jos, dar lângă Ko, şi molfăia ceva care părea să fie o gogoaşă.

Ajungând la drumul principal, camioneta înainta hodorogind către Stanley, continuându-şi, din raţiuni de acoperire, acţiunea sa de cercetare fictivă a regiunii.

Capitolul 20
Iubitul lui Liese

Apartamentul ei era mare şi nu se potrivea nimic cu nimic: o amestecătură de sală de aşteptare de aeroport, de birou directorial şi de budoar de cocotă. Plafonul salonului era înclinat, asimetric, ca naosul unei biserici gata să se prăbuşească. Podeaua avea schimbări dese de nivel, iar covorul gros ca iarba păstra urmele lucioase ale paşilor lor. Prin ferestrele enorme se vedeau privelişti nesfârşite, dar însingurate, şi după ce ea închise obloanele şi trase perdelele, se treziră amândoi, dintr-odată, într-o căsuţă de mahala, fără grădină. Servitoarea se retrăsese în camera ei din spatele bucătăriei şi, când îşi făcu apariţia, Lizzie o trimise înapoi. Se strecură din cameră bombănind şi sâsâind ca un şarpe. Aşteaptă până-i spun eu stăpânului, zicea ea.

Jerry puse lanţul de siguranţă la uşă şi o luă pe Lizzie cu el, ducând-o din încăpere în încăpere, făcând-o să umble puţin în faţa lui către stânga, deschizându-i uşile şi chiar şi dulapurile. Dormitorul părea un decor de televiziune pentru o femeie fatală, cu un pat rotund, capitonat, şi cu o cadă circulară, îngropată, în spatele unor paravane maure. Jerry cercetă noptierele, căutând o armă mică, pentru că, deşi Hong Kongul nu este oraşul în care să ai nevoie de un arsenal întreg, cei care trăiseră în Indochina au, în general, câte ceva. Vestiarul arăta ca şi cum ar fi golit prin telefon unul dintre elegantele magazine scandinave de decoraţiuni de pe Central Road. Sufrageria era toată în sticlă fumurie, crom şi piele, cu strămoşi descinşi parcă dintr-o falsă pânză de Gainsborough, uitându-se cu un aer ramolit la scaunele goale: mămici care nu ştiau să fiarbă un ou, se gândi el. Câteva trepte acoperite cu piele de tigru, neagră, duceau în bârlogul lui Ko, şi, aici, Jerry

întârzie puţin mai mult pentru a privi de jur-împrejur, fascinat, împotriva voinţei lui, recunoscând bărbatul în tot ceea ce vedea şi înrudirea acestuia cu bătrânul Sambo. Biroul gigantic, pe picioare bombate, terminate cu gheare sprijinite pe sfere, tot tacâmul prezidenţial. Călimările, cuţitul de tăiat hârtie în teaca lui, foarfecile, lucrări de drept neatinse, aceleaşi pe care bătrânul Sambo le ţâra după el: Simons cu privire la fiscalitate, Charlesworth despre legislaţia societăţilor comerciale. Atestate înrămate, agăţate pe perete. Diploma sa de membru al Ordinului Imperiului Britanic, care începea cu „Noi, Elizabeta a 11-a, prin mila lui Dumnezeu...”. Medalia în giulgiu de mătase ca blazonul unui cavaler mort. Fotografii de grup reprezentând bătrâni chinezi pe scările unui templu. Cai de curse victorioşi. Lizzie în costum de baie, arătând senzaţional. Lizzie la Paris. Deschise cu precauţie sertarele biroului şi descoperi hârtie de corespondenţă cu antetul unor companii diferite, o duzină, în dulapuri, dosare goale, o maşină de scris electrică IBM fără cordon, un repertoar pentru adrese, nefolosit. Lizzie goală de la talie în sus, care îl privea peste umăr, arătându-şi spatele interminabil. Lizzie, Dumnezeu s-o mântuiască, în rochie de mireasă, ţinând în mână un buchet de gardenii. Ko trebuie c-o trimisese la un fotograf de nunţi special pentru această poză.

Dar nicio fotografie a unor saci de iută cu opiu.

Sanctuarul marelui patron, gândi Jerry în picioare, în mijlocul camerei. Bătrânul Sambo avea mai multe sanctuare: fete cărora le dăduse apartamente, una avea chiar o casă, deşi acestea îl vedeau doar de câteva ori pe an.

Dar mereu această încăpere secretă, aparte, cu biroul şi cu telefoanele nefolosite, blocuri de însemnări, un colţ scobit în viaţa altuia, un adăpost în care să fugă de

celelalte adăposturi ale sale.

— Unde e? întrebă Jerry, amintindu-şi-l din nou pe Luke.

— Drake?

— Nu, Moş Crăciun.

— Spune-mi tu dacă ştii.

O urmă în dormitor.

— Ţi se întâmplă des să nu ştii? întrebă el.

Lizzie îşi scoase cerceii, dându-le drumul într-o casetă de bijuterii. Apoi broşa, colierul şi brăţările.

— Mă sună de oriunde este, ziua sau noaptea, nu contează pentru noi. Asta e prima oară când s-a izolat în felul acesta.

— Poţi să-l suni?

— *Oricând,* replică ea cu un sarcasm sălbatic. Bineînţeles că pot. Eu şi soţia Numărul Unu şi cu mine ne înţelegem *de minune.* Nu ştiai?

— Şi la birou?

— Nu se duce la birou.

— Şi Tiu?

— Mi se rupe de Tiu.

— De ce?

— Pentru că e un porc, se răsti ea deschizând un dulap.

— Ţi-ar putea transmite mesajele.

— Dac-ar vrea, ceea ce nu e cazul.

— De ce nu?

— De unde dracu’ vrei să ştiu? Scoase un pulover şi nişte blugi şi-i aruncă pe pat. Pentru că nu mă poate suferi. Pentru că nu are încredere în mine. Pentru că nu-i place ca albii să se învârtă în jurul Marelui Patron. Şi-acum ieşi afară să mă schimb.

Se duse în vestiar din nou, stând cu spatele la ea şi auzind fâşâitul mătăsii la atingerea pielii ei.

— L-am văzut pe Ricardo, spuse el. Am avut un schimb de vederi sincer şi deplin.

Avea mare nevoie să ştie dacă ăia o preveniseră. Simţea nevoia să o absolve de moartea lui Luke. Ascultă, apoi continuă:

— Charlie Marshall mi-a dat adresa lui, aşa că am trecut pe acolo şi am stat la o şuetă cu el.

— Grozav, spuse ea. Faci parte din familie acum.

— Mi-au vorbit de Mellon. Mi-au spus că ai transportat droguri pentru el.

Cum nu scotea o vorbă, se întoarse pentru a o privi: stătea aşezată pe pat, cu capul în mâini. În blugi şi în pulover, părea de cincisprezece ani şi cam cu vreo cincisprezece centimetri mai scundă.

— Ce dracu' vrei? şopti ea în sfârşit, atât de încet, încât părea că-şi pusese întrebarea sieşi.

— Pe tine, spuse el. Pentru totdeauna.

Nu ştia dacă ea auzise, pentru că nu făcu decât să lase să-i scape un oftat lung, murmurând apoi „Oh, Iisuse".

— Mellon e un prieten de-al tău? întrebă ea în cele din urmă.

— Nu.

— Păcat. Ar avea nevoie de un prieten ca tine.

— Arpego ştie unde se află Ko?

Ea ridică din umeri.

— Când ai avut ultima oară veşti de la el?

— Acum o săptămână.

— Şi ce-a zis?

— Spunea că are de aranjat nişte treburi.

— Ce treburi?

— Pentru numele lui Dumnezeu, nu mai pune întrebări! Toată lumea asta nenorocită pune întrebări, aşa că nu te aşeza şi tu în rând cu ei, ce naiba!

O privi şi văzu că ochii ei ardeau de furie şi de disperare. Jerry deschise uşa balconului şi ieşi la aer.

Aş avea nevoie de instrucţiuni, îşi spuse el amărât.

Ursari de la Sarratt, unde sunteţi acum, acum, când am nevoie de voi? Nu-i trecuse prin minte până atunci că tăind cablul, lăsase să-i scape şi pilotul.

Balconul se întindea pe trei laturi. Pentru moment, ceaţa se risipise. În spatele lui se înălţa Vârful, cu crestele lui festonate de lumini aurii. Pluteau bancuri de nori, formând peşteri schimbătoare în jurul lunii. Portul scosese la iveală tot ce avea mai bun. În centrul lui, un portavion american, inundat de lumini şi decorat de sus până jos, stătea ţanţoş, ca o femeie răsfăţată în mijlocul unei curţi de ambarcaţiuni mici. Pe punte, un şir de elicoptere şi de mici avioane de vânătoare îi aminti baza aeriană din Thailanda. O coloană de jonci oceanice trecu pe lângă portavion, îndreptându-se spre Canton.

— Jerry?

Stătea în uşă, privindu-l la capătul unui şir de arbuşti plantaţi în jardiniere.

— Vino. Mi-e foame, spuse ea.

Era o bucătărie în care nimeni nu gătea sau mânca, dar care avea un colţ bavarez, cu băncuţe de pin, gravuri alpine şi scrumiere, pe care scria Carlsberg. Îi puse cafea, dintr-un filtru, permanent în funcţiune. Observă cum, atunci când se punea în gardă, Lizzie îşi ţinea umerii adunaţi şi braţele încrucişate, la fel ca Orfana. Tremura. Jerry îşi zise că tremura din momentul în care îi pusese pistolul în ceafă şi-şi dorea să nu o fi făcut, dându-şi seama că se găsea şi ea în aceeaşi stare nenorocită ca şi el, dacă nu mai rău, şi că atmosfera dintre ei era aceea care înconjura doi oameni după un dezastru, fiecare în iadul său separat. Prepară un coniac cu sifon, unul pentru ea, altul pentru el, şi o duse în salon, unde era mai cald: o urmărea cum şedea ghemuită pe canapea, bându-şi coniacul, cu ochii aţintiţi la covor.

— Muzică? întrebă el.

Clatină din cap. Nu voia.

— Eu nu mă reprezint decât pe mine însumi, spuse el. Nicio legătură cu altă firmă.

S-ar fi putut foarte bine să nu-l fi auzit.

— Sunt liber şi binevoitor, zise el. Doar că mi-a murit un prieten.

O văzu dând aprobator din cap, doar în semn de compasiune. Era sigur că asta nu-i spunea nimic.

— Toată povestea cu Drake Ko ia o întorsătură foarte proastă. Nu se va termina bine. Ăştia cu care te-ai încurcat sunt băieţi foarte răi. Ko inclusiv. Dacă privim lucrurile la rece, e unul dintre inamicii publici numărul unu. Mă gândeam că poate-ai vrea să ieşi din chestia asta. De aceea m-am întors. Ca să joc rolul lui Galahad. Doar că nu ştiu prea bine ce se petrece în jurul tău. Mellon şi toate chestiile astea. Poate c-ar trebui să desfacem iţele împreună şi să vedem despre ce este vorba.

După toată această explicaţie, cam însăilată, sună telefonul. Avea o sonerie discretă, menită să îţi menajeze nervii.

Aparatul era la celălalt capăt al camerei, pe o măsuţă cu rotile, aurită. O luminiţă pâlpâia pe suportul aparatului la fiecare sunet înăbuşit, reflectându-se în etajera de sticlă. Privi spre telefon, apoi spre Jerry şi speranţa i se putu citi pe faţă. Sări în picioare şi împinse măsuţa până la ea, rotilele împiedicându-se în covorul gros. Cordonul se derula în urma lui, pe măsură ce înainta ca o mâzgălitură de copil, de la un capăt la altul al camerei. Lizzie se repezi să ridice receptorul şi spuse „Worth”, pe acel ton uşor agresiv pe care îl capătă femeile când trăiesc singure. Îi trecu prin minte să-i spună că telefonul se afla sub ascultare, însă nu ştia împotriva cui o punea în gardă: el nu mai avea niciun fel de poziţie, nici în tabăra asta, nici în cealaltă. Nu ştia ce reprezentau ele, dar dintr-odată

mintea lui fu dominată de Luke, iar vânătorul din el se trezise complet.

Lizzie avea receptorul la ureche, dar nu mai spunea nimic. O dată şopti „da”, ca şi cum ar fi înregistrat nişte instrucţiuni, şi o dată rosti cu putere „nu” Expresia îi pierise de pe faţă, iar vocea nu-i spunea nimic lui Jerry. Dar simţea docilitatea, simţea disimularea şi atunci furia se aprinse în el violent şi nimic altceva nu mai contă.

— Nu, spuse ea în receptor. Am plecat devreme de la recepţie.

Îngenunche lângă ea, străduindu-se să asculte, dar ea ţinea receptorul strâns lipit de ureche.

De ce nu-l întreba unde este? De ce nu-l întreba când urma să-l vadă? Dacă era în regulă? De ce n-o sunase? De ce îl privea pe Jerry în felul acesta, fără să manifeste niciun fel de uşurare?

Punându-i mâna pe obraz, o forţă să-şi întoarcă faţa spre el şi îi şopti în urechea cealaltă:

— Spune-i că *trebuie* să-l vezi! Că te duci la el. *Oriunde.*

— Da, da, repetă ea în receptor. Foarte bine. Da.

— Spune-i! Spune-i că trebuie să-l vezi!

— Trebuie să te văd, zise ea în sfârşit. Vin oriunde-ai fi.

Ţinea încă receptorul în mână. Ridică din umeri pentru a cere instrucţiuni, cu ochii întorşi tot către Jerry, nu ca spre propriul său Sir Galahad, ci ca spre o altă parte a unei lumi ostile care o încercuia.

— *Te iubesc!* îi şopti el. Spune-i ceea ce îi spui de obicei.

— Te iubesc, zise ea scurt, cu ochii închişi şi puse telefonul în furcă înainte ca el s-o poată opri. Vine aici, spuse ea. Să te ia dracu’!

Jerry era în continuare îngenuncheat lângă ea. Lizzie se ridică pentru a se îndepărta de el.

— Ştie? întrebă Jerry.

— Ce să ştie?

— Că sunt aici?
— Poate.
Îşi aprinse o ţigară.
— Unde e acum?
— Nu ştiu.
— Când va fi aici?
— A spus că în curând.
— E singur?
— N-a spus.
— E înarmat?
Lizzie se afla acum în capătul celălalt al încăperii. Privirea ei cenuşie şi încordată era aţintită din nou asupra lui, cu acea strălucire de furie şi de teamă. Starea ei de spirit îl lăsa însă indiferent. Nevoia febrilă de acţiune îi domina toate celelalte simţăminte.
— Drake Ko, acel încântător domn care te-a instalat aici. E înarmat? Va trage în mine? E însoţit de Tiu? Nu-s decât nişte întrebări, asta e tot.
— Nu poartă pistol în pat, dacă asta vrei să spui.
— Unde te duci?
— Credeam că vreţi să rămâneţi între voi, între bărbaţi.
Conducând-o înapoi spre canapea, o aşeză cu faţa spre uşa dublă de la celălalt capăt al camerei. Uşile aveau geamuri mate, iar dincolo de ele se aflau un vestibul şi uşa care dădea spre palier. Le deschise pentru ca ea să poată vedea bine pe oricine ar intra.
— Cum procedaţi când vine cineva?
Părea să nu-i fi înţeles întrebarea.
— E un vizor acolo. Îţi cere să te uiţi prin vizor înainte de a deschide uşa cuiva?
— Va folosi interfonul de jos. Apoi va folosi propria cheie.
Uşa de la intrare era din panel furniruit; nu foarte rezistentă, dar destul de solidă. Când primeşti pe nepusă

masă un intrus, spunea folclorul de la Sarratt, nu trebuie să te vâri în spatele uşii, pentru că rişti să nu mai ieşi niciodată de-acolo.

O datà, era şi Jerry înclinat să fie de acord. Totuşi, să stai de partea deschisă a uşii era ca şi cum te-ai oferi drept ţintă oricăruia care ar fi venit cu intenţii agresive, iar Jerry nu era deloc sigur că Drake Ko nu fusese prevenit sau că nu era însoţit. Se gândi să se ducă în spatele canapelei, însă, dacă urmau să fie schimburi de focuri, nu voia ca tânăra să se afle în bătaia armelor, nu o dorea în niciun caz. Proaspăta ei pasivitate şi privirea ei letargică nu aveau darul să-l liniştească. Paharul său cu coniac era alături de al ei pe masă şi el îl puse discret la adăpostul privirilor, în spatele unui vas cu orhidee de plastic. Goli scrumiera şi deschise în faţa fetei, pe masă, un exemplar din *Vogue.*

— Îţi pui muzică, atunci când eşti singură?

— Uneori.

Alese un disc cu Ellington.

— Prea tare?

— Mai tare, spuse ea.

Suspicios, el reduse sunetul, urmărind-o. Interfonul bâzâi de două ori.

— Ai grijă, o preveni el cu pistolul îndreptat spre uşa ce da spre vestibul, aşezat în poziţie ghemuit, la un metru de arcul de cerc pe care l-ar fi descris uşa deschizându-se, destul de aproape pentru a sări înainte şi destul de departe pentru a trage şi a sări, ceea ce intenţiona să facă, în timp ce îşi flexa genunchii.

Ţinea pistolul în mâna stângă şi nimic în cea dreaptă; de la distanţa la care se afla, nu putea rata nici cu dreapta, nici cu stânga, în timp ce, pentru a lovi, dorea să aibă mâna dreaptă liberă. Îşi aminti felul în care-şi ţinea Tiu pumnii strânşi şi îşi dădu sfatul să nu se apropie prea tare.

Orice-ar face, s-o facă de la distanţă. Un picior în vintre, dar nu te apropia. Evită mâinile acestui tip.

— Spune-i „urca”, îi zise el.

— Urcă, repetă Lizzie în interfon.

Puse receptorul la loc şi desfăcu lanţul de la uşă.

— Când intră, zâmbeşte ca la fotograf. Nu ţipa.

— Du-te dracului!

Urechea lui exersată percepu zgomotul ascensorului şi clinchetul monoton anunţând că ajunsese la etajul respectiv. Auzi paşi apropiindu-se de uşă, paşii unei singure persoane, un pas sigur, şi îşi aminti de mersul caraghios, uşor de maimuţă al lui Drake Ko, la Happy Valley, felul în care genunchii îi ieşeau prin stofa gri a pantalonilor. O cheie alunecă în broască. De după uşă se ivi o mână, apoi restul trupului, aparent fără nicio bănuială. În momentul acela, Jerry sări cu toată greutatea sa înainte, lipindu-i trupul, fără nicio rezistenţă, de perete. Un tablou veneţian căzu, se auzi un zgomot de geam spart, trânti uşa şi, în aceeaşi clipă, găsi gâtul şi-i înfipse ţeava pistolului adânc în carne. Apoi, uşa se deschise pentru a doua oară, din afară, foarte repede, simţi cum i se taie răsuflarea, picioarele îi zburară înainte şi o durere violentă îi zgudui rinichii şi-l puse la pământ pe covorul gros. A doua lovitură o primi în vintre, lăsându-l fără aer, făcându-l să-şi adune genunchii, icnind, până-n bărbie; printre lacrimi de durere, distinse silueta furioasă a micuţului Fawn, doica, aplecată asupra lui, pregătindu-se să-i mai tragă şi a treia lovitură, şi zâmbetul înţepenit al lui Sam Collins, care se uita calm peste umărul lui Fawn, pentru a evalua mărimea pagubelor. Iar în prag, cu o expresie de nelinişte gravă, în timp ce-şi îndrepta gulerul în urma atacului neprovocat al lui Jerry, se afla silueta uşor deconcertată a fostului său ghid şi mentor, domnul George Smiley, care, cu vocea întretăiată, îşi chema câinii la

ordine.

Jerry putea să şadă doar dacă stătea aplecat spre înainte, îşi ţinea ambele mâini în faţă, cu coatele sprijinite în poală. Durerea îi chinuia întreg trupul ca o otravă care se răspândeşte de undeva din mijloc. Fata privea din uşa holului. Fawn stătea la pândă, aşteptând un nou pretext să-l mai pocnească. Sam Collins era la celălalt capăt al camerei, stând cu picioarele încrucişate într-un fotoliu cu braţe mari. Smiley îi turnase lui Jerry un pahar plin ochi cu coniac şi se aplecase deasupra lui, punându-i paharul în mână.

— Ce faci aici, Jerry? spuse Smiley. Nu înţeleg.

— Fac curte, zise Jerry şi închise ochii, în timp ce îl cuprinse un nou val de durere neagră. M-a apucat o afecţiune neprevăzută pentru gazda noastră. Îmi cer scuze.

— Este un lucru foarte periculos, Jerry, obiectă Smiley. Puteai să faci să eşueze întreaga noastră operaţiune. Imaginează-ţi că eu aş fi fost Ko. Consecinţele ar fi fost dezastruoase.

— Nu mă îndoiesc. Bău o gură de coniac. Luke e mort, în apartamentul meu, cu un glonte în cap.

— Cine e Luke? întrebă Smiley, uitând de întâlnirea lor în casa lui Craw.

— Nimeni. Un prieten. Bău din nou. Ziarist american. Un beţiv. Nu-i o pierdere pentru nimeni.

Smiley îi aruncă o privire lui Sam Collins, dar acesta ridică din umeri.

— Nimeni pe care să-l ştim noi, spuse el.

— Telefonaţi-le oricum, zise Smiley.

Sam luă telefonul mobil şi ieşi din cameră cu el, întrucât cunoştea dispunerea încăperilor.

— Aţi şantajat-o? spuse Jerry, făcând semn cu capul către Lizzie. Aproape unicul lucru din manual care nu i s-a

făcut, aş zice. I se adresă ei. Ce faci, micuţo? îmi cer scuze pentru toată încăierarea asta. Nu s-a spart nimic, sper?

— Nu, spuse ea.

— Au băgat colţii în tine pentru trecutul tău păcătos, nu-i aşa? Momeală şi ameninţare? Ţi-au promis că şterg totul cu buretele? Prostuţo. N-ai dreptul la un trecut în jocul ăsta. Cred că nici la viitor. *Verboten.*

Se întoarse către Smiley.

— N-a fost decât atât, George. Nu căuta nicio filosofie în chestia asta. Doar că bătrâna Lizzie mi s-a băgat pe sub piele.

Lăsându-şi capul pe spate, examina faţa lui Smiley prin pleoapele pe jumătate închise. Şi cu luciditatea pe care ţi-o dă câteodată suferinţa, îşi dădu seama că prin gestul său pusese în pericol însăşi existenţa lui Smiley.

— Nu te îngrijora, rosti el cu blândeţe. Asta n-o să ţi se întâmple *ţie,* mai mult ca sigur.

— Jerry, spuse Smiley.

— La ordinele dumneavoastră, răspunse Jerry, prefăcându-se că ia poziţie de drepţi.

— Jerry, nu înţelegi ce se întâmplă. Până la ce punct ai putea pune totul la pământ. Miliarde de dolari şi mii de oameni n-ar putea obţine nici măcar o parte din ceea ce ne aşteptăm să câştigăm noi. Un comandant în război s-ar socoti ridicol la gândul unui sacrificiu atât de mic pentru nişte dividende atât de mari.

— Nu-mi cere *mie* să te scot din rahat, bătrâne, spuse Jerry, ridicând din nou ochii spre el. Tu eşti şeful, ţi-aminteşti? Nu eu.

Sam Collins reveni. Smiley îi aruncă o privire interogativă.

— Nu e nici de-al lor, zise Sam.

— Pe mine mă vizau, spuse Jerry. L-au prins pe Lukie în locul meu. E un tip grozav. În fine, era.

— Şi se află în apartamentul tău? întrebă Smiley. Mort? împuşcat? în apartamentul tău?

— E de câtva timp acolo.

Smiley i se adresă lui Collins:

— Trebuie să ştergem urmele, Sam. Nu putem risca un scandal.

— Voi relua contactul cu ei, spuse Collins.

— Şi interesează-te de avioane, strigă Smiley în urma lui. Două locuri, clasa I.

Collins aproba din cap.

— Nu-mi place individul ăsta deloc, mărturisi Jerry. Nu mi-a plăcut niciodată. O fi din cauza mustăţii. Arătă cu degetul mare către Lizzie. George, ce-are ea la urma urmei atât de preţios pentru voi, spune-mi, George? Ko nu-i şopteşte secretele cele mai intime. E albă. Se întoarse către Lizzie. Ţi le spune?

Ea negă din cap.

— Dacă ar face-o, ea nu şi-ar aminti, reluă el. E proastă ca noaptea la chestiile astea. Probabil că n-a auzit în viaţa ei nici chiar de Nelson. O interpelă din nou. Auzi, tu? Cine-i Nelson? Hai, cine e? Copilaşul pe care l-a pierdut Ko, aşa e? Şi-a botezat vasul după numele lui, aşa e? Şi calul. Se întoarse către Smiley. Vezi? Proastă. N-o băga în chestiile astea dacă vrei sfatul meu.

Collins revenise cu orele de zbor însemnate pe o bucată de hârtie. Smiley citi, încruntându-se pe sub ochelari.

— Va trebui să te trimitem acasă imediat, Jerry, spuse el. Guillam te aşteaptă jos cu o maşină. Fawn va merge şi el cu tine.

— Nu vă fie cu supărare, mi se face rău din nou.

Ridicând mâna, Jerry îl apucă de braţ pe Smiley pentru a se sprijini, iar Fawn sări ca un resort înainte, însă Jerry ridică un deget ameninţător către el, iar Smiley îi ordonă să se retragă.

— Ţine distanţa, măi pigmeu veninos, îl sfătui Jerry. Ai dreptul doar la o muşcătură şi atât. Data viitoare n-o să fie atât de uşor.

Umbla îndoit, târându-şi picioarele încet, ţinându-şi vintrele cu mâinile. Ajungând în dreptul fetei, se opri.

— Aici îşi ţin consiliile de război, Ko şi iubiţii lui, drăguţo? îşi aduce Ko prietenii lui aici ca să pălăvrăgească, da?

— Câteodată.

— Şi tu ai dat o mână de ajutor la instalarea microfoanelor, ca o micuţă gospodină bună ce eşti? Le-ai deschis uşa sunetiştilor, le-ai ţinut lampa? Bineînţeles c-ai făcut-o.

Ea aprobă din cap, fără să spună un cuvânt.

— Nu-i de-ajuns, obiectă el şontâcăind către baie. Tot nu mi-ai răspuns la întrebare. Trebuie să fie mai mult decât atât. *Mult* mai mult.

În baie, îşi vârî capul sub apă rece, bău un pic şi vomită imediat. Revenind în cameră, se uită după fată din nou. Era în salon şi, ca toţi cei care se află în tensiune, căuta să facă unele lucruri banale: tria discurile, punându-l pe fiecare în coperta lui. Într-un colţ îndepărtat, Smiley şi Collins discutau cu voce joasă. Mai aproape, Fawn aştepta la uşă.

— Adio, micuţo îi spuse el.

Punându-i mâna pe umăr, o întoarse către el, până când ochii ei cenuşii priviră direct într-ai lui.

— La revedere, spuse ea şi-l sărută, nu chiar cu pasiune, dar cu mai multă râvnă decât o făcuse cu chelnerii.

— Am fost un fel de complice înainte de comiterea faptului, explică el. Regret. Nu regret nimic altceva. Aţi face bine să vegheaţi asupra acestui càcat de Ko. Dacă ei nu reuşesc să-l omoare, eu aş putea s-o fac.

Îi atinse urmele de pe bărbie, apoi îşi târî picioarele către uşă, unde stătea Fawn, şi se întoarse pentru a-şi lua

rămas-bun de la Smiley, care era singur din nou. Collins fusese trimis jos să dea telefon. Smiley stătea în atitudinea pe care Jerry şi-o amintea cel mai bine, cu braţele lui scurte uşor depărtate, cu capul puţin lăsat pe spate, având deopotrivă aerul unui om care-şi cere scuze şi aerul unui inchizitor, ca şi cum tocmai îşi uitase umbrela în metrou. Fata se depărtase de amândoi şi continua să-şi sorteze discurile.

— Complimente lui Ann, în cazul acesta, spuse Jerry.

— Mulţumesc.

— Greşeşti, bătrâne. Nu ştiu cum, nu ştiu de ce, dar greşeşti, în fine, este prea târziu pentru a ţi-o spune, îmi imaginez. Se simţi rău din nou, iar capul îi urla de durerile din trup. Dacă te apropii mai mult, îi spuse el lui Fawn, îţi frâng gâtul ăla nenorocit, înţelegi? Se întoarse din nou către Smiley, care se afla în aceeaşi atitudine şi nu dădea semne să-l fi auzit. Sărbători fericite, zise Jerry.

Cu o mişcare din cap în semn de salut, dar nu pentru Lizzie, Jerry ieşi pe culoar şchiopătând, urmat de Fawn. Aşteptând ascensorul, îl văzu pe elegantul american plantat pe pragul uşii deschise, urmărindu-i plecarea.

— A, da, am uitat de tine, îi aruncă el cu voce tare. Tu te ocupi de microfoanele din apartamentul ei, nu-i aşa? Englezii o şantajează, iar Verii o ascultă. Norocoasă fată, se bucură de toate plăcerile!

Americanul dispăru închizând uşa în grabă după el. Sosi liftul, iar Fawn îl împinse pe Jerry înăuntru.

— Să nu faci aşa ceva, îl preveni Jerry. Numele acestui domn este Fawn, spuse el cu glas foarte tare celorlalte personaje din lift. Majoritatea bărbaţilor erau îmbrăcaţi în smoching, iar femeile purtau rochii de lamé. E membru al serviciului secret britanic şi tocmai m-a pocnit în coaie. Vin ruşii, adăugă el fetelor buhăite şi indiferente. Vor să vă jupoaie de toţi banii voştri nenorociţi.

— E beat, spuse Fawn cu dezgust.

În holul hotelului, Lawrence, portarul, îi urmărea cu foarte mare interes. În curtea din faţa imobilului aştepta o limuzină Peugeot albastră. Peter Guillam se afla la volan.

— Urcă, spuse el sec.

Portiera din dreapta faţă era încuiată. Jerry se urcă în spate, urmat de Fawn.

— Drept cine te iei? întrebă Guillam printre dinţii strânşi. De când crezi tu că toţi temporarii căcănari ai Londrei o şterg în mijlocul unei operaţiuni?

— Jos labele! îi spuse Jerry lui Fawn. Doar o umbră de încruntare a sprâncenelor din partea ta este suficient să mă dau jos. Vorbesc serios. Te avertizez. Oficial.

Ceaţa joasa revenise, învălătucindu-se deasupra capotei. Oraşul, în trecerea lor, se arăta ca o succesiune de imagini fragmentare dintr-un maidan cu vechituri: o reclamă pictată, o vitrină, bucăţi de cablu care atârnau dintr-un felinar cu neon, un boschet strivit; inevitabilul şantier de construcţii, luminat ca ziua. În oglinda retrovizoare, Jerry zări un Mercedes negru în urma lor, cu doi bărbaţi, unul la volan, altul alături.

— Verii încheie plutonul, anunţă el.

Un spasm de durere în abdomen îl aduse în pragul leşinului şi, pentru o clipă, gândi într-adevăr că Fawn îl pocnise iar, dar nu era decât ecoul primei lovituri. Pe Central Road îi spuse lui Guillam să oprească şi vomită în rigolă, în văzul tuturor trecătorilor, aplecându-şi capul prin fereastră, în timp ce Fawn se aplecă încordat deasupra lui. În spatele lor, Mercedesul opri la rândul lui.

— Nimic nu e mai bun decât o mică durere ca să te facă să-ţi scoţi din când în când bătrânul creier de la naftalină, exclamă el, reluându-şi locul pe banchetă. Ce zici, Peter?

În furia sa, Guillam îi dădu un răspuns obscen.

„Nu înţelegi ce se întâmplă, spusese Smiley. Până la ce

punct ai putea pune totul la pământ. Miliarde de dolari şi mii de oameni n-ar putea obţine nici măcar o parte din ceea ce ne aşteptăm să câştigăm noi...”

Cum? – nu înceta el să se întrebe. Să câştige ce? Nu avea decât o noţiune vagă în privinţa poziţiei lui Nelson în afacerile chineze. Craw nu-i împărtăşise decât minimum necesar. „Nelson are acces la bijuteriile Coroanei de la Beijing, înălţimea Voastră. Acela care va pune mâna pe Nelson îşi va dobândi recunoştinţa veşnică a prinţilor, atât pentru el, cât şi pentru nobila sa casă”. Ocoliră portul şi se îndreptară spre tunel. Văzut de la nivelul mării, portavionul american părea straniu de mic pe fondul bălţat al Kowloonului.

— Apropo, cum face Drake să-l scoată, îl întrebă el pe Guillam, pe ton de conversaţie. Nu cu avionul, din nou, *aceasta* este sigur. Ricardo a ratat treaba asta o dată pentru totdeauna, nu-i aşa?

— Prin sugere, replică Guillam, ceea ce era o mare stupizenie din partea sa, îşi zise Jerry jubilând.

Mai bine ar fi tăcut din gură.

— Înotând? întrebă Jerry. Nu este genul lui Drake Ko, nu-i aşa? Şi apoi Nelson este prea bătrân pentru o asemenea cale. Ar muri de frig, chiar dacă rechinii nu i-ar hali socoteala. De ce n-o face cu bou-vagonul, să iasă odată cu vacile? îmi pare rău, bătrâne, că pierzi momentul cel mare din cauza mea.

— Şi mie-mi pare, închipuie-ţi. Mi-ar plăcea să te fac să-ţi înghiţi dinţii.

În creierul lui Jerry, răsuna dulcea melodie a triumfului. Aşa e! îşi zise el. *Asta se întâmplă! Drake îl scoate pe Nelson şi ei stau la coadă pentru a urmări sosirea acestuia!*

Scăparea lui Guillam – doar un cuvânt, dar pentru Sarratt era absolut de neiertat, de la început până la

sfârşit – implica totuşi o revelaţie, tot atât de stupefiantă, ca şi ceea ce Jerry îndura pentru moment şi, în unele privinţe, infinit mai amară. Dacă există o scuză pentru crima de a face o indiscreţie şi la Sarratt nu există o astfel de scuză, atunci experienţele trăite de Guillam în ultima oră – din care jumătate petrecută la volan, conducându-l frenetic pe Smiley prin circulaţia nebună de la acel moment de vârf, şi cealaltă jumătate aşteptând într-o nesiguranţă disperată, în maşină, în faţa hotelului Star Heights – oferă cu prisosinţă acea scuză. De tot ceea ce se temuse la Londra, cele mai negre temeri privind filiera Enderby-Martello şi sprijinul acordat de către Lacon şi Sam Collins se dovediră în aceste şaizeci de minute, dincolo de orice îndoială, drept rezonabile, adevărate, justificate şi poate că temerile fuseseră chiar mai blânde decât adevărul însuşi.

Se duseră mai întâi la Bowen Road, în Midlevels, într-un imobil atât de insipid, de anonim şi de mare, că până şi cei care locuiau acolo trebuiau neîndoielnic să privească de două ori numărul înainte de a fi siguri că intraseră unde trebuia. Smiley apăsă pe o sonerie pe care scria „Mellon” şi, idiot cum era, Guillam întrebă „Cine e Mellon?”, exact în momentul în care îşi aminti că acesta era numele de cod al lui Sam Collins, îi veni apoi o altă idee şi se întrebă – dar nu-i puse întrebarea lui Smiley, căci erau în lift acum – ce maniac, după ravagiile comise de Haydon, putea oare să-şi păstreze acelaşi nume de cod pe care-l folosise înainte de cădere? Apoi, Collins le deschise uşa, îmbrăcat în halatul său de mătase thailandeză, cu o ţigară brună vârâtă într-un portţigaret, cu zâmbetul lui scrobit; imediat după aceea, stăteau în grup într-un salon cu parchet pe jos, cu scaune de bambus, iar Sam deschisese două tranzistoare, pe programe diferite, unul vorbind, altul muzical, pentru a asigura convorbirilor o protecţie rudimentară contra

interceptărilor. Sam asculta, ignorându-l total pe Guillam, apoi îi telefonă lui Martello direct – Sam avea o *linie directă* cu el, reţineţi, vă rugăm, că telefonul nu avea disc, nu avea butoane, nu avea nimic altceva, aparent erau două aparate legate cap la cap – pentru a-l întreba, într-un limbaj mascat, „cum stăteau lucrurile cu amicul”. Amicul – Guillam avea să afle ulterior – desemna în argoul jucătorilor un trişor. Martello răspunse că utilitara de supraveghere tocmai raportase: amicul şi Tiu se găseau în prezent în Causeway Bay, la bordul *Amiralului Nelson,* spuneau filatorii, iar microfoanele direcţionale, ca de obicei, receptau atâtea ecouri ale valurilor că le-ar fi trebuit transcriptorilor zile, dacă nu săptămâni, ca să elimine sunetele parazitare şi să descopere dacă cei doi spuseseră ceva interesant. Între timp, aceştia plantaseră un om pe chei în post fix, cu ordinul de a-l alerta de îndată pe Martello dacă nava ridica ancora sau dacă unul din cele două obiective ar fi debarcat.

— În cazul acesta, trebuie să ne ducem acolo de îndată, spuse Smiley.

Se înghesuiră din nou în maşină. În timp ce Guillam parcurse scurta distanţă care-i separa de Star Heights, arzând de nerăbdare, în timp ce le asculta, neputincios, conversaţia lor lapidară, simţi crescând în sine, cu fiecare clipă care trecea, convingerea că privea o pânză de păianjen şi că doar George Smiley, obsedat de promisiunile pe care le implica acest caz şi de imaginea lui Karla, era atât de miop, şi atât de încrezător şi, paradoxal, atât de inocent în felul său pentru a fi prins exact în mijlocul acesteia.

E vârsta, îşi zise Guillam, gândindu-se la George. Ambiţiile politice ale lui Enderby, înclinaţia sa pentru linia dură şi proamericană – fără a mai vorbi de lada de şampanie şi de curtea neruşinată pe care o făcea etajului

V. Sprijinul molâu pe care Lacon i-l dădea lui Smiley, în timp ce, în secret, îi umblau ochii după un succesor. Escala lui Martello la Langley, încercarea lui Enderby *doar în urmă cu câteva zile* de a-i retrage cazul lui Smiley şi de a i-l oferi lui Martello pe tavă. Şi acum, semnul cel mai elocvent şi cel mai redutabil dintre toate, reapariţia lui Sam Collins, ca un jolly-joker, cu o linie directă legându-l de Martello! Şi Martello, Doamne iartă-ne, făcând pe prostul cu privire la sursa informaţiilor lui George, în ciuda liniei directe.

Pentru Guillam, toate aceste fire conduceau la o singură concluzie şi ardea de nerăbdare să-l ia pe Smiley deoparte şi, prin toate mijloacele disponibile, să-i distragă atenţia doar pentru o clipă de la operaţiunea în curs, suficient ca acesta să poată vedea încotro se îndrepta. Să-i spună despre scrisoare. Despre vizita lui Sam la Lacon şi la Enderby, la Whitehall.

Şi iată că, în loc de asta, ce? Trebuia să se întoarcă în Anglia. Şi de ce să se reîntoarcă în Anglia? Pentru că un ziarist simpatic, cu capul tare, pe nume Westerby, avusese tupeul să scape din lesă.

Chiar dacă n-ar fi avut conştiinţa acută a acestui dezastru iminent, decepţia ar fi fost greu suportabilă pentru Guillam. Înghiţise multe ca să vadă acest moment. Dizgraţia şi exilul la Brixton, sub domnia lui Hayden, făcând pe căţelul pentru bătrânul George, în loc să se întoarcă în operativ, suportând secretoşenia obsesivă a lui George, pe care Guillam o considera în intimitatea sa deopotrivă umilitoare şi autodistrugătoare; dar cel puţin fusese o călătorie cu o destinaţie precisă, până când nenorocitul acesta de Westerby, şi nu altul, îl privase chiar şi de acest moment. Dar a se întoarce la Londra, ştiind că în următoarele douăzeci şi două de ore cel puţin îl lăsa pe Smiley şi lăsa Prăvălia la discreţia unei haite de lupi, fără a avea măcar şansa de a-l preveni, i se părea lui Guillam

cruda încoronare a unei cariere frustrate şi dacă a da vina pe Jerry servea la ceva, ei bine, să-l ia dracu', îl va învinui pe Jerry sau pe oricine altcineva.

— Trimite-l pe Fawn!

— Fawn nu este un gentleman, ar fi replicat Smiley, sau altceva în acelaşi stil.

Poţi să mai spui *asta* încă o dată, gândi Guillam, amintindu-şi de braţele rupte ale motociclistului.

Jerry era conştient şi el că abandona pe cineva la discreţia unei haite de lupi, chiar dacă aceasta era Lizzie Worthington, şi nu George Smiley, Privind prin luneta automobilului, i se părea că însăşi lumea prin care se mişca fusese abandonată. Pieţele erau goale, asemenea trotuarelor, chiar şi pragurile uşilor. Deasupra lor, Vârful se ridica semeţ, cu spinarea de crocodil mânjită de o lună zdrenţăroasă. Era ultima zi a coloniei, decise el. Beijingul îşi făcuse proverbiala chemare telefonică. „Afară petrecerea s-a terminât!" Ultimul hotel se închidea, vedea automobilele Rolls-Royce goale zăcând grămezi de fier vechi în jurul portului şi ultima matroană albă, dată cu scrobeală albastră în cap, încărcată cu blănurile şi cu bijuteriile ei scutite de vamă, clătinându-se în susul pasarelei ultimului vas de croazieră, ultimul specialist în treburi chineze umplând cu frenezie maşina de tocat hârtie cu ultimele sale calcule greşite, prăvăliile prădate, oraşul pustiu aşteptând ca un leş sosirea animalelor de pradă. Pentru moment, i se păru o întreagă lume în dispariţie: aici, la Phnom Penh, la Saigon, la Londra, o lume de împrumut, cu creditorii la uşă, iar Jerry însuşi, într-un mod oarecum de neînţeles, era o parte a datoriei neplătite.

„Am fost întotdeauna recunoscător acestui serviciu pentru că mi-a oferit ocazia să plătesc. Tu nu simţi la fel? Acum? Ca un supravieţuitor, ca să spunem aşa?"

Da, George, gândi el. Pune-mi cuvintele astea în gură, bătrâne. Este exact ceea ce simt. Dar poate nu exact în sensul în care le înţelegi *tu,* bătrâne. Văzu faţa mică, afectuoasă şi veselă a lui Frost când beau şi se aiureau. O văzu a doua oară, înţepenită în acel urlet îngrozitor. Simţi mâna prietenoasă a lui Luke pe umărul său şi văzu aceeaşi mână zăcând pe podea, aruncată deasupra capului, pentru a prinde o minge care nu va mai veni niciodată şi gândi: necazul este, bătrâne, că aceia care plătesc de fapt sunt ceilalţi amărâţi de labagii.

Lizzie, de pildă.

Îi va spune odată treaba asta lui George, la un pahar, dacă vreodată se vor întoarce la această mică problemă de suflet, şi anume de ce să urcăm muntele. Va insista atunci – fără agresivitate, fără să zgâlţâie barca, înţelegi, bătrâne – asupra abnegaţiei, asupra devotamentului cu care îi sacrificăm pe alţii, precum Luke, Frost şi Lizzie. George, bineînţeles, va avea un răspuns perfect. Rezonabil. Măsurat. O scuză. George avea o privire mai cuprinzătoare. Era un conducător. Se apropia tunelul portului şi se gândea la ultimul ei sărut înfiorat, aducându-şi deopotrivă aminte drumul la morgă, toate în acelaşi timp, pentru că schelele unui imobil în construcţie se ridicau în faţa lor ieşind din ceaţă şi la fel ca schelele din drumul către morgă, erau inundate de lumină, iar culii şiroind de sudoare colcăiau acolo cu căştile lor galbene pe cap.

Tiu nu o plăcea nici el, gândi Jerry. Nu-i plac albii, care comit indiscreţii privindu-l pe Marele Patron.

Străduindu-se să se gândească la altceva, încercă să-şi imagineze ce avea să facă cu Nelson: tară ţară, fără adăpost, un peşte ce urma să fie devorat sau aruncat în mare, la alegere. Jerry mai văzuse astfel de peşti şi înainte; asistase la capturarea lor: la interogatoriul lor

rapid; condusese doar unul dintre aceştia dincolo de frontiera pe care tocmai o trecuseră recent pentru o *reciclare* rapidă, cum se spunea atât de încântător în jargonul de la Sarratt: „Repede, înainte de a-şi da seama că nu mai e acasă”. Şi dacă nu-l aruncau înapoi în mare? Şi dacă-l păstrau, acest mare premiu pe care-l râvneau cu toţii? Apoi, după ani de interogatorii – doi, chiar trei, auzise de unii care suportaseră chiar cinci –, Nelson va deveni încă un Jidov Rătăcitor al lumii spionajului, pentru a fi ascuns, mutat din nou, iar ascuns, pentru a nu fi iubit nici măcar de cei în favoarea cărora trădase.

Şi ce *va face Drake cu Lizzie,* se întrebă el, *în timpul desfăşurării acestei dramolete? Cărei scursuri anume îi este destinată ea de această dată?*

Ajunseră la intrarea în tunel şi încetiniră până pe punctul de a se opri. Mercedesul era exact în spatele lor. Jerry lăsă să-i atârne capul înainte. Îşi puse ambele mâini pe vintre, legănându-se şi gemând de durere. Dintr-o gheretă improvizată, ca aceea a unei santinele, un poliţist se uita curios la ei.

— Dacă vine spre noi, spune-i că avem un beat în braţe, zise Guillam repede. Arată-i borâtura de pe podea.

Se târâră în tunel. Cele două benzi de circulaţie ce duceau spre nord erau ticsite cu maşini bară-n bară din cauza vremii proaste. Guillam o apucase pe firul din dreapta. Mercedesul, se angajă în dreptul lor pe firul din stânga. În oglinda retrovizoare, prin pleoapele pe jumătate închise, Jerry văzu un camion cafeniu coborând colina în urma lor.

— Dà-mi nişte mărunt, spuse Guillam, am nevoie la ieşire. Fawn scotoci prin buzunare, folosind o singură mână.

Tunelul duduia de mugetul motoarelor. Începu un concurs de claxoane. Se alăturară şi alţii. Ceţii învăluitoare

i se adăuga putoarea gazelor de eşapament. Fawn închise geamul din dreptul lui. Zgomotul deveni din ce în ce mai tare, repercutându-se din tavan, făcând maşina să vibreze. Jerry îşi duse mâinile la urechi.

— Îmi pare rău, bătrâne. Îmi vine iar să dau la boboci.

Însă de data asta se aplecă spre Fawn, care cu un mormăit de „nenorocit împuţit” se grăbi să lase geamul, până când Jerry îl lovi cu capul în partea de jos a feţei şi cu cotul între picioare. Lui Guillam, obligat să conducă şi să se apere, Jerry îi dădu o lovitură puternică în punctul în care încheietura umărului se întâlneşte cu clavicula. Dădu drumul loviturii cu braţul relaxat, transformând viteza în forţă în ultimul moment. Impactul îl făcu pe Guillam să urle „Hristoase” şi-l aruncă efectiv din scaun, în timp ce maşina vira spre dreapta. Fawn îşi petrecu un braţ în jurul gâtului lui Jerry şi cu cealaltă mână încercă să-i aplece capul peste el, ceea ce mai mult ca sigur l-ar fi ucis. Dar există o lovitură care se învaţă la Sarratt pentru luptele în spaţiu strâmt, numită gheară de tigru, şi care se dă lovind cu podul palmei în sus, în traheea opozantului, ţinând braţul îndoit şi degetele împinse pe spate, pentru a mări presiunea. Jerry o execută, iar capul lui Fawn se lovi de luneta din spate atât de tare, încât geamul securit se fărâmiţă, în Mercedes cei doi americani continuau să se uite în faţă, ca şi cum se duceau la nişte funeralii naţionale. Jerry se gândi să-i stoarcă traheea lui Fawn între arătător şi degetul mare, dar nu părea necesar. Recuperându-şi pistolul din centura lui Fawn, Jerry deschise portiera din dreapta. Guillam făcu un plonjon disperat să-l prindă, sfâşiindu-i până la cot mâneca sacoului său albastru, credincios, dar foarte vechi. Jerry îl pocni cu pistolul peste braţ şi-i văzu faţa schimonosindu-se de durere. Lui Fawn îi atârna un picior din maşină, însă Jerry trânti uşa peste el şi-l auzi urlând încă o dată

„Nenorocitule!” După aceea nu făcu decât să alerge spre oraş, împotriva valului de maşini. Alergând în salturi şi în zigzag printre maşinile ce mergeau bară la bară, ieşi din tunel şi urcă dealul până în momentul în care ajunse la mica gheretă de poliţist. Crezu că îl auzise pe Guillam urlând. Crezu că auzise un foc de armă, dar se poate să fi fost un rateu de motor. îl dureau îngrozitor vintrele, dar părea că aleargă mai repede gonit de durere. Pe trotuar un poliţist strigă la el, altul întinse braţele, dar Jerry îi mătură din calea sa, aceştia acordându-i totuşi indulgenţa orientalilor la adresa albilor. Fugi până găsi un taxi. Şoferul nu ştia englezeşte, aşa că fu nevoit să indice drumul.

— Aşa, bătrâne, în sus, pe-acolo. La stânga, idiotule. Aşa... Până când ajunse în faţa imobilului ei.

Nu ştia dacă Smiley şi Collins mai erau acolo încă, sau dacă apăruse Ko, probabil împreună cu Tiu, dar nu avea deloc timp să se joace de-a ghicitul. Nu sună la uşă, întrucât ştia că microfoanele îl vor înregistra. În schimb, îşi scoase o carte de vizită din portofel, scrise iute ceva pe ea, o împinse prin fanta de scrisori şi aşteptă ghemuit, tremurând şi asudând, gâfâind ca un cal de povară, pândindu-i paşii şi masându-şi vintrele. Aşteptă o eternitate şi, în sfârşit, uşa se deschise, iar ea stătea în prag uitându-se la el cum încerca să se ridice.

— Hristoase, e Galahad, murmură ea.

Era nemachiată şi urmele de gheare făcute de Ricardo erau adânci şi roşii; nu plângea; nu era genul ei să plângă, însă faţa ei părea mai bătrână decât restul trupului. Ca să vorbească, o trase pe coridor, iar femeia nu opuse nicio rezistenţă. Îi arătă uşa care dădea spre scara de incendiu.

— Ne întâlnim de cealaltă parte peste exact cinci secunde, mă auzi? *Nu* telefona nimănui, *nu* face zgomot când pleci şi *nu* pune niciun fel de întrebări tâmpite. Adu nişte haine călduroase. Hai, fă-o, micuţo. Nu mai pierde

timpul. *Te rog.*

Se uită la el, la mâneca lui ruptă şi la haina pătată de sudoare, la şuviţa de păr care-i cădea pe un ochi.

— Ori eu, ori nimic, spuse el. Şi crede-mă, nimicu-i al dracului de mare.

Se întoarse în apartamentul ei singură, lăsând uşa întredeschisă. Dar ieşi mult mai repede şi, pentru mai multă siguranţă, nici nu închise uşa după ea. Pe scara de incendiu, el o luă înainte. Ea avea o geantă pe umăr şi purta o haină de piele, îi adusese o jachetă tricotată, pentru a-şi schimba haina zdrenţuită; presupuse că-i aparţinea lui Drake, pentru că era mult prea mică, dar reuşi să se vâre în ea. Îşi goli buzunarele în poşeta ei şi-şi aruncă haina pe tobogánul de gunoi. Făcea atât de puţin zgomot în urma lui, încât, în două rânduri, se întoarse să se asigure că ea mai era acolo. Ajunse la parter, se uită prin geamul cu grilaj şi se retrase la timp când îl văzu pe Bilă Tare în persoană, însoţit de un subordonat corpolent, apropiindu-se de portarul din chioşc şi prezentându-i legitimaţia de poliţist. Urmară scara până la garaj şi ea-i spuse:

— Să luăm canoea roşie.

— Nu spune tâmpenii, am lăsat-o în oraş.

Dând din cap, o conduse pe lângă maşini, într-o curte interioară, plină de gunoaie şi de resturi de materiale de construcţii, care arăta precum curtea din spate a Prăvăliei. De aici, dintre zidurile de beton înlăcrimate de umezeală, o scară abruptă, care-ţi dădea ameţeală, peste care atârnau ramuri negre şi era secţionată de drumul care şerpuia, cobora spre oraş. Fiecare pas făcut la coborâre îl simţea ca un cuţit în vintre. Prima dată când atinseră drumul, Jerry o duse direct pe partea cealaltă. A doua oară, înspăimântat de un girofar sângeriu ce se vedea în depărtare, o trase sub copaci, pentru a evita lumina farurilor maşinii de

patrulare a poliţiei, care cobora colina cu toată viteza. La pasajul subteran găsiră un *pak-pai* şi Jerry îi dădu adresa.

— Unde dracu-i asta? întrebă ea.

— Un loc unde nu trebuie să te înregistrezi, spuse Jerry. Taci din gură şi lasă-mă să conduc operaţiunile. Câţi bani ai la tine?

Îşi deschise geanta şi numără bancnotele dintr-un portofel umflat.

— I-am câştigat de la Tiu la mah-jong, spuse ea, şi, fără să ştie de ce, el avu impresia că ea inventa.

Omul cu *pak-pai-ul* îi lăsă la capătul aleii, iar ei parcurseră pe jos scurta distanţă care-i separa de portiţa nu prea înaltă, în casă nu se vedea strălucind nicio lumină, dar când se apropiară de uşa de la intrare, aceasta se deschise şi un alt cuplu se strecură pe lângă ei ieşind din întuneric. Intrară în vestibul, iar uşa se închise în spatele lor; urmară punctul luminos al unei lanterne de mână, printr-un labirint scurt de ziduri de cărămidă, până când ajunseră într-un hol elegant, în care se auzea muzică de la difuzoare. Pe canapeaua în serpentine din centru era aşezată o chinezoaică dichisită, cu un creion şi cu un carnet în poală, părând întregii lumi o castelană model. îl văzu pe Jerry şi zâmbi, o văzu pe Lizzie şi zâmbetul se lărgi.

— Pentru toată noaptea, spuse Jerry.

Bineînţeles, răspunse ea.

O urmară pe scară, în sus, până la un mic coridor. Prin uşile deschise, se întrezăreau plăpumi matlasate de mătase, lumini discrete, oglinzi. Jerry alese camera cea mai puţin sugestivă, refuză oferta unei a doua fete, care ar fi trebuit să animeze conversaţia, îi dădu bani şi comandă o sticlă de Rémy Martin.

Lizzie îl urmă în cameră, îşi arunca geanta pe pat şi, în timp ce uşa mai era încă deschisă, izbucni într-un hohot de

râs de uşurare, puţin crispat.

— Lizzie Worthington, anunţa ea. Aici au spus că vei sfârşi, târfa neruşinată, şi să mă ia dracu’ dacă n-au avut dreptate!

În cameră era un şezlong şi Jerry se întinse pe el, privind în tavan, cu picioarele încrucişate şi cu paharul de coniac în mână. Lizzie alese patul şi un timp niciunul din ei nu scoase o vorbă. Locul era foarte liniştit. Din când în când, de la etajul de sus, le ajungea un strigăt de plăcere sau un râs înfundat; la un moment dat auziră chiar un ţipăt de protest. Se apropie de fereastră şi se uită afară.

— Ce vezi acolo? întrebă el.

— Un zid nenorocit de cărămidă, vreo treizeci de pisici, o grămadă de sticle goale.

— Ceaţă?

— S-o tai cu cuţitul.

Se duse până la baie, se uită de jur-împrejur şi ieşi.

— Micuţo, spuse Jerry liniştit.

Ea se opri, brusc îngrijorată.

— Eşti trează şi cu mintea limpede?

— De ce?

— Vreau să-mi spui tot ceea ce le-ai spus lor. După ce faci asta, vreau să-mi spui tot ceea ce te-au întrebat, indiferent dacă le-ai putut răspunde sau nu. Şi după ce faci asta, ne jucăm de-a demontatul, ca să ne dăm seama unde se situează toţi aceşti ticăloşi în schema de organizare a universului.

— E o reluare, sfârşi ea prin a spune.

— A ce?

— Nu ştiu. Totul trebuie să fie exact cum s-a întâmplat atunci.

— Şi ce s-a întâmplat atunci?

— Orice-ar fi fost, spuse ea obosită, se va întâmpla din nou.

Capitolul 21
Nelson

Era ora unu noaptea. Făcuse baie. Ieşise înfăşurată într-un halat alb, în picioarele goale, cu părul strâns într-un prosop, în aşa fel încât proporţiile trupului ei apărură dintr-odată foarte diferite.

— Au până şi fâşii d-alea de hârtie lipite peste capacul closetului, spuse ea. Şi pahare pentru clătit gura, în punguţe de celofan.

Moţăia pe pat, iar el pe canapea, şi la un moment dat ea spuse:

— Mi-ar plăcea, dar n-o să meargă, iar el îi răspunse că după ce Fawn îl lovise cu piciorul acolo, libidoul tindea să fie oricum mai discret.

Îi povesti despre profesoraşul ei – domnul Al-Dracului-Să-Fie Worthington, cum îi spunea ea – despre „unica ei încercare de a merge pe drumul drept" şi despre copilul pe care i-l făcuse din politeţe. Îi vorbi despre îngrozitorii ei părinţi, despre Ricardo şi ce poamă era el, cât îl iubise şi cum o sfătuise o fată de la barul hotelului Constellation să-l otrăvească cu flori de salcâm galben; aşa că, într-o zi, după ce-o bătuse de era să-şi dea duhul, ea-i pusese o „doză a dracului de mare în cafea". Dar poate că nu culesese ierburile potrivite, spuse ea, pentru că nu se întâmplase nimic altceva decât că lui Ricardo îi fusese greaţă timp de câteva zile şi „dacă era ceva mai rău decât un Ricardo sănătos, aceasta era un Ricardo pe patul de moarte". Şi, îi mai povesti cum în alt rând îl lovise cu cuţitul în timp ce acesta se afla în baie, dar el se mulţumise să pună puţin leucoplast pe rană şi o caftise din nou.

Cum, atunci când Ricardo îşi făcuse numărul cu dispariţia, ea şi Charlie Marshall refuzaseră să accepte

ideea că era mort şi organizaseră campania „Ricardo trăieşte!” – cum îi spuneau ei – şi cum Charlie se dusese să-l hărţuiască pe bătrânul său, exact aşa cum îi povestise el lui Jerry. Cum Lizzie îşi pregătise rucsacul şi plecase la Bangkok, unde năvălise în apartamentul companiei China Airsea de la hotelul Erawan, cu intenţia de a-l trage de barbă pe Tiu, dar, acolo, dăduse nas în nas cu Ko, pe care nu-l întâlnise decât o singură dată înainte, foarte puţin, la o serată organizată la Hong Kong de o oarecare Sally Cale, o lesbiană cu părul dat cu scrobeală albastră, proprietara unui magazin de antichităţi, care făcea trafic cu heroină pe sub mână. Şi cum jucase ea o scenă întreagă, care începuse cu ordinul lui Ko să iasă afară şi se terminase cu „natura îşi cere drepturile”, îi explică ea vesel: „Un alt pas înainte pe drumul ce-o duce pe Lizzie Worthington direct la pierzanie”. Aşa că încet-încet, şi pe căi ocolite, cu o mână de ajutor din partea tatălui lui Charlie Marshall, care trăgea, „şi cu Lizzie care împingea, cum s-ar zice”, ei puseră împreună la punct un contract foarte chinez, ai cărui principali semnatari erau Ko şi tatăl lui Charlie; obiectul tranzacţiei era format din două mărfuri: prima, Ricardo, şi a doua, partenera sa de viaţă, recent demisionară, Lizzie.

Jerry află, fără vreo surpriză deosebită, că Ricardo şi ea acceptaseră cu recunoştinţă sus-numitul contract.

— Ar fi trebuit să-l laşi să putrezească, spuse Jerry, amintindu-şi inelele gemene de pa mâna lui dreaptă şi Fordul făcut bucăţele.

Însà Lizzie nu văzuse lucrurile în felul acesta atunci şi nu le vedea nici acum altfel.

— Era unul de-ai noştri, spuse ea, cu toate că era un rahat.

Dar răscumpărându-i viaţa, se simţea eliberată de el.

— Chinezii aranjează căsătorii în fiecare zi, aşa că, de ce

nu Drake şi Liese?

— Ce-i toată chestia asta cu *Liese?* întrebă Jerry. De ce *Liese* în loc de *Lizzie?*

Habar n-avea. Ceva despre care Drake nu vorbea, spuse ea. Fusese cândva o Liese în viaţa lui, îi povestise el, iar ghicitorul îi promisese că într-o bună zi va găsi o alta şi el îşi făcuse socoteala că Lizzie nu se deosebea prea mult, aşa că modifică numele puţin şi-i spuse Liese, şi tot atunci, ea îşi scurtă numele de familie, pentru a se numi, simplu, Worth.

— Cioară vopsită, spuse ea absent.

Schimbarea de nume avea şi un scop practic, zise ea. După ce îi alesese un nou nume, Ko făcuse tot ce putuse pentru a şterge urmele dosarului pe care poliţia locală îl avea pe numele ei vechi.

— Până când apare împuţitul ăla de Mellon, spunând că-i va face el să-l reconstituie, cu o menţiune specială privind nenorocita aia de heroină pe care o transportasem pentru el, zise ea.

Pentru Jerry, divagaţiile lor somnoroase aveau uneori calmul de după dragoste. El stătea lungit pe divan, cu ochii larg deschişi, însă Lizzie vorbea între două moţăieli, reluându-şi povestea, visătoare, de acolo de unde o lăsase când adormise, şi el ştia că, aproape sigur, îi spunea adevărul, întrucât povestirea nu-i aducea niciun amănunt pe care să-l nu fi ştiut şi pe care să nu-l fi înţeles deja. Îşi dădu seama, de asemenea, că, odată cu trecerea timpului, Ko devenise pentru ea o ancoră. Aceasta îi dădea autoritatea care îi permitea să-şi facă bilanţul odiseei sale, cam aşa cum făcuse şi profesorul.

— Drake nu şi-a călcat cuvântul niciodată, spuse ea la un moment dat, în timp ce se întoarse pe partea cealaltă şi se cufundă din nou într-un somn agitat.

Şi-o aminti pe Orfană: să nu mă minţi niciodată.

Câteva ore mai târziu, o eternitate, o trezi un ţipăt de extaz venit de alături.

— Iisuse, declară ea, ca una care se pricepea, chiar că e-n al nouălea cer.

Ţipătul se repetă.

— Aiurea! Se preface.

Tăcere.

— Nu dormi? întrebă ea.

— Nu.

— Ce-ai de gând să faci?

— Mâine?

— Da.

— Nu ştiu, spuse el.

— Bun venit în club, şopti ea şi păru că adoarme din nou.

„Aş avea nevoie din nou de instrucţiuni de la Sarratt, gândi el. Aş avea o nevoie turbată. Să-i dau un telefon lui Craw, de la o cabină la alta, gândi el. Să-i cer dragului şi bătrânului George un piculeţ din sfaturile alea filosofice ale lui, pe care a început să le împartă acum cu ţârâita. Trebuie să fie pe aproape. Pe undeva prin împrejurimi”.

Smiley era într-adevăr prin împrejurimi, dar în momentul acela n-ar fi putut să-l ajute pe Jerry cu nimic. Ar fi dat tot ceea ce ştia pentru un pic de înţelegere. Camera de izolare nu cunoştea nici zi, nici noapte şi stăteau lungiţi sau leneveau sub lumina distribuită cu zgârcenie prin perforaţiile plafonului: cei trei Veri şi Sam de-o parte a camerei, Smiley şi Guillam de cealaltă, iar Fawn preumblându-se în sus şi în jos, pe lângă şirul de scaune de cinematograf, cu aerul furios al unei fiare în cuşcă, storcând în pumnii lui micuţi ceva care arăta ca o minge de squash. Buzele-i erau negre şi umflate şi avea un ochi închis. Un cheag de sânge de sub nasul lui refuza să dispară. Guillam avea braţul drept legat de gât şi nu-l

pierdea din ochi pe Smiley. Dar aşa făceau toţi ceilalţi, sau, mai bine zis, toţi în afară de Fawn. Un telefon sună, dar chemarea venea din partea sălii de transmisiuni de la etajul superior, pentru a spune că Bangkokul raportase cum că Jerry fusese reperat cu certitudine până la Vientiane.

— Spune-le că pista s-a răcit, Murphy, ordonă Martello fără să-şi ia ochii de la Smiley. Spune-le ce-ţi trece prin cap, dar să ne lase dracului în pace. De acord, George?

Smiley aprobă din cap.

— De acord, spuse Guillam pe un ton ferm, vorbind în locul acestuia.

— Pista s-a răcit, drăguţă, repetă Murphy în telefon.

„Drăguţă” fu o mare surpriză. Murphy nu manifestase până acum astfel de semne de tandreţe umană.

— Vrei să trimiţi un mesaj sau vrei să o fac eu în locul tău? Nu ne interesează, ai înţeles? Las-o baltă.

Închise telefonul.

— Rockhurst a găsit maşina ei, spuse Guillam pentru a doua oară, în timp ce Smiley continuă să privească în gol. Într-un garaj subteran de pe Central Road. E acolo şi o maşină închiriata. A închiriat-o Westerby. Astăzi. Pe numele lui de cod. George?

Smiley dădu din cap atât de imperceptibil, că putea să fie bântuiala unei moţăieli pe care tocmai o alungase.

— Cel puţin face ceva, George, spuse Martello cu emfază din colţul încăperii în care se găsea împreună cu micul grup format din Collins şi din taciturni. Sunt unii care spun că atunci când ai de-a face cu un elefant despărţit de turmă cel mai bun lucru e să te iei după el şi să-l împuşti.

— Mai întâi trebuie să-l găseşti, răspunse sec Guillam, ai cărui nervi erau pe punctul de a plesni.

— Nu sunt atât de sigur că George vrea să facă aşa ceva, Peter, spuse Martello, reluând atitudinea lui de

unchiaş sfătos. Cred că George pierde puţin din vedere mingea, periclitând operaţiunea noastră comună.

— Şi ce vrei tu să facă George? răspunse sec Guillam. Să meargă pe străzi până-l găseşte? Să-l pună pe Rockhurst să-i difuzeze numele şi semnalmentele pentru ca toţi ziariştii din oraş să afle că este căutat?

Alături de Guillam, Smiley rămânea cocârjat şi nemişcat, ca un om bătrân.

— Westerby este un profesionist, insistă Guillam. Nu este un geniu, dar este bun. Într-un oraş ca acesta, se poate ascunde timp de luni de zile, fără ca Rockhurst să-i dea de urmă.

— Nici chiar cu fata agăţată de el? spuse Murphy.

În ciuda braţului legat cu eşarfa de gât, Guillam se aplecă spre Smiley.

— Este operaţiunea ta, îi şopti el cu insistenţă. Dacă spui că trebuie să aşteptăm, atunci aşteptăm. N-ai decât să dai ordinul. Toţi aceşti oameni nu aşteaptă decât un pretext pentru a te încăleca. Cel mai mic, oricât de mic.

Mergând cu paşi mari de-a lungul rândului de fotolii de cinema, lui Fawn îi scăpă un mormăit sarcastic.

— Vorbe, vorbe, vorbe. Asta este tot ce ştiu să facă.

Martello făcu o nouă încercare.

— George, este această insulă britanică sau nu e? Puteţi scutura acest oraş oricând. Arătă spre un perete fără ferestre. Avem un om afară – omul vostru – care pare hotărât s-o ia razna, cuprins de amoc. Nelson Ko este cea mai mare pradă pe care tu sau eu vom avea vreodată şansa să punem mâna. Cea mai mare din cariera mea şi sunt gata să pariez pe nevastă-mea, pe bunică-mea şi pe actul de proprietate al plantaţiei mele că este şi cea mai mare din viaţa ta.

— Nu ţine pariul, spuse Sam Collins, jucătorul, surâzător ca întotdeauna.

Martello nu voia să predea armele.

— Îl vom lăsa să ne sufle această pradă, George, stând aici pasivi, întrebându-ne unul pe altul cum se face că Iisus Hristos s-a născut în ziua de Crăciun şi nu la 26 sau 27 decembrie?

Smiley se uită în sfârşit la Martello, apoi în sus către Guillam, care stătea băţos alături de el, trăgându-şi umerii spre spate pentru a-şi întinde eşarfa şi, în sfârşit, se uită în jos la propriile mâini, cu degetele împreunate şi agitate, iar pentru un timp, care nu mai conta, se studie în sinea lui şi revăzu pas cu pas drumul său în căutarea lui Karla, pe care Ann îl numea „întunecatul său Graal” Se gândi la Ann, la cum îl înşelase ea de atâtea ori în numele propriului ei Graal, pe care ea îl numea dragoste. Îşi aminti cum, împotriva oricărei raţiuni, încercase să-i împărtăşească credinţa şi cum, ca un bun credincios, i-o reînnoia în fiecare zi, în ciuda interpretărilor anarhice pe care ea le dădea înţelesului acestei credinţe. Se gândi la Haydon, pilotat spre Ann de către Karla. Se gândi la Jerry şi la fată, la Peter Worthington, soţul acesteia, şi la privirea lui de câine bătut, de frăţietate, pe care Worthington i-o aruncase atunci când se dusese la el să-l interogheze pe terasa casei din Islington: „Noi doi suntem genul de bărbaţi pe care ele îi părăsesc”, spunea mesajul din privirea lui.

Se gândi şi la celelalte tentative amoroase ale lui Jerry de-a lungul drumului său dezordonat, la facturile pe jumătate plătite, pe care Prăvălia le onorase, şi gândi că ar fi foarte comod s-o bage pe Lizzie în această grămadă, ca una în plus, dar nu putea face aşa ceva. El nu era Sam Collins şi nu avea nici cel mai mic dubiu în acest moment că sentimentele lui Jerry pentru fată ar fi fost o cauză pe care Ann ar fi îmbrăţişat-o călduros. Dar el nu era nici Ann. Totuşi, pentru un moment neîndurător, închistat încă în

nehotărârea sa, se întrebă sincer dacă Ann nu avea cumva dreptate şi dacă eforturile pe care le făcea nu deveniseră nimic mai mult decât o altă călătorie solitară printre sălbăticiunile şi trădările propriei sale neputinţe, în care el implicase fără milă minţi necomplicate precum aceea a lui Jerry.

„Greşeşti, bătrâne, nu ştiu cum, nu ştiu de ce, dar greşeşti”.

„Faptul că eu greşesc, îi replicase el cândva lui Ann, în vâltoarea uneia dintre certurile lor interminabile, nu îţi dă ţie dreptate”.

Îl auzi din nou pe Martello, vorbind la timpul prezent.

— George, avem oameni care aşteaptă, cu *braţele deschise,* să le dăm ceea ce le putem da. Ceea ce poate da Nelson.

Se auzi un telefon. Murphy prelua convorbirea şi transmise mesajul celor din încăperea cufundată în tăcere:

— O comunicare venită de pe portavion, domnule. Serviciul de Informaţii al Marinei semnalează că joncile au sosit exact după grafic, domnule. Vânt sud favorabil şi pescuit bogat pe drum. Domnule, nici nu cred măcar că Nelson ar fi cu ei. Nu văd de ce ar fi acolo.

Atenţia se deplasă brusc spre Murphy, pe care nu-l auziseră exprimând niciodată o opinie.

— Ce dracu’ vrea să-nsemne *asta,* Murphy? întrebă Martello uluit. Ai fost şi tu la ghicitor, băiete?

— Domnule, în dimineaţa asta am fost pe portavion şi oamenii de acolo au o grămadă de informaţii. Nu reuşesc să înţeleagă de ce un individ, oricine ar fi el, care trăieşte la Shanghai ar dori să iasă pe la Swatow. Ei ar face-o altfel, domnule. Ar lua avionul sau trenul către Canton, apoi autobuzul, probabil până la Waichow. Spun că este mult mai sigur, domnule.

— Ăştia sunt oamenii lui Nelson, zise Smiley şi toate

capetele se întoarseră brusc spre el. E clanul său. Preferă să fie pe mare cu ei, chiar dacă asta reprezintă un risc. Are încredere în ei. Se întoarse către Guillam. Iată ce vom face, zise el. Spune-i lui Rockhurst să distribuie semnalmentele lui Westerby împreună cu ale fetei. Spui că a închiriat maşina pe numele de cod? A folosit documentele de salvare?

— Da.

— Worrell?

— Da.

— În cazul ăsta, poliţia îi va căuta pe domnul şi pe doamna Worrell, de naţionalitate britanică. Fără fotografii şi asiguraţi-vă ca semnalmentele să fie destul de vagi pentru a nu trezi suspiciuni, Marty.

Martello era numai ochi şi urechi.

— Ko se află în continuare pe vasul său? întrebă Smiley.

— Cuibărit acolo cu Tiu, George.

— Nu este imposibil ca Westerby să încerce să ajungă la el. Aveţi un post fix de supraveghere pe chei. Mai trimiteţi oameni acolo. Să aibă ochi şi la spate!

— La ce trebuie să se aştepte?

— La necazuri. Acelaşi lucru este valabil şi în privinţa supravegherii casei. Spuneţi-mi... Se scufundă un moment în visurile sale, dar Guillam n-avea de ce să se neliniştească. Spune-mi... poţi simula o defecţiune pe linia telefonică a lui Ko de acasă?

Martello îi aruncă o privire lui Murphy.

— Domnule, nu avem la îndemână aparatura necesară, spuse Murphy, dar presupun c-am putea...

— Atunci, tăiaţi-i legătura, spuse Smiley simplu. Tăiaţi întreg cablul dacă e necesar. Încercaţi într-o zonă în care se fac reparaţii la drumuri.

Date fiind ordinele, Martello traversă camera cu paşi uşori şi se aşeză lângă Smiley.

— Ah, George, în legătură cu ziua de mâine. Nu crezi că ar fi mai bine, hm, să avem la îndemână şi nişte echipament mai solid?

Aşezat la biroul de la care îi telefona lui Rockhurst, Guillam urmărea dialogul fără să piardă un cuvânt. Acelaşi lucru îl făcea Sam Collins, în celălalt capăt al camerei.

— Se pare că nu putem prevedea ce e în stare să facă omul vostru, Westerby. Trebuie să fim pregătiţi pentru orice eventualitate, nu găseşti?

— Fără doar şi poate, fiţi pregătiţi. Între timp însă, dacă nu te superi, vom lăsa planurile de interceptare aşa cum sunt. Şi sub directa mea conducere.

— Desigur, George, desigur, spuse Martello pe un ton scârbos linguşitor şi, cu acelaşi respect cu care ar fi păşit într-o biserică, reveni în vârful picioarelor în tabăra sa.

— Ce-a vrut? întrebă Guillam cu o voce joasă, ghemuindu-se lângă Smiley. Pentru ce vrea să-ţi obţină acordul?

— Scuteşte-mă de chestiile astea, Peter, îl avertiză Smiley, tot în şoaptă. Deveni dintr-odată furios la culme. Nu vreau să te mai aud! Nu voi tolera concepţiile tale bizantine privind o intrigă de palat. Oamenii ăştia sunt oaspeţii noştri şi aliaţii noştri. Avem o înţelegere scrisă cu ei. Avem destule griji pe cap şi fără aceste idei groteşti şi, permite-mi să ţi-o spun franc, de-a dreptul paranoice. Acum te rog...

— *Te asigur...* începu Guillam, dar Smiley îi făcu semn să tacă.

— Vreau să pui mâna pe Craw. Du-te la el, dacă e necesar. Poate că această călătorie îţi va face bine. Spune-i că Westerby face pe nebunul. Să ne anunţe de îndată dacă a aflat ceva în legătură cu Jerry. Ştie el ce să facă.

Plimbându-se în continuare de-a lungul scaunelor de cinema, Fawn îl urmări pe Guillam plecând, în timp ce

pumnii săi continuau fără încetare să frământe agitat Dumnezeu ştie ce ţinea în palmă.

Şi în universul lui Jerry era ora trei dimineaţa, iar patroana stabilimentului îi găsise un aparat de bărbierit, dar nicio cămaşă curată. Se răsese şi se spălase cât putuse de bine, dar corpul îl mai durea încă până în rărunchi. Se aplecase asupra lui Lizzie, care stătea încă lungită în pat, şi îi promise să revină în vreo două ore, dar se îndoia că îl auzise. „Cu cât sunt mai multe ziare care să publice fotografii cu fete frumoase în loc de ştiri, îşi aminti el, cu atât lumea va arăta mai bine, domnule Westerby”.

Schimbă un *pak-pai* după altul, ştiind că astfel era mai puţin sub ochii poliţiei. Merse însă mai mult pe jos, ceea ce îi făcu bine la trup şi îl ajută în procesul mistic de luare a deciziei, căci acolo în cameră, pe divan, acest lucru devenise dintr-odată imposibil. Avea nevoie să se mişte pentru a găsi o direcţie. Se îndrepta către Deep Water Bay şi ştia că intra într-o zonă periculoasă. Acum că le scăpase din laţ, se vor repezi către vasul ăla ca uliii. Se întrebă ce oameni aveau, ce foloseau. Dacă recurseseră la Veri, va trebui să se uite după un exces de echipament şi după un exces de efective. Se apropia ploaia şi se temea ca aceasta să nu risipească ceaţa. Deasupra lui, luna se vedea acum aproape în întregime şi coborând fără zgomot colina, putea distinge la lumina ei palidă joncile cele mai apropiate aparţinând agenţilor de schimb, gemând şi smucindu-se în danele lor de acostare. Vânt de la sud-est, observă el, care se înteţeşte. Dacă se gândesc la un post de observaţie fix, vor căuta înălţimea, îşi spuse el şi, bineînţeles, acolo, pe promontoriul din dreapta, zări o camionetă Mercedes prăpădită, ascunsă între copaci, şi antena acesteia cu panglicile ei chinezeşti. Aşteptă, privind ceaţa cum se desface în vălătuci, până când văzu o maşină coborând colina cu farurile aprinse: odată ce-l

depăşi, traversă drumul în fugă, ştiind că şi cea mai perfecţionată aparatură din lume nu i-ar fi ajutat să-l vadă, în partea din spate a maşinii. La nivelul apei vizibilitatea era aproape inexistentă şi căută pe dibuite digul şubred de lemn, pe care şi-l aminti de la precedenta acţiune de recunoaştere. Găsi ceea ce căuta. Aceeaşi bătrână fără dinţi stătea în sampanul ei, surâzându-i prin ceaţă.

— Ko, şopti el. *Amiralul Nelson Ko?*

Ecoul cotcodăcitului ei se auzi peste apă.

— Po Toi! strigă ea. Tin Hau! Po Toi!

— Azi?

— Azi!

— Mâine?

— Mâine!

Îi aruncă doi dolari, iar râsul ei îl urmă în timp ce se îndepărta, furişându-se.

„Am dreptate. Lizzie are dreptate. *Noi avem* dreptate, gândi el. Se duce la ceremonie”. Se rugă Cerurilor ca Lizzie să fi stat cuminte. Dacă se trezea, o credea capabilă să plece să vagabondeze.

Umbla, încercând să alunge durerea din vintre şi din spate. Ia-o pas cu pas, gândi el. Nu face nimic spectaculos. Joacă simplu, nu forţa nota. Ceaţa era ca un coridor ce ducea în încăperi diferite. O dată întâlni un invalid ce înainta încet în căruţul său pe trotuar, plimbându-şi alsacianul. Altă dată, doi bătrâni în maiouri îşi făceau gimnastica de dimineaţă. Într-o grădină publică, doi copilaşi îl priveau dintr-un boschet de rododendroni, pe care se pare că şi-l aleseseră ca domiciliu, întrucât hainele lor stăteau atârnate de ramuri şi erau în pielea goală, precum acei copii ai refugiaţilor de la Phnom Penh.

Stătea în capul oaselor şi-l aştepta; Lizzie arăta îngrozitor.

— Să nu mai faci aşa ceva, îl avertiză ea, strecurându-şi

braţul sub al lui, în timp ce se duceau să găsească ceva de mâncare pentru micul dejun şi o ambarcaţiune. Să nu mă mai părăseşti naibii fără să mă avertizezi.

Hong Kongul nu avea nicio ambarcaţiune în ziua aceea. Jerry nici nu voia să se gândească la bacurile mari, care duceau excursioniştii. Ştia că Bilă Tare le înţesase cu oamenii lui. Nu voia nici să meargă din golf în golf, punând întrebări care să bată la ochi. Când sună la firmele de închiriat bărci ce figurau în cartea de telefon, i se răspunse că toate erau date sau că erau prea mici pentru o asemenea călătorie. Apoi îşi aminti de Luigi Tan, mare sforar, un adevărat mit al Clubului Corespondenţilor de Presă Străini: Luigi putea găsi orice, de la o trupă de dansatori coreeni, până la un bilet de avion cu preţ redus, mai repede decât oricare alt şmecher din Hong Kong. Luară un taxi pentru a se duce în partea cealaltă a Wanchai-ului, unde Luigi îşi avea bârlogul, apoi îşi continuară drumul pe jos. Era opt dimineaţa, însă ceaţa nu se ridicase încă. Reclamele stinse se desfăşurau deasupra aleilor strâmte, ca nişte amanţi sleiţi: Happy Boy, Lucky Place, Americană. Tejghelele chioşcurilor alimentare adăugau parfumul lor călduţ gazelor de eşapament şi fumului de cărbune. Prin crăpăturile din zid vedea uneori câte un canal.

— Oricine îţi poate zice unde să mă găseşti, îi plăcea lui Tan să spună. N-aveţi decât să întrebaţi de tipul mare, cu un singur picior.

Îl găsiră în spatele tejghelei propriei prăvălii, îndeajuns de înalt ca să vadă peste ea, un portughez corcit, micuţ şi plin de viaţă, care-şi câştigase cândva traiul făcând box chinezesc în sălile slinoase din Macao. Partea din faţă a prăvăliei n-avea nici doi metri lărgime. Marfa lui consta din motociclete noi şi din survenire de pe vremea vechiului regim chinez, pe care le numea antichităţi: daghereotipii

cu femei cu pălării în cap, puse în rame de baga. Un geamantan prăpădit, jurnalul de bord al unui cliper care transporta opiu. Luigi îl cunoştea pe Jerry, dar îi plăcu mai mult Lizzie şi insistă ca ea s-o ia înainte, în aşa fel încât să-i studieze crupa, în timp ce îi conducea pe sub nişte rufe puse la uscat spre o clădire anexă pe care scria „Privat”, cu trei scaune şi cu un telefon pus pe jos. Ghemuindu-se pe vine până ajunse ca o minge, Luigi vorbea chinezeşte la telefon şi englezeşte cu Lizzie. Era bunic, spunea el, însă viril şi avea patru fii, toţi foarte buni. Nici chiar fiul numărul patru nu se mai afla în întreţinerea lui. Toţi erau şoferi buni, muncitori buni şi soţi buni. De asemenea, îi spuse el lui Lizzie, avea un Mercedes dotat cu tot confortul, până şi cu instalaţie stereo.

— Poate că într-o zi te iau să dăm o raită cu el, spuse Luigi.

Jerry se întrebă dacă-şi dădea seama că Luigi îi făcea o propunere de căsătorie sau, mă rog, ceva mai puţin.

Şi da, Luigi credea că mai avea şi o barcă.

După două apeluri telefonice, ştia că are o barcă pe care n-o împrumuta decât prietenilor, la un preţ derizoriu. Îi dădu lui Lizzie tocul de piele în care păstra cărţile de credit, pentru ca să vadă ea câte are, apoi portofelul său, ca să-i admire fotografiile de familie, dintre care într-una se vedea un homar pescuit de fiul său numărul patru, în ziua recentei sale căsătorii, chiar dacă fiul nu se vedea în clişeu.

— Po Toi e un loc rău, îi spuse el lui Lizzie, vorbind în continuare la telefon. Foarte murdar. Marea e agitată, festivitatea e o nenorocire, mâncarea e proastă. De ce vreţi să vă duceţi acolo?

— Pentru Tin Hau, desigur, spuse Jerry calm în locul ei. Pentru celebrul templu şi pentru sărbătoare.

Luigi Tan prefera să i se adreseze lui Lizzie.

— Du-te la Lantau, o sfătui el. E o insulă bună Lantau. Mâncare bună, peşte bun, oameni cumsecade. Le spun că mergeţi la Lantau, mâncaţi la Charlie, Charlie e prietenul meu.

— Po Toi, spuse Jerry hotărât.

— Po Toi, acolo-ţi trebuie o grămadă de bani.

— Avem o grămadă de bani, spuse Lizzie cu un surâs încântător, iar Luigi se uită din nou la ea contemplativ, mângâind-o cu privirea din cap până-n picioare.

— Poate că vin şi eu cu voi, îi zise el fetei.

— Nu, spuse Jerry.

Luigi îi conduse cu maşina la Causeway Bay şi urcă împreună cu ei pe sampan. Era o ambarcaţiune cu motor, de aproape cinci metri lungime, banală, ca un buştean rătăcit, dar Jerry îşi dădu seama că era sănătoasă, iar Luigi îi preciza că avea chila adâncă. Un puşti stătea tolănit la pupa, cu un picior atârnat în apă.

— Nepotul meu, spuse Luigi, zburlindu-i cu mândrie părul băiatului. O are pe maică-sa la Lantau. Vă duce la Lantau, mâncaţi la Charlie, o s-o va facă să petreceţi bine. Mă plătiţi mai târziu.

— Bătrâne, spuse Jerry fără să-şi piardă răbdarea. Prietene. Nu vreau la Lantau. Vreau la Po Toi, doar la Po Toi. Po Toi sau nimic. Lasă-ne acolo şi pleacă.

— La Po Toi e vreme rea, sărbătoare proastă. E un loc rău. Prea aproape de apele chineze. Comunişti cu duiumul.

— Po Toi sau nimic, spuse Jerry.

— Barca e prea mică, zise Luigi, schimbându-se îngrozitor la faţă, şi fu necesar tot şarmul lui Lizzie ca să-l îmbărbăteze.

Timp de o oră, bărbaţii pregătiră barca, iar Jerry şi Lizzie fură nevoiţi să se aşeze în jumătatea de cabină pentru a scăpa privirilor celorlalţi, sorbind fără lăcomie din paharele lor cu Rémy Martin. Din când în când, unul din ei cădea în

reverii personale. În asemenea momente, Lizzie se cuprindea cu braţele peste piept şi se legăna încet, cu coatele proptite în coapse, cu capul plecat. Cât îl priveşte pe Jerry, acesta se trăgea de şuviţa de păr de pe frunte şi, la un moment dat, se trase atât de tare, încât ea îi atinse braţul pentru a-l opri. El izbucni în râs.

Aproape fără să observe, părăsiră portul.

— Nu te arăta, ordonă Jerry şi, pentru mai multă siguranţă, o luă pe după umeri pentru a o ţine în adăpostul destul de nesigur al cabinei descoperite.

Portavionul american se despuiase de ornamente şi se afla acolo, cenuşiu şi ameninţător, ca un pumnal scos din teacă, la suprafaţa apei. La început, nu întâlniră nimic, în afară de acel calm cleios. Pe mal, bancuri de ceaţă porneau la atacul colinelor cenuşii şi coloane de fum negru se pierdeau în cerul alb, lipsit de expresie. Pe apa lină, barca lor părea înaltă cât un balon, dar când ieşiră din ascunzătoare şi se îndreptară către est, valurile începură s-o plesnească din părţi, aplecând-o puternic când într-o parte, când în alta, etrava se înfundă în apă şi începu să pârâie şi fură nevoiţi să se prindă unul de altul pentru a se ţine pe picioare. Cu mica provă, ce se ridică şi se smucea ca un cal nărăvaş, trecură în tangaj pe lângă macarale, antrepozite, uzine şi stâlpi de semnalizare ai carierelor scobite în coasta dealului. Înaintau direct împotriva vântului şi stropii zburau în toate părţile. Omul de la cârmă râdea şi croncănea către camaradul său, iar Jerry presupunea că râdeau de nebunii ăştia de albi, nebuni care, pentru a-şi face curte, se găsiseră să aleagă o barcă ce dansa pe mare. Un petrolier uriaş trecu pe lângă ei, părând că nu se mişcă, iar în urma lui veneau jonci cafenii. Dinspre docuri, unde era ancorat un cargou, strălucirile incandescente ale aparatelor de sudură le făceau semne peste apă. Oamenii se mai potoliră din râs şi începură să

discute normal, pentru că se aflau în larg. Privind în urmă, printre siluetele vaselor de transport ce se legănau, Jerry văzu insula îndepărtându-se încet-încet, retezată de nori, ca un munte teşit, încă o dată, Hong Kongul înceta să existe.

Trecură pe lângă alt cap. Marea deveni din ce în ce mai agitată, tangajul se înteţi, iar norii de deasupra lor se lăsară până la un metru de catarg şi, timp de câteva clipe, se aflară în această lume joasă, ireală, înaintând la adăpostul păturii lor protectoare. Ieşiră brusc din ceaţă şi se treziră în plin soare, ale cărui raze dansau pe apă. Către sud, pe colinele cu vegetaţie descătuşată, un far portocaliu le făcea cu ochiul în aerul limpede.

— Ce facem acum, întrebă ea încetişor, privind prin hublou.

— Zâmbim şi ne rugăm, spuse Jerry.

— Eu zâmbesc, tu te rogi, zise ea.

O pilotină ajunse în dreptul lor şi, pentru o clipă, el se aşteptă să vadă, nici mai mult nici mai puţin, faţa îngrozitoare a lui Bilă Tare, privindu-i cu ochi urâţi, însă echipajul acesteia nu le dădu nicio atenţie.

— Cine sunt ăştia? şopti ea. Ce e-n capul lor?

— Chestie de rutină, spuse Jerry. N-are nicio importanţă.

Pilotina făcu un viraj şi se îndepărtă. „Asta e, îşi spuse Jerry fără să simtă nimic special, ne-au reperat”.

— Eşti sigur că n-a fost decât o chestie de rutină? întrebă ea.

— Sute de bărci se duc la sărbătoare, spuse el.

Ambarcaţiunea îşi înfigea violent prova în apă, o dată, de două ori, de o sută de ori, tot aşa. „Halal navigabilitate! gândi el, cramponându-se de Lizzie. Halal chilă! Dac-o ţine tot aşa, nu va mai fi nevoie să luăm vreo decizie. O va lua marea pentru noi”. Era una dintre acele călătorii în care, dacă ajungeai la destinaţie, nimeni nu remarca, iar dacă

nu ajungeai, ziceau că îţi luasei singur viaţa. Vântul de est se poate dezlănţui în orice moment, gândi el. În anotimpul dintre musonii de vest, nimic nu e niciodată sigur. Ascultă cu nelinişte galopul dezordonat al motorului. Dacă cedează, vom sfârşi pe stânci.

Brusc, coşmarurile lor se înmulţiră. *„Butanul,* gândi el. *Iisuse Hristoase, butanul*! „În timp ce băieţii pregăteau barca, zărise două butelii aşezate în cala din faţă, între rezervoarele de apă, probabil pentru a fi folosite de Luigi când voia să-şi fiarbă homari. Ca un imbecil, nu le dăduse nicio atenţie până în momentul acela. Socoti în mintea lui: butanul este mai greu decât aerul. Toate buteliile scapă gaz. Este doar o chestiune de poziţie. Cu această mare, care pocneşte prova, ele scapă gaze şi mai rapid, iar gazul trebuie că se răspândise acum în gumă, la vreo şaizeci de centimetri de scânteia motorului, într-un încântător amestec cu oxigenul, ca să ajute combustia. Lizzie nu-l mai ţinea de braţ şi se afla la pupa. Marea se populă brusc. O flotă de jonci de pescuit apăruse de nicăieri şi ea le privea cu multă atenţie. Luând-o de braţ, el o duse înapoi, la adăpostul cabinei.

— Unde te crezi? exclamă el. La regata de la Cowes?

Îl studie o clipă, îl sărută uşor, apoi îl mai sărută o dată.

— Linişteşte-te, îi spuse ea.

Îl sărută a treia oară şi murmură „da”, ca şi cum aşteptările ei ar fi fost împlinite, apoi se aşeză cuminte un timp de privind puntea, însă ţinându-l de mână.

Jerry calcula că împotriva vântului făceau cam cinci noduri. Deasupra lor zbârnâia un avion mic. Ascunzând-o în cabină, ridică rapid ochii, însă prea târziu ca să vadă semnele de înmatriculare.

„Bună dimineaţa şi *vouă”,* îşi spuse el.

Ocoliră ultimul cap, săltând şi gemând printre stropi. La un moment dat, elicele ieşiră din apă mugind. Când se

înfundară din nou în apă, motorul avu o ezitare, se înecă, apoi se hotărî să rămână în viaţă. Atingând umărul lui Lizzie, Jerry îi arătă la orizont insula abruptă şi pustie. Po Toi, care se desena ca o siluetă decupată pe cerul sfâşiat de nori. Două vârfuri se ridicau drept din apă, cel mai mare către sud, iar între ele se desfăşura o şa. Marea devenise de-un albastru metalic, iar vântul o mătura, tăindu-le respiraţia şi aruncându-le în faţă stropi de apă ca grindina. La babord, se vedea insula Beaufort: un far, un dig, niciun locuitor. Vântul se opri ca şi cum n-ar fi bătut vreodată. Briza nu-i întâmpină nici ea când intrară în apele liniştite aflate pe partea adăpostită a insulei. Căldura soarelui îi atacă din plin, brutal. În faţa lor, la vreun kilometru şi jumătate, se deschidea gura golfului principal al insulei Po Toi şi, în spatele ei, se zăreau fantomele joase şi brune ale insulelor Chinei. Distinseră în curând o întreagă flotă dezordonată de jonci şi de ambarcaţiuni de agrement, înghesuite în golf, în acelaşi timp cu primul zgomot de tobe şi talgere şi de sunete confuze de cântec, care pluteau peste apă până la ei. Pe colină, în spate, se întindea un sat prăpădit, cu acoperişurile caselor din tablă ondulată sclipind în soare; iar pe micul promontoriu se ridica singura construcţie din piatră, templul Tin Hau, cu un eşafodaj de bambus, dispus în jurul lui, având rostul de tribună rudimentară, şi o mare de oameni deasupra căreia atârna un văl de fum, întrerupt de săgeţi aurii.

— Pe ce parte a fost? o întrebă el.

— Nu ştiu. Ţin minte doar că am urcat la o casă şi de acolo am mers pe jos.

De câte ori îi vorbea, se uita la ea, dar acum femeia îi evita privirea. Bătându-l pe timonier pe umăr, îi indică direcţia spre care dorea să meargă. Băiatul începu să protesteze. Plantându-se în faţa lui, Jerry îi arătă un teanc de bani, cam tot ce-i mai rămăsese. În silă, băiatul vira

spre intrarea în radă, croindu-şi drum printre bărci către un mic cap de granit, unde un chei prăpădit permitea o debarcare plină de riscuri. Zgomotul festivităţilor se înteţise. Simţiră miros de mangal şi de purcel de lapte şi auziră hohote concertate de râs, dar, pentru moment, nu puteau vedea mulţimea, tot aşa cum nici aceasta nu-i putea vedea pe ei.

— Aici, strigă el, abordează aici! Acum! *Acum!*

Când se căţărară pe puntea debarcaderului, aceasta se înclină ca un om beat. Nici nu ajunseră să pună piciorul pe pământ, şi barca făcu cale întoarsă. Nu-şi luară rămas-bun. Urcară stâncile, ţinându-se de mână, şi se treziră în mijlocul unui joc de bani urmărit de o mulţime foarte mare, care nu contenea să râdă. În centru se afla un bătrân, cu mutră de măscărici şi cu o pungă cu monede, pe care le arunca, una câte una, în josul stâncii, în timp ce băieţi în picioare goale se repezeau să le prindă, împingându-se unul pe altul, în zelul lor, până la marginea falezei.

— Au luat o barcă, anunţă Guillam. Rockhurst l-a interogat pe proprietar. Acesta este un prieten de-al lui Westerby şi, da, într-adevăr, erau Westerby şi o fată foarte frumoasă şi doreau să se ducă la Po Toi pentru Tin Hau.

— Şi cum s-a descurcat Rockhurst în chestia asta? întrebă Smiley.

— Şi-a spus că în acest caz nu era cuplul pe care-l căuta el. A renunţat, decepţionat. Poliţia portuară a semnalat şi ea târziu ambarcaţiunea ce naviga în direcţia festivităţii.

— Vrei să ni se trimită un mic avion de recunoaştere, George? întrebă Martello nervos. Serviciul de Informaţii al Marinei are tot felul de avioane în aşteptare.

Murphy făcu o sugestie strălucita.

— De ce nu ne ducem cu elicopterele direct, să-l umflam pe Nelson de acolo, de pe joncă? întrebă el.

— Murphy, taci din gură, zise Martello.

— Se îndreaptă către insulă, spuse Smiley cu fermitate în glas. Asta o ştim. Nu cred că avem nevoie de acoperire aeriană pentru a o dovedi.

Martello nu era mulţumit.

— Atunci poate c-ar trebui să trimitem câţiva oameni pe insula aceea, George, poate că până la urmă, totuşi, ar trebui să intervenim cumva.

Fawn împietrise de uimire. Nici pumnii săi nu se mai agitau.

— Nu, spuse Smiley.

Aflat lângă Martello, lui Sam Collins îi mai pieri din zâmbet.

— E vreun motiv? întrebă Martello.

— Până în ultima clipă, Ko are resurse. Îi poate semnala fratelui său să nu debarce, spuse Smiley. Cea mai mică umbră de perturbare pe insulă l-ar putea determina să facă aşa ceva.

Martello oftă furios. Pusese la o parte pipa din care trăgea câteodată şi se servea din abundenţă din provizia lui Sam de ţigări brune, care părea inepuizabilă.

— George, ce *vrea* omul ăsta? întrebă el exasperat. E vorba despre vreun şantaj acum? Despre un efort pentru a ne răsturna planurile? Nu-mi dau seama. Îi trecu prin minte un gând îngrozitor. Coborî tonul şi arătă cu degetul, cu braţul întins, către cealaltă parte a camerei. Să nu-mi spui că avem de-a face cu unul din *ăia noi,* pentru numele lui Hristos! Să nu-mi spui că e vreun convertit al Războiului Rece, care şi-a asumat misiunea cavalerească de a-şi spăla păcatele în public, pentru că dacă este aşa şi dacă ajungem să citim istoria vieţii acestui individ în *Washington Post* săptămâna viitoare, voi expedia personal întreaga Flotă a Cincea pe această insulă, dacă de asta e nevoie ca să-l potolim. Se întoarse către Murphy. Mă aflu într-o situaţie neprevăzută, nu-i aşa?

— Aşa e.

— George, vreau un grup de debarcare, gata să opereze. Oamenii voştri pot veni la bord sau nu. La alegerea lor.

Smiley îl privi pe Martello, apoi pe Guillam, cu braţul său inutil în eşarfa, apoi privi la Fawn, înţepenit ca un săritor la marginea trambulinei, cu ochii pe jumătate închişi şi cu călcâiele lipite, în timp ce se ridică şi se lăsa încet pe vârful picioarelor.

— Fawn şi Collins, spuse în sfârşit Smiley. Voi doi, duceţi-i până la portavion şi predaţi-i celor de acolo. Murphy să vină înapoi.

Un nor de fum marca locul în care fusese aşezat Collins. Acolo unde stătuse Fawn, două mingi de squash se rostogoliră încet pe podea, înainte de a se opri.

— Dumnezeu să ne-ajute pe toţi, murmură cineva cu fervoare.

Era Guillam, dar Smiley nu-i dădu nicio atenţie.

Trei bărbaţi imaginau un leu, iar lumea dimprejur râdea pentru că îi muşca în joacă şi pentru că nişte picadori Voluntari îl hărţuiau cu beţe, în timp ce acesta ţopăia în paşi de dans pe poteca strâmtă, în zgomotul tobelor şi al talgerelor. Ajungând pe promontoriu, procesiunea se întoarse şi începu să facă drumul înapoi; în acest moment, Jerry o trase pe Lizzie repede în mijlocul mulţimii, aplecându-se pentru a nu-şi face remarcată statura înaltă. Cărarea era noroioasă şi plină de bălţi. Dansul îi duse în curând dincolo de templu şi apoi în jos pe nişte scări de beton, către o plajă unde se prăjeau purcei de lapte.

— Pe unde? o întrebă el.

Lizzie îl îndrumă repede spre dreapta, părăsind cortegiul dansatorilor, pentru a trece apoi prin spatele unui sat cu case prăpădite şi peste un pod de lemn, construit deasupra unui golfuleţ. Urcară apoi pe lângă un şir de

chiparoşi, Lizzie deschizând drumul, până când fură din nou singuri, în picioare, dominând golful de forma unei potcoave perfecte, şi privind în jos către vasul lui Ko, *Amiralul Nelson,* ancorat chiar în mijloc ca o mare doamnă, în mijlocul sutelor de jonci şi de ambarcaţiuni de agrement, care dansau în jurul lui. Pe punte nu se vedea nimeni, nici măcar membrii echipajului. Cinci sau şase vedete cenuşii ale poliţiei erau ancorate mai spre larg.

Şi de ce nu, îşi zise Jerry, doar era sărbătoare?

Nu-l mai ţinea de mână şi, când Jerry se întoarse spre ea, o văzu contemplând în continuare vasul lui Ko şi pe figura ei se zărea o umbră de confuzie.

— Chiar pe-aici te-a adus? întrebă el.

— Acesta era drumul, spuse ea, şi se întoarse către el pentru a privi, pentru a confirma sau pentru a evalua lucrurile în sinea ei. Apoi, cu degetul arătător, Lizzie îi mângâie cu gravitate conturul buzelor, la mijloc, acolo unde le sărutase. Iisuse, rosti femeia, şi cu aceeaşi gravitate dădu din cap.

Începură să urce din nou. Privind în sus, Jerry văzu de aproape vârful amăgitor, cafeniu al insulei, iar pe versantul dinspre ei, terase de orezarii lăsate în paragină. Intraseră într-un sătuc, care nu era populat decât de câini arţăgoşi, iar golful dispăru din privirile lor. Clădirea şcolii era deschisă şi pustie. Prin uşa dată la perete, văzură hărţi ale aviaţiei de vânătoare. Pe treaptă erau urcioare cu apă de spălat. Făcându-şi mâinile căuş, Lizzie îşi clăti faţa. Colibele erau încercuite cu cabluri fixate cu cărămizi, pentru a le ancora împotriva taifunurilor. Cărarea noroioasă făcu loc unui drum pe nisip şi înaintarea deveni mult mai greoaie.

— Ăsta-i drumul bun? întrebă el.

— E-n *sus,* răspunse ea, ca şi cum se plictisise să-i tot spună. E în *sus* şi *gata.* Apoi vine *casa* şi, ura, am ajuns.

Vreau să zic, ce Dumnezeu, drept cine mă iei, crezi că sunt tâmpită?

— N-am spus un cuvânt, replică Jerry.

O luă de umeri şi o strânse la piept, iar Lizzie se abandonă în braţele lui, aşa cum o făcuse pe ringul de dans.

Auziră zvonuri de muzică venind din templu – cineva încerca difuzoarele – şi după aceea tânguirile unei melodii lente. Se vedea din nou golful. Mulţimea se adunase pe mal. Jerry văzu mai multe pale de fum şi, în căldura din această parte a insulei, în care nu adia niciun vânticel, simţi miros de tămâie. Apa era albastră, limpede şi clară. De jur-împrejur ardeau luminiţe albe în vârful unor stâlpi. Vasul lui Ko nu se mişcase, dar nici vedetele poliţiei.

— Îl vezi? întrebă el.

Lizzie studia mulţimea. Negă din cap.

— Trebuie că-şi face siesta de după-masă, spuse ea cu nonşalanţă.

Soarele era feroce. Când intrară în umbra dealului, se simţiră ca-ntr-un asfinţit, dar când ieşiră din ea, soarele le muşcă faţa ca flăcările unui foc foarte apropiat. Văzduhul era plin de libelule, coasta dealului era presărată cu bolovani mari, dar, acolo unde se întindeau boschetele, răsăreau peste tot flori ca nişte trompete mici, roşii, albe şi galbene. Pretutindeni zăceau cutii vechi de conserve.

— Asta e casa despre care vorbeai?

— Ţi-am mai spus, zise ea.

Era o ruină: o casă cu tencuială brună, crăpată, cu ziduri căscate şi cu panoramă. Fusese construită, nu fără măreţie, deasupra unui pârâu secat şi se putea ajunge la ea trecând un podeţ de beton. Noroiul puţea şi era plin de insecte. Printre palmieri şi ferigi, rămăşiţele unei verande asigurau o vastă perspectivă către mare şi golf. În timp ce traversau podeţul, el o luă de braţ.

— Să-i dăm drumul, zise el. Fără întrebări. Spune mai departe!

— Am urcat pe jos până aici, aşa cum ţi-am spus. Eu, Drake şi ticălosul ăla de Tiu. Băieţii au adus un coş cu mâncare şi băutură. Le-am spus: „Unde ne ducem?”, iar el mi-a răspuns: „La un picnic” Tiu nu mă voia, dar Drake a spus c-aş putea veni. „*Urăşti* mersul pe jos, i-am spus eu. Nu te-am văzut nici màcar traversând o *stradă* vreodată!” „Astăzi mergem pe jos”, mi-a spus el cu autoritatea unui mare industriaş, aşa că am mers după ei şi am tăcut.

Un nor gros întuneca vârful de deasupra lor şi se rostogolea încet în josul dealului. Soarele dispăruse. În câteva clipe, norul îi ajunse şi se treziră singuri la capătul lumii, nefiind în stare să-şi vadă nici măcar picioarele. Intrară în casă bâjbâind. Se aşezară mai departe de el, pe un căprior rupt. Pe stâlpii uşii erau mâzgălite cu vopsea roşie lozinci chinezeşti. Pe podea zăceau aruncate resturi de la picnic şi bucăţi lungi de hârtie de ambalaj.

— Le-a spus băieţilor să plece, aşa că au plecat, iar apoi el şi Tiu au avut o discuţie lungă despre afacerile săptămânii în curs. La mijlocul mesei s-a pornit să vorbească englezeşte şi să-mi explice că Po Toi era insula *lui.* Aici debarcase el prima oară când părăsise China. Aici îl lăsaseră barcagiii. Oamenii mei, cum îi numea el. De aceea vine la sărbătoare, în fiecare an, de aceea dă bani templului şi de aceea asudase el urcând nenorocitul ăsta de deal pentru un picnic. Apoi au vorbit din nou chinezeşte şi am avut impresia că Tiu îl sfâşia în bucăţi că îşi bătuse gura. Însă Drake era prea agitat, ca un puşti, şi nu voia să asculte nimic. După aceea, au urcat.

— Au *urcat?*

— Sus, spre vârf. „Obiceiurile de altă dată sunt cele mai bune, mi-a spus el. Trebuie să te ţii de lucrurile dovedite – apoi predica lui baptistă – să te ţii cu putere de bine, Liese.

Asta e pe placul lui Dumnezeu”.

Jerry aruncă o privire către pătura de ceaţă de deasupra lor şi putea jura că auzise huruitul unui mic avion, dar, pe moment, nu-şi bătea capul prea tare, dacă era sau nu, pentru că deţinea cele două lucruri de care avea cel mai mult nevoie. Avea fata şi avea informaţia: pentru că acum înţelesese, în sfârşit, exact ce interes prezenta ea pentru Smiley şi pentru Sam Collins şi cum le dezvăluise ea, inconştient, indiciul esenţial cu privire la intenţiile lui Ko.

— Deci, s-au dus acolo sus. I-ai însoţit?

— Nu.

— Ai văzut unde se duceau?

— Sus de tot. Ţi-am mai spus.

— Şi apoi?

— S-a uitat în jos, de partea cealaltă. Au vorbit. Au arătat cu mâna. Iar au vorbit, iar au arătat cu mâna, apoi au revenit, iar Drake era şi mai excitat, aşa cum este el când dă o mare lovitură şi când Nevasta Numărul Unu nu este de faţă ca să-l dezaprobe. Tiu arăta deosebit de grav, dar aşa este el când vede că Drake e tandru cu mine, Drake dorea să mai rămână, să bea două-trei coniacuri, aşa că Tiu s-a întors la Hong Kong furios. Pe Drake l-a apucat amorul şi a hotărât să petrecem noaptea pe vas şi să ne întoarcem a doua zi dimineaţă, ceea ce am şi făcut.

— Unde ancorează vasul? Aici? în golf?

— Nu.

— Atunci, unde?

— În largul apelor insulei Lantau.

— Şi v-aţi dus direct acolo, nu-i aşa?

Negă din cap.

— Am dat roată insulei.

— *Acestei* insule?

— Era un loc pe care voia să-l vadă în întuneric. Un colţ de coastă de pe partea cealaltă. Băieţii au fost nevoiţi să-l

lumineze cu lanternele. „Aici am debarcat în 1951, a spus el. Barcagiilor le era frică să intre în port. Se temeau de poliţie, de fantome, de piraţi şi de vameşi. Spuneau că oamenii de pe insulă le vor tăia gâtul”.

— Şi noaptea? spuse Jerry cu blândeţe. În timp ce eraţi ancoraţi în largul apelor insulei Lantau?

— Mi-a povestit c-avea un frate şi că-l adora.

— Era prima oară când îţi vorbea despre el?

Ea aprobă din cap.

— Ţi-a spus unde era fratele lui?

— Nu.

— Dar ştiai?

De data asta, nici măcar nu-şi mai dădu silinţa să clatine din cap.

De jos, tumultul festivităţii se ridica în valuri, traversând norii. Cu blândeţe, o ajută să se ridice.

— La dracu’ cu atâtea întrebări, murmură ea.

— Aproape am terminat, promise el.

O sărută şi ea nu se opuse, dar nici nu participă.

— Hai să urcăm să aruncăm o privire, spuse Jerry.

Trecură zece minute şi apăru din nou soarele, iar cerul albastru se deschise deasupra lor. Cu Lizzie în faţă, urcară rapid mai multe vârfuleţe până-n şaua dealului. Sunetele dinspre golf încetaseră, iar aerul mai răcoros era plin de ţipetele pescăruşilor ce se roteau în cercuri largi. Se apropiau de creastă, cărarea se lărgise şi mergeau acum unul lângă altul. După alţi câţiva paşi, vântul îi lovi cu atâta forţă în faţă, că erau gata-gata să-şi piardă răsuflarea şi echilibrul. Se aflau pe muchia crestei, cu privirile spre hăul din faţă. La picioarele lor, faleza cădea abrupt în marea învolburată, iar spuma îmbrăţişa stâncile promontoriului. Nori groşi erau împinşi dinspre est, iar în spatele lor cerul era negru. Poate că la vreo două sute de metri, acolo jos, se afla un golfuleţ fără stânci de

suprafaţă. La cincizeci de metri mai încolo, un banc de stânci negre oprea violenţa valurilor, iar spuma îl spăla în cercuri albe.

— Acolo? urlă el ca să acopere vântul. Acolo a debarcat? Pe bucata aia de coastă?

— Da.

— Pe asta a luminat-o?

— Da.

Lăsând-o în locul unde se afla, urcă încet muchia crestei, aproape îndoit din şale, în timp ce vântul îi sufla în urechi şi-i acoperea faţa cu o sudoare sărată şi lipicioasă, iar stomacul îi urla de durere din cauza a ceea ce presupunea a fi vreo perforaţie intestinală, vreo hemoragie interna sau amândouă la un loc. În punctul cel mai înalt, înainte ca faleza să plonjeze în mare, aruncă o nouă privire în jos şi i se păru că distinge o potecuţă, ce nu era pe alocuri mai mult decât o simplă fisură în stâncă, decât o cornişă de iarbă aspră, care şerpuia cu prudenţă, căutându-şi drumul către golfuleţ. În golf, nu era nisip, iar unele dintre stânci păreau neatinse de apa mării. Revenind la ea, o îndepărtă de marginea falezei. Vântul se potoli şi auzi tumultul sărbătorii mult mai puternic decât înainte. Pocnetul petardelor aducea a război de copii.

— E fratele său, Nelson, îi explică el. În cazul în care n-ai ghicit. Ko îl scoate din China. Astăzi este noaptea cea mare. Problema este că Drake este un personaj foarte căutat. O mulţime de indivizi ar dori să stea de vorbă cu el. Aici şi-a băgat Mellon coada. Trase aer în piept. După părerea mea, ar trebui s-o ştergi de-aici. Ce zici? Drake nu va vrea să i te încurci printre picioare, asta e sigur.

— Dar pe tine o să te vrea? întrebă ea.

— Ştii ce-ar trebui să faci, după părerea mea? Să te întorci în port, spuse el. Mă asculţi?

Ea reuşi să bâiguie:

— Bineînţeles că te ascult.

— Te duci să cauţi o familie prietenoasă de albi. O dată în viaţă alege femeia şi nu bărbatul. Spune-i că te-ai certat cu amicul tău şi întreabă-i dacă pot să te ducă acasă cu barca lor. Dacă acceptă, rămâi peste noapte cu ei. Dacă nu, du-te la un hotel. Spune-le una dintre poveştile tale. Pentru numele lui Dumnezeu, *asta* nu-i o problemă, nu-i aşa?

Un elicopter al poliţiei pârâi deasupra lor, într-o curbă lungă, fără îndoială ca să supravegheze festivităţile. Instinctiv, o luă de umeri şi o lipi de stâncă.

— Îţi aminteşti de al doilea local unde ne-am dus? Barul ăla cu orchestră mare?

O ţinea în continuare de umeri.

— Da, spuse ea.

— Te iau mâine-seară de-acolo.

— Nu ştiu, spuse ea.

— Să fii acolo oricum la orele şapte. La şapte, ai înţeles?

Îl împinse cu blândeţe, ca şi cum era hotărâtă să rămână singură.

— Spune-i că mi-am ţinut cuvântul, zise ea. La asta ţine el cel mai mult. Am respectat contractul. Dacă-l vezi, spune-i: „Liese a respectat contractul”.

— Bineînţeles.

— Niciun *bineînţeles. Da.* Spune-i. El a făcut tot ce-a promis. A spus că se va ocupa de mine. A făcut-o. A spus că-l va lăsa pe Ric să plece. A făcut şi asta. El a respectat întotdeauna un contract.

Îi ridică blând capul, ţinându-l cu ambele mâini, dar ea voia cu tot dinadinsul să continue.

— Şi spune-i... Şi spune-i... spune-i că din cauza lor n-a fost posibil. M-au încolţit.

— Să fii acolo, începând de la şapte, zise el. Chiar dacă întârzii puţin. Hai, nu e prea greu, nu-i aşa? N-ai nevoie de

o diplomă universitară ca să te descurci.

Încerca să o calmeze, să-i smulgă un surâs, încerca să obţină o ultimă complicitate înainte de despărţirea lor.

Ea ridică privirea.

Voia să mai spună ceva, dar nu fu în stare. După câţiva paşi, se întoarse pentru a-l privi şi-i făcu un semn, un gest larg cu braţul. Alţi câţiva paşi şi continuă să meargă până când dispăru în josul dealului; reuşi totuşi s-o audă strigând: „Deci, orele şase”, sau crezu că o auzi. Văzând-o dispărând, Jerry reveni pe muchia crestei, şi se aşeză pentru a-şi trage sufletul, înainte de-a face pe Tarzan. Îi reveni în minte un fragment din John Donne, unul dintre rarele lucruri pe care le reţinuse de la şcoală, cu toate că nu reuşea niciodată să-şi amintească citatele exact, sau cel puţin aşa credea:

Pe o colină imensă
Abruptă şi râpoasă
Se-nalţă Adevărul şi acel ce vrea să îl ajungă
Trebuie să meargă, să meargă, să meargă înainte.

Sau cam aşa ceva. Timp de o oră, poate două, cufundat în gânduri, rămase la adăpostul stâncii privind lumina zilei trecând în asfinţit deasupra insulelor chineze, la câţiva kilometri depărtare în largul mării. Îşi scoase apoi ghetele înalte din piele şi le trecu şireturile prin găuri, de astă dată încrucişate, aşa cum făcea el cu ghetele de crichet. Apoi le încălţă din nou şi le legă cât putu de tare. Se putea crede în Toscana din nou, gândi el, cu cele cinci coline pe care le privea de pe câmpul cu viespi. Doar că, de data aceasta, nu avea de gând să părăsească pe nimeni. Nici pe fată. Nici pe Luke. Nici chiar pe el însuşi. Chiar dacă pentru asta trebuia să umble foarte mult.

Potrivit Serviciului de Informaţii al Marinei, flota de jonci navighează cu o viteză de circa şase noduri şi ţine acelaşi cap, anunţă Murphy.

— A părăsit perimetrele de pescuit la orele treisprezece, ca şi cum ar fi urmat programarea noastră.

Găsise, Dumnezeu ştie de unde, un set de bărcuţe de jucărie, din bachelită, pe care le putea fixa pe hartă. În picioare, le arăta cu mândrie înaintând în coloană în largul apelor insulei Po Toi.

Murphy revenise, însă colegul său rămăsese cu Sam Collins şi cu Fawn, aşa că acum erau patru.

— Iar Rockhurst a găsit fata, spuse Guillam liniştit, punând în furcă receptorul celuilalt telefon.

Îl durea umărul şi era extraordinar de palid.

— Unde? spuse Smiley.

Tot de lângă hartă, Murphy se întoarse cu faţa spre ei. La biroul său, unde ţinea un jurnal al evenimentelor, Martello lăsă stiloul jos.

— A cules-o în portul Aberdeen în momentul în care debarca, continuă Guillam. Reuşise să se reîntoarcă de la Po Toi cu ajutorul unui funcţionar de la Hong Kong & Shanghai Bank şi al soţiei acestuia.

— Deci, ce se întâmplă acolo? întrebă Martello fără să-i lase timp lui Smiley să vorbească. Unde este Westerby?

— Ea nu ştie, zise Guillam.

— Ei, nu ştie! protestă Martello.

— Spune că s-au certat şi că au plecat cu bărci diferite. Rockhurst cere să i se mai lase o oră să discute cu ea.

Smiley luă cuvântul.

— Iar Ko? întrebă el. Unde e?

— Vasul lui se află încă în portul Po Toi, răspunse Guillam. Mai toate celelalte bărci au plecat. Vasul lui Ko însă este acolo unde se afla şi azi-dimineaţă. Chiar în mijlocul radei, după cum spune Rockhurst, iar pe punte nu e nimeni.

Smiley se uită la harta maritimă, apoi la Guillam, apoi la harta insulei Po Toi.

— Dacă ea i-a povestit lui Westerby ceea ce i-a spus lui Collins, zise el, atunci înseamnă că a rămas pe insulă.

— Cu ce intenţii? întrebă cu glas foarte puternic Martello. George, cu ce scop rămâne omul *ăsta* pe insula *aceea?*

Se scurse o eternitate pentru toţi cei de faţă.

— Aşteaptă, spuse Smiley.

— Aşteaptă ce, dacă pot să-mi permit să întreb? insistă Martello, pe acelaşi ton hotărât.

Nimeni nu vedea faţa lui Smiley. Îşi găsise propriul colţ de umbră. Îi văzură umerii aplecându-se, îi văzură mâna ridicându-se spre ochelari, ca şi cum ar fi vrut să şi-i scoată, şi apoi căzând goală, învinsă pe masa de imitaţie de lemn de trandafir.

— Orice-ar fi, trebuie să-l lăsăm pe Nelson să debarce, spuse el hotărât.

— Orice ar fi? întrebă Martello ridicându-se în picioare şi ocolind masa. Weatherby nu este *aici,* George. N-a intrat niciodată în colonie, ar putea să plece pe aceeaşi rută nenorocită pe care a venit.

— Te rog să nu ţipi la mine, spuse Smiley.

Martello nu-i dădu atenţie.

— Şi ce-o să se întâmple? Asta-i tot? O să fie o operaţiune conspirativă sau o catastrofă?

Guillam stătea în picioare cât era el de lung, barând drumul şi, pentru o clipă, păru posibil ca, în ciuda umărului său rupt, să-şi propună să-l împiedice prin forţă pe Martello să se apropie de Smiley.

— Peter, spuse Smiley calm. Văd că este un telefon în spatele tău. Poate vei avea bunătatea sa mi-l dai.

Era lună plină, vântul încetase şi marea se calmase. Jerry nu coborâse până la golfuleţ, ci făcuse o ultimă oprire la zece metri deasupra acestuia, la adăpostul unui tufiş, unde se simţea apărat. Mâinile şi genunchii erau zgâriate

adânc, iar o ramură îi julise obrazul, dar se simţea bine, înfometat şi alert. În sudoarea şi în pericolul coborâşului, uitase de durere. Golfuleţul era mai mare decât îşi imaginase atunci când îl privise de sus, iar faleza de granit de la nivelul mării era scobită de grote, încerca să ghicească planul lui Drake, căci de la Lizzie încoace îi spunea şi el în sinea lui tot Drake. Încercase toată dimineaţa. Ceea ce va face Drake, va face dinspre mare, pentru că nu era în stare să coboare panta aia de coşmar. Jerry se întrebase mai întâi dacă Drake nu va încerca să-l intercepteze pe Nelson înainte de a debarca, însă nu vedea nicio cale sigură prin care Nelson să părăsească flota de jonci pentru a se întâlni în larg cu fratele său. Cerul se întunecă, răsăriră stelele, drumul lunii deveni mai luminos. Şi Westerby? gândi el. Ce face *A* acum? *A* se afla la o distanţă a dracului de mare de soluţiile de-a gata ale Sarratt-ului *asta* era sigur.

Drake ar fi fost nebun să încerce să-şi aducă vasul de partea aceasta a insulei, hotărî el. Era greu de manevrat şi avea un pescaj prea mare pentru a se apropia de mai în dreptul unei coaste măturate de vânt. O ambarcaţiune mică era mai bună, iar un sampan sau o barcă de cauciuc – şi mai bună. Coborând coasta până când ghetele sale dădură de pietriş, Jerry se lipi de o stâncă, privind cum bufneau valurile în stâncile de la suprafaţa apei şi cum se ridicau scântei fosforescente din spuma mării.

„Trebuie să fi ajuns”, gândi el. Cu puţin noroc, reuşise să convingă pe cineva să-i dea adăpost şi acum încânta copiii şi se învăluia în jurul unei ceşti de Bovril. „Spune-i că m-am ţinut de cuvânt”, îi ceruse ea.

Luna se ridică pe cer, iar Jerry mai aştepta încă, antrenându-şi ochii cu cele mai întunecate locuri pentru a-şi spori acuitatea vizuală pe timp de noapte. Apoi, pe deasupra vuietului mării, ar fi jurat că auzise clipocitul surd

al apei pe coca de lemn şi mârâitul scurt al unui motor oprit şi din nou pus în funcţiune. Nu văzu nicio lumină. Strecurându-se în umbra stâncii, se apropie cât îndrăzni de mult de marginea apei şi se ghemui din nou în aşteptare. Un val de resac îl făcu leoarcă până la coapse şi văzu ce aştepta să vadă: în lumina lunii prelinsă pe apă, la nici douăzeci de metri de el, cabina arcuită şi prova curbată a unui singur sampan, care se legăna la ancoră. Auzi un clipocit şi un ordin înăbuşit şi, aplecându-se atât de jos cât îi permitea panta, desluşi detaşându-se pe cerul înstelat silueta de neconfundat a lui Drake Ko, cu bereta lui anglo-franceză pe cap, înaintând prudent cu picioarele prin apă, urmat de Tiu, care ducea o mitralieră M-16 în bandulieră. „Iată unde te afli, gândi Jerry, adresându-se sieşi, mai curând decât lui

Drake Ko. La capătul unui drum lung. Asasinul lui Luke, asasinul lui Frostie – chiar dacă prin procură sau în carne şi oase, nu contează –, amantul lui Lizzie, tatăl lui Nelson, fratele lui Nelson. Bun venit bărbatului care nu a încălcat niciodată un contract în viaţa lui”.

Drake ducea şi el ceva, însă mai puţin feroce. Jerry intui, cu mult înainte de a vedea clar ce este, că ducea o lampă şi un generator de curent, foarte asemănătoare celor folosite de el la jocurile pe apă ale Prăvăliei, organizate în estuarul Helford, doar că Prăvălia prefera ultravioletele şi ochelari cu rame de sârmă de trei parale, inutili pe vreme de ploaie sau când te plesnea apa în faţă.

Ajungând pe plajă, cei doi bărbaţi îşi croira drum pe pietriş bombănind, până când ajunseră pe un loc mai înalt, unde, ca şi el, se lipiră de stânca întunecată. Îşi făcu socoteala că se aflau la mai puţin de douăzeci de metri de el. Auzise bombănitul, văzuse flacăra unei brichete, apoi jarul celor două ţigări, urmate de un murmur de voci chinezeşti. Nu mi-ar strica nici mie una, îşi zise Jerry.

Aplecându-se, întinse o mână mare şi-şi umplu pumnul cu pietricele, apoi se strecură cât mai pe furiş cu putinţă de-a lungul bazei stâncii către cele două luminiţe roşii de ţigară. După calculele sale, se afla la opt paşi de ei. Ţinea pistolul în mâna stângă şi pietricelele în dreapta şi asculta zgomotul surd al valurilor cum se adunau, se clătinau şi se prăvăleau. Se gândea că ar fi mult mai uşor să aibă o discuţie cu Drake după ce Tiu nu-i mai stătea în cale.

Foarte încet, în postura clasică a jucătorului de crichet, se lăsă pe spate, înălţă cotul stâng în faţa lui şi, îndoindu-şi braţul drept spre spate, se pregăti pentru o aruncare cu toată forţa. Se sparse un val, auzi foşnetul resacului şi urletul altui val care se ridica. Continua să aştepte cu braţul îndoit spre spate, cu palma transpirată, pe pietricele. Când valul ajunse la apogeu, le aruncă în sus spre faleză, cu toată forţa, înainte de a se ghemui din nou, cu privirea fixată asupra luminilor roşietice ale celor două ţigări. Aştepta o clipă, apoi auzi pietricelele pocnindu-se de stânca de deasupra lui şi un zgomot ca de grindină, ce se înteţea pe măsură ce pietricelele se rostogoleau către mare. În clipa următoare, auzi înjurătura scurtă a lui Tiu şi văzu o luminiţă roşie zburând în aer, în timp ce acesta sări în picioare cu mitraliera în mână, cu ţeava îndreptată spre faleză şi cu spatele întors spre Jerry. Drake alergă să se pună la adăpost.

Jerry îl lovi pe Tiu cu pistolul, foarte puternic, având grijă să-şi ţină degetul pe cocoş, apoi îl lovi din nou cu pumnul drept, o lovitură puternică dată cu încheieturile degetelor, răsucind pumnul, aşa cum te învaţă la Sarratt, pentru a-l da gata. Tiu căzu la pământ, iar Jerry îi prinse maxilarul cu toată greutatea ghetei sale drepte şi auzi pocnetul fălcii care se închidea. Ridică mitraliera M-16 şi îi înfipse patul în rărunchii lui Tiu, gândindu-se furios atât la Luke, cât şi la Frost, dar şi la gluma de prost gust pe care Tiu o făcuse la

adresa lui Lizzie, când spusese că nu merită mai mult decât o călătorie de la Kowloon la Hong Kong. Complimente din partea reporterului de cai, gândi el.

Apoi privi către Drake, care, făcând un pas înainte, nu era decât o formă neagră, decupându-se pe fundalul mării. O siluetă cocârjată, ale cărei urechi depăşeau conturul beretei sale mari. Se pornise din nou un vânt puternic sau poate că Jerry nu-l observase până acum. Se lovea în stâncile din spatele lui şi umfla pantalonii largi ai lui Drake.

— Domnul Westerby, ziaristul englez? întrebă el pe acelaşi ton grav şi aspru pe care-l folosise la Happy Valley.

— În persoană, spuse Jerry.

— Sunteţi un om adânc implicat în politică, domnule Westerby, ce naiba căutaţi aici?

Jerry îşi trăgea sufletul şi, timp de o clipă, nu se simţi în stare să răspundă.

— Domnul Ricardo a spus oamenilor mei ca scopul dumitale este să mă şantajezi. Banii sunt scopul dumitale, domnule Westerby?

— Am un mesaj din partea iubitei dumitale, spuse Jerry, simţind că trebuie să se ţină mai întâi de promisiune. Ea spune c-a rămas credincioasă. Este de partea dumitale.

— Eu nu sunt de nicio parte, domnule Westerby. Sunt o armată cu un singur om. Ce doreşti? Domnul Marshall le-a spus oamenilor mei că eşti un soi de erou. Eroii sunt persoane adânc implicate în politică, domnule Westerby. Nu-mi plac eroii.

— Am venit să te avertizez. îl vor pe Nelson. Nu trebuie să-l duci înapoi la Hong Kong. Au pregătit totul. Au planuri care-i vor da de lucru până la sfârşitul vieţii. Şi pentru tine, de asemenea. Stau la coadă ca să vă aibă pe amândoi.

— Ce *doreşti,* domnule Westerby?

— Un târg.

— Nimeni nu doreşte un târg. Ei vor o marfă. Târgul le

procură marfa. Ce vrei dumneata? repetă Drake pe un ton autoritar. Spune-mi te rog.

— Ţi-ai cumpărat fata, contra vieţii lui Ricardo, spuse Jerry. Mă gândeam c-aş putea s-o răscumpăr contra vieţii lui Nelson. Le voi vorbi ălora în numele dumitale. Ştiu ce doresc. Vor că-dea la învoială.

„Aceasta este ultima uşă pe care o blochez cu piciorul meu”, gândi el.

— O tranzacţie *politică,* domnule Westerby? Cu oamenii dumitale? Am făcut multe aranjamente politice cu ei. Mi-au spus că Dumnezeu îi iubeşte pe copii. Ai văzut vreodată ca Dumnezeu să iubească vreun copil asiatic, domnule Westerby? Mi-au spus că Dumnezeu era un *kwailo,* iar mama sa avea părul galben. Mi-au spus că Dumnezeu era un om paşnic, dar am citit odată că n-au fost niciodată atâtea războaie civile ca în împărăţia lui Hristos. Mi-au spus...

— Nelson se află chiar în spatele dumitale, domnule Ko.

Drake se întoarse brusc. La stânga lor, venind dinspre est, cel puţin o duzină de jonci, cu toate pânzele sus, fremătau către sud, pe fâşia mării scăldată de lună, în coloană neregulată, cu luminile licărind în apă. Căzând în genunchi, Drake începu să-şi caute cu frenezie lampa. Jerry găsi trepiedul, îl desfăcu, Drake aşeză lampa pe el, dar mâinile îi tremurau sălbatic, aşa că Jerry trebui să-l ajute. Jerry apucă firele, aprinse un chibrit şi fixă cablurile la bornele generatorului. Priveau spre larg, unul lângă altul. Drake aprinse lampa o dată, apoi încă o dată, întâi lumina roşie, apoi lumina verde.

— Aşteaptă, îi spuse Jerry încetişor. Te grăbeşti. Ia-o încet, că dacă nu, strici totul.

Dându-l uşurel la o parte, Jerry se aplecă şi prin ocularul lunetei inspecta şirul ambarcaţiunilor.

— Care e? întrebă Jerry.

— Ultima, spuse Ko.

Fără a scăpa din ochi ultima joncă, cu toate că nu era deocamdată decât o umbră, îl auzi pe Drake scoţând un strigăt de bucurie atunci când un licăr de răspuns ajunse la ei dinspre mare.

— Se poate orienta după asta? întrebă Jerry.

— Bineînţeles, spuse Ko, privind în continuare spre mare. Bineînţeles. Se va orienta după asta.

— Atunci, nu te mai atinge de lampă. Nu mai face nimic.

Ko se întoarse către el, iar Jerry desluşi excitarea pe faţa sa şi îi simţi dependenţa.

— Domnule Westerby, te avertizez foarte sincer. Dacă mi-ai tras clapa în legătură cu fratele meu, Nelson, iadul tău de creştin baptist va fi foarte confortabil în comparaţie cu ceea ce îţi vor face oamenii mei. Dacă mă ajuţi însă, îţi voi da totul. Acesta este contractul meu şi eu n-am încălcat un contract în viaţa mea. Şi fratele meu a încheiat anumite contracte.

Privi către mare.

Joncile din faţa ieşiră din raza lor vizuală. Nu mai rămăseseră decât cele din coadă. Lui Jerry i se păru că auzea de departe huruitul neregulat al unui motor, dar ştia că mintea sa încerca să cuprindă tot ce era în jurul lui şi putea foarte bine să fie zgomotul valurilor. Luna se lăsase în spatele vârfului, iar umbra muntelui cădea ca o lamă neagră din cuţit în mare, lăsând de-o parte şi de alta îndepărtate câmpuri argintii. Aplecat peste lampă. Drake lăsă să-i scape un alt strigăt de plăcere.

— Aici! Aici! Priveşte, domnule Westerby.

Prin lunetă, Jerry desluşi o singură jonca fantomatică, neluminată, cu excepţia unui număr de trei lămpi foarte palide – două verzi pe catarg şi una roşie la tribord – ce se îndrepta către ei. Depăşi argintul lunii şi intră în întuneric, iar el o pierdu din vedere. îl auzi pe Tiu gemând în spatele

lui. Nedându-i nicio atenţie, Drake rămase aplecat în faţa lunetei, cu un braţ întins într-o parte ca un fotograf de epocă victoriană, murmurând ceva încetişor în limba chineză. Fugind spre pietriş, Jerry trase pistolul din cingătoarea lui Tiu şi ridică mitraliera M-16; le duse pe amândouă către malul mării şi el aruncă în apă. Drake se pregătea să repete semnalul, dar, din fericire, nu putu găsi butonul, iar Jerry a ajuns la timp lângă el pentru a-l opri. Lui Jerry i se păru că aude din nou huruitul acela, nu al unui singur motor, ci a doua. Alergând către capătul promontoriului, se uită cu nelinişte la nord şi la sud, în căutarea unei vedete de patrulare, dar nu văzu nici de astă dată nimic şi, o dată în plus, dădu vina pe valuri şi pe imaginaţia sa excitată. Jonca se apropia, venea direct către insulă, cu vela sa brună sub formă de aripă de liliac înălţându-se brusc şi decupându-se foarte clar, îngrozitor de clar pe cer. Drake alergase până la mal, făcând semne cu mâna şi strigând.

— Şşşt! încercă Jerry să-l potolească.

Dar Jerry nu mai exista pentru el. Întreaga viaţă a lui Drake îi era dedicată lui Nelson. Părăsind adăpostul promontoriului, sampanul lui Drake se alătură joncii care se legăna. Luna ieşi din ascunziş şi, pentru o clipă, Jerry îşi uită neliniştea, văzând o mică siluetă îmbrăcată în cenuşiu, scundă şi butucănoasă, exact contrariul staturii lui Drake, cu haină din fibre de capoc şi o şapcă proletară înaltă, trecând peste bord şi sărind în braţele întinse ale echipajului de pe sampan. Lui Drake îi scăpă un alt ţipăt, jonca îşi umflă pânzele şi se strecură în spatele promontoriului până când nu se mai văzură decât luminile verzi de pe catarg deasupra stâncilor, apoi dispăru. Sampanul se apropia de plajă, iar Jerry zări trupul solid al lui Nelson stând în picioare la pupa, făcând semne cu ambele mâini, iar Drake cu bereta sa, nebun de bucurie,

dansând pe plajă, ca scos din minţi şi răspunzând la salut.

Zgomotul motoarelor creştea din ce în ce mai mult, dar Jerry nu reuşea încă să le situeze. Marea era pustie şi, când ridică ochii, nu văzu decât faleza în formă de cap de ciocan, cu vârful întunecat profilat pe cerul înstelat. Fraţii se întâlniră, se îmbrăţişară, rămaseră strâns lipiţi unul în braţele celuilalt, nemişcaţi. Apucându-i pe amândoi, împingându-i cu pumnii, Jerry strigă la ei de parcă-şi dădea duhul.

— Înapoi, pe vas! Grăbiţi-vă!

Dar cei doi nu se vedeau decât unul pe altul. Alergând către malul apei, Jerry apucă prova sampanului, o imobiliză, chemându-i în continuare, în timp ce vedea cerul din spatele vârfului îngălbenindu-se, apoi luminându-se dintr-odată; zgomotul motoarelor se transformă într-un muget, iar cele trei proiectoare orbitoare se fixară pe ei, venind dinspre siluetele înnegrite ale elicopterelor. Stâncile aveau aerul că dansau, în vârtejul luminilor de aterizare, marea se ondulă, iar pietricelele săltau şi zburau ca o furtună în jurul lor.

Timp de o fracţiune de secundă, Jerry văzu faţa lui Drake întorcându-se către el, într-o implorare de ajutor, ca şi cum prea târziu recunoscuse de unde-i putea veni salvarea. Încercă să spună ceva, dar vorbele fură înecate în zgomot. Jerry se repezi înainte, nu de dragul lui Nelson, şi cu atât mai puţin al lui Drake, ci pentru ceea ce îi lega pe ei şi pentru ceea ce îl lega pe el de Lizzie. Dar mult înainte de a ajunge la ei, un roi negru se strânse în jurul celor doi oameni, îi rupse unul de altul şi-l ridică pe Nelson făcut pachet în cala elicopterului. În toată nebunia asta, Jerry îşi scoase pistolul şi-l ţinea în mână. Urla, dar nu se putea auzi în urgia aceea războinică. Elicopterul urca. O singură siluetă rămăsese în uşa deschisă, privind în jos, şi probabil că era Fawn, căci arăta sumbru şi nebun. O

lumină portocalie izbucni din uşă, apoi o a doua şi o a treia, şi după aceea Jerry nu le mai numără. Cu furie, Jerry ridică spre cer ambele mâini, urlând în continuare cu gura larg deschisă, cu o faţă purtând pecetea implorării tăcute. Se prăbuşi şi zăcu acolo până când nu se mai auzi nimic, în afară de valurile care se spărgeau pe plajă şi de hohotele de disperare ale lui Drake Ko, blestemând armadele victorioase ale Occidentului care-i furaseră fratele şi care lăsaseră mort la picioarele lui pe soldatul lor mult încercat.

Capitolul 22
Renaşterea

La Prăvălie fu o atmosferă de triumf nemăsurat când parveniră măreţele veşti prin intermediul Verilor. Nelson debarcat, Nelson prins! Fără să i se fi atins măcar un fir de păr! Timp de două zile, se făcură speculaţii în legătură cu decoraţii, cu înnobilări şi cu promovări. Ei trebuie să facă *ceva* pentru George, în fine, *trebuie* să facă ceva. Nici nu poate fi vorba despre aşa ceva, spuse cu şiretenie de pe tuşă Connie. Nu-l vor ierta niciodată pentru că îl lichidase pe Bill Haydon.

Euforia fu urmată de câteva zvonuri deconcertante. Connie şi Doc di Salis, de exemplu, care se instalaseră plini de nerăbdare în casa conspirativă de la Maresfield, botezată acum Dolphinarium, aşteptară în zadar. Acelaşi lucru se întâmplă şi în privinţa interpreţilor, transcriptorilor, anchetatorilor, a doicilor şi a personalului auxiliar, care compunea restul unităţii de recepţie şi interogare de acolo.

„Meciul a fost amânat din cauza ploii”, spuseră supraveghetorii. Se va fixa o altă dată. Fiţi gata, avertizau ei. Dar foarte curând, printr-un agent imobiliar din oraşul vecin, Uckfield, se va afla că supraveghetorii erau pe punctul de a anula contractul de închiriere. Cert este că, după o săptămână, echipa fu dezmembrată „în aşteptarea unor decizii de ordin politic”. Nu avea să mai fie niciodată reunită.

Ulterior, circula zvonul că tandemul Enderby-Martello – combinaţie care părea chiar şi atunci bizară – prezida un comitet anglo-american de prelucrare a informaţiilor. Urmau să se întâlnească alternativ la Washington şi la Londra şi să răspundă de distribuirea simultană a produsului Dolphin, nume de cod CAVIAR, de o parte şi de

alta a Atlanticului.

Cu totul accidental, se va afla că Nelson se găsea pe undeva prin Statele Unite, într-o incintă fortificată, care i se pregătise deja la Philadelphia. Explicaţia, de această dată, veni cu mai mare întârziere. Exista, fără îndoială, din partea *cuiva sentimentul* – dar este greu să urmăreşti sentimentele exprimate de-a lungul unui număr atât de mare de coridoare – că Nelson ar fi mai în siguranţă acolo. În mai multă siguranţă fizică. Gândiţi-vă la ruşi. Gândiţi-vă la chinezi. Gândiţi-vă apoi, insistau supraveghetorii, că unităţile de prelucrare şi de evaluare a informaţiilor de care dispuneau Verii erau mult mai bine echipate pentru a se achita de sarcina fără precedent ce le revenea. Şi apoi, spuneau ei, de asemenea, Verii puteau să-şi permită să suporte cheltuielile.

Şi apoi...

— Şi apoi rahat cu perje! exclamă Connie furioasă, când află vestea.

Ea şi di Salis aşteptară ursuzi ca să fie invitaţi să se alăture echipei Verilor. Connie îşi făcu chiar nişte injecţii pentru a fi pregătită, dar nu i se adresă nicio invitaţie.

Noi explicaţii. Verii aveau un om nou la Harvard, spuseră supraveghetorii, când Connie debarcă la ei în fotoliul său rulant.

— Pe cine? întrebă ea furioasă.

Un profesor oarecare, tânăr, un Kremlinolog. Se *specializase* în faţa ascunsă a Centrului Moscova, spuneau ei, şi publicase recent o comunicare, având circuit închis, dar bazată pe arhivele Companiei, în care se referise la *principiul cârtiţei* şi făcuse aluzie la armata personală a lui Karla.

— Sigur că a făcut, parazitul! lansa ea printre lacrimile amare de decepţie. A descoperit toate astea din rapoartele bravei Connie, nu-i aşa? Culpepper, acesta e numele, ştie

tot atât de multe despre Karla cât degetul mare de la piciorul meu stâng!

Supraveghetorii totuşi nu se emoţionară de evocarea degetului mare de la piciorul stâng al lui Connie. Culpepper, şi nu Sachs, fu acela care primi voturile noului comitet.

— Aşteptaţi până se întoarce George! îi preveni Connie cu o voce tunătoare.

Ameninţarea îi lăsă în mod straniu indiferenţi.

Lui di Salis nu-i mergea mai bine. I se spuse că la Langley se găseau cu grămada specialişti în probleme chineze. Piaţa e suprasaturată, bătrâne. Ne pare rău, dar sunt ordinele lui Enderby, precizară supraveghetorii.

— Ale lui *Enderby?* repetă di Salis.

— Ale Comitetului, spuseră ei pe un ton vag. A fost o decizie comună.

Aşa că di Salis se duse să-şi pledeze cauza la Lacon, căruia îi plăcea să se considere, în aceste domenii, avocatul omului sărac. Iar Lacon, la rândul său, îl luă pe di Salis să dejuneze. Achitară nota pe din două, căci Lacon aprecia că funcţionarii nu trebuie să se trateze unul pe altul pe seama contribuabililor.

— Apropo, ce impresia vă face, tuturor, Enderby, îl întrebă el la un moment dat, în mersul mesei, întrerupând monologul plângăcios al lui di Salis, care îşi dădea aere că ştie excelent dialectele chiu chow şi hakka.

Impresiile jucau un mare rol în momentul acela.

— Îi merge bine acolo? Credeam că îţi place modul lui de a vedea lucrurile. Nu găseşti că are concepţii sănătoase?

„Sănătos” pe vremea aceea, în vocabularul de la Whitehall, însemna mai curând neîndurător.

Întorcându-se în graba la Prăvălie, di Salis îi raportă această chestiune uimitoare lui Connie Sachs, ceea ce şi

dorise Lacon –, iar Connie fu văzută foarte puţin după aceea, îşi petrecea timpul „făcându-şi valizele” în linişte, aşa cum spunea ea, adică pregătind pentru posteritate arhivele Centrului Moscova. Aveau un nou scotocitor, pe care-l prefera, un tânăr, întrucâtva aere de satir, dar foarte politicos şi care se chema Doolittle. îl ţinu pe acest Doolittle la picioarele ei pentru a-i împărtăşi din înţelepciunea sa.

— Vechea ordine pleacă *per pedes apostolorum,* avertiza ea pe oricine voia s-o asculte. Jigodia asta de Enderby este gata să forţeze uşa din spate. Este un pogrom.

La început o luară în aceeaşi derâdere căreia trebuise să-i facă faţă Noe atunci când începuse să-şi construiască arca. Cunoscând însă meseria pe de rost, Connie o luă între timp pe Mollie Meakin deoparte, pe furiş, şi o convinse să-şi înainteze demisia.

— Spune-le supraveghetorilor că îţi cauţi ceva mai bănos, dragă, o sfătui ea făcând cu ochiul şi ciupind-o. În cel mai rău caz, o să-ţi mărească salariul.

Mollie se temea să fie crezută pe cuvânt, dar Connie cunoştea prea bine jocul. Aşa că îşi scrise cererea şi i se ordonă să rămână până după orele de program. În aer pluteau anumite schimbări, după cum îi spuseseră supraveghetorii cu titlu confidenţial. Era tendinţa să se creeze un serviciu mai tânăr şi mai viguros, cu legături mai strânse cu Whitehall-ul. Mollie promise solemn să-şi reconsidere decizia, iar Connie Sachs îşi reluă împachetatul cu o reînnoită ardoare.

Dar unde *era* George Smiley în tot acest timp? în Extremul Orient? Nu, la Washington! Aiurea! revenise în ţară şi stătea îmbufnat undeva la ţară – Cornwall era zona sa preferată – pentru o odihnă binemeritată, încercând să se împace cu Ann!

Apoi unul dintre supraveghetori lăsa să-i scape că s-ar putea ca George *să sufere de un pic de surmenaj,* iar această expresie le dădu tuturor un fior rece pe şira spinării, că până şi gnomul cel mai obtuz de la Serviciul Financiar ştia că surmenajul, ca şi bătrâneţea, era o boală pentru care nu exista decât un singur remediu cunoscut şi că nu putea fi vindecată total.

Guillam se întoarse până la urmă, dar numai pentru a o duce pe Mollie în vacanţă şi refuză să facă orice fel de declaraţii. Cei care îl văzuseră în trecerea lui rapidă la etajul V, spuneau că arăta terminat şi că evident avea nevoie de o pauză. Părea, de asemenea, să fi avut un accident la claviculă: umărul său drept era bandajat complet. De la supraveghetori se află că petrecuse vreo două zile, sub îngrijirea medicului Prăvăliei, la clinica privată a acestuia din Manchester Square. Dar nici urmă de Smiley. Supraveghetorii se arătau de o amabilitate rece când erau întrebaţi dacă ştiau când se va reîntoarce acesta. Supraveghetorii, în cazul acesta, deveniseră Curtea înstelată, temută, dar necesară. Discret, portretul lui Karla dispăru; pentru a se face curăţenie, spuneau în mod ironic deştepţii.

Ceea ce era ciudat şi, într-un anumit fel, îngrozitor, este că niciunul dintre ei nu se gândise să treacă pe la căsuţa din Bywater Street şi să sune pur şi simplu la uşă. Dacă ar fi făcut aşa, l-ar fi găsit pe Smiley acolo, mai mult ca probabil în haina sa de casă, fie spălând farfurii, fie pregătind mâncăruri pe care nu le mânca. Uneori, de obicei la asfinţit, se ducea să facă o plimbare solitară în parc şi se uita la oameni ca şi cum i-ar fi recunoscut pe jumătate, aşa că aceştia se uitau la rândul lor la el, apoi privea în jos. Sau se ducea şi se aşeza într-una dintre cafenelele ieftine de pe King’s Road, luând o carte să-i ţină de urât, un ceai dulce ca să se răcorească, pentru că

abandonase bunele intenţii de a folosi zaharina ca să-şi menţină talia. Ar fi observat că petrecea o mulţime de timp privindu-şi mâinile şi curăţându-şi ochelarii cu cravata sau recitind scrisoarea pe care i-o lăsase Ann, şi care era foarte lungă, dar numai din cauza repetiţiilor.

Lacon se duse să-l vadă, aşa făcu şi Enderby şi, o dată, Martello veni împreună cu ei, îmbrăcat tot în ţinuta sa londoneză, pentru că toţi erau de acord, şi nimeni cu mai multă sinceritate decât Smiley, că era în interesul serviciului ca predarea puterii să se facă cât mai lin şi cât mai puţin dureros posibil. Smiley formulă câteva cereri privind personalul; acestea fură notate cu grijă de către Lacon, care îl lăsă să înţeleagă că faţă de Prăvălie Trezoreria era acum dispusă să deschidă băierile pungii. Cel puţin în lumea serviciilor secrete, lira sterlină era în urcare. Nu era doar succesul afacerii Dolphin acela care explica această schimbare de atitudine, spuse Lacon. Entuziasmul americanilor faţă de numirea lui Enderby fusese extraordinar. Se făcuse *simţit* până la cele mai înalte nivele diplomatice. *Aplauze spontane,* iată cum descrisese Lacon reacţia lor.

— Saul ştie într-adevăr cum să le vorbească, spuse el.

— A, ştie? Ei, bine, bine, spuse Smiley, şi-şi ridică puţin capul în semn de aprobare, aşa cum fac surzii.

Chiar atunci când Enderby îi mărturisi lui Smiley că-şi propunea să-l numească pe Sam Collins şeful său de operaţiuni, Smiley nu arătă decât curtoazie faţă de această sugestie. Sam era un *jucător,* explică Enderby, iar *jucătorii* erau pe placul celor de la Langley în acele zile. Lumea cămăşilor de mătase primise o lovitură grea, zise el.

— Fără îndoială, spuse Smiley.

Cei doi bărbaţi căzură de acord că Roddy Martindale, cu toate geamantanele lui de bancuri *nu* era făcut pentru

această meserie. Bătrânul Roddy *prea* era poponar, zise Enderby, iar ministrul era absolut îngrozit de el. Nici nu s-ar fi putut spune că se înţelegea prea bine cu americanii, chiar şi cu aceia care-i împărtăşeau înclinaţiile. De asemenea, Enderby se ferea oarecum să mai ia absolvenţi de la Eton. Făcea impresie proastă.

O săptămână mai târziu, supraveghetorii redeschiseră vechiul birou al lui Sam de la etajul V şi scoaseră mobilierul. Fantoma lui Collins fusese îndepărtată pe vecie, spuneau încântate nişte voci lipsite de înţelepciune. Apoi, luni sosi un birou ornamental, cu tăblia acoperită în piele roşie, câteva copii după gravuri cu scene de vânătoare, scoase de pe pereţii clubului lui Sam, care tocmai era în curs de a fi preluat de sindicate mai mari ale jocurilor de noroc, spre satisfacţia tuturor celor interesaţi.

Micuţul F awn n-avea să mai fie văzut. Nici chiar atunci când activitatea unora dintre birourile externe mai muşchiuloase ale Londrei fu revitalizată, inclusiv vânătorii de scalpuri de la Brixton, de unde provenise şi serviciul oamenilor lui Toby Esterhaze de la Acton. Dar nimeni nu-l regretă. Ca şi Sam Collins, oarecum, el se aflase la marginea poveştii, fără să facă parte vreodată din ea. Dar, spre deosebire de Sam, el rămase în mărăciniş când luă sfârşit şi nu mai reapăru niciodată.

În prima sa zi de activitate, lui Sam Collins îi reveni sarcina de a comunica trista veste a morţii lui Jerry. O făcu în sala de jocuri, ţinând un discurs scurt, neafectat, şi toată lumea fu de acord că se descurcase bine. Nu s-ar fi crezut că e în stare de aşa ceva.

— Doar pentru uzul etajului V, le spuse el.

Cei de faţă rămaseră consternaţi, apoi se simţiră mândri. Connie plânse, apoi se strădui să-l socotească printre victimele lui Karla, dar se reţinu, pentru că nu avea destule informaţii în legătură cu cine sau ce îl omorâse.

Murise în acţiune, se spune, şi avusese un sfârşit nobil.

În acest timp, la Hong Kong, Clubul Corespondenţilor de Presă Străini se arătă iniţial foarte îngrijorat cu privire la copiii săi dispăruţi, Luke şi Westerby. Mulţumită demersurilor insistente ale membrilor săi, se procedă la o anchetă confidenţială de mare anvergură, sub preşedinţia vigilentului comisar Rockhurst, pentru a rezolva dubla enigmă a dispariţiei lor. Autorităţile promiseră că vor aduce la cunoştinţă publica tot ceea ce se va descoperi, iar consulul general al Statelor Unite oferi cinci mii de dolari din propriii bani oricui ar putea aduce informaţii utile. Ca un gest de bunăvoinţă, el incluse numele lui Jerry Westerby în oferta sa. Cei doi deveniră curând cunoscuţi ca Ziariştii Dispăruţi şi se răspândi cu rapiditate zvonul că între cei doi existau legături contra naturii. Biroul lui Luke, ca să nu rămână în urmă, oferi de asemenea cinci mii de dolari, iar piticul, deşi era inconsolabil, se zbătea ca un diavol ca toţi banii aceştia să-i fie plătiţi lui. El fu acela care, la urma urmei, lucrând în acelaşi timp pe ambele fronturi, aflase de la Pupă-l-Moartea că apartamentul de pe Cloudview Road, ultima adresă cunoscută a lui Luke, fusese redecorat în întregime înainte ca anchetatorii cu ochii de vultur ai lui Bilă Tare să-l viziteze. Cine dăduse ordinul? Cine plătise? Nimeni nu ştia. Tot piticul era acela care strânsese mărturii de primă mână, potrivit cărora Jerry ar fi fost văzut la aeroportul Kai Tak, intervievând turiştii japonezi sosiţi cu un avion charter. Dar comisia de anchetă a lui Bilă Tare fii nevoită să nu ţină cont de aceste informaţii. Japonezii respectivi *erau martori binevoitori, însă nesiguri,* spuneau membrii comisiei, când venise vorba despre identificarea unui alb care sărise pe ei după o lungă călătorie. Cât despre Luke, modul în care trăia, se spunea, îl ducea în mod sigur la o depresie nervoasă într-o bună zi. Cei în cunoştinţă de cauză vorbeau despre

amnezie, provocată de alcool, şi despre o viaţă de excese. După un timp, până şi cele mai grozave poveşti se răciră. Umbla zvonul că fuseseră văzuţi vânând împreună în timpul căderii localităţii Hue – poate c-o fi fost Da Nang? – şi bând împreună la Saigon.

Potrivit unui alt zvon, fuseseră văzuţi stând unul lângă altul pe cheiul de la Manilla.

— Ţinându-se de mână? întrebă piticul.

— Mai rău, veni răspunsul.

Numele lui Bilă Tare se bucură şi el de o largă circulaţie, datorită succesului repurtat într-un recent şi spectaculos proces pentru trafic de droguri, organizat cu ajutorul americanilor de la Antidrog. Câţiva chinezi şi o frumoasă aventurieră din Marea Britanie care transporta heroină se aflau pe banca acuzaţilor şi, cu toate că, la fel ca de obicei, Barosanul nu fu niciodată adus în faţa justiţiei, se spuse că Bilă Tare se aflase la două degete de a-l înhăţa. „Apărătorul nostru dur, dar cinstit, al ordinii, scria despre el *South China Morning Post* într-un editorial în care-i lăuda abilitatea. Ar fi fost necesari şi alţii ca el la Hong Kong”.

În materie de alte atracţii, Clubul îşi putea întoarce privirea spre dramatica redeschidere a Casei Mari, plasată în spatele unui zid de şase metri înălţime, terminat cu sârmă ghimpată, maturat de fasciculele proiectoarelor şi supravegheat de câini poliţişti. Dar nu se mai dădeau dejunuri pe gratis şi curând vor găsi că-şi pierduse tot hazul.

Cât îl priveşte pe bătrânul Craw, timp de luni, acesta nu mai fu văzut. În plus, nici nu se mai auzi vorbindu-se de el. Până într-o noapte, când reapăru, arătând mult mai bătrân şi îmbrăcat sobru; se aşeză în colţul său obişnuit pentru a se uita în gol. Mai rămăseseră câţiva care îl recunoscură. Cowboy-ul canadian propuse o partidă de bowling shanghaiez, dar fu refuzat. Apoi interveni un incident

ciudat, izbucni o discuţie relativ la un punct fără interes al protocolului Clubului. Absolut nimic serios: era vorba să se ştie dacă tradiţia de a semna notele de plată mai era folositoare administrării Clubului. Un fleac, nimic mai mult. Însă, din cine ştie ce motiv, acest fapt îl aduse pe bătrân într-o stare de furie totală. Sărind în picioare, se repezi cu paşi mari către ascensoare, cu lacrimile curgându-i şiroaie pe faţa, în timp ce le arunca o ocara după alta.

— Să nu schimbaţi nimic, îi sfătui el, ameninţând cu bastonul. *Nu* se schimbă vechea ordine, lăsaţi-o să meargă înainte. Nu veţi putea opri roata, nici împreună, nici separat, nenorociţi de novici pupincurişti! Sunteţi o adunătură nenorocită de sinucigaşi, dacă încercaţi aşa ceva!

Depăşit, căzură ei de acord, odată închise uşile în urma lui. Bietul om, jenant.

Exista cu adevărat un complot împotriva lui Smiley la scara pe care o presupunea Guillam? Şi dacă da, cum fusese acesta afectat de intervenţia inopinată a lui Westerby? Nu există nicio informaţie în privinţa asta şi chiar cei care au multă încredere unul în altul nu sunt dispuşi să abordeze acest subiect. Exista, neîndoielnic, un acord secret între Enderby şi Martello, potrivit căruia Verii vor avea dreptul la prima muşcătură din Nelson – recunoscându-li-se participarea lor la arestarea acestuia –, în schimbul sprijinului lor pentru numirea lui Enderby ca şef. Desigur, Lacon şi Collins, în sferele lor total diferite, erau complici la această manevră. Dar în ce moment îşi propuseseră ei să pună mâna pe Nelson, pentru ei înşişi, şi prin ce mijloace – de pildă, recurgând la un demers concertat la nivel ministerial la Londra – nu se va şti probabil niciodată. Nu poate fi însă niciun dubiu, aşa cum avea să se dovedească ulterior, că Westerby fusese în fond o binecuvântare, furnizându-le scuza pe care o

căutau.

Şi oare *ştiuse* Smiley în sinea lui despre conspiraţie? îşi dăduse el seama oare de ea şi nu primise chiar cu o secretă satisfacţie soluţia? Peter Guillam, care de atunci va fi petrecut trei ani buni de exil la Brixton, pentru a medita asupra opiniilor sale, insistă că răspunsul la ambele întrebări este un *da* categoric. Există o scrisoare pe care George i-o scrisese lui Ann Smiley – spunea el – în momentul de vârf al crizei, probabil cu ocazia uneia dintre acele interminabile perioade de aşteptare în camera de izolare. Guillam găseşte în aceasta un sprijin solid în favoarea tezei sale. Ann i-o arătase când acesta îi făcuse o vizită la Wildshire, în speranţa de a determina o reconciliere, şi cu toate că misiunea lui eşuase, ea o scosese din poşetă în cursul discuţiei lor. Guillam memorase o parte, susţine el, şi, o pusese pe hârtie îndată ce se întorsese în maşină. Desigur, stilul este mult mai rafinat decât ar putea vreodată Guillam aspira pentru sine.

Mă întreb cu sinceritate, fără a dori să fiu morbid, cum am ajuns în situaţia în care mă aflu. În măsura în care-mi pot aminti de tinereţea mea, am ales drumul secret pentru că acesta mi se părea a fi cel ce duce cel mai drept şi cel mai departe spre ţelul pe care-l urmăreşte ţara mea. În acele zile, duşmanul era cineva pe care-l puteam desemna, despre care puteam citi în ziare. Astăzi, tot ceea ce ştiu este că am învăţat să interpretez întreaga viaţă în termeni de conspiraţie. Aceasta este sabia cu care am trăit şi, uitându-mă în jurul meu, văd acum că aceasta este sabia de care voi muri. Oamenii aceştia mă îngrozesc, dar eu sunt unul dintre ei. Dacă aceştia îmi înfig pumnalul în spate, înseamnă, cel puţin, că mă bucur de judecata egalilor mei.

Aşa cum avea s-o remarce Guillam, scrisoarea aparţinea esenţialmente perioadei albastre a lui Smiley.

Acum, spune el, bătrânul îşi mai revenise. Din când în când, el şi Ann iau dejunul împreună, iar Guillam este personal convins că într-o bună zi se vor împăca şi că nu se va mai vorbi de asta. George însă nu-l menţionează niciodată pe Westerby. N-o face nici Guillam, de dragul lui George.